Aspectes del comerç a Catalunya en el segle XVI segons els llibres dels mostassas

BIBLIOTECA VIRTUAL
MIGUEL DE CERVANTES

BAJET, Montserrat

I S B N: 84-89727-64-3
Depósito Legal: S. 54-98

Servei de Publicacions
Universitat de Lleida

TESITEX, S.L.
c/. Melchor Cano, 15
Télf. 923 - 25 51 15
Fax 923 - 25 87 03
37007 SALAMANCA

ÍNDEX GENERAL

FONTS I BIBLIOGRAFIA
FONTS DOCUMENTALS CONSULTADES
BIBLIOGRAFIA CONSULTADA
ABREVIATURES UTILITZADES
INTRODUCCIO
CAPÍTOL PRIMER
EL CONTROL DEL COMERÇ I DELS PRODUCTES A L'INTERIOR DE LA CIUTAT DE BARCELONA EN EL SEGLE XVI I LA INTERVENCIO DEL MOSTASSA
1. Plantejament
2. El context institucional de govern en el segle XVI
2.1. L'Administració reial fora del Principat
2.2. Institucions reials amb seu a Catalunya
2.2.1. Institicions polítiques
2.2.2. Institucions d'administració econòmica
2.3. Les institucions municipals
3. La població i el comsum
3.1. La població a la ciutat de Barcelona
3.2. El problema del consum i els productes consumits
3.2.1. Productes de primera necessitat
3.2.2. Altres productes del mercat
4. Acció de les Institucions sobre l'activitat comercial
4.1. El control dels pesos i les mesures i la intervenció del mostassà
4.2. El control d'establiments comercials
4.2.1. Establiments comercials. Llicències d'obertura
4.2.2. Regulació dels dies festius i horaris comercials
4.2.3. Activitat de majoristes, mercaders i corredors
4.2.4. Salubritat dels productes i higiene dels establiments
5. Control de l'abastiment de productes
5.1. El problema de l'abastiment i la importació
5.2. Circulació i distribució de mercaderies
5.2.1. Regulació de l'activitat dels revenedors
5.2.2. Regulació de l'activitat d'altres detallistes
6. Política de preus
6.1. Plantejament
6.2. Mecanismes de control dels preus al mercat
6.3. Competències en la fixació dels preus
7. El control de la qualitat dels productes
7.1. Plantejament
7.2. Control de la qualitat dels productes en el mercat
8. Conclusions
CAPÍTOL SEGON
ANTECEDENTS HISTORICS DE LA INSTITUCIO I EXPERIENCIA JURIDICA DEL PASSAT. ESTRUCTURACIO ORGANICA DEL CARREC DE MOSTASSA DE BARCELONA DURANT EL SEGLE XVI
1. La figura del Mostassà

1.1. Plantejament
1.2. L' Agoranomos
1.3. Els Edils Romans
1.4. L'Eparca Bizantí
1.5. Els Governadors de Zoco Musulmà
1.6. EL Govern del Zoco a Al-Andalus
1.7. El Muthasib a l'Est del Mediterrani
1.8. L'Espanya Medieval Cristiana
1.9. Conclusions
2. La figura del Mostassà a la Corona d'Aragó en els segles XIV, XV i XVI
2.1. Plantejament
2.2. Segles XIV i XV
2.2.1. Ciutats
2.2.2. Viles
2.3. Segle XVI. Permanència de l'ofici
2.3.1. Ciutats
2.3.2. Viles
2.3.3. Conclusions
3. Estructura orgànica del càrrec de mostassà de Barcelona durant el segle XVI
3.1. El nomenament
3.1.1. Creació i provisió del càrrec abans del Privilegi de Ferran II
3.1.2.El sistema de nomenament a partir del privilegi de Ferran II donat el 1498
3.1.3. La provisió del càrrec de mostassà de Barcelona en el segle XVI
3.1.4. La proposta. Idoneïtat de les ternes: Inhabilitacions
3.1.5. La designació i el nomenament
3.1.6. Jurament, caució i presa de possessió
3.2. Exercici de l'activitat de mostassà
3.2.1. Missió del mostassà com a oficial públic. Residència en el lloc del càrrec. Diligència en el compliment de les seves obligacions
3.2.2. Duració de l'ofici
3.2.3. Mitjans materials per exercir l'ofici
3.3. Deures i atribucions
3.3.1. Plantejament
3.3.2. Atribucions en la disposició de normativa
3.4. Atribucions de vigilància i control
3.4.1. Alguns casos d'actuació
3.5. Atribucions judicials
3.5.1. Caràcter i procediment de l'actuació judicial
3.5.2. Les penes que imposava
3.5.3. Quantia de les penes
3.6. Drets de l'ofici
3.6.1. Drets honorífics del mostassá
3.6.2. La Retribució del mostassà
3.7. Control de l'activitat de l'ofici de mostassà
3.7.1. Plantejament
3.7.2. Obligació de Purgar Taula
3.7.3. Comptes al racional de la ciutat
3.7.4. Suspensió del càrrec de mostassà

3.8. Autoritats subordinades i auxiliars: pesadors, afinadors, veedors
3.8.1. Els pesadors
3.8.2. L'afinador
3.8.3. Auxiliars del mostassà, veedors o cònsols
3.8.4. Altres oficis vinculats al mostassà
3.9. Mostassàs que exerciren el càrrec durant el segle XVI
CAPÍTOL TERCER
EL LLIBRE DEL MOSTASSÀ DE BARCELONA. ANÀLISI DEL CONTINGUT DE LA REGLAMENTACIÓ I DE L'ÀMBIT D'ACTUACIÓ DEL MOSTASSÀ EN CADA SECTOR
1. Plantejament
2. El Llibre del Mostassà
2.1. Aspecte material
2.2. Contingut
3. Ordenances generals recollides en el Llibre del Mostassà
3.1. Festius
3.2. Falsificacions
3.3. Pes i mesura
3.4. Ordinacions de les places de la ciutat
3.4.1. Plaça del Born
3.4.2. Plaça Nova
3.4.3. Plaça de la Pescateria
3.4.4. Places del Blat, de les Cols, de la Boqueria, de l'Oli, del Pes de la Palla
3.4.5. Plaça de la Verema
3.4.6. Conclusions
4. Normativa alimentària
4.1 Normativa sobre el pa.
4.2. Normativa sobre el peix fresc i salat
4.3. Normativa sobre la carn
4.4. Normativa sobre els revenedors
4.5 Normativa sobre els taverners
4.6. Normativa sobre l'oli
4.7. Normativa sobre els especiers i confiters
4.8. Conclusions de la intervenció del mostassà en el sector alimentari
5. Normativa manufacturera i comercial
5.1. Classificació de les ordinacions manufactureres i comercials
5.2. Sector mixt
5.2.1. Normativa sobre els hostalers
5.2.2. El comerç de la palla
5.2.3. Normativa sobre el sabó, la cendra i la calç
5.3. Sector del combustible i de l'enllumenat
5.3.1. Normativa sobre la llenya
5.3.2. Normativa sobre el carbó
5.3.3. Normativa sobre les candeles de sèu
5.3.4. Normativa sobre les candeles de cera
5.3.5. Conclusions
5.4. Sector tèxtil
5.4.1. Normativa sobre els filaters

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

5.4.2. Normativa sobre els teixidors de drap de lli
5.4.3. Normativa sobre els fustaners
5.4.4. Normativa sobre els clanovers o matalassers
5.4.5. Normativa sobre els "sombrerers" i la confecció de jupons
5.4.6. Conclusions
5.5. Sector del metall
5.5.1. Normativa dels batifullers i oripellers
5.5.2. Normativa sobre els calderers i guaspers
5.5.3. Normativa sobre els argenters, esperoners, freners
5.5.4. Normativa sobre els estanyers
5.5.5. Conclusions
5.6. El sector de la pell, el cuiro i el suro
5.6.1. Normativa sobre el suro
5.6.2. Normativa sobre els blanquers
5.6.3. Normativa sobre la venda del roldor
5.6.4. Normativa sobre els assaonadors
5.6.5. Normativa sobre els sabaters i els tapiners
5.6.6. Normativa sobre els beiners
5.6.7. Normativa sobre selles i arnesos
5.6.8. Normativa sobre els cervellerers i els broquers
5.6.9. Normativa sobre els cuirassers
5.6.10. Normativa sobre els carders
5.6.11 Normativa sobre els corretgers
5.6.12. Conclusions
5.7. Sector de la fusta
5.7.1. Normativa sobre els boters
5.8. Sector de l'espart
5.8.1. Normativa sobre els esparters
5.8.2. Normativa sobre els corders
5.8.3. Conclusions
5.9. El sector del transport
5.9.1. Normativa sobre els traginers
5.9.2. El lloguer de bèsties
5.10. Sector de la ceràmica
5.10.1. Normativa sobre els ollers
5.10.2. Normativa sobre els gerrers
5.10.3. Normativa sobre els rajolers
5.10.4. Conclusions
5.11. Conclusions sobre la normativa que regula les manufactures, el comerç i els serveis
GRÁFICS I ILLUSTRACIONS
CONCLUSIONS
APENDIX DOCUMENTAL
I MOSTASSÀS QUE EXERCIREN EL CÀRREC DURANT EL SEGLE XVI
II TRANSCRIPCIO DEL LLIBRE DE LA MOSTASSAFIA DE BARCELONA EN LA SEVA VERSIO ORIGINAL DE 1560

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

FONTS I BIBLIOGRAFIA

FONTS DOCUMENTALS CONSULTADES

INSTITUT MUNICIPAL D'HISTORIA

1.1 Fons Municipal

a) Consell de Cent

Registre de Deliberacions:105 volums (1499-1600).
Registre d'Ordinacions: 12 volums (1499-1602).
Ordinacions especials: 13 volums (1349-1569).
Registre de Lletres Patents: 1 volum (1495-1519).
Plets i Processos: 2 volums (1559-1569; 1586- 1597).
Sentències i Provisions: 4 volums (diversos anys).

b) Consellers

Escriptures Vàries: 2 volums (1500-1569).
Oficials de la Ciutat: 3 volums (diversos anys).[1]
Salaris: 1 volum (1546-1565).
Inventaris: 1 volum (1559-1584).
Bosses de Deliberacions: 10 carpetes (1509-1593).
Vària: 4 volums (diversos anys).[2]
Processos: 1 volum (1586-1599).

c) Diversos

Ceremonial: 1 volum (segle XVI).

d) Llibres manuscrits

Llibre Verd: 2 volums.
Libre de la Mostaçafia.[3]

1.2 Arxiu del Veguer

Verbals: 2 volums (1528-1535).
Notularum: 2 lligalls.
Caucions i juraments d'oficials: 5 lligalls (1403- 1606).
Sentències originals: 2 volums (1588-1594).

1.3 Arxiu Notarial

Judicials: 1 volum.
Sentències arbitrals i concòrdies: 1 volum.

[1] Corresponent a les signatures C. IV.2; C. IV.9; C. IV.10.
[2] Corresponents a Vària-2, Llibre de causes i plets (1551-1554); Vària-19, Llibres de llicències per tenir hostal i taverna (1590-1610); Vària-23, Dades i rebudes de l'ordinari (1416-1516); Vària-25, Llibre de diversos agravis (1580-1597).
[3] Corresponent a la signatura L-72.

Vària: 1 volum.

1.4 Al·legacions Jurídiques i Documents Anàlegs

Cartes reials i reials ordres: 1 volum.
Bans, edictes i pregons: 1 capsa.
Ordres i circulars: 1 capsa.
Catalunya Reial Patrimoni i Batllia: 2 capses.
Barcelona Consell Municipal: 1 capsa.

2. ARXIU DE LA CORONA D'ARAGO

2.1 Reial Patrimoni i Batllia
Officialium B: 1 volum.
Diversorum: 2 volums.
Provisionum Verbalium: 1 volum.
Sententiarum: 1 volum.
Preconitzationum: 1 volum.

BIBLIOTECA DE LA UNIVERSITAT DE BARCELONA

Consueta dels Consellers m.s. 65 fol. 15.
M.s. 753. II, 293.90
M.s. 753. II, 289.93

FONTS PUBLICADES

Bofarull F. de: "Ordinaciones de los Concelleres de Barcelona sobre los judíos". Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona. Nº 43, Barcelona 1911, pàgs. 97-102.

Bofarull Mascaró, P.: Colección de documentos inéditos del Archivo General de la Corona de Aragón, (CODOIN), Barcelona, 1847-1910. 41 volums.

Bruniquer, E. G.: Rúbriques de... Ceremonial dels Magnífics Consellers i Regiment de la ciutat de Barcelona, Barcelona, 1912-1913.

Capmany, A.: Memorias Historicas sobre la marina, comercio y artes de la antigua ciudad de Barcelona. Madrid, 1779-1792. Vol.I.

Constitucions i altres drets de Catalunya. Edició facsímil de la de 1704, Barcelona, 1973.

Dietari del Antich Consell Barceloní, Ajuntament de Barcelona, I.M.H., Barcelona, 1899-1975.

Duran i Sanpere, A; Sanabre, J.: Llibre de les Solemnitats de Barcelona, Barcelona, 1930.

Libre apellat Consueta, edició i notes de Valls Taberner, F. i Duran Sanpere, A., Barcelona, 1927.

Voltes Bou, P.: Cartas del Emperador Carlos I a la ciudad de Barcelona, Barcelona 1958.

BIBLIOGRAFIA CONSULTADA

Abadal, R. d': Pere el Cerimoniós. Barcelona, 1972.

Alberola, A.; Paternina, J.: Ordenanzas municipales Alicante, 1459-1669. Alacant, 1989.

Almela y Vives, F.: "El libro del Mustaçaf y la vida en la ciudad de Valencia a mediados del siglo XVI", Boletín Castellonense de Cultura, vol. 25, 1949, pàg. 1-24.

Alsina, C.; Feliu, G.; Marquet, Ll.: Pesos, mides i mesures dels països catalans. Barcelona, 1990.

Alvar Ezquerra, A.: "Fuentes para la historia urbana española en la edad moderna". Fuentes y métodos de la historia local. Actas, Zamora, 1991, pàg. 123-153.

Alvar, A.: "Las ciudades españolas". La vida cotidiana en la España de Velázquez, Madrid, 1989, pàg. 71-90.

Alvar, A.: La economia europea en el siglo XVI. Madrid, 1991.

Amelang, J. S.: La formación de una clase dirigente: Barcelona 1490-1714. Barcelona, 1986.

Amelang, J.: "El carrer de Montcada". L'Avenç, 18, 1979, pàg. 56-60.

Anglès, F.; Ventos, J.M.: "Pesos, Preus, Mides i Mesures en el comerç a la menuda del s. XVI". Institut d'estudis Tarraconenses Ramón Berenguer IV, secció de filologia i història literària, publicació núm.35. Tarragona, 1991, pàg. 9-110.

Arrieta, J.: El Consejo supremo de la Corona de Aragón (1494-1707). Tesis Doctoral inedita, Universidad de Barcelona, Facultad de Derecho, Barcelona 1987.

Aymard, M.: "Economie rurale, economie marchande". Cahiers de la Mediterranée. Actes des journées d'études Bendot (25-26 Avril, 1975). Niça 1976, pàg. 131-143.

Barceló, C.: El mercat de Vilanova i la Geltrú. Aproximació històrica. Vilanova i la Geltrú, 1991.

Batlle, C.: "La mentalitat i les formes de vida dels mercaders catalans medievals". Cuadernos de Historia Económica de Cataluña, vol. 21, 1980, pàg. 81-84.

Batlle, C.: La crisis social y económica de Barcelona a mediados del siglo XV. Vol. I-II. Barcelona, 1973.

Batlle, C.: "Esquema de l'evolució del municipi medieval a Catalunya". Separata. Estudis baleàrics. 31, 1988, pàgs. 61-71.

Batlle, C.: L'expansió baixmedieval. Segles XIII-XV. Història de Catalunya. Dirig. P. Vilar. Vol. III. Barcelona, 1988.

Belenguer Cebrià, E.: La Corona de Aragón en la época de Felipe II. Valladolid, 1986.

Beneyto, J.: "Las instituciones de los países de la Corona de Aragón". VIIIè Congrés d'Història de la Corona d'Aragó. València, 1973, pàg. 153-168.

Bennassar, B.; Jacquart, J.: Le XVI siècle, Paris, 1972.

Bennassar, B.: La España del Siglo de Oro, Barcelona, 1983.

Bennassar, B.: "L'alimentation d'une ville espagnole au XVI. siècle. Quelques données sur les aprovisionements et la consommation a Valladolid."pàgs. 729-740

Bernardo Ares, J. M. de: "Las ordenanzas municipales y la formacion del Estado Moderno". Axerquia. 6, Córdoba, 1983, pàg. 65-83.

Bofarull, F. de: "Ordenaciones de los concelleres de Barcelona sobre los judíos en el siglo XIV". Bol. de RABLB. Vol. 6, 1911, pàg. 97-102.

Bové, S.: Institucions de Catalunya. Barcelona, 1895.

Braudel, F.: El Mediterráneo y el mundo mediterráneo en la época de Felipe II. Vol. I-II. Mèxic, 1987.

Cabestany, Juan F.: "La creación del cargo de Mostassà por Pedro El Ceremonioso, en 1339". Divulgación Histórica de Barcelona, Vol.XIV, Barcelona 1974, pàgs. 43-45.

Calasso, F.: Gli Ordinamenti Giuridici del Rinascimento Medievale. Milano, 1965.

Canal, A.: Llibre de Ordinacions del Consell de la Vila de Granollers. 1448-1452. Granollers 1932.

Carande, R.: Estudios de Historia. Barcelona 1989, vol. I,II.

Carrera Pujal, J.: Historia política y económica de Cataluña, S. XVI al S. XVIII. Vol. I. Barcelona, 1946-1949.

Carreras Candi, F.: Geografia general de Catalunya. Vol. I. Barcelona, 1913.

Carreras Candi, F.: "Ordinacions urbanes del bon govern a Catalunya (segles XIII a XVII)". Boletín de la RABLB. Vol. XI, 1924, pàg. 292-375, XII, 1925, pàg. 37-295.

Carreras Candi, F.: "Ordinacions de mostaçaferia de Solsona". Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, vol. XI, 1924, pàg. 319-334.

Carreres Zacarés, S.: Higiene y sanidad medievales. Valencia, 1946.

Castellà, G.: Llibre de la Mostaçaferia, ordinacions de la vila d'Igualada S. XVI. Igualada, 1954.

Chalmeta, P.: El señor del zoco en España. Madrid, 1973.

Chueca, F.: Breve historia del urbanismo. Madrid, 1970.

Codina, J.: "Microhistòria, si us plau". L'Avenç, 143, 1990, pàg. 36-40.

Coromines, Joan: Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana, Barcelona 1985.

Cortiella, F.: Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona, Tarragona 1984

Covarrubias: El tesoro de la lengua castellana, Barcelona, 1987. 1º edición 1611.

Deyon, P.: Los orígenes de la Europa moderna: el mercantilismo. Barcelona, 1970.

Domínguez Ortiz, A.; Vincent, B.: Historia de los moriscos. Vida y tragedia de una minoría. Madrid, 1979.

Domínguez Ortiz, A.: "Viatjant per la Catalunya del segle XVI". L'Avenç, 39, 1981, pàg. 50-53.

Domínguez Ortiz, A.: "Los conversos de origen judío después de la expulsión". Est. Hist. Soc. España. III, 1955, pàg. 226-431.

Domínguez Ortiz, A.: El Antiguo Régimen. Los Reyes Católicos y los Austrias. Historia de España. Dirig. M. Artola. Vol. III. Madrid, 1978.

D'Ors, J.A.: Derecho Privado Romano. Pamplona, 1989.

Duran i Sanpere, A; Sanabre, J.: LLibre de les Solemnitats de Barcelona, Barcelona, 1930.

Durand, G.: États et institutions. XVIème-XVIIIème siècles. París, 1969.

Dyer, C.: Niveles de vida en la Baja Edad Media, Barcelona, 1991.

Echevarría, M. A.: "Relaciones económicas y fiscales en la monarquía Hispánica, siglos XVI-XVII". Hispania, 179, pàg. 933-964.

Elliott, J. H.: La rebelión de los catalanes (1598-1640). Madrid, 1982.

Equip Broida: "Els àpats funeraris segons els testaments vers al 1400". Anuario de Estudios Medievales. Anex 20. Alimentació i societat a la Catalunya medieval. Barcelona, 1988, pàg. 163-268.

Espuny i Tomàs, M. J.: "Les ordinacions del mostassaf de la universita de la vila i terme de Sabadell (1585-1621)". Quaderns d'Arxiu de la Fundació Bosch i Cardellach, LV, Sabadell, 1988, pàg. (55)3-(55)48.

Espuny i Tomàs, M. J.: Llibre de Privilegis de la Universitat de la Vila i Terme de Sabadell. Sabadell, 1988.

Ferro, V.: El Dret Públic Català. Vic, 1987.

Font Rius, J. M.: "Ordenanzas de reforma orgánica en municipios rurales catalanes. S. XVI-XVII". Anuar. Hist. Derecho Esp., XXXI. Madrid, 1961, pàg. 569-610.

Font Rius, J. M.: "Orígenes del municipio en Cataluña". Anuar. Hist. Derecho Esp., XVII. 1946, pàg. 229-585.

Font Rius, J. M.: "Origenes del Régimen Municipal de Cataluña". Anuar. Hist. Derecho Esp., XVII, 1946.

Font Rius, J. M.: "La Barcelona medieval a través de su municipio". Cuadernos de Arqueología e Historia de la ciudad. VI cursillo historia. 1964

Font Rius, J. M.: "Costumbres de Tárrega". Anuar. Hist. Derecho Esp., XXIII. 1953, pàg. 429-443.

Font Rius, J.M.: "la Comunitat local o veïnal". Symposium Internacional sobre els orígens de Catalunya,I. Barcelona, 1991, pàg. 491-576.

Font Rius, J. M.: Estudis sobre els drets i les institucions locals en la Catalunya medieval. Barcelona, 1985.

Font Rius, J. M.: "Génesis y manifestaciones iniciales del régimen municipal en Cataluña". Miscelánea Barcelonensis. XVI, 1967, pàg. 67-91.

Font Rius, J. M.: "La recepción del Derecho Romano en la Península Ibérica durante la Edad Media", Recueil de Mémoires et Travaux, vol. 6, 1967, pàg. 85-104.

Font Rius, J. M.: "Ordenanzas Municipales de una Villa Catalana: Olesa de Montserrat S. XVII". Liber Amicorum. Profesor Don Ignacio de la Concha. Oviedo, 1986, pàg. 191-203.

Font Quer, P.: Plantas medicinales, Barcelona 1988.

Fontana, J.; Ucelay Da Cal, E.; Fradera, J.: Reflexions metodològiques sobre la història local. Girona, 1985.

Galcerán Vigué, S.: La Indústria i el Comerç a Cerdanya. Barcelona, 1978.

Gallego Anabitarte, A.: "Notas histórico-jurídicas sobre Régimen Local español". Revista de

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

Estudios de la Administración Local, vol. 166, 1970, pàg. 265-274.

Garbin,M. Invrea,G.: El control de calidad, Bilbao, 1979.

Garcia, A.: "La Actuacion Procesal del Mustaçaf". Aussa. 17, 1956, pàg. 301-310.

García, A.: "El llibre del Mustaçaf de Vich". Aussa. 11, 1955, pàg. 18-24.

García i Espuche, A.; Guàrdia i Bassols, M.: Espai i societat a la Barcelona pre-industrial. Barcelona, 1986.

García Cárcel, R.: Historia de Cataluña. Siglos XVI-XVII. Vol. I-II. Barcelona, 1985.

García-Gallo, A.: Manual de Historia del Derecho Español. II, Madrid, 1959.

García Marín, J. M.: "Actitud metodológica e histórica de las Instituciones en Francia: una valoración de conjunto". H.I.D., 4, 1977, pàg. 49-107.

Garcia Marin, J.: La Burocracia Castellana Bajo los Austrias, Sevilla 1976.

García Marín, J. M.: El oficio público en Castilla durante la baja Edad Media. Sevilla, 1974.

García y García, A.: "Paleografia y Derecho en la Baja Edad Media". Las abreviaturas en la enseñanza medieval y la transmisión del saber. Barcelona, 1990, pàg.51-58.

George, P.: Geografía urbana. Barcelona, 1977.

Giralt, M.: "En torno al precio del trigo en Barcelona durante el siglo XVI", Hispania, vol. XVIII, (1958), nº LXX,

Glick. T.: "Muhtasib and Mustasaf: A case study of institutional diffusion". Viator, 2, 1971, pàg. 59-81.

González Jiménez, M.: El govern de les ciutats catalanes. Barcelona, 1985.

González Sugrañes, M.: Enciclopedia de los gremios. Vol. I-II. Barcelona, 1915-1918.

Gual Camarena, M.: "Un manual catalán de mercadería (1455)". Anuario Estudios Medievales (1). 1964, pàg. 431-450.

Guenée, B.: Occidente durante los siglos XIV y XV. Los Estados. Barcelona, 1985.

Hinojosa y Navajero, E. de: "Notas inéditas sobre historia institucional castellana". Cuadernos de Historia de España, vol. XVIII, 1952, pàg. 5-21.

Ibarra, E.: El problema cerealista en España durante el reinado de los Reyes Católicos (1475-1516). Madrid, 1944.

Ibarra, E.: El problema de las subsistencias en España al comenzar la Edad Moderna. La carne. Madrid, 1935.

Iglesias, J.: Derecho romano. Instituciones de derecho privado. Barcelona, 1982.

Iglésies, J.: El fogatge de 1553. Vol. I-II. Barcelona, 1979-81.

Jones, A.H.M.: "The cities of the roman empire", pàg.161, Recueils Societe Jean Bodin, La Ville, Bruxelles, 1954, pàgs. 135-174.

Jordi Gonzàlez, R.: "Notas sobre boticarios y drogueros a finales del siglo XVI. Testigos de un pleito 1587- 1589. Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols, VIII. Barcelona, 1980, pàgs. 171-222.

Jutglar, A.: "Barcelona en la obra de Pierre Vilar". Miscelanea Barcinonensia, vol. XV, 1967, pàg. 131-142.

Kamen, H.: La sociedad europea (1500-1700). Madrid, 1986.

Ladero Quesada, M. A.: "Las Ordenanzas locales en la Corona de Castilla como fuente histórica y tema de investigación S. XIII al XVIII". Revista de Estudios de la vida local. 217, 1983, pàg. 85-108.

Ladero Quesada, M. F.: "Consideraciones metodológicas sobre el estudio de los nucleos urbanos en la Castilla bajomedieval: notas para un modelo teórico de análisis". Fuentes y métodos de la historia local. Actas, Zamora, 1991, pàg. 47-55.

Lalinde Abadia, J.: La Jurisdicción Real Inferior en Cataluña. Barcelona, 1966.

Lalinde Abadía, J.: "La creación del derecho entre los españoles". Anuar. Hist. Derecho Esp., XXXVI. 1966, pàg. 301-377.

Lalinde Abadía, J.: Los medios personales de gestión del poder público en la historia española. Madrid, 1970.

Lalinde Abadía, J.: La institución virreinal en Cataluña 1471-1716. Barcelona, 1964.

Lalinde, Abadía, J.: "Las instituciones catalanas en el siglo XIV". Anuario de Estudios Medievales. 7, 1970, pàg. 623-632.

Lalinde Abadía, J.: Iniciación histórica al Derecho español. Barcelona, 1978.

Lapeyre, H.: "L'organisation municipale de la ville de Valance (Espagne) aux XVIème et XVIIème siècles". Annales de la Faculté des Lettres et Sciences Humaines de Nice. 9-10, 1969, pàg. 127-137.

Levi-Provenzal, E.: Sevilla a comienzos del S. XVII. El tratado de Ibn 'Abdun. Madrid, 1948.

Iglésies, J.: "Pere Gil, S.I. i la seva Geografia de Catalunya", Quaderns de Geografia 6I, 118-280

Lladonosa i Giró, J.: La cuina medieval catalana. Barcelona, 1984.

Lladonosa J.: Història de la Ciutat de Lleida. Barcelona, 1980

Loscertales, P.: Diccionario de Hª de España, vol. 1º, Madrid, 1968.

Lozano, J.: El discurso histórico. Madrid, 1987.

Lynch, J.: España bajo los Austrias. Imperio y absolutismo (1516-1598). Barcelona, 1975.

Maravall, J. A.: Estado moderno y mentalidad social. Siglos XV a XVII. Vol. 1, Madrid, 1986.

Maravall, J. A.: "L'aparició de l'Estat Modern", L'Avenç, 65, 1983, pàg. 54-57.

Marçais, Georges: "Considerations sur les villes musulmanes et notamment sur le role du Mohtasib", Recueils de la Societe Jean Bodin, La ville, Bruxelles, 1954, pàgs. 249-261.

Marcos Martín, A.: "Propuestas de investigación para una historia urbana". Fuentes y métodos de la historia local. Actas, Zamora, 1991, pàg. 155-166.

Mas i Solench, J. M.: Mil anys de dret a Catalunya. Barcelona, 1989.

Mateu Ibars, Josefina: Colectánea Paleográfica de la Corona de la Corona de Aragón. (s.XIII-XVIII), Barcelona, 1991.

Mateu y Llopis. F.: "Fuentes documentales de carácter municipal". II Asamblea de Instituciones de Cultura de las Diputaciones Provinciales. València, 1965.

Mauro, F.: Europa en el siglo XVI. Aspectos económicos. Barcelona, 1976.

Merchan Alvarez, A.: "Notas sobre el gobierno y la administración de Sevilla durante la etapa austríaca: las ordenanzas de Sevilla de 1527". Actas de IV Symposium de Historia de la Administración. Madrid, 1983, pàg.?.

Ministerio de Agricultura, Pesca y Alimentación: La alimentación en España 1989. Madrid, 1990.

Miquel Rosell, F.: Inventario General de Manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona. I-IV, Madrid 1958-1969.

Miquel J.: "Omisión de línea y la prohibición de abreviaturas en Justiniano". Las abreviaturas en la enseñanza medieval y la transmisión del saber. Publicacions Universitat de Barcelona, Barcelona 1990.

Molas i Ribalta, P.: Comerç i estructura social a Catalunya i València als segles XVII i XVIII. Barcelona, 1977.

Molas i Ribalta, P.: Los gremios barceloneses en el siglo XVIII. Madrid, 1970.

Molas i Ribalta, P.: Comerç i Estructura Social a Catalunya i Valencia als segles XVII i XVIII. Barcelona, 1977.

Moles i Ribalta, P.: Edad Moderna (1474-1808), Madrid, 1988.

Montagut, T. de: El Mestre Racional a la Corona d'Aragó. Vol. I-II. Barcelona, 1987.

Montagut, T. de: "L'Administració Financera a la Corona d'Aragó, segles XIII-XV" L'Avenç nº139. Barcelona, 1990, pàg. 34, 51-53.

Montagut, T. de: "El Baile General de Cataluña", Hacienda Pública Española, num. 87, Madrid, 1984, pàg. 73-84.

Montagut, T. de: "Notes sobre l'ofici del Mestre Racional de la Cort en el s. XVI." Centralismo y Autonomismo en los siglos XVI-XVII, Homenaje al Profesor Jesús Lalinde Abadia. Barcelona 1989, pàg. 265-294.

Mousnier, R.: Los siglos XVI y XVII. El progreso de la civilización europea y la decadencia de oriente (1492-1715). Vol. I-II Barcelona, 1981.

Mutgé i Vives, J.: "L'abastiment de peix i carn a Barcelona". Anuario de Estudios Medievales. Anex 20. Alimentació i societat a la Catalunya medieval. Barcelona, 1988, pàg. 109-136.

Nadal i Farreras, J.: "El govern de Catalunya entre l'autonomia i el centralisme, segles XVI i XVII". Institut Municipal d'Història 1977, pàg. 49-58.

Oliver i Esteller, B.: Historia del Derecho en Cataluña, Mallorca y Valencia. Código de las costumbres de Tortosa. Vol. I-IV, Madrid, 1876-81.

Pagarolas, L.: "Els Arxius de Protocols font per a la història moderna". Manuscrits, 8, 1990, pàg. 285-323.

Pedrals, X.: "La construcció de la història local al Principat: una perspectiva històrica". L'Avenç, 136, 1990, pàg. 35-40.

Pirenne, H.: Les villes et les institutions urbaines. Vol. I-II. París, 1939.

Polanyi, K.: Comercio y mercado en los imperios antiguos. Barcelona, 1976.

Pons, A.: Libre del Mostassaf de Mallorca. Mallorca, 1949.

Recueils de la Société Jean Bodin, La Ville. Première partie: Institucions Administratives et

Judiciaires, Bruxelles 1954. Deuxième partie: Institutions Economiques et Sociales, Paris 1983. Troisieme partie: Le Droit Privé, Bruxelles 1957.

Reglà, J; Céspedes del Castillo, G.: Los Austrias. Imperio español en América. Vol III de Historia de España y America social y económica. Barcelona 1977.

Reglà, J.: Felip II i Catalunya. Barcelona, 1955.

Reglà, J.: Els virreis de Catalunya. Barcelona, 1956.

Riera, S.: "El mostassaf i el control del consum (S. XIII-XVIII)", L'Avenç, 60, 1983, pàg. 21-25.

Riera i Sans, J.: "La conflictivitat de l'alimentació dels jueus medievals (segles XII-XV)". Anuario de Estudios Medievales. Anex 20. Alimentació i societat a la Catalunya medieval. Barcelona, 1988, pàg. 295-311.

Riu, M.: Miscelània Pau Vila. San Llorenç de Morunys. Granollers, 1957.

Roca Traver, F. A.: "Mustaçaf de Castellón. Libre de Mustaçafia". Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura. 48, 1972, pàg. 33-64.

Roca Traver, F. A.: "Indice de las rúbricas del Libre de la Mustasaffia de Castellón". Boletín Sociedad Castellonense de Cultura. 48, 1972, pàg. 94-217.

Roca Traver, F. A.: "Libre de la Mustaçaffía de Castellón. Texto y notas". Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura. 49, 1973, pàg. 58-95.

Romeu de Armas, A.: Historia de la previsión social en España. Madrid, 1944.

Rosselló Vaquer, R.: Batles i Mostassafs de Felanitx S. XIV-XVI. Felanitx, 1972

Sagarra, Ferrán de: Sillografia Catalana. Vol. I. Barcelona 1916

Salavert, Vicent Ll.: "Notes sobre la sanitat municipal a la València dels segles XVI i XVII: les competencies del mustassaf en matèria de mercats i conservació dels carrers." Afers, 5/6, (1987), pàgs.223-271

Sales, N.: Els segles de la Decadència. Segles XVI-XVIII. Història de Catalunya. Vol. IV. Dirig. P. Vilar. Barcelona, 1989.

Sánchez Adell, J.: "Paisaje urbano de una villa valenciana bajomedieval. (Notas y datos para una topografía de Castellón de la Plana, S. XIII-XV)". Bolletín Castellonense de Cultura, vol. LXVI, 1990, pàg. 291-332.

Sánchez Gonzalvo, A.: "La sanidad en el Castellón trecentista". Sociedad Castellonense de Cultura, 48, 1972, pàg. 246-273.

Sánchez Almela, E.: "La escribania del consell castellonense". Boletín de la Sociedad Castellonense de Cultura, LXVII, 1991, pàg. 467-497.

Sans Travé, J. M.: El llibre del Mostassaf de Montblanc. S. XVI. En prensa

Santamaría Arnáiz, M.: "La alimentación". La vida cotidiana en la España de Velázquez, Madrid, 1989, pàg. 305-336.

Serra Rosselló, J.: "Cronología de los Veguers de Barcelona". Documentos y estudios, vol. V. Instituto Municipal de Historia. Barcelona, 1961.

Serra i Puig, E.: "Els cereals a la Barcelona del segle XIV". Anuario de Estudios Medievales. Anex 20. Alimentació i societat a la Catalunya medieval. Barcelona, 1988, pàg. 71-107.

Serra Vilaró, J.: Història de Cardona. Tarragona, 1968.

Sevillano Colom, F.: Valencia Urbana Medieval a través del oficio de Mustaçaf. Valencia, 1957.

Sevillano Colom, F.: "De la Institución del Mustaçaf de Barcelona, de Mallorca y de Valencia". Anuar. Hist. Derecho Esp. XXIII, 1953, pàg. 525-538.

Sevillano Colom, F.: "Un manual mallorquín de mercadería medieval". Anuario Estudios Medievales (9) 1974-79, pàg. 517- 530.

Simon Tarres, A.: "La població catalana a L'època moderna. Síntesi i actualització." Manuscrits, nº 10, gener 1992, pàgs. 217-258.

Slicher van Bath, B.: Historia agraria de Europa Occidental /500-1850/. Barcelona, 1978.

Sobrequés i Callicó, J.: "La ciutat mediterrània de l'Edat Mitjana a la Revolució Industrial: el cas de Barcelona". Les ciutats catalanes en el marc de la Mediterrània. Curs d'Història de Catalunya, 6. Barcelona, 1984, pàg. 69-109

Tenenti, A.: La formación del mundo moderno. Barcelona, 1989.

Tintó i Sala, M: Els gremis a la Barcelona medieval. Barcelona, 1978.

Torras i Ribé, J. M.: Els municipis catalans de l'Antic Règim. 1453-1808. Barcelona, 1983.

Torres Fontes, J.: "Privilegios a la ciudad de Murcia". Anuario de Historia del Derecho Español, vol. XIV, 1942-43, pàg. 530-546.

Torres Fontes, J.: "Fuentes para el estudio de la historia local". Fuentes y métodos de la historia local. Actas, Zamora, 1991, pàg. 27-37.

Tortosa Durán, J.: "El mercantilismo del siglo XVI y el Consulado de Mercaderes de Lérida". Separata. Revista Ilerda. XVIII, 1954, pàg. 55-92.

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

Touchard, J.: Historia de las ideas políticas. Madrid, 1974.

Udina Abelló, A. M.: El Consell de Cent barceloní. Barcelona, 1977.

Ulloa, M.: La Hacienda Real de Castilla en el reinado de Felipe II. Madrid, 1977.

Valdeavellano, L.: "El mercado: apuntes para su estudio en León y Castilla durante la Edad Media". Anuar. Hist. Derecho Esp., 8, 1931, pàg. 201-374.

Valdeavellano, L. García de: Historia de España. Vol. II. Madrid, 1952.

Valdeavellano, L. G.: Curso de historia de las instituciones españolas. Madrid, 1975.

Valverde Fernández, F.: "Aproximación metodológica al estudio de las ordenanzas gremiales de Córdoba". Axerquia. 14, Córdoba, 1985, pàg. 295-325.

Valverde Fernández, F.: "Aproximación metodológica al estudio de las Ordenanzas gremiales de Córdoba". Revista Axerquia, 14, 1985, pàg. 295-325.

Vázquez de Prada, V.: Historia económica y social de España. Los siglos XVI y XVII,. vol. III. Madrid, 1978.

Verrie, F. P.: "Activitats mercantils en el món antic". El comerç en el marc econòmic de Catalunya. Barcelona, 1985, pàg. 9-24.

Vicens Vives, J.: Ferran II i la Ciutat de Barcelona. Vol. I-II i apèndix. Barcelona, 1937.

Vilar, P.: Catalunya dins l'Espanya Moderna. Barcelona, 1975.

Vinyoles, T.: Les barcelonines a les darreries de l'Edat Mitjana (1370-1410). Barcelona, 1976.

Vinyoles, T.: La vida quotidiana a Barcelona vers 1400.Barcelona 1985.

Viollet, P.: Histoire des institutions politiques et administratives de la France. Vol. III. París, 1900-1903.

Wallerstein, I.: El moderno sistema mundial. La agricultura capitalista y los orígenes de la economía mundo europea en el siglo XVI. Madrid, 1979.

Xammar, I. P.: Civilis doctrina de Antiquitate et Religione..., Barcelona, 1668.

Xammar, I. P.: De Officio Iudicis..., Barcelona, 1639.

ABREVIATURES UTILITZADES

ACA	Arxiu de la Corona d'Aragó

IMH	Institut Municipal d'Història Barcelona
DACB	Dietari del antich Consell Barceloni
LlMB	Libre de la Mostaçafia (de Barcelona)[4]
Bruniquer	Bruniquer, Rúbriques de...
Reg. Del.	Registre Deliberacions
Reg. D'Ord.	Registre d'Ordinacions

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

[4] També Llibre de la Mostaçafia. I.M.H., signatura L-72.

INTRODUCCIO

L'objectiu d'aquesta monografia és explicar la intervenció d'un oficial públic, el mostassà, en el comerç barceloní durant el segle XVI. També examinar l'organització, en aquell moment, d'una institució, la Mostassafia, i la normativa de què el mostassà, màxim representant d'aquesta institució, se servia per complir la seva missió.

Aquest estudi va dirigit també a omplir una de les vessants de la història: el coneixement de la història local, a través de l'estudi i l'anàlisi del comerç interior, i de les relacions de poder entre les autoritats que governaven el municipi.

A l'hora de començar la recerca, se'ns plantejaren successius interrogants, els uns al voltant de les limitacions que tenien els consellers quan havien d'intervenir en l'àmbit comercial, ja que tradicionalment ha estat propi del poder municipal reglamentar sobre el comerç; i d'altres sobre la naturalesa jurídica del mostassà, la seva dependència o independència respecte el municipi, i especialment el grau d'efectivitat amb què persistí aquest ofici de constitució medieval en el transcurs de la seva evolució i molt especialment durant el segle XVI.

BIBLIOTECA VIRTUAL

Com ja se sap, l'ofici de mostassà no és un càrrec nou ni desconegut en el segle XVI, sinó que es tracta d'una magistratura sobre la qual s'han abocat molts i valuosos estudis, especialment pel que fa al període medieval.

Buscar respostes a aquestes preguntes fou un estímul al qual s'hi afegí un altre incentiu, la possibilitat de transcriure el Llibre del Mostassà, que permetria, malgrat la relativa abundància d'estudis sobre oficials reial inferiors, afegir nou material per al coneixement del tema. I alhora contribuir a fer possible una futura edició d'aquest text jurídic que se'ns ha transmès, mitjançant la utilització de la metodologia clàssica, que d'ençà de l'escola històrica del dret s'ha anat configurant pel que fa a aquest aspecte editorial del treball científic de l'historiador.

Si bé en un principi es pensava fer extensiu l'estudi del tema arreu del Principat, diverses raons han portat a circumscriure'l a la ciutat de Barcelona; la fonamental, la falta de monografies relatives a la institució objecte d'estudi, aplicades a poblacions concretes; subscrivim amb Lalinde que l'adminstració pública tendeix a ser més uniforme en els càrrecs més alts i es diversifica en els inferiors. Això justifica estudiar a fons i per separat, en els diferents territoris de la Corona d'Aragó, les magistratures inferiors, després establir paral·lelismes i trobar els trets comuns.[5]

Metodologia emprada

Els nostres coneixements es recolzen fonamentalment en l'estudi de fonts coetànies.

Per analitzar i delimitar el caràcter de les intervencions de la institució en el marc de l'activitat comercial ha estat precís la lectura directa de la documentació que tracta sobre el govern ciutadà d'aquest període, que es conserva en l'IMH, i fer una selecció de les dades

[5] Lalinde, J.:La Jurisdicción Real Inferior en Cataluña. Barcelona 1966, pàg. 14.

relacionades amb la institució. D'altra banda, també ha calgut fer l'anàlisi del Llibre del Mostassà, que per l'interès del seu contingut, com ja hem dit abans, hem considerat necessari transcriure. A més, ha calgut per al coneixement de la història de la institució i per al desenvolupament de la investigació, consultar i recollir informació de gran part de les obres publicades, de les quals la majoria oferien en essència el més fonamental de la institució existent a diverses poblacions i ciutats de la Corona d'Aragó. Sabem que no hi son totes, però el criteri de selecció ha estat elegir les que ens permetien conèixer l'àmbit competencial que comprenia la jurisdicció de la magistratura, en diferents moments històrics.

No ens cap el menor dubte que el coneixement de l' actuació pràctica dels oficials traslluiria molt millor l'essència del càrrec. Manca, de moment, la informació que ens proporcionaria aquesta font i hem acceptat les limitacions que la seva falta ens ha imposat no sense buscar en va un "judiciari del mostassà" de Barcelona.[6]

Metodològicament el treball s'articula en tres capítols. El primer exposa les funcions que exercia el mostassà sobre els elements que estructuraven el comerç en l'interior de la ciutat.

Abans, però, i a fi de relacionar el mostassà amb altres organismes de poder, l'hem situat en el context de les institucions político-administratives i hem sintetitzat la pluralitat d'institucions que coexistien asseyalant especialment les de poder reial i remarcant la seva relació amb els poder locals.

El segon capítol es proposa reflectir: la constitució orgànica; el funcionament de l'ofici i també l'abast de les seves funcions a la ciutat de Barcelona en el segle XVI. Donarem a conèixer el nom de les persones que exerciren el càrrec i explicarem el significat històric-jurídic de la institució. Per poder perfilar el càrrec, hem cregut convenient assenyalar, a partir d'obres ja publicades, el contingut de l'ofici de mostassà. A partir d'aquestes fonts s'ha fet un repàs de l'evolució històrica del ofici al llarg del temps a la Corona d'Aragó. Des d'una prespectiva comparatista s'han estudiat institucions similars que s'originen i es desenvolupen en àmbits culturals diferents.

El tercer capítol entra en l'anàlisi de les ordenances contingudes en el Llibre del Mostassà, per reconstruir a partir del text que hem transcrit el quadre sistemàtic de l'activitat i amb els límits que la normativa estableix per a la magistratura objecte d'estudi.

Donen fi al treball unes conclusions que són la conseqüència de l'anàlisi de la problemàtica, vista a la llum dels documents i exposada en els capítols I, II, i III, que ens plantejàvem al començament. Per tant, recopilem en aquest apartat els aspectes més significatius i les aportacions originals que amplien o matisen els coneixements actuals sobre aquesta magistratura.

Per acabar, expresso el meu reconeixement a moltes persones que durant aquests anys m'han prestat suport. Les seves valuoses suggerències, indicacions i correccions han estat un gran ajut. Però de ben segur que els consells que m'han dirigit no han estat prou recollits en l'elaboració d'aquest treball.

[6] Sánchez Almela, E.: "La escribania del consell castellonense". B.C.C. LXVII, 1991, pàgs. 467-497. Notifica que en l'Arxiu Municipal de Castelló, es troba un "Judiciari del Mustaçaf". Veure infra pàg.170

Finalment i sobretot agraeixo al Professor Dr. Tomàs de Montagut que acceptés la direcció d'aquesta Tesi Doctoral; els seus consells i ànims han fet possible portar-la terme.

BIBLIOTECA VIRTUAL
MIGUEL DE CERVANTES

CAPÍTOL PRIMER

EL CONTROL DEL COMERÇ I DELS PRODUCTES A L'INTERIOR DE LA CIUTAT DE BARCELONA EN EL SEGLE XVI I LA INTERVENCIO DEL MOSTASSA

1. Plantejament

A l'hora d'examinar les relacions entre els comerciants i la mostassafia, ens ha semblat oportú, en primer lloc, donat el peculiar emplaçament del mostassà -un oficial del rei dintre l'administració municipal-, recordar com a element aclaridor, el context de govern que l'envoltava.

Del context de govern hem volgut posar de relleu la pluralitat d'institucions que coexistien i que intervenien en la vida política, econòmica i social de la ciutat, les unes establertes per l'autoritat reial i d'altres derivades de la ordenació municipal.

En segon lloc, pel que fa a l'anàlisi de les relacions ens hem referit primer a dos aspectes del marc en què es desenvolupaven: la població, i els productes que es consumien.

I finalment, hem tractat de delimitar l'acció del mostassà en el camp del comerç; per tant, ha calgut distingir i observar els elements que estructuraven les pràctiques comercials: l'aplicació de les unitats de mesura, la regulació dels establiments, la distribució de mercaderies, l'ordenació de preus, i la vigilància de la qualitat dels productes del mercat, per determinar el tipus d'intervenció que exercia el mostassà en el marc de l'activitat comercial.

2. El context institucional de govern en el segle XVI

2.1. L'Administració reial fora del Principat

Pel que fa a la monarquia, la unió iniciada pel matrimoni de Ferran II i Isabel de Castella (1479), i continuada per Carles I (1516- 1556) i Felip II (1556-1598), es tractava, "d'una unió personal i accidental de corones".[7]

A Catalunya, al llarg del segle XVI, la monarquia hispànica va intentar governar directament, a través de l'administració reial o pactant amb les institucions, les Corts, la Generalitat, el Consell de Cent.

El rei era l'autoritat suprema d'un gran imperi centrat a Castella. Totes les institucions, tant les que conformaven l'administració reial com les de govern mateix, havien d'adaptar-se

[7] Sales, N.:Els segles de la Decadència. Segles XVI-XVIII. Història de Catalunya. Vol. IV. Dirig. P. Vilar. Barcelona, 1989, pàg. 21, dóna especial relleu a aquest aspecte: "Dins de la monarquia dels Austries hispànics, i especialment abans de Felip III d'Aragó i IV de Castella (1626-1665), la pluralitat de corones no era una pura entelèquia, sinó una realitat jurídica viva. I, en principi, el lligam que unia aquestes diferents corones era purament personal, per accidens... no recolzat en cap llei, a diferència de la consubstancial unió que, dins d'una mateixa corona, unia els seus membres més antics si més no: així, l'únic lligam que, en jurar els drets i les Constitucions de Catalunya, els "reis d'Espanya" es comprometien específicament a defensar i mantenir era "la unió dels regnes de Aragó, de València, e comtat de Barcelona, e més la unió dels regnes de Mallorques e illas...".

a una nova realitat, l'absentisme de la Corona.

Aquest nou ordre polític provocat per la llunyania del monarca i la voluntat creixent d'exercir l'autoritat, lentament desballestà el vell equilibri medieval i provocà transformacions a les institucions.

Un dels problemes que se'ns plantegen en analitzar el govern de Catalunya en aquest període és delimitar la intervenció de l'autoritat reial i determinar el grau d'intervencionisme, especialment en els municipis que tradicionalment s'havien caracteritzat per la seva autonomia.

Com ja se sap, els monarques tractaren d'articular el seu poder vers els regnes de la Corona d'Aragó basant-se en dues institucions, el Consell D'Aragó i el Virregnat.

El Consell d'Aragó, instituït el 1494, assessorava el rei en matèries de govern i de gràcia, com la provisió d'oficis, etc. Es trobava normalment fora de Catalunya, però acompanyava el rei en els seus desplaçaments. Volem destacar-ne especialment la funció de transmissió de les decisions adoptades per la Corona als virreis de cada regne.[8]

2.2. Institucions reials amb seu a Catalunya

2.2.1. Institicions polítiques

El govern reial a Catalunya s'articulava amb la Cort a través del virrei o lloctinent, que era el representant del rei, "alter nos" en el Principat. El nomenament va recaure en homes addictes al rei, sovint no catalans. A partir de 1512, el virrei era també capità general protocolàriament i rebia el nom de "lloctinent i capità general". L'administració virregnal comptava amb la col·laboració de la Reial Audiència, que era el màxim òrgan jurisdiccional del Principat.

Per sota del virrei i el portanveus,[9] l'administració s'organitzava a través del que Lalinde[10]anomena globalment la jurisdicció reial inferior: els batlles i els veguers.

Cal destacar, en el context d'aquesta monografia, la complexitat de funcions d'aquests oficials, que executaven alhora tasques judicials, locals i governatives, administratives, policials, militars, etc.

Pel que fa als veguers, representaven la jurisdicció de districte. Eren oficials nomenats

---

[8] Arrieta Alberdi, J.:El Consejo supremo de la Corona de Aragón (1494-1707). Tesis Doctoral inédita, Universidad de Barcelona Facultat de Derecho, Barcelona 1987, Vol. I, pàg. 286-287. "La creación del Consejo está fuertemente marcada, incluso determinada, por la ausencia, ya definitiva, del rey Fernando de los territorios de la Corona de Aragón. Es el factor que trae consigo la necesidad de que el monarca se haga acompañar por un Consejo correspondiente a los territorios de los que queda alejado. Al tratarse de unos territorios que cuentan con órganos representativos investidos de la potestad normativa, parece lógico que en la aplicación de tales normas intervenga un órgano conocedor del derecho creado y vinculado a los territorios en que se ha de aplicar. Esta afirmación es particularmente extensible a la función judicial puesto que su ejercicio exige más que ninguno otro el conocimiento profundo de las peculiaridades de los ordenamientos de los reinos de la Corona de Aragón."

[9] Ferro, V.:El dret públic català, pàg. 96 ss. El Portanveus de General Governador era un oficial de categoria superior als veguers i batlles.

[10] Lalinde Abadia, J.:La Jurisdicción Real Inferior en Cataluña. Barcelona, 1966, pàg. 13.

pel rei, el càrrec durava tres anys. Tenien la funció de jutge i estaven rodejats d'uns auxiliars amb funcions específiques, que constituïen la cort del veguer. El veguer mancat de coneixements en la matèria havia d'actuar assistit per un assessor anomenat jutge ordinari de la vegueria.

A la cort del veguer hi havia també l'escrivà i els capdeguaites, aquests darrers amb funcions executives i de vigilància.

Els sots-veguers estaven subordinats al veguer i tenien les mateixes funcions a la sotsvegueria.

El batlle era l'oficial governatiu superior de les ciutats o les viles. Les seves facultats havien quedat retallades pels privilegis que la corporació local havia anat acumulant. En matèria judicial era el jutje local ordinari però la seva jurisdicció quedava reduïda als caps de vegueria o sots-vegueria, on entrava en competència a la del veguer o sots-veguer.[11]

2.2.2. Institucions d'administració econòmica

Pel que fa a l'administració econòmica, senyalem en primer lloc que la Corona comptava a Cataluyna amb mitjans exigus a causa de l'escassesa de patrimoni reial. L'administració estava dividida en tres departaments: el del mestre racional, la batllia general i la tresoreria.

El mestre racional de la Cort del Rei era la màxima autoritat de l'administració financera reial.[12] Controlava la gestió financera de tots els oficials reials. En nom seu, el lloctinent de mestre racional és el que rebia i procedia a la revisió dels comptes dels béns del patrimoni reial a Catalunya.

La Batllia General estava regida pel batlle general de Catalunya, oficial reial perpetu.[13] Tenia una cort anomenada Reial Consell de la Batllia General, formada per advocats, un procurador fiscal i escrivans. Tenia l'administreció central del fisc reial, i havia de vetllar per la conservació dels interessos reials respecte de tots els béns. Tenia atribucions fiscals, percebia el dret del pes del Rei i taxes derivades del trànsit i transmissió de certes mercaderies. També tenia atribucions administratives, concedia autoritzacions per explotar, carnisseries, hostals, etc., i llicències per edificar en places i vies públiques.

La Reial Tresoreria era a Catalunya un sol ofici regit per dues persones: el tresorer general i el regent de la tresoreria. Intervenien en l'atorgament i concessions als municipis d'imposicions i sises que afectessin el reial patrimoni.[14]

Finalment ens interessa insistir en un aspecte que creiem que està en el fons de totes les institucions mencionades, tant les de justícia com les administrativo-financeres, i és el fet que l'estructura de l'administració reial tenia limitat el seu poder, en primer lloc, perquè tot

---

[11] Referent a aquest càrrec veure: Lalinde Abadia, J.:La Jurisdicción Real Inferior en Cataluña. Barcelona, 1966; Ferro, V.:El dret..., op. cit., pàg. 120 i ss.

[12] Pel que fa a la creació i desenvolupament d'aquesta institució a l'edat mitjana veure, Montagut, T.:El Mestre Racional a la Corona d'Aragó. Vol. I-II. Barcelona, 1987.

[13] Montagut, Tomàs de: "El Baile General de Cataluña (notas para su estudio)", Hacienda Pública Española, nº 87, 1984, pàg.73-84. Remarca les diferències entre el Batlle General i el Batlle local: "Cargo esencialmente político público el del Baile local, cargo administrativo- público el del Baile General. Por esto aquél sólo en un aspecto (el económico- adminstrativo) será subordinado a éste."; també especifica les funcions, executives, judicials i reglàmentaries del Batlle General en l'administració del reial patrimoni.

[14] Ferro, V.:El dret..., op. cit., pàg. 89 ss 95 s

l'aparell administratiu estava supeditat a les "lleis generals del regne",[15]acordades a les Corts. En segon lloc perquè les institucions de l'administració reial troben la oposició de Generalitat i el Consell de Cent.

2.3. Les institucions municipals

A Europa durant el segle XVI s'havien mantingut les extenses atribucions del municipi medieval i les autoritats municipals tenien competències per reglamentar en matèria d'abastiments, preus i supervisió de l'organització gremial.[16]

Malgrat les aparences, el municipi no va poder escapar a la intervenció del poder reial, un mínim al principi, però la tendència a fiscalitzar la política municipal es mostrà creixent al llarg del segles XVI i XVII.

A Barcelona l'òrgan bàsic de l'administració municipal era el Consell de Cent.[17] Cinc consellers formaven el que podríem anomenar consell executiu, el conseller en cap, el segon i el tercer eren i representaven els ciutadans (a partir de 1498 podia haver-hi un cavaller), el conseller quart provenia dels mercaders i el conseller cinquè el compartien, alternant, els artistes i menestrals.[18]

Altres oficials amb funcions executives concretes eren el clavari, l'escrivà major, el racional, els obrers i, a un nivell inferior, els portalers, els verguers, els reconeixedors de monedes, etc.

Finalment, i en aquest ordre, es pot distingir: "entre funcionaris pròpiament municipals i altres oficials que per més que actuessin en l'àmbit local i estiguessin fins i tot sotmesos a les autoritats de la ciutat, eren no res menys, designats pel lloctinent en nom del rei... El més important era el mostassà, responsable de pesos, mides i mesures i de la policia dels mercats. A Barcelona era a més secundat per l'administrador i el sots-administrador de les places.

El mestre portolà era el cap de les obres portuàries de Barcelona... La ciutat extreia i presentava també els nou candidats per a jutges de taula...".[19]

3. La població i el comsum

---

[15] Sales, N.:Els Segles... op. cit., pàg. 101.

[16] Deyon, P.:Los orígenes de la Europa moderna: el mercantilismo, Barcelona, 1970, pàg. 17 i ss.

[17] Les seves funcions es reduiren amb al pas del temps. Vicens Vives, J.:Ferran II i la Ciutat de Barcelona. Vol. I, Barcelona, 1937, pàg. 119 i nota, al tractar el tema de la reducció de funcions assenyala, "Amb tot, dues atribucions restaren sempre en mà del Consell general: que la designació de les més altes magistratures de Barcelona (consellers, batlle, clavari, taulers, cònsol de la Llotja, obrers, guardes de moneda, mostassà, i administrador de les places) s'efectués en el seu si i amb cooperació de tots els jurats, i que no es pogués imposar cap dret nou, ni carregar o augmentar cap imposició, ni aprovar cap despesa extraordinària, sense que abans fos aprovada o ratificada per ell."

[18] Valora el seu poder, Ferro, V.:El dret... op., cit., pàg. 161, "...els administradors eren, de fet bastant més que uns mers executors dels acords dels consells generals o ordinaris. Pel conjunt de llurs atribucions, com per llur prestigi i influència, eren els autèntics caps polítics dels municipis respectius i tendien a reduir al mínim el plantejament d'afers davant el consell general."

[19] Ferro, V.:El dret... op. cit., pàg. 163.

3.1. La població a la ciutat de Barcelona

Sabem pels censos que es conserven[20] que al llarg del segle XVI Barcelona, igual que altres ciutats del Mediterrani, augmentà el nombre d'habitans.[21] Al costat d'altres ciutats europees era, però, un nucli urbà petit.[22] També era petita en comparació amb algunes ciutats del Mediterrani, com Venècia, que al 1575 tenia 195.000 habitans, o Milà, que en tenia 200.000.

Malgrat tot cal considerar que era la ciutat més gran del Principat.[23]

Com altres ciutats, va patir freqüents epidèmies,[24] que van frenar el ritme de creixement. Tanmateix Barcelona va créixer i tothom coincideix a dir que l'augment de població es degué a més que pel creixement vegetatiu al corrent immigratori francès. Núria Sales parla de 25.000-35.000 habitans.[25] Vilar en suposa uns 50.000.[26]

3.2. El problema del consum i els productes consumits

Des del punt de vista del comerç ens preguntem si el creixement de la població urbana implicaria canvis impulsats per la necessitat de donar cobertura a les noves exigències de consum.[27] Així doncs, se'ns fa precís conèixer en primer lloc els hàbits de consum i els productes consumits pels ciutadans.

No és necessari insistir en la dificultat del propòsit. Sabem que les formes de vida deixen poc rastre en els documents. Ja ens ho adverteix Bennassar, que el estudi del consum és un sector molt endarrerit dintre la investigació històrica, perquè malauradament les fonts només permeten calcular el consum de determinats productes.[28]

---

[20] Iglésies, J.: "Pere Gil, S.I. i la seva Geografia de Catalunya, Quaderns de Geografia 6I, 118-280, pàg. 119. "El manuscrit del fogatge de 1553, existent a L'Arxiu de la Corona d'Aragó, té l'anomalia de no indicar la població de Barcelona. Anota els focs de totes les poblacions de la "Col·lecta de Barcelona" i en canvi silencia la capital. En el fogatge anterior, fet a l'any 1515, Barcelona tenia 6.432 focs (23,160 habts.). En el 1497 en tenia 5.731 i en 1464 n'havia aconseguit 7.160 (35.800 habts.). En el posterior de 1657, Barcelona tenia 64.000 habitans. Sembla que hi havia d'haver alguna variació en el sentit d'augment de la població de Barcelona entre 1515 i 1553, però ens decantem per posar en aquesta darrera data els mateixos 6.432 focs que Barcelona tenia el 1515."; Vilar ratifica que per Catalunya posseïm un fogatge detallat concernent al 1553, comparable al de 1515 i al de 1497. Vilar, P.:Catalunya dins L'Espanya Moderna, vol.II, Barcelona 1968, pàg. 230.

[21] Braudel, F.:El Mediterráneo y el mundo mediterráneo en la época de Felipe II. Vol. I, Mèxic, 1987, pàg.432. "El aumento de población fue la característica fundamental del largo siglo XVI, lo mismo en Europa que en el Mediterráneo; la base de la que todo, o casi todo, depende".

[22] Bennassar, B.; Jacquart, J.:Le XVI siècle, Paris 1972, pàg. 34. París tiene en 1590, 200.000 habitantes, Nápoles 245.000 en 1547, Londres 120.000 a fin de siglo.

[23] Iglésies, J.:El fogatge de 1553. Vol. I-II. Barcelona, 1979-81, vol.I, pàg. 139. Poblacions superiors als 500 focs. Barcelona 6.432; Perpinyà 1.755; Girona 1.314; Lleida 1.109;..., "La ciutat de Barcelona amb els seus 6.432 focs, segons el fogatge de 1515, representava contenir el, 58% dels focs assignats exclusivament al Principat..."

[24] Nadal, J.:La Poblaciòn Española, Barcelona, 1973, pàg.38 "Muertos de peste en Barcelona, 1457-1590:...año 1501: nº de muertos 2.601; 1507: 3.448; 1515: 1.007; 1520: 1.513; 1530: 6.247; 1558: 4.088; 1589-1590: 11.792."

[25] Sales, N.:Els Segles... op. cit., pàg. 32, "Barcelona, amb alts i baixos, sembla estagnar-se entor als 25.000-30.000 habitants."

[26] Vilar, P.:Catalunya dins l'Espanya Moderna . Barcelona, 1975, vol.II, pàg. 240. Vilar suposa que a mitjans de segle la ciutat tenia uns 50.000 habitans.

[27] Bennassar, B.; Jacquart, J.: op. cit, pàg. 37 i 38.

[28] Bennassar, B.:La España del Siglo de Oro, Barcelona,1983, pàg. 134 i ss. "El consumo es un sector más retrasado en la investigación histórica, preocupada durante largo tiempo por los precios y los salarios, que no

La font que essencialment hem estudiat, el "Llibre del mostassà", tot i ser un mirall que reflecteix la vida comercial del moment, no conté informació sobre quantitats de producte consumits, ni qui són els consumidors, per això ens haurem de referir a uns possibles consumidors, rics o pobres, i a la disposició natural de la població per obtenir els béns necessaris, per la seva subsistència.

D'altra banda, pel que fa al tipus de productes consumits a la ciutat, sí que intentarem deduir-los des de la perspectiva del Llibre del Mostassà, que recopila les normes que guiaven l'inspector del mercat.[29]

Així doncs, convé advertir que citarem tan sols els productes que podien trobar-se en el mercat.[30]

Respecte als hàbits de consum, Mauro[31]considera que en els mercats del segle XVI la demanda depenia del consum,[32] i classifica els béns o serveis en tres grans esferes: primer la que cobria les necessitats físiques, segon la que cobria les necessitats psicològiques, tercer el luxe, la seguretat i les inversions.

3.2.1. Productes de primera necessitat

BIBLIOTECA VIRTUAL

Pel que fa a l'exigència de cobrir les necessitats físiques, Mauro en considera per aquell temps quatre de fonamentals: a) l'alimentació, b) la calefacció, c) l'allotjament, d) l'assistència mèdica.

Tenint en compte les consideracions anteriors, ens proposem conèixer les mercaderies que podien ser inspeccionades segons el reglament del mostassà, és a dir, que podien ser venudes i per tant es trobaven en el mercat.

a) L'alimentació. Com ja se sap, l'augment del potencial humà i la irregularitat de la producció agrària provocaven caresties periòdiques d'aliments, i sovint escassejaven fins hi tot els més imprescindiblles.

Recordem breument quins eren aquests aliments necessaris, que els ciutadans

---

permiten sino una aproximación lejana a los niveles de vida de las sociedades antiguas. Con todo, desde hace unos diez años, en particular desde el Congreso Internacional de historia del Consumo, organizado en octubre de 1973 por la Asociación francesa de historiadores económicos, los progresos de nuestros conocimientos han sido sensibles.

[29] Riera, S.: "El mostassaf i el control del consum", L'Avenç nº60, Barcelona, 1983, pàgs. 21-25. Expose alguns aspectes sobre aquestes atribucions del mostassà.

[30] Considerem que aquest text ens permet apropar-nos als productes més venuts, perquè, tal relació subsisteix també actualment. D'altra banda, Bennassar considera que "Desgraciadamente, las fuentes no permiten calcular más que el consumo de determinados productos: el grano o pan, la carne, el vino, a veces el pescado, el aceite, y poco más..." op. cit., pàg 134. Aquests productes són exactament els que tenen la venda regulada pel mostassà, veure infra gràfic pàg. 350. A partir d'aquestes consideracions i comparant la informaciò amb les dades que dóna B. H. Slicher Van Bath en el quadre comparatiu del consum mitjà d'aliments a Suècia en 1573, es pot pensar que l'afirmació sobre el tipus d'alimentació que fa per Suècia, podria fer-se extensiu a Barcelona pel que fa a la poca varietat de productes, tanmateix matisant que no tant per la quantitat. "La comida ofrecia poca variación; era un monótono menú de siempre, los mismos elementos dietéticos que se devoraban, en grandes cantidades: pan, carne salada y seca, pescado conservado de la misma manera, todo ello rociado con muchísima cerveza." B.H. Slicher van Bath:Historia agraria de Europa Occidental, 500-1850, Barcelona 1978, pàg. 122.

[31] Mauro, F.:Europa en el siglo XVI, aspectos económicos, Barcelona, 1976, pàgs.69 i ss.

[32] Actualment s'introdueixen altres factors determinants, ja que la quantitat d'una mercaderia que el consumidor està disposat a adquirir depèn del seu preu, dels productes substitutius en la seva qualitat, i finalment també de la renda de què disposa el consumidor i de l'especulació.

empraven per al seu nodriment i que es comercialitzaven a la ciutat de Barcelona.[33]

Pel que fa al conjunt d'aliments d'origen animal, carn, peix, volateria, formatge i ous, s'observa que en el Llibre del Mostassà el nombre d'ordenances sobre els aliments i els establiments alimentaris representa aproximadament un 65% del total d'ordinacions del sector de l'alimentació.[34] D'altra banda, també podem comprovar que és el comerç més controlat dintre del sector.[35]

Pel que fa concretament al consum de carns i productes càrnics, els ciutadans podien comprar en teoria diversos tipus de carn:

a) ramaderia menor: ovella, cabra, anyell, cabrit; b) boví: bou, vaca, vedell; c) porc; d) caça; e) volateria; f) productes càrnics com botifarres, llangonisses, cansalada i les despulles de tots els animals que hem mencionat.

Com que les possibilitats de conservació eren molt deficients, aquests aliments només es podien comprar a l'època que consideraven idònia per sacrificar l'animal. I moltes vegades es menjaven salats o secs.

El peix era un aliment que substituïa la carn els dies d'abstinència, però pensem que també devia ser un producte de consum quotidià, tant per la facilitat d'obtenir-lo, Barcelona és una ciutat costanera, com pel nombre d'ordenances que en regulaven el comerç. Pel que fa al tipus de peix, menjaven indistintament el que s'anomena peix bastinal, és a dir, desproveït d'escata, com la mussola o el gat marí, la raia i altres afins, i el peix d'escata, com el lluç o les sardines. Sembla ser que el mercat estava assortit de moltes varietats de peix, tant fresc[36]com salat i sec.[37] Aquest darrer els compradors el podien adquirir remullat o sec.

Els aliments d'origen vegetal eren fonamentalment el pa, el vi, l'oli, les fruites i les verdures. En el Llibre del Mostassà observem que es destinen aproximadament un 10% de les ordinacions del sector alimentari a regular el comerç tant del pa com del vi, un 5% a regular el de l'oli i un altre 5% al dels revenedors de fruita i verdura.[38]

El pa era un producte de primera necessitat i com afirma Núria Sales s'identifica amb la supervivència.[39] Es consumia pa de blat, però no tot el pa era de la mateixa qualitat, el mes

---

[33] Podem conprovar que el consum de peix i carn a Barcelona no havia sofert gaires canvis des del primer terç del segle XIV. Sobre això veure Mutge i Vives, J.: "L'abastiment de peix i carn a Barcelona, en el primer terç del segle XIV". Alimentació i societat a la Catalunya Medieval, Barcelona 1988, pàg. 109 i ss. Analitza particularment tant del peix com de la carn, la regulació de la venda, els preus, els impostos i els animals de consum més freqüents.

[34] En detall, s'observa que al Llibre del Mostassà pràcticament es dediquen el mateix nombre d'ordinacions reguladores a la carn (130) que al peix (120). En canvi, se'n dediquen moltes menys a volateria, formatge i ous, que nomes es regulen quan les venen els revenedors (25).

[35] Veure el gràfic "Ordinacions Sector Alimentari", pàg. 351.

[36] Se citen: LlMB., fol.LXXXI, delfins, tunyins, orcada, spasa; LlMB.,fol. LXXXVIIvº, aranyes, camari, sporti, truia marina, raiades, canells, pastrol, muçola, banosa, aguyadol, belommida, litra, reix, enfos, dota; fol. LXXXVIII, llus; fol. LXXXXIII, sturio, palomida, lexa, hamfos, corbai, dentol, congre, bonitol, scrita, scat, aguayadol o pescril, lena.

[37] Se citen: LlMB.,fol. LXXXXV, tonyina salade, merlussa, arenchs, sardines, arengades, arengades rovellades; fol. LXXXXVIIvº, congres secs, bonitol salat.

[38] Com pot apreciar-se en el grafic pàg.350 el total d'ordinacions destinades als revenedors són 39, de les quals aproximadament 25 afecten més directament el comerç de caça i volateria, ous i formatge, les altres 24 resten més lligades al comerç de fruites i verdures.

[39] Sobre això: Sales, N.:Els Segles de... op., cit., pàg., pàg. 237, ens diu: "... el blat... s'identifica amb la supervivencia mateixa...quan hi ha grans penúries (encara que no manquin ni llegums, ni verdures...) sembla que inexorablement la fam s'hi hagi d'instal·lar.

bast era l'anomenat fogassa.[40] El vi no el podem considerar com una provisió supèrflua, ni per les quantitats consumides, a Valladolid al 1557 en consumien aproximadament 100 litres per persona i any,[41] ni per la seva contribució nutricional, Mauro considera que "... Las bebidas -vino, cerveza, sidra, alcoholes diversos- aportaban un estimulante y vitaminas que, de otra forma sólo se encontraban en los frutos y en las legumbres frescas, que, por otra parte únicamente podían ser consumidas por las clases ricas."[42]

Ja hem fet referència a les fruites i verdures. Afegirem, però, que la fruita es podia comprar verda[43] o seca.[44] Pel que fa a les verdures trobem citades les hortalisses i els llegums secs.[45] Finalment sabem que es consumien confits de sucre.[46] De les espècies en el sentit de substàncies emprades per condimentar el menjar se citen el pebre, el gengibre i el safrà.[47]

b) La calefacció. Podem assenyalar dos productes que podien servir per escalfar la casa: la llenya i el carbó. Pel que fa a la llenya el nombre d'ordinacions i la seva precisió ens fan pensar en un control comercial bastant rigorós.[48]

c) L'allotjament. Tenim notícia que es vetllava pels elements de la construcció de les cases amb el control del comerç i la fabricació de rajoles de paviment i teules de terra cuita, i vigues i cabirons de fusta.[49]

Relacionat amb el benestar material de la casa hem d'incloure una sèrie de productes relacionats amb la llar. El consum de candeles tant de sèu i com de cera, imprescidibles per a la il·lumiació de les estances,[50] el carbó vegetal per fer funcionar els fogons,[51] gerres per a oli i per a mel,[52] tovalles, tovallons, tovalloles, per us personal i matalassos i vànoves per fer els llits.[53]

d) Assistència mèdica. La població consumia medecines. En la legislació dels especiers se'ns fa palès el control de xarops, unguents i altres substàncies destinades a la curació.[54]

3.2.2. Altres productes del mercat

Quan parlem de les necessitats psicològiques, seguint el criteri de Mauro,[55] ens

---

[40] Es cita a l'ordinació publicada a Barcelona "a XXVIIII. de Febrer M.CCCC.XXXXLIII.", LlMB. fol. Lv.
[41] Bennassar, B.:La España... op., cit., pag. 135.
[42] op. cit., pàg. 72.
[43] LlMB., fol. 18 es mencionen: presechs, peres, prunes, pomes, melons, magranes, albarcocs i cireres, a la ordinaciò de 24 del mes de Abril del Any 1595
[44] LlMB., fol. CXIII, es citen castanyes cuites o torrades a l'ordenació "publicada a XXVIIII. de Noembre M.D.XXVI"
[45] Dels primers anomenen els següents productes: cols, espinacs, naps i xirivies, a l'ordinació "Publicada, a, XXIIII. de Deçembre. M.CCC.LXXXXIIII." LlMB., fol. CXIII; i latugues i ensiam a " mes de Setembre. M.CCCC.XXXXI". fol. XXXIIvº
[46] A l'ordinació publicada "a I de Febrer. M.CCCC.XXXXVIII". LlMB., fol. CLVIIIv.
[47] Es cite a l'ordinació donade "a XXVII del mes de Noembre M.CCCC. e, XX". LlMB., fol. XXVIIII- XXX.
[48] Es cita a les ordinacions publicades a " XXI. de Octubre M.D.LIII." LlMB.,fol. CXXVI- CXXVIIII.
[49] Es citen a ordinacions publicades a "XV de Octubre. M.CCC.LXXX" i a "XIV de Febrer de M.CCCLXXVIII"; LlMB., fol. CCXIXvº.
[50] Es menciona a les ordinacions que foren publicades "Fonc publicada a XVI. de Noembre M.CCCC.LVII." LlMB., fol. CXXXXIII. i ss.
[51] Es menciona a l'ordenació publicada a " XVII de Mag. M.CCC.LXXXXIII." LlMB., fol. CXXXII i ss.
[52] Es menciona en les ordinacions publicades "a XXI de Marts M.CCCC.IIII." LlMB., fol. CCXVIII.
[53] Es citen a les ordinacions publicades "a VI. del mes de Juliol. M.D.XXIII" LlMB., fol. CLXXXXVI.
[54] Es mencionen a les ordinacions publicades a "XXVII. de Noembre. M.CCCC.XXXIII. LlMB, fol. CLI
[55] Mauro, F.: op. cit., pàg.73, 74.

referim a: a) el vestit; b) la neteja; c) les necessitats culturals; d) les necessitats espirituals.

a) El vestit al segle XVI era tant una necessitat física com un element de la personalitat. Classificava a la persona que el portava i les lleis sumptuàries al·ludien amb freqüència tant al respecte de les jerarquies com a l'estalvi i a la modèstia.[56]

Venien les robes els botiguers de teles, mercers, fustaners, costureres.[57] I es venien teixits d'or, llana, lli, seda i cotó.[58]

Pel que fa al vestir es mencionen els jupons,[59] els "sombreros".[60] Respecte al calçat sabem que sabates i tapines assortien el mercat.[61] Algunes peces de vestir o uniformes possiblement es complementessin amb atuells metàl·lics o de pell.[62]

b) La neteja. Utilitzaven el sabó per rentar algunes robes i per a la higiene personal en cas de malaltia.[63] c) Les necessitats culturals. El llibre imprès era possiblement utilitzat pels més afavorits econòmicament i culturalment, però no hi trobem cap referència directa en el Llibre del Mostassà.[64]

d) Necessitats espirituals. Relacionat directament amb el culte que se celebrava a les esglésies figura el comerç de candeles de cera.[65]

Finalment hem de fer esment a certs útils, objectes de luxe, plateria, la quincalleria, o altres mercaderies diverses fetes amb cuiro, espart, metall o fusta que també assortien el mercat, dels que també trobem regulat el comerç.[66]

4. Acció de les Institucions sobre l'activitat comercial

A partir d'ara ens proposem, en el camp de l'activitat comercial, distingir i observar els elements que estructuraven les pràctiques comercials, per delimitar el caràcter de les intervencions del mostassà i distingir la seva actuació de la d'altres autoritats, el marc de l'activitat comercial.

4.1. El control dels pesos i les mesures i la intervenció del mostassà

Els pesos, les mides i les mesures de capacitat tenien caràcter local, és a dir, variaven

---

[56] Mauro, F.: op. cit., pàg.73.
[57] Es citen a les ordinacions publicades "a XVIII. de Abril M.CCCCXXXVI. LlMB., fol. XXIII; Moles, P.: op., cit., pàg. 32,i nota 47, ss.
[58] Es citen a les ordinacions publicades a " XVIII. de Abril M.CCCCXXXVI". LlMB., fol. XXIII.
[59] Es mencionen als capitols de ordinacions publicats a "XII de Dezembre M.CCC.LXXXXVI", LlMB., fol. CCXIII.
[60] Es mencionen a les ordinacions donades a "XVIII del mes de Maig de MDLIII., LlMB., fol. CCXI.
[61] Es citen a les ordinacions publicades a " XXVIIII. de Abril M.CCCC.VII.", LlMB., fol. CLXXV i ss.
[62] Es mencionen en les ordinacions publicades a " XVII de Març M.CCCC.LVII.", LlMB., fol. CCIII i ss.
[63] Es cita a les ordinacions publicades "a XVII de Noembre. M.CCCC." LlMB., fol. CXXXXVII i ss.
[64] Sales, N.: op. cit., pàg. 242. Afirma que "...no era la lectura, en els segles XVI-XVII, una cosa tan exòtica, tanmateix, que no trobem "fraanselms y baserolas..."
[65] Es mencionen a les ordinacions publicades a " X. del mes de Noembre M.CCCC.LXXXXVII." LlMB., fol. CLIII i ss.
[66] Es mencionen: l'estany a les ordinacions publicades a XXII de Juny. M.CCCC.XXXVII, LlMB., fol. CC; altres metalls en les publicades a "XVII de noembre M.CCCC.XXX.III, LLMB, fol. CCVIIII; l'espart a les publicades a " XXVIII de Noembre. M.CCCCLXXXII." LlMB, fol. CLXXXXV i ss.

d'un indret a l'altre. Per part de la reialesa, (Jaume I, Jaume II) s'intentà en més d'una ocasió donar una certa semblança o unificar les unitats de mesura, objectiu que no s'aconseguí. El 1585 es prengué a les Corts de Montsó la decisió de portar a terme la unificació de la metrologia a les unitats vigents a Barcelona.[67]

Des de sempre, un altra pretensió havia estat aconseguir d'imposar l'ús correcte dels patrons. Les institucions de poder: el municipi, la reialesa i el senyor (en l'aspecte polític, com a persones privades titulars d'un poder públic delegat) van encarregar a un oficial, el mostassà, el reconeixement, registre i conformitat dels pesos, mides i mesures, per tal d'aconseguir d'imposar l'ús correcte dels patrons, de manera que la naturalesa política del mostassà és fruit d'una convergència de poders heterogenis, que en cada lloc té les seves peculiaritats. Ho estudiarem més endavant de forma més detallada pel que fa al Mostassà de Barcelona.[68]

Sevillano Colom assenyala aquesta capacitat de control, com una funció bàsica per al desenvolupament del comerç sota l'autoritat, municipal o reial, que recull el principi d'atribuir a cada u el que és seu, de manera que s'aconsegueixen equivalències garantides en els productes objecte d'intercanvi o de venda.[69]

Per aquest motiu, entenem, de la mateixa manera que T. de Montagut,[70] que el mostassà era un oficial a través del qual el rei projectava una part del seu poder: amb la finalitat d'institucionalitzar unes funcions d'inspecció sobre la utilització, i el control custodiari dels patrons oficials, a fi de establir uns mecanismes jurídics de garantia pel que fa a l'observança de la normativa vigent sobre pesos i mesures.

En aquest àmbit les competències del mostassà de Barcelona estaven regulades pel privilegi reial de la creació del càrrec.[71] L'oficial estava obligat a: a) guardar els originals de les mesures i pesos; b) informar públicament, en iniciar el seu mandat, de l'obligació de presentar els instruments i aparells que servissin per pesar o mesurar, perquè es pugués comprovar que eren els reglamentaris i complien les condicions establertes; c) reconèixer i jutjar com a vertaders o falsos els instruments de mesura; d) castigar o perdonar els infractors; e) al final del seu mandat donar la guàrdia i custòdia dels patrons oficials al seu successor.

Tanmateix, el règim jurídic de l'ofici estava expressat en una reglamentació formal i

---

[67] Constitucions i altres drets de Catalunya. Barcelona 1973. Edició facsímil de la de 1704. Libre IV pàg. 298-299. "De Pesos Midas y Mesures...any 1585...se estatueix usar els pesos, mides i mesures com la ciutat de Barcelona...i que la observansa de la present Constitució comence dos mesos despres que sera feta y publicada: no entenen perço perjudicar a Consellers, Consols, Paers, Jurats, Mostesaphs, o altres Officials, axi Reyals com de Barons, als quals toca affinar los pesos y mesures, y castigar los fraus dels falsos pesos midas y mesuras, ans resta lur jurisdicció en sa força, y valor com la tenian abans de la present Constitutió." Veura: Alsina, C; Feliu, G; Marquet, Ll.:Pesos Mides i Mesures dels Països Catalans, Barcelona, 1990, pàg. 16 ss. Explica com es portà a terme la reducció, i les dificultats de l'acomodació.

[68] Referent a l'articulació entre l'administració comunal i l'administració reial recordem el que diu el professor Font Rius, J.Mª.: "Génesis y manifestaciones iniciales del régimen municipal en Catalunya". Miscelanea Barcinonensis . Vol.XVI, Barcelona 1967, pàgs. 67-91. Referint-se als segles XII-XIV: "Los municipios catalanes eran autónomos en una esfera o ámbito de actuación previamente delimitados, pero carecían en absoluto de autodeterminación. Símbolo y resorte efectivo de esta sujeción o dependencia venía a ser la figura del batlle (o el veguer en las ciudades cabeza de veguería o distrito), que según reiteradamente ha quedado patente, articulaba el organismo de la administración comunal, presidido y supervisado por él, con la administración real o señorial, a la que pertenecía como oficial ordinario de la misma en el área local".

[69] Sevillano Colom, F.:Valencia Urbana Medieval a través del oficio de Mustaçaf . Valencia, 1957, pàgs. 58-59.

[70] Al mestre racional se li assignaven unes misions concretes. Montagut, T.:El Mestre... op., cit., pàg., 429.

[71] Segons ordinació "Datum Barcinone quarto decimo Kalendas Novembris, anno Domini millesimo tricentesimo tricesimo nono." LlMB., fol.Iv-III

minuciosa que desenvolupava o complementava el Privilegi reial de creació. El Llibre del Mostassà contenia aquestes prescripcions específiques que regulaven la seva actuació, delimitaven les seves competències i li atorgaven la jurisdicció ordinària necessària, perquè el magistrat pogués dur a terme la seva missió.[72] No cal dir que, en aquest sentit, el Llibre del Mostassà és una autèntica recopilació i no un Codi articulat que sistematitza una branca jurídica a partir d'uns principis rectors i d'una metodologia ahistòrica, fonamentada en la lògica interna de la normativa codificada.

Aquí, per contra, ens trobem amb una acumulació de normes (privilegis, ordinacions, etc.) procedents d'èpoques i d'autors diversos que solament s'interaccionen per raó de la mateixa institució sobre la qual es projecten. El seu significat, però, no es troba en la lògica interna que organitza el material aplegat en el Llibre, sinó en la situació històrica concreta que va provocar l'aparició de cada precepte, i això malgrat es reuneixin per raó de la matéria les diverses ordinacions.

4.2. El control d'establiments comercials

4.2.1. Establiments comercials. Llicències d'obertura

Els establiments alimentaris, taules, botigues, portes, necessitaven perquè es poguessin obrir o per exercir l'activitat comercial, una llicència o permís i la inscripció corresponent en el registre.[73]

Els consellers o el mostassà podien concedir o renovar llicències, però en tot cas el mostassà en portava a terme el control. També es regulaven certes modalitats de venda fora dels establiments comercials permanents,[74] malgrat que la venda ambulant estava pràcticament prohibida.

4.2.2. Regulació dels dies festius i horaris comercials

Els establiments comercials no tenien ni llibertat horària ni de descans setmanal. Tots el comerços tenien l'obligació de respectar el descans dominical i algunes festivitats religioses excepte els carnissers, els forners i els revenedors de verdures.[75] El mostassà vetllava pel compliment d'aquest aspecte de la normativa comercial.[76]

Tanmateix l'obligació del descans dominical derivava de preceptes canònics que obligaven a santificar les festes. Això explica que el bisbe de la ciutat en determinats moments establís normes sobre aquesta matèria, per la qual cosa es va plantejar un conflicte entre la jurisdicció del mostassà i la jurisdicció canònica, que es resolgué a favor del

[72] Per exemple les ordinacions publicades a XI de Marts M.CCCC.XXII LlMB., fol. XVIv.i ss.

[73] LlMB., permis per vendra peix, ordinacio publicada "a XXI. de Febrer. M.CCCC.XXXI", fol. LXXXIII; per posar taverna ordinaciò publicada el"II de abril 1594 sien de nou publicades"... "Ans seguint la antiquissima consuetut y practica que ab altres ordinations en lo passat fetes Statuides y ordenades a antigues del any 1393 com de 1568 y 1590 fol. CII; per posar hostal, publicada a "XXIII de Maig. M.CCCLXXXXIII." fol. CXXvº.

[74] Una bandereta amb les armes de la ciutat diferenciava els llocs de venda dels revenedors legals i els pagesos, LlMB., fol. CXII.

[75] "Del colre les festes. Ordinations fetes sobre colre les festes. Die mercurii XXVIII. Mensis madii anno a nativitatis Domini M.CCC.LXXXXIII" i en particular la que "Fou publicada a VIIII. de Agost any. M.CCCC.LXXXVI. LlMB.,fol. XIIIIvº,i ss.; veure infra, pàg. festius

[76] IMH. Reg. D'Ord.IV-21, fol.11vº, 12, 13,(1583); 102, 103 (1587).

mostassà.[77]

També s'ocupava de la regulació horària dels establiments prohibint la venda o serveis després de determinades hores o cicumstàncies.[78]

4.2.3. Activitat de majoristes, mercaders i corredors

Comencem per la distinció entre mercader i botiguer. Moles assenyala que el mercader portava a terme el comerç a l'engròs i ho feia amb tota mena de productes, en canvi, el comerç a la menuda caracteritzava el botiguer, que venia personalment els seus productes. L'oposició entre aquests dos grups subsisteix al llarg de tota l'edat moderna.[79]

A més del comerç a la menuda el mostassà tenia jurisdicció en certes circumstàncies sobre majoristes, corredors i mercaders.

Encara que res fa pensar que ni les importacions ni els mercaders que les portaven a terme estiguessin sujectes a la jurisdicció del mostassà, tanmateix, un examen atent de les ordinacions del Llibre del Mostassà ens permet comprovar que en algun cas els mercaders també podien ser jutjats i castigats pel mostassà, possiblement es tractava de mercaders amb botiga pròpia.[80]

Una altra qüestió era la dels corredors, que eren els intermediaris a qui els mercaders foranis havien de recórrer per comprar i vendre a la ciutat. Aquests sembla que sí que estaven sota la jurisdicció del mostassà.[81]

Els majoristes, de certs productes, també estaven sota la seva jurisdicció.[82]

4.2.4. Salubritat dels productes i higiene dels establiments

Com podem comprovar, el mostassà intervenia directament en el control sanitari d'alguns productes destinats a l'alimentació i en el dels establiments alimentaris. Controlava

---

[77] D.A.C.B. Vol.V, pàg. 510.

[78] Per exemple en les ordinacions dels barbers publicades a "VIII de Agost M.CCCC.XXXVII" "...ne en los Dissaptes a nits ne en les vigilies, o vespres de les festes dessus dites emprant hi lluz de candela e de lluminer, o, altra qualsevol natura de llum si donchs no ere claror del Cel,..." LlMB., fol. XVI i ss.

[79] Moles, P.:Comerç i Estructura Social a Catalunya i València als segles XVII i XVVIII, Barcelona, 1977, pàg. 7 i ss.

[80] Si havien importat mercaderies falses no les podien vendre a la ciutat: LlMB.,fol. XXVIIII i fol. XXX.; Si el cuiro no tenia la qualitat correcta, LlMB., fol. CLXXIIIr.º

[81] "Que Corredors ne altres no puixen del dit peix Comptar. sino los que, lo Mostaçaf monenara."; "Ara hoiats totom generalment ques fa saber de part del honorable Mostaçaf de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per sessar tots fraus los quals se porien fer en les coses devall scrites que daqui avant ne en los anys esdevenidors algun corredor de qualsevol ley, o, condicio sie sino los elegits, e, nomenats en la seguratat per ells feta en poder del scriva del Consell de la dita Ciutat no gos ne puixe entrevenir en qualsevol vendes, o Fiaments ne altres Contractes quis fassen per qualsevol mercader Castellans e, qualsevol altres persones axi estrangeres com privades". Ordinació publicada a "publicada a XII de Març. M.CCCC.XXXVIII; LlMB, fol. LXXXXVIv.

[82] "Ara hoiats totom generalment per manament del Mostaçaf de la present Ciutat de barçelona Ordenaren los honorables Consellers,..., Que daqui avant alguna patrona o, altre persona que vena peix en gros per los dits exavaguers, o, pescadors. en la pescateria de la dita Ciutat no gos fer alguna gratia, o, relaxatio del preu per lo qual haura venut en gros lo dit peix, abans hage e, sia tenguda exchigir, e, haver complidament lo dit preu de aquell e, de aquella a qui haura venut lo dit peix." Ordeneció "publicada a XVIIII. de Agost M.CCCCC.XXXXVII. LlMB., fol. LXXXIIII.

el compliment d'algunes normes, que establien condicionaments als productes destinats al consum humà o que determinaven les condicions higièniques dels establiments, i dels instruments de venda. Eren normes relacionades amb la preservació i conservació de la salut, que prohibien la venda dels productes corromputs,[83] o exigien mesures de neteja, en els establiments,[84] i en estris empleats per vendre.[85]

Pel que fa a altres aspectes del que actualment podríem anomenar de sanitat pública, creiem necessari distingir el contingut d'unes ordenances dictades per la necessitat de controlar uns mínims de salubritat i higiene a les places públiques i carrers en què es desenvolupava el mercat,[86] del que ara diríem una política sanitària municipal. En general, la preocupació per la higiene i la sanitat era comuna a altres llocs, viles o ciutats, i venia d'èpoques anteriors.[87]

Si analitzem la seva actuació podem observar que el mostassà de Barcelona tenia escasses competències en el que ara anomenaríem sanitat pública municipal. En primer lloc, no intervenia directament per combatre les pestes que pertorbaven la vida ciutadana i amb tota probabilitat alterava el món comercial.[88] A Barcelona des de la primeria del segle XVI són els consellers que assumeixen les competències en l'organització de la lluita antiepidèmica.[89] Es designaven comissions anomenades la Vuitena, Dotzena o Setzena del Morbo, sobre les quals es delegaven les accions a empendre, i no ens consta la intervenció del mostassà.[90]

En aquest aspecte es diferenciaria molt del mostassà de València que, segons Salavert,

---

[83] Sobre les carns: LlMB., fol.LX, "Com sperientia hage mostrat que moltes carns fora la dita Ciutat axi de moltons com de altres son meses en la dita Ciutat e, tallades en les carniseries sots color de esser carns socorregudes. E, sie trobat per informatio de metges e altres persones expertes que les dites carns son causa de moltes indispositions en los cossos humans..."; peix fol. LXXXVIIvº. i LXXXXVII.

[84] Carniceria: Ordenació publicada "a VIIII. de juny M.CCC.LXXXXV." LlMB., fol. LXIvº.

[85] Pel que fa als taverners: Ordinacions publicades a "XXIII de Maig MCCC.LXXXXIII." LlMB., fol. CXV.

[86] "Ordinations de les Plaçes de la Ciutat, e, primerament del Born...,publicades a XXII. de Desembre. M.CCCLXXII.";a "A XXVIIII. de Noembre M.CCCC.LX. i moltes més. LlMB., fol. XXXI, fins al fol.XXXXII.

[87] Per València veure de Carreres, S.:Higiene y Sanidad medievales. Valencia, 1946. Separata del Almanaque de "las Provincias"; i Almela, F.: "El LLibre del Mustaçaf y la vida en la ciudad de Valencia a mediados del siglo XVI" B.S.C.C., vol XXV, 1949, pàgs., 1-24; a Castellón: Sanchez, A.: "La sanidad en el Castellón trecentista" (veterinarios, médicos, y boticarios). B.S.C.C., vol.48, 1972, pàgs. 246-258.

[88] Referent a això, veure Carrera Pujal, J.:Historia política y económica de Cataluña, S. XVI al S. XVIII. Vol. I. Barcelona, 1946-1949. pàg., 343, quan ens diu: "... A partir del último cuarto del siglo XVI la peste constituyó la remora más insuperable y constante con que topó el comercio, impidiendo o dificultando en gran modo las relaciones entre los pueblos y arrebatando las vidas a millares, con lo que, además de la perdida de brazos, se frustraban en gran manera las iniciativas particulares y colectivas. La ciudad de Barcelona, aleccionada por los terribles efectos del contagio, que padeció todo el Principado entre los años 1560 y 1570, se mostró inflexible en las medidas preventivas, impidiendo la entrada de personas, buques y mercaderías procedentes de puntos sospechosos o de epidemia declarada...,"

[89] Simon Tarres, A.: "La població catalana a L'època moderna. Síntesi i actualització." Manuscrits,nº 10, gener 1992, pàgs. 217-258. Pàg. 232, "Des d'inicis del Cinc-cents, el municipi barceloní assumirà plenes competències en l'organització de la lluita antiepidèmica. Una fita important en la cosolidació de la política sanitària és el privilegi atorgat a la Ciutat Comtal, l'abril del 1510, a les Corts de Montsó, pel qual el Rei Catòlic concedí al Consell de Cent la facultat suprema i privativa de cuidar de la salut pública en casos d'epidemia dotant als consellers de poders extraordinanris, sens impediment del virrei, governador, diputats i altres autoritats que restaven subordinades als magistrats municipals en aquestes ocasions."

[90] Veure en: IMH. Reg. Del.; Reg. D'Ord.; Reg. D'Ord.Esp., els volums referents al segle XVI.

intervenia directament, dictant conjuntament amb la corporació municipal normes sobre sanitat pública municipal encaminades a la prevenció de la salubritat de l'espai urbà i el mercat.[91]

En segon lloc, no hem trobat cap document relatiu a la participació del mostassà en l'organització del hospital ni de la vida hospitalària.

En tercer lloc, tampoc tenim constància que tingués competències per fer treure ni escombraries ni deixalles.

5. Control de l'abastiment de productes

5.1. El problema de l'abastiment i la importació

L'escassetat no era un fenomen nou i les institucions locals[92] al llarg del temps ja havien ideat mecanismes i pràctiques per garantir l'abastiment dels articles més necessaris, a pesar de les quals, l'objectiu de tenir la ciutat abastida no sempre s'assolia amb èxit.[93]

En referir-nos a l'abastiment, ens interessa destacar dos aspectes. En primer lloc, l'abastiment de productes a la ciutat i, en segon, l'abastiment dels ciutadans. Si bé es pot considerar que estan íntimament units, creiem oportú esbrinar si el mostassà actuava en cada una d'aquestes àrees i concretar el paper que hi tenia.

Pel que fa al primer aspecte, el problema de l'abastiment era comú a moltes ciutats espanyoles.[94] Cada municipi el resolia de la millor manera possible. A Barcelona, l'escassetat

[91] Salavert, Vicent Ll.: "Notes sobre la sanitat municipal a la València dels segles XVI i XVII: les competències del mustassaf en matèria de mercats i conservació dels carrers." Afers, 5/6, (1987), pàgs. 223-271, pàg. 236, "Legislació sobre sanitat pública municipal. Es aquest l'aspecte en què més voldriém insistir a l'hora d'analitzar l'actuació del mustassaf i, a partir d'aquella, de la corporació. En un altre lloc ja he intentat sintetitzar les seues iniciatives en moments d'invasió epidèmica, per la qual cosa en aquest treball faré especial esment a la seua preocupació per la salut dels ciutadans i les mesures que s'hi adoptaren. Dos foren els espais principals de referència a l'hora de dictar normes preventives a la ciutat: la salubritat de l'espai urbá - fonamentalment les places i carrers- i el mercat."; i Salavert Fabiani,V.: La sanidad municipal en la Valencia del S. XVI. I Coloquio Interdepartamental Ciencia e Ideologia en la Ciudad. Valencia 24, 25 y 26 de Enero de 1991. " La organización de la sanidad pública valenciana estaba en su mayor parte en manos del mustassaf, magistrado municipal con amplísimas competencias en el campo de la policia urbana. Hasta el momento, la mayor parte de los estudios sobre la materia se han venido basando en fuentes de tipo normativo; no obstante, gracias al descubrimiento de un judiciari perteneciente al ejercicio 1556-7, podemos acercarnos a la realidad cotidiana del tribunal, lo que nos permitirá calibrar de manera más precisa el interés de este magistrado por las cuestiones de orden higiénico y sanitario."

[92] Moles, P.:Edad Moderna (1474-1808), Madrid, 1988, pàg.156, "El abastecimiento de los núcleos urbanos era una de las principales preocupaciones políticas de los gobiernos municipales...,pero también se consideraba que evitarlos era una de las primeras condiciones de un buen gobernante."

[93] Es tracta sovint d'un mercat migrat, escàs, i que moltes vegades no arribava de molt al tant que calia, segons Reglà, J.:Els Virreis de Catalunya, Barcelona 1956, pàg. 38. "Una idea clara de la que podríem anomenar capacitat del mercat barceloní quant als proveïments, ens la proporciona el fet que els virreis sempre tenien necessitat d'enviar un "comprador" per tot el Principat per tal d'adquirir els queviures destinats al consum de la seva casa. A vegades, fins i tot han de fer les compres a França...".

[94] Alvar, A.: "Las ciudades españolas". La vida cotidiana en la España de Velázquez, Madrid, 1989, pàg. 71-90. Especialment pàg. 88, 89, 90. "Y si en la peste, la mortalidad inexplicable era causa de preocupacion para el gobierno de las ciudades, no lo era menos la cuestiòn del abastecimiento de productos alimenticios, que en el caso del pan degeneraba con bastante frecuencia en alborotos callejeros".

característica es va fer present des de l'inici del segle. Els problemes ja començaren amb la gran fam de 1501 i 1502.

Els consellers proveïren la ciutat amb l'ús del privilegi "vi vel gratia ", que és la confiscació.[95] I com assenyala Vicens i Vives, la posició del rei que va permetre l'aprovisionament d'aliments per a la ciutat durant la gran fam, fou mereixedora dels elogis que li adreçaren els consellers de Barcelona.[96]

L'any 1511 Ferran II otorgà a Barcelona el privilegi de l'annona, pel qual el Consell tenia autorització per tenir cura del forniment del blat, vitualles i altres coses necessàries per al manteniment dels ciutadans.

D'aquesta manera, i en virtut entre d'altres dels privilegis abans esmentats, la responsabilitat de l'aprovisionament de la ciutat requeia sobre els consellers.

Com ja se sap, el compliment d'aquest deure enfrontava sovint els consellers amb els virreis que pretenien immiscuir-se en la seva funció. De fet, a Nàpols sembla ser que els virreis controlaven aquest servei estrictament municipal.[97]

Calia assegurar el subministrament d'aliments per evitar la fam i les pertorbacions en l'ordre públic, entre altres mals.[98] Per tot això, en temps de carestia les autoritats barcelonines pretenien que no s'exportés blat des del Principat i procuraven importar-lo de Sicília, Sardenya i Nàpols.[99]

En cas d'extrema necessitat es recorria al privilegi de "vi vel gratia", abans mencionat. I així ho expressa el dietari: "En aquest dia se congregaren molts doctors en leys per determinar si los consellers de propia auctoritat y sens ministeri de officials reals ni altres en virtut del privilegi de vi vel gratis podien fer aprehensio dels forments que volguessen, y fonch determenat que ho podien fer liberament segons apar mes larch en llur vot."[100]

Contrasta, però, aquesta posició dels consellers amb la dels virreis, que concebien diferentment la qüestió i eren menys rigorosos a l'hora de concedir els permisos d'exportació.[101] És possible que els alts preus fora del Principat fossin un bon estímul i els comerciants podien benficiar-se'n, sense sentir escrúpols per deixar la ciutat mal abastida. Segurament es refiaven que les autoritats municipals ja resoldrien els problemes amb els diners públics, que en forma de fondos més o menys permanents es destinaven a cobrir les necessitats. Precisament Pierre Vilar constata la paradoxa entre l'alça de preus de productes bàsics per a l'alimentació i els permisos d'exportació.[102]

Malgrat les dificultats, la lluita pels propis interessos,[103] i les desavinences, la gestió

---

[95] Requisant els carragaments de blat.

[96] Vicens i Vives,J.:Ferran II... op., cit., pàg. 329.

[97] De fet el control d'avituallament en altres llocs l'administrava el virrei. Braudel, F.: op. cit., pàg. 460 "... Por medio del prefecto de la Annona, al que nombra a partir de 1550 (y que se puede considerar como un verdadero ministro del abastecimiento,encargado de las compras, del mantenimiento de reservas, de las reventas a los panaderos y a los mercaderes ambulantes de aceite), el virrey controla este servicio estrictamente municipal.

[98] Part de l'explicació que fem tot seguit es refereix essencialment al blat, producte emblemàtic de l'alimentació del moment, però es pot fer extensible a als altres productes alimentaris, olis, vins, peix salat, bestiar viu.

[99] Es refleteixen aquests problemes en algunes cartes que envia el rei Carles I a Barcelona. Cartas del Emperador Carlos I a la ciudad de Barcelona, transcripción de Pedro Voltes Bou, Barcelona, 1958, pàgs. 77, 83, 88, 111, 113, 117, 144, 183.

[100] D.A.C.B. Vol.6, pàg. 38.

[101] Carrera Pujal,J.:Historia Política y económica de Cataluña, Barcelona, 1946, Vol.I, pàg. 318, 329, 330.

[102] Vilar, P.: op. cit., Vol.II, pàg. 270, 271, 272.

[103] Giralt, M.: "En torno al precio del trigo en Barcelona durante el siglo XVI", Hispania, vol. XVIII, (1958), nº

portada a terme pels dirigents municipals, actualment es valora en general com a favorable per a la població barcelonina.[104]

Caben moltes més consideracions, però en realitat el que ens importa és constatar que la figura del mostassà no apareix mai lligada directament a l'estratègia de l'aprovisionament de productes per a la ciutat de Barcelona i per tant es pot afirmar que no era un assumpte de la seva competència. Tanmateix, com tot seguit veurem, sí que intervenia directament en el control de l'abastiment,[105] la distribució i la circulació dels queviures entre els comerciants en l'àrea de la seva jurisdicció.

5.2. Circulació i distribució de mercaderies

Per aconseguir que les mercaderies fossin accessibles i a l'abast dels ciutadans, calia controlar: a) que els productes arribessin al lloc de venda, b) que el producte s'exposés en públic, c) que es venguessin les mercaderies a tots els consumidors, d) que s'evités la sortida de les mercaderies cap a altres indrets.

Ens proposem tot seguit analitzar la normativa i les actuacions del mostassà, per deduir la intervenció que podia tenir en aquest àmbit comercial i examinar com la portava a terme.

En primer lloc, tenia autoritat per inspeccionar l'activitat dels revenedors de la ciutat, que actuaven com acaparadors també en certs moments, i que obstruïen amb la seva actuació la correcta distribució dels productes.

Segons Vilar "...A les ciutats espanyoles, la reglamentació dels preus era una tradició ben establerta; i les administracions no es resignaven a l'alça". Així esdevingué molt desavantatjós, alhora per als pagesos i per als qui podien acaparar una part de les collites, d'anar a vendre els grans, l'oli i el vi als mercats habituals. D'aquí vénen les maniobres dels "revenedors", tan feroçment denunciades com a responsables de les alces, tant per la documentació barcelonina com per la de les Corts Castellanes.[106]

Afirmar que les autoritats perseguien l'ideal que les mercaderies, sobretot els aliments, provinguessin directament dels productors[107] no exclou, de part d'aquestes mateixes autoritats, el consentiment de la revenda. Si seguim les fonts documentals podem verificar l'existència d'una sèrie de normes que regulen les transaccions de petits comerciants que

---

LXX, pàg.48. Exposa el problema.

[104] Sobre el creixement de la població i relacionat amb l'abastiment, Amelang:La formación de una clase dirigente Barcelona 1490-1714, Barcelona 1986. pàgs. 22, 23. Opina el següent: "Esta modesta expansión no se produjo de una manera tranquila e ininterrumpida... Con todo la recuperación relativamente rápida de los anteriores niveles de población solía compensar estas catástrofes demográficas..., Esta variabilidad demográfica obedecia principalmente a que Barcelona había sabido asegurarse con regularidad los suministros de trigo y otros productos básicos. La seguridad de abastecimiento basada en la importación de grano de Sicilia, Cerdeña y el sur de Francia contribuye a explicar la ausencia de las severas crisis de subsistencia que azotaban a muchas otras ciudades europeas durante la Edad Moderna." i nota 13.

[105] "La Crida que cascun any se acostuma de fer per los Consellers de la present Ciutat de Barçelona com volen fer asegurar e, provehir per tot lany de Carns de molto. "Ordeneció sobre la carn, "publicada a XVIII. de Juny M.CCCC.XXXXVIII." LlMB, fol. LVvº; sobre el pa:"Que haguen a pastar entre dinals e doblers tant com solen e com los sera manat per lo Mostaçaf." Ordenació publicada a "VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII." fol.XXXXVIIIv.

[106] Vilar, P.: op. cit., pàg. 272, i nota, 162.

[107] Dyer, C.:Niveles de vida en la Baja Edad Media, Barcelona, 1991, pag. 252; i Carande, R.:Estudios de Historia. Vol.II, 109. Carande precisa que una de les regles generalment admeses del mercat medieval és la prohibició de la revenda.

venien el que abans havien comprat.[108] En moments difícils probablement les mateixes autoritats es trobaven abocades a autoritzar la revenda per evitar mals majors, com podria ser la falta de queviures; i per tant obligades a regular aquest tràfic mercantil.

5.2.1. Regulació de l'activitat dels revenedors

Tot seguit veurem detalladament, les relacions de les autoritats, especialment el mostassà envers els revenedors, en el segle XVI a Barcelona.

Els revenedors subjectes a la normativa del mostassà podien ser els revenedors[109] pròpiament dits o altres individus, com ara hostalers, pastissers[110] o qualsevol altra persona que es dediqués a vendre sense ser productora.[111]

Induïts per la ambició o la necessitat, acaparaven els productes i s'aprofitaven de la escassetat per abusar en els preus.[112]

La lectura de les ordinacions ens acosta més a la figura del petit detallista que no a la del personatge capaç de manipular tot el subministrament d'una mercaderia, el gran acaparador i especulador.

Com ja hem dit, el mostassà era el funcionari que intervenia per regular l'activitat dels revenedors. La seva acció es centrava a fer complir les ordinacions, que eren molt minucioses, com podrem comprovar.

Per tal de prevenir l'acaparament, i així reduir l'especulació dels productes essencials, els particulars tenien prohibit comprar per revenedors.[113] Els revenedors tenien prohibit comprar tant per altres com admetre encàrrecs o comprar per profit de col·lectius.[114] També tenien prohibit obstaculitzar l'arribada de queviures a la ciutat, comprant al pagesos pels volts de la ciutat.[115]

---

[108] "Ordinations sobre los Pollers e Revenedors de cassa...,publicades a XXII. de Desembre M.CCC.LXXXXIII." i ampliades " a XX de Juny de M.D.IIII." i "a II de desembre MDCCCI." LlMB. fol. CVvº- CXIII.

[109] Moles, P., a l' Enciclopèdia Catalana, barcelona, 1988, defineix com revenedor, "el qui ven queviures a la menuda; anomenat també tender. El gremi o confraria de revenedors de Barcelona, sota l'advocació de sant Miquel, fou aprovat per la reina lloctinent Maria de Castella el 1447 i llurs activitats foren regulades pel municipi per mitjà de diverses ordenances, com per exemple les dels anys 1613, 1621, 1624, 1665".

[110] "Que ni revenedor, coc, ni, pastisser no puguen revendre cosa nenguna..."; Publicat "a XIX de juliol del any MDLXXII." LlMB fol. CX.

[111] LlMB fol. CVIIIIvº-CX. En la còpia d'una crida feta pel mostassà Francesc Ferrer trobem justificada, la repressió que s'exercia sobre els revenedors. Publicada "a XIX de juliol del any MDLXXII."

[112] A més del LlMB trobem la prohibició expressa per als hostalers a IMH. Reg. D'Ord.IV-14, fol. 32vº; i pels pasticers i cocs a Reg. D'Ord.IV-19, fol. 86, 87. En canvi s'anomena als mercaders revenedors, com a comerciants, Reg. D'Ord.IV-19, fol. 127.

[113] LlMB CVIII. "... Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que alguna persona de qualsevol stament, o, condicio sie no gos comprar per a obs de algun revenador, o, revenadora, cassa volateria alguna, ne ous ne formatges dins la dita Ciutat. E si sera atrovada ab alguna cassa, o, volateria, ous, o, formatges hage a jurar en poder de Mostaçaf, e, sos pessadors si,o ha comprat per a obs de algun revenador..."... "Fou publicada a XXV de febrer MCCCCV.

[114] LlMB fol. CVIIvº. "...no sie licit ni permes a algu, o alguns dels dits revenedors... comprar, o fer comprar per si, o per interposada persona directament, o indirecta hobs de algu, o de alguns monestirs, o altres colegis, o comunitat, o singulars persones ecclesistiques o seculars encara que fossen coiunctes a ells en parentiu, o amicia..."; publicat "a II de desembre MDCCCI".

[115] LlMB fol. CVIIvº. "...Que daqui avant algun poller, o, pollera revenedor, o, revenedora, o, altre qualsevol persona qui volra comprar gallines capons polls, perdius, todons, xixelles, conills, o, altra volateria, e, cassa. Cabrits formatges ous, o, altres qualsevulla vitualles per vendre. Non gos ne li sie licit ni permes comprar de algunes de les dites coses dins los termens de la dita Ciutat ne fora aquells de pagesos, o, pagesas o, altres persona, o, persones que fossen en camins, e, aportassen ya per vendre en la present Ciutat..."; "Fou publicada a

Aquestes normes es trobaven en el Llibre de la Mostassafia. Però si el mostassà ho creia convenient podia adaptar-les o modificar les anteriors.[116]

Les noves recomanacions o prohibicions es notificaven públicament mitjançant crides.[117]

També podia, segons les necessitats i per criteri propi, rectificar el reglament sobre l'activitat dels revenedors. Això ho feia restringint la possibilitat de comprar fora d'un determinat horari,[118] prohibint comprar per revendre determinats productes,[119] prohibint comprar per convents o comunitats,[120] obligant a declarar la quantitat de producte que retenien els comerciants.[121]

És probable que el mostassà, emparat en els seus privilegis, concedís llicències per revendre,[122] i també que afavorís uns venedors enfront d'altres que podien sentir-se discriminats i que l'acusarien de corrupció, favoritisme, etc. Això no obstant, és incert quines foren les competències d'aquests oficials en aquest terreny i tampoc no hem pogut seguir el rastre de l'actuació de cap personatge en concret. En qualsevol cas, algunes de les actuacions sí que degueren ser conflictives, com ho proven les crides publicades pels consellers prohibint al mostassà donar llicències als revenedors per revendre.[123]

El reglament que es troba en el LlMB per regular l'activitat dels revenedors conté aproximadament unes quaranta normes. Aquestes normes en bona part estaven destinades a impedir que els productes anessin a parar a mans de poques persones dedicades a la revenda. Regulaven la revenda a fi d'allunyar el perill d'acaparació, restringir l'actuació dels revenedors, que pretenien un enriquiment ràpid, i fomentar que els productes arribessin als llocs de venda en mans dels mateixos productors.

Finalment, pel que fa a aquest reglament que recull la normativa vigent pels revenedors, ens preguntem si tan sols transllueix la permanència d'antigues concepcions del comerç, i que cita Carande referint-se a la revenda durant l'edat mitjana, o respon a la necessitat d'un control més estricte, de l'abastiment i dels preus. Carande considera la política medieval inspirada en la restricció de la revenda més que un desconeixement i hostilitat envers el comerç, com una conseqüència de les doctrines canòniques imperants que limitava els guanys per especulació.[124]

XXXI de juliol MCCCCLXI."

[116] LlMB fol. CVIIIIv. i CXr. "...Ara hoiats totom generalment que notifiquen y fan a saver de part dels magnifics veguer balle Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona so es de quiscu dells en quant toca llur jurisdictio. Que com per causa de haver en la present Ciutat tantes persones que usant de comprar y reevendre axi fruita com altres vitualles y provisions. En gran dany y periudici dels poblats y habitants en la present Ciutat per lo que agabellen los dits revenedors totes les fruites, e, altres vitualles, e,... Als quals abusos no obstant que moltes voltes se haia volgut provehir fent diverses ordinations les quals per haver tinguda poca executio son estades poc temps servades. Desitjant per com los magnifichs Consellers, e, consells ordinari de la present Ciutat selebrat a XIV del corent a cerca de dits abusos degudament provehir. Statuiren y ordenaren los dits magnifics y promens de la present Ciutat. Que desta hora en avant sien llevats y prohivits que per ninguna manera ni via en Barçelona terme y territori de aquella. persona alguna no pugues usar de revendre ninguna manera de volateria..." Publicada a 1572.

[117] Aquesta part de la seva actuació es troba recollida en el Reg. D'Ordenacions, veure infra pàg. 159

[118] IMH. Reg. D'Ord.IV-13, fol.167.

[119] IMH. Reg. D'Ord.IV-13, fol.190; IV-14, fol.8,i 32;

[120] IMH. Reg. D'Ord.IV-16, fol. 26vº i 27.

[121] IMH. Reg. D'Ord.IV-19, fol.127.

[122] "Que venedor o, revenedor, o, tallador de peix fresch no gos comprar peix per altra persona, o, persones sens llicentia del Mostaçaf." Ordenació publicada "a XXIIII de Març M.CCCC.I." LlMB fol. LXXXIIIIv.

[123] IMH. Reg. D'Ord.IV-22, fol. 180vº, 181.

[124] Carande, R.: op. cit., vol.II, pàg. 110. "En general, esta política inspirada en la restricción de la reventa, más

Fins ara hem pretès posar de relleu les competències del mostassà per inspeccionar l'activitat dels revenedors de la ciutat, que actuaven també com acaparadors en certs moments, i que, com ja hem dit abans, obstruïen amb la seva actuació la correcta distribució dels productes.

5.2.2. Regulació de l'activitat d'altres detallistes

Ens falta examinar el paper del mostassà en el control dels altres comerciants, tant del sector alimentari com el de matèries primeres i productes manufacturats. Segons la normativa controlava quatre aspectes. En primer i segon lloc, que el comerciant tingués els productes exposats al públic i assortís de gènere a tots els consumidors que ho desitgessin, i en segon i tercer lloc, evitar la revenda i la sortida de mercaderies a altres indrets.

En el sector alimentari podem veure que en els reglaments de tots els subsectors, s'insisteix en l'obligació dels venedors de tenir el gènere exposat en públic i de vendre els productes a tots els compradors.[125] A la resta d'ordinacions aquestes normes tan sols estan presents en la comercialització de dos produtes: la palla i les candeles de sèu.[126]

Pel que fa a la norma d'impedir la sortida de mercaderies de la ciutat, podem comprovar que es fa present en els reglaments d'alguns subsectors alimentaris,[127] i en el del carbó i les candeles de sèu.[128]

La lectura d'aquestes ordinacions, sobretot les últimes, ens porten a creure que a Barcelona, la discreta millora econòmica del segle XVI[129] no allunya les autoritats municipals ni els magistrats de la por a la penúria, a la fam o al cessament temporal d'aprovisionaments. D'aquí la necessitat d'intervenir tant directament en el comerç i de posar traves a la sortida de

---

que un desconocimiento y una hostilidad contra el comercio -realizado de modo muy distinto que en la actualidad-, es una consecuencia de las doctrinas canónicas imperantes, concretadas en la vigencia del justo precio; pretium iustum. Es decir en su mantenimiento como expresión del estricto valor de las mercancías, y reflejo fiel de los costos de producción eliminando la ganancia que reportara la necesidad del comprador, explotada vendiéndole más caro. En una palabra, aplicaba a compras y ventas el mismo principio prohibitivo de interés en los prestamos. El deber primero y acaso único, del comerciante, en las ciudades medievales, radica en la obligación de proveer a los habitantes, sujetándose a principios normativos...".

[125] Ordinacions sobre el pa: LlMB., fol. XXXXVIII i fol. XXXXIX; sobre la carn: fol. LVvº, fol. LVIvº i fol. LVIII; sobre el peix: fol. LXXXXVvº; sobre l'oli: fol. CXXIII; sobre els taverners: fol. CIII.

[126] La palla: LlMB., fol. CXXXVIIIvº "Que pus la Palla sie en la Plaça sie venuda de continent, al qui la volra..." Publicat "a XXII. de Abril. M.CCCC.XII."; Candelers de sèu: LlMB fol. CXXXXVvº. En aquest darrer cas el Llibre del Mostassà recull la crida feta l'any 1563, pel mostassà Francesc Senespleda. En aquesta crida es recorda l'obligació de tenir producte a la botiga, i exposar-lo al públic. Ordinació publicada "a XXIII de agost 1563"

[127] Carn: LlMB., fol. LXIvºi fol. LXII, la multa és de 300 sous i pèrdua del bestiar, publicat a " XX. de agost M.CCCC.VIIII"; Peix: fol. LXXXV, el mostassà pot donar llicència "De no vendre peix per portar lo de fora Ciutat per revendre... non gos vendre a ninguna persona stranya ne privada quil compre per portar lo de fora Ciutat per revendre tro mix dia sia passat ne llavors sens lisencia del Mostaçaf ne la persona que tal peix hagues comprat gos traure ne portar fora Ciutat sens dita lisencia...", publicat "a XVII. de Setembre, M.CCC.LXXXXVIIII."; oli: fol.CXXIIIIv. "Que no es puga traure Oli de la Ciutat per mar ne per terra ans se hage a denunciar al Mostaçaf.", publicat "a XXVI. de Octubre M.CCCC.LVI."

[128] Carbo: LlMB., fol. CXXXII,"Que nos gos comprar Carbo per traurel de Ciutat.", ordinació publicada "a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXIII."; candeles de sèu: es limita la quantitat fol. CXXXXIIIvº. "Que Seu ne Candeles de Seu no sie tret de la Ciutat termens, o, territori de aquella sino fins en X. lliures...", ordenació publicada "a XVII. de Noembre. M.CCCC.LXI."

[129] Sales, N.: op. cit., pàgs. 297-305; Sobrequés, J.: "La ciutat mediterrània de l'Edat Mitjana a la Revolució Industrial: el cas de Barcelona". Les ciutats catalanes en el marc de la Mediterrània, Barcelona, 1984, pàgs. 69-109. Concretament pàgs. 95-99.

productes alimentaris o de primera necessitat. Tanmateix volem remarcar que la normativa és diferent en el cas d'altres productes controlats pel mostassà, que no troben els mateixos obstacles a la lliure circulació.

6. Política de preus

6.1. Plantejament

Avui és una convicció general que els preus dels productes de consum van anar pujant al llarg del segle XVI als països europeus.[130]

La ciutat de Barcelona estava submergida també en el mateix procés.[131] Per això es fa inevitable pensar que sempre que es revifava la tendència a l'alça, una de les primeres mesures a què les autoritats recorrien era controlar amb més atenció els negociants, els detallistes i els intermediaris amb la intenció de vetllar perquè les vendes es realitzessin segons els preus establerts.[132] Seguint les velles tradicions, els preus estaven reglamentats i un funcionari, el mostassà, els controlava diàriament, per evitar les falses pujades.

Ja ens hem referit abans a la vigilància dels intermediaris i la publicitat de les transaccions, ara volem tractar altres mesures que prenien els consellers i oficials del municipi per evitar la puja dels preus dels productes, el que actualment anomenaríem una política de contenció de preus, sobretot per impedir alces artificials i arbitràries.

6.2. Mecanismes de control dels preus al mercat

Anàlogament a com hem fet en l'apartat anterior, anirem examinant una sèrie d'aspectes de les ordinacions i de l'actuació del mostassà respecte als preus dels productes, per tal conèixer i matisar la intervenció d'aquest magistrat.

1) L'establiment d'uns preus màxims de venda: "...Que ninguna persona puga ni li sea licit vendre neu...a maior preu, o for la lliura del que per los dits consellers y mostassaf sera aforat y tarat...".[133]

2) La prohibició de canviar el preu del producte des que es començava a vendre fins que s'acabava la partida, o l'horari de venda del dia: "Que no puga esser puiat lo for del oli fins que aquella guerra que aura comensada sia venuda".[134]

---

[130] Kamen, H.:La sociedad europea, 1500-1700, Madrid, 1986, pàg.57, referent a això: "...Entre 1500 y 1600 el precio del trigo, alimento bàsico para la mayoria de la población, subió en un 425 por 100 en Inglaterra, un 318 por 100 en las Provincias Unidas, un 651 por 100 en Francia, un 271 por 100 en Austria, un 376 por 100 en Castilla y un 403 por 100 en Polonia. En casi todos los casos, como hemos de ver, el alza de los precios fue menor para los bienes manufacturados..."

[131] Vilar, P.:Catalunya dins..., op. cit., pàg. 267 i ss.; Sobre preus i salaris: Elliot, J.H.:La Rebelión de los Catalanes, Madrid, 1982, pàg. 54 i ss. Referent als preus del blat: Giralt, E.: op. cit., pàg. 39, "El examen de la rica documentación del Cabildo barcelonés referente a las compras de trigos para el Pastrim permite constatar cuáles eran las zonas de mayor producción del Principado, los medios y coste del transporte, las fluctuaciones de los precios y el gran movimiento alcista que preside la tendencia secular del siglo XVI."

[132] No volem dir que fos l'única mesura, Giralt, E.: op. cit., pàg. 47 i 48, posa de relleu, en el cas del blat, que els consellers, també en regulaven el preu mitjançant la importació.

[133] LlMB., neu: fol. CIII. Llistat de preus màxims per aus i caça: LlMB., fol. CVIIIv "Fou publicada a XI. de Janer M.DXVIIII".; carn: fol. LXIIIIvº publicada "a VII de Janer. M.CCC.LXXXXVIIII."; peix: fol. LXXXXIX, ordinació publicada "a I de Maig 1490."; oli: fol. CXXIIIIvº, ordinació publicada "a XXVI. de Octubre M.CCCC.LVI."

[134] Per oli: LlMB., fol. CXXIIIv, ordinació publicada "a XXXI de Noembre. M.CCCC.LXVIII."; carn, fol.

3) La publicació de llistats de preus, que podien ser: a) de preus de venda dels productes, per exemple el dels menuts: "Ço es lo cap del molto meins del servell sino VII. dines. E, lo servell II. dines. E, los quatre peus III. dines e, que nage a vendre dos dels dits peus a quin volran per tres malles. E, lo fetge meins del potse VI. dines. E,lo potze IIII. diners. E, la frexura ab lo cor e, ab la melsa VI. dines E, la melsa II. dines"[135] - d'aquesta manera trobem tassats els preus de la carn[136] i del peix[137] -; b) de preus per unitat de mesura: "Que Ovella sia venuda a for de X. diners la lliura...,Item que la lliura del Boc crestat sia venuda a XII diners enclosos III. diners de la aiuda... la lliura del Boc que no sia crestat sia venuda a XII. dines enclosos III. diners de la aiuda...Item que la lliura de la Cabra sia venuda a XI dines inclosos III. dines de la aiuda..."[138] -segons aquest sistema es detallen els preus dels següents productes: carns,[139] peix,[140] oli.[141]

4) La publicació d'escales mòbils. En el cas del pa el preu era fix i el pes es determinava segons el valor del gra,[142] per exemple: "Aço es que valent en la dita Ciutat la quortera del forment a XX. sous se hagen a posar per los dits forners e flaquers, e, altres de sobredits en lo dobler del pa blanc cuit VIII. onces. Valent XVIIII. sous la quortera hagen a posar en lo dit dobler de pa blanc e cuit VIII. e mitge. E valent XVIII. sous la quortera VIIII. onces. E valent a XVII sous la quortera VIIII onces e mige. E valent XVI. sous la quortera X onces...,"[143]

5) La verificació del preu que havia pagat el consumidor pel producte comprat al mercat: "Item que tota persona que compra peix per si, o, per altre que sie de tall que tota vegada que sia requesta per lo Mostaçaf, o, pesadors seus hage a dir veritat ab sagrament del preu que li costara".[144]

6) L'anunci que el preu quan es fes per escrit fos inequívoc, fàcilment identificable i clarament legible: "hagen de tenir assenyalat en los enfronts de las botas de las quals vendran vi, o, tindran posada axeta lo preu, o, for corrent del corter asi posat per senyal de quiscun sou una ralla sea mangana.. llarga y vistosa y per los diners que sera mes...lo corter una ralla blanca per cada diner la qual no sie mes llarga que la meytat de la vermella..."[145]

LXIIII, ordinació publicada "a XVIII. de Juny. M.CCCCXXXXVIII."; peix: fol. LXXXVI, ordinació publicada "part a XIII de Març M.CCC.LXXXX... Part a XXI de Janer M.CCCC.LXXXV; vi: fol. CXV, ordinació publicada "a XXIII de Maig MCCC.LXXXXIII."

[135] LlMB., fol. LXVI, ordinació publicada,"a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII."

[136] LlMB., fol. LXXIII, ordinació publicada "a VI. de Maig. M.CCCC.LXXVIIII."

[137] LlMB., fol, LXXXXIX, "publicada a XI de Febrer. M.CCCC.LVII."

[138] LlMB., fol. LXVIIII, ordinació publicada "a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII"

[139] LlMB. fol. LXXVII i vº, ordinació publicada "a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII."

[140] Peix de tall fresc, la relació és feta començant pel més car i acabant pel més barat. LlMB LXXXXIII, ordinacions publicades "Part de aquelles a XIII de Març M.CCC.LXXXX..., Part a XXI de Janer M.CCCC.LXXXV."; peix remullat: fol. LXXXXV i vº, ordinacions publicades " a IIII. de Març M.CCC.LXXXXV."; peix salat fol. LXXXXVIIvº ordinació "publicada a VIII. de Març M.CCCC.LXVIII."

[141] LlMB. fol. CXXIIIIvº i CXXV, ordinacions publicades "a XXVI. de Octubre M.CCCC.LVI."

[142] Giralt.E.: op. cit., pàgs. 47 i 48, "El volumen de trigo puesto a disposición del público y, por tanto, el precio regulado según la oferta y la demanda, podían aumentarse o disminuirse mediante la importación y la exportación. La política municipal de mantener los precios a un bajo nivel y el interés de los mercaderes... hicieron que el mercado barcelonés se encontrara casi siempre provisto en mayor o menor parte de trigos extranjeros".

[143] LlMB. fol. LIIIvº, "Scandall fet per los honorables Consellers, e, Mostaçaf dels forments per saber quin pes deu, esser posat en lo pa per los flaquers, e, forners e altres que pasten pa per vendre en la dita Ciutat. Dijous que comptavem VII del mes de Juliol de M.D.XIII.

[144] LlMB. fol. LXXXVIIIvº, ordinacions publicades "Part de aquelles a XIII de Març M.CCC.LXXXX..., Part a XXI de Janer M.CCCC.LXXXV."; la carn: fol. LVIII, ordenació publicada "a XXVIIII. de Abril M.CCC.LXXXXIII."

[145] LlMB. fol. CIIvº publicada a " VII del mes de desembre del any MDLXXXXVIII"

6.3. Competències en la fixació dels preus

Fins ara hem examinat els mecanismes de control dels preus fixats, però ens preguntem també fins a quin punt intervenia el mostassà en la fixació dels preus, i si ho feia, per quin principi es regia per modificar-los.

És incert quines foren les seves competències en el primer aspecte.[146]

Si observem les crides i ordinacions destinades a establir els preus dels productes, podem adonar-nos que les notificacions es podien fer de part dels consellers,[147] de part del mostassà,[148] o de part de dues autoritats conjuntament, inclosos a vegades el veguer i el batlle.[149] També tenim notícia que el virrei havia fet crides.[150]

El fet que més d'un organisme pretengués actuar sobre els preus podia provocar enfrotaments entre institucions, com hem vist en el cas que recull Bruniquer de la crida feta pel virrei i que els consellers reclamaren al rei. És probable que la fixació de preus originàriament i fins aleshores fos una competència vinculada als consellers, tanmateix el titular del càrrec de mostassà tenia poder disciplinari i de jurisdicció.

Respecte a les modificacions dels preus, el mostassà podia inspeccionar el mercat i davant d'un producte ajustar-ne el preu, amb l'aquiescència dels consellers. El podia variar: a) segons la qualitat, "...consellers en virtud de la dita potestat a ells otorgada que lo mostassaf...li sie licit i permes que segons la bondat y cualitat de la fruita ques vena puga taxar y aforar lo preu...";[151] b) segons les necessitats del mercat.[152]

En efecte, el fenomen de la concurrència i per tant el preu regulat segons l'oferta i la

---

[146] En el privilegi real del mostassà, no se li reconeix la facultat de posar preus. LlMB., fol. 17 i ss.

[147] IMH. Reg. D'Ord. IV-22, fol. 153, "...per tant dit magn. mostassaf per executio de dites ordinations ab voluntat y expres consentiment dels magnifics consellers tatxa y afora lo preu dels vins en lo modo y forma seguents..."

[148] IMH. Reg. D'Ord. IV-23, fol. 132, "...fan a saber de part de mossen Jaume Font mercader ciuteda de Barcelona mostassaff lo any present de la dita ciutat ordenaren los mag. seynors consellers i promens..."

[149] IMH. Reg. D'Ord. IV-19, fol. 102vº i 103. "Ara oiats...de part del honorable regent la vegaria de Barcelona y balle de dita ciutat e del honorable mossen Federich Vilana mostassaff l'any present..."

[150] Bruniquer, Rubriques...,op., cit., vol.IV, pàg. 123, "A 18 de Juny 1562, per que lo Virrey, y R. Consell havian fet cridas aforant lo oli, y prohibint als Taverners lo donar a beure, los consellers ho scriuen al rey querellantse de asso, y lo Rey scriu dit die al Virrey, y Real Consell guarden los privilegis a la ciutat."

[151] IMH. Reg. D'Ord. IV-19, fol. 141; sobre la carn: "Que lo mostassaf conegue si les carns merexen lo for ques vendran..." LlMB., fol. LXIIII, ordenació "publicada a, XVII. de Juny. y a XXVII de Agost. M.CCCC.XXXXVIII."; sobre el peix: "Que lo mostaçaf puga crexer, e minuar ab voluntat dels Consellers e no sens ells los susdits fors." LlMB.,fol. LXXXXIIIvº ordinacions publicades "Part de aquelles a XIII de Març M.CCC.LXXXX...Part a XXI de Janer M.CCCC.LXXXV."

[152] LlMB. LXVIIIIv, "Empero per quant experiencia ha mostrat que per vendre y tallarse dites Ovelles a gran for se son tallades e, venudes moltes en la dita Ciutat y per conseguent a dat causa que los moltons son vinguts ha gran diminutio y per conseguent son puiats a grans fors y venuts en la present Ciutat lo que ha redundat e, redundaria si proveit no y fos en grandissim danpnatge de la cosa publica de la present Ciutat, e, com segons las varietats de les temporades se deguen fer les Ordinations y estatuts. Per tant et als los honorables Consellers y promens de la dita Ciutat per proveir als dits danpnatges y per donar via, e, cami que la carn del molto sia venuda e, tallada en present Ciutat a meins for que de grans temps ansa no ses tallada y per evident utilitat de la cosa publica aderintse a les dites antigues ordinations y aquelles si y en quant mester sien retificants y confirmants. statuiren y ordenaren que de la festa de Pascha de Resurectio primer vinent any present M.D.XXXI."

demanda no se'ls escapava.[153]

Els consellers podien constatar que si els preus pujaven i ells els taxaven, els productes encara escassejaven més. Per això, alguns consellers i oficials pensaven que si s'alliberava el preu d'un producte aquest ja no escassejaria. En aquest sentit trobem una crida de l'any 1562 disposada pel mostassà Francesc Barutell i feta amb la intenció que qualsevol persona pogués vendre oli al preu que volgués justificant la llibertat de preu perquè es passés de la carestia a l'abundància. El venedor, però, havia de publicar i mantenir el preu de sortida a la venda.[154]

Com veiem, la intervenció de les autoritats en els preus amaga en el seu interior tendències diverses, corrents antics que resisteixen, inclinacions noves que apunten, desequilibris que es manifesten a través de crides i ordinacions diferents.[155]

Amb tot podem deduir pels documents que les autoritats municipals, com ja hem dit abans, culpaven als revenedors que amb el marge de benefici feien pujar els preus, i a la cobdícia dels mateixos venedors que s'aprofitaven de les necessitats i abusaven en els preus. I és aquest precisament un dels motius de l'estricte control dels preus, inspeccionat i sancionat pel mostassà.

No sabem fins a quin punt aquest procediment fou capaç d'evitar les puges, però sembla que més aviat es va anar convertint en un instrument perillós, ja que la reglamentació estricta i el control de preus i les taxes[156] fan creure que provocaren la sortida de productes[157] i l'actuació més despietada dels revenedors, l'escassesa de productes i per tant l'augment de preus.

7. El control de la qualitat dels productes

7.1. Plantejament

Com hem vist fins ara, a la ciutat de Barcelona els consellers havien donat ordinacions per vigilar l'abastiment dels productes i l'observància del "iustium pretium". Tot seguit ens proposem examinar el paper de l'administració en el control de la qualitat dels productes i la lluita contra el frau. L'oficial encarregat de vetllar per la qualitat dels productes era el mostassà.[158] Tenia capacitat per jutjar la qualitat de les mercaderies, gairebé sempre actuava

---

[153] Giralt, E.: op. cit., pàg. 47 i 48.

[154] IMH. Reg. D'Ord. IV -18, fol. 125vºi 126.

[155] En el IMH. Reg. D'Ord. 4-13, al IV-23, podem verificar l'existència de crides destinades a regular els preus. Tanmateix la realitat era una altra. Actualment es creu que es notaren els efectes del creixement de la població, i d'un hipotètic augment del poder adquisitiu (més numerari en el país), que produiria l'expansió del comerç interior. A l'increment de la demanda de productes no seguí un increment dels productes en el mercat, cosa que provocà una inflació que es manifestà en l'augment dels preus dels aliments.

[156] S'estén especialment en aquest punt referint-se a Espanya: Alvar Ezquerra, A.:La Economia Europea en el siglo XVI, Madrid, 1991, pàg. 58-59.

[157] Tal com adverteix Carrera Pujal, op. cit., pàg. 333, "...Sorprende en verdad que de un país de agricultura pobre como el principado se sacasen vituallas fuera del Reino, y el hecho no puede atribuirse a otra causa que a la de que la Ciudad de Barcelona pretendía que se vendiesen los géneros a precios más bajos de los corrientes en otros puntos. De ahí que se viera con dificultades para proveerse, pues los productores o negociantes acudían al sistema de pagar licencia al Virrey para de este modo sacarlos del Principado."

[158] Des de la creació del càrrec. Privilegi real LlMB., fol. 17. "Dictus tamen Mostaçaffus si occurrerit dubium de aliquibus rebus aut sint male commixte, in camarate vel false de et cum Consilio consiliariorum predicte ciuitatis cognoscat et determinet supradicta secundum Ordinationes seu statuta que per dictos consiliarios edita

acompanyat d'un entès, prohom o veedor de l'ofici.[159] Se servia també de la informació que contenia El Llibre del Mostassà, prescripcions senzilles, concises i exhaustives, recollides per evitar la venda de productes amb defectes i com a conseqüència el frau o l'engany del comprador.

En referir-nos al control de qualitat hem de reconèixer, per no caure en anacronismes, que es tracta d'una concepció diferent a l'actual,[160] tot i que li donem el mateix nom. El control de qualitat que exercia el mostassà era per assegurar que no s'enganyava el consumidor en els productes comprats, és a dir, que la mercaderia tenia totes les propietats que teòricament se li podien atribuir. Resumint, evitar l'engany i controlar que l'aparença dels productes que es comerciaven s'ajustes al contingut i a la realitat, es a dir evitar la falsedat.

Com sempre, l'estudi de la realitat a què s'apliquen les lleis permet captar millor el vertader sentit de les normes. Una provisió expedida per la Audiencia Reial a l'any 1572,[161] ens permet constatar la realitat de les dues qüestions tractades: la missió i atribucions del mostassà pel que fa a la falsificació d'aliments i el concepte coetani de control de qualitat.

Pel que fa a la primera qüestió, assenyala que aquest assumpte era competència del motassà i dels consellers i no es podia tractar en aquell tribunal (Audiència Reial). Pel que fa el segon punt, si ens fixem en el text de la provisió podem deduir què entenien en aquell moment per control de qualitat, "... y per lo syndic fou opposada exceptio deduynt que dita causa nos podia tractar en la audientia per que era cosa que tocava al mostaçaf y als consellers per ser causa de falsificant las vituallas y los preus o pesos..." Aquest "falsificant las vitualles" pensem que delimita el significat del control de qualitat en aquells moments, i que coincideix amb el que es desenvolupa en el reglament o Llibre del Mostassà i al que tot seguit ens referirem.

7.2. Control de la qualitat dels productes en el mercat

Si bé és cert que els poders públics, el mostassà i els consellers, i altres institucions reglamentaven prop de la qualitat dels productes alimentaris i industrials,[162] només el mostassà podia anar al mercat per investigar i observar els productes exposats a la venda, és a dir, inspeccionar-los, per assegurar-se que la seva producció i venda es realitzava d'acord amb les normes establertes, i sotmetre'ls a examen en cas de dubte, per confirmar si eren correctes o retirar-los de la circulació en cas contrari i penar el comerciant.[163]

---

fuerint super eis et faciat prout cognitum fuerit executionem publice per plateas et exigat calonias siue penas a delinquentibus seu transgressoribus prout sibi visum fuerit expedire que tamen calonia in tres partes sicut continetur superius diuidatur distribuatur ac etiam conuertantur".

[159] Sobre això, veure infra, pàg. 203; Sobre carns LlMB., fol. LXI ordinació publicada a "VIIII. de Febrer M.CCC.LXXXXVII."

[160] Actualment l'espectre és més ampli en el món industrial. Garbin, M. Invrea, G.:El control de calidad, Bilbao, 1979, pàg.19. " El concepto de calidad es un concepto eminentemente relativo, ligado no solamente al producto, sino más bien al binomio producto usuario.

Una definición generalmente aceptada es la que identifica la calidad con el grado de satisfacción que ofrecen las características del producto, en relación con las exigencias del consumidor a que se destina.

Dicha relación entre características del producto y exigencias del usuario representa una valoración que no siempre resulta fácil y, lo que es más importante, está sometida a una evolución continua."

[161] IMH. Sentencies i Provisions XXIV-1, fol.38vº i 38.

[162] Segons Sevillano Colom:València Urb... op., cit., pàg. 111. A València el Consell dictava disposicions sobre la qualitat de les mercaderies i en fixava els preus tenint en compte equitativament els drets dels productors i dels consumidors.

[163] Con ja hem dit abans el reconeixement es realitzava amb l'ajut d'experts. Sobre el peix: LlMB., fol.

En realitat es tractava de comprovar si el gènere tenia uns defectes que el venedor, segurament, no ignorava i que en canvi ocultava al comprador. El mostassà s'assegurava que el producte era correcte i el garantia.[164]

Inspeccionava el gènere, per assegurar la probitat del venedor i fer-li complir les ordenances, que combatien el frau. Inspecionava les mercaderies per tal d'evitar les falsificacions que es podien fer, a partir de l'adulterament de la composició,[165] d'ocultar la realitat,[166] de fer artificis per millorar l'aparença externa[167] o de donar un producte per un altre.[168] El mostassà jutjava i penalitzava el venedor que perpetrava qualsevol d'aquests actes, si considerava que havia manipulat el producte amb l'intenció d'enganyar, i havia produït una "falsia" perquè la composició o l'aparença del producte no es corresponia amb la declarada. En resum podríem dir que garantia al comprador que el producte era autèntic.

8. Conclusions

Al moment de perfilar la participació del mostassà en l'activitat comercial a Barcelona, se'ns posa de manifest.

a) El paper del mostassà, oficial reial, com a defensor dels interessos dels ciutadans, consumidors o productors en els intercanvis que transcorrien en les ciutats.

b) El mostassà com autèntic titular d'un ofici públic que garantia la persistència de l'activitat pública de control en els àmbits fonamentals de l'activitat comercial privada durant el segle XVI. I la capacitat jurisdiccional de resoldre els conflictes i d'ajustar els comportaments individuals a unes pautes reglades, pel que fa a l'àmbit de les transaccions comercials.

LXXXXVII, "publicada a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXVII."

[164] En el cas dels objectes manufacturats moltes vegades portaven un segell o marca, veure infra pàg.310

[165] Sobre el vi, LlMB., fol. CIII, CXV, CXVIvº, CXVII, ordinacions publicades "a XXIII. de Maig. M.CCC.LXXXXIII."; el pa: fol. XXXXVIIvº, XXXXVIIIvº, ordenació publicada " a VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."; sucre: fol. CLVIII, publicades a "I de Febrer. M.CCCC.XXXXVIII."

[166] En el cas dels aliments donar el producte podrit per bo: sobre la carn: LlMB., fol. LVIIIIvº, fol. LX, ordinacions publicades "a VII. de Maig. M.CCCC.LXXVI."; peix: fol. LXXXVIIvº.

[167] Sobre, el peix: LlMB., fol. LXXXVIvº; la carn: fol. LXXIII, ordinació publicada "a XXIII. de Març. M.CCCC.XXXVII."

[168] Sobre la carn: LlMB., fol. LVII, "publicada a VI de Maig M.CCCC.LXXVIIII."

CAPÍTOL SEGON

ANTECEDENTS HISTORICS DE LA INSTITUCIO I EXPERIENCIA JURIDICA DEL PASSAT. ESTRUCTURACIO ORGANICA DEL CARREC DE MOSTASSA DE BARCELONA DURANT EL SEGLE XVI

1. La figura del Mostassà

1.1. Plantejament

En el primer capítol hem analitzat el paper que portava a terme el mostassà sobre els elements que estructuraven els mètodes comercials: metrologia, preus, distribució de mercaderies, etc., en una paraula, sobre el comerç, i hem pogut comprovar que es tractava d'un autèntic ofici públic dotat d'unes funcions gradualment regulades per la normativa règia i municipal

BIBLIOTECA VIRTUAL

El segon capítol és dedicat a analitzar la planta de l'ofici, el seu nomenament, les seves atribucions, i les obligacions que comporta el càrrec, és a dir, exposar l'estudi orgànic de l' ofici a Barcelona en el segle XVI.

Abans, però, ens ha semblat necessari sintetitzar breument, des dels orígens d'institucions similars i des d'una perpectiva comparatista alguns trets de la institució que estem estudiant.

L'ofici de mostassà, com veurem, se situa dintre d'una institució mil·lenària sobre la qual s'han expressat moltes opinions, amb criteris més o menys controvertits, respecte als orígens, el nom i el contingut.[169] En el fons, moltes vegades és un problema de paraules que conserven conceptes semblants pero no idèntics.[170] És precisament per això que hem cregut

---

[169] Pel que fa aquestes qüestions veure entre altres: Sevillano Colom, F.: Valencia Urbana... op., cit., pàg. 26 i nota 1.

Castellà, G.:Llibre de la Mostaçaferia, ordenacions de la vila d'Igualada S. XVI. Igualada, 1954, pàg. IX.

Serra Vilaró, J.:Història de Cardona. Tarragona, 1968, pàg. 119.

Chalmeta, P.:El señor del zoco en España. Madrid, 1973, pàg. 539.

Marçais, Georges: "Considerations sur les villes musulmanes et notamment sur le role du Mohtasib", Recueils de la Societe Jean Bodin, La ville, Bruxelles, 1954, pàgs. 249-261.

[170] Covarrubias:El tesoro de la lengua castellana, Barcelona, 1987. 1ª edición 1611. Defineix de la següent manera el terme: "Almotazen. Latine aedilis plebeius; fiel de las medidas i pesos El padre Guadix dize ser vocablo corrompido de al mutahacin, que en arábigo vale el adovador i moderador de los precios, en las cosas de provisión de viandas. Diego de Urrea dize ser su terminación arábiga, muhtesibun, participio agente, del verbo ahtesebe, que sinifica tomar cuenta con eficacia y con rigor de justicia. Al es articulo, mo, signum instrumentale, atacen o tacen, corromido de tesibun o tecibun, porque la letra S suena muchas vezes como la Ç...".

Coromines, Joan:Diccionari etimològic i complementari de la llengua catalana, Barcelona 1985, "Mostassà, abans Mostassaf, inspector dels pesos i mesures i de la qualitat dels productes, de l'àr. hispànic muhtasáb id. (àr. múhtasib, participi actiu de la VIIIª forma del verb hásab `comptar')... Però la forma predominant antigament en tot el nostre territori, va ser mostaçaf o mus-... Mostassà [Belv.] és la forma moderna ben recordada encara en el Principat."

precís referir-nos al passat, abans de passar directament a l'estudi del càrrec en el segle XVI. La meva intenció doncs ha estat exposar, en la primera part del capítol, les diferents concepcions de l'ofici en diverses cultures i en diferents èpoques de la història i a la vista d'això enquadrar la qüestió que ens ocupa. En aquest sentit, utilitzem la metodologia comparatista per afinar en la comprensió de nocions jurídiques annexes a la institució estudiada, que poden ajudar-nos a compendre la significació històrica del Mostassà de Barcelona en el segle XVI.

1.2. L' Agoranomos

A la Grècia clàssica es coneixen les figures del astinòmos i la de l'agoranomos. El primer era un magistrat local de l'antiga Grecia (Tasos, Quios, Lesbos, Rodes, i Atenes). S'utilitzava el seu segell per gravar les àmfores de vi per l'exportació, és a dir, estampaven la seva marca en els envasos per garantir-ne l'autenticitat; també estava encarregat de la neteja de les ciutats. Pel que fa a l'agoranomos com a magistrat municipal, la seva jurisdicció se centrava en la plaça del mercat, allí inspeccionava les mercaderies perquè no es cometessin fraus ni falsificacions i solucionava les alteracions que sorgien de les diferències entre compradors i venedors.

Tenia un ajudant, el metronomos, que vigilava que es fessin servir els pesos i mesures convenients.

Els agoranomos vigilaven especialment les vendes dels detallistes, si es cotravenien les normes podia imposar penes - especialment als venedors que defraudaven en el pes o la qualitat-, però si es tractava d'un delicte greu enviava el culpable al tribunal ordinari.

Finalment també era ell qui s'ocupava de la vigilància dels temples d'aquella plaça i de cobrar certs impostos que pagaven els estrangers i els esclaus per vendre en el mercat.

En el món hel·lenístic trobem també aquesta figura però com assenyala Chalmeta el càrrec havia sofert transformacions i s'havia convertit en una magistratura de tipus litúrgic,[171] no remunerada que havien de fer els ciutadans rics, gairebé com un impost. En aquells moments l'agoranomos tenia un objectiu fonamental: l'abastiment regular i suficient de queviures, a preus assequibles per la població.

Les ciutats solien tenir més d'una persona ocupant el càrrec alhora, valgui com exemple que Atenes en tenia dos i Halicarnasso, nou. La duració del càrrec era d'un any però després el període es va escurçar.

1.3. Els Edils Romans

Els edils curuls o policia municipal tenien jurisdicció sobre els carrers i mercats. Tenien un tribunal en el forum, podien jutjar i aplicar les penes als infractors.

Com a policia dels mercats, no permetien la venda de gèneres defectuosos, i tenien el control i inspeccció del pesos i les mesures.[172]

---

[171] Chalmeta, P.:El Señor...,. op., cit., pàg. 262.

Covarrubias:El Tesoro... op., cit., quan fa referència al càrrec del mostassà en el món clàssic.

[172] A Roma l'Edil Curul exercia com a policia dels mercats. Iglesias,J.:Derecho Romano, Instituciones de Derecho Privado. Barcelona, 1982. pàg.438 "... La responsabilidad por los vicios ocultos es regulada, sobre las bases nuevas, por los ediles curules, a cuyo cargo corre la policia de los mercados públicos..."

Podien ocupar-se de la vigilància de temples, i de qüestions d'urbanisme, d'edificis públics, de l'alineació de carrers.

Els edils podien estar investits de la "cura annonae", aleshores havien d'abastir la ciutat de Roma de blat, distribuir-lo a baix preu i prendre mesures contra els especuladors, als quals multaven per acaparament.

El control del mercat de la ciutat va ser conferit en els edils de les ciutats de l'oest seguint el model de l'agoranomos en el est.[173]

Segons Chalmeta la figura del "aedil" correspon a través de les seves modalitats - aediles plebis, aediles curules, aediles ceriales, i aediles coloniarum et minicipiorum- quasi exactament a l'agoranomos hel·lènic.

Assenyala especialment, que a l'època imperial van desaparèixer moltes atribucions del edils, conservaren però la vigilància dels mercats, la dels comestibles, pesos i mesures, l'urbanisme, la vigilància dels llocs públics, com banys, tavernes, jocs d'atzar i prostíbuls; així com l'acompliment de les lleis suntuàries.[174]

1.4. L'Eparca Bizantí

L'eparca tenia unes funcions similars a les de l'edil electiu i a les de l'agoranomos, però havia variat el seu paper: ja no era un ciutadà que perseguia la fama amb el prestigi d'un servei públic sinó un funcionari retribuït i nomenat per l'administració central.

L'eparca de Constantinoble tenia una importància especial derivada de la grandària i riquesa de l'urbs que controlava.

Les seves funcions eren molt àmplies, vigilava les corporacions entre les que estava repartida la indústria bizantina, les faccions del "demos", que costituïen la representació oficial del poble; tenia cura també de les presons, de la policia de la ciutat i d'administrar justícia en tots els casos de violació de l'ordre públic, finalment s'encarregava també de l'abastiment de la capital.[175]

1.5. Els Governadors de Zoco Musulmà

Sobre l'origen i el paper del mohtasib, Marçais considera que els musulmans podien haver recollit la tradició que dóna lloc a l'ofici a les ciutats síries.[176]

---

[173] Jones, A.H.M.: "The cities of the roman empire", pàg.161, Recueils Societe Jean Bodin, La Ville, Bruxelles, 1954, pàgs. 135-174. "The control of the city markets was vested in the aediles in the west and in similar officers (agoranomai) in the East. It was their duty not only to maintain the market and to lease the shops and stalls in it, and to ensure fair dealing by testing weights and measures, controlling money changers, and enforcing contrats, but also, so far as possible, to control prices"

[174] Chalmeta, P.:El Señor... op., cit., pàg. 266 i 269.

[175] Chalmeta, P.:El Señor... op., cit., pàg. 290.

[176] Marçais, Georges: "Considerations sur les villes musulmanes et notamment sur le role du Mohtasib", Recueils de la Societe Jean Bodin, La ville, Bruxelles, 1954, pàgs. 249-261. Considera pel que fa a l'origen del mostassà: "On peut se demander si elle est purement et originariement une création de l'Islâm. Cela est bien

Chalmeta detalla molt especialment l'inici i procedència dels governadors del zocos musulmans. Assenyala la procedència greco-romana del càrrec i explica la aislamitat d'una institució que teòricament hauria de ser la més entranyable i autènticament musulmana.[177] Insistim en la arreligiositat primitiva del govern del zoco.

Distingeix entre dos càrrecs relacionats amb el zoco: a) el muhtasib, que no es tractaria d'un autèntic encarregat del zoco, sinó d'un hanif, un asceta militant que imposa violentament la moral als depravats,[178] b) el Wali al-suq i el seu sinònim, sahib al-suq, funcionari estatal encarregat de tasques de contingut econòmic com la repressió dels fraus i la fixació de preus, entre d'altres.

1.6. EL Govern del Zoco a Al-Andalus

Chalmeta a partir d'un estudi detallat de diverses fonts conclou que també a Al-Andalus cal diferenciar entre dues figures, la figura del funcionari encarregat de la vigilància del mercat i la del moralista actiu i censor de costums.

Era propi d'aquest funcionari encarregat del zoco a) complir determinats requisits o posseir certes qualitats per ser nomenat; b) ser nomenat i destituït per una autoritat superior; c) obtenir una retribució per la seva feina; d) disposar d'un lloc i estar auxiliat per ajudants; e) fixar preus, s'ocupava de la neteja de la via pública, i de cobrar drets de mercat; f) jutjar tots els pleits del zoco.[179]

1.7. El Muthasib a l'Est del Mediterrani

---

douteux; il semble du moins qu'il y ait lieu de distinguer. La tenue matérielle des cités, la police des rues, des marchés et des lieux publics incombaient déjà à des fonctionnaires que connaissait le monde gréco-romain. Les Musulmans avaient pu en recueillir la tradition. Dans les villes de la Syrie naguère byzantine, où ils recevaient leur initiation à l'urbanisme, ils avaient rencontré l'agoranome, successeur probable de l'édile curule romain. Ici comme ailleurs, dans tous les vieux pays nouvellement annexés, les fonctions indispensables à la vie citadine durent continuer à être assurées par les fonctionnaires en place et selon les formes éprouvées par un long usage. Cepedant l'Islâm régnait, et il allait marquer de son empreinte l'héritage hellénistique qu'il avait recueilli."

[177] Chalmeta, P.:El Señor... op., cit., pàg. 343 i 344; "En efecto ¿quienes son los sujetos de la jurisdicción del encargado del zoco? Evidentemente y en primer lugar los vendedores. Pero es que estos vendedores entre los cuales hay muchos artesanos, son en su mayoria ayamies no-musulmanes (y no seran creyentes hasta mucho más tarde), razón lógica por la que todas estas gentes más o menos impuras, física y culturalmente, no han de penetrar en la mezquita. Esto plantea el problema del derecho por el que han de ser regidos, ¿el musulmán? No, ni son musulmanes ni lo conocen. ¿Qué normas habrán de serles aplicadas entonces? Las suyas, las de los vendedores y artesanos, es decir un derecho consuetudinario mercantil no-islamico; escudándose en el conocido "hadit: ida 'indukum sunnatun 'ayamiyatum fasunnatukum baynakum". En una palabra lo vigente no será el derecho de los conquistadores, sino el de los vencidos, el uso la costumbre ('urf, 'amal), lo qual explicaría la a-islamidad de esta institución que, teóricamente, debería ser la más entrañable y auténticamente musulmana."

[178] Chalmeta, P.:El Señor... op., cit., pàg. 351

[179] Chalmeta, P.:El Señor... op., cit., pàgs. 493-494. Literalment conclou sobre el govern dels zocos a al-Andalus " A la vista de lo anterior, creo que se puede concluir que el "funcionario encargado del zoco", llámese como se quiera, según los paises y las épocas, no cuida de la moralidad pública, sino de la represión de fraudes y engaños de tipo comercial, lo otro, la función o mejor dicho, la preocupación ética, es propia del muhtasib-mutatawwi`censor de costumbres. En cualquier caso, y aun admitiendo que esta visión no pudiera aplicarse en general al conjunto del mundo islamico,abstracción hecha de las inevitables diferencias menores de tiempo y lugar, es la que parece estar más cerca de la realidad en cuanto a al-Andalus se refiere, y, desde luego, la más conforme con los datos de que disponemos".

Glick fa referència al muthasib de Tir i Creta assenyalant la supervivència del càrrec en el segle XVI. Destaca les seves funcions: anar al matí al mercat i a les botigues per veure que no es fan fraus en les vendes ni acaparament de productes; comprovar el pes del pa i controlar que els productes es venguin al preu fixat en les ordinacions publicades, especialment el pa, el vi, la carn i el peix.

Tenia també l'obligació de fer recorreguts per la ciutat inspeccionant, esbrinant i resolent qualsevol problema perquè no es produïssin robatoris o aldarulls.[180]

1.8. L'Espanya Medieval Cristiana

En els regnes cristians peninsulars les bases econòmiques eren bàsicament agrícoles i ramaderes. Però a partir del segle X es van donar una sèrie de circumstàncies que permeteren el naixement i creixement de nuclis urbans.[181]

Apareixen paral·lelament els primers mercats locals amb activitats comercials, encaminats no solament a l'abastiment local sinó també a la transascció de productes procedents d'indrets llunyans, com França i al-Andalus.

Aquests mercats estaven subjectes a l'autoritat pública i com diu Valdavellano "sujetos, además, como en León, a la vigilancia de unos inspectores análogos al "señor del zoco" (sahib al-suq) de las ciudades hispano- musulmanas, del que tomaron su nombre romanceado de "zabazoques".[182]

El mateix autor en tractar el tema de l'organització político-administrativa municipal, assenyala que a les ordres dels magistrats superiors hi havia molts oficials anomenats "aportellados", entre els quals es trobava l'"Almotacen" ("Almudazaf" a l'Aragó, "Almudafas" a Catalunya), era l'encarregat de la vigilància dels mercats i de la inspecció dels pesos i mesures. Finalment afegeix que el seu nom i les seves funcions seguien el model de l'al-muhtasib de les poblacions hispano-musulmanes i era, en el segle XI, el successor dels antics "zabazoques".[183]

1.9. Conclusions

Les conclusions que es poden aportar són conegudes i només tenen el valor de síntesi.

a) Respecte al nom, tant la forma antiga mostaçaf com l'actual mostassà és d'arrel àrab.

b) Pel que fa al càrrec que correspon aquest nom sembla que en els seus orígens deriva d'oficis municipals del món clàssic, grec i romà.

---

[180] Glick. T.: "Muhtasib and Mustasaf: A case study of institutional diffusion". Viator, 2, 1971, pàg. 80.

[181] Per aquests canvis en resum, Garcia de Cortázar, J.A.:La Epoca Medieval. Madrid 1978, pàgs. 254 - 263, explica que entre els anys 1000 i 1060, un sistema de paries era beneficiós perquè augmentava la renda dels cristians; entre els anys 1060 i 1130, l'Espanya cristiana viu una etapa de optimisme demogràfic que es tradueix en un progrés reconquistador, també creix la producció agrària i l'excedent que possibilita el naixement de les ciutats i l'aparició en elles d'una activitat artesanal i mercantil; entre 1130 i 1180, es produeixen canvis comercials, el naixement del pol mercantil de Barcelona, el control catalano-aragonès del tram navegable de l'Ebre, i l'afirmació del "camino de Santiago" com eix de les relacions mercantils entre Jaca i Compostela; entre 1180 i 1230, s'assegura l'expansió mercantil de Barcelona i s'inicia la de Burgos i el Cantàbric amb la venda de llana; entre 1230 i 1300, reconquesta i repoblació d'Andalusia, Sevilla i el seu nucli mercantil passa a mans cristianes.

[182] Valdeavellano, Luis G. de:Curso de Historia de las Instituciones Españolas. Madrid, 1975, pàg. 236.

[183] Valdeavellano, L.G. de:... op., cit., pàg. 546.

c) Les funcions que compleix el funcionari encarregat del mercat musulmà coincideixen en els trets més importants amb el mostassà i segurament constitueix un precedent d'aquest oficial.

2. La figura del Mostassà a la Corona d'Aragó en els segles XIV, XV i XVI

2.1. Plantejament

Ens entretindrem una mica més en parlar d'aquest punt, amb la intenció de mencionar, encara que sigui molt concisament, part de la informació que ha estat publicada. La seva anàlisi ha estat imprescindible per aproximar-nos al propòsit final, l'estudi de la institució de la mostassafia a Barcelona durant el segle XVI.

La figura del mostassà es desenvolupà en els regnes de la Corona d'Aragó en el mateix marc que hem estudiat fins ara, l'activitat humana que es feia a la ciutat o les viles, i ens preguntem si està relacionat amb l'expansió del mercat.[184]

La difusió de l'ofici de mostassà és un fenomen que sembla estar lligat amb les transformacions econòmiques d'aquests segles. En aquest sentit, ens atrevim a proposar una hipòtesi sobre la relació, i és que a més expansió econòmica, el càrrec adquireix més rellevància.

Aquesta hipòtesi troba un fonament en el que han dit coneguts historiadors en els últims anys, tant historiadors de la Epoca Moderna, com medievalistes que han dedicat part del seu treball a l'estudi d'aquesta institució.

Tanmateix fins que no coneguem millor la qüestió pensem que és aventurat afirmar el que ara intuïm, sobretot perquè encara se'ns plantegen una munió d'incògnites vers la institució; per això tan sols afirmem que és possible que les favorables condicions econòmiques del segle XVI fomentessin el desenvolupament de la indústria i el comerç i resorgís amb més força la necessitat d'una institució per ordenar i controlar els recursos i les persones.

Hi ha signes que semblen indicar l'extensió i enfortiment de la institució com és el fet que a finals del segle XVI s'observa la proliferació de noves recopilacions de les ordinacions amb el nom del "Libre del Mostaçaf".[185]

Un altre dels aspectes a destacar és la dificutat de reconstrucció de la figura del mostassà. En el nostre cas el problema consisteix en el fet de poder establir amb la màxima claredat possible la missió, les atribucions i la jurisdicció d'aquest magistrat a Barcelona i en el segle XVI.

La tasca no resulta fàcil, té les seves dificultats poder establir una línia divisòria a l'hora d'atribuir-li unes o altres funcions.

---

[184] Sevillano Colom, F.: op., cit., pàg. 158. El 10 d'agost de 1414 Fernando I de Antequera decidí que fossin nomenats mostassàs a les viles i llogarrets on encara no existís el càrrec.

[185] Riera, S.: "El mostassaf i el control del consum". L'Avenç, nº 60, 1983, pàg. 25 i nota 22. "Entre 1560 i el 1565 es van elaborar de nou, o es van revisar, diversos llibres de mostassaferia. Es molt possible que Felip II donés alguna ordre sobre aquesta qüestió."

Per això entenem que primer hem d'apropar-nos a una sèrie de treballs que ens subministren dades importatns o perfilen formes.

Després passarem a l'objecte d'aquest capítol.

Ens interessaria, en primer lloc, trobar uns elements definidors, que caracteritzin el càrrec. Més endavant analitzarem la seva pervivència al segle XVI.

Però veurem de seguida que tant a les ciutats com als pobles aquests oficials tenien unes facultats diferents. D'altra banda, el caràcter i la forma d'elecció del càrrec també estava condicionat i adaptat segons l'indret, ciutat o vila, fos un territori de jurisdicció reial, senyorial o eclesiàstica, i era encara més complex quan es tractava de jurisdiccions compartides.

Per això tot seguit hem cregut procedent exposar amb els exemples de llocs concrets, en què consistien aquestes diferències i subratllar-ne els trets comuns, i ja no amb el propòsit de fer un estudi comparatiu sinó d'apropar-nos a la realitat, per tal de donar la importància que cal al problema, i posar de manifest el gran nombre de variables en aspectes tan diversos, com el caràcter del càrrec, forma d'elecció i retribució, jurisdicció del mostassà, penes que podia imposar i atribucions. I aquesta diversitat es pot comprovar si seguim la tasca d'especialistes que analitzen tant l'estructura i el funcionament de la institució, com el significat de la normativa.

2.2. Segles XIV i XV

2.2.1. Ciutats

a) València

En aquest aspecte, cal assenyalar en primer lloc, per a l'època medieval, l'important estudi fet per Sevillano Colom[186] sobre el mostassà de València. Pel que fa a de les funcions del mostassà i el seu paper de representant del poder públic a l'activitat mercantil i urbana d'aquella ciutat. D'aquesta figura ens interessa destacar el caràcter municipal del càrrec, per les seves funcions i dependència del consell i dels jurats; la jurisdicció absoluta sobre totes les clases socials i la missió de vigilar els pesos i mesures, i la qualitat dels productes que es fabricaven i es venien.

b) Mallorca

D'altra banda, a Mallorca, Pons el considera un magistrat que exerceix la jurisdicció amb independència d'altres autoritats, controlat pel governador de Mallorca. Aquesta entre altres condicions singulars li dóna un caràcter autònom i dependent només de l'autoritat reial. Podia fer crides, imposar penes pecuniaries, i estava investit de poder judicial.[187]

2.2.2. Viles

a) Granollers

[186] Sevillano Colom,F.:Valencia urbana medieval a través del oficio de Mustaçaf, Valencia 1957.

[187] Pons, A:Libre del Mostassaf de Mallorca, Mallorca 1949, pàg. XXIV "El Mostassaf era además un magistrado investido de jurisdicción civil, ejercida con independencia de cualquiera otra autoridad, mientras no saliese del marco de las atribuciones privativas, cuidadosamente controladas por el Governador."

A petits indrets, com Granollers,[188] el mostassà protegia els venedors de la ciutat dels venedors foranis, preservava els habitants de la vila dels abusos dels venedors propis i procurava que tots els veïns complissin amb els seus deures cívics.

b) Puigcerdà

A d'altres llocs com Puigcerdà, el mostassà gaudia d'una autoritat preeminent i la seva jurisdicció s'estenia fora la vila "en tots els llocs, parròquies i cabanes de la Vegueria de Cerdanya" on no hi hagués Mostassà.[189]

c) Castelló

A Castelló, segons assenyala Roca Traver, les competències del mostassà es modifiquen amb el pas del temps per anar adaptant-se a les necessitats de la vila, i considera que era el càrrec municipal que tenia més funcions i reponsabilitats. Depenien de la seva autoritat els grups de professionals artesans. Vigilava els pesos i mesures, els preus i l'abastiment de productes i la inspecció del mercat.[190]

d) Vic

A Vic, en canvi, el mostassà era un funcionari reial amb competències adminstratives i judicials, ja que actuava com a policia urbana y com a jutge del tribunal de la mustassaferia, adoptant el sistema d'instància única amb fallos inapel·lables.[191]

e) Tarragona

Els mostassàs eren els encarregats de la vigilància del mercat i es tractava d'un càrrec elegible que també tenia el caràcter de ser anual. L'any 1435 es van redactar unes ordenances sobre les coses que eren motiu d'inspecció per part dels mostassàs: Inspecció de fleques, de la plaça del mercat, dels forns de pa, de les peixateries i per a la comprovació dels pesos i de les mesures disposaven d'uns patrons. De l'urbanisme de la ciutat se n'encarregava l'obrer.[192]

f) Vilanova

El mostassà era un magistrat municipal que s'encarregava de la vigilància dels mercats, la inspecció dels pesos i les mesures i el control de les obres fetes per particulars a la ciutat.[193]

2.3. Segle XVI. Permanència de l'ofici

---

[188] Les crides del mostassà i les del batlle es troben entremesclades en el Llibre de Ordinacions del Consell de la Vila de Granollers. 1418 - 1452. Granollers 1932. La transcripció està precedida per una presentació d'Alfred Canal i Comas.

[189] Galceran, S.:La indústria i el comerç a Cerdanya, Barcelona, 1978, pàg. 29 i 34.

[190] Roca Traver, F.A.:El Mustaçaf de Castellon y el "Libre de la Mustaçaffia", Castelló, 1972, pàgs. 43. " El mustaçaf es, sin duda el cargo municipal sobre el que habran de recaer mayor número de funciones, de responsabilidades y cometidos, de suerte que, hemos podido comprobar, cuando alguna cae fuera de la acción de un determinado oficial, siempre aparece un acuerdo del consejo disponiendo pase a la jurisdicción del mustaçaf."

[191] Garcia, Arcadio: El LLibre del Mustaçaf de Vich, Vich, 1955. Ausa nº 11, pàg.18 a 23. i del mateix autor, La Actuación Procesal del Mustaçaf, Vich, 1956. Ausa nº17, pàg. 301 a 310.

[192] Cortiella, F.:Una ciutat catalana a darreries de la baixa edat mitjana: Tarragona, Tarragona 1984, pàg. 93-110.

[193] Barceló, C.:El mercat de Vilanova i la Geltrú. Aproximació històrica. Vilanova i la Geltru 1991. pàg. 29-32.

Abans de començar aquest apartat i a manera de conclusió del que anteriorment hem dit, volem fer nostra la valoració que Sevillano Colom[194] va fer del càrrec, a l'Edat Mitjana, en situar-lo en dues esferes; a la primera li correspondria el paper de garant de l'equitat comercial com a oficial que fa respectar les mesures, pesos i preus. A la segona, li correspondria al paper de jutge únic i sense appel·lació en els delictes comesos per artesans i mercaders en les transaccions econòmiques.

2.3.1. Ciutats

a) València

Ja hem mencionat el mostassà de València. Ara només volem assenyalar la permanència de l'ofici durant el segle XVI. La seva actuació estava regulada en el nou Llibre de Mustaçaf de 1563.[195] El mostassà a més de garantir que es pesava i es mesurava fidelment, havia de vigilar que es complissin les disposicions que afectaven les activitats mercantils i industrials de la ciutat.[196]

2.3.2. Viles

BIBLIOTECA VIRTUAL

a) Olesa

A Olesa de Montserrat,[197] el càrrec de mostassà, segons Font Rius, era elegit pel municipi, i a més a més, necessitava l'aprovació de l'abat de Montserrat. La retribució provenia de la percepció de l'import de les multes que sovint compartia amb el batlle o amb el acusador. La seva jurisdicció s'estenia sobre els veïns als que podia imposar penes pecuniàries i indemnitzacions al perjudicat. Les seves atribucions eren: la comprovació dels pesos i mesures, la custòdia dels patrons de les mides del blat, l'aforament del vi, donar llicència per sacrificar el ramat insalubre i determinar la rehabilitació de carrers i places, la inspecció dels establiments dedicats a la venda d'articles de consum, el control de la qualitat d'alguns productes i el seu acaparament i la posterior revenda. A tenders i revenedors imposava el descans dominical excepte per als articles d'alimentació. Finalment cal destacar que les mateixes ordinacions contenen una especial protecció jurídica dels mostassàs, en castigar-se els veïns o foranis que es dirigissin vers ell en termes injuriosos o amb expresions de menyspreu.

b) Sabadell

A la vila de Sabadell[198] es va nomenar el primer mostassà el 23 de setembre de 1602. El càrrec havia quedat configurat per un privilegi de Felip III del 1599, pel qual es delimitaven les seves funcions distingint altres càrrecs. Es tractava d'un oficial municipal, escollit per insaculació en bossa pròpia. Se li exigia purgar taula "age y sie tingut y obligat prestar cautio idonea de purgar taula y donar compte y raho al offici de mestre rational de la

---

[194] Sevillano Colom, F.:Valencia..., op., cit., pàg., pàg.21 i ss.

[195] Almela, F.: "El Llibre del Mustaçaf y la vida en la ciudad de Valencia a mediados del siglo XVI", B.S.C.C., tomo XXV, 1949, pàgs. 1-24.

[196] Almela, F.: op., cit., pàg. 4.

[197] Font Rius, Jose Maria: Ordenanzas Municipales de una villa catalana: Olesa de Montserrat (siglo XVII) en Liber Amicorum dedicado al Profesor Don Ignacio de la Concha. Oviedo 1986, pàgs.191-203.

[198] Pel que fa a aquesta vila el càrrec ha estat estudiat per Espuny, Maria Jesús: Les Ordinacions del Mostassaf de la Universitat de la Vila i Terme de Sabadell (1585-1621), Sabadell 1988. Quaderns d'arxiu de la fundació Bosch i Cardellach, LV. pàg.1-48

casa y cort de V. Magestat, com los altres officials reals..."[199] La seva retribució era de vint lliures anuals que procedien de les multes que pagaven els infractors. Pel que fa a les penes ell mateix feia complir les multes que imposava. Respecte a les atribucions, tenia el control dels pesos i les mesures i la vigilància del mercat, que es concretava en control de preus, inspecció de la qualitat del pa, el seu avituallament, i la sanitat municipal. Com en el cas d'Olesa el mostassà tenia una protecció jurídica especifica.

c) Igualada

A Igualada[200] s'elegia tradicionalment el mostassà per votació entre els prohoms del consell. A partir de l'any 1585, Felip II va disposar que el càrrec fos extret per inseculació amb bosses pròpies. Aquestes persones havien de ser aptes per al càrrec "que sapien de lleguir y scriurer com sie necessari haver, lo de saber, per poder veure y entender lo que ha de fer y judicar lo mostaçaf."[201] No cobrava un salari fix, la seva retribució era una tercera part de les multes que imposava. El mostassà vigilava del mercat tant pel que fa als productes alimentaris: el pa, el vi, la carn, i el peix; com pel que es refereix a la fabricació i venda de productes de consum: la sabateria, la ferreria i el tèxtil. Controlava i protegia l'espai urbà i l'espai rural. Finalment, com tots els anteriors, s'encarregava del control dels pesos i les mesures. Una característica específica era la de vigilar que ningú s'escapés de pagar les imposicions al comú.[202]

d) Cardona

A Cardona[203] des de l'any 1403, el consell de la universitat de la vila podia elegir mostassà. Més endavant, el 14 de desembre de 1576, Hernàndez Ramon Folc de Cardona i Joana de Cardona, ducs de Cardona, concediren als cònsols de la vila el privilegi de poder nomenar quatre persones de les quals ell, o el Governador General de Cardona, n'elegiria dues per exercir de mostassà. Un "... sigui Mostaçaf per dintre els murs de la Vila..." i l'altre "... sigui Mostaçaf fora els murs de dita Vila...".[204] Es designava el càrrec per insaculació. Les atribucions consistien en el reconexement de pesos i mesures, fer pagar les multes, controlar el comerç dels productes alimentaris,[205] vigilar i intervenir en els horts, a les botigues i els hostals, i la neteja dels carrers.

e) Sant Llorenç de Morunys

Sant LLorenç de Morunys formava part del ducat de Cardona,[206] un privilegi de l'any 1539 posa de manifest que el duc aprova les Ordinacions de les Mostassafaries.[207]

Les atribucions d'aquest mostassà estaven encaminades a protegir la propietat privada dels alous, vinyes i horts, i també les comunes, els béns dels veïns de la vila, la neteja dels

---

[199] op., cit., pàg.13

[200] Castellà, Gabriel:LLibre de la Mostaçaferia Ordinacions de la vila de Igualada segles XIV-XVI. Igualada 1954. Part de la informació està extreta del pròleg de Joan Mercader.

[201] op., cit., pàg. X.

[202] op., cit., pàg.VI.

[203] Serra Vilaró, J.:Història de Cardona, LLibre II, Primera Part. Tarragona, 1968. Breu estudi preliminar i transcripciò del Llibre del mostassaf de Cardona, pàg.119 i ss.

[204] op., cit., pàg. 127.

[205] op., cit., pàg. 128 i ss. Es troben Ordinacions de carnissers, pescaters, vinyes, flaquers, forners, revenedors, venedors de caça, pastors, gallines i altra voleteria, i fruita.

[206] Referent a això, veure Riu, M.: Les Ordinacions de la vila de Sant LLorenç de Morunys, a Miscel·lània Pau Vila, pàgs 349-373. Granollers, 1975. A partir de la pàg. 356 fins al final trobem transcrit el text de les ordinacions.

[207] Op., cit., pàg. 350.

carrers. Pel que fa als productes d'alimentació, controlava la qualitat i el comerç de la carn, el pa, els cereals, el vi, l'oli i la venda d'aliments en general. També garantia la justesa de pesos i mesures, prohibia els jocs de daus i obligava a observar les festes, controlava els cerers i els hostalers, imposava penes monetàries als infractors, l'import de les quals de vegades es repartia amb el batlle i algu altre.

f) Puigcerdà

Com hem dit abans, el mostassà de la vila de Puigcerdà estenia la seva jurisdicció sobre altres viles de la vegueria de Cerdanya que no en tenien. Segons Salvador Galceran "En moltes ocasions, gaudia d'una autoritat preeminent. Per això havia d'ésser un home de reconeguda moralitat, bona conducta i acreditada rectitud i ensems persona d'una certa distinció i capacitat, que ultrapassés els trenta anys".[208] S'elegia anualment per insaculació i "prestava jurament davant del batlle de la vila i veguer de Cerdanya"[209] . Era l'únic oficial que no cobrava salari del comú; els seus honoraris provenien dels aforaments i una part de les multes. Les seves atribucions consistien a assegurar l'exactitud dels pesos, les mesures i les mides, posar el preu dels principals productes d'alimentació i algunes mercaderies i fer complir les ordenances municipals. Podia imposar penes pecuniàries i confiscar els béns dels infractors.

BIBLIOTECA VIRTUAL

g) Olot

A la vila d'Olot[210] , que depenia senyorialment de l'abat de Ripoll, per la concòrdia de 15 d'abril de 1576 es van establir les funcions del mostassà com a càrrec independent de la Procuradoria. Cada any els cònsols elegien tres persones "... de bona vida y fama, hàbils y suficients..."[211] de les quals l'abat, o en cas d'absència el procurador general, n'escollia una per exercir el càrrec.

Aquesta persona jurava en poder del procurador i exercia en nom del abat "...los exercicis de qual se fassen en nom y per part del dit senyor abat de Ripoll, com a oficial seu y creat per ell..."[212] . El mostassà percebia com a salari cinc lliures anuals, la seva remuneració es completava amb un terç de les multes que cobrava dels infractors. Es consideraven missions específiques del mostassà fixar els preus dels productes alimentaris i controlar els instruments de mesura, "... axi per aforar el preu de les vitualles, como per afinar pesos, balanses, canas y mesures..."[213]

2.3.3. Conclusions

Podem observar que fonamentalment l'ofici de mostassà es desenvolupà coincidint amb la necessitat de delimitar un mercat que progressava, quan calia, doncs, determinar drets i obligacions dels habitants de pobles o ciutats, és a dir, donar en la mesura del possible seguretat enfront l'arbitrarietat. Per això a mesura que es plantejaven majors problemes en el comerç sembla que es consolidava la institució.

D'altra banda, l'activitat del mostassà es desenvolupava seguint una normativa que era extremadament concisa, probablement perquè s'havia d'adaptar als pormenors de les

[208] Op., cit., pàg. 29.
[209] Op., cit., pàg. 29.
[210] Font Rius, J.Mª.: Ordenanzas de Reforma Organica en Municipios Rurales Catalanes. (siglos XVI- XVIII). Anuario de Historia del Derecho Español, tomo XXXI, Madrid 1961, pàg. 569-610.
[211] Op., cit., pàg. 586.
[212] Op., cit., pàg. 587.
[213] Op., cit., pàg. 586.

administracions locals, que podien presentar característiques molt diverses i és fàcil suposar que aquestes diferències sorgien de la necessitat d'adaptació de les normes de conducta comercial a les necessitats i costums de cada indret.

Pel que fa a les atribucions no sabem amb certesa fins a quin punt a la Corona d'Aragó hi havia uniformitat en aquesta magistratura, però els treballs publicats fins ara ens fan suposar que conceptualment tenien competències similars: garantir l'equitat comercial, fent respectar peses mesures i preus. Tanmateix l'estructura formal del càrrec, com recordarem, tendia a la diversificació, és a dir, tenia un caràcter diferent segons el tipus de població.

En poques paraules es podria dir que en tots els casos que hem revisat la seva missió en l'àmbit comercial consistia a fer respectar les mesures, pesos i preus, i, d'altra banda, controlar la qualitat dels aliments que estaven en el mercat i regular l'activitat dels revenedors.

Així i tot les particularitats tant en l'estructura orgànica com en les atribucions justifiquen la necessitat d'estudiar l'ofici per separat i referit a cada indret.

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

3. Estructura orgànica del càrrec de mostassà de Barcelona durant el segle XVI

En afrontar la problemàtica de l'estudi d'aquesta institució se'ns suggereixen tot un seguit de preguntes encaminades a conèixer qui podia exercir l'ofici, amb quins mitjans, com i per qui era nomenat i quines eren les seves atribucions. Les successives respostes esperem que ens condueixin primer a identificar i perfilar aquesta magistratura, segon a constatar i valorar la persistència i força d'aquesta institució en el segle XVI, a través dels tres apartats que configuren la segona part del capítol.

3.1. El nomenament

3.1.1. Creació i provisió del càrrec abans del Privilegi de Ferran II

Com que el centre de la nostra atenció ha estat quasi exclusivament l'exercici de l'ofici durant segle XVI, i especialment a través del llibre d'ordinacions, tan sols ens interessa assenyalar que trobem una còpia del privilegi de la creació del càrrec, que concedeix Pere IV el Cerimoniós el 19 d'octubre de 1339, a petició dels consellers de la ciutat, al començament del Llibre del Mostassà.[214]

Segons aquest document el càrrec seria anual; pel que fa al sistema de nomenament, els consellers escollirien, el dia de Sant Andreu, una terna de tres prohoms de la ciutat, els noms dels quals es presentarien al rei, que n'elegiria un per dur a cap l'ofici. En cas d'absència del monarca seria un representant seu, el Batlle General de Catalunya, qui fes el nomenament.[215]

[214] IMH. LlMB fol.Iv,IIr, que és una còpia del document que es troba en el Primer Llibre Verd dels Privilegis de Barcelona fol. CCCLXXIII.

[215] Com ens diu Cabestany, Juan F.: "La creación del cargo de Mostassà por Pedro El Ceremonioso, en 1339". Divulgación histórica de Barcelona. Vol.XIV, Barcelona 1974, pàgs. 43-45, en parlar de la creació i elecció del mostassà: "La intervención del Baile General de Catalunya en la elección del mostassà se explica porque el

3.1.2.El sistema de nomenament a partir del privilegi de Ferran II donat el 1498

El privilegi de 1498 completat amb els de 1503, 1504, 1507, 1510, establí el nou marc legal per a l'elecció de càrrecs i oficials de la ciutat entre els que es comptave el mostassà. Vicens Vives qualifica la part dispositiva de "... summament meticulosa. Llegint-la, de seguida es rep la impressió que hom es troba enfront d'una completa modificació del municipi de Barcelona."[216]

D'aquest privilegi, en el Llibre de Mostassà es recull tan sols la part de la normativa relacionada directament amb l'ofici. En efecte, a continuació de la copia del privilegi de creació del càrrec per Pere el Cerimoniós segueix un fragment del privilegi donat per Ferran II a 1498, que modificava pel que fa al nomenament, alguns aspectes del de 1339.[217]

Tal com és de sobres conegut, en general el privilegi del 13 de desembre de 1498 produí transformacions en l'organització municipal de Barcelona, el contingut i l'abast del mateix va ser estudiat per Vicens Vives, del seu treball n'hem extret el que tot seguit exposarem.[218]

El privilegi varia fonamentalment tant el procediment d'elecció, com les condicions per ser elegit oficials de la ciutat.

En primer lloc, s'establia un nou sistema per a l'elecció dels càrrecs i oficials de la ciutat; es tractava de la insaculació, que consistia a posar els noms de les persones considerades idònies per exercir els oficis municipals en unes bosses. El dia de l'elecció s'obrien les bosses que havien estat segellades i un nen de set anys escollia els rodolins necessaris per cobrir les places, cada un d'aquets rodolins contenia un nom escrit i recobert de cera.

En segon lloc, es fixaven les condicions per ser elegit, que estaven adreçades a evitar l'acaparament de càrrecs i la permanència en els mateixos de la oligarquia municipal: no podien ser elegits els qui havien ostentat un ofici municipal recentment, almenys havien de deixar passar un any; si era per al mateix càrrec, s'allargava a un mínim de tres anys. No podien estar absents del Principat, ni tenir un altre càrrec, excepte el de conseller, ni ser deutor del municipi.

En tercer lloc, s'autoritzava a "cavallers " i "gentilshomes" a ocupar càrrecs municipals, i havien de ser insaculats a la bossa dels "ciutadans".[219]

---

nuevo funcionario recibía en parte algunas de las atribuciones que tenian los Baíles y que hasta este momento el Consell de Cent no disfrutaba. El mostassà siempre estuvo sujeto a dos autoridades: al Baíle y al Consell de Cent; de ahí lo complicado de la mecánica de su nombramiento".

[216] op., cit., vol.II, pàg. 290

[217] LlMB., fol. 21 fol.IIIvº. Trobem tan sols un fragment, just el text destinat al mostassà del document anomenat, Privilegi de regiment d'insaculació concedit per Ferran II a Barcelona. Datat a Occanya, 13 de desembre del 1498; El document complert el transcriu, Vicens Vives, J.:Ferran II i la Ciutat de Barcelona, Barcelona 1937. Apèndix, pàgs. 341- 354.

[218] Vicens i Vives, Jaume:Ferran II i la Ciutat de Barcelona 1479 - 1516. Vol.II, Barcelona 1937, pàg.290 i ss.

[219] No obstant, la incorporació no era fàcil, com assenyala Vicens Vives, op., cit., pàg. 301 - 302, i nota 50. "Immediatament de prendre possessió de llurs càrrecs, els consellers es trobaren enfront d'un coflicte bastant seriós. Els militars havien protestat de la forma en què se'ls havia inclòs en el regiment, que consideraven poc

En quart lloc, es determinava el dia, el consell davant el qual s'havia de fer, i la bossa d'on s'havia d'extraure, el nou oficial. És per això que a partir de llavors el nou mostassà s'elegiria davant del Consell de Cent i s'agafarien els tres rodolins d'una bossa especial de Mostassà.[220]

Com explica Vicens Vives, la posada en pràctica de la nova normativa no fou fàcil i la necessitat de resoldre problemes, com el de la revisió de les bosses d'inseculació, les inhabilitacions, o el mateix dels militars que abans hem esmentat, van donar lloc a un primer privilegi complementari el 1499, i diversos de posteriors, 1503, 1504, 1507, 1510.

Després de 1510, ja s'havia conformat l'esperada reforma orgànica del municipi, l'acompliment dels objectius d'aquesta reforma foren desiguals, el que sí sembla clar és que, a la llarga, contribuí a l'increment de l'intervencionisme reial en el municipi.[221]

3.1.3. La provisió del càrrec de mostassà de Barcelona en el segle XVI

Ens proposem resseguir amb deteniment els canvis anteriorment esmentats i veure amb detall el seu reflex en la institució. Per això analitzarem pas a pas tot el que afecta el procediment, els requisits i les formalitats que envoltaven el nomenament del mostassà: a) la proposta, b) la designació, c) el jurament, d) la presa de possessió.

El càrrec de mostassà com ja hem assenyalat abans era un ofici temporal, el seu exercici durava un any, finit el qual cessava automàticament.[222]

El sistema de selecció per a l'ofici es desenvolupava amb dues etapes: en primer lloc "la proposta",[223] que elaboraven les autoritats locals; en segon lloc, "la designació", que efectuava el rei, o el virrei en el seu nom.[224]

---

adequada a la realització de llurs demandes. "Mentre no se'ls solucionava l'assumpte de no haver estat agregats com estament, sinó com individus isolats no acceptaren els llocs assignats...,.La retirada dels militars del municipi, provocà la dimissió de Guerau Guardiola, cavaller, que havia estat elegit per mostassà, dies abans."

[220] Vicens Vives, J.:Ferran II... appendix op., cit., pàg. 346 i 347; LlMB., fol. IIIvº.

[221] Pel que fa a les bosses d'insaculació, el rei s'havia reservat la seva revisió i la inclusió de noms. L'intervencionisme reial es posà de manifest en el privilegi del 31 d'agost del 1510, on s'explicitaven els motius d'otorgament del títol de ciutadà honrat, a continuació donà la llista dels ciutadans honrats de Barcelona. Es disposava també que cada any al primer de maig, els ciutadans honrats es reunirien al municipi i podrien designar el nom d'altres ciutadans per ingressar a l'estament.

[222] Referent a això, veure Victor Ferro, op., cit., pàg. 397, i nota 473 "El dret comú establia que els oficials cessants havien de romandre en llur exercici mentre no se'n fes càrrec el nou titular... Com que l'aplicació d'aquesta norma donava lloc a molts abusos...les disposicions 1702 i 1706 procuraven extirpar-los definitivament...". També Lalinde:Los Medios...op., cit., pàg. 144, "Los oficios temporales dan lugar a algunos problemas...el del período entre el nombramiento y la toma de posesión, que la doctrina catalana resuelve declarando que el oficio no vaca hasta la llegada del sucesor..."

[223] Lalinde Abadía, J.:Los medios personales de gestión del poder público en la historia española. Madrid, 1970. pàgs. 90-93. Es refereix al desenvolupament d'aquest sistema a la Edad Moderna i concreta "...También los entes locales tienen facultad de presentar ternas, cuando se trata de oficiales reales en sus localidades, como los bailes, las cuales en la Edad Moderna se practican por insaculación..."

[224] Si el rei no era present al Principat, senyala Lalinde que era el virrei el que per la seva condició de dignitat superior exercia un paper decisiu en el nomenament dels oficis i càrrecs del Principat. Veure Lalinde, J.:La Institución Virreinal en Cataluña (1471-1716), Barcelona, 1964. Pàg. 351 i ss.

3.1.4. La proposta. Idoneïtat de les ternes: Inhabilitacions

Cada any, el dia de Sant Andreu, s'elegien els nous consellers de la ciutat de Barcelona. Pocs dies després, un dels seus primers actes oficials era la promoció de dos càrrecs, el mostassà i l'administrador de places.

El primer pas per a la selecció d'aquests oficials era l'extracció de les ternes que s'havien de presentar al virrei. La celebració d'aquest acte s'anunciava públicament, el dia anterior i el mateix matí abans del acte, precedit pel so de les trompetes; els pregoners de la ciutat feien la notificació des dels llocs acostumats.[225]

De les diverses bosses d'insaculació municipals, una estava dedicada a l'ofici de mostassà on s'havien introduït els noms dels possibles aspirants al càrrec.[226]

D'aquesta bossa de mostassafia s'elegirien tres persones.[227]

Com ja hem dit abans, al refererir-nos al privilegi de 1498, cal assenyalar que no totes les persones podien ser insaculades; era precís complir amb uns requisits legals.[228]

El dia de Santa Llúcia,[229] els consellers reunits en consell de cent a la casa de la ciutat procedien a la exsaculació dels rodolins i la formació de la terna per a mostassà.[230]

---

[225] IMH. Reg.Del.II-36, 98 rº," Dimars a XIII del mes de desembre any 1502 festa de Sancta Lucia..., e cridar lo die abans a la vesprada e lo die present per lo mati per nantony strada corrador publich de la dita ciutat ab so de trompeta per los lochs acostumats de aquella... ".

[226] Sobre quins noms s'introduien, segons Vicens Vives, J: op., cit., vol.II, pàg. 391 " ¿Comprengué el privilegi de 1510 altres apartats a més dels referents als militars? Així ho creiem. Es devia regular el nombre dels inseculats en les bosses dels principals oficis i, també, dictar alguna altra disposició oblidada en privilegis anteriors".

[227] Sobre el sistema d'insaculació les opinions són controvertides, però cada vegada es reconeix més que la democratització que pretenia, de fet era més aparent que real. Veure: Alberola, A.:Ordenanzas Municipales Alicante, 1459-1669. Alicante 1989. (estudio preliminar) pàg. 20. "Así pues, la instauración de la inseculación pese suponer una cierta reforma en el funcionamiento interno de los municipios, propició ese mayor intervencionismo real y generó el nacimiento y consolidación de oligarquías urbanas cuando, quizá en sus orígenes, se perseguia el efecto contrario...".

[228] Referent a això, ampliem la informació anterior, i afegim els privilegis otorgats després de 1510 i que recull Ferro, Victor:*Op.*, cit., pag. 165 - 166. "... Les principals causes d'inhabilitació vigents a Barcelona es poden considerar típiques dels municipis de Catalunya en general. Eren inhàbils per regir oficis: els qui no eren catalans o fills de catalans (privilegi del 1587 i decisió de l'Audiència del 1619); els nobles i cavallers que no haguessin nascut a la vegueria o que no s'haguessin casat almenys amb muller que fos natural; els qui no tenien casa a Barcelona i hi habitaven amb llur família la major part de l'any (privs. de 1455, 1493 i 1582); els qui no eren originaris de la vegueria necessitaven deu anys de residència (priv. del 1599); els menors de vint-i-cinc anys (el conseller en cap n'havia de tenir quaranta...); els dements, malalts i decrèpits; els declarats infames, inclosos els abatuts o fallits (...); els condemnats a privació d'ofici per raó de frau (...); els processats per frau comès en un ofici de la ciutat; els consellers i habilitadors que haguessin rebut alguna cosa d'algú per insecular-lo; els excomunicats; els qui estaven "tacats" de sang jueva o mora (ordinació del 1407); els deutors de la ciutat o de la taula de canvi (priv. del 1498; const.1585 / 23); els qui litigaven amb la ciutat, en principi els oficials reials, mentre no renunciessin -...- els oficials i familiars de la Inquisició; els clergues compresos els simples tonsurats que obtinguessin beneficis perpetus; els titulars d'altres oficis municipals; i aquells que no haguessin vacat el temps prescrit, si havien exercit el mateix ofici...".

[229] LlMB. fol.IIIr. (1357)

[230] IMH. Reg.Del.II-36, 98 rº," Dimars a XIII del mes de desembre any 1502 festa de Sancta Lucia. Los honorables consellers ensemps ab lo consell de Cent Jurats congregats en la sala del consell de la dita ciutat en la sala de aquella ahon semblants consells se acostumen congregar... foren fets los actes e coses seguents...,bossa del mostaçaff terna... "; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 274, "Diumengue XIII. Festa de S.tª Lucia. En aquest dia se tench consell de Cent Jurats en la forma acostumada en presentia del qual fonch feta extractio de tres personas pera Mostaçaf..."

Els rodolins s'extreien, un per un, comprovant cada vegada si el nominat acceptava i si acomplia els requisits per ostentar el càrrec.[231] En cas que no acceptés o no pogués concórrer, el rodolí es tornava a posar dintre.[232]

Ens interessa remarcar que les circumstàncies que inhabilitaven podien ser apreciades en dues oportunitats: en la insaculació i en el moment de l'extracció.

Certament no podia concórrer un individu afectat per alguna inhabilitat, la qual s'anunciava d'immediat, i el seu nom era desestimat.

Tenim notícia de persones excloses precisament en aquest moment de l'extracció perquè no reunien alguna de les condicions necessàries per exercir l'ofici, i que tot seguit detallarem.

Primer, ser natural de Barcelona o tenir residència a la ciutat o estar casat amb una dona de Barcelona, és a dir, era precís ser veí o per naixement o per residència estable, o tenir vincles jurídics per afinitats amb persona natural de la vegueria, d'altra manera no eren considerats de la comunitat.[233]

Segon, tenir l'edat per poder acceptar la responsabilitat, els menors eren inhàbils.[234]

Tercer, no tenir malalties o deficiències que els incapacités.[235]

Quart, si bé els cavallers havien estat admesos als oficis no hi podia concórrer la noblesa militar.[236]

Cinquè, no ser eclesiàstic, aquest estat era un impediment per gaudir de càrrecs públics, ja que les obligacions que comporten les dues responsabilitats podien ser incompatibles.[237]

Sisè, no tenir causes amb la justícia, no estar processat ni pledejant.[238]

Setè, no poder ser acusat de la comisió de faltes en el càrrec anterior o ser deutor.[239]

---

[231] Ferro, Victor: Op., cit., pàg.165. "...Hom admetia, però, la inseculació de certes persones afectades d'inhabilitats no permanents, com es feia a Barcelona amb els deutors de la ciutat, els excomunicats i els oficials reials temporals, car, d'allà que s'extraguessin, podia canviar llur situació..."

[232] A.H.C.B. Reg.Del. II-95, vr.X.

[233] Bruniquer op., cit., Vol.I, pàg.179, "A 25 de Janer 1569: Miquel de Boxadors, isqué en terna de Mostassaf, y per que no era nat en la Vegueria, ni casat ab filla de la Vegueria, ne tragueren altro.

A 15 de Janer 1587, lo Virrey havia elegit de la terna de Mostassaf, y per que era militar, y no era de Barcelona, no li fou dada possessió, ans fou declarat mal inseculat. A.H.C.B. Reg.Del.II-86, 16 r "...francesc Monmany mercader lo qual per haver transferit en domicili no pogue concorre..." Reg. Del.II-95, Xvº "... Federich Arinyno lo qual per no tenir casa en Barcelona no pogue concorre..." i Reg.Del.II-90, 9rº, "... Hieronym Guria no pogue concorre per no tenir domicili a la ciutat".

[234] IMH. Reg.Del.II-86, fol.16 "... Segismon lo qual per esser menor no pogue concorre..."

[235] Bruniquer op., cit., Vol.I, pàg.148, "A 13 de Desembre 1578, isqué en terna de Mostassaf Mº Puigdepons, y per ser home tullit, e impedit ne tragueren altre".

[236] Bruniquer op., cit., pàg.185 "A 13 de Desembre 1532: Luis Boxadors isqué en terna de Mostassaf, y per esser fet Noble, no concorregué"; pàg.188, "A 13 de Desembre 1568: Jaume Mijavila isqué en terna de Mostassaf, y per ser noble, ne tragueren altro.".

[237] Lalinde, J.:Los medios..., op., cit., pàg.87; IMH. Reg.Del.II-86, fol. 16 "... Francesc Steve.. lo qual per esser eclesiastic no pogue concorre...".

[238] Bruniquer, op., cit., vol.I, pàg. 174, "A 19 de Desmbre 1555, lo Trentenari vista la interpretació de Mº Hieronim Albanell, y la Ordinació de 25 de Noembre 1547, declara en causa de recors de Mº Valls, de haverlo ofegat sens oirlo, a extracció de Mostassaf feta a 13 en Consell de cent ab motiu que pladejaba ab la ciutat per la Plassa del Oli, y sentencia haver mal recorregut, y que era inhabil"; IMH. Reg. Del.II-95, Xvº "... Joan Puigvert lo qual per estar suspes i privat de tenir officis de la present casa no pogue concorre...".

[239] Bruniquer, op., cit., vol.I, pàg. 159, "A 13 de Desembre 1528, extret en terna del Mostassaf inhàbil perque no havia dat compte de la Mostassafia que havía tenguda."; IMH. Reg.Del.II-86, 16 r "... Gaspar Ivorra lo qual per no haver purgat fonch tornat dintre..."; D.A.C.B. pàg. 510, "...Miquel Angel Salavert, lo qual per esser debitor a

De forma semblant, en el moment de l'exsaculació, havien de fer públic que no podien concórrer-hi tots els que disfrutaven de certs carrecs que eren incompatibles amb el de mostassà.[240]

Ocasionalment trobem renúncies sense manifestar la causa que les motiva, simplement trobem anotat que l'anunciat no accepta participar en la terna.[241]

Subratllem la facultat dels consellers de presentar ternes fins i tot quan es tractava d'oficials reials. Aquestes propostes tenien caràcter oficial i seguidament el rei elegia i nomenava la persona que ostentaria el càrrec.

En cas que la persona elegida renunciés el càrrec, es poden apreciar dos tipus d'actuació per elaborar la nova proposta, en alguns casos s'elegia nova terna d'on sortiria el mostassà.[242] Altres vegades es completava la terna anterior amb un o dos nous rodolins.[243] Bruniquer remarca aquesta diferència perquè probablement resultava conflictiva, perquè per a l'elecció l'electe ja adquiria uns drets.[244]

Si per raons de renúncies successives o per dilació del virrei, es retardaven el nomenament, el jurament i la presa de possessió, calia omplir la vacant interinament.

En aquest cas es designava o es permetia a un conseller d'ocupar el càrrec

---

la ciutat fonch fet inhabill, y en lloch seu extret altre rodoli..."

[240] Bruniquer, op., cit., Vol.I, pàgs. 133 i ss. Inhabilitats per ser oficials reals: "A 20 de Desembre 1511, lo Mestre de la Seca, és declarat hàbil a concòrrer a Oficis de la ciutat, excepto Mostassaf.; A 13 de Desmbre 1513, perser Jutje de Taula, inhabil a Mostassaf.; A 13 de Desembre 1544: Rafel Joan per esser Secretari del Rey fou inhabil per a terna de Mostassaf, lo mateix fou a 25 de abril 1546, y lo mateix die 13 de Desembre: Francesc Sescllesgues per ser Scrivá de manament fou inhabil.; A 13 de Desembre 1551 Miquel de Vallseca isqué en terna de Mostssaf, y per ser Scarceller que es Oficial Real, ne tragueren altro.; A 13 de Desembre 1584, fou extret en terna de Mostassaf, M. Amburs, y per ser Assessor de la Capitania General fou inhabil, y recorregue, y a 22 de dit lo Consell vistas la Ordinacions de 30 de Setembre 1467, y altra de 25 de Maig 1584, declara haver mal recorregut, y ordena que daquí avant nengun Assesor, ni altre carrech de la Capitania General no puga concorrer fins que sie vist, y deliberat quins y quals Oficials Reals son los inhibits per les Ordinacions, y Privilegis de la ciutat, y a 24 de Desmbre 1584, Ordinació de Consell de cent, que los de Capitania General no sien admesos a coses de la ciutat"; pàgs. 160 i ss. Per tenir un altre ofici: "A 13 de Desembre 1533 Guillem Ramon de Soler isquè en terna de Mostassaf, y per que ere Sindich en les Corts de Monçó fou declarat inhabil.; A 13 de Desmbre 1560, apres de treta la terna de Mostassaf en la qual era Janot Canyelles, y tramesa al Virrey, y apres de ser extret en Obrer dit Canyelles, y publicat lo Consell, fou advertit no podie concorrer per ser Mestre Portolá, y pre ço lo Consell delibera fos tret altre en dits Oficis de Mostassaf, y de Obrer per lo impediment de Canyelles.; A 13 de Desembre 1563, isqué en terna de Mostassaf Riembau de Corbera, y per ser elet Mestre Portolá per Sa Mag. ne tragueren altro.; IMH. Reg.Del.II-86, 16 r "... Dalmau Ros mercader lo qual per esser rational y tenir offici de vida fonch tornat dintre..."

[241] IMH. Reg.Del.II-95, Xvº.

[242] Bruniquer, op., cit., pàg.121. "En Desembre 1508, y Janer 1509, tres extraccions de Ternas de Mostassaf, per que los que lo Virrey elegía renunciavan"; op., cit., pàg.123, 124; També a Reg. Del.II-60, 30r, 30r; Reg.Del.II-86, 12vº; Reg. Del.II-94, 12vº, 18rº; Reg.Del.II-101, 12rº, 30vº. D.A.C.B. Vol.III, pàgs. 214, 215, 216.

[243] Bruniquer, op., cit., pàg. 122. "A 13 de Desembre 1514, feren Extracció de Terna de Mostassaf, y lo Virrey elegi empero lo Elet, y hu dels altres renunciaren, y a 22 feren extraccio de altres dos, los quals, y laltre de la primera Terna foren presentats al Virrey, y elegi lo hu de la primera terna, y lo mateix fou a 25 de Abril 1546, es contra lo us de ara per que una vegada presentada la terna sino lo Virrey ha elegit, y renuncia, se fa nova Terna"; op., cit., pàg. 125; Altres cassos, Reg.Del.II-73, 10vº. Reg.Del.II-95, 10vº.

[244] Garcia Marin, J.:La Burocracia Castellana Bajo los Austrias, Sevilla 1976, pàg. 267 i nota 460. Comenta aquest aspecte a partir de la doctrina del moment.

provisionalment, tal com veurem més endavant, gairebé sempre prenia el lloc el conseller tercer.[245]

Malgrat que possiblement aquesta pràctica era un fet corrent, com més endavant es tractarà, eren els oficials cessants els que havien d'exercir el càrrec transitòriament.

3.1.5. La designació i el nomenament

La designació del mostassà corresponia al rei o a uns oficials reials en nom del rei.[246] El privilegi de 1498 disposava que els noms de tres candidats havien de ser presentats al rei, o per absència del monarca, al lloctinent[247] o al batlle general, perquè portés a terme l'elecció.

En el segle XVI la presència dels monarques en el Principat no era freqüent, i foren els virreis els qui regularment proveiren el càrrec, per delegació. Però com és conegut, el virrei cessava automàticament quan el rei entrava en el Principat. En aquest cas, els consellers enviaven la terna de mostassà al rei per efectuar l'elecció.

Tenim notícia d'algun d'aquests casos d'excepció i del corresponent nomenament reial. El 23 de desembre de 1533 Carles I nomenava mostassà Ramon Durall, el rei s'expressa amb els següents termes:
"Lo Rey:
Amats y faels nostres: De la terna quens haveu tramesa per al offici de mustaçaf de aquexa ciutat per aquest any Nos havem feta, com ab la present fem, electio de la persona de Ramón Durall. Per tant vos encarregam que lo admetau en lo exercici del dit offici en la forma acostumada, que tal es nostra voluntat. Data en Monçon a XXIII del mes de dehembre del any MDXXXIII.

Yo el Rey.- Comalonga, Locumt. Prothonot.-Vt. Sanchez, Regens.- Vt. Maius, Vic Thesorerie.- Vt. Io. Vaguer, Proc. Generalis In itinerum s. cois. XI. ff CCCXVIIº."[248]

També tenim notícia de que a l'any 1585 els consellers enviaren la terna de mostassà al rei, que es trobava a la població de Monsó, aquell, però, fou un altre cas d'excepció.[249]

El virrei, per la seva dignitat, superior a qualsevol altra magistratura, tenia un paper decisiu en la provisió d'oficis. Com ja hem dit abans excepte en alguna occasió, foren sempre els virreis els que nomenaren el mostassà.

Pel que fa a la notificació al virrei, es procedia de la següent manera: la norma establia

[245] D.A.C.B. Vol.V, pàgs. 509, 510. " Lo depres dinar del dit per quant noy havia mostesaph per haver lo altre lo dia de Sª.Lucia, cavalca per ciutat com a mostasaph lo conseller tercer a qui toca, portant son verguer davant a cavall y altres quel acompanyaven y tambe los pesadors, encara que lo mostasaph pretenia que no podia cavalcar ni fer lo dit offici lo conseller, y fonch determenat que estave en ma del conseller de fer lo que volgues y axi continua y regi dit offici"; Bruniquer op., cit., pàg. 125.
[246] LlMB., fol. III; Aquesta facultat és del rei, que és el titular suprem del poder públic. Veure Lalinde, J.:Los Medios... op., cit., pàg. 63, 64.
[247] En referir-se a la designació, Víctor Ferro, op., cit.pàg. 163 "... eren, no res menys, designats pel lloctinent en nom del Rei, que els escollia d'una terna o..."; i a les facultats com promotor delegat, Lalinde, Los Medios..., op., cit., pàg. 64, "... en tanto en la Edad Moderna los virreyes ejercen también la facultad de designar algunos oficios.".
[248] Voltes Bou, P.:Cartas del Emperador Carlos I la Ciudad de Barcelona, Barcelona, 1958, pàg. 119.
[249] Regla, J.:Els Virreis de Catalunya, Barcelona, 1956, pàg. 55; Bruniquer, op., cit., Vol.IV, pàg. 124.

que es fes saber a través d'un missatger, síndic[250] o sots-síndic, al virrei, els noms extrets de la bossa, perquè anomenés el futur mostassà. Aquest pas era apressat per no deixar la ciutat sense aquest oficial, amb tots els perjudicis que comportaria per els comerciants el retard.

No obstant això, de vegades es retardava perquè el virrei es prenia un petit interval de temps,[251] per informar-se[252] o perquè es trobava fora de la ciutat, o perquè l'elegit renunciava.

Com ja hem dit i tal com podem observar en la documentació, gairebé sempre fou el virrei en persona qui elegi el titular.[253] En cas d'absència es traslladava una delegació allà on es trobés, o esperaven el seu retorn.[254]

Però era el batlle General,[255] si el virrei no era present i els consellers presumien una estada dilatada o prou llunyana, el qui designava d'entre els candidats de la terna, la persona per exercir el càrrec.[256]

El nomenament s'efectuava per escrit, estava dirigit als consellers i contenia el nom

---

[250] Vicens Vives, J.: op., cit., vol.I, pàg. 132. "L'ofici de síndic requeia en un personatge del gremi notarial, tenia per missió defensar els interessos municipals davant qualsevol autoritat... Era un càrrec vitalici, i la seva gestió era molt important perquè, per regla general, representava la ciutat davant el rei."; "El sots-síndic exercia les funcions del síndic quan aquest es trobava fora de Barcelona"

[251] D.A.C.B. Vol.V, pàg. 509. "...Y sa Excelencia dix que com lo offici de mostasaph sie important y perço es raho lo tingan persones de confiansa ell no sera encara determenat perque procurave de informarse de uns y de altres en la forma que solen y tenen acostumat..."

[252] Referent a això, veure Elliot, J.H.:La rebelión..., op. cit., pàg. 81. "Cuando el viejo Consejo Real de los reyes de Aragón, siguió a Fernando el Católico a Castilla y fue transformado en el Consejo de Aragón, resulto lógico que el vacío dejado por su marcha de Barcelona fuese ocupado por la Audiencia. Un virrey forastero, desconocedor de las leyes y tradiciones de los catalanes, tenia que acudir en busca de consejo a los jueces, tanto por ser nativos del Principado como por ser expertos en sus leyes. Como consecuencia la Audiencia se convirtió en un organo esencial tanto de gobierno como de justicia; en tal medida además que los virreyes se veían obligados cada vez más no sólo a consultarlos sino a actuar según sus recomendaciones. De esta forma llegó a dictaminar en todos los asuntos de la política, y también proporcionó al virrey los nombres de los candidatos para los cargos vacantes, que éste enviaba a Madrid, a fin de que fuesen considerados por el Consejo de Aragón y eventualmente seleccionados por el rey."

[253] IMH. Reg.Del.II-37; II-38; II-41; II-44; passim. I en el D.A.C.B. vol.III al VII; nombrament del mostassà Joan Canyelles efectuada pel virrei marqués de Tarifa l'any 1554, IMH. C.XIII, Bosses de Deliberacions- 14, foli solt.

[254] D.A.C.B. Vol.IV. En el Dietari del Antic Consell Barceloni, es recull amb nòtoria freqüencia l'acta de nomenament per part del virrei.

Resseguirem a continuació algunes d'aquestes descripcions referides a diferents situacions, D.A.C.B., vol.IV: pags. 39, 123 a Barcelona, "... Fonch presentat al señor loctinent y per aquell pres la hu juxta forma del privilegi..." "...se feren extractions ço es pera mostaçaf acceptat de la terna per lo Señor loctinent..."; pàg.135, en cas de que el virrey es trobes fora la ciutat, i esperaven el seu retorn, "... y per esser lo Señor loctinent absent y dins lo principat speraren que fos vingut y lo sendama de sanct Thomas que fonch vingut los fou presentada y per mostaçaf..."; pàg.271, o d'altres enviaven un missatger per notificar-li la terna i trametra despres als consellers el nom del el.legit, "... Aquest dia perti Gili correu pera Perpinya per portar la terna de Mostasafs..."

[255] Víctor Ferro, op., cit. pàgs. 91 i 94, "El batlle general havia de vetllar per la conservació dels interessos reials respecte de tots els béns, corporals i incorporals-compreses les jurisdiccions de caràcter patrimonial que no estiguessin especialment encomanats a altres òrgans." "El batlle general de Catalunya era un oficial reial perpetu de nomenament reservat.Tenia una cort dita Reial Consell de la Batllia General...integrada pels seus assessors, amb els advocats i procurador fiscal i els notaris o escrivans i altre personal auxiliar."

[256] D.A.C.B. Vol.V, pàg. 229. El 13 de desembre de 1579, l'escrivà Francesc Vilar anotà en el Dietari: "En aquest die tingueren consell de cent ordinari y tragueren terna de mostesaph y hisqueren en terna mossen Jaume Camps mossen Pere Pau Bonaventura Bolet y mossen Pau Lull, y lo señor don Luys Ycard Balle general com es de pratica essent fora de Barcelona y regne de Cathalunya lo virrey feu nominatio en mostesaph per lany present y corrent del dit mossen Pau Lull."

del nomenat, el lloc, la data d'expedició, la signatura del provisor i el segell.[257]

En conseqüència i a la llum de l'anàlisi efectuat dels elements que configuren el nomenament podem afirmar que el mostassà és un oficial reial, però la seva elecció ve determinada pel dret de presentació dels consellers.

En un sentit ample aquest fet ens podria fer pensar en la persintència de l'autonomia municipal.

Però recordem que si bé la designació estava condicionada per la proposta dels consellers, aquesta, a la vegada, com acabem de veure, sorgia de la bossa d'insaculació i la bossa es confeccionava amb el vist-i-plau de la reialesa.

Sense cap dubte l'elecció del mostassà és una mostra més del que afirma Lalinde, que la representació reial als municipis era considerable.[258] Pel que fa a la intervenció municipal en el nomenament, podria considerar-se tan sols pròxima a un cert control de les persones.

Una altra qüestió seria preguntar-nos fins a quin punt aquestes oligarquies col·laboraren amb el poder reial convertint els seus actes en una ficció protocolària. Això no és fàcil d'esbrinar.[259]

Arribat aquest punt, en aquest cas sembla segons el que hem examinat fins ara, que és una mostra més que, malgrat les aparences, l'autonomia política dels municipis es va anar perdent a favor d'un progressiu augment del poder reial.

3.1.6. Jurament, caució i presa de possessió

Un cop designat el candidat, abans d'iniciar el seu mandat havia de prestar el jurament que garantia una actuació honrada i fidel. Com altres oficials públics el fet s'acomplia amb publicitat.[260]

El cerimonial de jurament i presa de possessió es duia a cap a la cort del batlle, i a la casa de la ciutat tot seguit el nou mostassà exterioritzava el seu poder amb una cavalgada per carrers i places de la ciutat.[261]

---

[257] Sobre la importància del títol de nomenament, Garcia Marin, J.:La Burocracia Castellana Bajo los Austrias, Sevilla, 1976, pàg. 246. "La posesión del título por el que ha sido promovido al desmpeño de una función pública, es necesaria, ya que sólo a traves de aquél puede el oficial acreditar su condición de tal en todo momento.

[258] Sobre això: Lalinde, J.:Los Medios... op., cit., pàg.69. "...La representación real en los municipios es muy fuerte, al menos en Cataluña, y aunque frecuentemente aquellos eligen gran cantidad de oficios propios, incluso por el procedimiento ultrademocrático de la insaculación, a partir de Fernando el Católico y de Carlos I también esto se hace ilusorio, al reservarse el rey la designación de los inseculables...".

[259] En opinió de Torras, J.M.:Els Municipis catalans d'Antic Règim 1453-1808, Barcelona, 1983, pàg. 54 i nota 41. "En el terreny polític, el reforçament del poder de l'estat centralitzat, fruit de les noves circumstàncies econòmiques del segle XVI, amb l'adveniment de les diferents monarquies nacionals, de signe clarament autoritari, comportà un creixent intervencionisme del poder estatal en els municipis el qual sovint hauria d'haver oposat una major resistència a la intervenció del poder reial, però que a la pràctica es presentava rendida a l'avançada i en la majoria dels casos solament interessada a conservar els seus privilegis i prebendes, i si era possible, augmentar-los".

[260] Aquest fet era comú als oficials reals, veguer, batlle. Lalinde, op. cit., pàgs. 201, 202.

[261] D.A.C.B. Vol.V, pàg.19 " Aquest dia (4-1-1564) jura lo mostasaff en la forma seguent que per lo mati vingue en la present casa acompanyat de sos parents y amichs, e de assi ana ab los magnifichs de conselles (sic) ab graduatio fins en la cort del balle y donats los ramellets y banderetes tornaren ab la mateixa agraduacio en la present casa ha hont presta lo acostumat jurament en ma del magnifich conseller en cap, lo qual prestat cavalca

El jurament el prenien el batlle de Barcelona i el conseller en cap per separat.

Primer es traslladava a la cort del batlle de Barcelona.[262] Aquest magistrat representava el poder i els interessos reials,[263] el mostassà hi anava acompanyat dels consellers "ab agraduacio",[264] i allí jurava en mà del batlle.[265] Pel seu jurament es comprometia a complir fidelment l'ofici, fer justícia a totes i qualsevol persona, i fer complir totes les ordinacions contingudes en el privilegi de mostassà, donar compte de totes les rebudes i tenir taula al final d'ofici i a complir les constitucions i privilegis de Catalunya.[266]

També hi prestava "la caució", garantia econòmica per fer front a possibles responsabilitats derivades de la seva actuació. Un notari reial donava fe de l'acte, i l'escrivà en prenia nota en un document que s'encapçalava amb un títol significatiu, com per exemple: "Juramentum et securitas prestit per Magnific Paulum Ciurana donzell. In introhito offici Edilis Civitatis Barcinone".[267]

Hem trobat la documentació referida als juraments i caució de divuit mostassàs redactada indistintament en llatí i en català.[268]

Persones dels diferents estaments, cavallers, mercaders, artistes i menestrals feien fermança que avalava al mostassà, és a dir, garantien personalment que el mostassà respondria de la possible exigència de responsabilitat per raó de l'exercici del seu càrrec.[269]

En el Consell de Cent li prenia jurament el conseller en cap, que representava el poder

---

ab sos amichs y parents per los lochs acostumats en senyal de possessio, la qual li dona lo conseller terç cavalcant ab ell per esser absent lo mostasaff vell, que altrament lo mostasaff vell fa lo exercici de la possessio trobant se en Ciutat.".

[262] Hem trobat en el arxiu del Veguer els documents corresponents al "jurament, securitas i cautions" d'alguns mostassàs que exerciren el càrrec entre 1526 i 1536 correspon a: Arxiu del Veguer, Caucions i jurament XVII-2, i de la mateixa serie la carpeta XVII-5, recull caucions i juraments d'oficials des de 1591 a 1598. Aquest documents ens han donat més del que a primera vista sembla oferir. Gràcias a ells hem pogut aclarir alguns punts desconeguts de les relacions entre el batlle de Barcelona i el mostassà.

[263] Veure, Lalinde, J.:La jurisdicción real... op., cit., pàgs. 125, i ss., especialment en pàg. 152 i 153, que assenyala que el batlle del municipi és representant de la jurisdicció reial i per tant no s'identifica ni depèn dels òrgans rectors del municipi.

[264] Bruniquer, op., cit., Vol.II, pàg.48 "Graduacio por lo Jurament de Taulers, Mostassaf, y Consols de Lonja; se fa al hort de Casa la Ciutat,estant los Consellers, y altres en la Sala nova del Trentanari."

[265] D.A.C.B. Vol.VII, pàg. 166; "En aquest dia (15-12-1598) jura lo dit mossen Francesc de Gualbes mostaçaf en la cort del balle, hi noy anaren los senyors consellers ab agraduatio com acostumen acompanyar lo a la prestatio del dit jurament, per esser suspeses totes les serimonies de la ciutat per causa del dol de sa magestat,y ana acompanyat sols del sindic y de alguns cavallers que eren vinguts per acompanyarlo en la present casa."

[266] Arxiu del Veguer. Caucions i juraments XVII-5, foli solt, "Juramentum et cautio mag. Joannis Michaelis Çarrovira Edilis Barcinona", (1585)

[267] Arxiu del Veguer. Caucions i juraments, XVII-6, foli solt.

[268] Arxiu del Veguer. Caucions i juraments d'oficials, XVII-II. (1526-1536). Trobem anotades els juraments i les caucions prestades pels següents mostassàs: Seguritas prestita per honorable Michelem Frella, fol. II, (1528); Setanti, 38vº, (1527); Michaelem Frella, fol. 50 (1528); Petrum de Belloc, fol. 61, (1529); Bertran Dezvalls, fol. 112vº, (1530); Galceran Albanell, fol. 119, (1531); Ludois Durall, fol. 127, (1532); Guerau Durall, fol 161vº, (1533).

La carpeta XVII-5 (1591-1598). Encapçala els documents amb el següent títol: Memorial de les fermances, s'hi troben anotades les cautions prestades pels segënts mostassas: Vicens Castello, fol. 1, (1591); Onofre Bruguera, fol. 2, (1590); Michael Francesch Olsina, fol. 3, (1596); Pau Ciurana, fol. 7, (1597); Narcis Avella, fol. 31, (1592); Joanis Michaelis Çarrovira, foli solt; Gasparem Montaner, foli solt, (1586); Leandrum Guirces, foli solt, (1588); Raphaelem Cervera foli solt; Jacobi Font foli solt, (1595).

[269] Arxiu de Veguer. Caucions i juraments XVII-5, fol. 3.

i els interessos municipals.[270] Jurava sobre el "Llibre Verd", que contenia els privilegis de la ciutat. Per aquest jurament es comprometia, al final del seu ofici, a donar comptes al racional de la ciutat de la part que corresponia al municipi i notificar que ho havia pagat al clavari[271] o a qui els consellers determinessin. També es comprometia a visitar personalment tres vegades Sant Andreu del Palomar, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià, Badalona, Ripollet, Sarrià, Sant Boi, Sant Just Desvern, Sant Feliu, Alella, i altres llocs que tradicionalment hagués visitat. I a no sortir de la ciutat més de dos dies sense permís exprés dels consellers.[272]

El nou mostassà oïa com altres oficials la sentència d'excomunicació, que se li aplicaria en cas de no complir el seu jurament, i restaria separat de l'església.[273]

Excepcionalment el mostassà també podia jurar en mà del veguer.[274]

Finalment, la cerimònia de possessió s'acabava amb una cavalcada pels carrers de la ciutat. Era un ritual que efectuava en companyia de l'anterior mostassà, dels seus amics i familiars.

Una de les descripcions més complertes del cerimonial i protocol de presa de possessió, la trobem en el dietari arrel de la nominació d'Onoffre Bruguera.[275]

Observem i destaquem, sobre el compliment de les formalitats prescrites, la

---

[270] Aquesta cerimònia es recull sovint en els anomenats Registres de Deliberacions, la descripció segueix gairebé sempre les mateixes pautes que la següent: Reg.Del.II-86, 17r, "En presentia dels magnifics consellers y de moltes persones perço aiustades preste Jurament Mº Andreu sacosta donzell extret en mustaçaff lo present any prop venidor Elet per dit offici per lo Excelentissim Lloctinent general de la terna que lo sindic de la dita ciutat li fonch presentada en la forma acostumada en ma del magnifich conseller en cap de dita ciutat sobre lo llibre vert dels privilegis de la dita Ciutat que en ses mans tenia y no res meyns li presta sagrament y homenatge de ma y boca dit homenatge rebent per si y per los altres consellers companyons seus prometent tenir y servar tot lo que en dit jurament se conte lo qual li fosch escrit per mi notari y scriva del consell lo qual esta continuat en lo llibre dels juraments de dita ciutat presents Miquel Palau y Francesch pons verguers del magnifics consellers".

[271] El clavari era un oficial municipal, veure infra nota 304

[272] LlMB., fol. VIII. La fórmula del jurament es recull en el llibre del mostassà. Veure a l'apèndix (R.VIII). El jurament és pràcticament igual al que es transcriu Ferran Valls-Taberner en:Libre apellat Consueta, Barcelona 1927, pàg.17.

El manuscrit original de Consueta que hem consultat a la B.U.B., ms.65, 16vº afegeix que el dia 17 de juny de 1406 els consellers decidiren que el mostassà no podia exercir la seva jurisdicciò fins que no hagues jurat el càrrec.

[273] D.A.C.B. Vol.V, pàg.229; "...jura en la forma acostumada axi en la cort del Balle com en casa la Ciutat, en la dita cort del Balle de Barcelona...,y en dita casa de la Ciutatjura en ma y poder del magnific senyor mossen Galceran Burgues conseller en cap de servar les ordinations y hoy sententia de excomunicatio."; ibidem, vol.VII, pàg.266.

[274] Bruniquer, op., cit., pàg. 122; i, Reg. Del.II-46. Sobre la jurisdicció del veguers i les interferencies amb la dels batlles, veure Lalinde, J.:la Jurisdicción... op., cit., pàgs. 179-181.

[275] D.A.C.B. Vol.VI, pàg. 511. " Lo magnifich mossen Onoffre Bruguera cavaller y en arts y medicina doctor, mostasaff elet per sa Excelencia per lo any present de la present Ciutat, presta ab la forma acostumada lo jurament acostumat prestar en poder del magnifich Joan de Gualbes conseller en cap lo any present.- Dit die (16-12-1594) los magnifichs consellers mossen Joan de Gualbes micer Francesch Bonet mossen Joan Dusay mossen Miquel Onyos y mossen Francesch Magrinya e lo dit mossen Onofre Bruguera mostasaff elet per sa Excelencia per lo corrent any de la terna ha ell presentada, cercha de les onze horas ans de migdie ab la forma acostumada acompanyats de molta gen com es acostumat, graduats anaren a la cort del magnifich balle de Barcelona y assentat lo magnifich balle qui es mossen Miquel Joan Pons en la cadira de la sua cort y apres los dits magnifichs senyors consellers y altres cavallers y ciutedans y altres personas de honor en los banchs alli parats com es acostumat, dit mossen Onofre Bruguera presta la cautio y seguretat acostumada y sagrament y homanatge en poder del dit magnifich balle, y apres sen tornaren en casa de la ciutat dits magnifichs consellers y mostasaff, y lo dit magnifich balle romangue en sa cort y apres lo dit mostasaff acompanyat de molta gent de honor a cavall fern la passada acostumada.".

concurrència de dos sistemes: el virrei que designava i la persistència del paper del batlle. En resum formes polítiques medievals que continuen vigents i que coexisteixen amb noves formes polítiques.

3.2. Exercici de l'activitat de mostassà

3.2.1. Missió del mostassà com a oficial públic. Residència en el lloc del càrrec. Diligència en el compliment de les seves obligacions

La missió del mostassà era la protecció dels interessos econòmics dels consumidors i productors, vetllant per l'equitat en el comerç i adoptant mesures per evitar les practiques comercials abusives.[276]

Actualment trobem el terme policia per explicar en general la missió del mostassà.[277] I també apareix en els textes de l'època.[278] Tanmateix el mostassà de Barcelona no tenia funcions policials, en el sentit actual de la paraula; és a dir no, s'ocupava d'aspectes relacionats amb seguretat pública, vigilància de tavernes, de cases de joc, de prostitució, agafar delinqüents, retenir deutors, autoritzar duels, ni vigilar carrers o camins. Si ocasionalment aquest terme volgués utilitzar-se per explicar la missió del mostassà de Barcelona, pensem, que tan sols es podria usar en el sentit que senyala Guenée per al segle XV, quan diu que, policia juntament amb govern, és la paraula més corrent per designar el conjunt de l'acció de l'Estat.[279]

Per regir l'ofici de mostassà, era obligat residir permanentment en el lloc on s'havia d'exercir el càrrec i complir amb diligència les obligacions.

Pel que fa a la seva residència es comprometia a no sortir de la ciutat més de dos dies sense permís exprés dels consellers.[280]

---

[276] Privilegi de concessió del càrrec LlMB, fol. Iv i II, Barcelona 14 de novenbre de 1339. "...Statuentes ac etiam ordinantes quod dictus Mostaçaffus, cum electus et nominatus fuerit ut prefertur sit ipso anno Mostaçaffus et teneat penes se originalia ponderum et mensurarum, tam panis, vini, olei, pannorum et aliorum que venduntur omnium ac vendi consueverint sub penso, pondere vel mensura..."

[277] Serveix com a exemple:Diccionario de Hª de España, vol. 1º, Madrid, 1968, pàg. 186-187. "Almotacen...En la España cristiana medieval... En algunos sitios estaba encargado de la policía de la ciudad..."

[278] DACB, vol V, pàg. 105, (16-6-1570) "...y los dits consols denunciaren dit fet als magnifics Consellers los quals embiaren lo sotsindich als pares Inquisidors dient los que lo tal recors del pont axi per privilegis com per pratica antiquissima tostemps observada se sguarda als dits consellers y que aquest negoci concerneix la "policia" de la ciutat, perque se tracta si lo menestral ha feta be la faena o no y que de totas estas cosas de cofrarias com son examens, y si fan be, o no lur offici los dits consellers ne son vehedors y superiors apres que los altros officials inferiors com son consols y promens mostassaff y altres semblants ho han vist..."

[279] Guenée, Bernard:Occidente durante los siglos XIV i XV Los Estados, Barcelona, 1985, pàg. 120. "L'office des roys-decía CarlosV en la ordenanza con que organizaba la regencia del reino- est de gouverner et administrer sagement toute la chose publique." Para designar esta acción política y administrativa del Estado, no había en el siglo XIII ninguna palabra francesa. Muy raramente, el siglo XIV utilizó administración; con más frecuencia empleó gobierno pero, sobre todo policie, directamente calcado del latín politia por Nicolás Oresme. A partir del Siglo XV, policie dejó paso a police que fue, junto con gobierno, la palabra màs corriente para designar al conjunto de la acción del Estado..., "La dirección y policia de nuestro reino... consiste principalmente en la justicia y en lo referente a finanzas". Por una parte, hacer reinar la justicia, es decir, no sólo resolver equitativamente los litigios sino, más ampliamente, tomar todas las medidas susceptibles de hacer reinar el orden y la equidad; y asegurarse, por otra parte, los recursos necesarios para lograrlo; estos fueron los dos objetivos fundamentales indisolublemente ligados, de todos los Estados medievales. Para alcanzarlos, debieron construir una administración local y una administración central cada vez más complejas y eficaces.

[280] LlMB., fol. VIIII, "...Item iura lo dit Mostaçaf e, fa homenatge en poder dels honorables consellers que

Respecte a la diligència en el compliment de les seves obligacions havia d'inspeccionar els "termens" o "territori" de Barcelona, que segons Ferro comprenien des de Montgat fins a Castelldefels, Llobregat amunt fins a Molins de Rei i dotze llegües mar endins, amb alguns reclaus baronials. Sobre aquests "llocs forans", afirma Ferro, la ciutat promulgava ordinacions i percebia imposicions; hi exercien jurisdicció oficials de Barcelona, com el mostassà i el clavari.[281]

El text del jurament ens aclareix que el mostassà s'obligava a visitar personalment tres vegades les poblacions de Sant Andreu del Palomar, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià, Badalona, Ripollet, Sarrià, Sant Boi, Sant Just Desvern, Sant Feliu, Alella, situades dins dels termes o territoris de Barcelona, i altres llocs que tradicionalment hagués visitat.[282]

3.2.2. Duració de l'ofici

La duració del càrrec era d'un any,[283] finit el qual cessava automàticament.[284]

En l'interval que es produïa en el trànsit entre la fi de l'antic mostassà i l'inici del nou, podia exercir l'ofici un conseller,[285] però era més propi del mostassà vell i així es reconeixeria en una deliberació del 12 de Mars de 1608 "...y que los vells servescan fins que los nous hagen jurat".[286]

En cas de renúncia del mostassà durant el temps del seu mandat, aquesta s'efectuava en un acte formal, davant els consellers. L'interessat renunciava directament al càrrec pel temps restant i a tots els profits i emoluments i tot seguit suplicava que li fos admesa la renúncia.[287]

3.2.3. Mitjans materials per exercir l'ofici

Des del punt de vista material, ens interessa saber de quins mitjans disposava el mostassà per exercir les seves funcions.

No tenim notícia que tingués una seu fixa com el de València[288] o el de Mallorca,[289]

---

durant lo regiment del dit Offici sens espressa licentia e, voler dels Consellers no axira de la ciutat per estar fora aquella. Si donchs no per raho de son Offici mes avant de dos dies. Ne desemparara per qual Sagrament dels pesadors. sevol causa ho raho lo dit regiment..."

[281] Ferro, V.:El Dret... op., cit., pàg. 179, i nota 261.

[282] LlMB., fol. VIIII, "...Item iura lo dit Mostaçaf que dins lany de son Offici hira personalment tres vegades als Llochs de sanct Andreu de palomar de Sancta Coloma de Gramanet de Sanct Adria de badalona, de Ripollet, de Sarria, de Sanct Boy sanct Iust desvern de sanct Pheliu, de Alella..."

[283] LlMB, fol. Iv i II, Privilegi donat a Barcelona 14 de novembre de 1339.

[284] Referent a això, veure Victor Ferro, op., cit., pàg.397, i nota 473 "El dret comú establia que els oficials cessants havien de romandre en llur exercici mentre no se'n fes càrrec el nou titular... Com que la aplicació d'aquesta norma donava lloc a molts abusos...les disposicions 1702 i 1706 procuraven extirparlos definitivament...".

[285] Bruniquer, op., cit., pàg. 125, "Se veu que lo Conseller ters fa de Mostassaf desdel dia de Sª.Lucia enlla si lo Mostassaf no ha jurat, fins que ha jurat, empero assó es revocat per Consell de cent á 12 de Mars 1608".

[286] Ibidem, pàg. 125

[287] IMH. Reg. Del.II-108, 155rº. Trobem registrada la renúncia de Francesh de Gualbes. Barcelona 1599.

[288] Sevillano Colom, Francisco, op., cit., pàg. 25 i 26, "...LLegó incluso a tener edificio propio para el desempeño de su cargo. En 1371, la ciudad comprò unos solares donde se construyó en 1372 la Llongeta del mustaçaf...Según el autor de "Antiguedades de Valencia", la lonja del mustaçaf o, como se la llamaba comúnmente, la Llongeta, duró en aquel sitio hasta 1594. En ella se guardaban las pesas y medidas que servían para verificar las de los comerciantes y revendedores, por lo que se llamó también Repeso. En dicha Llongeta o tribunal del mustaçaf, celebraba éste los juicios sumariamente y "sin escritos", como indican las mismas

però és probable que n'existís una. De tota manera els actes de jurisdicció sabem que els efectuava "in situ".[290]

Una hipòtesi possible és que el local estigués dintre la mateixa casa de la ciutat. De fet, trobem mencionat l'Ajuntament com dipositari de pesos i mesures en una carta dirigida als consellers de Perpinyà certificant que Barcelona té creat l'ofici d'afinador de pesos. El document aclareix que els pesos oficials són els reconeguts pel mostassà i tenen una marca de la ciutat i una altra del mostassà. I afegeix que els originals es guarden a la "Casa de la Ciutat".[291]

Podem també considerar un mitjà material, el manuscrit anomenat Llibre del Mostassà, a través del qual podia recercar la informació necessària per actuar correctament. El mostassà cessant havia d'entregar aquest llibre. El nou mostassà, en rebre'l, entregava a canvi unes lliures com a garantia.[292] Finalment suposem que disposava de segell per marcar els pesos i mesures.

3.3. Deures i atribucions

BIBLIOTECA VIRTUAL

3.3.1. Plantejament

Ens preguntem fins a quin punt, durant el segle XVI, el titular temporal del càrrec tenia potestat per fer ordinacions, executar o vigilar el compliment de les existens i jutjar en cas de inobservança, sobre els assumptes de la seva competència.

Segons el privilegi reial de la creació del càrrec, podem constatar que les matèries de la seva competència eren: els pesos i mesures, els preus i les falsificacions.[293] Aquest poder aparentment considerable, estava limitat per la duració del càrrec, que era, com hem dit, tan sols d'un any i pel control del rei i del municipi.[294]

Estudiarem per separat cada un dels aspectes que comprenia la seva autoritat. Per això tot seguit ens permetem apropar-nos a l'activitat del mostassà, i separarar-la en tres grans blocs per esbrinar en la mesura del possible com havia de acomplir la missió i amb quins mitjans comptava per portar a terme la seva comesa.

---

palabras del fuero."

[289] Pons,Antonio: Libre del Mostassaf de Mallorca, Mallorca 1949, pàg.LII. "¿Dónde estaría emplazada la casa del Mostassaf? No tenemos datos concretos y precisos para contestar esta pregunta, que,...,Mi modesta opinión no tiene otro fundamento donde apoyarse, que la relación de semejanza entre una calle de Palma y otra de Valencia, con cuyo Mostassaf, el nuestro mantiene tanta afinidad...,Así no resulta inverosímil localizar la casa del Mostassaf en la -Longeta-,dode aquél tendría (1458) la -Botiga-, y sería a menudo reclamada su presencia en las operaciones de venta, que se verificaban muy lejos."

[290] D.A.C.B. Vol. V, pàg.65, "En aquest dia (24 -7- 1567) demati lo honorable mostasaff de la Ciutat ana a la carniceria del Clot y alli prengue la persona den Arinyo carnicer qui tallava en dita carniceria, per raho de alguns bans que havia comesos dit Arinyo y perque li havia trencat sagrament y homenatge..."

[291] Bruniquer, op., cit., Vol. pàg.121. Barcelona " A 5 de Juny 1506... letras de Consellers dirigidas als de Perpinyà certificantlos que en Barcelona la ciutat te creat un offici de affinador de pesos i mesures..."

[292] LlMB., fol. 7v, Barcelona 1560.

[293] Naturalment ens estem referint tan sols a les competències en qüestions comercials, hem deixat de banda les que tracten sobre temes d'obres de portals, finestres, camins etc. que també estaven sota la seva jurisdicció. Veure LlMB., fol. Iv,IIr.

[294] Veure infra pàg.190

En primer lloc analitzarem les seves atribucions en la creaciò de normativa, és a dir, la seva facultat per dictar normes de conducta en l'àmbit comercial o exigir el seu compliment, en una paraula la seva capacitat per establir normativa de caràcter ordenancista caracteritzada, clarament per la seva coercibilitat i per fer-la efectiva mitjançant sanció.

En segon lloc, les atribucions executives: de vigilància i control. Aquí ens estendrem en com actuava acudint als indrets personalment, acompanyat si era precís d'un o dos veedors i agutzils o oficials inferiors, per controlar que la conducta dels comerciants s'ajustés a les normes establertes.

En tercer lloc les atribucions judicials: quan es produïen conflictes o es trencava l'ordre disposat intervenia jutjant, assessorat pels veedors, i il·lustrat per les normes establertes que havien estat publicades en el seu moment i recollides en el Llibre del Mostassà.[295] Aquesta jurisdicció es posa de manifest en el privilegi de creació del càrrec, quan el rei donà i concedí al mostassà competències per al coneixement, decisió i execució de determinades causes, així com per a l'exacció de determinades multes.[296]

No podem deixar de mencionar les dificultats per diferenciar les competències del mostassà pel que fa als altres càrrecs, especialment a l'administrador de places, el clavari, i als obrers. El problema començà des de la creació del càrrec,[297] de manera que els conflictes de competències en què es trobarà implicat el mostassà seran coneguts des d'antic i perduraran fins al segle XVI. Així ens ho confirmen les fonts documentals quan ens informen que el consell ordinari té potestat per declarar decidir i deliberar sobre les diferències entre clavari, mostassà i administrador de places.[298]

3.3.2. Atribucions en la disposició de normativa

3.3.2.1. Les Crides

Les crides eren la forma de notificació pública del mostassà,[299] contenien els preceptes que reglamentaven tots els assumptes que els pertocava.[300] Segons el privilegi de creació del càrrec cada any a l'inici del seu mandat havia de fer publicar el programa

[295] LlMB., fol. 7, Barcelona 1560

[296] LlMB., fol. Iv, IIr, donat a Barcelona a 14 de novembre de 1339.

[297] Carreras Candi, F.:Geografia... op., cit., pàg. 534, "Una nova autoritat municipal se crea en 1339 (19 Octubre), produhint durant quaranta anys greus controversies per substraure atribucions a altres magistrats: nos referim al Mostaçaf o Almudaçaf".

[298] Veure Bruniquer:Rúbriques... op., cit., vol.IV, pàg.125 A 16 de Setembre 1599, lo Concell de cent comete a Consellers, y Trentanari la declaració de les diferencies entre Mostassaf, Clavari, y Administrador; IMH. Reg. Del. II-108, fol. 185 vº. (16-9-1599)

[299] I d'altres autoritats municipals. Com explica Carme Batlle era un so familiar. Batlle, C.:L'Expansió Baixmedieval... op., cit., pàg. 405. "Un altre so familiar era el trompeta del crida, que recorria carrers fent les crides públiques ordenades pel veguer en nom dels consellers. Aquest home al servei del municipi, anava per la ciutat precedit pel so d'una o diverses trompetes anunciant les recomanacions, els manaments i les prohibicions que per al bon regiment i estament de la ciutat repetien insistenment les autoritats urbanes..."

[300] Segons Ferro "Hom reconeixia a les universitats el jus stauendi o dret de promulgar ordinacions permanents sobre assumptes de llur competència, i, de fet el jus edicendi, o facultat de publicar crides per executar-les i,en general, donar a conèixer i posar en pràctica qualsevol mesura que hom hagues acordat. Les crides, que es feien en nom del veguer o del batlle, però sense que aquests oficials intervinguessin en llur elaboració, almenys a les poblacions importants, restaven en vigor mentre durava l'exercici de qui les havia promulgades." Ferro, V.:El Dret... op., cit., pàg. 166-167 i notes.

d'actuació. Es publicava sota el títol de "Crida fahedora quiscun any per lo Mostaçaf.[301] D'altra banda, ens referirem a crides diverses fetes pel mostassà durant el període d'exercici de les seves funcions amb la intenció de regular aspectes concrets i puntuals del món comercial.

Com es posa de manifest a la fórmula de les crides de Barcelona, és el mostassà qui mana executar les ordinacions que els consellers ordenen. "Ara oiats per manament del mostassaf, ordenaren los consellers..."

La fórmula que traslllueix les competències del mostassà no deixa lloc a dubtes sobre la participació dels consellers, que es revela present en tots moments.[302] Participació que ja es contempla en el privilegi de creació del càrrec.

3.3.2.2. Ordinacions que es publiquen cada any en iniciar el mandat

Assenyalarem en primer lloc, per la seva importància, la sèrie d'ordinacions que el nou mostassà promulgava cada any a l'inici del mandat. En el Llibre del Mostassà de Barcelona la trobem registrada amb el títol "Crida fahedora quiscun any per lo Mostaçaf".[303]

En general les trobem anotades en el Registre d'Ordinacions, allí s'inscrivien juntament amb les d'altres autoritats, les dels batlles, veguers, consellers, clavaris,[304] etc. notificant o regulant assumptes que interessaven al municipi; malauradament per a nosaltres, aquesta pràctica no es portà a terme amb regularitat al llarg de tot el segle XVI.[305]

Pel que hem pogut comprovar en el Registre d'Ordinacions,[306] la crida del nou mostassà era similar a la del seu antecessor,[307] pel que fa a la justificació del càrrec, però no totes les que trobem anotades tenen la mateixa extensió, ja que unes permenoritzaven les atribucions,[308] del que n'esdevé una crida bastant extensa, i d'altres només trobem anotat el que considererem pròleg, del que n'esdevindrà una versió molt breu.[309]

---

[301] LlMB., fol. IIr. "Quodque quilibet Mostaçaffus in principio administracionis eiusdem officii faciat preconitzari per preconem publicum in locis dicte ciuitatis in quibus preconitzationes fieri sunt solite..."

[302] Recordem la seva intervenció en la proposta i jurament, veure supra pàg. i

[303] LlMB., fol. X. Barcelona 1560

[304] Recordem la funció i vigència d'alguns d'aquests càrrecs per subratllar la importància que les crides del mostassà es trobessin inscrites en el mateix Registre d'Ordinacions. Carreras Candi, F.:Geografia... op., cit., pàg. 579, assenyala que segons Bruniquer "el clavari te la jurisdictio en la cobrança de les imposicions y deutes de la ciutat axi de administracions de forments y carns com altras de la dita ciutat y de la taula y banch procehint contra los deutors...y es iutge de tots los officials de la ciutat...". Vicens Vives, J.:op., cit., vol.I, pàg. 128 "La tasca del clavari era conplexa, però es pot resumir dient que era el cap de secció de finances del municipi. En aquest concepte tenia les sis obligacions següents: exigir i cobrar els deutes de la ciutat; vigilar els collidors dels drets municipals i fer-los pagar per setmanes el producte de llur recaptació; ordenar la liquidació dels comptes dels arrendadors dels drets municipals; visitar i inspeccionar els portals de la ciutat; castigar els fraus; i, finalment igualar els comptes del municipi, procurar que es paguessin els ròssecs i que fossin lluïts els censals i i tenir sempre diners a tipus del 4 per %. Aquestes dues darreres atribucions eren les més importants..."

[305] Aproximadament la meitat de les crides publicades en el segle XVI, es troben anotades en el Registre d'Ordinacions. En el Regitre d'Ordinacions Especials V-11 es troben tan sols les referides als anys, 1563, 1565, 1566, 1567, 1568.

[306] Les crides es troben publicades en el Registre d'Ordinacions, que pertany al fons municipal Consell de Cent.

Han estat consultades sistemàticament des de la sèrie IV-12 (18-1-1499) fins a la IV-23 (26-4-1602).

[307] Referent a l'edicte trasladitizi, veure D'Ors, J.A.:Derecho Privado Romano, Pamplona 1989, pàg. 67-71, i 551.

[308] IMH. Reg. D'Ord. IV-15, fol. 192- 196vº, (1538). op., cit., IV-22, fol. 105vº-111vº. (1591).

[309] IMH. Reg. D'Ord. IV-14, fol. 83. Crida del mostassà Bernat Serra (1523); i moltes altres.

Sens dubte deurien fer més d'un exemplar del document i també el deurien enregistrar a més d'un lloc. Això ens ho confirma el cas del mostassà Joan Sauri, que exercí el càrrec durant l'any 1590. D'aquest mostassà, hem trobat una versió de la seva primera crida àmplia i complerta[310] i una versió reduïda.[311]

La crida que feia publicar el mostassà a l'inici del seu mandat no tenia sempre el mateix títol, però eren similars: "Del mostaçaf qui novament entra" l'anomena Hieronym Oliva a l'any 1538, i simplement "Crida del mostasaff" és el títol que té la d'en Narcís Avella a 1593. Com ja hem dit abans, el Llibre de la Mostassafia li dóna un títol genèric "Crida fahedora quiscun any per lo Mostaçaf" que ens fa pensar que es tracta d'un model, encara que en llegir el seu contingut constatem que és la crida d'Antoni Colom, mostassà l'any 1560.

El text de la crida s'inicia sempre amb un pròleg formal i on es posen de relleu l'origen del càrrec, la duració de l'ofici, i les atribucions i límits del mostassà. Aquest protocol o formulari no sofreix variacions al llarg del segle.

La crida sempre començava amb aquesta fórmula: "Ara oiats tothom generalment per manament del honorable...,Mostaçaf lany present de la ciutat de Barcelona..."

Continua amb aquest pròleg "... que com per autoritat del privilegi de la mostassafia per lo molt alt rey en Pere de bona memoria a la dita ciutat sie coneixedor e determinador de..." Cal remarcar que comunicava públicament que en virtut de privilegi real el mostassà era "coneixedor i determinador", és a dir, que estava capacitat d'establir i discernir sobre uns determinats aspectes del món comercial, que no detallem per no repetir.[312]

Tot seguit establia i concretava què podia jutjar i sobre quins oficis. En aquest aspecte, podem observar que, malgrat el propòsit real de limitar bé l'àmbit de jurisdicció del càrrec, no es pogueren evitar friccions amb altres oficials. Més endavant ja veurem, i en resseguir les seves actuacions podrem confirmar, com de vegades se superposava la seva intervenció amb la d'altres càrrecs, especialment amb l'administrador de places i el clavari, i per aquest motiu s'esdevingueren impugnacions a la seva tasca.

Resumint, el que el pròleg de la crida recull i publica és, sens dubte, recordar l'objectiu pel qual ha estat creat el càrrec: controlar l'honestedat del comerç, evitar els fraus i els enganys, i la base legal de la seva potestat.

A continuació del pròleg es publicaven una sèrie d'ordinacions que si bé eren similars no sempre eren exactament les mateixes ni mantenien la mateixa jerarquia.

Resulta interesant destacar una excepció: la primera ordinació, que sempre té per objecte el control del pesos i les mesures i que és l'única que s'expressa sempre en els mateixos termes i lliura la mateixa ordre: "Item per manament de dit Mostaçaf que tota persona de qualsevol stament sie que tingue pesos y mesures per comprar y vendre que per tot lo mes de Janer hagen aquelles dades, e, lliurades en poder... affinador dels dits pesos y mesures per affinar aquelles lo qual te lo obredor... o, que entretant si donchs no son bones y

---

[310] Miquel Rosell, F.:Inventario General de Manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona. I-IV, Madrid 1958-1969. Vol.II. pàg. 293. Ms.753, fol. 390-394. En aquest document es detalla que té segell de placa, a difèrencia de la còpia del Registre d'Ordinacions.

[311] IMH. Reg. D'Ord. IV-21, fol. 195.

[312] LlMB., fol. X, crida de 1560.

fines no usen de aquelles sots los bans qui posats y son."[313]

La resta d'ordinacions estan encapçalades amb la fórmula "Ordenaren los dits honorables consellers y promens" i els seus objectius són controlar els revenedors, el comerç de l'oli, el peix fresc i salat, la taula de canvi, el comerç de cera i la pastisseria.

Els textos són bastant similars però s'hi poden observar diferències, tant pel que fa al contingut de l'ordinació com pels aspectes a què es refereix.[314]

El motiu perquè la segona part de la crida no és sempre igual és la voluntat, dels consellers i del mostassà, de procurar que les normes s'adaptin a les circumstàncies del moment. Trobem un testimoni coetani que ho ratifica; es tracta de les paraules del mostassà Onofre Bruguera quan assenyala aquesta necessitat en justificar-se en el Llibre del Mostassà d'escriure un afegitó amb noves ordinacions a la crida del seu predecessor.[315]

3.3.2.3. Altres crides per ordenar l'activitat comercial

En segon lloc ens referirem a crides diverses fetes pel mostassà durant el període d'exercici de les seves funcions amb la intenció de regular aspectes concrets i puntuals. És una agrupació heterogènia amb un denominador comú, l'encapçalament "Per manament del mostassà" o quelcom similar "Oiats tothom de part del mostassà" i afegeixen gairebé sempre "...Ordenaren los Magnifics consellers...".

El contingut com ja hem dit varia en funció de les necessitats. Hem seleccionat algunes crides que ens han semblat més representatives de la seva tasca; a) per la que permet la llibertat de preus en la venda d'oli "Que qualsevol persona puga liberament vendre lo oli al preu que volrra";[316] b) per la que prohibeix la venda en dies festius, "Que en los diumengues ni festes devall mencionades no puguen obrir ni parar los obradors ni vendre a les portes o taules dels dits obradors";[317] c) per la que ordena preus d'alguns productes i serveis "Crida del mostassà taxant algunes vitualles";[318] d) per la que ordena que els compradors denunciïn el preu i el pes "Crida del mostassà que haien a denuntiar lo pes y lo preu de la carn peix candelas y altres cose empes qule hauran comprades sempre quels sera manat y que un nou revenedor o altre cualsevol persona lo bacallar sec a mes de deu diners la lliure y la tunyhina a mes de dotze diners la lliura y haien a donar tres sardines salades de barril a diner";[319] e) per la que afegeix noves ordres a la crida ordinària,"Crida del mostassaf de moltes coses apres de la crida ordinaria per ell feta en lo progres de son ofici".[320]

---

[313] Més endavant a pàg. 224 i ss., s'explica amb deteniment la importància i necessitat d'aquesta disposició.
[314] Traiem aquesta conclusió després de comparar les crides de Hieronym Oliva, mostassà l'any 1538 IMH. Reg. D'Ord. IV-15, fol.192 -196vº; Antoni Colom, mostassà l'any 1560, LlMB., fol. 31; Joan Sauri, mostassà l'any 1590; B.U.B. Ms.753, fol. 390-394; Narcis Avella nomenat l'any 1592, IMH. Reg. D'Ord. IV-22, fol. 99vº-11vº.
[315] LlMB., fol. 18r, Barcelona 24 de abril 1595 "Com la experiencia haja mostrat que en una temporada conve fer unes ordinacions y en altra temporada altres y la matexa experiencia haja mostrat que moltes ordinations fins assi fetes son molt danyoses hala republica y assenyaladament les que toquen al mostaçaf de la present Ciutat y la moltitut dels revenedors. Y los abusos per aquells fets haja causat molt gran dany als poblats de la present Ciutat per ço ordenaren los Magnifichs Senyors Consellers y promens les ordinations seguents..."
[316] IMH. Reg. D'Ord. IV-18 fol.125vº,126 i 126vº. (16-7-1562)
[317] IMH. Reg. D'Ord. IV-21, fol. XIvº - XIII. (1583).
[318] IMH. Reg. D'Ord. IV-23, fol.132 -137.(29-2-1596)
[319] IMH. Reg. D'Ord. IV-23, fol.149. (1599)
[320] IMH. Reg. D'Ord. IV-23, fol. 193 -197. (1600)

Finalment, esmentarem les crides que trobem publicades conjuntament amb d'altres autoritats, sobretot amb el veguer, el batlle i administradors de les places;[321] en elles cadascú proclama la disposició reglamentària en virtut de les competències que li corresponen. "Ara oiats tothom de qualsevol stament de part del honorable regent la vegaria de Barcelona y balle de la dita ciutat e del honorable mossen Federich Vilana mostassaff l'any present de la dita ciutat co es de quiscun d'ells tant quant fase sguard a sa jurisdiccio...".[322] Com exemple veiem un encapçalament, ja que trobem que gairebé sempre és el mateix text cambiant només el títol de les autoritats.[323]

Si ens fixem en els diferents encapçalaments de les crides, ens trobem amb una pluralitat d'autoritats i és obvi pensar en la superposició de jurisdicció amb el veguer, el batlle, el clavari o altres oficials, i en conseqüència, un seguit de conflictes.[324]

3.4. Atribucions de vigilància i control

El mostassà exercia les funcions pròpies del seu càrrec, acudint als indrets personalment, acompanyat si era precís d'un o dos veedors i algutzirs o oficials inferiors, per controlar que es comerciava sense frau i es complia la normativa vigent.[325]

Controlava el compliment de la reglamentació, tan en el procés de manipulació i venda, com en les fases d'enmagatzematge, distribució i comercialització. En les funcions d'investigació i inspecció estaven facultats per requerir i examinar tot allò que podia servir d'informació per al millor compliment de la seva missió.

Les persones que exercien les activitats de venda o transport de productes d'alimentació o manufacturats tenien obligació de facilitar l'accés als establiments i permetre examinar tots els productes.

Podia presentar-s'hi de sobte si sospitava d'alguna situació anòmala, o se n'havia assabentat per les denúncies dels ciutadans. Sembla, pel contingut d'algunes crides i ordinacions, que recorria a l'ajut dels ciutadans per infomar-se de la conducta dels venedors quant a preus, pesos, o certs abusos, com obligar al comprador a adquirir algun article contra la seva voluntat.[326] A través del text de les ordinacions podem observar que es valia dels compradors i que estimulava l'acusador oferint-li una part de la multa.[327]

El mostassà com tot seguit veurem actuava "in situ".

3.4.1. Alguns casos d'actuació

---

[321] Carreras Candi, F.:Geografia... op., cit., pàg. 580. L'administador i sots-administrador tenien cura "en coses de blats y vins y moliners garbelladors y soldades de dides y altres coses"

[322] IMH. Reg. D'Ord. IV-19, fol. 103vº. (1572)

[323] IMH. Reg. D'Ord. IV-19, fol. 7 (1569); op., cit., IV-23, fol.159 (1599); LlMB., fol. es troba amb molta freqüència.

[324] IMH. Reg. Del. II-108, fol. 185 vº (1599). El consell ordinari té potestat de declarar, decidir i deliberar sobre les diferències entre clavari, mostassà, i administrador de places.

[325] LlMB., fol. VIIII.

[326] IMH. Reg. D'Ord. IV-22, fol. 128. (1593); LlMB, fol. L, "Que sie venut tant pa com sera demanat sens ferne pendre daltre...publicada a XIIII. de Setembre. M.CCCC.XXVI.

[327] LlMB., fol.LXIIv. Ordinació publicada "...a XX. de agost M.CCCC.VIIII..., Dels quals bans tantes vegades com seran comesos sia guanyada la terça part al acusador, o, denunciador e, les restants dues parts al dit Mostaçaf e, a son Offici...".

La línia de les intervencions directes és difícil de seguir, ja que hem trobat pocs documents que facin referència a les seves actuacions, possiblement perquè els actes es feien en la seva presència i les resolucions de viva veu.

Adhuc a finals del segle XVI s'observa, com mes endavant veurem, la proliferació de noves recopilacions de les ordinacions amb el nom del "Llibre del Mostaçaf".[328]

Si be és cert que el contingut de la institució de la mostaçafia es manifesta en el "Llibre del Mostassà", no ens cap el menor dubte, que el coneixement de l'actuació pràctica dels oficials, translluiria molt millor l'essència del càrrec.[329]

I els pocs que hem aconseguit reflecteixen més aviat les accions produïdes en moments especialment conflictius que no pas en els actes quotidians.

Una aproximació a la manera de procedir podem deduir-la del preàmbul d'unes declaracions sobre preus de vins que ens refereixen com el 5 de maig de 1594 Puigvert i Pere Vilarosat, experts, visitaren tres tavernes, acompanyant el mostassà. En pimer lloc prengueren jurament als amos de les tavernes sobre el preu que els havia costat el vi, després el mostassà prengué jurament als experts perquè diguessin què pensaven d'aquells preus i de la qualitat de cada vi i, finalment, acordaven uns preus d'acord amb la qualitat de cada vi, de manera que els taverners el poguessin vendre amb un guany moderat. Tot seguit en el document trobem anotada la llista de preus justificant-los segons les dificultats de consevació, qualitat, procedència, etc.[330]

Un altre exemple que transllueix la manera d'exercir la vigilància i el control el trobem en l'article que fa Ramòn Jordi Gonzàlez sobre boticaris i adroguers.[331] L'autor exposa les opinions dels testimonis d'un plet per aportar criteris sobre les diferències en l'exercici de la professió entre apotecaris i adroguers. El que ens interessa posar de relleu és el relat que fa de l'interrogatori efectuat a Pere Massó, adroguer, ciutada de Barcelona, el 28 d'agost de 1588, en el què Massó assegurava, i ell havia vist, com els cònsols de l'ofici juntament amb el mostassà i l'oficial ordinari visitaven les tendes dels adroguers i inspeccionaven les drogues, espècies i confitures. Si els productes no eren de qualitat eren confiscats i dipositats a casa del mostassà on serien novament inspeccionats per altres adroguers i llençats o cremats si realment eren productes falsos.[332]

És molt probable que sovint les seves actuacions generessin violència per les discrepàncies entre el venedor, artesà, etc. i el representant de l'autoritat en l'exercici de la seva missió.

Només algun cas en què l'acció del mostassà hagués provocat indirectament conflictes amb altres autoritats, mereix l'atenció dels cronistes del moment, però el relat ens pot acostar

---

[328] Riera, S.: "El mostassaf i el control del consum". L'Avenç, nº60, 1983, pàg. 25 i nota 22. "Entre 1560 i el 1565 es van elaborar de nou, o es van revisar, diversos llibres de mostassaferia. Es molt possible que Felip II donés alguna ordre sobre aquesta qüestió."

[329] Sanchez Almela, E.: "La escribania del consell Castellonense", B.S.C.C., tomo LXVII, 1991, pàgs. 467-497. pàg. 489. "Los registros denominados judiciaris del mustaçaf recogen la actividad diaria que realiza este oficial municipal como persona encargada, en nombre del municipio, de ejercer la vigilancia en materia de urbanismo, higiene, inspeccion de mercados... En el Archivo Municipal de Castellón no se conserva más documentación del mustaçaf que a partir del siglo XVI." Quant al contingut dels judiciaris fa la següent relació: peritacions, comdennes, ejecució de bens, tasacions de mercaderies, crides, els comptes dels diners recautats en concepte de pagament de multes.

[330] Francisco Miquel Rosell:Inventario... op., cit., vol.II, pàg. 293. Ms.753, fol. 363-364, preus de vins.

[331] Jordi Gonzàlez, R.: "Notas sobre boticarios y droguerosa finales del siglo XVI. Testigos de un pleito 1587-1589. Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols, VIII. Barcelona, 1980, pàgs. 171-222. Exposa les opinions dels testimonis d'un plet.

[332] Jordi Gonzàlez, R.:Notas sobre... op., cit., pàg. 191.

indirectament a la seva manera de conduir-se.

En aquest sentit, el D.A.C.B. recull un cas d'actuació, en què la conflictivitat es posa de manifest. L'any 1567 el mostassà Miquel Joan de Junyent es trasllada a la carnisseria del Clot, per fer agafar el carnisser, un tal Arinyo, i portar-lo a la presó. Per portar a terme la seva comesa anava acompanyat dels pesadors i del capdeguaita.[333] La violència es va produir perquè en el moment en què pretenien empresonar-lo un algutzir del governador va preparar una treta i el carnisser es va escapolir i gràcies a un subterfugi posterior del governador fugí definitivament.[334]

També en el D.A.C.B. en el mateix sentit trobem una altra anotació explicant l'enfrontament, entre el bisbe i el mostassà, per qüestions d'observança dels festius. Segons el LlMB els diumenges i festius no es podien obrir els obradors ni parar taules al carrer,[335] no obstant això alguns comerciants no complien aquesta norma. Per això trobem alguna crida que específicament prohibeix obrir ni parar les portes, botigues o taules per vendre.[336] Per comprovar que es complia allò ordenat el conseller tercer que exercia provisionalment l'ofici de mostassà sortí per la ciutat per comprovar-ho: "Lo diumenge ana per ciutat lo conseller terç micer Francesch Guamis per ni haver hi mostasaph y feye tancar les miges portes de les botigues y portalades y axi se asenta tot..."[337]

La idea essencial és el paper decisiu i la presència del magistrat en els tres casos referits. I l'actuació directa que es posa de manifest en el procediment de vigilància i inspecció. També interessa destacar el caràcter de la intervenció. Com hem anat veient, malgrat la pobresa de casos, es reflecteix certa tensió en les intervencions, per les dificultats que entranyava exigir el compliment de la normativa enfront els interessos individuals, i és precisament aquest un dels motius que ens permeten pensar que la intervenció del mostassà resultés habitualment conflictiva.

3.5. Atribucions judicials

3.5.1. Caràcter i procediment de l'actuació judicial

El mostassà havia d'imposar solucions jurídiques en aquells confictes d'interessos derivats de la mateixa dinàmica del tràfic ecònomic i mercantívol que no podien resoldre's per la via amistosa o consensual, sinó que es ventilaven processalment davant la seva jurisdicció i com a conflicte judicial de pretensions controvertides entre parts. Des d'aquesta

[333] Carreras Candi, F.:Geografia... op., cit., pàg. 534. El capdeguaita vigilava que els possibles delinqüents no atemptessin contra els ciutadans.
[334] D.A.C.B. Vol.V, pàg. 65, (24-7-1567).
[335] LlMB., fol. XIIIIvºi ss., "Del colre les festes. Ordinations fetes sobre colre les festes. Die mercurii XXVIII. Mensis madii anno a nativitatis Domini M.CCC.LXXXXIII...Primerament que com totom degue honrar e Colre lo sanct Diumenge e les altres festes deius scrites e abstenirse de tota obra servil que alguna persona de offici algu no gos obrir ne parar son obrador als diumenges ne en les festes de Nadal de Pascha de Cincogesima, de madona sancta Maria, de madona sancta Eulalia, e de tots sants e, de santa Creu, ne vendre res en lo dit obrador als dits Diumenges e, festes ço es a les portes, o, taules dels dits obradors ne algun revenedor o revenedora no gos tenir ninguna taula parada de revendaria ne uberta los dits Diumenges, o festes...".
[336] IMH. Reg. D'Ord. IV-21, fol. CII. Crida publicada per Josep Ferrera mostassà a 8 de juny de 1583 "Que en los diumengues ni festes devall mencionades no puguen obrir ni parar los obradors ni vendre a les portes o taules dels dits obradors..."
[337] D.A.C.B. Vol.V, pag. 510, (desembre de 1587).

perspectiva estava facultat per esbrinar, investigar i distingir sobre els assumptes que li pertocaven. Després d'examinar la qüestió tenia autoritat per arribar a prendre una resolució, és a dir, una sentència, i estava legitimat per exigir les penes que imposava.

La naturalesa de la jurisdicció es posa de manifest en el privilegi de Pere IV. El rei dóna i concedeix al mostassà coneixement i decisió, execució i exacció "...Nos enim iam dicto Mostaçaffo tenore presentis carte nostre damus et concedimus cognitionem et decisionem executionem et exactionem..."[338]

Pel que fa al procediment de la seva actuació devia ser oral, breu i ràpid, "... idem Mostaçaffus cognoscat et procedat sumarie et de plano non recepta in scriptis petitione vel responsione sed solum rationibus partium verbo auditis et ea omnia determinent et decidant, verbo tamen per se vel cum et de Consilio si dubia ocurrerint consiliariorum ciuitatis predicte et aliorum qui pro tempore ipsum officium tenuerit..."[339] De moment, problemes relatius a la manca de fonts no ens permeten estudiar més a fons aquest aspecte pel que fa al comerç a la ciutat de Barcelona durant el segle XVI.[340] Tanmateix com hipòtesi de treball, i a falta de prova en contrari, podem afirmar la persistència del procediment sumari (oral, breu i ràpid) en l'actuació judicial del Mostassà de Barcelona en el segle XVI.

Actuava sense ser necessària la denúncia, i no es podien recórrer les sentències "...A qua quidem cognitione vel decisione nemini liceat apellare, et si fuerit apellatum ipsis apellationibus non admissis dicte cause seu questiones per dictum Mostaçaffum terminentur et etiam exequantur...".[341]

Pel que fa a la inspecció en l'exercici de la seva funció, el mostassà tenia caràcter d'autoritat i podia sol·licitar l'ajut necessari de qualsevol altra autoritat.[342] Podia accedir directament als tallers, botigues o llocs de venda i sol·licitar la documentació precisa.

Si apreciava algun fet que estimava que podia constituir infracció jutjava amb el

---

[338] LlMB., fol. Iv, IIr. Privilegi donat a Barcelona a 14 de novembre de 1339.

[339] LlMB., fol. Iv, IIr, Privilegi donat a Barcelona a 14 de novembre de 1339. I com posa de relleu Arcadi Garcia referint-se al mostassà de Vic, Garcia, Arcadio: La Actuacion Procesal del Mustaçaf, Revista Ausa 1955-56, pàgs. 301-310. "Nada tiene que maravillarnos pues que el proceso ante la Mustaçaferia rompa en 1366 en Vich, como antes lo habia hecho en otras ciudades, con la triunfante moda del proceso común, ya que este era completamente inadecuado para resolver las pequeñas cuestiones de vecindario que comprendía el area de jurisdicción de la Mustaçaferia y ese debió de ser el pensamiento no solo del Concell de Vich sino del propio rey Pedro IV, porque este, en lugar y ocasión tan diferentes de los de Vich como las Cortes de Valencia de 1370 cortó radicalmente las intromisiones del proceso común en el del Mustaçaf a través de la jurisdicción ordinaria, manteniendo la pureza de este proceso especial,breve y sencillo, cuya belleza de lineas destaca, más que por la perfección de éstas, algo desdibujadas, por contraste con el fondo de los interminables rollos del proceso común, pieza juridica básica del mundo de aquellos siglos."

[340] Tenim notícia de sentències que servirien per un estudi global de l'institució: Serra, J.:Hª de Cardona... op., cit., pàgs. 155-157, "Sentència del sequier"; Garcia, A.: "La actuación..." op., cit., pàgs. 308-310, "Sentencia de 18 de noviembre de 1424 resolviendo una cuestión sobre una `aigua' que desemboca en el Torrent dels Sants", "Sentencia de 24 de noviembre de 1438, resolviendo una cuestión sobre el desagüe de los tejados de dos casas del Mercadal"; Pons, A.:Libre del... op., cit., pàgs. 141-176. pel que fa l'aspecte comercial té especial interès una sentència de 1398 sobre la qualitat del sucre, pàgs. 172, 173.

[341] LlMB., fol. Iv, IIr. Privilegi donat a Barcelona 14 de novembre de 1339. Bona prova que aquesta norma seguia vigent i no es podia recórrer a la Real Audiencia. IMH. Sentencies i Provisions, XXIV-1, fol. 37vº, i 38. A l'any 1572, Francesc Pons, carnisser havia recorregut perquè el mostassà li havia prohibit tallar carn, perquè estava acusat que tallava femella per moltó, la resposta de la Reial Audiència fou de que aquesta causa no es podia tractar perquè era una qüestió de falsificació, preus o pesos i el tema concernia al mostassà i als consellers.

[342] D.A.C.B. Vol.V, pàg. 65, (4-7-1567).

consell i l'assistència dels veedors.

3.5.2. Les penes que imposava

Per impedir la reiteració dels delictes i per evitar per mitjà de l'exemplaritat que els altres hi incorreguessin, els preceptes que contenien la normativa estaven afermats per l'amenaça d'una sanció.

El mostassà tenia la possibilitat d'imposar sancions quan els ciutadans infringien les normes establertes.

De tota manera el mostassà no podia actuar arbitràriament, ja que el tipus de sanció aplicable a l'infractor es trobava anotat en el Llibre del Mostassà, aquest fet era una garantia per al transgressor, que sabia la pena que se li aplicaria. Aquest aspecte és important perquè hem de tenir en compte que per accedir al càrrec de mostassà no calia una preparació específica.

Quant al tipus de sanció el titular de càrrec tenia facultat d'aplicar segons que considerés el delicte: penes pecuniàries, de privació de llibertat, de restitució o destrucció de les mercaderies, o de pèrdua de l'ofici.

El LlMB ens permet conèixer el tipus de sanció i, en el cas que fos pecuniària, l'import de la multa. Per a cada classe d'infracció la quantia era proporcionade a la infracció comesa. En general els criteris per graduar la quantia de la multa estaven d'acord amb el risc per la salud que comportes l'actuació infractora i l'actitut especulativa de l'acció infractora.

3.5.3. Quantia de les penes

Respecte a la falsificació o alteració del pes i les mesures[343] : a) multes que oscil·len entre els 5 sous i les 10 lliures; b) pèrdua del gènere o de la mesura defectuosa.

Per falsificació de mercaderies: a) multes de 60 a 100 sous acompayades sempre de la pèrdua dels productes, que s'havien de cremar; b) retorn dels diners al comprador.

Per vendre en dies festius: a) multes que oscil·len entre 5 a 20 sous.

Per vulnerar l'ordre i neteja de les places: a) multes que oscil·len entre 5 i 10 sous, només en trobem una de 60 sous.

Quant als productes d'alimentació, n'hi podia haver per raons diverses:

Per imcompliment de les ordinacions sobre el pa: a) multes de 3 a 200 sous; b) pèrdua

[343] LlMB., fol. XVIII- XXVIII. Ordinacions publicades: "a XXV de Setembre. Any. MCCCC.XXXXI"; "a XI de Octubre M.CCCC.VIII"; "primer dia de Març M.CCCC.LXXXXIIII"; "a XXIIII. de Març. M.CCCC.LXVIIII. e a X de Juliol M.CCCC.LXXVIIII"; "a XXVIIII de Noembre. M.CCCC.LX"; "a XXVIII. de Maig, del any. M.CCCC.LXV"; "a XIII. de Decembre M.CCC.LXXXXVI"; "a XXIII. de Març M.CCCC.LXVIIII"; "a V de Març M.CCCCXXXIII"; "a XXI. del mes de Maig del any M.CCCC.XXXIIII"; "publicada a XVIII. de Abril M.CCCCXXXVI"; "a XVIII. de Juny M.CCCC.VIII"; "a XXVIII de Janer M.CCCC.LXXXX"; "a XV de Octubre M.CCC.LXXX"; "a XIII de Novembre. MDLXXII"; "a XV. de Octubre M.CCC.LXXX"; "a XXVIIII de Noembre M.CCCC.LVI"; "a XII de Desembre de M.CCC.LXXXXVI"; "a XXVIIII. de Noembre. M.CCCC.LX"; "a XXVIIII. de Noembre. M.CCCCLX"; "a IIII. de Març MCCC.LXXXXV"; "a XI de Setembre M.CCCC.XXX"; "a XII de Setembre M.CCCC.XXXIII"; "a XII de Maig M.CCC.LXXXXIII"; "a M.D.XXXXV"; "a XI de Març MCCCC.XXII".

de l'ofici c) confiscació del gènere d) presó en cas que no aboni la multa.[344]

Per incompliment de les ordinacions sobre la carn: a) multes de 5 a 100 sous amb una excepció, una multa de 300 sous; b) confiscació del producte; c) pèrdua de l'ofici; d) empresonament en cas de no pagar la multa.[345]

Per incompliment de les ordinacions sobre la carn dels jueus: a) 500 sous de multa per cohabitació; b) penes corporals "assotat corrent la vila"; "ser scobat"; "estar un dia al costell de la mar".[346]

Per incompliment de les ordinacions sobre el peix: a) multes entre 5 i 30 sous; b) en el cas del peix salat alguna multa de 100 sous; c) confiscació de la mercaderia; c) enpresonament en el castell.[347]

Per incompliment de les ordinacions sobre els revenedors: a) multes entre 5 i 50 sous amb alguna excepció de 200 sous; b) confiscació de les mercaderies; c) pèrdua de l'ofici.[348]

Per incompliment de les ordinacions en el comerç del vi: a) multes que oscil·len entre 5 sous i 10 lliures, però en general entre els 20 i 50 sous; b) confiscació del producte i dels barrils o botes; c) empresonament; d) penes corporals "scobats per la ciutat".[349]

Per incompliment de les ordinacions en el comerç de l'oli: a) multes de 10 a 100 sous; b) decomís del producte.[350]

Per incompliment de les ordinacions dels especiers: a) multes de 400 a 600 sous; b) confiscació de les mercaderies.[351]

No seguirem detallant les penes per infraccions en cada un dels sectors de producció artesanal per dues raons, primer perquè ja n'hem fet menció en el seu moment, segon i fonamental perquè el contingut no varia.

En resum les infraccions eren sancionades pel mostassà mitjançant l'aplicació de les següents mesures: primer, multes entre 5 i 500 sous segons la gravetat de la infracció; segon, pèrdua del gènere -les mercaderies podien ser simplement decomissades o destruïdes públicament (cremades) per raons d'exemplaritat-; tercer, si la infracció era molt greu i el culpable no pagava la multa, la pena subsidiària era l'empresonament del culpable; quart, en les infraccions qualificades com a molt greus es podia procedir a tancar l'establiment o a la pèrdua de l'ofici.

---

[344] LlMB., fol. XXXXVII a LIIIvº. Per exemple: en les ordinacions publicades "...ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII.", "...sie privat ipso facto del offici." (fol. XXXXVIIv); en les ordenacions publicades "...a XVIIII. de Juliol del Any. M.CCCCLXIII." "...E perdre lo dit pa e lo forment. e, esser inibit de llur offici." (fol. LI v.); en les ordenació publicada "a VII. de Juliol. M.CCCC.XII.", "e si pagar nols pora estara pres en lo castell del veguer aytants dies com ha sous en lo dit ban." (fol. LII v.).

[345] LlMB., fol. LV a LXXVIIII. Per exemple, en l'ordinació publicada "a VII. de Maig. M.CCCC.LXXVI." "...E si aquell que sera caygut en dit ban no pora pagar stiga en la preso continuos. XX. dies.

[346] LlMB., fol. LXV i LXVI. Carreras Candi, F.:Geografia... op., cit., pàg. 582 "Se feya l'escobament passejant-los Boria avall, dalt d'un ase, ab lo morrodevaques o botxi que l'açotava nuu de mitg cos en amunt."; sobre estar exposat al costell veure el gravat a op., cit., pàg. 520.

[347] LlMB., fol. LXXXI a CIvº, ordinació publicada "E, qui lo dit ban pagar no pora stara per. L. dies al castell... a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII."

[348] LlMB., fol. CV-CXIII. Per exemple en ordinació publicada "a II de desembre MDCCCI.", "...sots pena de privatio de lo exercici del dit Offici."(fol. CVII)

[349] LlMB., fol. CII- CXIX. Per exemple en ordinació publicada "a XXIII. de Mag. M.CCC.LXXXXIII. (fol CVIIv)

[350] LlMB., fol.CXXIII a CXXVvº, per exemple en ordinació publicada a "a XXXI de Noembre. M.CCCC.LXVIII.", "sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet X. lliures e, de perdre lo dit Oli.."

[351] LlMB., fol. CXXXXVIII a CLI. Per exemple en ordinació publicada "a XXVII. de Noembre. M.CCCC.XXXIII." "perdre les coses en les quals contrafaran".

Les sancions imposades s'executaven d'immediat.

Fins ací hem estudiat els deures o atribucions del titular temporal del càrrec, és a dir, la potestat per fer ordinacions, executar-les, vigilar pel seu compliment i jutjar sobre els assumptes de la seva competència.

3.6. Drets de l'ofici

3.6.1. Drets honorífics del mostassá

Ens han preocupat els drets honorífics del mostassà,[352] perquè en el fons el cerimonial ve a expressar externament el que representa per la societat, i el grau d'influència d'un càrrec públic.

Volem assenyalar que hem buscat una relació directa entre el càrrec de mostassà i el protocol que s'observava en les cerimònies oficials amb la seguretat que reflectiria la jerarquia de poder.

Amb aquesta finalitat hem consultat El Llibre de Solemnitats de Barcelona.[353] L'escassesa de testimonis sobre el comportament i les actituds han estat un obstacle per a la investigació i un motiu de reflexió.

Pel que fa al segle XVI, el Llibre recull dues circumstàncies en que participa el mostassà. Les dues tenen lloc arrel d'un esdeveniment relacionat amb la monarquia. En primer lloc, les exèquies celebrades per la mort del primogènit de Felip II, el príncep Carles, celebrades el 13 d'agost de 1568.

Trobem un relat pormenoritzat, dia a dia, de la preparació del funeral a partir de la carta de notificació que envia el rei el 29 de juliol, fins al dia de la celebració el 13 d'agost. Pel que fa al mostassà refereix la seva assistència al dol acompanyat dels seus oficials.[354]

En segon lloc, les cerimònies fúnebres celebrades amb motiu de la mort del rei Felip II, portades a terme el 10 d'octubre de 1598. Durant aquest fet apareixen dues referències a la figura del mostassà, una com en el cas anterior relacionada amb l'assistencia al dol,[355] i l'altra referida a la descripció de la "agraduatió" per assistir al funeral.[356]

---

[352] Lalinde, J.:Los Medios... op., cit., pàg. 172 "Los derechos honorificos se concretan en tratamiento, recepciones, precedencias, insignias y uniformes, y signos reverenciales".

[353] Duran i Sanpere, A; Sanabre, J.:LLibre de les Solemnitats de Barcelona, Barcelona, 1930. Hem consultat del volum IV (1457-1546) i el volum V (1564- 1643) els anys corresponents al segle XVI.

[354] LLibre de Solemnitats ... op., cit., vol.II, pàg. 26: "Dijous, a XII. de dit. Dit dia axí mateix tingueren dol de matí y aprés dinar. E es a saber que en estos dos dies vinguen al dol al manco cada hu una vegada les personas seguents, so es, los reverents y magnifichs deputats y hoidors ab companya de llurs officials, lo mestre racional ab sos officials, lo balle general ab los officials de sa cort, los cónsols de la Mar ab promens y sos officials, lo senyor bisbe de Barcelona, los alcaldes, lo mostassaff ab sos officials, totom ab dol, lo prior de catalunya, molts abats, molts cavallers y ciutadans."

[355] Llibre de Solemnitats... op., cit., vol.II, pàg. 113: "E aprés, vingué lo mostaçaf, acompanyat de sos ministres, tots ab ses gramalles rossegans y caparons al cap, y fonch assentat dit mostacaf en lo banch ahont seuen lo clavari y altres officials de la present Ciutat."

[356] Llibre de Solemnitats... op., cit., vol.II, pàg. 115: "... E aprés, los senyors concellers agraduats ab les persones y bordons següents: Agraduatió...(primer rang) Lo illustissim senyor don Joachim Carrós de Centelles...; micer Phelip Dimas Montaner, conseller... (segon rang) Micer Josepph Illa, conseller... (tecer rang) Mossén Hieronim

Com ja hem assenyalat, contrasta la pobresa d'informació sobre el mostassà amb la riquesa de detalls d'altres càrrecs o persones, aquesta evident exclusió pensem que no és casual sinó fruit de la peculiaritat del càrrec.

I no ens sorprèn la prioritat concedida als consellers, o als oficials i institucions municipals, per la idiosincràsia de la font: El Llibre de Solemnitats, que sorgeix de l'escrivania del racional de la ciutat, per ocupar-se dels fets solemnes que exigien despeses extraordinàries. En aquest sentit, trobem anotats diverses despeses originades per als funerals reials, per a la compra de ciris, per a la compra de robes de dol, per al pagament dels artesans que construeixen el cadafalc, etc. És significatiu que en els llistats no aparegui mai l'ofici ni el nom del mostassà. Es comprova una vegada més, que el mostassà malgrat estar molt unit a la comunitat local pertany a un altre ordre de servidors públics, els oficials reials.[357]

Les descripcions que aporten els fragments esmentats, ens permeten pensar que a aquesta magistratura li corresponia una categoria similar a la del clavari i que probablement el lloc a ocupar en els cerimonials depenia no tan sols de la seva jurisdicció sinó també en el rang en què s'agrupava, ja que mentre que el clavari era exclusivament un oficial municipal, el mostassà, no obstant sotmes pel que fa alguns aspectes organics a les autoritats municipals, era oficial reial.

3.6.2. La Retribució del mostassà

3.6.2.1. Ingressos

El mostassà no rebia un salari fix per exercir l'ofici. La seva remuneració es basava a rebre una part dels ingressos, que procedien del cobrament de les multes que imposava; podem dir que s'autofinanciava.[358]

Els seus emoluments segons el Llibre del Mostassà es calculaven pel procediment següent.

Segons el privilegi de Pere III, dels guanys adquirits per les multes, s'havien de deduir les despeses, la resta s'havia de dividir en tres parts, una per a la cúria reial, l'altra per al

---

Talavera, conseller...(quart rang) Franceschs Gamis, clavari... (cinqué rang) Mossén Pau Ciurana mostaçaf... (sisè rang) Joan Garriga, tauler... E aprés de esser agraduades totes les persones sobredites ab los sis bordons sobredits venien tots los altres oficials, axi de la present Casa com de la Taula, a la mescla y sens orde, y tots ab les gramalles rossegans y ab los caparons al cap, de tres en tres...".

[357] Cal assenyalar també que el que diu Duran i Sanpere en la introducció del Llibre de Solemnitats op., cit., vol.I, pàg. XI-XII: "La formació del Llibre de les Solemnitats és fàcil de resseguir. L'antic Consell Municipal de la ciutat de Barcelona, ultra l'escrivania major, a càrrec de la qual anava principalment la redacció de les deliberacions i de les comunicacions exteriors, tenia una altra escrivania, dita del racional de la ciutat, destinada a regir la comptabilitat municipal i els registres que més directament hi eren afectats. L'Obreria, la Mostassafia, i algunes altres administracions particulars, tenien així mateix llurs escrivanies pròpies i exclusives". Malauradament no hem trobat per el segle XVI cap referència a l'escrivania del mostassà. I alhora sorgeix el dubte de que la manca d'informació que hem observat, respecte al mostassà, fos deguda l'afany de no repetir el que ja constava en la pròpia escrivania, de tota manera que el nom d'alguns obrers ens apareixen en la llista de provisió de gramalles donades segons el propi text als consellers i oficials de la ciutat, ens reafirma la idea que no consta perquè no és oficial municipal, op., cit., vol.II, pàg.120-123.

[358] Lalinde, j.:Los Medios..., op., cit., pàg. 153. "Sistema de autofinanciación puede denominarse a aquel en que el propio medio de gestión se remunera a si mismo mediante los frutos económicos de su propia actividad.".

conjunt de la ciutat,[359] i la tercera per al mostassà.[360]

Teòricament de tots els ingressos de les multes se'n feien tres parts: una la rebien els pesadors per pagament del seu treball, les dues parts restants es tornaven a dividir en tres, una per al rei, l'altra per a la ciutat i la tercera per al mostassà.[361]

Tanmateix seguint el Llibre del Mostassà també podem veure que no sempre era així. Normalment s'assenyalava la quantitat de la multa i seguidament la seva distibució.I ens trobem amb un altre tipus de distribució en què una part de l'import de la multa la rep l'acusador.[362]

En el primer cas percebia dues novenes parts de la multa imposada en el segon tres novenes parts, és a dir un terç.

Ateses les circumstàncies ens preguntem si era un càrrec lucratiu. Considerat des del punt de vista formal, probablement era un càrrec rendible i ens ho fa pensar Bruniquer en un relat en què explica que a l'any 1592 a M. Gamis li donaren 200 lliures "...per smena del dany de haver renunciat la sort de Mostassà...".[363]

Carreras Candi assenyala en un quadre comparatiu els salaris dels empleats a la ciutat els anys 1553, 1567, 1588 i 1663, a l'any 1588 que ens pot servir de referència: els consellers cobraven 250 ll., els obrers 150 ll., el clavari 200 ll., administradors de places 50 ll.,[364] . Aquest llistat és especialment interessant perquè ens permet apreciar i valorar en el seu conjunt els càrrecs i els salaris dels empleats municipals. Podem observar que no figura l'ofici de mostassà, tan sols fa referència del que cobren els pesadors i el porter del mostassà l'any 1663. Indirectament podem deduir que continua la autonomia financera del càrrec tal com havia estat establerta des de la seva creació i que l'ofici no s'havia municipalitzat.

3.6.2.2. Despeses de l'ofici

Creiem que l'ofici de mostassà exigia del seu titular despeses considerables.

Un document que recull les despeses de Rafael Cervera a l'any 1594 ens permet fer una primera aproximació als dispendis que comportava l'ofici.[365]

Les obligacions provenien, primer de les despeses generades pel jurament i el seguici que l'acompanyava. Segon les que s'esdevenien de fer actes de reconeixement, sobretot si estava obligat a desplaçar-se.

Pel que fa a les despeses derivades de les formalitats del jurament i presa de possessió del càrrec, havia de pagar al notari i al pregoner; al primer perquè registrava els actes

---

[359] La part corresponent a la ciutat s'havia de revertir forçosament en obres publiques i altres necessitats comunes. LlMB., fol. Iv,IIr, ordinació publicada a 13 de novembre de 1339.
[360] LlMB., fol. Iv, IIr, ordinació publicada a 13 de novembre de 1339.
[361] LlMB., fol. VIIII.
[362] LlMB., fol. XXIIIIvº. per exemple en la ordinació publicada, a "XXVIII de Janer M.CCCC.LXXXX. els quals bans hage lo Mostaçaf les dues parts e la restant tercera part del acusador. Retenense empero los honorables Consellers etc." i moltes altres.
[363] Bruniquer, op., cit., Vol.I, pàg. 115; Elliot, J.H.:La rebelión... op., cit., pàg. 497-498, Per valorar la quantitat podem comparar-la amb els ingressos que es rebien en altres cárrecs; el sou d'un conseller de Barcelona era, des de 1588, de 250 lliures; un veguer podia ingressar de 50 a 200 lliures l'any, i un batlle de 50 a 70 lliures l'any.
[364] Carreras Candi, F.:Geografia... op., cit., pàg. 729.
[365] Francisco Miquel Rosell:Inventario General de Manuscritos de la Biblioteca Universitaria de Barcelona. I-IV, Madrid, 1958-1969, pàg. 289, Ms.753, 58) foli 249.

protocolaris i la crida, i al trompeter perquè la pregonés per la ciutat.

També anaven a càrrec seu l'adquisició de les banderetes que portaven els acompanyants en l'acte de jurament.

Quant als desplaçaments el mostassà havia d'anar personalment almenys tres vegades l'any, com ja hem assenyalat avans, a les següents poblacions: Sant Andreu del Palomar, Santa Coloma de Gramenet, Sant Adrià, Ripollet, Sarrià, Sant Boi, San Just Desvern, Alella, i altres llocs on tenia costum d'exercir l'ofici.[366] Les visites li originaven despeses diverses: en el cas que de Rafael Cervera es referien a lloguer de mules, pagament als pesadors i als experts per reconèixer els vins, i a les despeses del dia d'inspecció.[367]

De tota manera pensem que les despeses trobaven una proporcionada reconpensa amb la part que li corresponia les multes.

3.7. Control de l'activitat de l'ofici de mostassà

3.7.1. Plantejament

En els oficis temporals va ser precís formalitzar procediments que asseguressin que la persona que ostentava el càrrec tenia una conducta tal com era d'esperar, és a dir conforme a unes normes establertes.[368]

En el cas de l'ofici de la mostassafia l'exigència de la responsabilitat es derivava de la seva actuació.[369]
Així doncs el mostassà havia de respondre dels seus actes, políticament i administrativa davant els jutjes de taula, econòmico-administrativament al racional de la ciutat.

Pel seu jurament, com ja hem vist abans, estava obligat a respectar les constitucions i privilegis de Catalunya i a tenir bé i honestament el seu ofici, en l'aspecte religiós quedava compromès a l'oir la sentència d'excomunió. En resum com oficial real estava obligat a purgar taula, i pel seu lligam amb els consellers havia de donar comptes dels diners percebuts en les multes, finalment, i estretament relacionat amb l'anterior, si els consellers ho consideraven indispensable podia ser suspès per ells mateixos en l'exercici del seu càrrec.

3.7.2. Obligació de Purgar Taula

En acabar l'ofici tenia l'obligació de "purgar taula".[370] Aquest control si bé era obligat no tenia perquè abocar necessàriament a la condemna.

La "purga de taula" tenia per objecte l'actuació de l'oficial reial en l'exercici de la seva

---

[366] LlMB., fol. VIIII.
[367] op., cit., Ms. 753. 58) f.249, "... 18 de mars una lliura set sous per anar a sarria per gasto de 3 mules..." "5 de maig setse sous als experts que anaren ab mi a regoneixer los vins de les tavernes per manament dels consellers" "dues lliures cinch sous per anar al prat y sanct boy y Cornellay gasto de 3 mules ab tres pesadors por un dia...".
[368] En aquest cas les normes es recollien en el Llibre del Mostassà. (Apèndix, vol.II).
[369] Carreras Candi, F.:Geografia... op., cit., pàg. 580. Havia de "purgar taula" donant compte de l'exercici de les seves funcions, redimint-se dels seus excessos, i retre comptes al clavari, que era jutge de tots els oficials de la ciutat, del compliment de les seves obligacions en tot el referent a pesos, mesures, aforaments i servituds de les cases.
[370] IMH. Reg. Del.II-86, 16rº. no pot concorre al carrec per no haver porgat.

funció.[371] Els poders públics disposaven de diversos mitjans per exercir aquest control i en el segle XVI fou molt freqüent "la visita", però en el cas del mostassà és contínua emprant un procediment de l'edat mitjana: "la purga de taula".

Era un procediment d'exigència de responsabilitat, els oficials en iniciar el seu ofici havien de complir un requisit previ, donar fermança de comparèixer a respondre dels càrrecs que hom els donés, és a dir, de "tenir taula".[372]

Cada tres anys per carnestoltes el rei o el virrei elegia tres jutges (entre una terna presentada pels consellers): un militar, un ciutadà i un jurista, amb el paper de conèixer les injustícies i faltes dels oficials que havien exercit en el període anterior.[373] Els fets o conductes sobre els que es podia inquirir eren: negligència envers els drets reials, frau amb dany del rei, incompliment de les constitucions, ofenses contra les persones, i actes abusius en el seu ofici.[374]

Com ja hem dit abans, haver purgat taula era un dels requisits per accedir a certs oficis. Per això, l'any 1539, Garau Durall, que havia estat mostassà i no havia purgat taula no fou considerat hàbil per a l'ofici de jutge de taula.[375]

3.7.3. Comptes al racional de la ciutat

Derivat també del seu jurament, estava obligat, un mes després de finalitzar l'ofici, a donar comptes als racionals de la ciutat.[376]

Es tractava també en aquest cas d'una formalitat imprescindible si volia continuar exercint algun càrrec públic.[377]

Durant l'exercici del seu càrrec, acumulava l'import de les multes. A més de la pròpia retribució una part de les penes pecuniàries que imposava anaven a parar al fisc del monarca, una altra part a les arques municipals i aquesta es la idea essencial que justifica aquesta part del control sobre la seva actuació.

3.7.4. Suspensió del càrrec de mostassà

Com hem anat veient els mostassàs eren oficials amb una esfera molt limitada de competències, ja que només posseïan potestat en el seu camp d'activitats.

Amb tota probabilitat, a vegades els consellers percebien que molt aviat el titular del càrrec s'extralimitava de les competències que tenia reservades.

---

[371] Lalinde, J.: La Purga de Taula, "Homenaje a Jaime Vicens Vives", I, Barcelona,1965, pàgs.499-523. Pàg.513.
[372] Ferro, V.:El Dret... ., op., cit., pàg. 404; i nota 508.
[373] Ferro, V.: op., cit., pàg. 404.
[374] Lalinde, J.:La Purga... op., cit., pàg. 514, "... hechos o conductas sobre los que se ha de inquirir. A) negligencia en la custodia y mantenimiento de la jurisdicción y derechos regios. B) el fraude por dinero o por otra razón con daño del rey y perjuicio de su jurisdcción. C) falta de observancia de los estatutos y de las ordenaciones de las cortes generales. D) comisión de injurias singulares a universidades o municipios, prelados, eclesiasticos, ciudadanos, ricos hombres, caballeros o personas de otra condición. E) todos los demas hechos que realizara en el desmpeño de su oficio.
[375] Bruniquer, op., cit., Vol.I, pàg.187.
[376] LlMB., fol. VIIII.
[377] Bruniquer, op., cit., Vol.I, pàgs. 159-160.

A la llum de la documentació podem veure que podia excedir-se, d'una part en la promulgació d'ordinacions, de l'altra, abusant de la seva jurisdicció.

Amb vistes a beneficiar-se podia infringir perjudicis econòmics als venedors i productors, per prevaricació o per incumpliment dels seus deures.[378]

Usar malament de la seva jurisdicció i permetre fraus i enganys en les vendes.[379]

O cometre imnoralitats econòmiques, incautant i revenent el gènere incautat.[380] Prèviament i abans de portar a terme la suspensió, els consellers podien procedir a la interrogació de diferents persones per conèixer fets concrets sobre problemes en l'actuació del mostassà.[381]

En el supòsit que els consellers consideressin que la seva activitat s'exercia en benefici d'interessos propis i no del bé públic, podien permetre que es deixessin de complir les penes dels mostassàs, o deixar sense efecte algunes ordinacions,[382] i fins i tot ordenar la suspensió del càrrec com una mesura cautelar.

3.7.4.1. Causa de Narcís Avella

Resulta interessant destacar la causa contra Narcís Avella i la posterior sentència, perquè ofereixen un testimoni de la capacitat d'intervenció dels consellers en les funcions que exercia el mostassà.

La causa començà el 24 de novembre de 1593 a través d'una crida pública on es notificà la suspensió del càrrec: els advocats ordinaris a instància del Síndic suspenen a Narcís Avella del "carrec, ofici, i exercici de mostassà". A la crida pública els consellers notifiquen que no s'obeeixi per res ni en res a Narcís Avella.[383]

El procés es portà a terme per haver comès excessos en l'ofici, no complint els seus deures i actuant arbitràriament.[384]

El desembre del mateix any els consellers acompanyats dels seus oficials anaren a casa del virrei i li suplicaren que els informés sobre el procés contra Narcís Avella, que havia recorregut la suspensió, però malgrat que Avella recorregué a la Reial Audiència, el 18 de desembre de 1593 la suspensió fou confirmada per la Reial Audiència.[385]

---

[378] LlMB, fol. LI r., ordinació publicada "...a V. de Noembre. del Any. M.CCCC.LXIII...", "...Affi que sie vist si la persona que del dit Offici voldra usar sera abil e per ydonea per lo dit Offici pero que de la admissio fahedora lo dit Mostaçaf ne los dits Promens e consols non puixen haver pagua ne sobornatio alguna..."

[379] Bruniquer, Rubriques...,op., cit., vol. III, pàg. 303 "A 2 de Octubre 1576 devant Consellers, y Clavari se feu enquesta contra Francesh de Barutell Mostassaf, per que tenia composats los revenedors, y taverners, yls dexave vendre contra lo aforament, y ab mesures no afinades"

[380] LlMB., fol. CIr, ordinacióo publicada a "XVII del mes de Març. M.D.XIIII.", "Que las arengades dolentas i pudrides sien separades de les bones per los comptadors hi rompudes affi que nos puguen tornar a vendre e que lo Mostaçaf no puga vendre ne aportarsen vers si de les dites arengades ans hagen de tornar y restituirse al Senyor de aquelles.

[381] D.A.C.B. Vol.6, pàg. 475 (1593).

[382] Bruniquer, Rubriques...,op., cit., vol.III, pàg. 301 (22-agost- 1510); IMH. Reg. D'Ord.IV-16, fol 148, 149, 182, (1546).

[383] D.A.C.B. Vol.VI, pàg.470; IMH. Reg. D'Ord.IV-22, fol 130.

[384] D.A.C.B. Vol.VI, pàg.473.

[385] D.A.C.B. Vol.VI pàg. 473-5; Bruniquer, Rubriques...,op., cit., vol.IV, pàg. 125; Sentencies i Provisions XXIV-1, fol. 82-83.

El desensenvolupament del cas i la mateixa sentència ens permeten apreciar l'essència del càrrec, la relació de poder envers els consellers i el camp d'activitats sobre el qual tenia potestat el mostassà. D'una banda es reconegué que era un oficial reial sotmès, però, als consellers durant el temps que durava l'exercici del seu ofici, i en la seva actuació com a oficial. De l'altra, que l'ofici consistia en el reconeixement dels aliments, el reconeixement de les mesures i els pesos correctes i el reconeixement que els productes es venguessin als preus establerts pels consellers.[386]

3.8. Autoritats subordinades i auxiliars: pesadors, afinadors, veedors

El mostassà només podia comptar amb una petita plantilla de col·laboradors. Relacionat amb el càrrec, trobem d'una banda, dos oficis: l'afinador i els pesadors.

D'altra banda, com ja hem analitzat abans, el mostassà, per la mateixa naturalesa del càrrec, per la seva duració i per la naturalesa de les persones que l'exercien, precissava envoltar-se d'uns tècnics, coneixedors i capaços de peritar o aconsellar en tots els casos en què es demanava el seu reconeixement oficial, eren els consols i els veedors.

Malgrat que tots ells formaven com un teixit que envoltava el món comercial i que estaven vinculats organicament el mostassà, els seus lligams respecte al mostassà, com veurem a continuació, no eren iguals. Tampoc tenim constància escrita que de la relació entre el mostassà i els seus col·laboradors o subordinats en sorgis un entretexit administratiu.

Estudiarem doncs la relació dels oficis amb el mostassà un a un, per separat, no com una cadena de transmissió de poders sinó com a partícules que es relacionen amb el nucli, però mantenint cada una la seva pròpia identitat.

3.8.1. Els pesadors

Eren els funcionaris que verificaven el pes, és a dir comprovaven oficialment el pesatge de les mercaderies. El procediment consistia a comprovar l'utillatge, l'inspeccionat les balances, i contrastaven la legalitat dels pesos i les mesures.[387]

Segons el privilegi concedit per Ferran II a 1498 l'elecció s'efectuava en presència del Trentenari extraient els noms de la bossa de l'ofici.[388]

Les fonts ens aclareixen una vegada més els seus vincles amb el mostassà. "Sagrament e Homenatge prestador per los quatre Pesadors del Mostaçaf. Cadany: Item los quatre Pesadors del Mostaçaf al qual ne fan homenatge que li seran bons he feelts e leyals. E diran referiran tota veritat e, serviran."[389]

Sens dubte aquestes paraules posen de relleu que els pesadors estaven íntimament relacionats amb el mostassà. En primer lloc, li devien fidelitat i lleialtat; en segon lloc, havien de dir la veritat i servir el mostassà en tot el que necessités. No es pot perdre de vista que bona part de l'eficàcia de la gestió del mostassà depenia de la seva honestedat i fidelitat.[390]

---

[386] D.A.C.B. Vol.6, pàgs. 474-476.
[387] LlMB., fol. XVIIII.
[388] Vicens Vives, J.:Ferran II...apèndix, op., cit., pàg.348.
[389] LlMB., fol. VIIIIvº.
[390] Pel que fa a aquest oficial Pons també assenyala la seva importància com ajudant del mostassà de Mallorca. Pons, A.: op., cit., pàg. XXXV.

Fins i tot estava previst que si el mostassà no podia atendre personalment algun assumpte fora de la ciutat hi enviés, en delegació de funcions, els pesadors almenys dues vegades l'any.[391] Segons el LlMB tenia quatre pesadors, seguint les mateixes fonts sabem que els seus emoluments eren d'una tercera part del total de les multes. La importància dels seus ingressos i la capacitat d'actuar en delegació de funcions del mostassà, ens fa pensar que era un ofici de certa categoria, pero que actuava en un camp d'acció restringit tan sols a la verificació del pes.

Cada any el dia de santa Llúcia s'elegia de la bossa corresponent quatre pesadors,[392] que també prestaven jurament "en ma del conseller en cap".[393]

3.8.2. L'afinador

La missió de l'afinador era, en primer lloc, estimar el calibre dels instruments de mesura i ajustar-los o fer-los ajustar per obtenir indicacions precises; en segon lloc marcar-los amb un punxot que tenia el distintiu oficial.[394] Si bé el mostassà havia d'homologar els pesos i mesures i donar el vist-i-plau fent-los segellar amb les seves inicials, l'afinador havia de fer manualment l'acció de corregir o fer corregir qualsevol imperfecció en els estris de mesurar, pesar o amidar, i després segellar-los amb les inicials del mostassà.

Era un ofici municipal i des de 1461 a Barcelona era vitalici.[395] Segons el privilegi concedit per Ferran II l'any 1498, quan s'havia de proveir el càrrec es procedia a extraure un nom de la bossa del ferrers.[396]

Bruniquer ens dóna notícia que el 5 de Juny de 1506 els consellers van dirigir una carta als de Perpinyà on certificaven que Barcelona tenia creat l'ofici d'afinador de pesos i mesures i que per fer ajustar els instruments disposaven dels originals que es guardaven a l'ajuntament.

Sempre que era nomenat un nou afinador, a l'inici del seu ofici havia de prendre "ab inventari totes les coses de ma del hereu de son predecessor".[397]

Una de les primeres normes que establia el mostassà a l'inici del seu mandat era que es revisessin els pesos i les mesures portant-los al taller de l'afinador.[398]

A Barcelona podia fer-se ajudar per personal d'altres oficis. I aquest és el cas que se'ns presenta el 1572, en què l'afinador és ajudat pel "mestre Gabriel Sabater manya".[399]

Com ja hem dit l'afinador disposava d'uns patrons que heretava del seu antecessor per ajustar tots els instruments de mesura que estaven en el mercat, tant les balances i pesos per pesar monedes com les mesures per vendre fruita, cendra, robes, etc.

---

[391] LlMB., fol. VIII.
[392] D.A.C.B. Vol.VI, pàg. 472. El Dietari recull amb freqüència l'extracció dels pesadors.
[393] D.A.C.B. Vol.VII, pàg. 266.
[394] LlMB., fol. XXvº.
[395] Bruniquer, Rubriques...,op., cit., pàg. 120
[396] I precisa qui podrà ser insaculat "Feta pels ferrers qui hauran entrar de consell" Vicens Vives, J:Ferran II...,apendix op., cit., pàg. 349.
[397] Bruniquer, Rubriques..., op., cit., pàg. 221; IMH. Regis. LLetres Patens VIII-9, fol. 66-67.
[398] LlMB., fol. Xvº, crida del mostassà Pere Antoni Colom, feta a 1560.
[399] LlMB., fol. XXV.

A continuació farem una relació dels instruments que es troben en el LlMB i que ens permet verificar la tasca que portava a terme: a) pesos i balances per pesar les monedes; b) els cortans i els mitjos cortans, que servien per mesurar blat, ordi;[400] c) mesures per llegums, sal, oli; d) barrils, botes de mena i carretells per vi; e) el cortà i mig cortà, marcats amb una F per pesar fruita seca; f) per mesurar robes la cana de Barcelona rodona i amb la mateixa grossària en el centre que en els caps; g) mides o patrons dels cabirons, lates, i mig cairats;[401] h) pesos i balances per a tota classe de productes.[402]

L'afinador cobrava un salari per la seva feina que era d'un tant per unitat, però es tractava de quantitats variables, segons l'estri que acondicionava. El mostassà controlava els preus que havia que cobrar per la seva feina. Del salari dels afinadors se'n feien dues parts, una anava per la Casa de la Ciutat i l'altra al que anomenaven Casa de l'afinador.[403]

Com ja hem dit, era un ofici municipal, i depenia també del clavari, el qual si l'afinador no era eficient o abusava del seu càrrec podia privar-lo de l'ofici.[404]

3.8.3. Auxiliars del mostassà, veedors o cònsols

BIBLIOTECA VIRTUAL

Per a les missions d'inspecció de qualitat, preus, acaparament etc. el mostassà havia de recórrer als experts de cada ofici, per rebre'n consell i les indicacions precises per emitir una sentència justa.

Aquests experts s'anomenaven veedors, cònsols o promens segons el costum o la jerarquia que tenien en el gremi. Es tractava de persones que per la seva formació i coneixements en un ofici se'ls reconexia públicament la capacitat per inspeccionar i informar, i contribuir a formar el criteri del mostassà en les matèries que desconeixia. Els cònsols eren elegits pels membres del gremi o en algun cas especial pels concellers, entre les persones de més edat i prestigi en l'ofici.[405]

Després de ser nomenats havien de prestar jurament de lleialtat al mostassà, no més enllà de deu dies després de l'elecció.[406]

No tenim constància escrita si els cònsols de tots els oficis havien de prestar jurament pero sí que tenim una relació dels que hi estaven obligats.[407]

---

[400] Alsina, C.; Feliu, G.; Marquet, Ll.:Pesos, mides i mesures dels països catalans. Barcelona, 1990, pàg.144-145 asseyalen aquests termes com variants dialectals del quartà i de quartò.
[401] Alsina i altres:Pesos... op., cit., pàg. 231. Detalla mides, equivalències, etc.
[402] LlMB., fol. XVIII - XXVII.
[403] Bruniquer, Rubriques...,op., cit., pàg. 121
[404] Bruniquer, Rubriques...,op., cit., pàg. 122. " A 3 de Febrer 1532, attes que per Sentencia del Clavari confirmada per Consellers fou privat del offici de Afinador en Joan Pons..."
[405] LlMB., fol. VIvº.
[406] LlMB., fol. XXXXV, ordinació publicada "a XV de Desembre M.CCC.LXXVII"
[407] LlMB., fol. XXXXV, XXXXVI. "Los Promens dels Carniçers Los Consols dels Candeles de Cera, dels Assahonadors, e, promens dels Boters, Los Consols dels Cuyraçers....Los Consols dels Broquerers, Cervellerers...,Los Consols dels Carders...

Los Vehedors dels Corregers....Los promens de Texidors de Li. Los Consols de Perayres. Los Consols de Tintorers. Los Consols dels Flassaders...Los Hostalers...,.tots los consols dels Officis dels Texidors Perayres, Tintorers, Flassaders, Civellers, Blanquers, Assahonadors, Bayners, e, de la Obra de Cera, e, encara tots altres que han acostumat de jurar en poder del Mostaçaf vinguen..."

La lleialtat al mostassà consistia no tan sols a assessorar degudament sinó també a denunciar els fraus.[408]

Per això els cònsols tenien àmplies prerrogatives, com entrar lliurement per inspeccionar les matèries primeres o els productes acabats. I d'altres com intervenir en els preus dels productes.[409] Controlar els assalariats dels artesans, etc.

Però resta molt clar a les ordinacions que actuava sota l'autoritat del mostassà. Podem veure un exemple clar en el cas del cuiram "... E sin troben de mal adobat quel puixen pendre, e trencar per quatre parts e cremar per autoritat del mostassà"; "E que aquella coneixenxa del dit cuiram e adob sie a coneguda, e, se hage a coneixer per los consols... e, que la executio se façe per lo dit mostaçaf".[410]

3.8.4. Altres oficis vinculats al mostassà

Per controlar el comerç de les arengades existia un ofici: els comptadors d'arengades, dotze persones gaudien d'aquest ofici i formaven una confraria en el segle XVI. Segons la normativa recollida en el LlMB quan es produïa una vacant el mostassà proveïa el càrrec.[411]

Altres oficials municipals havien de col·laborar amb el mostassà en la seva missió de control,[412] segons el LlMB els portalers, els imposicioners i els guardes de la ciutat estaven obligats a jurar lleialtat al mostassà durant el temps que ostentessin el càrrec.[413]

3.9. Mostassàs que exerciren el càrrec durant el segle XVI

Pel que fa a les persones que exerciren el càrrec durant el segle XVI, una valuosa font la proporcionen els Registres de Deliberacions i els de Ordinacions, i es complementa amb el D.A.C.B. D'aquestes fonts hem tret les dades sobre les ternes proposades i hem confegit una relació de les persones que exerciren el càrrec. (apèndix I)

A més dels noms hem pogut consignar, encara que no sempre, l'estament o classe

---

[408] LlMB., fol. CLXXVI, en oerdenaciona publicades "a XXVIIII. de Abril M.CCCC.VII."

[409] LlMB., fol. CLXXXVI, ordinació publicada a "XXX. de Juliol M.CCCC.LXIII.", "Que los Consols del dit Offici hagen a moderar los preus de les dites obres."

[410] LlMB., fol. CLVIIII, en la ordinació publicada "XI del mes de març. M.CCCC.XXII".

[411] LlMB., fol. LXXXXIXvº i C "Fou feta la present Desliberatio, e, Conclusio a XIII de Janer. M.D.XVIII.A XVIII. del mes de Setembre, M.D.XXXIIII".

[412] LlMB., fol. XXXXVI "...Que los portalers, e, les Guardes dels imposisions, presten sagrament, e, homanatge en poder del Mostaçaf que denunciaran a ell les carns mortes per si mateix despenyades, e per Lops o per altres animals ques metien dintre Ciutat..."; fol.LXXI, "...Que los portalers, o, los qui haran Carrech de scriure lo bestiar qui entre per lo portal sien tengut scriure los Anyells e, ovelles que entrara per lo portal, e, denunciar al Mostaçaf aço se fa per saber quines carns avols entren en Ciutat..." en ordinacions publicades "...a, VIII. de Noembre. M.CCCC.LXXVI."; fol. CVIIv, "...Que portaler, o, guarda dels portals de la Ciutat no puga comprar nenguna sort de vitualles..." en ordinacions publicades "...a XXVIIII de desembre MCCCCLX".

[413] Col·laborar amb el mostassà: LlMB., fol. XXXXIIIv. en ordinacions publicades "... a V. de Març M.CCCC.XXXIII."; "...A XVIIII de Febrer del any M.CCCC.LXXXXIII."; fol XXXXV, jurar lleialtat "...Nominatio dels Officis dels quals los Consols apres que son elegits an de prestar sagrament e homenatge en poder del honorable Mostaçaf de haverse, e, portarse be e llealment en dit Offici lo temps quel regiran. E que lo mateix sagrament hagen de prestar al dit Mostaçaf los Portalers, Imposicioners, e, Guardes de la Ciutat...", publicat "...a XV de Desembre M.CCC.LXXVII."

social a què pertanyien. L'ofici recaigué sobre: ciutadans,[414] cavallers o donzells[415] i mercaders.

Del conjut destacaria un grup d'homes que emergien i s'integraven a la classe dirigent, eren individus que pertanyien a l'estament militar.[416] Aquest nucli de cavallers i donzells esdevingué considerable durant el segle XVI afavorits per les circumstàncies polítiques i econòmiques. En efecte, sembla que, a poc a poc, els militars recolzant-se en les noves prerrogatives penetraven en els oficis de govern, i sembla també que tendí a formar un cos comú amb els ciutadans, un cos que detentava el poder municipal i que possiblement tendia a privatitzar el poder, és a dir, substituir els principis d'interès públic pels interessos del seu propi grup.[417]

Concretament, en aquells moments, observem la presència d'un nombre considerable de mostassàs que pertanyia a l'estament militar. Per això considerem que aquesta participació podria ser una manifestació tangible i una bona prova de la lluita que portaren els cavallers per encabir-se dins els mecanismes de poder que regien la ciutat.

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

[414] Els metges i juristes aconseguiren el 1498 d'ésser equiparats als ciutadans.
[415] Els cavallers o donzells eren el grau mes baix del estament militar. Recordem que la unificació de la classe social dels ciutadans amb la dels militars o cavallers venia de 1493.
[416] Veura apèndix I
[417] En aquest sentit, veure Amelang, J.S.:La formación...op., cit., pàg. 92-106, i 209 on es sintetiza "En resumen, las reformas de 1490-1510 prepararon el escenario para la aparición de una élite urbana cohesiva pero relativamente abierta. Si bien la fusión de la oligarquía barcelonesa con la aristocracia tradicional fue bastante precoz para la norma ibérica, no carecía de precedentes en otras partes,sobre todo entre las ciudades -Estado del norte de Italia. Además, se encontró una fórmula conciliatoria que hizo posible que mercaderes y artesanos tuvieran una representación continuada en los altos cargos, así como en instituciones intermedias e inferiores como el Consejo de Ciento..."

CAPÍTOL TERCER

EL LLIBRE DEL MOSTASSÀ DE BARCELONA. ANÀLISI DEL CONTINGUT DE LA REGLAMENTACIÓ I DE L'ÀMBIT D'ACTUACIÓ DEL MOSTASSÀ EN CADA SECTOR

1. Plantejament

En iniciar l'estudi del Llibre del Mostassà de Barcelona, es presenta una qüestió prèvia a l'anàlisi de la normativa; es tracta de valorar en què pot interessar a l'historiador el coneixement del seu contingut.

Ha estat de gran importància per a la nostra investigació la valoració que n'ha fet Sevillano Colom, que insisteix i demostra que les ordinacions de mostassafia constitueixen una apreciable font per al coneixement del comerç urbà.[418] També ens han servit de gran ajut el fet que alguns autors ens donessin referències i pautes metodològiques, ja que ens han permès d'apropar-nos a les fonts de manera més certa i segura.[419]

En aquest ordre de coses plantegem l'estudi global del Llibre del Mostassà com a font de coneixement del comerç barceloní del segle XVI. El Llibre del Mostassà de Barcelona no representa una simple agrupació d'ordenances d'èpoques anteriors[420] sinó que és una recopilació pràctica.[421] El contingut té un interès intrínsec per a l'historiador, perquè és un recull ric en detalls que permet d'apreciar en conjunt la vida quotidiana i en particular la normativa del comerç i la producció al segle XVI.[422]

D'una banda, a partir de l'anàlisi que hem fet en el segon capítol tenim raons per pensar que el conjunt d'aquestes ordenances estava en connexió amb una part important de

---

[418] Sevillano Colom, F.:Valencia urbana... op., cit., pàg. 10.

[419] Recueils de la Société Jean Bodin, La Ville. Première partie: Institucions Administratives et Judiciaires, Bruxelles 1954. Deuxième partie: Institutions Economiques et Sociales, Paris 1983. Troisieme partie: Le Droit Privé, Bruxelles 1957. Cada obra recull un conjunt d'articles que ofereixen un estudi ampli i detallat sobre les ciutats. Pero, pel que fa referencia a la valoraciò de les fonts i a la metodologia senyalem especialment els de John Gilissen.
Altres estudis sobre aquest punt: Font Rius, J.M.: "Ordenanzas de Reforma Orgánica en municipios rurales catalanes" (siglos XVI-XVIII), Anuario de Historia del Derecho Español XXXI, Madrid 1961; Ladero, M.A.; Galan, I.: "Las Ordenanzas Locales en la Corona de Castilla (siglos XIII al XVIII)", Revista de estudios de la vida local, Madrid 1983; Bernardo Ares, J.M.: "Las Ordenanzas Municipales y la Formación del Estado Moderno", Axerquia 6, Córdoba 1983; Valverde, F.: "Aproximación Metodológica al Estudio de las Ordenanzas Gremiales de Córdoba", Axerquia 14, Córdoba 1985.

[420] Això no obstant, recull ordinacions promulgades abans de 1560, veure gràfic "representació de les ordinacions del Llibre de Mostassà de 1560 agrupades segons l'any de la promulgació" infra pàg.351

[421] LlMB fol. 7, "...En manera que aquell era difficil poder ne haver noticia, e la Scientia ques pertany hi es neçessari. Per tant e perque les dites Ordinations, Bans, e Penes per occasio dels fraus en aquelles apposades los Mostaçafs que per temps seran ne tingan plena notitia, e scientia. Los sobredits honorables Consellers e, promens lo present any regint e governant Ordenaren e, manaren que del dit Libre vell, e dels Registres comuns fos continuada, e, proseguida la comensada recopilatio del present llibre de les dites Ordinations fetes sobre lo offici de Mostaçaf..."

[422] LlMB fol. CCXXIvº.

l'àrea d'activitats econòmiques que existia a Barcelona i que es trobaven sota les competències del mostassà.

D'altra banda ens preguntem si a mesura que augmentava l'oferta de productes, i correlativament també creixia el procés d'intercanvi comercial, s'ampliava el camp d'acció sobre el qual el mostassà tenia competències, o si, per contra, els nous comerciants actuaven al marge de la seva jurisdicció. Estem lluny de poder trobar una resposta però pensem que per començar cal determinar tant com es pugui el camp d'acció del magistrat.

Per això el propòsit del tercer capítol és analitzar la normativa que conté el LlMB per conèixer els aspectes que ens aporta pel que fa a la regulació de l'activitat comercial i manufacturera. La recerca segueix l'estructura següent: en primer lloc, s'ha fet la descripció del manuscrit;[423] en segon lloc, l'anàlisi del contingut de la normativa. Per portar a terme aquesta anàlisi hem concentrat la informació que ens proporciona el manuscrit en tres apartats on s'agrupen els reglaments referits a tres grans àrees: a) a les ordenances generals, b) a les ordenances reguladores d'activitats alimentàries, c) a la normativa reguladora d'altres establiments artesans.

En cada apartat seguirem pas a pas els reglaments referits a cada professió, pero no amb l'ànim de reconstruir el funcionament dels oficis en qüestió, sinó de conèixer l'àmbit d'actuació del mostassà en l'activitat comercial en general i, en particular, en el sector alimentari i en el manufacturer. En conseqüència, es tracta de distingir i saber l'àrea d'activitats sobre la qual tenia competències, és a dir, el seu camp d'acció.

2. El Llibre del Mostassà

El Llibre del Mostassà que es conserva a l'IMH de Barcelona és un manuscrit que pertany al fons municipal, corresponent a la signatura L-72, i que es començà a redactar l'any 1560.[424]

Els consellers Francesc Amat, Bernat Joan Ivorra, Guillem Guirzes i Francesc Xifre i el notari Miquel Salles, ordenaren fer una recopilació de les ordinacions contingudes en els registres comuns i en el llibre vell, en un nou llibre, que contingués el conjunt de disposicions necessàries per a la bona marxa de l'ofici, les ordres publicades i les penes que havien de pagar els que qui cometien les faltes o delictes. La intenció dels consellers era fer conservar el nou llibre a l'escrivania de la ciutat, i fer-ne treure còpia per entregar a la persona que exercís l'ofici.[425]

2.1. Aspecte material

És un volum de 222 folis numerats que mesura 33 cm. de llarg per 24 cm. d'ample. Segurament ha estat tallat, daurat i relligat més d'una vegada. L'enquadernació i la capçada actual són probablement del segle XIX. Les tapes de l'enquadernació són de pell vermell fosc, les guardes de color blanc. En el llom apareix amb lletra capital daurada (S.XIX): ALMOTACENIA. Els folis, de pergami gruixut, són de color clar i s'hi ha escrit a les dues cares; encara s'hi poden veure les pautes de les línies fetes amb llapis de plom. Consta de 34

[423] Aprofito la ocasió per agrair a la Prof. Dra. Josefina Mateu les profitoses indicacions que hem va suggerir.
[424] LlMB, fol., 7r.
[425] LlMB, fol., 7r.

quaderns de 6 o 8 folis, s'alternen de manera irregular. El primer quadern te 4 folis i 2 folis afegits.

Els primers folis no estan numerats.[426] Els quatre primers recullen les signatures de diversos mostassàs.[427] Els folis 5, 6v, 13v i Ir recullen les còpies de diverses decisions dels consellers envers la capacitat de intervenció del mostassà; corresponen respectivament als anys 1634 (fol. 5r), 1629 (fol. 5v), 1594 (fol. 6v), 1613 (fol. 13v), 1635 i 1669 (fol. Ir).

La primera cara del foli 6r és la portada.[428] Reprodueix en tres colors, daurat, vermell i blau, l'escut de la ciutat de Barcelona. Al foli 7r trobem un text amb la data i la justificació del llibre.[429] A continuació, des del foli 7v fins al 9v apareixen anotats el dia d'extracció i el nom d'alguns mostassàs que exerciren el càrrec durant el segle XVII. Tot seguit del foli 10 al 13r es troben les rúbriques.

Pel que fa als folis dels privilegis, els dos primers (fol. Iv i IIr) contenen part del text del privilegi de Pere el Cerimoniós per a l'atorgament del càrrec, estan voltats per una orla amb motius vegetals i els elements de l'escut de la ciutat: la creu de Sant Andreu i les barres. Una vinyeta quadrada de vuit centímetres de costat dóna realç a l'inicial del privilegi la lletra N, capital decorada en vermell i or. (fol. Iv.).[430]

La majoria de capítols s'inicien amb lletres capitals amb la inicial més gran i adornada amb motius cal·ligràfics o geomètrics. El text es distribueix en fragments i les inicials també van finament adornades. La majoria dels folis tenen un títol que els encapçala amb lletra més gran ornamentada i estan emmarcats. Els títols i els encapçalaments de les ordinacions estan escrits amb tinta vermella. La resta del text és amb tinta color sepia. La lletra és gòtica llibrària tardiva.[431]

Té alguns afegitons que estan escrits amb tinta negra i lletra de caixa més petita que es troben als marges i als finals dels capítols. La lletra és humanística llibraria (feta al final del segle XVI) i l'altra és cursiva del segle XVII.

Malgrat que en alguns folis hi ha lletres o paraules esborrades, sobretot de la primera cara (recte), ben pocs han perdut tot el text. En general, el llibre es conserva en bon estat.

2.2. Contingut

Un examen atent del text ens permet pensar que un dels principals objectius perseguits pel recopilador és proporcionar al mostassà un llibre útil.

En les primeres pàgines podem identificar dos tipus d'informació. D'una banda, la còpia oficial o recopilació realitzada per encàrrec o feta amb cura per l'escrivà; de l'altra, hi

[426] Son els 15 primers fulls a la transcripció els numerem amb xifres àrabs per distingir-los del resta que està numerat amb xifres romanes.
[427] Podem identificar: 1587, Gaspar Montaner; 1590, Joan Sauri; 1592, Vicens Castello; 1593, Narcis Avella; 1590 i 1595, Onofre Bruguera; 1595, Jaume Font; 1596, Pere Sauri; 1597, Francesc Olsina; 1599, Lluis de Gualbes. La resta de les signatures pertanyen a mostassàs que ostentaren l'ofici durant el segle XVII.
[428] Veure il·lustracions pàg. 352, fig. I
[429] Il·lustracions, fig. II
[430] Veure il·lustracions fig. III i IV
[431] Veure il·ustracions fig. V

ha escrita informació diversa intercalada entre les pàgines aprofitant els espais entre els fulls. Es tracta d'afegitons escrits posterioment (segle XVII) per mans diferents i que contenen les firmes dels mostassàs i les resolucions a favor de l'ofici abans esmentades. Probablement aquesta informació es va incloure perquè es va considerar necessària per al bon exercici del càrrec.

Per circumscriure'ns a l'objecte de la tesi hem determinat de transcriure la recopilació de 1560 sense incloure la resta de documents que es troben en el conjunt que ens presenta el LIMB.

Dins el contingut de la recopilació, o copia oficial, que és el que a nosaltres ens interessa, trobem cinc parts relacionades amb el càrrec i amb diversos aspectes del comerç a Barcelona.

a) La primera expressa els motius que han portat a confegir la recopilació (fol. 7v), tot seguit es troba l'índex o rúbrica amb el contingut del llibre (fol. 10r.- 13r.).

b) La segona part, figuren transcrits, seguint l'ordre de la rúbrica, diversos privilegis relacionats amb l'atorgament de l'ofici i les atribucions del càrrec (fol. Iv.- VIIv.).[432] En aquests folis s'alterna l'ús del llatí i el català.[433]

c) La tercera contempla el jurament del mostassà (fol. VIIIIr.), i el dels pesadors (fol. VIIIIIv.).

d) La quarta part té anotada una crida que correspon a Pere Antoni Colom, mostassà l'any 1560 (fol. Xr. XIIIIr), que és la que podria servir de model al nou mostassà i que, com ja hem vist, havia de publicar cada any al començament del mandat.

e) La quinta i última entra en el redactat de la normativa seguint el següent ordre. Primer, s'exposa el que podríem anomenar normativa general (festius, pes i mesura, falsificacions); segon, la normativa dedicada als productes alimentaris. Finalitza amb la referida als serveis i productes artesans.[434]

Pel que fa a la normativa, les disposicions, s'agrupen per capítols temàticament i dintre de cada capitol es desglosen en subcapítols, tan el títol dels capítols com el dels subcapítols es trobe a la rúbrica, i es repeteix al inici del foli corresponent; per exemple totes les ordinacions referides als carnicers estan agrupades en un capitol, i aquest capitol te diversos subcapitols: "Dels carnicers, e carn de molto", "De les de ovella, boc, e cabra", "De

---

[432] Alguns d'aquests privilegis estan publicats:CODOIN, vol.43. Creació del ofici de mostassà, pàg. 77-80 (14-11-1339); Declaració complementària a la definició de competència del mostassà sobre els oficials de la casa de la moneda, pàg. 139 -141 (14-6-1369); prohibició als cancellers i oïdors de la cort reial d'interferir en els assumptes que siguin competència del mostassà, pàg.177 (8-7-1380). Pel que fa al dia i forma d'extracció, "Privilegi del Rey don Ferrando", es troba publicat per Vicens i Vives, J.:Ferran II... apèndix, op., cit., pàg. 346. No hem trobat publicats els següents privilegis: "Quod Mostassaffus Barcinone potest uti super clericos, monetarios jodeos et alios civitatis et territorio Barcinone" (fol.IIII); "Quod Mostassaffus Barcinone valeat forciare quoscumque monetarios dicte civitatis falsis utentes ponderibus et mensuris habeant..." (fol.Vv.); "Quod inquisitores Mostassaffi Barcinone habeant eorum salarium de et juribus dicti officii Mostassaffie" (fol. VIr)

[433] Agraeixo al professor José Martínez Gázquez l'ajut que m'ha prestat atenent sempre las meves consultes.

[434] Veure el gràfic de sectors pàg. 351, 350

les carns de anyells, e anyelles", "De les carns de bou, vaca, e badell", "De les carns dels cabrits", "De les carns de porch e carnsalades", "De les botifarres e langonisses".

Les disposicions no se sap bén bé perquè poden en tot cas estar o no estar ordenades cronològicament. El nombre de les disposicions varia molt; hi ha títols que en tenen moltes, com els de la carn i el peix, i d'altres que en tenen poques. En cada disposició generalment s'indica el tipus de pena que comporta el seu incompliment, i si es pecuniària se n'indica l'import.

De fet, es tracta d'un resum ordenat per matèries de les normes amb les corresponents sancions que podia o havia d'aplicar el mostassà.

Per aquest motiu suposem que el LlMB era una recopilació de textos jurídics que contenia privilegis, ordinacions i sentències als quals el mostassà s'havia d'adequar en les actuacions quotidianes.

3. Ordenances generals recollides en el Llibre del Mostassà

Agrupem aquí una sèrie d'ordinacions que considerem que recullen les obligacions generals dels venedors i els productors, amb vista a reforçar el control sobre els seus actes i evitar les accions abusives que poguessin afectar els compradors.

Pel que fa a les pràctiques comercials es fa expressa referència a: a) l'obligació d'observar descans els dies festius, b) tenir els pesos i mesures afinats i nets, c) com han de mesurar i pesar, d) com han de ser els models per vendre els elements bàsics per a la construcció, e) les normes que ha de complir i possibles falsificacions dels productes importats per mercaders, f) l'organització de les places de la ciutat que acullen el mercat.

3.1. Festius

Eren considerats festius per a tothom excepte per als carnissers, forners i revenedors: els diumengues, Nadal, Pasqua, Santa Maria, Santa Eulàlia, Tots Sants, Santa Creu i Divendres Sant.

No eren festius els dimarts de Pasqua, el de quinquagèsima i el dia dels Sants Innocents.

En la resta d'ordinacions es puntualitzen alguns casos particulars referits als blanquers, als barbers i als candelers. A aquests últims se'ls permetia vendre cera el dia de Tots Sants i per la festa de Santa Maria.[435] En una crida, el mostassà Miquel Johan de Junyent, a l'any 1567, recorda la prohibició, d'obrir obradors i, de vendre o revendre, els diumenges.[436]

[435] LlMB. XIIII- XVII, ordinació publicada a 28-5-1393, "...no son enteses o compreses Candelers de cera o aquells que obren de cera ço es en les festes de Omni sanctor e, en la festa de madona sancta Maria de febrer venent aquella obra de cera en la forma deius scrita ço es a saber per reverentia de la festa o, Conmemoratio del defunts que en la dita festa o, dia de omni Sanctor puguen los dits candelers vendre o logar tota tota obra de cera..."

[436] IMH. Reg. d'Ord. Especial V-11, fol.86vº, fol.87. En tobem un altre a 1587, Reg.d'Ord. IV-21, fol. 102

La autoritat per fer complir aquest precepte era del mostassà, per tant ell posava les sancions i les executava.[437]

3.2. Falsificacions

Sota el títol d'encamaraments es reuneixen cinc ordinacions destinades a prevenir el falsejament dels següents productes i espècies, cera, pebre, gengibre, safrà, laca i indi, que importaven els mercaders.[438]

Més endavant i en particular a cada un dels apartats, carns, peixos, etc., dedica un espai considerable a la responsabilitat del venedor respecte a la qualitat del producte.

3.3. Pes i mesura

La informació que conté el LlMB pel que fa a les competències del mostassà en el camp de la metrologia, en conjunt és completa i interessant.

Cal remarcar la importància d'aquesta qüestió perquè tant l'establiment i control d'un sistema de pesos, de mides i de mesures indispensables per l'activitat comercial, com l'obligació d'usar-les en les transaccions econòmiques, facilitaven el comerç i l'increment de l'activitat econòmica a l'interior de la ciutat.

Com ja és sabut la metrologia tradicional era molt complexa, tant pel nombre d'unitats com pel seu significat, ja que un mateix nom podia amagar capacitats diferents.[439]

El mostassà era l'oficial encarregat de l'obtenció, custòdia, conservació i manteniment de les unitats establertes i els seus derivats.[440] La importància de la intervenció del mostassà en aquest sector obliga a preguntar-nos, tan a fons com sigui possible, sobre les seves

---

[437] Podien tenir problemes per exerxir la seva autoritat i topar amb la jerarquia eclesiàstica, veure, Rubriques de Bruniquer. Vol.IV, Barcelona, 1915, pàg. 125. També a D.A.C.B. Vol.V, pàg. 510, on s'explica amb més detalls el mateix cas, en què el bisbe havia fet publicar un edicte prohibint obrir els diumenges i coaccionant amb penes pecuniàries; els consellers li recordaren que això no competia a la seva autoritat i que el mostassà ja ho vigilava.

[438] LlMB. XXIIII-XXX; Alguna d'aquestes normes coincideix literalment amb una crida sobre drogues i espècies de l'any 1555, que es troba a IMH. Reg. d'Ord. IV-17, fol. 149rº, 149vº, 150rº.

[439] Cal advertir que el mostassà no intervenia alhora de establir i definir les unitats legals això explica que no participes en els actes que es portaren a terme a partir de les resolucions que sobre pesos i mides es van pendre al 1585.

A les Corts de 1585 es van prendre acords encaminats a unificar les mesures i els pesos a Catalunya segons el patró de Barcelona i s'anota una relació de les barcelonines. Podem veure totes les actes corresponents als diferents pobles. Cal assenyalar que la figura del mostassà només apareix com a testimoni en algunes actes, en d'altres resta en un paper secundari. El manuscrit correspon a la A.C.A, sig. G 22/1 (Generalitat). Es troba una còpia impresa de la primera part del manuscrit a Libre IV de las Constitucions de Catalunya pàg.298, 299.

[440] Veure capitol primer control de pesos i mesures. A Barcelona al segle XVI, els patrons de pesos mesures i mides es guardaven a l'Ajuntament, pero des de l'edat mitjana existia el costum que les ciutats i viles tenien mesures públiques en les places o mercats. "...com encara conserva la Seu d'Urgell, i mides publiques de ferro o de pedra. Les de ferro es clavaven en portals, que's coneixien usualment per porta ferriça i les de pedra en arestes d'edificis com la cana dextra, posada a Barcelona en la capella de Santa LLúcia, enfront lo palau episcopal..." Carreras Candi, F.:Geografia... op., cit., pàg. 1013. Tanmateix aquesta ultima afirmació sobre la capella de Sª. Llúcia la rebaten en la seva obra Alsina i altres:Pesos... op., cit., pàg. 32 "Hi ha una tradició oral Barcelonina, que ha resultat ser falsa, però que consta en molts documents, segons la qual lo dextre de Barcelona o cana dextre fou... ahont encara existeix".

funcions i quins eren els límits de les seves competències.

El mostassà reconeixia oficialment, registrava i confirmava la legalitat dels pesos, mides o mesures, comprovava prèviament que complissin les característiques prefixades, fins al punt que no es podien tenir pesos o mesures sino eren signades pel mostassà; i aquesta és una de les raons que ens portaran a afirmar que el mostassà protegia els interessos econòmics dels compradors. La primera norma d'aquest capítol remarca una vegada més aquesta funció. La normativa destaca que els comerciants estaven obligats a donar el pes i la mesura justa.[441]

És per això que la informació que proporciona el llibre d'ordinacions, pel que fa als pesos i a les mesures, només es refereix a precisar les normes per verificar-los. Encara que també ens permet conèixer l'actitud del mostassà enfront els comerciants pel que fa a la manera com havien d'emprar aquests pesos i mesures.

I no ens ha de sorprendre perquè la seva autèntica missió era assegurar l'ús correcte de cada patró i fer respectar la seva forma o caràcter oficial.[442]

Si seguim les ordinacions tal com apareixen en el text, en primer lloc trobem una sèrie de normes generals sobre les condicions dels pesos i les mesures. Les mercaderies s'havien de vendre pesades o mesurades; és a dir, no es podia comprar ni vendre a ull. El mostassà exigia que es donés bon pes i mesura. Per assegurar-ho obligava que tots els pesos i les mesures fossin afinats i assenyalats amb la seva signatura o inicials.[443]

L'afinador tenia els patrons, és a dir, la unitat que es prenia com a model per comparar; cobraba per la seva feina, un model de la retribució que podia rebre pel seu treball es pot trobar en el LlMB.[444]

Pel que fa a l'usuari (el venedor) si venia a pes ho havia de fer amb balança. Si es venien productes remullats com peix o llegum s'havia de fer a pes i amb balances foradades.

Pel que fa als pesos, no podien portar anelles i els pilons de les romanes no podien ser de plom o d'estany sinó de ferro.[445]

En segon lloc trobem una sèrie d'ordinacions dedicades a controlar les activitats dels canviadors. Els canviadors eren mercaders especialitzats en el canvi de monedes, tan sols practicaven aquesta activitat en l'àmbit de la ciutat i realitzaven canvis de monedes grans per monedes petites i estrangeres per pròpies o viceversa.[446] Que el Llibre del Mostassà contingui

---

[441] LlMB. fol.XVIII, "Pes e mesura. Ordinations fetes sobre los Pesos e Mesures de Or e de Argent de blats. Oli. e qualsevol altres Coses e sobre los cambiadors e cambiar de monedes. e de totes Mides. Que qui venra a pes hi mesura no gos tenir Pesos ni mesures que no sien signats de algun Mostaçaf..."

[442] Gairabé totes les unitats, els sistemes, i els noms dels intruments destinats a pesar, i mesurar que apareixen en el LlMB estan explicats per Alsina; Feliu; i Marquet:Pesos, mides i mesures dels Països Catalans. Barcelona, 1990.

[443] LlMB. XVIII. Rúbriques de Bruniquer, vol.IV, Barcelona 1915, pàg.121 (5-6-1506); IMH. Reg. de lletres Patens VIII-9, 67rº "Certificatoria a la villa de Perpignan del ofici de pesos i mesures" (1506).

[444] LlMB. fol. XXI, ordinacióons publicades "a XXIIII. de Març. M.CCCC.LXVIIII. e a X de Juliol M.CCCC.LXXVIIII."

[445] 45 LlMB, fol. XXV[a] v.; balances foradades fol. XXVIv., ordinació publicada "a IIII. de Març MCCC.LXXXXV."

[446] LlMB. fol. XVIIII- XXvº. Veure Vicens i Vives, J.:Ferran II... op., cit., vol.II, pàg. 190 i 191;
Vicens Vives, J.:Manual de Historia Economica de España, Barcelona, 1969, pàg. 342-343.

pautes sobre els comerciants de diners constitueix una prova més i ben patent de la importància de la magistratura, i amb totes les seves probables insuficiències i defectes es reflecteix en les ordinacions.

Com es pot apreciar en el text de LlMB, el mostassà vigilava les activitats dels canviadors en els següents aspectes: a) verificava els pesos per pesar, els quals havia de reconèixer, fer marcar i indicar com havia de ser aquesta marca, per evitar que es fessin pesos falsos i vigilar que només l'afinador amb l'autèntic punxó els assenyalés; b) assegurava que periòdicament o després d'alguna reparació els instruments que servien per pesar o mesurar estarien calibrats segons el patró; c) Controlava les tarifes que podia cobrar el canviador segons el tipus de monedes i el salari que percebien els afinadors dels pesos que servien per pesar les monedes.[447]

En tercer lloc, es mencionen mesures de capacitat emprades per vendre comestibles. Algunes per mesurar productes líquids: l'oli i el vi; i d'altres per a productes sòlids, com ara el blat, la fruita seca, la sal.

Els barrals per vendre vi i les portadores per carregar la verema havien de ser afinats segons els patrons. Les bótes de vi que venien de fora del Principat havien de mesurar com les de Barcelona, 4 somades i un cafis. És a dir, les bótes, mitges bótes o carretells per vendre vi havien de contenir 96 corters grossos i les anomenaven bótes de mena.[448] Les mesures que s'esmenten per vendre oli eren el cortó, el mig cortó, el corteró, que era la meitat del mig cortó,[449] i el mallal, que era una mesura molt petita. El 1456 es va disposar que fos habilitada i proporcionada segons la mesura del cortó.[450]

Pel que fa a les mesures de capacitat per a sòlids, la fruita seca es venia amb cortó, mig cortó i mesura fruitera, aquesta última al 1572 es va establir que portés una "f", que significa fruita, i que tingués la boca ampla.[451]

Els traginers i els hortalans transportaven la fruita i les hortalisses en àrguens, uns bastidors rentangulars formats per quatre barres cilíndriques paral·leles unides pels extrems amb dos llistons transversals i que se subjectaven al bast de l'animal per mitjà de cordes. Aquestes portadores havien de mesurar sis pams de cana de Barcelona d'amplària.[452]

Respecte a la sal estava manat que tot venedor disposés de quorteres, mitges quorteres, cortans i mig cortans per mesurar la sal. Aquestes mides havien de ser rodones i tenir la boca ampla. A més a més, era obligat tenir una mesura o "scudella" anomenada "dinal", afinada segons el preu de venda d'aquella unitat.[453] Per no canviar els preus sembla que canviaven les unitats, això ens fa pensar que la gen sovint deuria comprar no per unitats de pes o mesura sinó per unitats de diners.

Finalment pel que fa a productes que empraven els artesans en la producció es detallen les mesures de la cendra, la calç, l'alum i altres productes que tot seguit comentarem.

---

[447] LlMB., fol. XX, XXI, ordinació publicada "...lo primer dia de Març M.CCCC.LXXXXIIII."
[448] LlMB. XXVII, ordinacióons "...publicats los dos capitols a XII de Maig M.CCC.LXXXXIII".
[449] LlMB. CXXIII, ordinació publicada "...a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXVII".
[450] LlMB. fol. CXXV.
[451] LlMB.XXVvº. No apareix mencionada a l'obra de Alsina; Feliu; i Marquet.
[452] LlMB. fol. XXVI, ordinació "...publicada a XXVIIII. de Noembre. M.CCCC.LX".
[453] LlMB, fol. XXIIII, publicat "...a XVIII. de Juny M.CCCC.VIII".

La cendra es venia amb quortera cendrera[454] i l'alum amb una mesura semblant a l'usada pels blanquers.[455]

Pel que fa a les mesures que empraven en la compra-venda trobem reglamentada la configuració dels instruments de mesura i com s'havien d'emprar; les mesures per mesurar les teles eren la cana de Barcelona, que era la unitat bàsica on hi havia marcades les divisions en mitja cana, en pams i quarts de pam. Per vendre, les robes es mesuraven sobre el taulell, els draps de lli es mesuraven a pams, etc.[456]

Si examinem la norma per mesurar els elements que empraven en la construcció, rajoles, taulams, cabirons, llates, argila, arena, etc., un cop més les ordres del mostassà remeten al fet que se segueixin els patrons que estan en poder de l'afinador.[457]

Molts productes es venien per unitats pròpies, com per exemple les canyes, que es venien a feixos i cada feix de canyes en tenia 16 parells.

En resum el mostassà confirmava i garantia, posant un contrast, la legalitat de l'utillatge propi de la venda: les balances, les mesures de capacitat o recipients per productes sòlids o líquids, les vares de mesurar, etc., i en cas de conflicte podia jutjar i establir una pena als venedors que no disposessin d'estris homologats o no els utilitzessin correctament. La seva jurisdicció s'estenia sobre tots els estaments socials.

3.4. Ordinacions de les places de la ciutat

Els carrers i places de Barcelona a mitjans del s. XVI no deurien diferir gaire del que ens descriu Carme Batlle referint-se a la baixa edat mitjana.[458] Molta gent treballava als obradors situats a les entrades de les cases, posaven taules de venda al mig del carrer, destorbant sovint el pas dels vianants i dels carros. "D'aquí ve la necessitat de places i espais oberts i la reducció i en molts casos prohibició de construir taules i altres paraments de treball al carrer, per part de les autoritats urbanes interessades a embellir l'entorn i millorar el trànsit".

El mostassà no va intentar, per mitjà de les ordinacions estudiades controlar i ordenar l'espai públic diferenciant-lo del privat ni crear les pautes que marquessin l'ús d'aquest espai. En canvi, com a funcionari responsable del mercat, dedicava especial atenció a l'espai públic com a zona de comerç.

Com a conseqüència d'això, a les ordinacions es reflecteix la vigilància de l'activitat mercantil en els llocs més específics per vendre: les places.

3.4.1. Plaça del Born

A la plaça del Born hi acudien tant els pagesos com els revenedors per vendre fruites seques i verdes. Els llocs de venda no els podien situar barrejats sinó separats a una i altra banda de la plaça.

---

[454] LlMB. fol. XXIIII, ordinació publicada "a XXVIII de Janer M.CCCC.LXXXX."
[455] LlMB. fol.XXVIII, "...publicada a XI de Març MCCCC.XXII."
[456] LlMB. fol. XXVvº, XXVI, ordinació "...publicada a XII de Desembre de M.CCC.LXXXXVI."
[457] LlMB. fol. XXV[c], ordinació "...publicada a XXVIIII de Noembre M.CCCC.LVI."
[458] Batlle, Carme:L'expansió Baix Medieval. Hª. de Catalunya. Vol.III. Barcelona 1988, pàgs. 403 i ss.

Estava prohibit fer-hi rifes, guardar-hi canyes o fustes i serrar. Com a lloc públic era obligat tenir-lo net. No s'hi podien llençar aigües brutes ni escombraries ni de dia ni de nit.[459]

3.4.2. Plaça Nova

Pel que fa als llocs de venda havia de respectar-se l'ordre establert i ocupar els pedrissos assignats i no altres espais.

Pel que es refereix a les bèsties de càrrega, no es podien aturar per fer vendes ambulants i un cop descarregades les bèsties no podien romandre a la plaça.

En aquesta plaça no s'hi podia jugar, ni llençar aigües ni escombraries, ni guardar-hi objectes privats.[460]

3.4.3. Plaça de la Pescateria

Una sèrie de 20 ordinacions estableixen el control d'aquesta plaça amb l'objectiu de posar ordre al mercat de peix. Trobem una llarga llista de prohibicions, unes encaminades a aconseguir l'ordre físic, com no jugar, no ocupar els llocs dels vianants. D'altres són pensades per aconseguir una bona convivència, com no insultar, no apropiar-se dels llocs de venda. I d'altres regulen la neteja de la via pública, no tan sols prohibint de tirar restes i deixalles sinó obligant a escombrar-la setmanalment.[461]

3.4.4. Places del Blat, de les Cols, de la Boqueria, de l'Oli, del Pes de la Palla

En totes aquestes places s'estableixen aproximadament les mateixes normes, primordialment dirigides a ordenar els llocs de la venda.

La plaça del Blat fou durant segles el centre aristocràtic de la ciutat,[462] i fins a principis del segle, XV el centre de la ciutat activa.[463]

L'escàs nombre d'ordinacions i la data que tenen, finals del segle XIV, ens fa pensar que en aquestes places s'hi comerciava poc a les darreries del segle XVI.

Les ordinacions són molt similars a les que hem comentat abans, com no vendre fora dels espais designats i no apoderar-se de llocs fixos per vendre. També es repeteixen pel que fa a la neteja que, en el cas de la plaça del Pes de la Palla, es posa un especial èmfasi, obligant els pesadors a escombrar almenys un cop per setmana sota la pena de perdre el salari.[464]

3.4.5. Plaça de la Verema

[459] LlMB. fol. XXXI, ordinació publicada "...a XXII. de Desembre. M.CCCLXXII."
[460] LlMB. fol. XXXII- XXXIII, ordinacióons publicades "...en lo mes de Setembre. M.CCCC.XXXXI."
[461] LlMB. fol. XXXIIIvº-XXXV.
[462] Carreras Candi,F.:Geografia... op., cit., pàg. 376.
[463] A finals del segle XV el nou centre polític i administratiu és la plaça de St. Jaume. Garcia, Albert; Guàrdia, Manuel:Espai i societat a la Barcelona pre-industrial, Barcelona, 1986, fig. 11.
[464] LlMB. fol. XXXXII, ordinacions publicades "...a XXX de Maig. M.CCC.LXXXXVIII".

Aquesta plaça s'anomenava també Porta Ferrissa. Els venedors de raïm es distribuïen al voltant de la plaça segons l'origen territorial del raïm, perquè els compradors no s'equivoquessin.

D'aquesta manera, separaven el raïm que venia de la zona del Maresme: Badalona, Premià, Tiana, Alella, Premià, del que venia del sud de Barcelona: Castelldefels, Sant Boi i El Prat. El raïm que arribava del Vallès també es descarregava en un lloc diferent.

3.4.6. Conclusions

A) El mostassà tenia com a missió procurar la neteja de les places públiques. Per aconseguir-ho prohibia llençar escombraries i en alguns casos establia uns mínims de neteja a la setmana a càrrec dels usuaris venedors.

B) Ordenava i controlava el lloc ocupat pels venedors en dos aspectes: primer, que situessin el lloc de venda en l'espai previst; segon, que no obstaculitzessin el pas ni als vianants ni als vehicles.

C) Vigilava que els particulars no s'apropiessin de l'espai públic arbitràriament.

D) Amb menys insistència prohibia el joc i enfrontaments violents entre les persones.

E) En general procurava per la formalitat comercial.

4. Normativa alimentària

En aquest epígraf es tracta de conèixer a través de les ordinacions de Mostassafia el camp d'acció del mostassà en el ambit de producciò i del comerç de productes d'alimentació.

Hem procurat cercar a través de la normativa, les disposicions del mostassà envers els problemes en el món comercial, i per tant les idees prevalents al voltant d'ells.

Com ja hem vist, a la ciutat de Barcelona i en el s.XVI, malgrat la seva figura estigui estretament relacionada amb l'abastament i distribució dels aliments a la ciutat no podem atribuir-li el paper d'encarregat de l'aprovissionament de la ciutat.[465]

Com més endavant podrem constatar, part de la seva missió estava més pròxima al que actualment anomenem control de l'activitat alimentària, que a la recerca de recursos.[466]

En parlar de l'alimentació en els segles XIII, XIV i XV, Carme Batlle considera que la base alimentària tant a les ciutats com al camp era el pa i el vi, que a la majoria de les cases ciutadanes es menjava carn per dinar (les preferides eren les de be, cabra, ovella, vedella i bou), també menjaven porc amb totes les seves variants. D'altra banda, apreciaven com a carn de qualitat la d'aviram i la de caça. El peix malgrat fomar part important de la dieta a les ciutats properes a la costa no era un menjar especialment considerat. Altres productes consumits correntment eren els formatges, la fruita, les verdures i els llegums. Finalment els dolços també eren força apreciats.[467]

---

[465] Veure supra pàg. 69 i ss.

[466] S'enten per" activitat alimentaria" la producció, transformació, elaboració, envasat i conservació, transport, amagatzament, distribució i venta de aliments i productes alimentaris. Ordenança sobre els aliments i els establiments alimentaris, Aprovada el 18-3-1983. Ajuntament de Barcelona. Ordenances i Reglaments, 16, Barcelona 1986.

[467] Batlle,C.:L'Expansió Baixmedieval, Vol III de Història de Catalunya, dirig. per P. Vilar,Barcelona 1988.

Ens interessa remarcar que, com més endavant veurem, la comercialització de tots aquests productes es troba reglamentada en el Llibre del Mostassà.

Això ens fa pensar que és possible que el règim i els costums alimentaris del segle XVI no diferissin gaire de l'anterior.

D'altra banda, per Espanya en general, sabem que es poden diferenciar els costums alimentaris segons es tracti dels segles XVI i XVII.[468]

Relacionat amb l'hàbit de consum, en el mercat de productes alimentaris tenien cabuda gèneres de consum diari i d'escàs valor unitari, però al qual, es pot suposar, s'hi dedicava una part important del total destinat a la despesa dels ciutadans de clases mitges i baixes. En tots aquests mercats la demanda depenia del consum, les necessitats físiques eren bastant diferents de les actuals i en realitat l' alimentació quotidiana era escassa, modesta i irregular, ja que depenia de l'estació, època, classe social.[469]

Es comprava el que era estrictament necessari per menjar cada dia.[470]

Per altra part les condicions de vida dels petits comerciants barcelonins no deurien diferir molt de les que envoltaven als seus homòlegs d'altres ciutats.

Aquests petits comerciants anomenats botiguers eren els venedors dels productes al detall, tenien botiga i es diferenciaven dels comerciants a l'engròs, els mercaders.[471]

Amb tot, remarquem que els petits comerciants van sentir la inflùencia del creixement ecomòmic, que segurament els va permetre créixer i bona prova és que l'oligarquia municipal al 1585 accepta una representació augmentada de la menestralia.[472]

Podien atendre el petit comerç tant homes com dones. La venda era una de les feines a les quals tenia accés la dona a la baixa edat mitjana.[473] A les ordinacions de mostassà hem trobat regulat el treball de dones dedicades a la venda i revenda de pa, verdures, peix, etc.

4.1 Normativa sobre el pa.

En el s. XVI, de la mateixa manera que assenyala Sevillano Colom[474] per a València en els segles XIV i XV, el blat tenia la primacia en l'abastiment, i sembla que no hi ha cap dubte que el pa era un producte de primera necessitat, a Catalunya com a totes les poblacions del Mediterrani. Per això les autoritats municipals procuraven que no faltés blat per a la

---

Pàgs. 419 a 424.

[468] Santamaria,M.:La vida... op., cit., pàg. 305, 306. "Escribir, a un mismo tiempo, sobre la alimentación de los españoles durante los siglos XVI y XVII, es difícil, porque fueron épocas muy distintas, pese a lo que se suele creer... pero afirmamos tajantemente que, de hecho no coincidieron en la forma de comer...".

[469] Mauro,F.:Europa en el siglo XVI aspectos econòmicos. Barcelona 1976. Pàgs. 72,73.

[470] Santamaría Arnaíz,M.:La vida cotidiana en la España de Velázquez. Dirigida por J.N.Alcalá Zamora. Madrid,1989. Pàgs. 308,309. "... Si se perseguía tanto las despensas y a los despenseros, era porque no se veía utilidad en tenerlas y sí grandes inconvenientes, como el acaparamiento y posterior venta de los mantenimientos a precios más caros que la postura...".

[471] Molas i Ribalta, P.:Comerç i estructura social a Catalunya i València als segles XVII i XVIII. Barcelona,1977. Pàgs. 10 a 13.

[472] Sobre tot això: Vilar, op.cit., vol. II, pàg. 266.

[473] Vinyoles,T.:Les Barcelonines a les darreries de l'Edat Mitjana (1370-1410), Barcelona 1976. Pàg.48.

[474] Sevillano Colom, F.: op. cit., pàgs.73-74. "... y se prevé la falta de trigo, los mismos jurados, obsesionados por el peligro del hambre se convierten en mercaderes y envian representantes a ultramar, a Sevilla, a donde sea, para que traigan el preciado grano con que surtir a Valencia...,"

fabricació de pa[475] i, a més, que part del pa que es produís es vengués a un preu polític.[476] Era el pa anomenat dinals o dobleres.

Com amb d'altres productes en el control dels preus, en la producció i la comercialització intervenien diferents organismes, però l'actuació del mostassà era palesa en els tres àmbits esmentats.

Pel que fa a l'elaboració, segons la normativa, només es podia fer servir forment o blat candial, que és un tipus conreat expressament per a la producció de farina panificable. En aquesta farina no es podia mesclar ni farina de mill ni de cap altre cereal, ni de llegums com els cigrons o faves.[477] La farina de blat tampoc no es podia mesclar amb farina d'espelta, tipus de blat amb el gra semblant a l'ordi i considerat d' inferior qualitat. Finalment tampoc no es podien mesclar farines de diversos orígens.[478]

El proveïment de farina a la ciutat per fer pa per vendre només la podien fer els consellers. En les ordinacions es recullen quatre llocs proveïdors de blat de pa: Urgell, Aragó, Empordà, Provença, i França. El blat aragonès baixava per l'Ebre fins Tortosa i Catalunya, tendència que encara es conservava al s. XVI.[479] Tota la farina que arribava a la ciutat s'havia de descarregar a la Torre del Mar com sempre havia estat fet i només allí es podia comprar i vendre posteriorment per fer pa per vendre.[480]

Dels productes que en aquell moment feien els forners ens consta, sempre segons la normativa, que era obligació de tot forner pastar dobleres i dinals, pa que valia poc més d'un diner, anomenat també fogassa. Era un pa bast i de forma plana i rodona. D'aquest pa n'havien de pastar tot el que el mostassà manés.[481]

No es fa cap menció del tipus d'estris que empraven per a la producció de pa, ni tampoc del procés de fabricació. En canvi sí que podem conèixer les condicions que havia de tenir el producte elaborat perquè es pogués vendre. El mostassà teòricament tenia l'obligació de controlar-ho i vetllar per la qualitat del producte, això ho feia a vista, per requeriment dels consumidors, o per pròpia iniciativa. El pa havia de ser "ben fet", "al pes", i "al seu preu just". De la qualitat del pa ben fet ens en parla a la primera ordinació: "...sie tengut de pastar bon pa e bell...,".[482] En altres ordinacions s'especifica que s'hagi cuit amb cura i no estigui ni cremat ni mal cuit, i que en el seu interior no s'hi poden trobar pedres.[483]

El preu i el pes també estaven controlats.[484] Trobem un escandall[485] del dobler, anotat

---

[475] Pons Guri, J.M.:Enciclopedia Catalana vol. 2, pàg. 205, Barcelona, 1988. L'Annona era un privilegi atorgat per Ferran II de Catalunya-Arago, l'any 1511, a la ciutat de Barcelona,en virtut del qual Consell restava autoritzat per a tenir cura del forniment de blat, vitualles i altres coses necessàries per al manteniment dels ciutadans i estatuir les ordinacions més utils i convenients. Tot i que la institució de l'annona s'extingí amb l'Imperi Romà el nom fou reintroduït pels juristes catalans familiaritzats amb el dret roma.
[476] LlMB. fol. LI, ordinació "publicada a XVIIII. de Juliol del Any. M.CCCCLXIII."
[477] LlMB. fol. XXXXVIIvº, "publicada ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."
[478] LlMB. fol. XXXXVIIIvº, ordinació "publicada ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."
[479] Braudel. Op.cit., vol.I pàg. 513.
[480] LlMB. fol. LIII, ordinació "...publicada a XVI. de Juny. M.CCCC.LXXXVI."
[481] A.H.C.B. Reg. d'Ord.IV-XII, fol. 193vº, LlMB. fol. XXXXVIII, ordinació "...publicada ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."
[482] A.H.C.B. Reg. d'Ord.IV-12, fol. 109vº; IV-21, fol. 9vº; LlMB. XXXXVII, ordinació "...publicada ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."
[483] LlMB. fol.XXXXVIIIvº, ordinació "...publicada lo primer de Juny. M.CCC.LXXXXVII."
[484] . Reg. Delib.II-36, fol.50, 50vº, el mostassà Joan Deztorrent, l'any 1502, delibera amb una comissió del

en el Llibre del Mostassà, per calcular la quantitat de farina que s'hauria de posar en el pa segons el preu d'aquesta, ja que el preu del pa sempre havia de ser el mateix. De tal manera si una quartera valia 20 sous s'havien de posar en el dobler 8 unces però si la quartera valia 10 sous s'havien de posar 13 unçes; així, com més cara era la farina més petit era el pa de dinal.

Només podien fer i vendre pa els forners i es prohibeix explícitament als hostalers que ho facin, els seus hostes havien de consumir el pa fet i venut a les taules.[486]

En els forns a més a més de fabricar el propi pa tenien l'obligació d'oferir un servei de cuita a tots aquells ciutadans que es volien preparar a casa la pasta del pa.[487] El forner estava obligat a donar un servei de qualitat cuidant que el pa que li havien portat a coure no resultés cremat ni trencat. L'obligació de servir correctament arribava al punt d'haver de donar el propi pa si el del client no havia quedat en condicions prou bones. En el cas de servei de cuita els preus també estaven regulats, i també els horaris "...que algun flaquer o flaquera ne altra persona no gos portar pasta ne pa a ningun forn per coure apres la squella de la seu, e abans del seny del lladre..."[488]

Es protegia la producció de pa pròpia enfront de la que arribava d`altres indrets propers. Això s'aconseguia a través d'unes normes que obligaven que el pa de fora pesés menys que el de la ciutat tot i venent-lo al mateix preu.[489] Restant-hi guanys esperaven dissuadir els possibles competidors.

Pel que fa a l'emplaçament dels llocs de venda del pa, el pa es venia a les places. Els venedors de les places no podien apropiar-se ni mantenir contínuament un lloc fix; a més, també hi havia certs indrets on estava prohibit vendre pa. Els llocs en què la venda era permesa estaven assenyalats.[490] El mostassà estava especialment facultat per assenyalar el lloc idoni "que sie venut lo pa en la plaça Nova en lo lloch on lo Mostaçaf ordenara".[491]

La venda de pa l'havia de fer el flaquer a la plaça ja que el pa un cop cuit no podia emmagatzemar-se ni vendre's en el forn.[492] Dues taules o llocs de venda podien ser d'un mateix propietari amb la condició que no les tingués a la mateixa plaça.[493] A les taules de la plaça es venien obligatòriament els dinals, que era el pa barat que els forners estaven obligats a pastar; al menys un terç de la seva producció havia d'estar destinada a aquest tipus de pa, el seu era controlat pel mostassà. Els altres dos terços de la producció eren lliures però hi ha una referència que fa pensar que el mostassà en controlava també el preu.[494] Pel que fa al cas del pa que venia de fora de la ciutat havia de ser venut directament per les persones que el portaven i comprat directament pels consumidors. A les taules s'havia de vendre tot el pa a qualsevol ciutadà que ho demanés i en casos especials, com defuncions, els venedors havien

---

Consell de Cent sobre la tarifa dels blats i els flaquers i afegeix que tot s'ha de anotar en el llibre de la mostassaferia.

[485] LlMB. fol. LIIIvº, ordinació publicada "...Dijous que comptavem VII del mes de Juliol de M.D.XIII."

[486] LlMB. fol. LIII, ordinació "...publicada a V. de Octubre M.CCCC.LXXXXII."

[487] LlMB. fol. L., ordinacions "...publicades a VIIII. de Desembre M.CCCC.XVIIII."

[488] LlMB. fol. LII, ordinació "...M.CCC.LXXV. ha XXVII. de Febrer."

[489] A.H.C.B. Reg. d'Ord.IV-13, fol.1 vº, LlMB. fol. XXXXVIIvº, ordinació "...publicada ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."

[490] LlMB. fol. Lvº, ordinació "... publicada a. XXVIIII. de Octobre M.CCCCLX."

[491] LlMB. fol. Lvº, ordinació "...publicada a. XXVIIII. de Octobre M.CCCCLX."

[492] LlMB. fol. XXXXVIIvº, ordinació "...publicada ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."

[493] LlMB. fol. LI, ordinació publicada "...a V. de Noembre. del Any. M.CCCC.LXIII."

[494] LlMB. fol. LI, en les ordenances "...publicades a VIIII. de Desembre M.CCCC.XVIIII."

d'assortir els seus clients amb tot el pa barat, dinals, que els demanessin.[495]

Un venedor o venedora podia tenir al mes una paga de quinze sous, el mostassà declarava quines eren les persones hàbils per a aquest ofici, no podia cobrar per fer aquest reconeixement. Algunes persones no podien exercir-lo, com eren les esclaves i les dones amigades.[496]

Algunes d'aquestes ordinacions estaven fetes amb la finalitat de protegir el consumidor tant en la seva salut com en els seus interessos econòmics.

El producte venut no havia de presentar un perill per a la salut, observem aquesta ordinació: "Que tot flaquer o forner o altra persona que past pa per vendre en la dita ciutat aie a pastar net de pedres e de terra que no crusca mastegantlo, com sie trobat que lo pa que han pastat aquestos dies passats ha cruxit tan fort que nol podien meniar be la qual cosa es en gran dan de aquells quil menien sots ban..".[497] Tanmateix de l'existència d'ordinacions d'aquesta naturalesa no ens pot fer pensar que se n'esdevingués una protecció de la salut.

Els interessos econòmics dels ciutadans es protegien contra els possibles abusos dels venedors. A vegades perquè aquests ciutadans compraven en situacions difícils i precàries com podien ser després de la defunció d'un familiar.[498] En altres crides s'observa una protecció enfront a possibles coaccions "que sie venut tant pa com sera demanat sens ferne pendre daltre".[499] També es protegia el comprador enfront dels perjudicis que se li podien causar si el pa era defectuós. En aquest sentit es recull una crida.[500] Heus aquí l'enunciat: "que lo forner e flaquer hagen coure be lo pa que es ven...". Es protegia també el ciutadà d'un servei insuficient com podia ser en el cas de portar el pa a coure i que aquest no quedés ben cuit, si això passava el forner havia de donar el seu propi pa per satisfer el client.

Queda recollit també en el Llibre del Mostassà que el producte no ha de produir engany en el comprador, la seva aparença ha de correspondre al que en realitat s'ofereix,[501] també les matèries amb què es realitza el producte han de ser les correctes sense produir engany al comprador. Així, doncs, si quan es compra el pa el consumidor imagina que està fet amb farina de blat de pa i no amb un succedani, per evitar qualsevol frau es prohibeix mesclar a la pasta de pa farina d'altres cereals o lleguminoses.[502]

A fi que el venedor no pogués acaparar existències o seleccionar el elecció el comprador es considerava necessari tenir exposats a la vista els productes que es venien i aquest és l'esperit de la següent ordinació: "que lo pa per vendre o la maior part sie tengut publicament..."[503] . En lloc trobem que fos necessari tenir marcats públicament els preus dels productes, el que sí està assenyalat és que els pans han de tenir el pes que diu el mostassà.

A d'altres indrets de Catalunya les competències del mostassà, en certs aspectes, eren similars a les que tenia a Barcelona. Pel que fa a l'abastiment de pa obligava els forners a

---

[495] LlMB. fol. XXXXIXvº, en les ordenanças "...publicades a VIIII. de Desembre M.CCCC.XVIIII."
[496] LlMB. fol. LI, en les ordenances publicades "...a V. de Noembre. del Any. M.CCCC.LXIII."
[497] LlMB. fol. XXXXVIIIvº, ordinació "publicada lo primer de Juny. M.CCC.LXXXXVII."
[498] LlMB. fol. XXXXIXvº, en les ordenances "...publicades a VIIII. de Desembre M.CCCC.XVIIII."
[499] LlMB. fol. L, ordinació "... publicada a XIIII. de Setembre. M.CCCC.XXVI."
[500] LlMB. fol. XXXXVIIIvº en les ordenances "...publicades a VIIII. de Desembre M.CCCC.XVIIII."
[501] LlMB. XXXXVIIvº, en les ordenances publicades "... a VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."
[502] LlMB. fol. XXXXVII, en les ordenances publicades "...ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."
[503] LlMB. fol. XXXXVIII, en les ordenances "... ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII."

tenir el forn ben proveït. De forma semblant es controlava la qualitat del producte acabat, el pes i el preu.

Però verifiquem també que algunes d'aquestes competències eren diferents, com la que fa referència a l'obligació de complir amb els imposicioners abans de vendre el pa.[504]

Hom dedueix pels documents que les funcions i el camp d'acció que els són encomanades al mostassà de Barcelona, en aquesta epoca consisteixen a:

Primer lloc, verificar l'elaboració del pa, controlar les matèries primeres i revisar el producte un cop elaborat.

En segon lloc, tal com hem vist anteriorment, controlar el comerç del pa en l'interior de la ciutat. Això ho realitzava designant l'emplaçament dels llocs de venda, anomenant qui podia vendre i quants llocs de venda podia tenir, indicant els productes que es podien vendre i els de venda obligada, assignant les quantitats mínimes de producte a vendre i establint els preus i el pes. A més a més, han de protegir el pa produït a la ciutat enfront del que ve de fora.

En tercer lloc, hem de constatar l'existència d'una sèrie de crides fetes amb la finalitat de protegir el consumidor, enfront l'escasetat i la diversitat creixent dels béns. Aquestes últimes consideracions són especialment significatives per a nosaltres ja que podrien constituir un precedent dels nostres actuals codis de consum.

Les ordenances estableixen les facultats coercitives del mostassà per executar les penes imposades sobre els béns o la persona dels que no compleixen la normativa. Hem constatat l'existència de tres tipus de penes, el més corrent era el pagament de multes, el mínim exigit era de cinc i el màxim de dos-cents sous. A vegades a la pena pecuniària s'hi afegia un càstig suplementari consistent a confiscar les mercaderies o a idemnitzar amb un nou producte el perjudicat. També com a càstig es podia privar d'exercir l'ofici i trobem un cas en què la pena és la presó.

En les crides es parla indistintament de forners i flaquers, és natural ja que des de 1368 aquests constituïren una confraria comuna i a partir del 1448, un sol gremi que es regí per les ordinacions de 1453. A Barcelona, des del 1537, els consellers es feren càrrec directament de la confecció del pa i obligaren els forners i flaquers a pastar als forns municipals o pastim, això ho feien a compte de la ciutat o a compte propi segons les circumstàncies. Podien fer pa lliurement els monestirs i els capítols de la seu.

Cal senyalar que les crides no es repeteixen sinó que pretenen normalitzar certes facetes de la comercialització del pa, en un ampli ventall.

4.2. Normativa sobre el peix fresc i salat

Com podem comprovar pel nombre d'ordinacions,[505] el control del comerç del peix no escapava al mostassà i a les autoritats municipals, la seva regulació escrita era força estricta en alguns aspectes, com més endavant veurem.

---

[504] Veure, Serra Vilaró: op., cit., pàg. 143, 144; Riu, M.: op., cit., pàgs. 361, 362.

[505] A.H.C.B. Reg. d'Ord.IV-13, fol. 57vº, 58, 58vº, 59, 59vº; IV-14, 12vº, 21 -23vº; IV-21, 29vº; En el LLibre del Mostaçaf de Barcelona son un total de 88 nomes pel peix fresc.

El peix és un aliment propi dels pobles del litoral, encara que Braudel afirma que les aigües del Mediterrani no són molt més riques que les seves terres, sobretot si es compara amb les del mar del Nord i de l'Atlàntic.[506] Amb vistes a la quantitat de noms de peixos que es mencionen, la facilitat de la pesca, i el contingut de les ordenances. Pensem que és possible que fos un aliment molt consumit, i en moments de carestia esdevingués una veritable alternativa a la carn.[507]

Les ordinacions del mostassà no ens permeten conèixer el volum del comerç de peix a Barcelona, que sembla que era un producte de consum freqüent i fins imprescindible durant la Quaresma.

El proveïment de peix per la ciutat està recollit a les primeres ordinacions d'aquest capítol del Llibre del Mostassà, concretament han de portar el peix a la plaça tots els qui pesquen per les zones de Vilassar, Caldes d'Estrac, Castelldefels, Montgat i Garraf.[508] I també havien de portar el peix a Barcelona tots els pescadors de la ciutat que pesquessin en qualsevol lloc de Catalunya, almenys la meitat de la seva mercaderia havia de portar-se a la ciutat.[509] Es vetllava també perquè els revenedors no poguessin comprar el peix fresc i després vendre'l fora de la ciutat, només el Mostassà podia donar el permís quan les circumstàncies ho permetien.[510] Els pescadors havien de fer el descans setmanal i no podien pescar des de la mitja nit del dissabte fins a la mitja nit del diumenge, excepte en època de quaresma, en què la població consumia molt més peix.[511]

Segons les ordenances tot el peix fresc que arribava a la ciutat s'havia de portar obligatòriament a la peixateria. Allí es descarregava, es pesava a les romanes i es pagaven els impostos. Després el peix gros es portava a tallar i es distribuïa per vendre a pes. El peix petit es venia sencer a peces, però també després d`haver pagat els seus impostos. Totes aquestes operacions estaven regulades pel mostassà i els seus ajudants, i així ens consta en el Llibre d'Ordinacions. "...Que tot peix fres que sera portat en la ciutat de sol ceint fins a sol ponent hage a ser portat a la pescateria...", "...Que tot peix fresch que sia portat en la ciutat sia portat a la romana de la pescateria...", "...Que qui vendra peix cascun dia hage a comtar ab los impositioners e pagar lo dret...".[512] Amb algunes normes es procurava prevenir els possibles fraus al fisc. Estava prohibit guardar o amagar el peix a les cases particulars i, en el cas que algu per necessitat descarregués el peix de nit a casa seva, l'endemà l'havia de portar a la peixateria i complir amb totes les seves obligacions.[513] Els cobradors d'impostos registraven

---

[506] Segons Braudel,op. cit., pàg. 180. " le faltan al Mediterráneo,mar profundo, mar socavador,los bancos apenas sumergidos, las plataformas litorales en las que, hasta una profundidad de 200 metros, pulula la fauna submarina".

[507] Bennassar, B.:"L'alimentation d'une ville espagnole au XVI. siècle. Quelques données sur les aprovisionements et la consommation a Valladolid."...,..pàgs. 729-740. Pàg. 735, "Si l'on doutait du grand rôle tenu alors par le poisson dans l'alimentation, que l'on considère les faits suivants: Il existait en permanence dans la ville sept "tables" de poisson frais et salé, ce qui laisse supposer une vente considérable; -Sourtout le prix de l'affermage de l'"alcabala" du poisson est comparable à celui de la viande...,Forte demande de poisson, moins cher que la viande: les choses dans l'Espagne du XX. siècle sont- elles tellement différentes?."

[508] LlMB. fol. LXXXI, ordenança "...publicada a XIII. de Març. M.CCC.LXXXX."

[509] LlMB. LXXXIvº, ordenança "...publicada a XVII de febrer M.CCCC.V."

[510] LlMB. fol. LXXXIIIvº, en les ordenances publicades "...a XVII. de Setembre. MCCCLXXXXIX."

[511] LlMB. fol. LXXXII.

[512] LlMB. LXXXIIIvº, segons ordenança "...publicada a XXI. de Febrer. M.CCCC.XXXI."

[513] LlMB. fol.LXXXIII, segons ordinacions publicades "... a XVII. de Setembre. MCCCLXXXXIX."

les entrades en un llibre, el qual havia de ser mostrat al mostassà, si ho requeria, per saber tot el peix que havia entrat i havia estat venut a la ciutat.[514]

El comerç del peix anomenat "de tall " es reflecteix bé a les Ordinacions. El peix gros es tallava a la denominada "casa closa". Era obligat fer-ho allí i no es podia entrar en ella mentre estiguessin tallant el peix. El mostassà tenia autoritat per dir el peix que s'havia de tallar i l'assignava, distribuint-lo entre els talladors.[515] Aquests percebien emoluments per la seva feina: "...Que lo tallador de peix hage III sous per quintar per sos treball...".[516]

Es venia en llocs fixos, taules autoritzades, a les quals els ciutadans acudien per fer les seves compres.[517] Tot el gènere que es venia havia de ser fresc "...Que peix pudent ni podrit no sia venut, e que lo mostassaf puga iudicar com altres coses que puden...",[518] el peix de tall s'havia de presentar sense vísceres, altres sense espines. En general les normes eren fetes amb el comú denominador que no s'enganyés el consumidor, cosa que es posa plenament de manifest en ordinacions com la que segueix "...Que no puga fer mastria alguna per a parensar lo peix per que aparesca més fresch...".[519]

La venda es feia a la plaça, tot el peix es venia a pes, no a ull "..., Que lo peix de mige lliura carnisera en sus se hage a vendre a pes... ".[520] Aquesta venda al detall la feien els peixaters o els revenedors. Els preus els fixaven el mostassà i els Consellers i els controlava el mostassà. La unitat de pes per vendre era la lliura carnissera.[521] Es posa de manifest la dependència del mostassà respecte els consellers en la decisió de canviar els preus: "...Que lo Mostaçaf puga creixer aminuar ab voluntat dels consellers, e no sens ells los sus dits fors...".[522] En el Llibre del Mostassà existeix una interessant relació de preus ordenats de més cars a més barats.[523]

En resum com podem observar les competències assignades al mostassà estaven lligades al control del proveïment i el comerç. En aquest camp resulta interessant destacar la seva intervenció en primer lloc en la decisió dels llocs de venda i permisos per vendre,[524] en segon lloc la vigilància dels talladors i venedors,[525] en tercer lloc el control sobre la qualitat dels productes.[526]

Pel que concerneix al proveïment ja hem vist abans com regulaven, qui i com abastava de peix la ciutat. També podem comprovar com l'ombra de la penúria un cop més es feia present en una sèrie d'ordinacions que tenien de comú el no permetre que els revenedors poguessin acaparar el producte i treure'l de la ciutat.[527]

---

[514] LlMB. fol. LXXXVIII.
[515] LlMB. fol.LXXXVvº, ordinacions publicades "...a XVII. de Noembre M.CCCC.I."
[516] LlMB. fol. LXXXX.
[517] LlMB. fol. LXXXVII.
[518] LlMB. LXXXVIIvº
[519] LlMB. fol. LXXXVI.
[520] LlMB. fol. LXXXIIII, ordenança "...publicada a XVIIII. de Agost M.CCCCC.XXXXVII."
[521] LlMB. fol. LXXXXIIIvº.
[522] LlMB. fol. LXXXXIIIvº.
[523] LlMB. fol. LXXXXIII.
[524] LlMB. fol.LXXXIII, en ordenança publicada "...a XVII. de Setembre. MCCCLXXXXIX."
[525] En general totes les ordinacions del LlMB., però especialment fol. LXXXX-LXXXXI.
[526] LlMB. fol. LXXXVII.
[527] LlMB. fol. LXXXIIIvº, en les ordenances publicades "...a XVII. de Setembre. MCCCLXXXXIX."

Competències molt similars però menys extenses tenien els mostassàs de les viles de Cardona i Puigcerdà, mentre que les Ordinacions de la vila d'Igualada incidien més en la imposició del peix.[528]

Pel que es refereix al control de pesos s'exigia que el tallador de peix "...hage a tenir cumpliment de pesos..."[529] i es detallava com havien de tenir les balances, buides, ben planes i esteses.[530]

La normativa del peix salat ens aclareix que les vies de distribució a l'engròs eren diferents que les del peix fresc. Arribava de diversos indrets, el de fora de Catalunya era portat per mercaders i els corredors establien les relacions comercials.[531] Si es tractava d'arengades els comptadors i no altres persones calculaven amb cura les unitats dels barrils. Les persones que havien de exercir aquest ofici eren elegides pel mostassà.[532]

Com podem comprovar, una vegada més estava prohibit treure peix de la ciutat[533] tant per terra com per mar "...Que peix sech o salat no sia tret per mar sens llicencia del Mostaçaf...".[534] Tampoc no es podia comprar directament en els vaixells que arribaven "...Que algu no gos comprar dins mar alguna natura de peix salat sens licentia del Mostaçaf...".[535]

Tot el peix que es venia havia d'estar en bones condicions: "... Que peix salat pudent no puga esser venut...E si tal peix sera trobat per lo Mostaçaf en algunes de les dites puestos e encara que se allegue que no lei tenen per vendre sino per esquer o per altre raho. Lo dit Mostaçaf hage a fer jutiar lo dit peix per dos o tres menestrals mitiançant sagrament e si sera jutiat esser pudrit e no vendable lo hage fer cremar o llansa...".[536] Fins i tot podia exigir als comerciants botiguers que li mostressin el peix per reconèixer-lo[537] i, controlar la seva salubritat.

En resum per raons d'utilitat pública controlava la venda i consum de peix i en virtut de la seva autoritat imposava sancions pecuniàries als que contravenien les seves normes. L'import d'aquestes multes era d'un mínim de cinc sous fins a un màxim de cent sous. Algunes vegades es podia també perdre el producte. Dues vegades es parla d'empresonament i un cop de perdre l'ofici.[538]

Es pot observar que la compilació d'ordinacions del peix no està realitzada sota el criteri cronòlogic de més antigues a més modernes, sinó en agrupacions temàtiques. La més antiga que es recull és de 1390 i la més moderna de 1534.

---

[528] Castellà, G.: LLibre op., cit., pàg. 29 i 30; Serra, J.: Història... op., cit., pàg. 132, 133; Galceran, S.: La industria..a op., cit., pàg. 122 a 128.
[529] LlMB. fol. LXXXX.
[530] LlMB. fol. LXXXXvº.
[531] LlMB. fol. LXXXXVI, en les ordenances publicades "... a XII de Març. M.CCCC.XXXVIII."
[532] LlMB. fol. C, en les ordenances "... XVIII. del mes de Setembre, M.D.XXXIIII."; IMH. Reg. d'Ord.IV-13, fol. 90vº, 91.
[533] LlMB. LXXXXV
[534] LlMB. fol. LXXXXVII, en les ordenances publicades "a X de Març. M.CCCC.LXVIII."
[535] LlMB. fol. LXXXVIvº, publicat en les ordinacions "a X de Març. M.CCCC.LXVIII."
[536] LlMB. fol. LXXXXVII, publicat en les ordinacions "...a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXVII."
[537] LlMB. fol. LXXXXVIIvº, en ordenances "...publicada a I de Fabrer. M.CCCC.XXXXVIII."
[538] LlMB. fol. LXXXXVI, ordenança publicada "...a XII de Març. M.CCCC.XXXVIII."

La normativa ens aclareix que el mostassà, almenys teòricament, tenia la força suficient per ordenar i harmonitzar el mercat del peix fresc i salat, un mercat sovint conflictiu perquè els recursos eren insuficients i les necessitats peremptòries.

4.3. Normativa sobre la carn

En observar les ordinacions sobre l'abastiment i comerç de la carn un cop més es posa de manifest la pobresa de subsistències a la Mediterrània.[539]

Eduardo Ibarra al·lega que la millor prova de l'escassetat de la carn a Espanya l'ofereixen les peticions i prohibicions acordades a les Corts respecte a la sortida i entrada de ramat.[540]

A Barcelona aquest conjunt d'ordinacions comencen per la crida que cada any acostumen de fer els consellers de la ciutat per assegurar i proveir per tot l'any de carns de moltó.[541] Pel que concerneix a la fomulació de la crida no ens aclareix qui era el responsable de demanar responsabilitats als carnissers sobre l'abastiment de carn a la ciutat. Pero creiem que aquesta competència en aquests moments era dels consellers.[542] Sevillano Colom puntualitza en aquest aspecte, per la ciutat de Valencia medieval, que aquesta facultat la tenien els Jurats per especial i exprés privilegi del senyor rei.[543]

Però si ho comparem amb diferents ordinacions publicades a altres llocs de Catalunya veiem com aquesta responsabilitat recau en el mostassà. A la vila de Cardona l'ordre és molt explícita "Que los carnicers sien tinguts i obligats en tenir la vila bastada de carn, en ban de deu sous." " E per si cas faltava, i sera request per lo Mostassaf que en continent dit carnicer la hague de provehir; sinó, a ses costes dit Mostasaf ne puga comprar a costes de dit carnicer, fins que dit poble sie servit, i açò se mana sots ban de vint sous."[544]

A Igualada i a Puigcerdà amb altres paraules les primeres ordinacions venien a dir el mateix.[545]

Un cop més raons de pobresa i escassetat els portaven a fer ordinacions proteccionistes, prohibint treure bestiar de la ciutat. Era una preocupació constant impedir que se l'enduguessin i que la ciutat quedés desproveïda d'aquest producte tan necessari. Per aquesta raó la pena pecuniària era dissuasiva, tres-cents sous, que era una quantitat important, si tenim en compte que aquestes anaven normalment de deu a cent sous.[546] No obstant, el

---

[539] Braudel, F.:El Mediterráneo..., op.cit., pàg 316. "...Ya en el siglo XVI le parece al hombre del norte deficiente el ganado mediterráneo, los bueyes esqueleticos las más de las veces, y de poco peso los corderos..."

[540] Ibarra, E.:El problema de las subsistencias en España al comenzar la Edad Moderna. La Carne. Madrid,1935. Pàgs.3,4,5. Aquest autor afirma tambe que la carn era de poca cualitat perque provenia de ramat mal cuidat i de poc pes.

[541] LlMB. fol. LV, ordinació "...publicada a XVIII. de Juny M.CCCC.XXXXVIII."

[542] En el IMH. Registre d'Odinacions IV, en els volums corresponents al secle XVI, trobem ordenances regulant el abastiment i comerç de la carn, aquestes ordenances son fetes pels consellers o una comissió del Consell de Cent.

[543] Sevillano Colóm,Francisco:Valencia Urbana...,op. cit., pàg. 80. "...Los Consellers de Barcelona, al inquirir acerca del oficio de Mostaçaf, preguntaron con particular interés a quién correspondía el abastecimiento de la carne en la ciudad de Valencia...,Asi escriben: Os respondemos que el cuidado y ordenación de tener carnes nos pertenece a nosotros, Jurados, los cuales, por especial y expreso privilegio del señor Rey,tenemos poder y jurisdicción de hacer mandamientos penales y obligar, así por cárcel como por embargo de bienes, a los carniceros, para que procuren tener, cortar y vender suficiente carne en la ciudad..."

[544] Serra Vilaró, J.: op., cit., pàg. 131.

[545] Per Puigcerda, S. Galceran fa constar que per a les carns, com en tots els queviures, la primera disposició era procurar un bon proveïment a tota la contrada i en aquest sentit parla del dret de "fadiga de bestiar". Galceran, S.: op., cit., pàg. 113 i 114; Per Igualada veure, Castellà, G.: op., cit., pàg. 15.

[546] LlMB. fol.LXIvº, en les ordenances "... publicada. a XX. de agost M.CCCC.VIIII."

mostassà podia donar permís per treure el bestiar de la ciutat.

Tots els animals destinats al consum humà havien d'entrar vius a la ciutat. Només es podien sacrificar en els escorxadors o en els llocs habilitats especialment per aquesta funció.[547] Després, abans de tallar la carn, es portaven les peces senceres a pesar a la "romanes". Els pesadors verificaven si la pesa era autèntica:"...Que tot moltó age esser portat a la romana per pessar ab botons e la verga e, lo cap,e si sera fet lo contrari ultra lo ban sien tallats per ovelles...".[548]

Es comercialitzava a les carnisseries i la venda es feia per separat, no es podien mesclar les diferents carns en cap moment ni vius ni morts els animals ni en el moment del sacrifici.[549]

En el capítol de les ordinacions dedicat a les carns es detallen els diversos reglaments segons fossin: carn d'ovella, de boc i de cabra, carn d'anyells, carn de bou vaca i vedell, carn de cabrits, carn de porc i cansalades. Cal remarcar que en aquest aspecte la normativa és molt clara, "...Que en carniseria hon setalla moltó nos talla boch, ovella ne cabra...", "...Que algun carniser no gos mesclar ne vendre una carn ab altre ne fer tornes ab altre bestia sinó de aquella mateixa...", "...Que per lo portal no puigen entrar moltons ovelles e anyells ne altes bestiars tots plegats...", "...Que en lo scorxador hon scorxen moltons no puixen scorxar ovelles anyells e altres bestiars...".[550]

Els carnissers es comprometien de tenir les carnisseries abastades de carn, que el producte estigués exposat al públic,[551] a vendre a pes i no a ull, el pes havia de ser bo i sense torna. Si aquestes normes no es complien el mostassà requeria l'infractor, que havia de donar compte de la seva conducta. En el cas d'haver estafat en el pes havia de refer la pesada i donar el que era just.[552] Els establiments de venda havien d'estar provistos de balances i pesos "...Que cascun carnisser hage a tenir complits peses de tots aquelles carns que vendra..."[553] i de taules i pilons per tallar.

Els establiments havien d'estar nets "...Que tot carniser o són missatge no gos llansar o fer llansar bantes ne caps ne peus ne nenguna altre sutsura dins les carniseries ne fora aquelles ans queles carniseries hagen a tenirles netes de totes sutsures..."[554] i no es podia il·luminar artificialment mentre hi havia sol "...Que nos puixa tenir llum en les carnisseries pus lo sol sia axit...".[555]

El mostassà tenia la força suficient per exigir en interès de la salut i conveniència pública[556] que es complissin una sèrie de normes encaminades a controlar la qualitat de les carns que es consumien a Barcelona. En primer lloc estava prohibit entrar en la ciutat carns

---

[547] LlMB. fol. LXIvº, ordinació que "...Fou publicada. a XX. de agost M.CCCC.VIIII."
[548] LlMB. fol. LXIIIvº, publicat en les ordenances "...a VII. de Maig M.CCCC.LXXVI."
[549] Referent a això, per Espanya, veure Ibarra, E:El problema de..., op. cit., pàg. 15.
[550] LlMB. fol. LVIIvº, en les ordinacions publicades "...a VI. de Maig. M.CCCC.LXXVIIII."
[551] IMH. Reg. d'Ord. IV-13, fol.166.
[552] LlMB. fol. LVI. S'epecifican les posibles infraccions i les sancions corresponents.
[553] IMH. Reg. d'Ord. IV-13 fol. 166; LlMB. fol. LVII, ordinació "...publicada primer dia de Marc. y a XVII. del matex M.CCCLXXXXVII."
[554] LlMB. fol. LXIvº, ordinació "...publicada a, VIIII. de juny M.CCC.LXXXXV."
[555] LlMB. fol. LXI, ordinació "...publicada a XIII. de Setembre. M.CCCC.XXVI."
[556] IMH. Reg. d'Ord.IV-12, fol.150vº, i LlMB. fol.LX, en les ordenances publicades "...a VII. de Maig. M.CCCC.LXXVI."

mortes i els portalers havien de denunciar si algú gosava fer-ho.[557] Es considerava que no complir era una infracció greu i la sanció imposada era la privació d'exercir l'ofici. Tanmateix, Manuel Riu considera al comentar les Ordenances de Sant Llorenç de Morunys que el fet d'entrar carn morta era per vendre al marge de la carnisseria i en competència amb ella.[558]

Les ordenances disposaven també que no fos permès als carnissers tallar les carns si primer el mostassà no els hi posava el preu.[559]

En segon lloc podia inspeccionar les carns, o fer-ho fer per prohoms, en el moment de venda per comprovar si l'estat era el correcte; el criteri per considerar-les aptes per al consum era que no desprenguessin el tuf propi de les carns que estan alterades perquè han començat el procès de putrefacció.[560] Convé advertir la contradicció present en aquesta normativa, que podia prestar-se sovint al frau vist que la carn morta podia entrar de dia a la ciutat i vendre's a la Portaferrissa.[561] En tot cas aquesta també havia de ser controlada pel mostassà i dues persones elegides per ell.[562]

Els caps, els budells i les freixures en general no es venien a pes ni tampoc es podien donar com a torna de la carn comprada. Concretament els budells es venien a la riera prop del portal de Santa Eulàlia.[563]

Una sèrie de disposicions establien garanties per als compradors i alhora generaven responsabilitats als venedors. El venedor tenia obligació de vendre a tot hom que volgués comprar en el seu just pes i al preu establert."...Hage de dar de aquella carn que tallara ha totom lliberalment segons que voldra per sos diners...no gosen vendre alguna carn sens pes ne pendre de aquella si no tant com pesara segons lo for a que es vendra...".[564]

El venedor no podia tenir la carn amagada sota la taula ni en altres llocs, ni podia tenir a la carnisseria ni a la vista ni d'amagat la carn que ja havia venut.[565] Per evitar que s'induís a error el consumidor, falsejant el producte, només es podia farcir o cobrir de tel un producte de la mateixa bèstia que es venia. I no podien vendre alhora en la mateixa taula bou, vedell i altres carns.[566]

Les funcions de control que deriven dels preceptes d'aquestes ordinacions eren exercides pel mostassà o pel personal per ell autoritzat. En les funcions d'inspecció estava autoritzat per requerir i examinar tot allò que pugués servir d'informació per a un millor compliment de la seva missió. Les persones físiques quedaven obligades a facilitar

---

[557] LlMB. fol. LX. en les ordenances publicades "...a VII. de Maig. M.CCCC.LXXVI."

[558] Referent a l'Ordinació: "Item mès que ninguna persona, de qualsevol grau ho condiciò que sia, gos comprar fora de la vila, carn de moltó, ovella, cabrit,anyell,anyella que sia morta per metre-la dins la present vila, en ban de cinquanta sous,lo qual se haja de partir entre lo honorable batlle, mostasph, he carnicer.". Al comentar-la diu:"... Però si algu s'atrevís a entrar a la vila carn morta, amb el propòsit de vendre-la sens dubte al marge de la carnisseria i en comptència amb ella..." Riu, M.: op., cit., pàgs. 350 i 358.

[559] IMH. Reg. d'Ord. Especials, fol. 11, i 89vº.

[560] LlMB. fol. LVIIIIvº, en la ordinació "...a VI de Juliol M.CCCC."

[561] LlMB. fol. LXXIIIvº.

[562] LlMB. fol LXVIvº, ordinació publicada "...a XXXI. de Maig any M.D.VIII."

[563] LlMB. fol. LVIIIvº, en les ordenances publicades "...XXVIIII. del mes de Abril. MCCCLXXXXIII."

[564] LlMB. fol. LVIvº, en les ordenances "...publicades a. XXVIIII. del mes de Abril M.CCC.LXXXXVIII. E apres a XXVII. de Janer M.CCCC.XXXV."

[565] LlMB. fol. LVIII, en les ordenances "...publicades a XXVIIII. de Abril M.CCC.LXXXXIII."

[566] LlMB. fol. LXXIII, publicat en les ordenances "...a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII."

informació si se'ls en demanava i la negativa a subministrar dades constituïa una infracció.[567]

Les infraccions a allò establert en les ordinacions es penaven de diverses maneres: a) multes que oscil·laven segons la gravetat de 5 a 300 sous, en alguns casos s'especificava que si no es podia pagar el deutor era castigat amb la pèrdua de llibertat. b) decomissar el producte. c) Privació d'exercir l'ofici.

De moment no tenim gaire infomació sobre el procediment sancionador. Amb tot, hom dedueix pels documents que podia ser oral e immediat.[568]

Resumint, les principals competències del mostassà de Barcelona en el subsector de la carn eren, la intervenció del comerç de la carn per assegurar l'abastiment de les carnisseries, garantir la qualitat, el pes, el preu i prevenir els enganys; també controlar l'aplicació de normes sanitàries. Cal esmentar d'altra banda, que en un sentit ample, aquestes competències coincidien amb les d'altres mostassàs d'alguns pobles i viles de Catalunya.[569]

Cal remarcar una sèrie d'ordinacions que sota el títol de "Ordinatio sobre les carns dels Jueus" ens permet veure algunes peculiaritats dintre de l'entorn comercial del moment. I sembla que la idea que presidia totes aquestes lleis era la separació entre la població cristiana i jueva.[570]

El mostassà nomenava la persona encarregada de tallar les carns així com el nombre d'animals que s'havien de sacrificar. Estava prohibit comprar o vendre carn als jueus. Per evitar la cohabitació i mescla, els jueus havien de distingir-se per uns vestits especials amb senyals d'identificació pròpies, tant pels homes com per les dones la pena imposada en cas d'infracció era molt greu, 500 sous o presó.[571]

4.4. Normativa sobre els revenedors

Els revenedors venien al detall i el seu paper en el moment era controvertit perquè acaparaven els productes, com ens ho posen de manifest entre altres, P.Vilar.[572] L'administració procurava controlar els seus moviments.[573] En el Llibre del Mostassà s'hi

---

[567] IMH. Reg. d'Ord.IV-23, fol.149, 149vº; LlMB. fol. LVIII, ordinació "...publicada a XII. de Octubre. M.CCCLXXXXVII."

[568] LlMB. fol. LVIIIIvº, "...que algun Carnicer o son misatge no gos tenir o, fer tenir portar o fer portar en les carniceries palesament o amagada carns que puden sots ban de XXXX. sous per cascuna vegada que contrafa e, a trobat sera e perdra les carns les quals lo dit Mostaçaf faça llensar. Divendres a VI de Juliol M.CCCC..."

[569] Precisem que ens referim al contingut no al nombre que sempre es molt menor. Pel que fa a Igualada, Castellà, G.: op., cit., pàgs. 13 a 23, trobem aproximadament 28 Ordinacions destinades a regular el comerç de la carn; A San LLorens, Riu, M.: op., cit., pàg. 356, 357, 358. trobem 23 ordinacions per regular la carn; a Cardona, Serrá, J.: op., cit., pàg. 128 a 132, en trobem 42.

[570] Riera i Sans, J.: "la conflictivitat de l'alimentació dels jueus medievals (segles XII- XV)". Alimentació i societat a la Catalunya Medieval, Barcelona 1988. Pàg. 299, "Hi havia una clara consciència, doncs, per part de tohom, que l'alimentació dels jueus necessitava un tracte esplecial i presentava una problemàtica social particular, és a dir que era conflictiva."

[571] LlMB. fol. LXV, ordinacions publicades, "...a, VIII. de Janer M.CCC.LXXXXVI.", i "...a XXVII de Abril. M.CCCLXXXXVII.".

[572] Vilar, P.:Catalunya dins l'Espanya Moderna, Barcelona, 1968, pàg. 271, 272.

[573] IMH. Reg. d'Ord. IV-12, 134rº; els es prohibia comprar per revendre IV-13, 167rº, 191rº; IV-14, 8rº; no podien treure productes de la ciutat, 12rº; no podien comprar per convents o comunitats, IV-16, 26vº, 27rº; ni el mateix mostassa podia donar licencia per fer lo contrari del que preceptuaven les ordinacions IV-22, 180vº, 181rº.

troben un conjunt d'ordinacions amb aquesta finalitat. S'agrupen en dues sèries: la primera dedicada als revenedors de volateria, caça, ous, formatge; la segona als revenedors de fruites, tant verdes com seques, i de verdures.

Referent als revenedors tant de volateria com de fruites, etc. l'acció prioritària del mostassà estava encaminada a: primer, que no acaparessin els productes; segon, que no apugessin els preus; tercer, que no es pugués vendre a qualsevol lloc i de qualsevol manera; quart, que el producte fos de qualitat.

Els pagesos de fora o de dins la ciutat en tant que productors eren els qui havien de vendre aquests productes "... Que les persones defora Ciutat que portaran Ortalissa la puguen vendre en les places o Carres on volran e les de Ciutat pus no sien revenedors...".[574] Per evitar conductes irregulars que es prestessin a la confusió entre els pagesos, els seus enviats i els revenedors, es prohibia que els revenedors i els hotelers acollissin o acompanyessin les persones que portaven caça, volateria, formatges, fruita, etc.[575] Per impedir els abusos dels revenedors es van arribar a promulgar lleis molt rigoroses inclús prohibint la revenda de certs productes "...Que desta hora en avant sien llevats y prohivits que per ninguna manera ni via en Barcelona terme y territori de aquella persona alguna no pugues usar de revendre ninguna manera de volateria e cassa, ne ous ni alguna manera de fruyta fresca ne comprar aquella ya collida o en los arbres, Ans be dites coses hajan de vendre los mateyxos amos o los mosos. y companya llur e, que stiguen en llurs cases, y no per medi de altra persona alguna...".[576] Crida l'atenció que per justificar aquesta norma es fes esment al fet de no respectar-se ordinacions ja existents, cosa que ens fa pensar que segurament aquesta tampoc deuria ser respectada.[577]

També trobem una sèrie de normes que limiten l'acció dels revenedors. Algunes són de caracter general, com les que es refereixen al fet que els revenedors no podien comprar pels camins propers a la ciutat, o la que els recordava que tenien l'obligació de vendre a tothom. D'altres són molt concretes, com les relacionades amb els preus d els productes i els llocs de venda.

Pel que fa els preus dels produtes, es fixen els de les aus, el del conill, el dels ous, l'ordi i la civada. Els llocs que havien de ocupar els venedors eren la plaça nova o el born. També podien vendre a casa seva, en el seu obrador o taula, però no podien deambular per la ciutat amb els productes per vendre: "... Que revenedor no vague per ciutat revenent volateria,cabrits ous formatges ne altres coses...,".[578]

Perquè el comprador no pogués ser enganyat i perquè pogués identificar fàcilment el seu proveïdor, els revenedors no podien mesclar-se amb els pagesos i els seus llocs de venda havien de tenir com a distintiu una petita bandera amb les armes de la ciutat.

Pel que fa a la qualitat dels productes, les ordenances disposaven que animals de pèl com els conills i les llebres s'havien d'esmocar, és a dir treure'ls les entranyes abans de vendre'ls i, finalment, el mostassà havia d'utilitzar el seu criteri basat en la prudència per

[574] LlMB. fol. CXIII, ordenança publicada "a, XXIIII. de Deçembre. M.CCC.LXXXXIIII."
[575] LlMB. fol. CVvº, en les ordenances publicades "...a XXII. de Desembre M.CCC.LXXXXIII."
[576] LlMB. fol. CX, "Fonc feta, e, publicada la present crida publica per los llochs acostumats de la present Ciutat de Barçelona. Vuy a XIX de juliol del any MDLXXII."
[577] LlMB. fol CXIII, ordinació "...Publicada, a, XXIIII. de Deçembre. M.CCC.LXXXXIIII."
[578] LlMB. fol. CVIIIIvº, en les ordenances publicades "...a XXV de setembre M.CCCC.XXXXI."

considerar si aquell aliment era nociu i podia perjudicar el consumidor. "...puga llençar y trencar la volateria e cassa que puda...".[579]

4.5 Normativa sobre els taverners

El vi era bàsic en la dieta i en la vida dels espanyols. Es bevia per esmorzar, dinar, i sopar. Sabem que a mitjans del s.XVI la quantitat consumida per terme mig a Valladolid era de 100 litres anuals per persona. A les ciutats el vi es venia a les tavernes, i se'n prenia per esmorzar dinar i sopar.[580]

La confraria d'hostalers i taverners de Barcelona fou creada al 1445, per un privilegi del lloctinent, la reina Maria, muller d'Alfons el Magnànim.

Les Ordinacions ens permeten conèixer alguns aspectes de l'activitat comercial en aquest sector referides tant els majoristes com als minoristes, com són les condicions dels establiments, el control de la qualitat, els preus i la distribució del producte.

Els locals destinats al comerç minorista de vi o al seu consum immediat havien de complir dues condicions, entrada i sortida directa a la via pública, és a dir, tenir portes als carrers i tenir instal·lat un ram o toia sobre la porta.[581] Això permetria distingir-los i diferenciar-los dels altres comerços.

Per a la venda de vi era necessària una autorització municipal que s'havia de renovar anualment. Per a l'obtenció de l'autorització s'havia de fer constar el nom i cognom del propietari i l'adreça de l'establiment.[582] La inscripció obligatòria o registre és problable que fos vigent per altres tipus d'establiments comercials, però en les ordinacions de mostassà només ens consta per a les tavernes.

A les tavernes es podia vendre vi i neu, però estava prohibida la venda de mescles com la clareia.[583]

Els instruments que es mencionen relacionats amb la venda del vi eren les bótes, els barrals, els carretells, les mesures, els gibrells o recipients rodons de terrissa i els embuts. Aquestes eines havien de reunir les següents condicions higièniques: els embuts havien d'estar provistos de colador, les mesures i els gibrells rentats cada matí i no hi podia haver menjar sobre les bótes de vi[584] . Els titulars dels establiments eren els responsables del compliment d'aquestes normes higièniques i sanitàries.

Les mesures del vi eren els corters, els corterons i els mig corters.[585] S'afinaven

---

[579] LlMB. fol. CVI, en les ordenances publicades "...a XXII. de Desembre M.CCC.LXXXXIII."

[580] Veure a Santamaría Arnáiz, M.: "La alimentación". La vida cotidiana en la España de Velázquez, Madrid, 1989, pàg. 305-336.

[581] LlMB. fol CIIvº, en les ordenances de: "... 1393 com de 1568 y 1590. Estava statuit y ordenat per obviar als dits danys incorriments y desordes los magnifichs Consellers han statuit y ordenat que les devall scrites ordinations per los magnifichs Consellers y promens lo die de II de abril 1594 sien de nou publicades y son del tenor seguent..."

[582] LlMB. fol. CII, la mateixa data.

[583] González Sugrañes, M.: op. cit., pàg. 66, beguda composta de vi blanchc, sucre o mel, canyella y altres subtancies aromàtiques.

[584] LlMB. fol. CXV.

[585] Alsina, C.; Feliu, G.; Marquet, Ll.:Pesos, mides i mesures dels Països Catalans. Barcelona, 1990. Pàgs. 144,

segons el preu i havien d'estar a la vista del públic.[586]

El vi es transportava en barrals, portadores cobertes per traginar líquids.[587]

L'afinador vigilava que les mesures fossin exactes fent corregir qualsevol imperfecció i les marcava amb el senyal de la ciutat. Havien de tenir les mesures establertes. L'afinador ho controlava i cobrava per fer-ho.[588]

Els carretells i les bótes quan eren plenes havien de ser segellades pel mostassà, que garantia l'autenticitat de la mercaderia.[589] Aquest requisit fou refusat per la confreria dels taverners que al·legaven que el mostassà no disposava de mitjans per resoldre amb rapidesa i eficàcia aquesta tasca.[590]

De tota manera, una sèrie d'ordinacions estaven encaminades a controlar la qualitat del vi perquè el comerç fos honest. S'acusava el taverner de ser un tipus de comerciant amb especial enginy per adulterar i falsificar el vi i, si era precís, camuflar també els defectes per enganyar el client.[591]

Fonamentalment es vigilaven dos aspectes, que no fos ni falsificat ni adulterat. Pel que fa a l'adulteració, és a dir, addicionar o sostreure qualsevol substància per variar la composició amb fins fraudulents o per encobrir o corregir qualsevol defecte. Per això es prohibia mesclar el vi amb aigua o amb altres tipus de vi "... que en lo vi nos puga fer mescla alguna...".[592]

La falsificació, o sigui, que la composició real d'un producte no es correspongués amb la declarada, també estava prohibida.[593]

Tanmateix, aquests dos conceptes, si bé podem constatar la seva existència i diferenciar-los quan analitzem el text, seria un anacronisme pensar que els usaven amb la mateixa precisió que actualment, però en tot cas volem destacar l'esperit de no enganyar el comprador i vendre el que s'havia pactat. Aquest aspecte es reflecteix en altres ordinacions i Manuel Riu el comenta en les de Sant LLorenç de Morunys.[594] Si analitzem la informació sobre els preus és evident que la principal preocupació era el seu control i poder facilitar el

---

145, 208, 219. Corter i corteró, en el text manuscrit apareixen aquestes variants dialectals de quarter i quarteró, respectivament.

"El quarter és una mesura de capacitat per a vi. Al segle XVI era la unitat bàsica de capacitat. 32 quarters feien "carga" i 8 feien "barraló". El quarter era igual a 4 quarterons i 8 mitjos quarterons. A Barcelona el quarteró de vi era igual a 1/4 de quarter."

[586] LlMB. fol. CIIvº, ordenances publicades a "...II de abril 1594."

[587] Alsina, C. i altres: op. cit., pàg. 122. "Mesura de capacitat per a líquids l'equivalència de la qual varia segons les diferents formes del recipient del mateix nom."

Aquests autors no ens donen les mesures de capacitat. En el manuscrit tampoc no ens consten, només s'especifica que els barrals havien d'estar ben afinats, assenyalats i el que podien cobrar els afinadors per la seva feina.

[588] LlMB. fol. CXVIII.

[589] Alsina, C. i altres: op. cit., pàgs. 122, 139. " La bóta és una mesura de capacitat per a vi, pròpia de Catalunya igual en general a 4 mallals o 64 porrons.

El carretell és una mesura de capacitat per a vi. Hi ha carretelles de 9 quartans o d'1 carga (segle XVI)." (no tenim dades per comprovar el cas de Barcelona)

[590] LlMB. fol CIII.

[591] Santamaría, M.:La alimentación..., op.cit., pàgs. 328, 329.

[592] Hi ha diverses ordinacions molt explicites pel que fa a aquest punt, LlMB. fol. CIIII, en les ordenances "...II de abril 1594"; i fol. CXV, CXVI, CXVII en les ordenances publicades "...XXIII. de Maig. M.CCC.LXXXXIII."

[593] LlMB. fol. CXVI, "...a XXIII. de Maig. M.CCC.LXXXXIII."

[594] Riu, M.:Les Ordinacions... op., cit., pàg. 352. Quan ens diu: "Es prohibeix la venda de vins barrejats,i s'ordena que qui vengui vi hagi de demanar permís al mostassaf per tal de treure el segell de la bota o vaixell i de posar-li, a fi de garantir-ne la qualitat. En aquest cas el mostassaf cobrarà per la feina 6 diners".

seu coneixement als compradors. Aquestes normes no obligaven els productors que venien el vi de collita pròpia a casa seva.

Sobre qui era el responsable de posar els preus, el text ens podria fer pensar que en teoria era el mostassà,[595] però qui determinava els preus del vi és quelcom més complex.[596] A la pràctica caldria comprovar si podia exercir la facultat d'ordenar els preus o la seva misió consistia en ajustar i comprobar que el preu es corresponia a la qualitat, es a dir, el seu paper estava condicionat de manera efectiva pels consellers i el gremi."...nils sie licit vendre vi en gros ni a menut a maior for, preu del que per lo Mostasaf donada raho als magnifics consellers lo sera posat y afforat lo qual for y preu sera posat y tatxat general per a tots los taverners diferenttiant o no diferentiant los preus i fors segons las species diversitats y maneres dels vins...".[597]

Per facilitar la informació dels preus al públic, sovint analfabet, el venedor havia de pintar a la bóta unes ratlles blanques i vermelles que es corresponien amb els sous i els diners. A més a més, havia d'enganxar a la cara de la bóta un paper escrit per la seva mà amb el preu.

Resumint, era potestat del mostassà controlar: primer, que les tavernes gaudissin de l'autorització municipal corresponent; segon, la qualitat del producte i, tercer, els preus i les mesures.

En altres poblacions com Cardona o Igualada, si bé trobem Ordinacions de Mostassafia destinades a regular el comerç del vi ens aporten poca informació, però confirmen una vegada més les facultats de controlar les mesures, la qualitat i el preu.[598]

4.6. Normativa sobre l'oli

La reglamentació que regulava el comerç de l'oli no era gaire extensa. Només setze ordenances en el Llibre del mostassà,[599] que es limitaven a verificar les mesures, controlar els preus i preservar el mercat de l'acció dels acaparadors.

Per contraposició en els Registres d'Ordinacions trobem publicades pels mostassàs ordenances ratificant el que era preceptiu.[600] Cosa que fa pensar que molt sovint eren vulnerades.

---

[595] IMH. Reg.d'Ord.IV-19, fol.99vº, "... que cada principi de mes sie afforat lo vi als taverners..."

[596] A.H.C.B. Reg. d'Ord. IV-22; fol. 153, "...per tant dit magnific Mostaçaff per executio de dites ordinations ab voluntat y expres consentiment dels magnifics consellers tatxa y afora lo preu dels vins en lo modo y forma seguents..." (1593)

[597] LlMB. fol. CIIvº, "...II de abril 1594."

[598] Serra, J.: op., cit., pàg. 139; Riu, M.: op., cit., pàg. 362; Castellà, G.: op., cit., pàg. 13, 54, 55.

[599] LlMB. fol. CXXIII, ordenances publicades: "...a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXVII.", "...a, XI de Janer M.CCCC.LVIII.", "...a XXXI de Noembre. M.CCCC.LXVIII.", "...a XXVII de Noembre M.CCCCXV.", "...a IIII. de Agost. M.CCCCLXVIII.", "...a XI de Març. de M.CCCC.LXXXXVI.", "...a XXVI. de Octubre M.CCCC.LVI.", "...a XVIII. de Maig. M.CCCC.LXXXXV...", "...a XXIIII de Desembre. M.CCCC.LXV...".

[600] IMH. Reg.d'Ord; IV-12, 166vº, Miquel Çatorra estableix: "que no puga eser venut oli a mes de XIIII diners lo quarto"; IV-13, fol.123 es prohibeix treure oli, 123vº s'estableix el preu màxim del cortó en 10 diners; IV-14, fol.122 Galceran Rovira ratifica l'ordre anterior; IV-16, fol.12 s'ordena que tots els qui en tenen el venguin als qui en voldran; IV-19, fol.128, l'any 1573 s'estableix que els mercaders revenedors facin saber al Mostassà la quantitat d'oli que cadascú té i els preus; IV-21, fol.155 s'ordena que tots els que tinguin més oli del que han de menester que ho avisin al mostassà i que ha de vendre'n a qui en vulgui comprar; IV-22, 128vº, s'ordena que el qui compri oli no hagi de comprar obligatòriament altres mercaderies; IV-23, fol.15 es prohibeix un altre cop treure oli de la ciutat.

Segons les Ordinacions, les mesures adequades per vendre oli eren el cortó, el mig cortó, el corteró i el mallal.[601]

El venedor al detall havia de disposar imprescindiblement d'aquestes dues últimes i totes havien de tenir la boca ampla.

Per combatre el frau s'ordenava tenir-ne dues de cada mida, i que es poguessin escórrer sense pressa després de cada venda, evitant així també que el venedor es beneficiés de guanys il·lícits.

Pel que fa als preus trobem indicat el preu de venda màxim, que era de 10 diners el cortó, i també el mandat que aquest no podia modificar-se fins que tot el producte contingut en un mateix envàs no fos venut "... Que no puga esser puiat lo for del oli fins que aquella gerra que haura comensada sia venuda...".[602]

Per combatre l'acció dels acaparadors es prohibia expressament agabellar, és a dir, apropiar-se i retenir l'oli, assenyalant concretament la possibilitat d'emmagatzemar un màxim de tres gerres als revenedors. A Cardona i altres poblacions també es controlaven els revenedors, pero amb menys força.

Constatem aquí una vegada més l'autoritat del mostassà per fer crides i per fer-les complir. Dues funcions, de les quals ja hem parlat.[603]

D'entre totes aquestes normes relacionades amb el comerç de l'oli en trobem unes de referides als mesuradors, encaminades a assegurar la seva honradesa i integritat.

En primer lloc, el mesurer no podia comprar oli per vendre "..., Que mesurer no puixe comprar ne tenir oli per vendre ne haver participi ab los venedors...,".

En segon lloc, no podia compartir l'ofici amb el de traginer.

Per últim, no podia aprofitar l'oli que quedava a les mesures per la qual cosa se li prohibia tenir recipients per acumular-lo "...Que mesurer de oli no puixa esser mesurer e traginer, en sems. E que lo dit mesurer nos puga retener lo oli que restara en les mesures,e que ab la bestia ab que aportara las mesures no puga tenir vaxel en que pugues scorrer dit oli...".[604]

4.7. Normativa sobre els especiers i confiters

Sota el títol de "Ordinacions sobre speciers" es recullen nou normes per al control del comerç de medecines. No es fa cap referència a la venda d'espècies al detall, de les que ens parla Pere Gil en la Geografia de Catalunya.[605] Els documents es refereixen indistintament al

---

[601] Alsina, C.; i altres: op. cit., pàgs. 174, 222, 263. "Cortó és una forma dialectal de quartó... Mesura de capacitat per a oli, igual a 1/4 del quartà o 1/120 de carga, és a dir, uns 1,062 l. (patró de Barcelona). Mallal, mesura de capacitat per a líquids emprada a diverses comarques de Catalunya... En oli, 4 mallals feien una bóta i el mallal es divideix en 4 quarters i 18 olletes."

[602] LlMB. fol. CXXIII, CXXIIIIvº, en la ordinació publicada "...a XXXI de Noembre. M.CCCC.LXVIII."

[603] LlMB. fol. CXXV.

[604] LlMB. fol. CXXIIIvº, ordinacions publicades "... a XI de Març. de M.CCCC.LXXXXVI."

[605] Pel que fa a les espècies i les drogues, trobem la següent descripció a la Geografia de Catalunya de Pere Gil: Iglésies, Josep:Pere Gil, S.I. (1551-1622) i la seva Geografia de Catalunya. Barcelona, 1949. Pàg.247. " Drogas y cosas de speciaria molt pocas se troban en Cathaluña: pero ay algunas cosas en Cathaluña que poden supplir algunas drogas, perque lo pebre delas Indias, ques fa en cathaluña pot supplir la falta del pebre ques aporta de alexandria. y lo llorer, Romanill, espigol, farigola, salvia de moradyx, poden servir en algunes viandas; si be atart ò casy nunca serveyxen...,Son las Especies y drogas, que venen de Alexandria las seguents. Pebre, Gingebre, Clavells, Canella, Nous noscadas, etc...Cassia, Riubarbaro, Goma arabica, y moltas varietats de gomas, encens, mirra, aloes balsam, Momios, Boliermini, y altres coses simples etc.

terme apotecaris o especiers en reglamentar la preparació i venda de medicines. A Barcelona els apotecaris aparexien units o agremiats sota la denominació de "Candalers e tenders e Especiayres"... " Los Especiayres d'aleshores eren los apotecaris de nostres dies. Preparaven y venien medecines, aixarops, aygües, ungüents, y herbes".[606]

Sabem que a Barcelona hi havian diferències de caràcter professional entre els adroguers, els apotecaris, els especiers, els cerers i els sucres.[607] Però com ja hem dit abans en aquest capítol de normativa sobre especiers i apotecaris, tan sols es recull la normativa destinada al control de la venda de medicaments.

En altres indrets de Catalunya el terme especier podia referir-se als botiguers que venien altres productes. Un exemple el trobem a les ordinacions fetes sobre la imposició de les espècies a Igualada. L'ordinació diu "... que de aqui avant comprara o vendre en la dita vila de Ygualada,o en són terme: mel, cera, oli, fusta labrada o altres qualsevol coses,quis pertanguen a la imposició de la speciaria...".[608]

La gravetat de les penes pecuniàries, entre 400 i 600 sous, sens dubte les més dures de les que es recullen en el Llibre de Mostassà de Barcelona, ens fa pensar que ens trobem davant d'unes normes de primera magnitut perquè el seu incompliment podia portar greus conseqüències a la població; així ho veien en aquell moment i ho justificaven.[609]

Les aigües destil·lades "aiguaros, aiguanaffa, aigua de nunuffar, aigua ardent, i aigua de eufrasia" devia ser un tipus de medicació casera, i la seva venda estava permesa fora dels establiments específics, apotecaris o adroguers.[610]

Tenien competència per inspeccionar les medicines, un jurat format pel mostassà, un metge, un adroguer i dos especiers, que havien de reconèixer periòdicament la qualitat de les medecines que estaven en poder dels "spaciers, botiguers o mercaders". En cas que no fossin aptes per al consum ells mateixos ordenaven de llençar-les.[611]

Els apotecaris preparaven i venien els medicaments a partir dels materials que els

---

" Pel que fa a les espècies al segle XV, veure Gual Camarena, M.: "Un manual Catalán de Mercadería (1455)" Anuario Estudios Medievales (1) 1964.

[606] González y Sugranes, M.:Contribució a la Historia dels antichs Gremis dels Arts y Oficis de la Ciutat de Barcelona. Vol. I, Barcelona 1915. El capítol dedicat als apotecaris és molt complet. Pàgs. 30 i ss.

[607] Jordi Gonzàlez, R.: "Notas sobre boticarios y droguerosa finales del siglo XVI. Testigos de un pleito 1587-1589. Estudis Històrics i Documents dels Arxius de Protocols, VIII. Barcelona, 1980, pàgs. 171-222. A través del testimoni que aporten diversses persones en ser interrogades sobre les actuacions dels adroguers, apotecaris, etc., ha estat possible conèixer alguns aspectes de les activitats d'aquests professionals.

[608] Castellà, G.: op., cit., pàg. 32.

[609] LlMB. fol. CXXXXVIIIvº, "...Que com per posar en degut orde, e, stament lo Offici, e, Art dels Apothecaris o dels Spaciers de la dita Ciutat sie necessari quels dits Apothecaris sien perçones elegides savies, e, discretes, e, en la pratiga, e, exercici de la dita art aprovades com se esguard molt a la salut de la cosa publica, e, a la reparatio, e, conservatio de la sanitat sie encara molt necessaria que ab gran studi, e, cura se vegen les Medecines es reconeguen los Materials si seran aixi substanciosos elets, e, bons que sen puixe sperar, e, saguir benefici, e, no sien aixi inutils, e, alterats que en alguna manera no cumplissen ne donassen remeys alguns...", ordinació publicada "...a XXVII. de Noembre. M.CCCC.XXXIII."

[610] LlMB., fol. CLrº; Jordi Gonzàlez, R.: op., cit., pàg. 219

.

[611] LlMB. fol. CXXXXVIIIvº, "...a XXVII. de Noembre. M.CCCC.XXXIII."; sobre això veure tambe González y Sugrañes, M.: op. cit., pàg. 44.

subministraven els adroguers.[612] El responsable de l'establiment necessitava passar un examen i poder demostrar 10 anys d'experiència. En el cas que la propietària fos una dona necessitava tenir un varó en el negoci, amb una pràctica de 10 anys en l'ofici.

Per evitar els malentesos, errors o enganys en la confecció dels medicaments s'ordenava que el metge fes la recepta per escrit i els noms dels ingredients per elaborar els medicaments fos escrit de manera entenedora.[613]

Hi havia dos preparats, la triaga,[614] i el mitridad,[615] que no es podien vendre si no eren reconeguds i provats pel mostassà.

El mostassà prenia jurament als prohoms, els quals cobraven per fer les inspeccions.[616]

L'objectiu d'aquestes lleis es concreta en la protecció del ciutadà a través del control dels medicaments i dels apotecaris, interveniguts pels poders públics mitjançant la figura del mostassà.

Pel que fa als confits, el sucre era un producte car i el seu consum considerat un luxe.[617] El mostassà havia de controlar en els llocs de venda o fabricació que aquest producte es preparés amb sucre pur.[618]

En aquest conjunt d'ordinacions es reflecteix, una vegada mes, el mandat de la llei envers l'adopció de mesures per a la protecció de la salut i la seguretat del ciutadà.

4.8. Conclusions de la intervenció del mostassà en el sector alimentari

L'objectiu final de les ordinacions era aconseguir una actuació efectiva dels funcionaris públics en el control del comerç i la protecció dels ciutadans, en el pla normatiu ens trobem una legislació minuciosa i rigorosa per mantenir la disciplina i exemplaritat, en la producció i el comerç, de béns escassos i necessaris.

Però convé, a fi de no caure en anacronismes, concretar aquestes idees, tenint en compte el limitat espectre, tant pels elements objectius com subjectius de les ordinacions i la dificultat de la seva aplicació i control.

Pel que fa al control del comerç i la protecció dels ciutadans les competències del

---

[612] Segons Jordi Gonzàlez op., cit., pàg. 221, "El criterio generalizado entre la población barcelonesa era que los drogueros eran especieros, siendo su actividad proporcionar drogas y, en multiples ocasiones, confituras y aguas destiladas"

[613] LlMB. fol. CLvº, ordinacions publicades "...a XXVII. de Noembre. M.CCCC.XXXIII."

[614] Era un antídot compost per una gran quantitat d'ingredients, principalment la carn d'escurçó i espècies, s'usava contra els emmetzinaments i com a panacea per les seves propietats calmants, cicatritzants. La seva confecció incumbia al col.legi d'apotecaris. González Sugrañes, M.: op. cit., vol.I. pàg. 105.

[615] Era una preparació composta per gran nombre d'ingredients que s'usa com antidot de la pesta, febres malignes etc.

[616] LlMB. fol. CXXXXIX, en les ordinacions publicades "...a XXVII. de Noembre. M.CCCC.XXXIII.". Sobre el salari assignat veure González y Sugrañes, M.: op. cit., Vol.I, pàg. 53.

[617] Iglésies, Josep: op. cit., pàg.249. "... perque com en Cathaluña nos culla sucre, y tot lo sucre que en ella se troba sia aportat per mar de Valencia o portugal; no te tant de sucre com las ditas provincias..."

[618] LlMB. fol CLVIII, en l'ordinació publicada "...I de Febrer. M.CCCC.XXXXVIII."

mostassà eren:

Primer, referent a l'abastiment a la ciutat i aprovisionament del producte, en els casos del blat i de l'oli, carn, el Consell tenia un paper rellevant. El mostassà reglamentava el mercat interior.

Segon, control de la qualitat de tots els productes assegurant la salubritat.

Tercer, inspecció dels preus dels productes i fixaxió d'aquests mateixos en alguns casos, adequant el preu a la qualitat.

Quart, control, ordenació i distribució dels llocs de venda.

Cinquè, control dels pesos i les mesures dels venedors.

Sisè, controlar que el venedor fos la persona adequada assegurant l'honestetat, honradesa, i rectitut.

Setè, vigilància que el sistema de venda fos el permès.

Vuitè, inspecció i control dels revenedors.

El mostassà respecte a l'administració i als ciutadadns assegurava, en la mesura del possible, la probitat dels venedors en el procés d'intercanvi.

Per portar a terme la seva tasca es valia de la inspecció directa, ajudat per prohoms o veedors del gremi. La inspecció podia ser per iniciativa pròpia (d'ofici), o provocada per una denúncia (a instància de part).

La seva actuació no era arbitrària; disposava d'un reglament escrit, un conjunt de lleis encaminades:

a) a protegir els compradors, ja que determinaven les condicions mínimes de salubritat que havien de tenir els aliments i establien les seves condicions de venda.

b) a garantir el control de l'activitat alimentària en el abastiment, distribució i venda dels productes així com la qualitat dels mateixos.

5. Normativa manufacturera i comercial

Abans de començar l'anàlisi de la normativa comercial i manufacturera a partir de les ordinacions de mostassafia i, per tant, determinar el camp d'acció del mostassà en aquest àmbit, convindria per aclarir l'entorn, fer una petita menció sobre la població artesanal, els gremis i els cònsols dels gremis.

La població artesanal, a Barcelona, al 1516 era de 2.340 persones, que representaven un 36,6% de la població censada.[619] Pel que fa a la ubicació o distribució de la població artesana a la ciutat per zones o carrers, A. Garcia i M. Guardia, precisen que la fesomia del nucli urbà en aquell moment presentava pel que fa als oficis dues aglomeracions, una l'entorn del mercadal de Santa Maria i propera a la façana marítima, on s'agrupaven oficis de caràcter més comercial: candelers, argenters, daguers, freners, etc., i una altra al llarg se la Sèquia Comtal, on s'agrupaven els oficis més industrials: assaonadors, blanquers, paraires, teixidors, etc. En essència, aquesta distribució posa de manifest les repercussions d'aquests grups socials en la morfologia urbana, en mostrar l' existència d'unes àrees que es caracteritzaven pel fet de contenir estructures sòcio- professionals diferenciades amb predomini de determinats oficis.[620]

El revifament de la indústria i la formació de noves corporacions fa que el paper dels artesans hagi estat considerat especialment rellevant durant el segle XVI. Per a Vilar a partir del primer terç del segle la indústria es revitalitza i, a partir de 1570, reviu i es renova encara amb més força, ja que participa en el nou eix econòmic originat pel corrent de plata que surt de la península per la ruta Barcelona - Gènova.[621]

En relació a l'agremiació com ja se sap, el procés de formació de corporacions, malgrat el seu origen medieval, assoleix el màxim esplendor a l'edat moderna. Els gremis eren en essència col·lectivitats a les quals la llei reconeixia capacitat per tenir drets i obligacions; és a dir, eren persones jurídiques, associacions que tenien com objectiu fonamental la defensa dels interessos professionals dels afiliats, tant contra la competència dels mateixos mestres com la dels productors foranis que pretenguessin establir-se a la ciutat.[622]

Caracteritzava els gremis, d'una banda, l'esperit reglamentista, que es posava de manifest en la jerarquització de les categories professionals, en la fabricació de productes de

---

[619] García Cárcel, R.: op, cit., vol I., pàg. 285, 286.

[620] García i Espuche, A.; Guàrdia i Bassols, M.:Espai i societat a la Barcelona pre-industrial. Barcelona, 1986. pàgs. 26-28 i fig. 19-25, 29 i 32.

[621] Vilar, P.: op., cit., vol.II, pàgs. 256-268. Barcelona treu benificis de aquesta etapa, pàg. 265: "Seria sorprenent que aquests desplaçaments de metall, repetits i multiplicats, no haguessin deixat algunes engrunes a llur pas, exigit a Barcelona intermediaris financers i comercials, excitat la producció mateixa al Principat."

[622] Veure Calasso, F.:Gli Ordinamenti Giuridici del Rinascimento Medievale, Milano, 1965. En el capítol III, remarca especialment aquest tema, especialment en les afirmacions sobre el que caracteritza les corporacions, pàg. 143-144, "Ma ciò che veramente caratterizza le corporazioni sotto l'aspecto giuridico è questo: la corporazione è un ordinamento completo. Gli stessinomi coi quali suole essere designata nei documenti- universitas, corpus, e simili- sono evidentemente presi dal linguaggio del diritto e alludono appunto alla personalità giuridica dell'organismo unitario; il quale infatti ha beni propi, anche se tavolta, nel caso di corporazioni meno ricche, questi si riducano alla "casa dell'Arte", dove i consoli si radunano ed esercitano la loro giuridiszione sugl'iscritti; ha una propia volontà, che si estrinseca attraverso i suoi organi costituzionali, e una propria responsabilità."

qualitat, en el repartiment equitatiu de les matèries primeres entre els seus membres etc. I, d'altra banda, la diversitat, ja que cada corporació podia tenir normes privades de govern.

A Barcelona igual que a altres ciutats industrials d'Espanya augmenta el nombre d'oficis agremiats durant el segle XVI, fins a un total de 55 gremis.[623]

En la mesura que els oficis estaven agremiats, ajudaven les autoritats de les ciutats a la inspecció de mercats i tallers i, a canvi, el govern municipal els reconeixia i els reservava certes funcions de tipus econòmic.[624] Pel que fa a la jurisdicció gremial, Romeu de Armas afirmava que els gremis tenien jurisdicció pròpia sobre els agremiats i que les mateixes autoritats gremials podien castigar les infraccions sense acudir a poders estranys a la corporació.[625] Sembla que Romeu de Armas no tingués en compte amb aquesta afirmació tant contundent que, si bé és incerta l'esfera de competències dels cònsols, és probable que en aquells moments l'actuació d'alguns cònsols sobre els agremiats estigués limitada, en certs uns aspectes, per la dependència d'aquests prohoms a l'autoritat del mostasssà.

Sostenia també l'autor que el dret d'inspeccionar dels gremis estava representat pels veedors que inspeccionaven les botigues i els tallers, decomisaven l'obra falsa i posaven multes, i és encertada la seva observació, però pensem que el problema és mes ampli i caldria preguntar-se una vegada més sobre la potestat dels veedors i les seves relacions amb les altres autoritats i en especial amb el mostassà.

Actualment, pel que fa als cònsols o prohoms, representants suprems dels agremiats, tot i que no hi prou estudis específics sobre aquest càrrec i per tant és poc conegut el seu camp de competències, se sap que aquestes autoritats presidien les corporacions, i era condició indispensable per ocupar el càrrec pertànyer al gremi i haver aprovat l'examen de mestre. Havien de jurar el càrrec davant el batlle, el veguer i el mostassà.[626]

Pel que fa a la relació entre entre els prohoms o cònsols i el mostassà, la informació que proporciona el LlMB ens indueix a pensar que només els cònsols d'alguns oficis després de ser elegits havien de prestar jurament al mostassà, segons aquestes mateixes fonts eren tots aquells que expressament es mencionaven i tots els que ho havien fet sempre.[627]

D'aquesta forma es comprèn que en els documents que generaven els oficis no vinculats no es fes esment particular del mostassà, malgrat que de vegades es posa de manifest la necessitat de tenir present algun oficial reial, però sense concretar el càrrec.[628]

D'altra part, tanmateix, cal assenyalar altres aspectes que aporta LlMB a l'hora de

---

[623] Moles, P.:Los gremios..., op., cit., pàg.233.

[624] Moles, P.:Los gremios barceloneses del siglo XVIII. Madrid 1970, pàg.34. I sobre les relacions entre els gremis i els consellers pàg. 133 i nota 1, "Desde el siglo XIII al XVIII los gremios de Barcelona dependieron directamente de la misma organización municipal. Los magistrados (consellers) podían crear, dividir, reformar, unir y suprimir corporaciones; estaban facultados para conceder ordenanzas, corregirlas y abolirlas; podían conceder maestrías y reglamentar exámenes; de ellos dependía el nombramiento de prohombres y cónsules; el municipio actuaba como tribunal de primera instancia en todos los pleitos corporativos. A su vez, la mayoría de los gremios estaban representados en el Consejo de Ciento.

[625] Romeu de Armas, A.:Historia de la previsión social en España. Madrid, 1944, pàgs. 181-197.

[626] Tintó, M.:Els gremis a la Barcelona medieval . Barcelona, 1978, pàg.17.

[627] LlMB., fol. XXXXV, ordinació publicada "...a XV de Desembre M.CCC.LXXVII."

[628] Veure Gonzàlez i Sugrañes, M.: op., cit., vol. II, referit als estampers i llibreters.

referir-se al cònsols i a l'obligació de prestar jurament al mostassà. En primer lloc, l'elevat nombre d'oficis que se citen (aproximadament quaranta) i, en segon lloc, l'ampli camp que cobreixen les professions que es mencionen. Si atenem aquets dos elements, hem d'interessar-nos per la vinculació entre els cònsols dels oficis i el mostassà.

En relació a aquesta idea, se'ns suggereixen dues qüestions: en primer lloc es tracta de veure per què aquest tema ha caigut en l'oblit. Per a això, cal considerar, entre d'altres arguments, la influència que ha tingut sobre la interpretació del càrrec de mostassà la definició que en fa Capmany,[629] en la qual no es contemplen les relacions entre els cònsols dels oficis i el mostassà, i que podria haver portat a deixar de banda aquest punt.

La segona qüestió és determinar per què uns cònsols prestaven jurament al mostassà i d'altres no estaven obligats a fer-ho. Aquesta segona pregunta ens porta a una dificultat per a la qual no tenim solució, ja que no disposem de dades que de moment ens permetin fer cap hipòtesi.

Tanmateix, hem d'insistir en el fet que la informació que proporciona el LlMB ens pot ajudar a determinar els lligams entre alguns cònsols o prohoms i el poder municipal i reial.

En aquest apartat, doncs, a més de fer una anàlisi que ens permeti conèixer fonamentalment, a partir dels reglaments reguladors de les activitats i serveis, les competències del mostassà en el món artesanal, manufacturer i comercial, i destriar l'àrea sobre la qual tenia jurisdicció, ens proposem cercar la normativa que regulava les relacions entre el mostassà i els cònsols dels oficis.[630]

5.1. Classificació de les ordinacions manufactureres i comercials

En relació a l'anàlisi i classificació de les ordinacions, malgrat l'ordre i la sistematica interna existent en el LlMB, suscribim el que Francisco Valverde asssenyala com a problemes previs al estudi de les ordinacions.[631] Per això i per crear un material objectiu, que ens permetes conèixer especialment l'àmbit d'actuació del mostassà, ha semblat necessari seguir dos passos: en primer lloc, desestructurar l'ordre que inicialment oferia el LlMB; és a dir, un seguit d'ordinacions referides a 40 oficis, separades per capítols, i cada capítol dedicat a una activitat. El segon pas consistia a confegir agrupacions que impliquessin un conjunt d'oficis.

---

[629] Capmany, A.:Memorias...op., cit., vol.II, apend. pàg.110, 111. "El Mostaçaff o edil, cuyo oficio, en virtud del privilegio de Don Jayme II de 1323, consistia en el reconocimiento de los comestibles que se vendian para el abasto de la ciudad, de su justo peso i medida, de las tasas de los viveres, y de las servidumbres vecinales del interior de las casas".

[630] Sobre el paper dels cònsols com auxiliars del mostassà veure supra pàg. 203 i ss.

[631] Valverde Fernandez, F.: op., cit., pàg. 295. "Las ordenanzas tuvieron una existencia prolongada que ocupó las postrimerías de la Edad Media y toda la Edad Moderna, pero durante ese periodo dichas normas no fueron algo hierático e inamovible, sino que con el paso del tiempo, y según lo exigieran las necesidades de la colectividad, se fueron modificando, ampliando, derogando y complementando, de modo que en muchas ciudades, una vez agrupadas, las ordenanzas acabaron por constituir varios volúmenes donde se recogían, sin demasiado orden ni rigor, no sólo estas normas de caracter administrativo o económico que regulaban las ampliaciones, pleitos y sentencias, que a lo largo del tiempo habían ido matizando el sentido de lo ordenado. Al final han resultado recopilaciones jurídicas de gran interés para los investigadores actuales, pero terriblemente desordenadas en la mayoria de los casos y donde es prácticamente imposible encontrar un orden lógico que nos pueda servir de guia para su estudio".

Una de les classficacions que es podien fer per agrupar les professions era seguir el criteri de concentrar els oficis a partir de les primeres matèries que empraven en la producció, com el cuiro, la fibra tèxtil, etc. Diverses raons ens han portat a adoptar-lo. D'una banda, perquè ens ha semblat senzilla i apropiada a les necessitats;[632] de l'altra, perquè aquesta classificació s'adapta el model aplicat per Sevillano Colom,[633] qüestió que hem considerat interessant ja que permetria, si cal, establir comparacions.

Així doncs, s'ha fet una divisió per sectors de producció a partir de les materies primeres. Cada sector ha estat tractat com una unitat que inclou diversos oficis. En l'àmbit de cada ofici, a causa de la complexitat i les particularitats de les ordinacions, hi ha apartats molt extensos i rics en informació i d'altres que són molt més pobres. Hem analitzat cada ofici amb deteniment i hem buscat en la mesura del possible els denominadors comuns. Finalment per facilitar l'estudi hem agrupat els elements comuns dintre de cada sector en forma de conclusions. I a la llum d'aquestes conclusions parcials hem intentat deduir els objectius que ens proposàvem pel que fa a l'àrea d'activitats sobre la que tenia competències el mostassà.

Finalment volem assenyalar, una vegada mes, que en cap cas es pretén descriure l'activitat completa dels oficis en qüestió, que seria molt interessant de fer, però que sobrepassa els límits de la nostra investigació.

1.- Sector Mixt: hostalers, venedors de palla, de sabó, de cendra, de calç.
2.- Sector del combustible i del llumenat: venedors de llenya, de carbó, candelers de sèu, candelers de cera.
3.- Sector tèxtil: teixidor de drap de lli, de terlis, fustaners, matalassers,[634] sombrerers, filaters.
4.- Sector metall: batifuller, guaspers, estanyers, calderers, argenters, freners, esperoners.
5.- Sector pell i cuiro: sabaters, tapiners, venedors de suro, blanquers, roldor, assaonadors, corregers, beiners, carders, cellers, arnesers, cuirassers, cervellerers, broquers.
6.- Sector de la fusta: boters.
7.- Sector de l'espart: esparters, corders.
8.- Sector del transport: lloguer de bèsties, traginers.
9.- Sector de la ceràmica: ollers, gerrers, rajolers.

5.2. Sector mixt

Agrupem en aquest apartar un conjunt d'ordinacions referides a oficis diversos i que no hem pogut incorporar als altres sectors. Les diferències entre els oficis són considerables i per això hem preferit no treure conclusions parcials del sector mixt.

5.2.1. Normativa sobre els hostalers

Els hostalers compartien el gremi amb els taverners,[635] però les seves tasques eren

[632] Referent a la metodologia per l'estudi d'ordinacions veure Valverde Fernandez, F.: "Aproximación metodológica..." op., cit., pàgs. 297-301 i 322.
[633] Sevillano Colom, F.: op. cit., pàgs. 116-117.
[634] En el Llibre de Mostassà s'usen indistintament els noms de matalasser i de clanover.
[635] Moles, P.:Enciclopèdia Catalana, vol.8, pàg. 508. Barcelona, 1988 "...A Barcelona els hostalers assoliren

diferents. Els hostalers eren menestrals que tenien establiments per acollir els que estaven de pas.

El mostassà podia controlar les qüestions referents a les llicències per obrir els hostals, i l'admissió d'hostes.

Per tenir hostal era necessari obtenir permís personal municipal, que tramitaven els prohoms, i estar inscrit en el registre de l'ajuntament.[636] Després podien instal·lar a la façana, porta o finestra el senyal propi que tots aquests establiments havien d'exhibir públicament.

El personal dedicat al servei en el hostal, havia de complir amb la vinculació del primer senyor abans d'oferir els seus serveis a un altre, i pagar un diner a la setmana a l'almoina de la confreria.

L'hostaler es comprometia a donar allotjament a tots el qui ho demanessin "... Que en lo exercici de la dita hosteleria se hauran be, e leyalment a tot repos e utilitat de tots a aquell qui en lo hostal vendran a posar..."[637] .

En el cas que l'hoste fos sospitós, els hostalers havien de denunciar-ho i els prohoms podien entrar a l'hostal i verificar-ho.

En els hostals estava prohibit acollir prostitutes, practicar el joc i revendre productes.[638]

En ambdós casos la multa era greu -100 sous- i, a més a més, la privació de l'ofici en el cas d'acollir una prostituta.[639]

Referent a la seguretat i benestar dels dormitoris de l'hostal, l'única condició que consta que s'exigia a les instal·lacions era que a les portes de les cambres hi posessin baldes o similar.

5.2.2. El comerç de la palla

La palla s'utilitzava prioritàriament com aliment dels animals i també per omplenar matalassos. Era indispensable tenir la ciutat ben abastida i assegurar els punts de distribució. El mostassà estava facultat per contolar el lloc ocupat pels venedors, el pes, el preu, la qualitat, i per pendre mesures per evitar el perill d'incendi.

És un producte que pel seu volum considerable s'havia de vigilar que no fos un obstacle en les places i vies públiques. El punt de venda, anomenat pes de la palla, va estar situat a diversos indrets de Barcelona. Al 1560 es va enplaçar concretament fora del portal de la Boqueria, a la Rambla, prop de la Torre. Els revenedors no podien vendre palla, només l'hostaler ho podia fer als seus clients.

La palla es venia a pes: a 20 diners el quintar,[640] aquest preu oscil·lava segons la carestia o l'abundàcia; en èpoques difícils havia arribat a 2 sous el quintar. El pesador havia

---

l'estatut de gremi el 1445, amb la concessió d'ordinacions de la confraria...la qual reunia també els taverners...".

[636] LlMB. fol. CXXI, en les ordinacions publicades "...a XXIII de Octubre. M.CCCC.LXXXX.II."

[637] LlMB. fol. CXXIvº, en les ordinacions publicades "...a XXIII de Octubre. M.CCCC.LXXXX.II."

[638] IMH. Reg. d'Ord. Especials V-11, 6rº, 7vº. LlMB. fol. CXXII, en les ordinacions publicades "...a XXIII de Octubre. M.CCCC.LXXXX.II."

[639] Referent al control de la prostitució: García Cárcel: op, cit., vol. I, pàgs. 302 i 303.

[640] Alsina, C. i altres: op. cit. pàg. 223. Pes igual a 4 roves. A Catalunya el quintar comprèn sempre 104 lliures.

de ser just amb el pes i realitzar el seu ofici honestament.

Per a protegir els ciutadans del perills que podrien esdevenir de la compra, venda i emmagatzament incontrolat d'un producte inflamable, es prohibia en ordre a la seguretat de les persones tenir botigues o cases plenes de palla. La palla es guardava en pallisses i llocs no perillosos.[641]

5.2.3. Normativa sobre el sabó, la cendra i la calç

Empraven sabó en alguns casos de malaltia i també per rentar robes de lli i llana.[642] Es produïa ja a principis del segle XVI.[643]

Només trobem tres ordinacions referides al sabó amb l'objectiu de controlar la seva qualiat. El sabó només es podia fer amb bon oli i els fabricants a casa només podien tenir olis apropiats i era necessari que després de fabricats s'assequessin durant trenta dies.[644]

No podem estar-nos de destacar aquí la duresa de les penes per als infractors en el cas de fabricar amb oli dolent. La multa era de 400 sous i de 200 en els altres dos casos. Si això no es complia el càstig era la presó.

Pel que fa a la cendra només trobem una ordinació referida al fet que no es podia acaparar.[645]

Les ordinacions sobre la calç reglamenten que es podia vendre una quartera o mitja quartera sense mesurer jurat i que no es podia vendre a més de 14 diners la quartera.[646]

5.3. Sector del combustible i de l'enllumenat

5.3.1. Normativa sobre la llenya

Braudel afirma que la llenya era un producte car gairebé a tot arreu.[647] A Barcelona tal com es pot comprovar amb el llistat de preus i comparat amb altres productes no podem considerar-lo especialment car.

Era la primera matèria més usada per a la combustió.

Arribava per terra i per mar, en els dos casos el mostassà en controlava el pes, el preu, la qualitat i els llocs de venda.[648]

Controlava el pes a través dels pesadors que estaven situats l'un al pla d'en Llull i l'altre a la Rambla, al costat del portal de la Boqueria. Si la llenya arribava per mar es pesava

---

641 LlMB. fol. CXXXIX, en les ordinacions publicades "...a XXX. de Maig M.CCC.LXXXXVIII."
642 Sales, N.: op., cit., pàg. 298, 299.
643 García Carcel,R.: op. cit., vol.I. pàg.285.
644 LlMB. fol. CXXXXVII, "...a XVII de Noembre. M.CCCC."
645 LlMB. fol. CXXXXVIII, en ordinació "...publicada a XXVIII. del mes de Maig. M.CCC.LXXXXIII."
646 LlMB. fol. CCXX, en ordinacions publicades "...a XXVI de Octubre M.DIIII.
647 Braudel, F.: op., cit., vol.I, pàg. 315 quan ens diu: "La madera era cara en casi todas partes, con frecuencia excesivamente cara...el humanista Antonio de Guevara concluye despues de considerar su capitulo de gastos: en resumidas cuentas la leña nos cuesta tanto como lo que hemos hervido con ella en la olla."
648 IMH. Reg. d'Ord.IV-18, 94vº; IV-22, 187rº; LlMB. fol. CXXVI, en la ordenança "...publicada XXI. de Octubre M.D.LIII."

a la Ribera. Després de pesar-la lliuraven un albarà del pes al venedor. El pesador cobrava per aquest treball.[649] El mateix pesador era qui controlava si els troncs eren secs o humits.

Per evitar els perills d'incendi es va prohibir emmagatzemar el que anomenaven llenya menuda (bruc, serments). També estava prohibida la venda de llenya en algunes places de la ciutat.

Per evitar el frau i protegir el comprador, en primer lloc, el que portava la mercaderia per mar havia de vendre-la directament. En segon lloc, la llenya s'havia de pesar davant del comprador amb la balança romana afinada. Per últim, el venedor havia de subministrar producte a tots els que en volien comprar.

De les vint ordinacions que reglamenten el comerç de la llenya només quatre són anteriors al segle XVI.

Si tenim en compte l'import de la multa, el més alt correpon a la prohibició d'emmagatzemar llenya per evitar incendis a la ciutat. Es posa de manifest la voluntat de vetllar per la seguretat ciutadana passant per sobre de la necessitat de aprovissionament i distribució del producte.[650]

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

5.3.2. Normativa sobre el carbó

El carbó vegetal deuria ser en el s.XVI un producte escàs. Per això encara tenia vigència una ordinació de 1393 que prohibia treure'l de la ciutat.[651]

La missió del mostassà consistia a vigilar el preu, l'acció dels revenedors i la qualitat.[652]

El carbó es venia a pes, el preu era de tres sous per quintar.

Referent a la qualitat s'ordenà que el carbó "...sia net garbellat ab lo garbell per aso ordenat..."[653] i no podia tenir mesclades brosses. Per evitar l'acció dels acaparadors es vetllava perquè els revenedors no poguessin apropiar-se del producte limitant la seva adquisició.

5.3.3. Normativa sobre les candeles de sèu

Els menestrals que fabricaven candeles de sèu adquirien la matèria primera sobretot en els escorxadors municipals, on gaudien de prioritat de compra i d'un sistema de repartiment entre els mestres. El mostassà intervenia en les qüestions referents a la compra de matèria primera la distribució d'aquesta entre els del ofici i la comercialització.[654]

---

[649] LlMB. fol. CXXVI, en la ordenança "...publicada XXI. de Octubre M.D.LIII."

[650] LlMB. fol. CXXVIIvº, en la ordenança "...publicada a XVIII. de Agost. M.CCCC.IIII."

[651] Referent a això, veure el que diu Sevillano Colom per a l'Edat Mitjana a València, Sevillano Colom, F.: op. cit., pàg. 88.

[652] IMH. Reg.d'Ord. Especials V-11, 12vº, 13rº; Reg. d'Ord.IV-13, 167rº, 169rº; LlMB. fol. CXXXII-CXXXIIIvº, els revenedors, ordenança publicada "...a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXIII."; la qualitat, ordenança publicada "...a XVII de Mag. M.CCC.LXXXXIII." i "...a I. de Febrer. M.CCCC.XXXXVIII."; el preu, ordenança publicada "... a XXI. de Noembre. M.DXVII."

[653] LlMB. fol. CXXXII, ordenança "...publicada a XVII de Mag. M.CCC.LXXXXIII."

[654] IMH. Reg. d'Ord. Especial V-11, 87rº; LlMB. fol. CXXXXIII- CXXXXVI, en les ordinacions publicades "...a XVI. de Noembre M.CCCC.LVII", "...a XVII. de Noembre. M.CCCC.LXI.", "...a XXVIIII de Juliol. M.CCCC.LXXXXVII.", "...a IIII. de Janer M.CCCLXXIIII.", "..a. IIII. de Juliol M.D.V.IIII.", "...a IIII. de Agost. M.CCCC.LXVIII.", "a XXX. de Octubre M.D.XVII.", "a XXIII de agost 1563.", "...a XXVII de febrer

Es veu que el sèu era un producte escàs per les necessitats de la ciutat. El fet d'aconseguir-ne produïa desavinences i disputes entre els candelers; sens dubte devia ser necessària una autoritat superior que obligués a complir la norma de repartir-lo. Amb això vull remarcar que a més de les competències assignades, que fins ara hem vist repetir-se assíduament, aquesta té la finalitat de conciliar els interessos (aprovisionament i distribució) entre els productors i no entre compradors i venedors. Estretament relacionat amb això anterior, i per evitar la competència, es prohibia que els carnissers fessin o venguessin candeles de sèu.

Quant als preus, fixava el màxim preu de venda per lliura, que podia pujar o baixar segons les necessitats del mercat Que no sie licit ni permes a dits candelers vendre les candeles a maior for, o preu la lliura del que los sera donat per los magnifics consellers y Mostasaf lo qual preu puixen alterar muntar y a baixar segons les concurrenties corren del temps...[655]

Prohibia que s'enganyés en la qualitat del producte i obligava els prductors a tenir-lo exposat públicament.

Les penes oscil·laven entre 200 sous i 10 sous, excepte una ordimació de 1563 en què es prohibia vendre a un preu més car del que estava permès. En aquest cas la sanció era de 3 lliures, perdre les candeles i privació de l'ofici.

5.3.4. Normativa sobre les candeles de cera

La candela de cera, més preada que la de sèu, era utilitzada per a les cerimònies religioses i per al consum de luxe. Els candelers treballaven amb cera importada dels grans comerciants del nord d'Africa, d'Orient o del Bàltic.

Les raons que porten a fer aquestes ordinacions pel que sembla era protegir els compradors dels fraus que els podien infringir els fabricants i venedors. "... Per squivar alguns fraus del offici dels candelers de cera...".[656] La missió del mostassà consistia a controlar la qualitat del producte respecte la normativa establerta, inspeccionar a través dels cònsols si portaven el segell de garantia, i assegurar que els llocs de venda complien les condicions ordenades.[657]

La normativa sobre la qualitat del producte advertia: primer, sobre els tipus de cera que es podien emprar depenent de la categoria de l'espelma i, segon, sobre la qualitat i relació de fils del ble segons el pes de les candeles.[658]

El mostassà prenia jurament als cònsols de l'ofici, les obligacions dels quals eren: visitar tres vegades a l'any les botigues que venien cera, comprovar la qualitat dels ciris i

MDLXVII."

[655] LlMB. fol. CXXXXVI, ordenança publicada "...a XXIII de agost 1563."

[656] LlMB. fol. CLIII, en ordinacions publicades "a XXVI. de Maig. M.CCCC.XXVII."

[657] IMH. Reg. d'Ord. Especials V-11, 165rº; Reg. d'Ord.IV-14, 155rº, 155vº, 156rº; IV-17, 140rº; IV-18, 157vº; IV-19, 25rº, 26vº; IV-20, 40rº 41vº; IV-22. 150vº, 151rº; LlMB. fol. CLIII- CLVII, en les ordinacions publicades "...a XXVIIII. de Noembre. M.D.XXVI."

[658] LlMB. fol. CLIII, en ordinacions publicades "...a XXVI. de Maig. M.CCCC.XXVII."

vigilar que tinguessin la marca.

Aquesta marca o segell que es posava al peu del ciri, no es podia recobrir amb pintura i s'exigia que romangués visible perquè permetés reconèixer qui era el fabricant de les candeles.[659]

Per poder fabricar o vendre cera es necessitava ser apotecari examinat o poder demostrar que s'havia treballat durant cinc anys amb un apotecari o un candeler. En aquest últim cas es necessitava un permís que podien donar els cònsols del ofici. Si el propietari del establiment moria nomes els fills varons podien seguir el negoci i disposaven d'un any per que els consol n'el.legissin un responssable.

Les penes eren pecuniàries; la infracció més lleu tenia una multa de 5 sous i la més greu de 200 sous.

5.3.5. Conclusions

Les atribucions del mostassà en el sector del combustible i llumenat eren:

a) controlar la qualitat del producte en tots els subsectors.

b) controlar i adequar els preus de compra i venda de la llenya, el carbó i les candeles de sèu.

c) pel que fa els establiments de venda i als venedors, controlar on estaven situades les parades dels vendors de la llenya, que les candeles de sèu s'exposessin públicament i que els venedors de cera ho realitzessin amb el permís corresponent.

d) controlar el pes de la llenya.

e) prendre jurament als cònsols.

5.4. Sector tèxtil

És ja molt coneguda la importància del gremi tèxtil a Barcelona i el desenvolupament de la indústria de la llana, del lli, del cotó i de la seda.

La indústria de la llana era la més estesa i tradicional del país. Sota el nom genèric de "parayre" se solien designar tots aquells que es dedicaven a les diverses operacions que comprèn l'art de la llana des de el rentat, pentinat, cardat, etc. fins al perxat. En el segle XV i XVI, es diversificà en diferents gremis, segons la fase de producció: carders, escardassers, abaixadors, tintorers de draps.

Pel que fa a la indústria de la seda, la seva producció estava destinada fonamentalment als productes de luxe i qualitat: velluts, brocats etc. Els gremis seders es van formar més tard que els parayres i es van dividir per especialitats segons el gènere que produïen: teixidors de vels de seda, velluters, perxers, passamaners i barreters d'agulla.

Respecte a la indústria cotonera, és conegut que els productes més importants eren el fustany teixit fet amb cotó i lli o llana i els teixits per fabricar les veles de les embarcacions; per això la seva prosperitat en part estava lligada al comerç marítim i a la navegació.[660]

---

[659] LlMB. fol. CLVIvº, en les ordinacions publicades "a X. del mes de Noembre M.CCCC.LXXXXVII."

[660] Moles,P.:Los gremios...op. cit., pàgs. 345, 346, 347.

En el Llibre del Mostassà trobem regulada primordialment la producció que provenia de la indústria cotonera; és a dir, els productes realitzats pels filaters, els texidors de draps de lli, fustaners, i clanovers.

En segon lloc, trobem la fabricació de certs productes manufacturats com els barrets i els jupons.

Però, d'altra banda es troba a faltar un apartat destinat al sector de la llana, paraires, teixidors de llana, etc. El fet que el sector de la llana no hi estigués inclòs és degut segurament que aquet sector, per la importància que tenia, fou objecte d'una legislació especial, i que la producció llanera es controlava mitjançant un tribunal estatal i corporatiu anomenat el tribunal del "Pont de Canderà".[661]

Pel que fa els seders, tal com podem observar, tampoc es mencionen específicament ordinacions referides als velluters, passamaners etc. El cas era diferent que en el sector de la llana ja que era un sector, el seder, que tenia poc volum de producció i vendes. L'omisió d'ordinacions específiques no vol dir que el mostassà no intervingués en el sector, com es pot comprovar en el document que recull les ordenances de la confraria de teixidors de vels de seda de 1535.[662]

5.4.1. Normativa sobre els filaters

Pel que fa al filat tan sols trobem dues ordinacions sota el títol "ordinations sobre els filaters i les filateres". El mostassà tenia que controlar que el fil no fos mesclat o retocat per millorar l'aparença en el moment de fer la venda, i respecte als fils estrangers vigilava que es venguessin blancs sense tenyir.[663]

5.4.2. Normativa sobre els teixidors de drap de lli

Els menestrals que fabricaven teixits de lli treballaven per conta propia i, a més del lli, normalment també teixien teles de cotó. D'aquests teixits es confeccionaven les tovalloles, tovalles i tovallons.

La intervenció del mostassà consistia primordialment a assegurar la qualitat del producte i garantir l'honestedat dels fabricants.

Per fer això s'ajudava dels cònsols de l'ofici. Observem una sèrie d'ordinacions destinades a controlar la qualitat del fil per les veles dels vaixells: havia de ser reconegut abans de teixir, havia de ser fort, estar en bon estat i no es podia mesclar. Les teles no es podien treure del taller fins que no fossin examinades i acreditades amb el segell que tenien

[661] Moles, P.: op., cit., pàg.372, 373.
[662] CODOIN., vol.41, pàgs. 356, 357. "... per evitar molts fraus e falcedats ques cometen es fan en les teles de sedassos glassa texida toques de reyna... per ço e tales per lo be de la cosa publica que los prohomens o maiorals de la dita confraria puguen ex mero officio o en altra manera ab assistencia del mostasaf regonexer e mirar les dites teles... donant al dit mostasaf un sou per liura del preu...".
[663] LlMB. fol. CCXIIII, ordinacions publicades " a XII de Juny M.CCCC.XXXXIIII."

els cònsols.[664]

Per fer complir aquests preceptes es preveia que els cònsols poguessin inspeccionar tots els locals on es teixís. Quedaven obligats tant els teixidors com les texidores a complir la normativa i ambdós podien ser jutjats pels cònsols i el mostassà.[665]

Una vegada més trobem la norma sobre pesos i mesures. Aquests havien de ser bons i fins.

D'una altra banda, els que teixien cotó havien de fer-ho amb les mides ordenades.[666]

Referent als preus trobem un llistat que assenyala que per teixir, el teixidor cobraria un diner per lligadura i que no podia haver-hi per cana menys de set lligadures, el jornaler rebria una part proporcional.

5.4.3. Normativa sobre els fustaners

El fustany és un teixit amb ordit de lli i trama de llana o cotó que servia per matalassos, coixins, gipons, folres, en substitució de la draperia de qualitat. Aquests teixidors eren controlats pel que feia a les mides de les peces i a la condició del producte.

El fustany podia tenir tres mides: gran, mitjana i petita.

De cada un es detallen el pes, la mesura i el nombre de fils.[667] També s'especifica com havien de ser les pues i les pintes. Respecte a la qualitat s'estableix que si eren de cànem aquest ha de ser bo i sense mescla. Si eren de lli el mateix. En el cas que fos de cotó aquest havia de ser bo i no podrit. Els cònsols judicaven si una peça estava mal teixida o mal cardada i obraven en conseqüència.[668]

Els teixidors compraven un segell o marca als cònsols. Aquests prèviament l'havien registrat en el seu llibre per poder-lo identificar posteriorment en cas de necessitat. Els captius no podien tenir ni obrador ni marca. Les penes per no complir oscil·laven segons la ordinació de 5 sous el mínim a 50 sous el màxim.

5.4.4. Normativa sobre els clanovers o matalassers

Els clanovers es dedicaven a fer matalassos. Els matalassos, es confeccionaven amb teixit de terliç, que era una roba de cotó feta amb lligat de sarja de tres punts, amb combinacions de colors a llistes, els bons matalasssos estaven reomplerts de llana.

Per assegurar la qualitat d'aquest producte es controlava que els materials que servien per la seva confecció fossin nous, de qualitat i els adequats.[669]

Per això esta expressament prohibida, la recuperació de la llana o de les teles anteriorment usades, per fer matalassos nous; aquesta norma posa de manifest el pensament del moment: un producte nou tan sols pot procedir de elements nous ja que d'altra manera si les matèries que el componen són velles el resultat és un producte vell i per tant un frau al

---

[664] LlMB. fol. CLXXXVIII, en ordinacions "...a X de Febrer M.CCCC.XVIIII" i "...a XXIII de Agost M.CCCC.III."
[665] LlMB. fol. CLXXXVIIIvº, en ordinacions "...a XXIII de Agost M.CCCC.III."
[666] LlMB. fol. CLXXXIX, en ordinacions "..a XXIII de Agost M.CCCC.III."
[667] LlMB. fol. CLXXXXII, en ordinacions publicades "...a VIII de Deçembre M.CCCC.LXI."
[668] LlMB. fol. CLXXXXIIvº, CLXXXXIII, en ordinacions publicades "...a VIII de Deçembre M.CCCC.LXI."
[669] LlMB. fol. CLXXXXVIvº, en ordinacions publicades "...a VI. del mes de Juliol. M.D.XXIII.", "...a VIIII de Juny M.CCC.LXXXXV." i "...a XXVII del mes de Novienbre M.CCCC.XXVIII."

comprador.

Referent a les penes, anaven de 25 a 50 sous i a més es podia perdre el matalàs.

5.4.5. Normativa sobre els "sombrerers" i la confecció de jupons

Els fabricants de barrets van començar a rebre els primers privilegis al 1472 i s'assenyalen com a ordenances fundacionals les de 1545.[670]

Trobem quatre ordinacions, totes de 1553, per regular, primer, la confecció de barrets en relació al tint i al tipus de llana i, segon, per prevenir la venda de barrets vells retenyits com si fossin nous. Els veedors de l'ofici ajudaven el mostassà en el seu judici "...E que per lo Mostaçaf sien vist e regonegucts e iudicats ab lo vot e parer dels vehedors del offici...".[671]

Respecte als jupons, peça de vestir que cobreix el tronc des dels muscles fins a la cintura, cenyida i ajustada al cos amb mànigues, es controlava que es comuniqués el material empleat per fer els guarnits.[672]

5.4.6. Conclusions

a) Les atribucions del mostassà en el sector tèxtil eren controlar la qualitat, les mesures, les mides i els preus.

b) La missió de controlar la qualitat era present en cada un dels subsectors que s'analitzen. S'expliciten les mesures per fer complir les ordenances mitjançant inspeccions.

c) Per protegir els compradors, hi havia dos productes, el fustany i el drap de lli, que havien de tenir marca o segell que garantitzés la seva qualitat.

d) Es comprovaven pesos i mesures en dos subsectors: el drap de lli i el fustany.

e) El mostassà jutjava aconsellat pels veedors del ofici.

5.5. Sector del metall

5.5.1. Normativa dels batifullers i oripellers

Els batifullers feien panys o d'or, d'argent o d'altres metalls batent-los i reduint-los a fulls o làmines. Només trobem una sola ordinació dedicada a aquets artesans, ja que l'altra que trobem en el mateix epígraf està dedicada als oripellers.

Per evitar fraus i enganys el mostassà prohibia als batifullers batre or si no era de ducat o de bona llei. Tampoc podien batre estany per posar sobre les pells.[673]

Els oripellers eren controlats a través dels cònsols del seu l'ofici. Segons les ordinacions no podien treballar, es a dir aplicar lamines d'or, sobre pell d'anyells ni de moltons, sinó tan sols sobre pell de cabrit.[674]

---

[670] Moles, P.: op. cit., pàg. 262.
[671] LlMB. fol. CCXI, en ordinacions publicades "...a XVIII del Mes de Maig. M.D.LIII."
[672] LlMB. fol. CCXIII, en ordinacions publicades a XII de Dezembre. M.CCC.LXXXXVI."
[673] LlMB. fol. CLXXXII, en ordinacions publicades "...a XXI. de Octubre M.CCCC.L.XVIII."
[674] LlMB. fol. CLXXXII, en ordinacions publicades a "...a XXI. de Octubre M.CCCC.L.XVIII."

5.5.2. Normativa sobre els calderers i guaspers

Els calderers eren els menestrals que feien calderes i envasos metàl·lics. A Barcelona formaven gremi ja en el 1395, com una especialitat dels ferrers.

Les atribucions del mostassà sobre la seva producció estan resumides en tres ordinacions de 1437, per les quals s'obligava que tots els envasos per aigua havien de ser fets de coure i si es venien a Barcelona havien de portar un senyal que identifiqués la seva qualitat.

Una persona que era elegida pels consellers inspeccionava i cobrava pel reconeixement de les peces.

Els envasos que eren destinats a ser venuts fora de Barcelona no estaven obligats a portar cap identificació.

No es podien vendre per nous envasos vells arreglats.[675]

Les guaspes, peça de metall que es posava a la punta inferior d'un bastó, llança, etc., havia de ser negra i ben envernissada.

El mostassà i altres persones que ell habilités havien d'examinar i reconèixer les guaspes abans de ser venudes.

5.5.3. Normativa sobre els argenters, esperoners, freners

Sota aquest títol en el Llibre del Mostassà trobem les ordinacions encaminades a controlar la qualitat del daurat que efectuaven els argenters, esperoners i freners; totes són de 1433.

El daurat, que consisteix a recobrir un objecte de plata o algun altre metall amb una capa d'or, en realitat amaga l'autenticitat de la materia de què estan fets els objectes.

Només el mostassà podia jutjar la qualitat del daurat o de les soldadures i del material sobre el que s'havia aplicat "... Que en cars que alguna colrradura feta per los dits freners o esperoners se hage judicar.Tal sie feta solament per lo Mostassaf de la dita ciutat... aixi que los consols dels argenters no entrevingen ne entrevenir puixen en tal judicatura...".[676]

Totes les infraccions es consideraven greus i es castigaven amb una multa de 300 sous, la més quantiosa en aquest sector. Corresponia també al mostassà fer treure de la ciutat els productes amb deficiències i per tant considerats falsos.

5.5.4. Normativa sobre els estanyers

Les disposcions per controlar els productes confeccionat amb estany es refereixen en primer lloc a la llei: només es podia treballar amb estany pur i es prohibia fer-ho amb el que tingués mescla de plom.

Per garantir la qualitat del producte es contrastava amb el senyal de la ciutat, que resultava ser alhora una identificació d'origen. Els consellers determinaven qui ho havia de fer i es cobrava per la feina.[677]

---

[675] LlMB. fol. CCVIII, CCVIIIvº, en les ordinacions publicades "...a VIIII de Setembre. M.CCCC.XXXVII."
[676] LlMB. fol. CCX, en les ordinacions publicades "... a XVII de Noembre M.CCCC.XXXIII."
[677] LlMB. fol. CC, en ordinacions publicades "...a XXII de Juny. M.CCCC.XXXVII."

En segon lloc fan referència al fet que els estanyers que havien realitzat productes que no es podien garantir, perquè eren falsos, podien en canvi comercialitzar-los fora de la ciutat o vendre'ls en gros a algun mercader que pretengués comercialitzar-los fora.

5.5.5. Conclusions

a) En el sector del metall es regulaven algun aspecte de les obres procedents dels següens oficis: batifullers, oripellers, guaspers, calderers, argenters, esperoners, freners i estanyers.

b) Es reglamentava sobre la qualitat del daurat de l'obra procedent de tots els mencionats oficis.

c) Els calderers, argenters, esperoners, freners i estanyers, havien de contrastar les seves obres amb una marca o senyal.

d) El mostassà prenia jurament als cònsols de l'ofici, que havien de reconèixer els productes.

e) També jutjava directament amb assessoria el daurat de les obres dels argenters, esperoners i freners.

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL D'ORIOLA

5.6. El sector de la pell, el cuiro i el suro

5.6.1. Normativa sobre el suro

Quatre ordinacions permetien controlar la compra-venda del suro, que es justificava per la necessitat de normalitzar les vendes a fi regular els preus. Això es volia aconseguir forçant que tapiners i sabaters tinguesin prioritat en la compra d'aquest producte.

D'aquesta manera els venedors no podien vendre a cap revenedor abans que els tapiners i els sabaters es proveïssin del que necessitaven.[678]

5.6.2. Normativa sobre els blanquers

Eren els menestrals que adobaven les pells amb tanins vegetals (roldor, sumac, i escorces) després d'haver fet els treballs de ribera, és a dir, neteja i eliminació de substàncies no útils, fins a obtenir pells "en blanc".

La idea que presideix aquest conjunt d'ordinacions és vigilar la qualitat del producte abans de ser entregat a l'assaonador.

El mostassà ho podia controlar comprovant que usaven un bon taní per adobar la pell, que no incloïen pells inferiors (morros, orelles) i que estarien nets de residus d'ossos, banyes, ungles, nervis o restes de carn, etc.

Els cònsols podien entrar pels tallers i inspeccionar el producte. Si estava mal adobat es podia fer cremar per autoritat del mostassà.[679]

Trobem una norma restrictiva que, prohibeix vendre cuiro adobat als jueus, pensem que es margina el grup jueu perque centraven les seves operacions en la revenda, és a dir, fonamentaven els guanys amb l'especulació del producte.

L'import de les multes oscil·lava entre 2 i 50 sous. També es podia cremar el producte en cas de ser declarat defectuós.

---

[678] LlMB. fol. CXXXIIII.

[679] LlMB. fol. CLVIIIIvº, en les ordinacions publicades "..a, XI del mes de març. M.CCCC.XXII."

5.6.3. Normativa sobre la venda del roldor

Incloem el roldor en aquest apartat ja que era un producte gairebé imprescindible perquè els blanquers efectuessin l'adob de les pells.

El roldor és una planta que creix en boscos de la Mediterrània occidental. És summament tòxica per a l'home. L'escorça i les fulles contenen abundosos tanins.[680]

Es percep a través de les ordinacions un control singular sobre la venda d'aquest producte, aquesta peculiaritat podria ser tant per protegir a les persones, ja que el roldor es una planta extremadament verinosa, com per assegurar la seva distribució entre els blanquers.

Sembla que es venia a la plaça del seu propi nom. Els blanquers tenien prioritat en la seva compra i l'obligació de repartir-lo entre els del ofici que en necessitaven.

No queda molt clar si es podia comprar per la revenda, ja que podria provocar la puja del seu preu.[681]

El mostassà podia censurar la conducta dels venedors. Si era violenta els podia imposar una condemna de 100 sous.

El roldor no es podia mesclar amb altres herbes,[682] encara que no s'especifica el motiu, ben segur que era per evitar intoxicacions i enverinaments.

5.6.4. Normativa sobre els assaonadors

Els assaonadors eren uns menestrals que prenien dels blanquers les pells o cuir "en blanc" i al damunt hi aplicaven tot un conjunt d'operacions anomenades actualment "d'acabat" i les lliuraven als tapiners, basters, etc.

Les ordinacions dels assaonadors, per la seva diversitat, ens permeten veure un ampli ventall de les atribucions del mostassà i dels cònsols.

Es posa de manifest una vegada més la missió de controlar les transaccions mercantils combatint l'acció dels acaparadors, el frau i els guanys il·lícits. Asseguraven l'honestedat i l'honradesa exigint qualitat en els productes. La inspecció era per garantir-ho.

S'expliciten a més altres missions menys freqüents com són el calendari de dies festius, l'horari dels revenedors i la regulació del personal a càrrec de l'assaonador.

Començant per aquests darrers aspectes, pel que fa al personal es regulava el salari dels jornalers en un màxim de 16 diners per jornal, el temps de retenció de l'aprenent (que havia de ser com a mínim de quatre anys) i el permís a l'hora de canviar d'amo.[683]

A més a més dels diumenges no podien treballar els festius propis de l'ofici o de la ciutat "...Que nengun assahonador ne són missatger no gos donar plec al cuiram ne altra manera usar del dit offici en diumenge ne en festa de madona Santa Maria ne de Sancta

---

[680] Font Quer, P.:Plantas medicinales, Barcelona 1988, pàg. 448-450. Recull una descripció d'interès: "En Cataluña, los labradores hacen cosecha de las hojas de este arbúsculo a su tiempo, y cuando están en su perfecta disposición las cogen y las secan; y, después de haber juntado crecida porción, las llevan en grandes costales a curtidores; éstos las hacen moler con una muela, del mismo modo que la aceituna, y con estos polvos curten y preparan los cueros que sirven para formar suelas. Esta preparación quieren algunos dé a las pieles curtidura más fuerte que la de corteza de carrasca".

[681] LlMB. fol. CLXIIII, en ordinacions publicades "...a XXX de Decembre M.CCCC.VII."

[682] Aquesta prohibició també la trobem al "Libre de Mostassafia" del Mostassà de Castelló, Roca Traver: op., cit., pàg. 112.

[683] LlMB. fol. CLXVII, en ordinacions publicades "...a XXV. de Març. M.CCCC.VII."

Eulalia ne de la dedicatio de la seu,ne del evangelista...".[684]

Els cònsols eren elegits el dia de Sant Andreu, per exercir el càrrec durant un any que podia ser prorrogable. Prestaven jurament al mostassà de complir lleialment les seves obligacions que consistien a controlar la qualitat de la producció.[685]

Per complir amb la la seva missió podien inspeccionar les cases i tallers dels assahonadors i denunciar al mostassà l'existència de productes defectuosos.

També inspeccionaven els productes que estaven destinats a la venda fora de la ciutat de Barcelona.[686] Els cònsols garantien la qualitat del producte amb una marca o senyal de la ciutat impresa per ells mateixos.[687] Si el cuiro no era correcte el manaven cremar.

Podien requerir als compradors de cuiro el destí que pensaven donar al seu producte, revenda o treball propi.

Controlaven que els aprenents no canviessin d'obrador abans de complir el temps de aprenentatge sense permís del primer. En cas de malaltia o vellesa d'un assaonador, els cònsols decidien el jove que podria donar-li ajuda.

Per exercir l'ofici d'assaonador era precís ser reconegut pels cònsols.

Per la seva banda els cònsols es comprometien assistir als obradors per fer els reconeixements, sempre que els ho demanessin o nomenar un lloctinent en cas de malaltia del cònsol.

El mostassà podia jutjar qualsevol infracció sense consell dels cònsols.

També imcumbia directament al mostassà el control de la qualitat dels cuiros que venien els mercaders castigant a una multa de 500 sous els mercaders que portaven mercaderia fraudulenta.[688]

5.6.5. Normativa sobre els sabaters i els tapiners

Els sabaters formaven en el segle XV un dels dels primers gremis de Barcelona i comptaven amb una important casa gremial. Els tapiners en canvi, eren un grup marginal i menys nombrós. Estaven especialitzats a fer tapins, una mena de sandàlia de suro folrat de cuir amb una coberta de roba que usaven especialment les dones. A partir de 1479 el gremi s'organitzà com entitat separada dels sabaters.

De forma semblant que per als assaonadors, el mostassà rebia el jurament dels cònsols de l'ofici, pel que s'obligaven a complir i fer complir les ordinacions.[689]

Per mitjà dels cònsols el mostassà feia efectiu el seu dret de no inspeccionar directament i es reservava per atendre les denúncies i emetre els judicis.[690]

Els cònsols eren elegits anualment. Els estava encomanat anar pels obradors,

[684] LlMB. fol. CLXVIIIIvº, en ordinacions publicades a "...a VII de Octubre M.CCCC.VII."
[685] LlMB. fol. CLXVIIII, en les ordinacions publicades "...a VII de Octubre M.CCCC.VII."
[686] LlMB. fol. CLXXvº, en les ordenacions publicades "...a VII de Octubre M.CCCC.VII."
[687] LlMB. fol. CLXXIvº, en les ordinacions publicades "...a VII de Octubre M.CCCC.VII."
[688] LlMB. fol. CLXXIII, en ordinacions publicades "...a XXVIII. de Març M.CCCC.XXXIII."
[689] LlMB. fol. CLXXV, en ordinacions publicades "...a XXVIIII. de Abril M.CCCC.VII."
[690] LlMB. fol. CLXXVI, en ordinacions publicades "...a XXVIIII. de Abril M.CCCC.VII."

reconèixer, marcar les sabates defectuoses i denunciar-ho al mostassà.

El mostassà també arbitrava sobre les competències entre tapines i sabates.

5.6.6. Normativa sobre els beiners

Aquest conjunt d'ordinacions reflecteix en detall, en primer lloc, les normes per a la confecció de fundes: beines, estoigs, etc., així com el material que han d'emprar els beiners.

En segon lloc, la missió dels cònsols i la del mostassà. Els cònsols controlaven la qualitat del material i la aparença de la feina per evitar els fraus. El mostassà jutjava i executava les penes. "... que la conaxença de les dites beynes e altres obres desus dites o contra aquelles sie dels consols o promens del dit offici. però que la executio se hage esser es façe per lo Mostaçaf de la dita ciutat...".[691]

5.6.7. Normativa sobre selles i arnesos

Sota el títol "celles" trobem cinc ordinacions dedicades a les selles. Potser per extensió es refereixen també als arnesos com a revestiment protector dels cavalls. Perquè el comprador no fos enganyat i el producte venut respongués a la qualitat esperada es controlaven els materials que s'havien de fer servir per fer selles, tant pel que fa al seu aspecte exterior com en el farciment. També es prohibia als basters emborrar o arreglar celles.

Pel que fa els preus, s'ordenava que els cònsols de l'ofici els moderessin segons el seu criteri. No s'estableixen preus màxims.

Finalment s'afegeixen dues ordinacions d'ordre intern. La primera diu que si algú comprava estreps o brides noves ho havia de notificar als companys de l'ofici. La segona diu que no es podia sostreure cap aprenent als companys de professió.[692]

5.6.8. Normativa sobre els cervellerers i els broquers

Les ordinacions es referixen als dos fabricants. El mostassà podia i havia de controlar els materials que empraven per realitzar aquests productes.

Els broquerers eren una branca dels armers i arnesers. Fabricaven broques, escuts petits, bombats del mig, ordinàriament de fusta folrada de pell.

Els cervellerers fabricaven les cervelleres, cascos ajustats a la forma del crani que arribaven fins a mig front.

Les cervelleres havien de ser d'acer. Per reconèixer les que complien aquesta condició i diferenciar-les de les de ferro els posaven un senyal.

Els cònsols de l'ofici reconeixien els productes i donaven fe de la seva autenticitat. Prèviament havien jurat en poder del mostassà.

Per muntar un establiment era precís passar per un examen.

El mostassà controlava la qualitat del producte i rebia el jurament dels cònsols.

---

[691] LlMB. fol. CLXXXIIIIvº, en ordinacions publicades "...a XXVI de Octubre M.CCCC.XXXVII."

[692] LlMB. fol. CLXXXVI- CLXXXVIvº, en ordinacions publicades "...a XXX. de Juliol M.CCCC.LXIII."

5.6.9. Normativa sobre els cuirassers

En les ordinacions dels cuirassers es posa de relleu, en primer lloc, la importància de l'elecció dels cònsols,[693] i la seva missió de denúncia els fraus al mostassà, que havia de jutjar-los i castigar-los.

En segon lloc, es donen les normes pel que fa als materials que s'usaven en la fabricació de cuirasses.

En tercer lloc, els cònsols tenien l'obligació de senyalar amb marca les cuirasses d'acer i reconèixer i assenyalar les que venien de fora.

Finalment, el mostassà vetllava perquè no es pogués treballar en l'ofici sense el examen de mestre, i perquè no es poguessin sostreure els aprenents entre els mestres del mateix ofici.

5.6.10. Normativa sobre els carders

Els carders eren els menestrals que fabricaven les cardes utilitzades per cardar la llana.[694] L'incloem en aquest sector perquè malgrat es considerava un art auxiliar o dependent de la draperia, la materia prima usada per la construcció de cardes era el cuiro.

El mostassà controlava el material i la qualitat de les cardes. Es vigilaven amb l'ajut dels prohoms del ofici, inclús les que procedien de fora, i si no eren correctes a judici del mostassà les cremaven.[695] Consta que les autoritats municipals podian intervenir per exigir un examen abans que algú obrís un establiment.

5.6.11 Normativa sobre els corretgers

Pel que fa a les ordinacions dels corretgers és interessant destacar els següents punts: en primer lloc, la definició de la qualitat dels productes que elaboraven; en segon lloc, la normativa referent a la regulació del treball; en tercer lloc, el procediment d'actuació del cònsols del ofici.

Per fabricar els seus productes els corretgers es valien de diverses matèries primeres, però fonamentalment del cuiro o pell per a les corretges i del metall per als guarniments i els acabats. D'aquesta forma es comprèn que existís la necessitat de regular tant la qualitat de la pell, com la dels metalls.

Respecte el metall, llautó, ferro, estany, o acer, que servia per fer els guarniments, les barres, les sivelles, i els caps de les corretges, es regulava la qualitat del material i l'acabat que presentava. Veiem dos exemples d'aquests requisits quan les ordinacions diuen que no es fabriquin sivelles d'estany, on s'ha d'interpretar que l'estany és un material fàcil de treballar però molt mal·leable i per tant poc consistent i apropiat per fer sivelles, per això només el consideren adequat per fer guarniments i encara si es tracta d'estany fi. Pel que fa al llautó ha de ser brunyit; és a dir, ha de tenir un acabat polit.

---

[693] LlMB. fol. CCIIvº, en ordinacions publicades "...a XVII. de Març. M.CCCC.LVII."

[694] Moles, P.: op., cit., pàg. 372. "... Este oficio no puede clasificarse plenamente de textil, pues no consistìa en efectuar el cardado de la lana, sino en fabricar los instrumentos - cardes -empleados en tal menester..."

[695] LlMB. fol. CCVII, en ordinacions publicades "...a V de Nohembre M.CCCC.LVII."

D'altra part, pel que fa a la pell, també les ordinacions n'especifiquen el tipus: s'exigia que la pell fos de vedell i que presentés un bon acabat. Recordem que l'operació d'acabat la realitzaven prèviamemt els assaonadors.

Pel que fa a la normativa que regula el treball, sota l'enunciat "Lo temps e preu dels hobrers"[696] s'apleguen un conjunt d'ordinacions destinades a regular aspectes laborals com el salari, els dies festius, el nombre d'aprenents, les condicions de treball, etc.

Finalment en l'àrea d'actuació dels cònsols, el mostassà els prenia jurament que realitzaven les inspeccions i jutjava i castigava, si calia, els infractors que havien estat denunciats pels cònsols.[697]

5.6.12. Conclusions

a) En el sector del cuiro i la pell es regula la producció i venda de les obres procedents dels següents oficis: suro, blanquers, roldor, assaonadors, sabaters, tapiners i beiners, sellers, arnesers, cervellerers, broquers, corretgers i cuirassers.

b) Es reglamenta sobre certs aspectes de la qualitat de l'obra procedent de tots els mencionats oficis.

c) El mostassà prenia jurament als cònsols de l'ofici que havien de reconèixer la qualitat dels productes.

d) El mostassà regulava la distribució de la matèria primera entre els mestres artesans de l'ofici.

e) Els cònsols senyalaven les obres correctes i denunciaven les incorrectes.

f) Al subsector de sellers i arnesers, s'hi intervenia en els preus per mitjà dels cònsols.

g) El mostassà regulava l'adquisició i distribució d'alguns materials entre els de l'ofici dels sellers i arnesers.

h) Vigilava que entre sellers o arnesers no se sostraguessin els aprenents.

i) Controlava que broquers i cervellerers no poguessin establir-se si no havien passat l'examen.

5.7. Sector de la fusta

5.7.1. Normativa sobre els boters

En les ordinacions fetes sobre l'ofici dels boters s'insisteix un cop més que estan escrites per utilitat pública i per acabar amb els fraus. Per això el mostassà controlava mitjançant els cònsols de l'ofici la qualitat de les botes (es tracta només de botes de fusta per a vi).

Les botes havien de ser de bona fusta i asenyalades amb la marca del cònsol. No servien les que anteriorment havien contingut peix, oli, etc. Les fustes que servien per fer aquestes botes eren de 5 pams i la cana per mesurar-les la tenia el cònsol de l'ofici i estava a

[696] LlMB. fol.CLXXIXv, en ordinacions publicades "...a XVI. de Març de M.CCCC.XXXIII"
[697] LlMB. fol., CLXXXI, en ordinacions publicades "...a XVI. de Març de M.CCCC.XXXIII."

disposició del comprador i del venedor.[698]

Per fer botes es podia cobrar com a màxim 6 o 7 sous i per fer caixes 4 sous.

5.8. Sector de l'espart

5.8.1. Normativa sobre els esparters

L'objectiu d'aquestes ordinacions era controlar les cordes, teixits i objectes d'espart vinguts de València.[699] Els productes es mesuraven amb mides i mesures valencianes. El reconeixement es realitzava a la ribera a l'arribar els vaixells. Els cònsols podien acreditar el producte, però en cas de frau s'havia de denunciar al mostassà que ho judicava.[700]

5.8.2. Normativa sobre els corders

Per verificar la producció dels corders els veedors de l'ofici podien entrar en els obradors i inspeccionar el cànem per comprovar: primer, que era nou; segon, que al teixir no en mesclaven de vell; tercer, el gruix de la corda per assegurar la qualitat del producte.

En el cas del cànem la multa per no sometre's al reconeixement dels veedors podríem considerar-la molt greu, ja que era de 300 sous. Probablement perquè les cordes de cànem eren destinades als vaixells i les infraccions podien portar conseqüències molt greus.

Els veedors cobraven per la seva feina 2 diners que pagaven meitat comprador i meitat venedor.[701]

5.8.3. Conclusions

a) Les ordinacions es refereixen a esparters i a corders.

b) Controlar directament o per mitjà dels cònsols les mercaderies d'espart que arribaven de València.

c) Controlar directament o per mitjà dels veedors la qualitat de les cordes de cànem.

5.9. El sector del transport

5.9.1. Normativa sobre els traginers

Els traginers transportaven les mercaderies d'un lloc a l'altre.[702] En el Llibre del Mostassà només es troben ordinacions referides als traginers de mar que transportaven els productes des del port de Barcelona a l'interior de la ciutat.[703]

---

[698] LlMB. fol. CLXXXXIX.

[699] LlMB. fol. CLXXXXVvº, en ordinacions publicades "..a V de Maig M.CCCC.XXXXII.", "... a VIIII de Setembre. M.CCCC.XXXXVII." i "...a VIII de Juliol. M.CCCC.LXXXVIIII."

[700] LlMB. fol. CLXXXXV, en ordinacions publicades "...a XXVIII de Noembre. M.CCCCLXXXII."

[701] LlMB. fol. CCXVI, ordinació de 30 de Agost de 1404.

[702] Moles, P.:Enciclopèdia Catalana, Barcelona, 1988. Sobre el terme traginer: "...Traginer de mar o traginer de ribera, els quals transportaven les mercaderies a coll de rossí, diferenciant-se en això tant dels llogaters de mules que empraven carros o carretes, com dels bastaixos de capçana, que feien servir nomes la propia força...".

[703] LlMB. fol. CXXXV- CXXXVII, en ordinacions "...a XXVIII. de Juny. M.CCCC.LIIII." i tambe a IMH. Reg. d'Ordi. Especials V-11, 35rº fins 37vº.

Totes les ordinacions són de 1533 i fetes amb un sol fi, com en el mateix llibre s'expressa: desautoritzar una crida del l'any 1454 que no detallava els llocs de la ciutat on havien de descarregar el producte. Per això en aquestes noves ordinacions es concreten diversos itineraris, de tal manera que els traginers no es poguessin excedir en el que demanaven per fer el transport.[704]

Es determinen les tarifes, els trajectes i el pes de la càrrega. S'estableixen cinc recorreguts[705] indicant el màxim preu que es podia cobrar per aquest servei, que oscil·lava des de 5 diners per la carrera més curta fins a 9 per la més llarga. Les penes per incompliment eren en tots els casos de 20 sous.

5.9.2. El lloguer de bèsties

Un dels serveis necessaris era el lloguer de bèsties, cavalls o mules.

Apareixen set ordinacions encaminades a regular aquest servei, totes de 1460. A través d'elles s'intenta protegir els drets dels propietaris dels animals enfront dels abusos que podien fer els usuaris. El mostassà procurava harmonitzar els interessos d`ambdues parts.

En primer lloc, els propietaris estaven obligats a proporcionar cavalls sans i en bones condicions.

En segon lloc, el màxim recorregut per una jornada eren 10 llegües. Un animal no es podia fer servir de correu sense permís exprés i tampoc anar a un lloc més llunyà del que s'havia previst.

En tercer lloc, no es podia retenir l'animal més dies del que s'hagués acordat ni fer-li fer unes prestacions no establertes.

Si l'animal moria havia de fer-se'n càrrec el llogater.[706]

5.10. Sector de la ceràmica

5.10.1. Normativa sobre els ollers

L'ofici dels ollers formava part d'un gremi organitzat el 1304 i constituït per ollers, gerrers i rajolers.

La missió del mostassà consistia a controlar que a Barcelona no es venguessin olles provinents d'altres indrets de Catalunya, en particular de La Selva i Malgrat. S' excloïen les de consum propi.

Respecte al preu comprovava que no fos superior a l'establert.

Pel que fa a la qualitat la verificava amb la col·laboració dels experts.[707]

5.10.2. Normativa sobre els gerrers

Es referixen aquestes ordinacions als gerrers que fabricaven gerres per a mel o per a

[704] LlMB. fol. CXXXV, en ordinacions publicades "... a XXVII. de Juliol. M.D.XXXIII."
[705] LlMB. fol CXXXV- CXXXVIvº, en ordinacions publicades "...a XXVII. de Juliol. M.D.XXXIII."
[706] LlMB. fol. CXXXXI- CXXXXII, en ordinacions publicades "...a XX del mes de Maig. M.CCCC.LX."
[707] LlMB. fol. CCXVIIvº, en ordinacions publicades "...a XXVI de Noembre M.D.XXVIII."

oli. Es controlava la qualitat, el pes i la capacitat de les gerres. En cas de frau podia identificar-se el gerrer perquè totes portaven obligatòriament la marca o senyal del fabricant.[708]

El control el realitzaven els veedors que cobraven per la seva tasca.

5.10.3. Normativa sobre els rajolers

La funció del mostassà es limitava a exigir bona qualitat en les rajoles i teules. "... Que les rejoles sien ben fetes i cuites...",[709] per la qual cosa prohibia la fabricació de rajoles durant els mesos de novembre, desembre, gener i febrer. Pel que fa la cuita podien fer-la en qualsevol mes de l'any, però no es podia coure en forn de calç.

5.10.4. Conclusions

a) En el sector de la ceràmica trobem ordinacions específiques per a ollers, gerrers i rajolers.

b) En els tres subsectors el mostassà controlava la qualitat del producte. En el cas dels gerrers el veedor cobrava per realitzar la seva tasca.

c) En el cas dels ollers es parla de control de preus i es protegeix la producció pròpia.

5.11. Conclusions sobre la normativa que regula les manufactures, el comerç i els serveis

A partir dels reglaments reguladors de les diferents activitats, productes, serveis, interpretem que el mostassà intervenia com a oficial reial i que feia complir les ordinacions, acordades pels consellers de la ciutat, en el món productiu: artesa i comercial de Barcelona. En altres poblacions, les ordinacions de mostassafia també preveien aquest tipus d'intervenció, com és ara el cas de de les ordinacions de Sant Llorenç,[710] on es troben crides referents a cera, barbers, hotelers, botiguers, ferrers i sastres; o les ordinacions d'Igualada, que al·ludeixen els hotelers, sabaters, ferreria i el tèxtil.[711] Però no sempre és així: ni a les ordinacions de Sabadell[712] ni a les de Cardona[713] no trobem, excepte l'ofici de siquiers, cap crida ni referència al món artesanal ni als serveis. Aquestes diferències ens donen un tret interessant per comparar el camp d'acció sobre el qual el mostassà tenia competències i donaria peu a pensar que coincideix amb l'activitat econòmica desenvolupada a cada indret.

En particular a Barcelona es limitava a intervenir per garantir:

a) Bàsicament l'exactitud en el pes i la mesura i la fidelitat al preu establert en els productes o serveis. Circumstancialment es tractaven alguns altres aspectes com la distribució de matèries primeres o la solució de conflictes en les relacions laborals entre els productors dels següents grups artesanals i comercials: hostalers; venedors de palla, cendra, llenya i carbó; productors de sabó; candelers de sèu; candelers de cera; teixidors de drap de lli; fustaners; matalassers; sombrerers; filaters; batifullers; guaspers; cellers; arnesers; estanyers;

---

[708] LlMB. fol. CCXVIII, en ordinacions publicades "...a XXI de Marts. M.CCCC.IIII."
[709] LlMB. fol. CCXIXvº, en ordinacions publicades "...a XV de Octubre. M.CCC.LXXX"
[710] Riu, M.:Les Ordinacions... op., cit., pàg. 367-368
[711] Castellà, G.:LLibre de... op., cit., pàg. 34-36.
[712] Espuny, M.J.:Les Ordina... op., cit., pàg. 31-48.
[713] Serra, J.:Història de... op., cit., pàg. 151-152.

cuirassers; cervellerers; broquers; calderers; argenters; esperoners; freners; sabaters; tapiners; blanquers; venedors de roldor; assaonadors; corretgers; beiners; carders; boters; esparters; corders; lloguer de bèsties; traginers; ollers; gerrers i rajolers.

b) Corresponia al mostassà jutjar sobre les mercaderies per establir si eren fraudulentes perquè havien estat falsificades o adulterades. I sancionar els infractors amb multes, el decomís o la destrucció de les mercaderies.

Aquesta funció podia exercir-la directament o indirecta mitjançant els veedors o cònsols de l'ofici.

Tradicionalment els actes que estaven relacionats amb la inspecció i control de qualitat dels productes confeccionats per artesans agremiats s'han atribuït als cònsols de l'ofici o als veedors. Tal com hem pogut comprovar els cònsols actuaven directament, visitaven els establiments, vigilaven la qualitat dels productes, i denunciaven el productor o venedor, si consideraven que el producte elaborat no complia totes les condicions. En realitat eren agents-delegats que tenien la missió d'obrar per al mostassà. I era el mostassà qui ordenava la confiscació, la destrucció o el pagament d'una multa.

D'altra part és obvi que els cònsols exercien una clara influència en pronunciar-se sobre la qualitat de les obres, i no és d'estranyar que es produïssin el que actualment podriém anomenar com conflictes de competències.

En aquest sentit les fonts posen de manifest i ens permeten aclarir, respecte a les inspeccions, el paper dels cònsols i el del mostassà. En essència les ordinacions vénen a dir: que els cònsols puguin entrar i reconèixer i que el mostassà jutgi i imposi les penes, en tot cas els cònsols només podran actuar per autoritat del mostassà, en aquestes competències.[714]

c) Com hem detallat en el capítol primer,[715] la qualitat va íntimament unida a les característiques i condicions d'un producte. Ens preguntem si en realitat exercia un veritable control de qualitat, i la resposta és que sí, en el sentit clàssic, no en l'actual.[716]

I diem que sí perquè el mostassà reglamentava mitjançant les seves crides o les dels consellers, inspeccionava directament o indirectament en els tallers artesans la naturalesa del producte; és a dir, comprovava si existia una correcta relació entre el producte que s'oferia i els components que el definien. Amb altres paraules, jutjava allò que el consumidor no pot valorar perquè ho desconeix, i si considerava que el producte estava fora dels límits tolerables intervenia apartant-los del circuit comercial.

Estaven interessats en el control de la qualitat dels productes tant les autoritats municipals com els mateixos agremiats. El municipi perquè havia de vetllar per la integritat en el comerç, i els agremiats perquè la qualitat tenia un paper fonamental per a la consecució d'objectius econòmics.

El prestigi que comportava un producte ben fet era probablement un dels millors arguments de venda. La identificació de l'artesà, per mitjà d'un segell o marca, garantia la qualitat, permetia demanar responsabilitats als qui fabricaven el producte i evitava la

[714] Veure, per exemple, les ordinacions següents: LlMB., fol., CLVIIIIv; CLXVIIIr; fol. CLXVIIII; CLXXVIr; CLXXVIIv; CLXXXr; CLXXXIr.

[715] Veure supra apartat, "mecanismes de control dels preus al mercat."

[716] Garbin,M. Invrea, G.: Op. cit., pàg. 30 "... el concepto moderno del vocablo control encierra un significado mucho más amplio que el tradicional de comprobación, inspección, verificación.", "... o sea la recopilación de datos en base a los cuales se desarrolla a continuación un ciclo de actividades mucho más amplio y mucho más constructvivo...resumiendo: recopilación de datos. Confrontación de los resultados con los objetivos. Acción correctiva y preventiva. Esta última fase es sobre todo la que diferencia y caracteriza el control en sentido moderno."

competència dels que treballaven fora del gremi.

d) Com a conseqüencia de tot el que hem dit anteriorment pensem que corresponia al mostassà protegir els interessos econòmics dels compradors contra les possibles pràctiques abusives dels venedors, perquè tenia competències per jutjar sobre la qualitat dels productes, sobre l'exactitud en el pes i les mesures, i la fidelitat o adequació del preu d'adquisició dels productes i serveis.

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

GRÁFICS I ILLUSTRACIONS

Figura 4-1

Figura 4-2

Figura 4-3

Figura 4-4

Figura 4-5

Figura 4-6

Figura 4-7

Figura 4-8

Figura 4-9

Figura 4-10

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

CONCLUSIONS

Recapitulem en aquest apartat les aportacions: nous punts de vista, matisacions, o aspectes que poden haver rebut una nova direcció a partir de l'anàlisi de les fonts realitzada fins ara, per tractar del comerç a Barcelona durant el segle XVI i, en particular, a l'hora d'examinar el càrrec de mostassà.

1.- A partir del Llibre del Mostassà, recopilat l'any 1560, que es troba actualment a l'IMH, i que hem transcrit com a apèndix de l'estudi que presentem, es pot conèixer un conjunt d'ordinacions referides al comerç barceloní. Aquest llibre no representa una simple agrupació d'ordenances, sinó que és un veritable tractat pràctic lligat a l'àrea d'activitats econòmiques que existia a la ciutat i que es trobaven sota les competències del mostassà. També permet, a partir dels privilegis, ordinacions i sentències que inclou, distingir els elements essencials relacionats amb l'ofici i les atribucions del càrrec. Com a resum del que hem dit, considerem que la informació que aporta el Llibre del Mostassà, si bé no ens permet conèixer fets històrics concrets, no es pot subestimar com a font per a l'estudi de les relacions comercials d'aquell moment.

2.- Dintre ja de l'anàlisi dels elements que estructuraven el comerç, cal destacar que l'abastiment i distribució de productes entre els petits comerciants i la seva venda posterior ocupaven un lloc preponderant per les seves repercussions en el benestar de la població i l'ordre públic. El mostassà intervenia directament en la regulació i control de les persones que portaven a terme aquest abastiment i distribució.

En aquest aspecte podem dividir el camp d'acció del mostassà en dos apartats.

El primer és dedicat als revenedors. Les ordinacions que regulen la seva activitat posen de relleu que aquest grup, malgrat tenir una situació inestable en el context comercial, continuà subsistint en el segle XVI, com a element influent en el comerç quotidià. Tanmateix, les ordinacions també translluiexen, la tolerància i la falta de control eficaç, per part de les autoritats, sobre la conducta d'aquests comerciants.

Les ordinacions prohibeixen als revenedors, essencialment, acaparar, comprar per a altres, comprar als voltants de la ciutat per revendre, i fer venda ambulat. I els obliguen a identificar-se amb un distintiu i a no mesclar-se amb els venedors de productes propis.

Al segon apartat agrupem els venedors estables. D'una banda, se'ls prohibeix vendre per revendre, acaparar i tenir les mercaderies amagades. De l'altra, se'ls obliga a vendre a tothom que desitgi comprar. En aquests aspectes la normativa és especialment estricta en el sector de l'alimentació.

3.- Pel que fa als preus, la política municipal estava encaminada a impedir alces arbitràries i artificials. Si bé no podem afirmar que el mostassà taxés els productes, sí que tenia poder d'inspecció i de jurisdicció. En el curs de les inspeccions podia adequar el preu a la qualitat, és a dir, fer petites modificacions. L'acció del control de preus estava encaminada especialment a fer respectar el preus establerts com a màxims, a prohibir que es variés el preu del producte durant el transcurs de la jornada, a comprovar que es venia en les unitats o escales establertes, i a assegurar-se que els consumidors coneixien els preus.

4.- Quant a l'estructuració orgànica del càrrec de mostassà a Barcelona durant al segle XVI, hem d'assenyalar:

a) Pel que fa al provisió del càrrec, el procediment habitual per cobrir l'ofici de mostassà era el nomenament anual. El sistema de selecció es desenvolupava en dues etapes: la proposta, que corresponia als consellers i que a partir del privilegi de Ferran II es realitzava mitjançant la insaculació, i la designació, que corresponia al rei, encara que a la pràctica, com que el rei era fora del Principat, el virrei acostumava a fer-la. Finalment, el nomenament l'atorgava el rei, pero si no es trobava al Principat, circumstància molt freqüent al segle XVI, l'atorgava el virrei.

Per poder ser nomenat mostassà s'havien de complir certs requisits: ser natural de Barcelona o tenir residència a la ciutat, no ser menor d'edat, no tenir incapacitats físiques, no ser eclesiàstic, no tenir causes amb la justícia i haver acomplert amb les obligacions contretes en el càrrec anterior. A més, l'ofici de mostassà era incompatible amb altres càrrecs, com el d'obrer, síndic, racional, etc.

b) En relació al jurament, hem de assenyalar que era un requisit indispensable per a l'exercici de la funció. També, com altres oficials, havia d'oir sentència d'excomunió. El mostassà prestava jurament, davant el batlle, de respectar les constitucions i altres drets de Catalunya i de complir lleialment el seu ofici. Després, amb una fórmula diferent, jurava davant el conseller en cap.

A més del jurament, havia de donar fermança davant el batlle de presentar-se i respondre de les acusacions que se li poguessin fer, és a dir, es comprometia a "purgar taula".

c) El mostassà tenia la facultat de vetllar pel compliment de les ordinacions, jutjar i castigar els infractors, però amb competències limitades, ja que només posseïa potestat en el seu camp d'activitats. Però la delimitació del camp d'activitats a la pràctica no era molt precís, cosa que comportava enfrontaments amb altres magistrats.

En essència, es podria dir que, si bé se li reconeixia un ampli ventall d'atribucions, tan sols les podia fer efectives en un camp restringit i no ben delimitat.

d) Quant als drets, el principi d'autofinançament del càrrec, que permetia la remuneració segons els ingressos, possibilitava que pogués esdevenir un ofici especialment lucratiu. A diferència d'altres càrrecs, no es va substituir aquest tipus de pagament per salari fix.

e) En relació a l'exigència de responsabilitat, ja hem dit que el mostassà estava sotmès al procediment de la purga de taula. A més, havia de donar comptes de la seva gestió econòmica als racionals de la ciutat. Així i tot, els consellers si ho estimaven oportú podien suspendre'l del càrrec, si mostrava negligència o havia delinquit. Aquest fet, però, era extremadament greu i conflictiu.

f) L'ofici de mostassà no precissava una preparació específica. El nomenament li concedia tots els poders per a l'acompliment del càrrec. Era el titular de les competencies, a qui li mancaven moltes vegades els coneixements tècnics precisos per a l'exercici de les seves funcions. Per tant, calia, i així estava previst, que actués assessorat pels tècnics corresponents:

els veedors, o cònsols de l'ofici, i els pesadors.

5.- Al segle XVI el mostassà conservava les competències exclusives en el camp de la metrologia, pel que fa a l'aplicació del sistema vigent de pesos, mides i mesures. En virtut d'un privilegi reial, Pere el Cerimoniós havia donat, en concedir el càrrec a la ciutat de Barcelona, la potestat de guardar, reconèixer i mantenir els patrons oficials de la ciutat, i comprovar que els pesos, mides i mesures utilitzats pels venedors eren conformes amb els originals.

Com a conseqüència del que hem afirmat, el mostassà des de l'inici del seu mandat havia de procedir de la manera següent:

a) Homologar i donar conformitat als pesos i a les mesures. En primer lloc, al principi del seu mandat notificava públicament mitjançant una "crida" l'obligació de portar els pesos i les mesures a l'afinador per corregir qualsevol imperfecció, i també la necessitat de rebre l'autorització oficial per utilitzar-los. Aquesta autorització es formalitzava amb el segellat, a cada peça, de les inicials del mostassà.

b) Comprovar que les vendes es realitzessin amb les mesures ja contrastades i que eren emprades correctament pels venedors.

c) Jutjar la legitimitat dels pesos, mides i mesures utilitzats pels comerciants, i si eren falsos castigar o absoldre els infractors.

d) Les atribucions en el camp de la metrologia incloïen tots els sectors del comerç; per tant, també s'estenien sobre totes les persones que disposessin i empressin estris per mesurar o pesar en les transaccions.

6.- Pel que fa a l'actuació, és a dir, a l'exercici de les funcions pròpies del seu càrrec, durant el segle XVI el titular temporal del càrrec tenia potestat per fer publicar les ordinacions, vigilar-ne el compliment i jutjar sobre els assumptes de la seva competència.

Sobre el tema d'atribucions en la disposició de normativa, podem considerar que la fórmula "Ara oiats per manament del mostassaf ordenaren los consellers..." posa de relleu la potestat del mostassà de fer públic i executar les ordinacions i la dels consellers de reglamentar.

En les qüestions referents al control en el compliment de la normativa cal destacar el paper de vigilància sobre els establiments, les transaccions mercantils i la inspecció de productes. Arribats a aquest punt, resulta interessant destacar que el mostassà de Barcelona actuava com a oficial inspector per comprovar que es complien les ordenances acordades pels consellers, l'observança de les quals li corresponia garantir.

Sobre les atribucions judicials cal esmentar que la naturalesa de la jurisdicció es posa de manifest en el privilegi de creació del càrrec. El rei Pere el Cerimoniós dóna i concedeix al mostassà "coneixement i decisió, execució i exacció". Aquesta jurisdicció és un dels motius i una prova patent de la importància del càrrec.

El seu judici era inapel·lable i podia imposar penes als infractors. Les penes podien ser pecuniàries o corporals, també podia ordenar segons la gravetat de la infracció el decomís, la destrucció dels productes, o inhabilitar l'exercici de la professió.

7.- Pel que fa al comerç interior i al camp d'acció que comprenia la potestat del mostassà en el sector alimentari, cal fer les següents consideracions:

a) Havia de prendre les mesures adequades per verificar la qualitat, és a dir, que les mercaderies tinguessin les propietats que teòricament se'ls podien atribuir. També havia de jutjar la salubritat dels següents productes: el pa, el peix fresc i salat, tota la carn que es venia a les carnisseries, el vi, l'oli, les espècies, i tots els productes que venien els revenedors.

Pel que fa aquesta darrera qüestió, des de la nostra perspectiva, podem afirmar que en l'àmbit sanitari el mostassà de Barcelona només tenia competències per garantir la salubritat dels productes d'alimentació que estaven en el mercat.

b) També tenia potestat per controlar que els venedors de tots els productes a què ens hem referit eren les persones adequades i podia assegurar-se que procedien amb honestetat, honradesa i rectitud.

c) Pel que fa als establiments controlava tot el referent a la distibució de llocs de venda de les parades de les places i altres establiments de comerç, mòbils o permanents. També inspeccionava i jutjava la neteja dels locals, botigues, llocs de venda, les parades de la plaça i els seus voltans, i de l'utillatge que s'emprava en la venda i emmagatzematge. És a dir, pel que fa a la higiene, la seva acció se circumscrivia tan sols als establiments i places on hi havia mercat.

8- Pel que fa al comerç interior i al camp d'acció que comprenia la potestat del mostassà, en el sector de producció i comerç de productes artesanals, cal fer les següents consideracions:

a) A Barcelona per mitjà de la intervenció del mostassà es regulaven algunes de les activitats dels següents grups artesanals: hostalers, venedors de palla, sabó, cendra, llenya, carbó, candelers de sèu, candelers de cera, teixidors de drap de lli i tarlís, fustaners, matalassers, sombrerers, filaters, batifullers, guaspers, sellers, arnesers, estanyers, cuirassers, cervellerers, broquers, calderers, argenters, sabaters, tapiners, artesans del suro, blanquers, venedors de roldor, assaonadors, corretgers, beiners, carders, boters, esparters, corders, lloguer de bèsties, traginers, ollers, gerrers i rajolers.

b) En tots els grups de productors o venedors abans esmentats, el mostassà inspeccionava i comprovava, amb la col·laboració del cònsol de l'ofici, la qualitat dels productes acabats. En molts casos s'identificava l'obra de l'artesà amb un segell o marca que en garantia la qualitat. Aquest segell permetia reconèixer i demanar responsabilitats als artesans que fabricaven i evitava la competència dels qui treballaven fora del gremi.

c) Inspeccionava i comprovava que els productes no sobrepassessin els preus establerts.

d) Pel que fa als venedors podia cerciorar-se de la rectitud dels seus actes i en alguns

casos exigir un examen abans d'obrir un establiment. Podia també controlar que es pagués el sou establert com a salari de jornalers.

e) Pel que fa als establiments, en cas de productes considerats perillosos, com la palla, la llenya, el roldor, en controlova l'emmagatzematge.

Tanmateix, no podem oblidar que, si bé segons el privilegi de concessió del càrrec tenia competències per reconèixer sobre qüestions referents a les falsificacions, a la qualitat dels productes i al recte compliment de la normativa, en el mateix privilegi s'especifica una certa i obligada col·laboració amb els consellers sobre totes aquestes qüestions. D'aquí possiblement s'esdevé part de la conflictivitat amb les autoritats municipals, que observem durant tot el segle XVI.

9- En referència a les relacions entre el mostassà i els cònsols de l'ofici o veedors, trobem que per diverses raons que ja hem comentat és difícil arribar a conclusions. Una primera valoració, però, ens fa pensar que el paper d'aquestes autoritats era importantíssim, ja que eren ells els que directament inspeccionaven, judicaven la qualitat de les mercaderies confeccionades, venien el segell d'identificació dels productes, podien disposar qui era el responsable d'un negoci en cas de defunció del propietari si no tenia hereus, i vetllaven pels assalariats, entre moltes altres funcions.

El fet que especialment ens interessa assenyalar és que tota aquesta activitat la desenvolupaven sota l'autoritat del mostassà. És per això que un dels primers actes que havia de fer cada any el nou mostassà era prendre jurament als cònsols dels oficis. Sense la participació i col·laboració dels cònsols, vertaders artífexs directes de la vigilància, el mostassà hagués tingut molt difícil exercir la seva autoritat, tant pel desconeixement que en tenia, com per la impossibilitat física d'atendre tots els requeriments.

Un altre aspecte a assenyalar és que de les relacions entre el mostassà i els veedors o cònsols de l'ofici, o altres organismes auxiliars, com els pesadors i els afinadors, no en sorgí cap entreteixit administratiu.

10.- Al municipi de Barcelona la reglamentació del comerç interior era intensa i minuciosa. Una part de la reglamentació i, especialment, el seu compliment estava encomanada al mostassà. Era en essència la normativa referent a la protecció dels interessos econòmics dels consumidors i productors, que vetllava per l'equitat en el comerç i adoptava mesures per evitar les pràctiques comercials abusives.

Durant el segle XVI, la ciutat de Barcelona sempre tingué proveït el càrrec de mostassà, el testimoni documental ens ho permet veure igual que també ens permet resseguir alguns trets de les seves activitats.

Respecte a les atribucions continuava tenint totes les que li permetien lluitar contra el frau, assegurar l'honestedat, honradesa i rectitud dels productors i venedors. Finalment, cal afegir que la seva jurisdicció s'estenia sobre totes les classes socials.

Tanmateix, no podem oblidar que, si bé és cert aquest plantejament teòric, a la pràctica el titular del càrrec es trobava amb dificultats a l'hora d'aconseguir desenvolupar les seves activitats. Part d'aquestes dificultats, sens dubte, es devien a la confusió existent en el camp de competències i a la profusió de funcionaris i oficials; altres causes, no menys

importants, eren derivades de les mateixes relacions que tenien amb els consellers i altres autoritats.

BIBLIOTECA VIRTUAL
MIGUEL DE CERVANTES

APENDIX DOCUMENTAL

I MOSTASSÀS QUE EXERCIREN EL CÀRREC DURANT EL SEGLE XVI

1499
M: Pere de Sanct Climent.[717]

1500
T: Joan Avinyo, Pere Anthoni, Joan Fuster.
M: Joan Fuster, mercader.[718]

1501
T: Jaume Ros, Joan Deztorrent, Miquel Oliva.
M: Johani Deztorrent.

1502
T: Guillem Pons, Bartomeu Gironella, Joan Roure.
M: Bartomeu Gironella.

1503
T: Johan Bastida, Pere Girgos, Johan Vicens.
M: Pere Girgos.[719]

1504
T:Pere de Sanct Climent, Arnau Dusay, Garau de Vallsecha.
M: Arnau Dusay, ciutadà.[720]

1505
T: Galceran Sestrada, Joan Bastida, Joan Gelten.
M: Joan Bastida, ciutadà.[721]

1506
T: Miro Lanbret, Miquel Satorra, Miquel Ferrer (fill).
M: Miquel Satorra.

1507
T: Tamarit, Joan Sterre, Joan de Avinyo.
M: Tamarit, ciutadà.[722]

---

[717] Abreviatures utilitzades T: terna que es presenta; M: mostassà que és nomenat. Pere de Sant Climent podria ser el mateix que ocupa la conselleria a 1502. De la família Sant Climent, Carreres Candi refereix: "...Dintre d'aquestes families se troban capitots de bandositats barcelonines. Retraurèm l'exemple dels Sant-Climent, que tantes vegades ocuparen la conselleria, contra los Massaguer y La Trilla." Carreres Candi,F.: Geo op., cit., pàg. 536.
[718] D.A.C.B. Vol. III, pàg. 169.
[719] IMH. Reg. Del.II-37, fol. 9vº.
[720] IMH. Reg. Del.II-37, fol. 63; D.A.C.B. Vol. III, pàg.192.
[721] IMH. Reg. Del.II-38, fols. 7, 8vº; D.A.C.B. Vol.III, pàg.197.

1508
1ª. T: Garau Çatorra, Francesch de Marimon, Pere Deztorrent.[723]
2ª. T: Luis Vilanova, Pere Girgos, Gabriel Sampso.[724]
3ª. T: Jachme Pau, Galceran Salcet Ombau Carbo, Pere Matali.[725]
4ª.T es completa la anterior amb Francesch Bret.
M: Galceran Salcet Ombaue Carbo.[726]

1509
M: Frances de Marimon**.**[727]

1510
M: Bernat Joan de Tamarit.[728]

1511
M:--

1512
T: Joan Deztorrent, Guillen..., Miquel Ferrer.
M: Joanot Deztorrent.[729]

1513
T: Miquel Ferrer (fill de francesc ferrer), Miquel Ferrer (germa de Pere Joan), Galceran Ferrer.
M: Miquel Ferrer (fill de Francesh Ferrer).

1514
T: Guerau Durvall, Jeroni Torres, Luys Guimera.
M: Luys Guimera, donzell.[730]

1515
T:--
M: Bernat Serrer Çapila.[731]

1516
T: Steve Ragela, Pere Serra, fill de Jaume Serra, Gaspar Pujades.
M: Gaspar Pujades.

1517

---

[722] IMH. Reg. Del.II-39, fol.9; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 208.
[723] D.A.C.B. Vol.III, pàgs. 214-216. Es nomena Francesh Marimon que no vol acceptar.
[724] D.A.C.B. Vol.III, pàg. 216. Es nomena Pere Girgos que no vol acceptar.
[725] a D.A.C.B. Vol.III, pàg. 216. Es nomena Jachme Pau que no vol acceptar.
[726] D.A.C.B. Vol.III, pàg. 216.
[727] a IMH. Reg. D'Ord.IV-12, fol.197.
[728] IMH. Reg. D'Ord.IV-13, fol. 34.
[729] IMH. Reg. Del.II-41, fol. 3; IMH. Reg. D'Ord.IV-13, 52v.º
[730] IMH. Reg. D'Ord. IV-13, fol. 110; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 246.
[731] IMH. Reg. D'Ord. IV-13, fol. 5

T: Miquel Satorra, Joan Malet, Joan Prats.
M: Miquel Satorra.[732]

1518
T: Joan Mijavila, Francesc de Marimon, Miquel Cetanti.
M: Miquel Cetanti.[733]

1519
T: Francesc Fivaller, Pere Font, Esteve Sapila.
M: Francesc Fivaller.[734]

1520
1ª. T: Pere Squerit, Bernat Ferrer, Francesc Sanctmost.
2ª. T: Luys de Boxadors, Francesc Boquet, Gonella, que renuncia. Es completa amb Francesc Steve.
M: Francesc Steve.[735]

1521
T: Pere Lull, Francesc Pons, Joan Malet.
M: Pere Lull.[736]

1522
T: --
M: Joan Malet, cavaller.[737]

1523
T: Joan Roanyes, Francesc Golzina, Galceran Ferrer.
M: Bernat Serra, cavaller.[738]

1524
T: Galceran Rovira, Miquel Çatorra, Pere Çeragossa.
M: Galceran Rovira.[739]

1525
T: Miquel Çatorra, Pere de Selar, Jacme Çalba.
M: Jacme Çalba.[740]

1526

[732] IMH. Reg. D'Ord. IV-13. fol. 176; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 274.
[733] IMH. Reg. Del. II-44. fol. 3.
[734] IMH. Reg. D'Ord. IV-14, fol.6
[735] IMH. Reg. Del. II-45. fol. 54 vº.
[736] IMH. Reg. Del. II-46. fol. 3vº.
[737] IMH. Reg. D'Ord. IV-14 fol. 35vº.
[738] IMH. Reg. D'Ord. IV-14. fol. 83. Hem trobat la crida de Bernat Serra signada com a mostassà. Probablement algun candidat de la terna anterior no fou admès o renuncià al càrrec. No hem trobat, però, la nova extracció de rodolins per la qual Bernat Serra és elegit. El fet de trobar la seva crida ens fa pensar que va ser elegit com a mostassà d'aquell any.
[739] IMH. Reg. D'Ord. IV-14. fol. 106vº.
[740] IMH. Reg. D'Ord. IV-14. fol. 124; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 372.

T: Miquel dez Palau, Miquel de Sancmanat, Pere Squerra.
M: Miquel dez Palau, donzell.[741]

1527
T: --
M: Francesc Cetanti, donzell.[742]

1528
T: Miquel Frella, Joan Deyavel, Jacme Riaret.
M: Miquel Frella, donzell.[743]

1529
T: Hieronym Comes, Desplà, Pere de Belloc.
M: Pere de Belloc, donzell.[744]

1530
T: Bertran dezvalls, Galzeran Carbo, Joan Pau Riba.
M: Bertran Dezvalls.[745]

1531
T: Marti Joan de Torrelles, Hieronym Oliba, Galceran Albanell.
M: Galceran Albanell.[746]

1532
T: Francesc Terre, Lois Enfons,...
M: Lois Angles.[747]

1533
T: Francesc Vellero, Guerau Durall, Miquel Terre de Piqualquers.
M: Guerau Durall.[748]

1534
T: Miquel Rossella, Galceran Carbo, Matheu Vidal Dezpla.
M: Matheu Vidal Dezpla.[749]

1535
T: Jordi Joan, Jeroni Olivo, Galceran Lull.
M: Guerau Durall, donzell.[750]

---

[741] IMH. Reg. D'Ord. IV-14. fol. 153; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 386.
[742] IMH. Reg. D'Ord. IV-14. fol. 184.
[743] IMH. Reg. D'Ord. IV-14 fol. 208vº; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 401.
[744] IMH. Reg. D'Ord. IV-14. fol. 238. Per absència de Pere Belloc fa l'ofici durant un temps Joan Ribes, conseller. IMH. Reg. D'Ord. IV-15. fol. 11.
[745] IMH. Reg. D'Ord. IV-15. fol. 30; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 436.
[746] IMH. Reg. Del. II-51. fol. 36; D.A.C.B. Vol.III, pàg. 444.
[747] IMH. Reg. Del. II-52. fol. 5. El nom podria ser també Lois Enfons, en comptes de Lois Angles.
[748] IMH. Reg. D'Ord. IV-15. fol. 154.
[749] IMH. Reg. Del. II-53. fol. 5vº.
[750] IMH. Reg. Del. II-53. fol. 44. Primer és nomenat Galceran Lull però renuncia al càrrec i és nomenat definitivament Guerau Durall; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 39.

1536
T: Johanot Terre, Perot Montmany, Perot Ferrer.
M: Perot Montmany.[751]

1537
T: Fernando Bernizal, Hieronym Oliba, Loi Sarrya.
M: Hieronym Oliba, ciutadà.[752]

1538
T: Pere Bernat Codina, Perot Gibert, Galceran Desclot y Albanell.
M: Pere Bernat Codina.[753]

1539
T: Lluis Gibat, Galceran Lull, Guillem Oliver.
M: Galceran Lull.[754]

1540
T: Galceran de Burgnes, Johan Ribera, Francesch Llop.
M: Galceran de Burgnes.[755]

1541
T:--
M:--

1542
T: Bernat Tomaner, Ferrando Vernigal, Francesc Llop.
M: Francesc Llop, mercader.[756]

1543
T: Joan Oliver, Miquel Desboscos, Francesch Vellers.
M: Johanes Oliver, donzell.[757]

1544
T: Luys Dusay, Miquel Delbosc de Vilasar, Germans Tavarner.
M: Luys Dusay, ciutadà.[758]

1545
T: Fernando Vernigal, Marti Joan de Vilatorta, Joan Onofre Monmany.
M: Ferrando Vernigal, ciutadà.

---

[751] . IMH. Reg. D'Ord. IV-15. fol. 174
[752] IMH. Reg. Del. II-54. fol. 76; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 64.
[753] IMH. Reg. Del. II-55. fol. 5; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 73-74.
[754] IMH. Reg. D'Ord. IV-16. fol. 28.
[755] IMH. Reg. D'Ord. IV-16. fol. 72.
[756] D.A.C.B., vol., IV, pàg. 123
[757] IMH. Reg. Del. II-57, fol. 50; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 135.
[758] IMH. Reg. Del. II-58, fol. 5.

1546
T: Baltasar Rosello, Lois Sarria, Hieronym de Sancliment.
M: Hieronym de Sancliment.

1547
T: Perot Çalba, Galceran Salzet Carbo, Angel Bastida.
M: Angel Bastida.[759]

1548
T: Joan Luis Llull, Gabriel Gomal, Benet Joan de Talamancha.
M: Joan Luis Llull.[760]

1549
T: Luis Turell, Gilabert de Malla, Miquel dez Palau.
M: Luis Turell, donzell.[761]

1550
T: Miquel Salgueda, Ferrerot Sanct Climent e Gualbes, Joanot de Marimon fill de Francesch.
M: Miquel Salgueda.[762]

1551
T: Ivo Gualbes, Perot Çapila, Ferrando Vernigal.
M: Ivo Gualbes.[763]

1552
T: Jaume Mitjavila, Antoni Res, Bernat Taverner.[764]
M: --

1553
T: Galceran Desllor y Albanell, Antoni Res, Jan Bofill.
M: Galceran Desllor y Albanell.[765]

1554
T: Miquel Salavert, Pere Cassador, Joan Canyelles.[766]
M: Joan Canyelles, cavaller.[767]

1555
T: Bernat Joan de Yvorra, Galceran Çalba, Luys Dusay.
M: Galceran Çalba.[768]

---

[759] Per la renúncia d'Angel Bastida es treu una nova terna: Francesch Bosch de Vilasar, Francesch Staper, Miquel Granada. Es nomenat mostassà Miquel Granada. IMH. Reg. Del. II-60, fol. 30.
[760] IMH. Reg. D'Ord. IV-17, fol. 3vº.
[761] D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 212.
[762] D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 222.
[763] IMH. Reg. Del. II-62, fol. 8; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 237.
[764] IMH. Reg. Del. II-63, fol. 6; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 248.
[765] IMH. Reg. Del. II-64, fol. 6; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 260.
[766] IMH. Reg. Del. II-65, fol. 6; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 271.
[767] IMH. Reg. D'Ord. IV-17, fol. 131.

1556
T: Guillem Ramon Desvalls, Puig de Pons, Miquel de Bellafilla.
M: Puig de Pons.[769]

1557
T: Miquel Fuster, Onofre de Marimon, Miquel de Corbera.[770]
M: --

1558
T: Joanot Angles, Francesch Benet Codina, Bernat Ros.
M: Joanot Angles.[771]

1559
T: Pere Anztoni Colom, Ferrando Alzina, Joan Coma.
M: Pere Antoni Colom, cavaller.[772]

1560
1ª T: Francesc Benet Codina, Janot Canyelles, Gabriel Peraseca.[773]
2ª T: Francesc Benet Codina, Janot Setanti, Gabriel Peraseca.[774]
M: Francesc Benet.[775]

1561
T: Francesc Barutell, Damia Ferreres, Joan de Gualbes.
M: Francesc de Barutell, donzell.[776]

1562
T: Miquel Doms, Matheu Soler, Francesch Senesplada.
M: Francesch Senesplada, militar.[777]

1563
T: Hieronym Guinart, Pere Cervera, Pere Miquel Carbonell.
M: Hieronym Guinart.[778]

1564
T: Mateu de Sanct Climent, Joan Rosello, Onofre Cardona.
M: Onofre Cardona.[779]

---

[768] IMH. Reg. Del. II-66, fol. 8vº-9vº.
[769] IMH. Reg. Del. II-67, fol. 7vº; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 320.
[770] IMH. Reg. Del. II-68, fol. 7; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 326.
[771] IMH. Reg. Del. II-68, fol. 52. Aquests folis estan molt cremats i no es pot verificar que el nomenat acceptés.
[772] IMH. Reg. Del. II-69, fol. 9vº. Llibre del Mostassà de Barcelona, fol. Xr.
[773] IMH. Reg. Del. II-70, fol. 10; D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 370.
[774] IMH. Reg. Del. II-70, fol. 12.
[775] IMH. Reg. D'Ord. IV-18, fol. 94.
[776] IMH. Reg. Del. II-71, fol. 8; la terna D.A.C.B. Vol.IV, pàg. 404.
[777] IMH. Reg. Del. II-72, fol. 8.
[778] IMH. Reg. Del. II-73, fol. 10. Després de diverses renúncies substitueixen de la terna Pere Cervera per Guillem Oliver. El nomenament del mostassà es troba a IMH. Reg. D'Ord. Especials de Mostassafia V-11, fol. 6vº-7; D.A.C.B. Vol.V, pàg.18.

1565
T: Federich Vilana, Joan Bofill, Tomas Privaler.
M: Federic Vilana, ciutadà.[780]

1566
T: Francesc Puig, Joan Miquel dez Junyent, Gabriel Peraseca Vila.
M: Miquel Joan de Junyent.[781]

1567
T: Joan Coma, Francesch Hieronym Bonet, Francesch Castello.
M: Francesch Castello.[782]

1568
T: Jaume Vila, Galceran Cahors Hieronym Lucia.
M: Galceran Cahors.[783]

1569
T: Joan Arles, Francesch Palau, Pere Cervera.
M: Pere Cervera.[784]

1570
T: Jaume Casademunt, Jaume Joan Janer, Miquel Montserrat.
M: Jaume Joan Janer.[785]

1571
T: Onofre Cardona, Francesc Ferrer, Jaume Alos Colom.
M: Francesc Ferrer.[786]

1572
T: Perot Salva, Lluys Desvalls, - Fort.
M: Lluis Desvalls.[787]

1573
T: Lluys Gibert, Onofre Cardona, - Fort.
M: Onofre Cardona.[788]

---

[779] IMH. Reg. Del. II-74, fol. 9-15.
[780] IMH. Reg. Del. II-75, fol. 10; IMH. Reg. D'Ord. Espec. Most. V-11, fol. 46.
[781] IMH. Reg. Del. II-76, fol. 10vº; IMH. Reg. D'Ord. Espec. Most. V-11, fol. 76.
[782] IMH. Reg. D'Ord. Espec. Most. V-11, fol. 101.
[783] IMH. Reg. Del. II-78, fol. 9. Trobem a més que el dia 21 de gener jura el càrrec Hieronym Ferrer i la seva crida està registrada a IMH. Reg. D'Ord. Espec. Most. V-11, fol. 190.
[784] IMH. Reg. Del. II-79, fol. 9.
[785] IMH. Reg. Del. II-80, fol. 9.
[786] IMH. Reg. D'Ord. IV-19, fol. 14vº; LlMB CXvº.
[787] IMH. Reg. Del. II-82, fol 11; trobem una crida d'aquest mostassà a IMH. Reg. D'Ord. IV-19, fol. 127; en trobem una altra d'un tal Frederic Vilana (es nomena mostassà aquest any) a IMH. Reg. D'Ord. IV-19, fol. 102vº.
[788] IMH. Reg. Del. II-83, fol. 11.

1574
T: Joan Batista Gori, Gaspar Yvorra, Perot Amat.
M: Gaspar Yvorra.[789]

1575
T: Francesc de Barutell, Joan Luys Lull, Galceran Corrego.
M: Francesc de Barutell.[790]

1576
1ª T: Galceran de Burgues, Francesc Ramon Fivaller, Jaume Vila.[791]
2ª T: Joan Benet Codina, Martí Joan Despuny, Andreu Çacosta.
M: Andreu Çacosta.[792]

1577
T: Joan Carles de Caldes, Luys Gibert, Pere Ferreres.
M: Joan Carles de Caldes.[793]

1578
T: Jaume del More, Joan Coma de Vic, Joan Desxuny.
M: Joan Coma.[794]

1579
T: Pere Pau Bonaventura Llobet, Pau Lull, Jaume Camps.
M: Pau Lull.[795]

1580
T: Pau Siurana, Hieronym Fiveller i Pons Corvellana.
M: Pau Siurana.[796]

1581
T: Francesc Reguer, Francesc Calça, Joan Exerrat.
M: Francesc Reguer.[797]

1582
T: Enric Sola, Francesc Miquel Pol, Josep Ferrera.
M: Josep Ferrera, ciutadà.[798]

1583
T: Joan Batista Gori, Lluis Miralles, Pau de Remires.

---

[789] IMH. Reg. D'Ord. IV-19, fol. 151.
[790] IMH. Reg. D'Ord. IV-20, fol. 25.
[791] Elegit Galceran Burgues, que renuncia. IMH. Reg. Del. II-86, fol. 12.
[792] IMH. Reg. D'Ord. IV-20, fol. 47.
[793] IMH. Reg. Del. II-87, fol. 12vº.
[794] IMH. Reg. D'Ord. IV-20, fol. 120vº.
[795] IMH. Reg. Del. II-89, fol. 13vº; D.A.C.B. Vol. V, pàg. 229.
[796] IMH. Reg. Del. II-90, fol. 9
[797] IMH. Reg. Del. II-91, fol. 10vº.
[798] IMH. Reg. Del. II-92, fol. 9.

M: Pau de Remires.[799]

1584
1ª T: Ponç Cornellana, Francesc Terre, Francesc Ubac.[800]
2ª T: Enric Terre, Joan Spuny, Jaume Camps.
M: Enric Terre.[801]

1585
T: Joan Miquel Çarovira, Joan Miquel Bastida, Joan Castello.
M: Josep Dalmau.[802]

1586
T: Gaspar Montaner, Bernat Pau de Belloc, Gaspar Pons.[803]
M: Gaspar Montaner.[804]

1587
1ª T: Gaspar Pons, Joan Luis Cornet, Onofre Climent.[805]
2ª T: Macia Hiero y Rialp, Vicens Castello, Gaspar Pons.
M: Gaspar Pons.[806]
3ª T: Joan Lull, Vicens Castello, Hieronym Macia.
M: --

1588
T: Joan Granollach, Montserrat Muntalt, Leandro Guirces.
M: Leandro Guirces.[807]

1589
T: Joan Sauri, Montserrat Grau, Pere Soler.
M: Joan Sauri, ciutadà.[808]

1590
T: Joan Gualbes Bonaventura, Vicens Castello, Onofre Bruguera.
M: Onofre Bruguera, cavaller.[809]

1591
1ª T: Conreat Domps, Gaspar Lleu, Joan de Gualbes de Bonaventura.[810]
2º T: Joan Cristofol Fivaller, Vicens Castello, Miquel de Ramires.

---

[799] IMH. Reg. Del. II-93, fol. 12vº.
[800] IMH. Reg. Del. II-94, fol. 12.
[801] IMH. Reg. Del. II-94, fol. 18vº; IMH. Reg. D'Ord. IV-21, fol. 63.
[802] IMH. Reg. Del. II-95, fol. 10vº. Joan Miquel Bastida és nomenat però renuncia. Es treu un altre rodolí amb el nom de Josep Dalmau, que serà nominat. Arxiu del Veguer, Caucions i Juraments, XVII-5, foli solt.
[803] IMH. Reg. Del. II-96, fol. 12vº.
[804] IMH. Reg. D'Ord. IV-21, fol. 98.
[805] IMH. Reg. Del. II-97, fol. 12.
[806] IMH. Reg. Del. II-97, fol. 18. Pons no accepta el càrrec. D.A.C.B. Vol. V, pàg. 511.
[807] IMH. Reg. Del. II-u98, fol. 15; D.A.C.B. Vol. VI, pàg. 118-119.
[808] IMH. Reg. Del. II-99, fol. 12; IMH. Reg. D'Ord. IV-21, fol. 195.
[809] IMH. Reg. Del. II-100, fol. 10; IMH. Reg. D'Ord. IV-22, fol. 36; D.A.C.B. Vol. VI, pàg. 215.
[810] Elegit Joan Gualbes, que no accepta. IMH. Reg. Del. II-101, fol. 12 i fol. 30vº.

M: Vicens Castello, doctor en medicina.[811]

1592
T: Galceran de Habel, Jaume Ferrer, Narcis Avella.
M: Narcis Avella, mercader.[812]

1593
T: Simon Canyet, Jaume Ferrer, Rafael Cervera.
M: Simon Canyet.[813]

1594
T: Onofre Bruguera, Bernat Romeu, Federich Pol.
M: Onofre Bruguera, cavaller.[814]

1595
T: Bernat Pau de Belloc, Joan Pau Frano, Jaume Font.[815]
M: Jaume Font, mercader.[816]

1596
T: Hieronym Prats de Burgues, Miquel Francesc Olsina, Pere Sauri.[817]
M: Miquel Francesc Olsina.[818]

1597
T: Pau Ciurana, Joan Çarrovira, Joan Exerrat.
M: Pau Ciurana.[819]

1598
T: Hieronym Miquel, Pau Moradell, Francesc de Gualbes.
M: Francesc de Gualbes, donzell.[820]

1599
T: Luis de Gualbes, Miquel Joan Bastida, Josep Miquel Tarradell.
M: Luis de Gualbes, donzell.[821]

1600
T: Miquel Bertran, Gaspar Carcer, Josep Illa.
M: Miquel Bertran.[822]

---

[811] IMH. Reg. D'Ord. IV-22, fol. 117vº; D.A.C.B. Vol. VI, pàg. 369.
[812] IMH. Reg. Del. II-102, fol. Xvº; IMH. Reg. D'Ord. IV-22, fol. 105vº. Al novembre de 1593 Narcís Avella és suspès del càrrec. En el període transitori fins al nou nomenament ocupa el càrrec el conseller tercer, Francesc Rodes, doctor en Dret. IMH. Reg. D'Ord. IV-22, fol. 130.
[813] D.A.C.B. Vol. VI, pàg. 472.
[814] IMH. Reg. Del. II-104, fol. 9vº; D.A.C.B. Vol. VI, pàg. 510-511.
[815] IMH. Reg. Del. II-105, fol. 13.
[816] IMH. Reg. D'Ord. IV-23, fol. 6vº.
[817] IMH. Reg. Del. II-106, fol. 9.
[818] IMH. Reg. D'Ord. IV-23, fol. 88; D.A.C.B. Vol. VI, pàg. 588.
[819] IMH. Reg. Del. II-107, fol. 11vº; D.A.C.B. Vol. VII, pàg. 86.
[820] IMH. Reg. Del. II-108, fol. 14vº, fol. 16; D.A.C.B. Vol. VII, pàg. 166.
[821] IMH. Reg. Del. II-109, fol. 9vº, fol. 12vº; IMH. Reg. D'Ord. IV-23, fol. 184vº.

II TRANSCRIPCIO DEL LLIBRE DE LA MOSTASSAFIA DE BARCELONA EN LA SEVA VERSIO ORIGINAL DE 1560

NORMES QUE S'HAN SEGUIT PER A LA TRANSCRIPCIO DEL MANUSCRIT[823] .

1. S'ha fet una transcripció respectant del document, les grafies, l'ús de majúscules, i la puntuació.

2. Les lletres, paraules o frases il·legibles en el text, si han deixat algun senyal, es posaran tres punts entre claùdators [...].

3. Les abreviatures s'escriuran amb la paraula sencera, sense assenyalar les lletres que reemplacen les ratlletes d'abreviació.

4. Separació de paraules. Les paraules se separen segons l'ús actual. S'ha confegit una llista de les partícules que apareixen juntes i s'han separat: dela, deles, perço, persi, enla.

5. Les primeres pàgines del manuscrit no estan numerades. Nosaltres ho hem fet amb xifres àrabs per distingir-les de la resta, que està amb xifres romanes.

6. El canvi de foli s'indica mitjançant parèntesi amb l'especificació (fol. 7 r.). Si el canvi coincideix amb una paraula que queda tallada en l'original, la separació serà respectada sense afegir-hi guionet. Tot seguit s'anota el títol del foli que comença i, si cal, s'hi afegirà el punt al final de cada títol. Si el foli no està escrit després del parèntesi s'afegirà l'expressió: en blanc.

7. No es fa menció del color de la tinta utilitzat per l'escrivà.

8. Els grups de paraules que actualment escrivim separades però que al manuscrit apareixen juntes i amb alguna elisió vocàlica les hem respectat, per exemple: nos (en lloc de no·s), sis (en lloc de si·s), nols (en lloc de no·ls) etc.

9. Els grups de paraules que actualment apostrofaríem o que anirien separats amb guionet els hem deixat junts sense marcar-los amb un punt volat, per exemple: laltra (en lloc de l·altra), retenense (en lloc de retene·se) etc.

10. No s'inclouen en la transcripció les anotacions marginals al cos del text i que no afegeixen nou contingut.

11. Sí que hem recollit els afegits posteriors, inclosos en el cos de l'obra, per raons d'interès intrínsec a l'estudi de la institució.

12. Per tal de fer més entenedor el text, hem tallat el manuscrit. Cada fragment va

---

[822] IMH. Reg. Del. II-110, fol. 8; D.A.C.B. Vol. VII, pàg. 265-266.

[823] Manuscrit corresponent a la signatura L-72, que es conserva a l'Institut Municipal d'Història de Barcelona. En el llom apareix amb lletra capital daurada al segle XIX: ALMOTACENIA.

precedit per un encapçalament que n'indica el contingut i la datació de cada ordinació.
Tot i això, s'ha respectat la distribució del manuscrit i la separació de paràgrafs.

[Els consellers ordenen que es continui la recopilació de les ordinacions, iniciada pels seus "prop predecessors" contingudes en els registres comuns i en el llibre vell, en un nou llibre, que inclogui el conjunt de disposicions necessàries per a la bona marxa de l'ofici, les ordres publicades i les penes que havien de pagar els qui cometien les faltes o delictes]
[1560, Barcelona]

(fol. 7 r.) En lo Any de la nativitat de nostro Senyor Deu Jesuxpist de MDLX Essent Consellers de la present e Insigne Ciutat de barçelona los Magnifichs y de gran providentia Senyors mossen francesch Amat. Ciutada. mossen bernat ioan ivorra Cavaller. Mossen Guiliem Guirzes Ciutada. Mossen Françesch xifre Mercader. Mossen Michael Selles notari de barçelona. Tenint mirament en voler provehir al gran desorde e dan ques segueix cascun dia al publich E Senyaladament en lo Comprar, e vendre de les vitualles e sobre los, Pesos e, Mesures falçes e moltes altres coses sobre les quals per los magnifichs Senyors de Consellers e Prohomens ya antigament e apres successivament y son stades fetes moltes e diverses Ordinations que son scrites e registrades en los Registres comuns de la dita Ciutat. E de les dites Ordinations apres son stades corregides e, abilitades e altres revocades e moltes de nou fetes ab los bans e penes segons a ocorregut y es stat necessari. Les quals Ordinations an sguart al Offici de Mostaçaf. I com per ço de aquelles fessen compondre LX Anys ha un Libre lo qual vehent los honorables. Consellers nostros mes prop predecessors que dit llibre era del tot destruhit, e, squinsat hi perdudes moltes fulles per la continuatio del llegirlo quiscun dia de tant de temps en sa per los qui son stats Mostaçafs y altres. En manera que aquell era difficil poder ne haver noticia, e la Scientia ques pertany hi es neçessari. Per tant e perque les dites Ordinations, Bans, e Penes per occasio dels fraus en aquelles apposades los Mostaçafs que per temps seran ne tingan plena notitia, e scientia. Los sobredits honorables Consellers e, promens lo present any regint e governant Ordenaren e, manaren que del dit Libre vell, e dels Registres comuns fos continuada, e, proseguida la comensada recopilatio del present llibre de les dites Ordinations fetes sobre lo offici de Mostaçaf ab lo compliment perfectio forma e manera que esta com per los llurs prop Predecessors fou Ordenat e donat principi. Lo qual Libre volen que stiga conservat en la demunt dita (fol. 7 v.) Scrivania. E que de aquest sia tret un Trasllat lo qual tinga lo qui sera Mostaçaf aquell any, e, finit aquell lo haia a lliurar en aquell qui apres de ell sera Mostaçaf, e, aixi successivament de hu en altre lo dit Trasllat sia lliurat per lo qual facilment poran trobar, e, veure tot lo que los occorrera, e, volran saber de les dites Ordinations.[824] y pera que dit libre nos perde lo mostasaph nou que entre ha de pagar al mostasaph que acabe unes lliures cobrant dit libre. (fol. 8), (fol. 9).[825]

[Index de les prerrogatives i de les ordinacions referides al càrrec de mostassà recollides en el present llibre]

(fol. 10 r.) Rubrica. Rubrica del present Libre.
Lo Privilegi Real del Mostaçaf. fol. I.
La Transmutatio de la Electio de dit Offici faedora en lo dia de Santa Lucia. fol. III.
Privilegi atorgat al dit Mostaçaf contra lo Canceller, e Vicicanceller e altres

[824] Després d'un signe d'acabament continua amb lletra cursiva i negra.
[825] En el ms. anotacions amb lletra posterior, contenen els noms i cognoms de diverssos mostassas que exerciren el càrrec durant el segle XVII.

Officials. fol. III.

Privilegi del dit Mostaçaf contra los Ecclesiastichs e los de la Cecha. fol. IIII.

Privilegi del dit Mostaçaf contra los Alcaldes. fol. IIII.

Privilegi del Mostaçaf sobre falsos pesos e, mesures. fol. V.

Que lo Mostaçaf hage de pagar cer salari als Jutges de Taula dels emoluments de dit Offici. fol. VI.

Una nota la qual fa mensio de molts altres Privilegis Calendats en diverses parts en los llibres de la Casa de la Ciutat. que son tots en favor de dit offici. fol. VI.

Sagrament e homenatge prestador per lo Mostaçaf. fol. VIIII.

Sagrament e homenatge prestador per los pesadors del dit Mostaçaf. fol. VIIII.

Nota de sentencia en favor del Mostaçaf. fol.VIII [826]

(fol. 10 v.) Rubrica. *Crida fahedora cascun any en lo Introhit del novell Mostaçaf que entra en que hia XXVIII. Capitols. fol. X.*

Del Colre de les Festes. fol. XIIII.

Dels Pesos, e, Mesures y com los han de tenir affinats y nets los venedors.[827] *fol. XVIII.*

De les Canes e del Canar. fol. XXIII.

De la mesura de la sal. fol. XXIIII.

De la mesura de la Sendra. fol. XXIIII.

Del mesurar de la Calç. fol. XXIIII.

Mesuras Pesos y Pilons de Romanes. fol. XXV.

De la forma, e, mida de les Raioles. fol. XXV.

De les mides que ha de tenir la fusta ques ven per edificar Cases. fol. XXV.

De la mida, o, patro de les Sarries de portar Arena, e, Argila. fol. XXV.

De la mida e mesura que han de esser texits los Draps de Li. fol. XXV.

De la mida que han de tenir los Arguens. fol. XXVI.

Del nombre que han de tenir los feixos de les canyes. fol. XXVI.

De les balanses foradades. fol. XXVI.

De affinar los barrals ab ques porta (fol. 11 r.) Rubrica. *lo vi a Carregas. fol. XXVII.*

De la Mesura que han de tenir les botes de Mena e, les Portadores. fol. XXVII.

De la Mesura del Alum. fol. XXVIII.

De les Mercaderies encamerades e, falsificades. fol. XXIX.

De la plassa del Born. fol. XXXI.

De la plassa Nova. fol. XXXII.

De la plassa de la Pescateria. fol. XXXIII.

De la plassa del Blat. fol. XXXVI.

De la plassa dita de les Cols. fol. XXXVI.

De la plassa, o Portal de la Bocaria. fol. XXXVII.

De la plassa de la venema. fol. XXXVIII.

Del lloch de les carniceres. fol. XXXVIIII.

De la plassa del Oli. fol. XXXX.

De la plassa de les Fonts. fol. XXXXI.

De la plassa de la Palla. fol. XXXXII.

Limitacions del Mostaçaf e Pesadors. fol. XXXXIII.

---

[826] "Nota de sentencia en favor del Mostaçaf. fol.VIII". En el ms. lletre cursiva posterior.

[827] "Dels Pesos, e, Mesures y com los han de tenir affinats y nets los venedors". En el ms. lletra més petita, interlineat amb lletra posterior.

La nominatio dels Officis, lo Consols dels quals han de jurar en poder del Mostaçaf. fol. XXXXV. (fol. 11 v.) Rubrica.

Ordinatio la qual mana als dits Consols Que hagen de Jurar en poder del Mostaçaf. fol. XXXXV.

Dels Flaquers e Forners. fol. XXXXVII.

Dels Carnicers, e, carn de Molto. fol. LV.

De les de Ovella, Boch, e, Cabra. fol. LXVIIII. De les Carns, de Anyells e Anyelles. fol. LXXI.

De les carns de Bou Vaca, e, Vadell. fol. LXXIII.

De les Carns dels Cabrits. fol. LXXV.

De les Carns, de Porch, e, Carnsalades. fol. LXXVII.

De les Botiffarres e Langonisses. fol. LXXVIII.

Dels Pescadors. fol. LXXXI.

Del Peix fresch. fol. LXXXIII.

Dels Talladors de peix fresch. fol. LXXXX.

Dels Fors dels Peixos de Tall. fol. LXXXXIII.

Del peix salat. nev fol 103 [828] *fol. LXXXXV.*

Revenedors. folio 18 et 103. [829]

Dels Revenedors de Cassa e Pollers. fol. CV.

Dels pasticers. fol. LX.[830]

Dels Revenedors de Fruita Verda e Seca. fol. CXI.

Taverners. fol. CII.[831]

Del vi, e Tavarners. fol. CXV (fol. 12 r.) Rubrica.

Dels Hostalers. fol. CXX.

Del Oli. fol. CXXIII.

De la Lenya que entra per Terra. fol. CXXVI.

De la Lenya que entra per mar. fol. CXXVIIII.

Del Carbo. fol. CXXXII.

Del Suro. fol. CXXXIIII.

Dels Traginers que traginen la Lenya. fol. CXXXV.

De la Palla. fol. CXXXVIII.

Dels Loguers de Besties. fol. CXXXXI.

De les Candeles de Seu. fol. CXXXXIII.

Del Sebo. fol. CXXXXVII.

De la Sendra. fol. CXXXXVIII.

Dels Speciers, e, Apothecaris. fol. CXXXXVIII.

De les Candeles, e, Candelers de Cera. fol. CLIII.

Dels Confits de Suchre. fol. CLVIII.

Dels Blanquers. fol. CLVIIII.

Del Roudor. fol. CLXIIII.

Dels Assahonadors. fol. CLXVII. (fol. 12 v.) Rubrica.

Dels Sabaters, e, Tapiners. fol. CLXXV.

Dels Corregers. fol. CLXXIX.

Dels Batiffullers. fol. CLXXXII.

---

[828] En el ms. "nev fol 103", escrit amb lletra posterior.

[829] "Revenedors. folio 18 et 103", en el ms. interlineat amb lletra posterior.

[830] Rubrica interlineada amb lletra posterior.

[831] "Taverners. fol. CII", en el ms. interlieat amb lletra posterior.

Dels Bayners. fol. CLXXXIII.
De les Guaspes. fol. CLXXXV.
Dels Cellers, e, Arnesers. fol. CLXXXVI.
Dels Teixidors de Li. fol. CLXXXVII.
Del for del Terlis. fol. CLXXXXI.
Dels Fustanyers e del fustanys. fol. CLXXXXII.
Dels Sparters. fol. CLXXXXV.
Dels Clanovers. fol. CLXXXXVI.
Dels Matalassers. fol. CLXXXXVI.
Dels Boters. fol. CLXXXXVII.
Dels Stanyers. fol. CC.
Dels Cuiraçers e Cuiraçes. fol. CCII.
Dels Cervellerers e Broquerers. fol. CCIIII.
Dels Carders. fol. CCVI.
Dels Calderers. fol. CCVIII. (fol. 13 r.) Rubrica.
Dels Argenters, Speroners, e Freners. fol. CCVIIII.
Dels Sombrerers. fol. CCXI.
Dels Jachs, Jupons, e, Farçets. fol. CCXIIII.
Dels Filaters, e, Filateres. fol. CCXIIII.
Dels Corders. fol. CCXIIII.
Dels Ollers. fol. CCXVII.
Dels gerrers. fol. CCXVIII.
Dels Reiolers. fol. CCXIX.
De la Calç. fol. CCXX.
Aforament de vi. fol. CII.[832]
Jachs Jupons facets, ara cotons de xambra fol. 223 [833]

[Creació de l'ofici de Mostassà de Barcelona]
[1339, novembre, 14. Barcelona]

(fol. I v.) Noverint universi quod nos Petrus Dei gratia Rex Aragonum, Valentie, Sardinie et Corsice, comesque Barcinone. Animadvertentes qualiter regali plurimum competit dignitati circa ea que publicam utilitatem respicere dignoscuntur auctoritatem suam regiam prestare pariter et assensum, hinc est quod, cum pro parte consiliariorum ac proborum hominum universitatis civitatis Barcinone nobis fuerit instantissime supplicatum ut pro bono statu dicte civitatis ac habitatorum eiusdem concedere dignaremur quod officium Mostaçaffie sit de cetero in civitate iam dicta. Eapropter nos, conspicientes quod huiusmodi officium utilitatem communem respicit evidenter, tenore presentis carte nostre perpetuo valiture concedimus consiliariis ac universitati ac consilio centum iuratorum dicte civitatis Barcinone quod amodo in civitate ipsa sit Mostaçaffus qui dictum officium Mostaçaffie teneat atque regat sub modo et forma inferius comprehensis, quique eligatur anno quolibet in festo beati Andree sub hac forma, videlicet, quod per dictum consilium dicte civitatis eligantur tres probi homines eiusdem civitatis ad officium antedictum, nomina quorum sic electorum in scriptis nobis si presentes fuerimus in civitate ipsa, alias baiulo nostro Cathalonie generali vel eius locumtenenti in civitate ipsa presententur per consiliarios civitatis iam (fol. II r.) dicte. Nosque seu dictus baiulus generalis, nobis inde absentibus vel eius locumtenens unum ex

[832] "Aforament de vi. fol. CII", en el ms., afegit amb lletra posterior.
[833] "Jachs Jupons facets, ara cotons de xambra fol. 223", en el ms. afegit amb lletra posterior.

ipsis tribus eligamus et eligere teneamur ad officium ipsum ac etiam nominemus. Statuentes ac etiam ordinantes quod dictus Mostaçaffus, cum electus et nominatus fuerit ut prefertur sit ipso anno Mostaçaffus et teneat penes se originalia ponderum et mensurarum, tam panis, vini, olei, pannorum et aliorum que venduntur omnium ac vendi consueverint sub penso, pondere vel mensura. Quodque quilibet Mostaçaffus in principio administracionis eiusdem officii faciat preconitzari per preconem publicum in locis dicte civitatis in quibus preconitzationes fieri sunt solite quod quicumque homo vel mulier qui aliqua emat vel vendat ad pondus, pensum sive mensuram teneatur sub certa pena arbitrio dictorum consiliariorum apponenda et infra certos dies portare vel mittere pensum, pondus vel mensuram eidem Mostaçaffo ut cum suis comprobentur et ad rectitudinem reducantur, ob hoc ut omnis fraudis et doli materia evitetur. Qui quidem Mostaçaffus in fine sui officii subsequenti successori in officio suo predicta originalia tradere (fol. II v.) teneatur. Dictus vero Mostaçaffus sine vicario, baiulo et alio officiali nostro, auctoritate propria sui officii, recognoscat et possit recognoscere et iudicare pro veris aut falsis pensa, pondera et mensuras et delinquentes punire vel eis facere gratiam usque ad X solidos Barcinonensium tantum et infra, et etiam ultra X solidos cum et de consilio vicarii vel baiuli Barcinone prout officio uniuscuiusque ipsorum hoc competat, iuxta tamen formam statutorum bannorum ordinatorum vel ordinandorum per consiliarios et probos homines dicte civitatis. Pene tamen delinquentium sub prescripta vel infrascripta forma adquisite vel adquirende, deductis tamen prius expensis proinde fiendis, dividantur hoc modo, videlicet, quod tertia pars Curie nostre, tertia vero universitati civitatis predicte et tertia dicto Mostaçaffo pro suo salario et labore, factis tribus equis partibus, adquirantur, adicientes quod dictam universitas tertiam partem sibi, ut premittitur, adquisitam in operibus publicis et aliis rebus communibus convertere teneatur. Dictus etiam Mostaçaffus habeat seu teneat et habere seu tenere debeat unum vel duos sagiones qui sibi assistant continue vel illi qui ponderabit pro eodem et illud quod sagionibus ipsis vel alteri eorum per ipsum Mostaçaffum in executione ipsius officii mandatum fuerit exequentur. Teneatur etiam dictus Mostaçaffus in fine anni quo dictum officium dimittet reddere rationem et compotum baiulo nostro Barcinone vel eius locumtenenti presentibus consiliariis dicte ciuitatis vel illis quos ipsi ad hoc ducerint ordinandos vel deputandos de administratione et hiis que receperit et expenderit de emolumentis ac proventibus officii memorati. Dictus tamen Mostaçaffus, si occurrerit dubium de aliquibus rebus an sint male commixte, in camerate vel false, de et cum consilio consiliariorum predicte civitatis cognoscat et determinet supradicta secundum Ordinationes seu statuta que per dictos consiliarios edita fuerint super eis, et faciat prout cognitum fuerit executionem publice per plateas et exigat calonias sive penas a delinquentibus seu transgressoribus prout sibi visum fuerit expedire, que tamen calonie in tres partes sicut continetur superius dividantur, distribuantur ac etiam convertantur. Preterea super dissensionibus et questionibus operum portalium, fenestrarum de spilleres, stillicidiorum, parietum mediocrum, viarum et aliorum consimilium idem Mostaçaffus cognoscat et procedat summarie et de plano, non recepta in scriptis petitione vel responsione sed solum rationibus partium verbo auditis et ea omnia determinet et decidat verbo tamen per se vel cum et de Consilio si dubia sibi occurrerint consiliariorum civitatis predicte ac illorum qui preterito tempore ipsum officium tenuerint. A qua quidem cognitione vel decisione nemini liceat appellare, et si fuerit appellatum, ipsis appellationibus non admissis, dicte cause seu questiones per dictum Mostaçaffum terminentur et etiam exequantur. Nos enim predicto Mostaçaffo tenore presentis carte nostre damus et concedimus cognitionem et decisionem, exequtionem et exactionem omnium predictorum ac etiam universorum et singulorum bannorum ordinatorum seu ordinandorum per consiliarios et probos homines dicte civitatis Barcinone presentes et futuros super illis videlicet rebus super quibus in ciuitate Valentie

banna exiguntur ac etiam levantur per Mustacaffum eiusdem, ac super eisdem omnibus et singulis eidem potestatem plenariam et liberam facultatem conferimus ut superius continetur. Per presentem autem concessionem nolumus preiudicium aliquid generari officio operariorum dicte civitatis vel privilegiis aut usibus eorumdem, quin immo officium, privilegia et usus in suo volumus robore permanere presenti concessione in aliquo non obstante. Volumus tamen et declaramus quod id quod (fol. III r.) reperiatur ad ipsorum operariorum officium non pertinere ad dictum Mostaçaffum et eius officium pertinere noscatur, quatenus cum sub presenti concessione nostra comprehendi valeat seu includi. Statuentes nichilominus ac etiam ordinantes quod dictus Mostaçaffus et sagiones qui in officio ipso sibi assistent, antequam utantur eorum officio, teneantur assecurare ydonee in posse baiuli Barcinone de tenendo tabulam et alia faciendo que facere teneantur iuxta constitutiones celebrium Cathalonie curiarum, mandantes per presentem cartam nostram procuratori nostro generali eiusque vicesgerenti, vicario Barcinone et Vallenciis et baiulo ciuitatis eiusdem ceterisque officialibus nostris presentibus et futuris quod huiusmodi concessionem nostram et omnia et singula supra contenta firma habeant et observent et ab omnibus faciant inviolabiliter observari et dictum Mostaçaffum in predictis vel singulis per modum appellationis vel alias non impediant, inquietent vel perturbent in executione sui officii circa premissa per nos superius declarata, nec de predictis que iam dicto Mostaçaffo per nos comituntur se aliquatenus intromitant nisi si et cum eorum auxilium per dictum Mostaçaffum fuerit imploratum. Et ut predicta omnia et singula maiori gaudeant firmitate iuramus per Deum et eius sancta quatuor Evangelia manibus nostris corporaliter tacta ea tenere et observare ac facere inviolabiliter observari et non contravenire aliqua ratione.In cuius rei testimonium presentem cartam inde fieri et sigillo nostro pendenti iussimus insigniri. Datum Barcinone quarto decimo Kalendas Novembris, anno Domini millesimo tricentesimo tricesimo nono.

Habetur in primo libro virido privilegiorum Barcinone in folio CCCLXXIII.

[Data d'elecció del mostassà. Nou sistema d'extracció a partir del privilegi de Ferran II donat el 1498]

[1498, desembre, 13. Ocaña]

Transmutatio electionis Mostaçaffi fienda in festo Sancte Lucie et non in festo Sancti Andree. Habetur in privilegio Regis Petri. Datum Carinyene I die Augusti MCCCLVII folio CCCLXII in libro virido. Sed huiusmodi forma electionis hodie non servatur sed que sequitur.

(fol. III v.) Privilegis. E forma de la Extractio del Mostaçaf la qual vuy dia se observa com per Privilegi del Rey don Ferrando concedit a la Ciutat de barçelona Dat. en la vila de Occanya ha XIII del mes de Desembre. M.CCCC.LXXXXVIII. en lo Libre dit Registre de les desliberations, e, Conclusions del Any M.CCCC.LXXXXVII. foli LXXXXIII. En la pagina XI del dit Privilegi.

Item statuim, e, Ordenam que lo sobre dit per aquest Any primer vinent, e, de aqui avant en los anys esdenenidos Cascun any en lo dia de la festa de Sancta Lucia convocat e, ajuntat lo Consell de Cent Jurats en la forma acostumada sia aportada, e, uberta la dita Caxa en lo dit Consell, e, de aquella sia treta la bossa intitulada del Mostaçaf e de aquella sien trets per lo dit fadri tres rodolins hu apres de altre, e, aquells huberts per lo dit Conseller que presedira en presensia dels dits Consellers, e, consell, e, los noms de les tres persones que en dits tres rodolins se trobaran scrits sien presentats a Nos si seren presents en lo Principat de Cathalunya, o, en absentia nostra a nostre Lloctinent General,e, en falliment de aquell al batle

general segons es acostumat per disposisio del Privilegi de Mostaçaf, e, aquell dels tres qui per nos o en nostra absentia per dit lloctintent generall, o, en sa absentia per lo batle general o son lloctinent pres sia Mostaçaf de la dita Ciutat per temps de hun any. E aximatex en lo dit die volen, e, ordena que sia fet en lo offici de administrador de les Plaçes ço es etc.

[Prohibició al canceller i als oïdors de la cort reial d'interferir en els assumptes competents al mostassà]
[1380, juliol, 28. Barcelona]

Quod Cancellarius aut Vice Cancellarius dicti Domini Regis vel eius primogeniti sive auditores Curiarum eorumdem non se intromittant de causis sive factis pertinentibus dicti officii Mostaçaffi et operariorum Barcinone.

Petrus Dei gratia Rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardenie et Corsice, comesque Barcinone, Rossilionis et Ceritanie. Dilectis fidelibus Cansellariis, Vicecansellariis et auditoribus nostris seu Curie nostre et charissimo primogeniti nostri presentibus et quicumque pro tempore fuerint et aliis quibuslibet qui cancellariarum et audientiarum nostrarum et dicti nostri primogeniti president regimini ac decetero presidebunt seu ad quos hec spectent et spectabunt in futurum salutem et dilectionem. Exponentibus nobis reverenter di (fol. IIII r.) lectis et fidelibus nostris consiliariis civitatis Barcinone precipimus quod, quamquam Mostacaffus et operarii civitatis predicte consueverint debeant et possint ex privilegiis super eorum officiis dicte civitati concessis, de causis et questionibus et negotiis ad ipsorum examen et iudicium pertinentibus cognoscere et ea sine lite et scriptis decidere nudo verbo cum et publica utilitas sic requirat, aliqui tamen ad evadendum ab ipsorum Mostaçaffi et operariorum cognicionibus et iudiciis ac turbandum et impediendum eos ad predictas audientias pro factis ad ipsos Mostaçaffum et operarios pertinentibus sepe recurrunt, intricantes negocia et ea litigio involventes ex quibus multotiens differtur justitia et bonum publicum impeditur contra mentem privilegiorum quibus fuerunt dicta officia instituta. Qua re suplicato nobis humiliter super his debitum remedium adhiberi providemus ac vobis et cuilibet vestrum dicimus et mandamus de certa scientia et expressa quatenus de factis ad dictos Mostaçaffum et operarios, iuxta privilegia seu usansias dicte civitatis et ipsorum officiorum pertinentibus, non presumatis in aliquo vos intromittere ullo modo. Nos enim quidquid in contrarium factum fuerit irritum decernimus et inane. Datum Barcinone sub nostro sigillo pendenti vicesima octava die julii anno a Nativitate Domini M.CCC.LXXX

[El rei concedeix al mostassà la potestat d'actuar en el territori de la seva jurisdicció contra eclesiàstics, oficials de la seca, jueus i altres, segons les normes del seu ofici]
[1367, juny, 18. Barcelona]

Quod Mostaçaffus Barcinone potest uti super clericos, monetarios jodeos et alios civitatis et territorio Barcinone.

Petrus Dei gratia Rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corcice, comesque Barcinone, Rossilionis et Ceritanie, acclito et magnifico Infanti Joanni nostro charissimo primogenito et in regnis ac terris nostris generali gobernatori duce Gerunde, Comitio Cervarie eiusque vicesgerenti Chatalonie non vicario et baiulo Barcinone quorumcumque locatenentibus presentibus et futuris salutem et dilectionem. Percipimus ex suplicatione humili nobis reverenter exhibita per nuntios dicte civitatis Barcinone ad nos noviter destinatos quod licet Mostaçaffus eiusdem civitatis sit in plena posessione utendi de eo quod pertinet ad suum officium in monetarios, clericos et alias personas sive sint tabernarii

vel revenditores aut aliique utantur pensis vel mensuris seu aliis de quibus Mostaçaffus se intromittere consuevit. Tamen monetari civitatis predicte in hiis dictus Mostaçaffus perturbare nituntur suumque forum etiam declinate. Supplicato itaque nobis super hiis de (fol. IIII v.) congruo justitie remedio provideri volentes et declarantes huius serie quod Mostaçaffus Barcinone iuxta privilegium eiusdem civitatis de dicto officio concessum et provisiones etiam super exercitio eiusdem officii per nos factas super pensis, mensuris, bannis et aliis eiusdem officio incumbentibus, potest et debet eius officio uti in clericos, monetarios, judeos et alias personas infra civitatem predictam terminos ac territorium eiusdem in quibus dictus Mostaçaffus dicto eius utitur officio constitutas volumus vobis que et quilibet vestrum dicimus et mandamus expresse quatenus predictum Mostaçaffum in jure et posessione suis manuteneatis et deffendatis prout fiendum est iuxta dicti privilegii et provisionum nostrarum presentis declarationis seriem et tenorem impedientes vel turbantes ipsum Mostaçaffum. Contra privilegium in provisiones et declarationes ab ipso impedimento per impositionem et exactionem pene mille aureorum nostro aplicandorum erario coibendo. Data Cesarauguste octava decima die junii anno a Nativitate Domini M.CCC.LXVII. In libro secundo Virido folio CCVIII.

7

[Declaració complementària a la definició de competència del mostassà sobre els oficials de la Casa de la Moneda]

[1369, juny, 14. València]

Quod et alcaldi et alii monetarii Barcinone sint de foro Mostaçaffi per eo quod ad officium spectant Mostaçaffi. In libro virido folio CCLXXXXV.

Nos Petrus Dei gratia Rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corsice, Comesque Barcinone, Rosilionis et Ceritanie attendentes quod Monetarii civitatis Barcinone quorum plures sunt mercatores et revenditores seu tabernarii et carnicerii, si vel cum delinqunt in eorum officiis contradicunt respondere in posse Mostaçaffi civitatis eiusdem pretendentes foro alcaldorum monete qui conceditur Barcinone se in omnibus sub esse et eos puniri debere, in seu pro hiis in quibus delinqunt in dictis officiis, per ipsos alcaldos et non per dictum Mostaçaffum, iuxta privilegium per predescessores nostros ipsis monetariis, indultum et per nos confirmatum. Attendentes etiam dictum Mostaçaffum in contrarium asserere ipsos monetarios in quibus eorumdem esse de foro suo si contigerit ipsos delinquere in falsis mercaturis et in falsis pensis et mensuris et aliis que pertineant ad ipsius Mostaçaffi officium dicens generaliter et distincte omnes personas, tam monetarios quam alios quoscumque conditionis, legis et status fuerint delinquentes in hiis que pertineant ad officium ipsius Mostaçaffi et aliis spectantibus ad eius officium, sub esse foro Mostaçaffi eiusdem. Etiam attendentes iam nos fecisse sub hiis provisionem literatoriam per quam providimus predicta pertinuisse et pertinere ad officium dicti Mostaçaffi et dictum Mostaçaffum cognoscere et punire dictos monetarios in (fol. V r.) predictis delinquentes, cuius littere date fuit Cesarauguste octava decima die junii M.CCCLXVII. Attendentes etiam prout percepimus dictam provisionem fuisse presentatam et adhuc dictos monetarios in predictis contradicentes in tantum quod contra aliquos Mostacaffos qui nunc tenent tabulam in civitate Barcinona et aliis officialibus nostris obtulerunt suas petitiones, allegantes adhuc se non esse de foro dicti Mostaçaffi et dictam provisionem fuit se a nobis surreptitie impetratam, quia ibi de eorum privilegiis nihil dictum fuit et dictos Mostaçaffos incidere in certas penas contentas in privilegiis ipsorum Monetariorum sit quia valde equum et ratione congrum quod omnes persone cuiuscumque conditionis et legis existant, delinquentes in officio dicti mostaçaffi qualitercumque in his in quibus in dicto officio delinquerint et in omnibus aliis que ad ipsum officium expectant, puniantur per ipsum Mostaçaffum et alias in omnibus spectantibus ad

ipsum officium subsint foro ipsius Mostaçaffi, cum alias esset turbatio et inconveniens et inde rei publice iniustitia sequi posset. Idcirco ad humilem supplicationem nobis factam pro parte consiliariorum et proborum hominum dicte civitatis huius serie declaramus, providimus et volumus de certa scientia et ex justitie debito, quot dicti Monetarii, presentes et futuri et aliequecumque persone cuiuscumque conditionis, legis et status existant que delinquerunt et delinquerint in pensis et mensuris et mercaturis et in aliis que ad dicti Mostaçaffi officium spectant sint et subsint foro ipsius Mostaçaffi et per Mostaçaffos ipsius civitatis qui exacto tempore fuerunt et pro tempore fuerint potuisse ac posse et debere puniri, omni contradictioni cessante, et quod alcaldi dicte monete presentes et futuri inde se minime intromittant. Et hanc provisionem seruari et teneri precipimus sub pena mille morabatinorum auri a contrafacientibus vicem quamlibet exigenda. Mandantes huius inclito ac magnifico Infanti Iohanni primogenito nostro charissimo generali gubernatori regnorum et terrarum nostrarum, nec non vicario et baiulo Barcinone presentibus et futuris et eorum locatenentibus et dictis alcaldis qui nunc sunt et pro tempore fuerunt et dictis monetariis qui huiusmodi declarationem et provisionem nostras firmas habeant, teneant et observent et facient inviolabiliter observari et neminem contravenire permitant sub incursu dicte pene aliqua ratione. In cuius rey testimonium presentem iussimus fieri et nostri sigilli appensione muniri. Datum Valentie decima quarta die junii anno a natiuitate Domini M.CCC.LXVIIII regnique nostri XXXIIII.

8

[El rei concedeix al mostassà potestat per actuar contra mercaders, revenedors i tots els qui falsegin pesos i mesures en benefici propi, encara que aquestes atribucions haguessin pertangut a altres magistrats]

[1370, novembre, 27. Montblanc]

(fol. V v.) Quod Mostacaffus Barcinone valeat forciare quoscumque monetarios dicte civitatis falsis utentes ponderibus et mensuris habeant in libro virido folio CC.LXXXXVIIII in tertia columna paragrapho Incipienti. Igitur attendentes quod re vera sicut habent aliqua ex predictis provisionibus revocatis in carta preinserta plures et quasi maior pars ex dictis monetariis, mercatores, revenditores, tabernarii et carnicerii existunt qui non utentes monetario officio, sed eius beneficio abutentes delinqunt in predictis eorum officiis que exercent cuius rey cognitio et decisio ad Mostaçaffum predictum sicut actenus consuetum est fieri et non ad alcaldos predictos dignoscitur pertinere. Sunt qui plurimi et diversi petentes gratias, franquitates, privilegia et favores et nos qui multotiens petentium votum debitum aut indebitum ignoramus aut per eorum stuciam et importunitatemue intercedentium sepe concedimus que forent merito deneganda habilitavimus mercatores, revenditores, tabernarios et huiuscemodi mecanica arte utentes ad officium monetarii quod non est amplius quam lege abuti et tam officiis quam personis doli maculam impartiri suplicatione iam dicta benigne suscepta habitaque deliberatione matura in nostro consilio et doctoribus et peritis qui inter se nobis presentibus tam super carta preinserta quam aliis pro parte dicte civitatis exhibitis altercarunt. Huius serie providemus de certa scientia et consulte quod non obstante dicta carta quam ex rationis debite revocamus. Dictus Mostaçaffus qui nunc est et pro tempore fuerit valeat prout melius hactenus consuevit compellere, pignorare et forciare omnes monetarios utentes falsis ponderibus et mensuris ac delinquentes super victualibus ut prefertur et alias facere super hiis quod de iure et stilo sui officii fuerint faciendum. Decernentes quod hec ad ipsius Mostaçaffi officium pertinere noscuntur serie dicte carte et cuiusuis alterius provisionis contrarie. In posterum quiescentes mandamus itaque presentem universis et singulis officialibus nostris presentibus et futuris nec non monetariis ante dictis firmiter et expresse

quatenus provisionem et decretum huiusmodi observando inviolabiliter cum effectu contra ea non veniant aut faciant nec facere aut veneri presumant modo aliquo sine causa. Etiam inhibemus per hanc eandem dictis alcaldis qui nunc sunt et pro tempore fuerint ne de premissis ad officium Mostaçaffi spectantibus ut supra proxime factum est se aliquatenus intromittant quin potius ea permittant per dictum Mostaçaffum libere et omni [...] ostaculo exerceri. In cuius rey testimonium hanc fieri iussimus nostro sigillo pendenti munitam. Datum in Monte albo XXVII (fol. VI r.) die novembris anno a Nativitate Domini M.CCC.LXX regnique nostri XXXV.

9

[El rei ordena que el mostassà hagi de pagar als Jutges de Taula amb part dels emoluments del seu ofici, una retribució proporcional a les seves actuacions]

[1357, agost, 5. Cariñena]

Quod inquisitores Mostaçaffi Barcinone habeant eorum salarium de et super juribus dicti officii Mostaçaffie.

Nos Petrus Dei gratia Rex Aragonum, Valentie, Maioricarum, Sardinie et Corcice, comesque Barcinone Rosilionis et Ceritanie providere volentes quod de cetero inquisitores tabule Mostaçafforum civitatis Barcinone qui nunc sunt vel pro tempore fuerint habeant in loco tuto, securo et designato salarium eis velut inquisitoribus dictorum Mosataçafforum iam taxatum et ordinatum ne ob defectum salarii inquisitores contradictos Mostaçaffos anno quolibet fiende valeant detardari tenore presentis ad suplicationem consiliariorum civitatis Barcinone sic ducimus providendum quod dicti inquisitores Mostaçafforum dictorum habeant et recipiant anno quolibet salarium eis iam taxatum in et super emolumentis et in iuribus proventibus seu proventuris ex officio Mostaçaffie predicte ita quod de communi acumulato dictorum emolumentorum que in primis partibus ut dicitur dividitur iam dictum salarium prefatis inquisitoribus annis singulis exsolvatur. Mandantes per hanc eandem Mostaçaffo iam dicte civitatis qui nunc est et pro tempore fuerit quod de emolumentis et iuribus dicte Mostaçaffie predictis inquisitoribus tabule antedicte exolvat atque tradat salarium antedictum in illam quam super hoc eisdem inquisitoribus faciant questionem presentemque provisionem nostram firmam habeat et observet faciat ab aliis inviolabiliter observari et non contraveniat seu aliquem contravenire permittat aliqua ratione. In cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro pendenti iussimus muniri. Datum Carinyene V die augusti anno a nativitate Domini MCCCLVII folio CCCLXIII.

10

[Referències a la informació continguda en el Llibre Verd de la ciutat de Barcelona].

10 a

[Es referix a una declaració donade pels jutges de taula en relació a una demanda feta contra el mostassà Gillem de Santcliment sobre problemes de monedes pesos i mesures.]

[1372, juny, 10. Barcelona]

Notabilis declaratio lata per iudices tabule officialium regiorum Barcinone que continet in summa quod Guillermus de Sancto Clemente ut Mostaçaffus tunc temporis potuit cognoscere de florenis, ponderibus et mensuris quas magister seu alii de monetaria Barcinone tenent prout in dicta declaratione per quam dictus Guillermus de Sancto Clemente fuit absolutus die X junii anno a nativitate Domini MCCCLXXII in posse Petri Vives notarius Barcinone latius est consensum habetur in libro virido folio CCC.

10 b

[Referència a una confirmació feta per Raimón de Cervera comisari reial sobre la declaració anterior.]

(fol. VI v.) Privilegis Confirmatio facta de dicta declaratione per Raymundum de Ceruaria decretorum doctor ut comissarius regium apellationis per monetarios Barcinone.

10 c

[Referència a la petició feta al rei per Jacobo de Podio a la que segueix la declaració confirmatoria per part del rei.]

[1372, setembre, 2. Barcelona]

Constat in posse Jacobi de podio petitio fieri regi secunda die septembris, anno Domini M.CCCLXXII. Latius est contentum folio CCC.V et inde sequens est alia declaratio confirmatoria per dominum regem. Vide si oportuerit in dicto libro uirido.

11

[Altres privilegis en favor de l'ofici de mostassà, recollits de diversos llibres de la Casa de la Ciutat]

En cartas XXXXIX. Aparen altres coses per la Jurisdictio del Mostaçaf e sobre totes persones que los Consellers haurien fetes Ordinations hi statuts segons los prescrits privilegis. E per conseguent per lo Privilegi atorgat en especial sobre totes les Confraries segons apar en la Concessio atorgada als dits Consellers per lo Privilegi seguent.

11 a [1337, juliol, 12.]

Privilegi atorgat als Consellers de barcelona fet ha XII. de les Chalendes de

Juliol Any M.CCC.XXXVII. Compte en effecte que los Consellers de la Ciutat ab consentiment y voluntat del Veguer de la dita ciutat puguen elegir Consols en los Officis machanichs de la dita Ciutat en los quals no y hage Consols e fer statuts e ordinations en los dits Officis esta continuat en Cartes CCVIII. o en Cartes. CCXXXIIII.

11 b [1354, setembre, 6]

Declaratio feta per lo comte de prades que lleva molts dubtes de que pot usar dit Offici en lo Call dels Juheus hi ab totes altres persones chrestians fou feta ha VI de Setembre any. M.CCC.LIIII en cartes LXXXXVIII.

11 c

Altres coses en favor de dit Ofici aparen tanbe en dit llibre vert en cartes. CC.LXXXXVI.

Nota que en un Libre escrit en pergami appellat Rubrica dels Privilegis lo qual esta recondit en los Armaris de la Scrivania del Consell de la casa de la Ciutat en lo folio C.LXXXVIII. fins al CLXXXXII. son rubricats tots los Privilegis, Poders, Perrogativas, Preheminenties e Honors, que toquen y pertanyen al dit Offici de Mostaçaf. No obstant que los ante scrits Privilegis per esser tan senyaladament favorables al dit Offici aparegut Copiarlos de son Original en lo present Libre per que dit Offici no puga minvar sino perseverar y estar ab sa antiga Auctoritat, Poder, y Honors, exercint e administrant los Mostaçafs esdevenidors com Antigament an fet los passats. encara per vedar de present los molts fraus y abusos ques cometrien sinos tingues alguna Ordinaria noticia de dits Privilegis llegintlos quant que quant los Mostaçaf com a mes nesessaris que los altros, Altrament preteri (fol. VII r.) ria la Memoria de aquells y seria en gran dany de la cosa publica.

Los altros privilegis Occorrent al dit Officci algun dubte tenint necessitat de Ley hi favor lo Mostassaf recorrega al dit Libre de Rubriques que alli trobara Claricia en tots dubtes.

11 d

[1685, octubre, 22]

Als 22 de Octubre de 1685 se trobara una sentencia real feta per Don Pedro de Amigant en la qual entre altres atentos diu que lo mostaçaf no pot ser privat per los concellers per ser oficial real i de la dita causa era notari LLuis Cases y las part eran lo Doctor Miguel Grymosachs de una y lo sindich de la present ciutat de altra y dita sentencia fou feta insequendo conclusinem in regia Audientia his formalibus verbis, unde fit quod aedilem privare offitio non possunt quoniam privatio a vero superiori offitialis solum emanat conciliaris.[834] (fol. VII v.) en blanc,[835]

12

[Jurament, pel qual el mostassà es comprometia, al final del seu ofici, a donar comptes al racional de la ciutat de la part dels emoluments que corresponien al municipi]

(fol. VIIII r.) Sagrament e homenatge. Sagrament he homenatge prestador per lo Mostaçaf.

A dins dels emoluments provinents a ma del Mostaçaf de barcelona se deguen fer tres parts, e, la una de aquelles dega esser dels quatre pesadors del Mostaçaf en satisffactio o, salari de llurs treballs de les dues restants parts, se deguen fer tres parts la una de les quals es del senyor Rey e laltra de la Ciutat e laltra del Mostaçaf per salari seu del Offici. Per ço lo dit Mostaçaf iure e fa homanatge en poder dels consellers que dins un mes finit lo temps de son Offici aura dat compte bo e legal als racionals de la Ciutat dels emoluments e drets del dit Offici per raho de la dita terça part. E que dins altre mes comptador apres quel dit compte feu per los dits Rationals sera examinat e deffinit tant com toque la dita terça part de la dita Ciutat. E, lo, diffiniment del dit compte li sera notificat haura pagada al Clavari de la Ciutat o, aqui los Consellers volran la dita terça part pertanyent a la dita ciutat dels dits emoluments.

Item iura lo dit Mostaçaf que dins lany de son Offici hira personalment tres vegades als Llochs de sanct Andreu de palomar de Sancta Coloma de Gramanet de Sanct Adria de badalona, de Ripollet, de Sarria, de Sanct Boy sanct Iust desvern de sanct Pheliu, de Alella. e, en tots los altres llochs hon pot, e, ha acostumat de exercir lo Mostaçaf de la ciutat son offici empero si per malaltia o per occupatio de qualsevol altres affers nescessaris no podia personalment anar als dits llochs que hi trametra los Pesadors, o dos dells almenys dues vegades lany e, ell personalment en tot cas hanira huna vegada.

Item iura lo dit Mostaçaf e, fa homenatge en poder dels honorables consellers que durant lo regiment del dit Offici sens espressa licentia e, voler dels Consellers no axira de la ciutat per estar fora aquella. Si donchs no per raho de son Offici mes avant de dos dies. Ne desemparara per qual (fol. VIIII v.) Sagrament dels pesadors. sevol causa ho raho lo dit regiment.

Item iura lo Mostaçaf que tendra e servara les Ordinations fetes a XXI de febrer e a VIIII de Març any M.CCCC.LXXXXIII que disposen sobre lo Pex salat segons en aquelles sta mensionat.

13

[Jurament dels pesadors del mostassà]

[834] "Als 22 de... consiliary", en el ms., afegit posterior amb dos mans diferentes.
[835] En el ms., falta el foli VIII.

Sagrament e Homenatge prestador per los quatre Pesadors del Mostaçaf. Cadany:

Item los quatre Pesadors del Mostaçaf al qual ne fan homenatge que li seran bons he feelts e leyals. E li diran referiran tota veritat e, serviran.

Item iuren los Pesadors del dit Mostaçaf les Ordinations fetes sobre lo pex salat e que les tindran, e, servaran sots los bans e penes en aquelles mencionades

14

[Crida que havia de fer publicar cada mostassà a l'inici del seu mandat. En aquest cas la notificació pertany al mostassà Pere Antoni Colom]

[1560. Barcelona]

(fol. X r.) La crida del Mostaçaf. Crida fahedora quiscun any per lo Mostaçaf.

Ara hoiats tot hom generalment per manament del honorable mossen Pere Antoni Colom Cavaller e Mostacaf lany present M.D.L.X. De la ciutat de barcelona que com per auctoritat del Privilegi de la Mostaçafia per lo molt Alt Rey en Pere de bona Memoria a la dita Ciutat atorgat sie Coneixedor, e, determinador de totes questions de Obres, de portals de finestres, spilleres de Stillifidis, de perets migeres, e, de carreres, e, de altres coses semblants. sia encara conexedor e, determinador lo dit Mostaçaf de totes coses tocants de falcies ffraus, Encamaraments, e, altres coses desordenades de fer en fets de draps, e, en fets de candeles, e, de ciris, e, de antorxes, e, en fet de Seu e, de candeles de seu, e, en fals pes de aquelles, e, sobre encamaraments tocants, e quis comenten es poden cometre en los Officis de Texidors de draps de llana y de lli, e, dels perayres, e, dels tintores e, sobre los flassaders e, en les cordes de canem e, sobre sedas, e, [...] e, en fet de raioles, e, teules, calç, e, guix, e, sobre totes falcies tocans dora de filadis, e quis facen en fet de carbo, e, sobre totes falcies que se cometen, e, se poden cometre en los Officis de carnicers, Flaquers, Pescadors, Taverners, Marcers e, Revenedors e, de tots altres officis de la Ciutat axi com de totes coses ques entreient lo Mostaçaf de la Ciutat de Valentia segons lo qual us lo dit Senyor Rey ha atorgat a la Ciutat de barcelona lo dit Offici de Mostaçafia. E segons que totes les dites coses son pus llargament contengudes en lo Privilegi de la Mostaçafia atorgat per lo Senyor Rey y en la informatio haguda sobre lo dit us quis observa en la dita Ciutat de Valentia per ço lo dit honorable Mostaçaf notifica a tot hom generalment les dites Coses per ço que aquelles persones entre les quals les dites questions son, o seran vinguen devant lo dit Mostaçaf per determenar aquelles segons lo poder que li es stat donat E, que en algunes de les dites coses algun altre Official no se entrameta segons per lo dit Rey es atorgat e manat en lo dit Privilegi. (fol. X v.) Crida faedora.

Item per manament de dit Mostaçaf que tota persona de qualsevol stament sie que tingue pesos y mesures per comprar y vendre que per tot lo mes de Janer hagen aquelles dades, e, lliurades en poder den Joan poc Affinador dels dits pesos y mesures per affinar aquelles lo qual te lo obredor prop la Plaça den Camprodo, o, que entretant si donchs no son bones y fines no usen de aquelles sots los bans qui posats y son.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, Prohomens de la dita Ciutat que alguna persona de quasevol stament sie que tingue pesos y mesures per comprar y vendre no gos per si matex afinar los dits pesos y mesures ans age aportar aquelles per fer affinar al dit affinador per la dita Ciutat ordenat sots ban de XX sous a quiscu e, per quisquna vegada que sera fet lo contrari.

Item Statuiren y ordenaren los dits honorables Consellers y Prohomens de la dita Ciutat que de assi anant no sie licit ni permes a algun revenedor, o, revenedora o altra qualsevol persona star ni fer star altres per ells en les plaçes de la dita Ciutat per vendre fruites ne altres Coses mesclats ab los Pagesos ans agen e sien tenguts star apartats de aquells

de manera que sien coneguts per los qui voldran comprar sots lo dit ban.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, Prohomens de la dita Ciutat que no sia licit ni permes ha algu, o, alguns revenedors o revenedores pollaters o, pollateres de la dita Ciutat comprar per revendre ni vendre o, fer vendre per si, o, per interposada persona directament o indirecta en la dita ciutat termens ni terratori de aquella. Capons, Gallines, Polles, Pollastres. Perdius o, Conills. Tudons ni altre dinguna specia de volateria e cassa viua o morta. formatges. Ous, sots ban de CC. sous y perdre lo que comprat y venut auran contra forma de la present ordinatio y en cara de esser inhibits e privats perpetuament de excersir lo dit offici de revenedor o revenedora pollater (fol. XI r.) Per lo Mostaçaf. o pollatera en la dita Ciutat terme y territori de aquella e, quiscu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Item ordenaren los Honorables Consellers e Promens que de aci avant no sia licit ni permes als dits Revenedors e revenedores vendre, o fer vendre per si o per interposada persona directament o indirecta alguna fruyta ni altres qualsevol coses en les plaçes o altres qualsevol parts de la dita ciutat sino en les de llurs Cases sots los bans desus dits a quiscu, e per quisquna vegada que sera fet lo contrari.

Item ordenaren los dits honorables Consellers e promens que de aci en avant no sia licit ni permes ha algun o alguns revenedors o revenedores, pollaters, o, pollateres comprar, o fer comprar per si o per interposada persona o per persones directament o indirecta ha obs e, per algu o, alguns Monestirs o altres collegis o, Comunitats o singulars persones Ecclesiastiques o seculars. Encara que fossen coniunctes ha ells de parentiu o amicitia en la dita Ciutat. Termens o, Territori de aquella alguns Capons, Gallines, Pollastres, Polles, Perdius. Tudons, Conills, ni altres species de ninguna volateria o cassa ni ous sots ban de CC sous, y de perdre lo que comprat hauran a quiscu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Item que totom, e, tota fembra de qualsevol stament o conditio sie sis vol sia pages o hom fora ciutat qui entrara en la dita ciutat, e, aportaran, a vendre al coll, o en bestia que ell amenara ço es Perdius, Tudons, Conills o alguna altra volateria o casa o [...] formatges que o hage aportar a pales demunt la bestia o en la ma alguna partida a vendre a tots aquells que comprarne volran e qui contra fara pagara per ban quiscu e per quiscuna vegada que sera fer lo contrari V sous.

Item que ningun dels dits pollaters o venedors sis vol que sia hostaler no gos acullir de dia o de nit algun pages o al (fol. XI v.) crida faedora. cascu any. tre qualsevol persona de defora qui aportara en la dita Ciutat Cassa Volateria, Ous, Formatges, Porcells, e, Cabrits, e, aço per esquivar fraus y dains que ne poden venir als singulars de la dita Ciutat sots ban de perdre totes les dites Coses, les quals empero sien perdudes al dit pollater o revenedor qui lo dit pages o a altra persona de fora haura acullits y no al dit pages o, ha altra persona de fora. E que lo dit pollater, o, revenedor los hage a pagar y satisfer en continent aytant com valdran al dit pages, o, a altra persona defora y no res meins que paguen per ban. XX. sous per quiscu, e, per quisquna vegada que sera contrafet.

Item, Ordenaren[836] los dits honorables Consellers e, Promens que daci avant algun portaler o guarda dels Portals no puga ne li sia licit ne permes directament, o indirecta comprarne ne fer comprar per si ni per altre alguna volateria. Cassa, Ous, Formatges. Llenya. Carbo, ne algunes altres vitualles en lo portal o fora del portal sots ban de XX. sous per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e Promens per gran be, e utilitat de la cosa publica de la dita Ciutat per cessar lo gran abus e, dany que se poria seguir a la dita Ciutat per ambitio dels negotiadors de vitualles que qualsevol Mercader o, revenedor o, altra

[836] "ordenaren" en el ms. està sobreescrit sobre paper raspat. Això es repeteix fins a la foli XIIII r. inclusiu.

qualsevol persona que tingue oli en la present Ciutat aquella hage a vendre dins la dita Ciutat e aquella no gos traure de la present Ciutat per mar ni per terra abans aquell hage a denunciar al dit Mostaçaf dins deu dies primers vinents sots ban de C. lliures e de perdre lo oli que hi traurie a quiscu, e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e Promens que de açi avant alguna persona que vena o fasse vendre amenut Congre salat, o, sech en la dita Ciutat, termens o territori de aquella no puga ne li sie licit ne permes directament o indirecta vendre ames avant de XVI. dines la lliura del dit congre e de les arengades (fol. XII r.) non pugan comprar en una vegada sino huna bota e nomes la qual age a tenir a vendre a la Plaça al for que la aura comprada per temps almenys de tres dies continuos fins la dita bota sie venuda que no puga comprar o, fer comprar altre e, per semblant los qui hauran comprat o compran dels dits Congres hagen vendre aquells al for que comprat hauran pus no sien mes de XVI. diners per lliura. E, que axi dels congres com de les Merluces que comprades hauran hagen affer les parts que per les altres Ordinations per la dita Ciutat fetes es disposat ço es que abans no sie llevat de la Plaça lo dit compertiment sie fet. E, que aquells que part hauran presa dels dits congres lo agen havendre al dit for e les Merluçes a for ya ordenat entes empero quel for del dit Congre se pugue diminuir segons sera vist per la habundantia de aquell a coneguda del dit Mostaçaf de la dita Ciutat sots ban a quiscu, e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous.

Item Ordenaren, los dits honorables Consellers e Prohomens de la dita Ciutat per utilitat del be public de aquella, e, per sguart tots fraus quis seguirien si provehit no y ere que de açi avant los pagells o, altre Peix de qualsevol ley o, conditio sia de pes de mitia lliura en sus aquell se age a vendre a pes al for que sera aforat sots ban de. V. sous.

Item ordenaren, los dits honorables Consellers y, Promens que de aci avant algun Pescater o pescatera revenedor o, revenedora de peix no gosen ne puguen vendre a menut e sens pes tal peix que sie de pes de mitia lliura en sus ne tal peix tinguen amagat ne apartat ans lo hagen a tenir a pales axi dins la pescateria com defora sots ban a quiscu e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari X. sous.

Item ordenaren los dits Consellers e, Prohomens que alguna venadora o pescatera no gos tallar o trosseiar ni vendre a trossos algun peix ques dega tallar ans lo aien a tallar los homens qui son acostumats tallar lo dit peix sots ban de V sous. (fol. XII v.) Crida fahedora. Item ordenaren los dits honorables Consellers y Prohomens que de aqui avant alguna persona no gos tallar o vendre pex a tall sense llicencia expressa de dit Mostaçaf sots ban de XX. sous a quiscu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Item ordenaren los dits honorables Consellers he Prohomens que dingu pescador, o, pescadora o, qualsevol altra persona no gos tenir pex per algu per a revendre a menut al mix de la pescateria sino per los pedrissos de aquella sots ban de X. sous a quiscu e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Item, ordenaren, los dits honorables Consellers e Prohomens que no sie licit a pescater, alguna o, altre persona que vena pex en la pescateria haver ne apropiarse lloc sert en la pescateria sots ban de V. sous.

Item com per Causa del seure que les pescateres fan en lo mig de la pescateria ab los covens que hi tenen se seguex quen molts desordens o, inconveniens en dany de la cosa publica an ordenat los dits Consellers e, Prohomens que de aci avant no sia licit ni permes a pescater o pescatera alguna o a altra qualsevol persona seure per vendre pex ne en altra manera en lo dit lloc sino les Exevegueres les quals agen ha vendre en gros y no a menut lo dit pex sots ban a quiscu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari de. V. sous e, de perdre lo pex sens gratia ni remissio alguna. E si per los pescadors o, algu dells directament o

indirecta era contrafet a la dita ordinatio de continent sie privat de dit offici per temps de mig any.

Item ordenaren los dits honorables Consellers e prohomens que de aci avant alguna persona de qualsevol grau o conditio sie no gos ne sia licit ni permes vendre per si ni per altri dins la dita ciutat arengades a menut o, a centenas o, a millers almenys de tres arengades a diner, Entes empero y declarat que los mercaders qui les hauran aportades o, portaran de aqui avant puguen (fol. XIII r.) Per lo Mostaçaf. vendre les dites arengades per si mateix e, no per inposada persona al for que voldran e, poran e sia fet al contrari incorrega quiscu e per quiscuna vegada en ban de L. sous. e de perdre la dita bota del pex que vendran.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e, prohomens que ningun pescater o, tallador de peix o altra qualsevol persona no gos ni presumesca tallar ni fer tallar algun pex de tall sens que primer no sia afforat per lo dit Mostaçaf sots ban de XX. sous.

Item ordenaren los dits honorables Consellers e, Prohomens que de aci avant qualsevol persones qui aportaran o aportar faran en la present Ciutat pex sech o, salat nols sia licit ni permes vendre aquella bota o botes de arengades, o a costals de Merluces o, congres sens interventio de corredor de la dita Ciutat sots ban. a quiscu e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari X. sous.

Item ordenaren los dits honorables Consellers e Prohomens de la dita Ciutat ratificat y confirmat altres ordinations en lo passat fetes e en part aquelles abilitant que de aqui avant no sia licit o permes a qualsevol. Cambiador o altre qui tingue o regesca taula de cambi en la dita ciutat pendre o aver de quiscuna pessa de flori dor de cambi mes avant de dos diners per pessa e, de quiscun pacific scut doble castellana e ducat mes de quatre diners e, de quiscuna aguilotxa. Castellana o alfonsi sinc diners ultra lo mancament o minues de les dites monedes si de iust, o vers pes no seran. E si de aquelles entre los, cambiadors e los qui voldran cambiar se seguira differentia sobre lo dit pes en tal cas quiscu age star e contentarse del pes de la taula del contrast de la dita ciutat e que alguna persona de qualsevol stament o, conditio sia no pugue pendre cambi algu de qualsevol de dites monedes dor sino tant solament los dits cambiadors e no altres sots ban de C. sous a quiscu e per quiscu (fol. XIII v.) Crida faedora. na vegada que sera fet lo contrari.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e Prohomens que algun cambiador o altre qualsevol persona no gos ni sie licit en alguna forma directament o indirecta en la dita Ciutat termens o territori de aquella comprar ni vendre reyals mig reyals sisens ni altra moneda sots ban de X. lliures a quiscu e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Item ordenaren y ordenar que de aci avant tots y qualsevol apotacaris speciers usant de sera per vendre aquella y candeles de cera de la dita ciutat e quiscun ciri faedor o que faran e tindran per vendre que sien de pes de mitga lliura ciris en una liura e aximatex en quiscun ciri o en torxa de pes de[837] una lliura o, en sus que faran o, obraran o, fer y obrar faran hi tindran per vendre en la dita Ciutat termens y territori de aquella hagen e sien tenguts posar o fer posar lo seu sagell o marcha o pagella al peu de dit ciri o, entorxa affi ques pugue conexer o saber qui aura obrat o, fet obrar lo dit ciri o entorxes sots ban de X. sous per quiscun ciri de mitia liura fins en pes de una liura e,per quiscuna antorxa o ciri de una lliura o, en sus de XX. sous a quiscu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

E per quant moltes voltes los dits ciris o, entorxes son pintats y si proveit no y era nos seguiria lo effecta de la dita ordinatio han statuit y, ordenat los dit honorables Consellers y, Prohomens que no li sie licit ni permes ha algun pintor de la dita ciutat o altre ab la dita pintura que fara en lo dit ciri o entorxa o altrament cobrir o fer cobrir o tapar la marcha o pagella o, sagell de aquella ans age e sie tingut dexar o fer dexar la dita marcha o, sagell de

[837] Els dos darrers paràgrafs estan sobreescrits amb tinta negra.

aquell descubert en manera tal ques pugua conexer qui haura fet lo dit ciri o entorxa o, aura obrat o fer obrar sots ban de XX. sous. per quiscu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

An statuit y ordenat mes avant los dits honorables Consellers y Prohomens que de aci avant no sia licit ni permes ha al (fol. XIIII r.) Per lo Mostaçaf. gu o alguns dels dits candeles y speties obrants de Cera en la dita ciutat, termens y territori de aquella o fer obrar Ciris alguns o entorxes o altre qualsevol obra de la dita art sobre falç com se sien trobats molts Ciris e,entorxes fetes que apres son stats capsats o mig fets aquells eren falsos en lo que abans eren fet y no ses pogut saber la veritat qui havia fet lo fals sots ban de LX. sous a quiscu e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Item Ordenaren los honorables Consellers e Promens que totes les ordinations y bans publicades y fetes sobre lo offici de Mostaçaf per los Consellers y promens de la dita Ciutat en temps passat sien servades e tengudes. Car los dits honorables Consellers e, promens ab veu de la present publica crida refermen e, de nou ordenen totes les dites Ordinations e bans e segons que en aquelles es contengut.

Dels quals bans seran fetes tres yguals parts la una de les quals sera del acusador e, les dues parts de Mostaçaf.

Retenense empero los dits honorables Consellers e, promens poder de interpretar, corregir, smenar y de nou Ordenar sobre les coses demunt dites e quiscuna de aquellas tantes vegades quantes benvist los sera a llur bona coneguda.

15

[Regulació dels dies festius en l'exercici d'activitats laborals i comercials en general i, en particular dels blanquers, barbers i candelers]

15 a

[1393, maig, 28. Barcelona]

(fol. XIIII v.) Del colre les festes. Ordinations fetes sobre colre les festes. Die mercurii XXVIII. Mensis madii anno a nativitatis Domini M.CCC.LXXXXIII.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de barcelona. Ordenaren los honorables Consellers e promens de la Ciutat de barcelona etc.

Primerament que com totom degue honrar e Colre lo sanct Diumenge e les altres festes deius scrites e abstenirse de tota obra servil que alguna persona de offici algu no gos obrir ne parar son obrador als diumenges ne en les festes de Nadal de Pascha de Cincogesima, de madona sancta Maria, de madona sancta Eulalia, e de tots sants e, de santa Creu, ne vendre res en lo dit obrador als dits Diumenges e, festes ço es a les portes, o, taules dels dits obradors ne algun revenedor o revenedora no gos tenir ninguna taula parada de revendaria ne uberta los dits Diumenges, o festes posant hi algunes coses per vendre, o revendre, e encara algun hom o altra qualsevol persona no gos en les dites festes posar, tenir, ne vendre en les taules tenderes que son prop de la cort del Vaguer ne en les taules dels sastres que son en la plassa del blat, Formatges. Alls, ne ningunes altres coses. e qui contrafara pagara per ban quiscuna vegada X. sous e no resmeins perdra totes aquelles coses que en los dits obradors o taules posades o venudes haura o en aquelles taules o obradors segons que demunt es ordenat trobades seran.

En las ditas Ordinations e bans no son entesos, Carnicers, ne forners ne flaquers ne aquelles persones que venen o, revenen en les plaçes de la dita Ciutat, Cols, Fruita, e altres Ortalisses. Declaren empero los dits Consellers e, promens que en la festa de Nadal no sia entesa la festa dels Innocens e, en la festa de Pascha lo dimars de pascha, e, en la festa de

Cincogesina lo Dimarts de Cincogesima.

Dels quals bans sien fetes tres parts eguals etc.

Retenense, empero los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat en tal cas poder de interpretar, si aquests bans, o en algu dells havia algunes coses obscures o, duptoses que ells, o, aquells qui per ells hi seran assignats les puixen smenar corregir, e, declarar a llur bona coneguda aytantes vegades com volran. (fol. XV r.) De colre les festes. Declaren encara los dits Cosellers e prohomens que en lo ban demunt dit no son enteses o compreses Candelers de cera o aquells que obren de cera ço es en les festes de Omni sanctor e, en la festa de madona sancta Maria de febrer venent aquella obra de cera en la forma deius scrita ço es a saber per reverentia de la festa o, Conmemoratio del defunts que en la dita festa o, dia de omni Sanctor puguen los dits candelers vendre o logar tota tota obra de cera so es apres quel offici de la missa sera fet lo dia de omni sanctor en la seu de barçelona e, lo dia de madona sancta Maria de febrer puguen vendre los dits Candelers en lurs obradors e, taules candeles, ciris e altres obres de cera a aquels que comprarne voldran. tro que tot lo offici de la Missa sie acabat en la dita Seu sens incorriment de algun ban.

Dels quals bans hage lo Mosteçaf les dues parts e lo acusador la restant terça part.

Retense empero los dits Consellers e Prohomens etc.

15 b

[1486, agost, 9. Barcelona]

Que ffruita. Melons en Diumenges ne altres festes no sien portades per plaçes a vendre.

An ordenat los honorables Consellers e prohomens que no sie licit ni permes a persona alguna de qualsevol lley conditio sie en los dies sants diumenges e de nostra dona sancta Maria e festes anyals portar ab besties o sens aquelles en la dita Ciutat places o altres lochs de aquella per vendre malons o altra qualsevol fruita ne donar o comanar a revenedors o revenedores per vendre aquelles en dites places o altres lochs publichs sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de X sous e perdre dita fruita. Entes empero que aquells que dits melons o altra fruita en dits dies voldran vendre o puixen fer pus la tingan en lurs cases o abitations sens incorriment del dit ban. del qual en cas que sie comes haie lo Mostaçaf les dues parts e la restant tercera part lo acusador.

Retenen se empero los consellers e prohomes etc. Fou publicada a VIIII.

de Agost any. M.CCCC.LXXXVI.

15 c

[1482, abril, 1. Barcelona]

(fol. XV v.) Lo divendres Sanct. De colre lo divendres Sanct.

Ara oiats de part del honorable Mostaçaf de barcelona que com entre los altre dies venerables e dignes de esser colts solemnitzats e venerats per los ffaels cristians sia lo beneit dia de Divendres sanct en lo qual notre Senyor Deu Jesuxchrist per la sua Summa Misericordia e Clemencia volgue pendre Mort y pasio en Larbre de la Sanctissima Creu per merits de la qual als dits feels christians foren uberts los Cels en lo qual dia en lo passat fes mostrat grandissim abus en la present Ciutat ço es que molts oblidats del be e salud de llurs animes no han fetes menys hobres servils en lo dit die que fan ni acostumen fer en los altres dies de faenes.

Per tant volent provehir a la laor de nostre senyor Deu e tolre lo dit abus. Ordenaren los honorables Consellers e Promens de la dita Ciutat que no sia licit ni permes a persones algunes de qualsevol stat ley o conditio sien en lo die del divendres sanct en los anys

sdevenidors abans de eser celebrats los officis divinals ni apres de la dita celebratio per tot lo dia e fins a la mia nit obrir sos obradors o botigas ni en aquells o, fora aquells en places o dins lurs cases o de altres fer lo us o exercici de lurs officis e, altres obres o actes servils ans lo dit die colguen e, veneren com lo die del sanct diumenge no faent per forma alguna lo contrari de dites coses sots ban de X. sous per quiscu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari. Fonc publicada lo primer dia de Abril any M.CCCC.LXXXII.

15 d

[1437, agost, 8. Barcelona]

Les festes que han de colre los barbers.

Ara hoiats de part del honorable Mostaçaf de la Ciutat de barcelona Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat per honor, e,reverentia de nostre Senyor deu, e, de la gloriosa verge Maria mare sua, e, de tots los Sancts del paredis. que de aqui avant qualsevol barbers aixi cirugians com no cirugians los quals exersesquen llur offici de barber en la dita Ciutat no gosen usar lo dit Offici de Barber apellusant ab Tesora, o, Rahor ne Rentant lo Cap, o, en altra qualsevol manera dins llurs Obradors ne cases ne en los alberchs, o, cases dels (fol. XVI r.) Les festes dels barbers. Ciutadans e, habitadors de la dita Ciutat en qualsevol hora dels diumenges de la festa del Nadal ne en lo Jorn del Divendres sanct ne en les festes de la verge Maria les quals son sinch he los Jorns de les festes de sanct Pere e de sanct Joan batiste, de sancta Creu e, del Martyri de sancta Eulalia e, de sanct Cosme e sanct Damia, Cap e patro del Offici e, confraria dels Barbers ne en los Dissaptes a nits ne en les vigilies, o vespres de les festes dessus dites emprant hi lluz de candela e de lluminer, o, altra qualsevol natura de llum si donchs no ere claror del Cel, sots ban a cascu e, per cascuna vegada de X sous. Fonc publicada a VIII de Agost M.CCCC.XXXVII.

15 e

[1451, abril, 20. Barcelona]

Abilitacio de la propdita Ordinatio. Ara hoiats per manament del honorable Regent la Vegaria e Batlle de barçelona. que com los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat per utilitat de la cosa publica de aquella sien stades fetes e, publicades per los llochs acostumats de la dita ciutat certes Ordinations sobre lart dels barbers, e, apres les dites Ordinations e, la publicatio de aquellas instants, e, requerents los promens dels Cirurgians e Barbers de la dita Ciutat sie stat vist als honorables Consellers e, promens les Ordinations dessus dites en alguna part deure esser moderades. Per ço los dits honorables Consellers e, promens per utilitat de la cosa publica e, repos del dit art no derogant ni periudicant a les altres Ordinations fetes en lo passat sobre lo dit art sino entant con aquestes sien contrariants a, aquelles. Ordenaren los honorables Consellers e, promens Que daqui avant qualsevol cirurgia o, barber en los dies del Dissapte, e, vigilies de festes manades pus no sie vespre e mancara la claror del dia no gos ni li sia licit ni permes tenir obrador ubert ni cortines a la porta en tal forma que si faran barbes hagen a fer aquelles ab llum, e, amagadament, e, ab portes tancades sots ban de X. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada a XX de abril de M.CCCC.LI.

15 f

[1422, març, 11. Barcelona]

De colre les festes los del Offici dels Blanquers.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e promens. Que algun blan (fol. XVI v.) De Colre. quer Albadiner ne Pergaminer

ne altre hom qui us de Offici de Blanqueria no gos stendre Pells per les plaçes ne per les carreres ne dintre tarrats ne en algun altre lloch ne encare salar ne palar ne levar en lo rech ne metre en tina ne fer refort ne metre en aigua ne spotar ne metre al sol. si donchs Cuiram cusit no es ne llenar calciners ne triarne nengune altra feyna que en les adobaries sien acostumades de fer. Primerament en lo sanct Diumenge, ne en nenguna festa solemnial ne en nengune de les festes de madona sancta Maria ne en la festa maior de Apostol, ne de evangelista, ne en la festa de sanct Miquel. ne en la festa de madona sancta Eulalia ne en la festa de sancta Creu. ne en la festa de sanct Agusti ne alguna festa que hage deiuni e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX. sous.

Exceptat empero que si per ventura en algun hom del dit Offici esdevenie cars que tingues algun Cuiram perdedor, o, pugues pendre algun dannatge per aquell que li pusque occorer, e, aiudar a restauratio del dit Cuiram. Empero aquell per tot aço no pusque fer sens coneguda, e, llicentia dels Consols de dit Offici sots lo dit ban. Fonch publicada a XI de Marts M.CCCC.XXII.

E dels quals bans seran fetes tres eguals parts la una sera del honorable Mostaçaf, la segona del accusador e la restant tercera part de les obres del murs e valls de la dita ciutat.

Retenen se empero los honorables Consellers e promens. poder de interpretar corregir e, smenar si en les sobredites Ordinations o en alguna de aquelles havia alguna cosa duptosa tantes vegades com ben vist los sera a llur bona coneguda.

15 g

[1451, abril, 20. Barcelona]

Altres festes que los cirurgians e, Barbers an de Colre e tenir.

Item ordenaren los honorables Consellers e promens que los dies de les festes de sancta Creu de Setembre e de la primera traslatio del cos de sancta Eulalia los dits cirurgians e, barbers no gosen ne sie licit ne permes tenir sobre les cortines que tindran fora los Obradors, Bassins ne Tovalloles sino les Cortines soles, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de V sous.

(fol. XVII r.) Les festes. Fou publicada a XX de abril M.CCCC.LI. Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens etc. Dels quals bans sien fetes tres parts sien fetes tres parts etc.

16

[Crida publicada pel mostassà Onofre Bruguera per regular l'activitat dels revenedors]

[1595, abril, 24. Barcelona]

(fol. 18 r.)[838] Revenedors. Ara hoiats tot hom generalment de part del Magnific Senyor Onofre Bruguera Cavaller doctor en arts y en medecina Mostaçaf de la present ciutat com a 24 del mes de Abril del Any 1595 per los Magnifics Consellers y consell ordinari de la present ciutat selcant lo benefici publich feren statuhiren y ordenaren les ordinacions seguens.

Com la experiencia haja mostrat que en una temporada conve fer unes ordinacions y en altra temporada altres y la matexa experiencia haja mostrat que moltes ordinations fins assi fetes son molt danyoses ha la republica y assenyaladament les que toquen al mostaçaf de la present Ciutat y la moltitut dels revenedors. Y los abusos per aquells fets haja causat molt gran dany als poblats de la present Ciutat per ço ordenaren los Magnifichs Senyors Consellers y promens les ordinations seguents.

[838] La numeració és posterior i està escrita en xifres àrabs i no romanes com en la resta del manuscrit. El text està escrit amb lletra de caixa més gran. És un insert que ocupa dos folis i correspon a la rúbrica interlineada del foli 11v.

Primerament que ningun Revenedor o revenedora puga vendre persi, o per altri ningun genero de fruita verda ço es, Presechs, Peres, Prunes, Pomes, Melons, Magranes, Albarcochs, Cireres, ni altres semblants exceptat les qui seran de ciutadans de barcelona cullides de ses propies heretats cultivades per ells matexos y no per Arrendadors o llogaters çots pena de perdre la fruyta y de cent sous per quascu y quis (fol. 18 v.) cuna vegada que sera trobat fer lo contrari.

Item que ningun revenedor, o, revenedora puga comprar dins set llegues entor de la Ciutat de barcelona Volateria Ous, ni ningun genero de fruita sequa ni altra cosa ha ell permesa comprar per ha vendre y que sempre que sera request per lo Mostaçaf de la present Ciutat haja de dar prova plena y sufficient del lloch haont haura comprat dites coses sots ban de doscens sous y de perdre lo que comprat y venut hauran contra forma de la present ordinatio y encara de esser inhibits e privats perpetualment de exercir dit offici de revenador o revenedora, inhibint al Mostaçaf de dar llicencia als dits revenedors, o, revenedores de fer lo contrari del que esta contegut en la present, o, altres ordinations de la present Ciutat sots pena de esser inabil de officis y beneficis de casa de la Ciutat revocant qualsevols ordinations fins assi fetes en quant son contraries a daquestes.

Item per quant se veu lo gran abus ques fa en la present Ciutat de que moltes persones olgasanas y vitioses se entretenen en moltes botigues ab molt gran desservey de Deu y dany dels poblats en la present Ciutat fent offici de revenedors los quals abusos y danys se llevarant llevant la occasio. Per ço ordenaren los dits Magnifichs Consellers promens que ninguna persona axi home com (fol. SN) dona puga vendre ni revendre cosa que haja comprada ni li hajan encomanada per ha vendre exceptat en les plasses publiques de la present Ciutat sino Sera, Pa, Vi, Oli,y Sabo, sots pena de perdre tot lo que comprat o venut haura y cent sous per cascu y quiscuna vegada que sera trobat fer lo contrari inhibint tambe als Mostaçaf de la present Ciutat que no puga dar llicencia defer lo contrari sots la matexa pena.

Item ordenaren los dits Magnifichs Consellers y promens perque ningu no puga allegar ignorantia de les presents ordinations que quiscun Any lo Mostacaf enlo introhit de son offici ab les crides ordinaries haje de fer publicar aquestes iustaserie y tenor de aquelles y no puga lo scriva major de la present ciutat donar copia als corredors per ha publicar la crida sens inserta de aquestes.

Onofre Bruguera Mosteçaf.

De manament dels Senyors Consellers. Canyelles S[a][839] . Consilii.

Fonc feta y publicada la present publica Crida per los locs acostumats de la present Ciutat de barcelona ab so de dos trompetas per mi Bertomeu melons trompeta de la Ciutat a 2 de Max 1595

17

[Ordinacions referides als pesos i a les mesures, i a la seva correcta utilització]

17 a

[1441, setembre, 25. Barcelona]

(fol. XVIII r.) Pes e mesura. Ordinations fetes sobre los Pesos e Mesures de Or e de Argent de blats. Oli. e qualsevol altres Coses e sobre los cambiadors e cambiar de monedes. e de totes Mides.

Que qui venra a pes hi mesura no gos tenir Pesos ni mesures que no sien signats de algun Mosteçaf.

[839] No s'h pogut identificar

Ara oiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los Consellers e Prohoments de la dita Ciutat que tot hom e fembre de qualsevol stament Ley o conditio sie que compre o vene qual ques coses a pes o a mesura no gos tenir los dits pesos e mesures si donchs no son signats per algun Mosteçaf de barcelona sots ban de V. sous.

Que hagen ha donar Just pes y mesura.

Item que tot hom e, tota fembra de qualque stament ley o conditio sie qui compre o vena qualsques coses a pes, o, a mesura hage a tenir fines balanses e, calestons e, fins e leals pesos e Mesures, e, Donar iust pes e iusta mesura e llur dret a les gents sots ban de XXXX sous.

Dels quals bans hage la meytat lo Mostaçaf e laltra maytat entre lo acusador e, les obres dels murs e, valls de la dita Ciutat.

Retenien se empero los dits Consellers e, Prohomens que en les dites coses que si hi avie alguns duptes y coses obsures que aquelles puguen corregir interpretar e, smenar a lur bona coneguda.

Que qui vendra a Cortans o a miges Cortans hagen a tenir cortons e que totes mesures haien esser affinades per lo affinador de la ciutat e senyalades ab lo seyal de la Ciutat e del Mostaçaf.

Ara oiats per manament del honorable en Joan de Gualbes mostaçaf de la ciutat de barcelona Ordenaren los dits Consellers e Prohomens de la dita Ciutat per be e utilitat de la cosa publica de aquella que de aci avant qualsevol persona que vena o revena en la dita ciutat termens y territori de aquella, forment (fol. XVIII v.) Dels pesos. ordi e qualsevol natura de blats fruita sequa de qualsevol Ley o specia sia e, altres sevol coses les quals se acostumen de vendre a mesura de cortans e, de mig cortans haien aver e tenir dassi per tot lo mes de noembre prop vinent mesures de fust de cortons ço es que contengan integrament la quarta part de Corta les quals mesures de Cortons aien esser affinades per lo affinador de la dita Ciutat e asenyalades ab los senyals de la dita Ciutat e, del Mostaçaf de aquella per ço que a cascuna persona sia plaere avinantesa de poder comprar o haver un corto de qualsevol de les dites Coses les quals a mesura de corta o de mig corta se acostumen de vendre sots ban de X. sous a cascu e per cascuna vegada que faran lo contrari.

Dels quals bans haie lo Mostaçaf les dues parts e la altra terça part lo acusador.

Fou feta e publicada a XXV de Setembre. Any. MCCCC.XXXXI.

17 b

[sense data]

Que los Pesos de florins hagen de esser asenyalats e iusts.

Are oiats tothom generalment per manament del honorable en Joan Ros Mostaçaf de la present Ciutat de barçelona al offici del qual per especial provisio del senyor rey se pertany la exequtio de les Ordinations deius scrites Ordenaren los consellers e, Promens de la dita ciutat en nom e veu e per autoritat del dit Senyor Rey que tota persona de qualsevol conditio o stament sie qui en la dita ciutat o sos termens tindra peses per pesar Florins e mig Florins hage aquells a tenir justs e, marcats de la huna part de les armes Reals e de la altra part del senyal de la creu per les persones que son deputades e, que sien fins eguals e, concordats al pes vulgarment apellat miia lo qual devalle e proçeheix del March de Perpinya ço es de LXVIII. Florins eguals de pes qui justats pesen lo dit March e qui contrafara pagara per ban. XXXX sous per quiscu e per cascuna vegada.

Per lo semblant dels pesos grosos.

(fol. XVIIII r.) Pes e Mesures.

Item que tota persona de qualsevol conditio o stament sia que en la dita Ciutat o sos

termens tindra piles o pesals per pesar en gros Florins e mig Florins hage a tenir aquelles piles o pesals justs e marchats en la forma sobredita e, responents al dit March de perpinya. E qui contrafara pagara per ban XXXX. sous. per quiscuna vegada e per quiscu.

Que los Cambiadors haien ha tenir bons Pesos e minues leyals.

Item per tolre moltes fraus que en la dita Ciutat sobre lo pesar dels Florins se cometen que tot cambiador e, altres qualsevol persona de qualsevol Ley stament o conditio sie qui per cambiar o en altra qualsevol manera reban florins e mig florins, a pes ols liurara a altre a pes dins la dita Ciutat e sos termens e nols pendra per XI. sous barcelonins pus basten al fi del dit pes o per tant II. diners menys com ne faltan grans o un diner sin falta mig gra o per tants II. diners mes com pesaran mes grans o un diner si pesara mig gra mes ols liurera per mes que no pesaran pac per ban LX. sous per cascu e, per cascuna vegada. E mes que sots lo dit ban hage atenir les peses dels grans e, de mix gra marchades e, affinades, E si ha questio sobre lo dit pes ço es si sera leyal o no leyal haie sen a fer la prove en la taula del pes dels florins de la dita Ciutat per lo regidor de la dita taula.

Item que les balances sien netes e leyals.

Item que tota persona de qualsevol ley conditio o stament sie qui metra o tindra en ses balances, o pesos o encare en los Florins que pesara sera grex o altra ronya pac per ban LX sous per cascu e per cascuna vegada.

Que dits pesos sien regoneguts per lo Mostaçaf.

Item que tota persona de qualsevol ley conditio o stament sie qui en la dita ciutat o sos termens tindra balances o pesals grossos o menuts de pesar florins sie tengut mostrat a dit Mostaçaf o a sos pesadors totes les balances o pesals que tindra tota vegada que per lo dit Mostaçaf o sos pesadors requerit ne siga (fol. XVIIII v.) Dels Cambiadors. sots ban de XX. sous a cascu e per cascuna vegada. E mes avant si lo dit Mostaçaf en propia persona o de manera sia tengude sots lo dit ban fer sagrament en poder del dit Mostaçaf si te mes balances o peses grossos o menuts.

Que dits pesos sien mercaths.

Item que tota persona que tinga pesals grossos o, menuts en la dita Ciutat o sos termens haie a fer marcar aquells si ia no es fet de senyal de rosa per en Francesch Vilardell argenter, a aço diputat ultra les armes Reals, e, lo senyal de la Creu dessus expressats dins quinze dies primers vinents sots ban de X. sous a cascu e per cascuna vegada.

Lo que se deu pendre de cambiar.

Item que algun cambiador, Flaquer.Taverner. Carnicer. Revenedor o altra qualsevol persona no gos pendre per cambi de un flori que bast al pes si mes avant de un diner menut barcelones e de mig flori, mes avant de malla segons lo capitol de la Cort de tortosa, pero si lo dit flori o mig flori no basta al pes si puge mes avant aturarse les minues segons desus es declarat e, qui contrafara si es Cambiador pac, C. sous de ban, e, si es altra persona pac XX. sous. de ban per cascu e per cascuna vegada.

17 c

[1494, març, 1. Barcelona]

Apres ço en lo primer de Març any, M.CCCCLXXXXllll. aquest capitol fou corregit ço es que de cascu flori dor se puguen pendre ll dos diners de cambi de cascun, peceffic. scut, Doble Castellana, e, Ducat 4 diners e, de quascuna Aguilotxa, Castellana, e, Alfonsi V. diners ultra lo mancament o minues segons a la fi de aquesta ordinatio sera per extensum continuat.

17 d

[1408, Octubre, 31. Barcelona]

Que tot Cambiador sie tengut cambiar a totes persones.

Item que tot cambiador que tinga taula per cambiar haie a tenir la dita taula basta en moneda menuda ço es de Croats o, diners menuts, e sie tengut cambiar a cascu qui o demanara tots florins e mig florins en la dita forma e, altres qualsevols monedas de or, e, qui contrafara sie privat de tenir taula. de cambi e ultra de axo encorregue en ban de C sous a cascu e per quiscuna vegada. (fol. XX r.) Pesos, e, Mesures.

Que los Reals puguen esser pesats.

Item com se sien trobats molts del Croats quis baten al present en barçelona tesoriscats e aminuats Ordenaren los Consellers e Promens en persona del dit Senyor e per spetial auctoritat sie que del XVII. die del present Mes de Octubre a avant quascuna persona que voldra pesar los dits Croats los pugue pesar e algun Croat que no bast el seu pes si no sie agut per corrible ne alguna persona laia a pendre.

Que los Pesos sien Marchats de una part ab senyal de Creu de la altra ab una testa dom e ab senyal de rosa.

Notifiquen a totom los dits Consellers que aquelles persones que son deputades a fer los pesos dels Croats e deuen esser marcats e senyats de una part ab senyal de Creu e, daltra part ab una testa dom e, ab lo dit senyal de rosa faedor per lo affinador. E tota persona dels dits pesos lo aie tenir marcats per la dita forma sots ban de X sous a cascu e per quiscuna vegada.

Que pesos falsos no sien fets.

Item que alguna persona de qualsevol stament sia no gos fer fals pes del dits Croats prenent aquells o liurant los sots ban de XX. sous a cascu e per cascuna vegada.

Dels quals bans sien tantes vegades com sien comesos la tersera part al acusador e, les restants dues parts al Mostaçaf e, a son offici. Retenen se empero los Consellers e Promens etc.

Foren publicades a XI de Octubre M.CCCC.VIII.

17 e

[1494, març, 1. Barcelona]

Lo que deuen haver los Cambiadors de cambiar les monedes dor e, no altres.

Ordenaren los Consellers e, Promens de la dita ciutat. Ratificant e confirmant altres Ortinations en lo passat fetes e, en part aquelles habilitant. Que de aqui avant no sie licit ni permes a qualsevol Cambiador o, altre que tinga o, regesca taula de cambi en la dita Ciutat pendre, o, haver de cascuna peça de Flori dor de Cambi mes avant de II. diners per peça e, de cascun, Pacific,scut doble Castellana, e, Ducat, mes de IIII diners, e,[...][840] , Aguilotxa, Castellana o, alfonsi, V. diners ultra lo (fol. XX v.) Pesos e Mesura. mancament o, minues de les dites monedes si de iust o ver pes, no seran, E si de aquelles entre los Cambiadors e los qui volran Cambiar se saguia differentia sobre lo dit pes en tal cas cascu haie estar e, Contentarse del pes de la taula del Contrast de la dita Ciutat e que alguna persona de qualsevol stament o conditio sia no pugue pendre cambi algu de qualsevol de dites monedes dor sino tan solament los dits Cambiadors hi no altres sots ban de. C. sous. a cascu e per cascuna vegada que fos fet lo contrari.

Que Reals mig Reals sisens ne moneda menuda. nos pugue comprar.

Item ordenaren los dits Consellers e promens que algun cambiador o altre qualsevol persona no gos ne sia licit o permes en alguna forma directament o indirecta en la dita Ciutat termens o territori de aquella comprar ne vendre Reals mig reals sisens ne altra moneda menuda sots ban de X. lliures a cascu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

[840] El terme apareix esborrat en el ms.

Fou publicada lo primer dia de Març M.CCCC.LXXXXIIII.

17 f

[1469, març, 24. Barcelona]

[1474, juliol, 10. Barcelona]

Que algu no gos falsificar lo punxot o empremta ni afinar ni asenyalar dels dits pesos. e, minues sino lo affinador.

Item Ordenaren los Consellers e Promens que tota persona qui empremtara o falsificara lo Punxot o, empremta dels dits pesos e, mesures encorrega en ban de X lliures. e, sots incorriment de dit ban algu no gos affinar ne senyalar dels dits pesos e, minues de la dita moneda dor sino lo dit affinador ordenat e, proveit per la dita ciutat lo qual haie haver del dits pesos e minues e, marchar o affinar e, asenyalar de aquell lo salari e guany e, stipendi per la dita Ciutat ordenat segons se seguex.

Lo que deu haver lo affinador dels Pesos e minues dor.

Primo de tot Centenar de pesos ço es de Ducat Aguilotxa en dicha Pacefic e mix pacefic e de tota altra moneda dor qui sie de mes pes de mig gra fins a un gra age lo dit affinador III. sous per Centanar de Pesos.

Item per Centenar de minues que no sien affinades des (fol. XXI r.) Pes,e Mesura. mig gra fins a un gra II sous.

Item que los pesos de moneda dor qui li seran portats ia affinat per metre la empremta en aquels haie de aver II. sous per cent.

Item de les minues que seran ya affinades XVIII. diners per centenar per metre la empremta.

Item haie lo dit affinador de cascun pes que li sera portat per cascun particular de cascuna pesa que haura affinada I. diner e per cascuna pesa de minua aie malla.

Item dels pesos qui seran fins en pes de X Florins e de les altres peses demunt dites haie a haver lo dit affinador I diner per pesa a de X en amunt fins en cent I diner e malla. E, de cent en amunt II diners per peça.

Item que les minues de flori e, de pacific sien grogues e de les altres monedes dor haien esser blanques a fi que per la dita differentia cascu conega les dites minues.

Foren publicades a XXIIII. de Març. M.CCCC.LXVIIII. e a X de Juliol M.CCCC.LXXVIIII.

17 g

[1460, novembre, 29. Barcelona]

Que tot or argent joies o altres qualsevol coses puxen esser pesades en la taula del Contrast pus sien dor o dargent. Ordenaren los Consellers e promens de la dita ciutat que com per utilitat e, endreça del public de aquella sien stats fets patrons hu. de March dor altre de argent los quals sien en la taula apellada del pes del Contrast de la dita Çiutat Que de si avant qualsevol persona que aura comprat o volra comprar or argent joyes o altres qualsevulle coses dor o, argent puxe fer pesar aquelles en la dita taula afi que cascu millor pusque aver son dret e, iust pes.

Fou publicada a XXVIIII de Noembre. M.CCCC.LX.

17 h

[1465, maig, 28. Barcelona]

Que se haien a pendre los Pesos e mesures del Affinador affinats o fer adobar aquells que tenen iusta los patrons que te lo dit Affinador.

Ara oiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los Consellers e promens de la dita ciutat per benefici de la cosa Publica que totes e qualsevol persones de qual (fol. XXI v.) Mesura de blats. sevol stament Grau o conditio sien que tendran mesures per qualsevol natura de blats, e, legums, sal, vi. Oli, e,tendran, pesos, de carn haien e sien tenguts pendre del affinador de la dita Ciutat les mesures e, pesos novament Ordonats e, desliberats ab auctoritat e, desliberatio del Consell de Cent Jurats o, fer adobar aquelles mesures e pesos que tenen Juxta los Patrons que te lo Affinador e, aço haien e, sien tenguts fer daci a Divendres primer vinent que tindrem XXXXI. e derrer del present mes de Maig. e que daqui avant no sie licit ne permes a les dites persones mesurar ne pesar ab altres mesures e pesos sino ab les sobredites ordenades segons es dit per la dita Ciutat sots ban a cascu e, per cascuna vegada que sera contra fet de, CC. sous.

Del qual ban sien fetes tres parts la una de les quals sie del dit Mostaçaf laltra del acusador, e, la restant terça part de les Obres dels Murs e valls de la dita ciutat.

Retenense empero los dits Consellers e Promens de la dita ciutat. Fou publicada a XXVIII. de Maig, del any. M.CCCC.LXV.

17 i

[1396, desembre, 13. Barcelona]

Que en la mesura dels blats nos puixe picar en la mesura. com se mesura.

Ara hoiats tot hom generalment per manament del Mostaçaf Ordenaren los consellers e Promens de la ciutat de barcelona per profit e utilitat de la cosa publica que com los mesures qui mesuren lo forment e, altres blats en les plaçes de la dita ciutat en hora que leven la quortera piquen ab los bastons ab que raen en lo sol e en los costats de les dites quorteres e, per aço se seguesca evident danpnatge a la cosa publica com per lur picar les dogues de les dites qorteres son nacses. Que daci avant algun dels dits mesurers ne altre qualsevol persona no gos picar en alguna manera ab ques liure dels dits blats ans si picar volen hagen a picar sobre banchs e, sobre altres coses sots ban de V. sous e per cascuna vegada. Fonc publicada a XIII. de Decembre M.CCC.LXXXXVI.

Dels quals bans les dues parts sien del Mostaçaf e la restant part del acusador.

Retenen se empero lo dits consellers e Promens que si en les dites coses havie. etc.

17 j

[1469, març, 23. Barcelona]

(fol. XXII r.) Pes de Monedas. Que Pesos per pesar Ducats, Florins, Pacifichs, o, altres monedes de or, e, minues hagen aquelles tenir justs e marcats.

Ara hoiats de part del honorable Mostaçaf, etc.

Ordenaren los honorables Consellers e Promens de la Ciutat de barçelona reitenans e confirmans altres Ordinations sobre les coses devall scrites per la dita Ciutat en lo passat encara de nou ordenans que daci avant tota persona de qualsevol ley, o, condicio o, stament sie tingue, o, tindra en la dita Ciutat termes, o, territori de aquella, Pesos per pesar Florins, Ducats, Pacifichs, o, altres qualsevol monedes de or, e, minues de aquelles hage aquelles tenir justs e, matats ab los senyals acostumats, e ordenats per la Ciutat per antoni Chrestia argenter que esta al carrer ample, e te carrech per la Ciutat de affinar, e, marchar los dits Pesos e, minues sots ban de XXXX. sous per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fonc publicada a XXIII. de Març M.CCCC.LXVIIII. (fol. XXII v.) en blanc.

18

[Ordinacions referides a la mida anomenada "cana", bastó de fusta o canya on hi havia

marcades les divisions en mitja cana, pams i quarts de pam, i com utilitzar-la en els amidaments en el comerç de robes]

18 a

[1433, març, 5. Barcelona]

(fol. XXIII r.) De Les Canes, e, Canar. Ordinations de les Canes e sobre lo canar.

Que tots Draps axi Dor, Llana, Lli, e altres se hagen acanar ab la Cana en les Ordinations devall scrites specificades.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de barçelona ordenaren los honorables Conselles, e, promens de la dita ciutat que com antigament los venedors de draps de Or, y de Seda, de Lli, de teles, Canamaçeria, Fustanis, Cotomines E altres qualsevol draps e coses acostumassen canar ab Cana de barçelona Rodona axi grossa cregent que no ere presuntio de alguna frau e, en apres per malitia del temps sia entroduit que les dites Canes son axi primes e, flaques que facilment se vinclen es dobleguen en lo canar de ques segueix dan als compradors, e, per conseguent a la cosa publica, volents los dits consellers, e promens a semblant abus posar degut remey provehir Ordenaren que totes e qualsevol persones axi homens com dones, Mercades, botigues, fustanes, Veles. Matalases. Costureras, e de tota altra conditio que vendra draps axi dor com de seda, e, Lli, teles, Canamaceria, Cotonines, e, altres qualsevol draps de semblant specie o altre qualsevol coses acostumades de canar o Cana de barçelona rodona que passat lo present Mes de març agen les dites coses que vendran Canar a Cana rodona iusta de barçelona grossa per ses mesures axi en lo mig com en los caps e, affinada per lo Affinador deputat per la dita Ciutat segons los patrons novellament ordenats los quals son en poder del dit affinador, lo qual haura per cascuna cana rodona que de nou fara e, vendra cumplidament e acabada. II. sous, e, VI. dines, e, aquells que comprar non volran mes ells matexos les aportaran al dit affinador per affinar les segons los dits patrons pagaran per lo affinar XVIII. per cascuna vegada segons es tro aci acostumat e, qui contrafara pagara per cascuna vegada XXX sous. Fou publicada a V de Març M.CCCCXXXIII.

18 b

[1434, maig, 21. Barcelona]

[1436, abril, 18. Barcelona]

Sobre lo Canar en lo Taulell.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de barçelona que com per vigor de certes ordinations en lo passat per consellers e promens de la dita Ciutat fetes e, ab veu de crida publicades per los llocs acostumats de la dita ciutat a XXI. del mes de Maig del any M.CCCC.XXXIIII. tots draps axi de or com de Ceda, Taffatans, Terçanells, xamallots, e per qualsevol ley, Canamasseria, fustanis, Coto (fol. XXIII v.) Del Canar. nines, e, altres qualsevol draps de semblant o altres qualsevol ley o specia, e, altres coses acostumades de canar a cane de barçelona. Daci avant hagen e sien tenguts de canar de pla sobre taulell canant e, posant la cana en lo mig dels dits draps e, no per les vores sots ban de X lliures barçelonesas segons en les dites ordinations es pus llargament contengut. E, apres de les dites ordinations E praticant aquelles sien exits alguns contraris en lo canar en la dita forma les draps de lli. Telas, Canamasseria, Fustanis, Cotonnies, e altres draps, de semblant specia Per ço ordenaren los dits Consellers e, promens de la dita Ciutat que daci avant tots los draps de Li, Teles, de qualsevol ley Canamasseria, Fustanis, Cotonimes, e, altres qualsevol draps de semblant o altra qualsevol ley o, specia se hagen a canar per vora ab cana redona en lo passat ordenada ab agullo en lo cap i en lo mig del cap de la Cana e, no en altra manera axi que daci avant sessen canar las propdites coses de pla, e sobre tauler per lo mig e, ab Cana

Cairada e, qui contrafara pagara cascu e per cascuna vegada que contrafara X lliures barçelonesas en aço no son entesos draps de or, de Ceda, Taffatans, Terçanells, e de qualsevol altra especia o, ley semblants los quals sots semblant ban se hagen a canar de pla sobre taulell ab cana cayrada, e, posant la cana en lo mig dels dits e no per les vores. Fonc publicada a XVIII. de Abril M.CCCCXXXVI.

19

[Ordinacions sobre les mesures de la sal]

[1408, juny, 18. Barcelona]

(fol. XXIIII r.) Mesuras. Ordinations de les mesures de la Sal.

Que les Mesures de la sal sien rodones e ab la boca ampla.

Are hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la ciuta de barçelona Ordenaren los honorables Consellers, e, Promens de la dita Ciutat per be de la cosa publica de aquella. Que tot venedor de sal o qualsevol persona que tinga Quorteres, miges quorteres, cortans e mig cortans de mesurar sal hage dins XX dies primes vinents a fer fer totes les dites mesures rodones ab la boca ben ampla segons que es la quortera del forment e passats los dits XX dies. alguna persona no gos vendre sal ab les dites mesures rodones. E qui contrafara pagara per ban X. sous per cascu e per cascuna vegada.

Que la mesura de la sal dinal sie affinada, e que los venedors de sal no puxen guanyar mes avant de IIII. sous en una quortera.

Ordenaren los dits honorables Consellers e promens de la dita Ciutat que cascun venedor de sal hage e sie tengut tenir una mesura o scudella apellada dinal affinada per lo affinador de la dita Ciutat al for, o, raho que la dita sal se vendra ab la qual hage esser mesurada, e, venuda sots ban de X. sous a cascu, e per cascuna vegada que sera fet lo contrari. E que los venedors de sal no puixen guanyar en una quortera de sal mes avant de IIII. sous sots ban de perdre la sal. Foren publicats los demunt dits dos capitols a XVIII. de Juny M.CCCC.VIII.

Dels quals bans hage lo Mostaçaf la tercera part e laltra terça part lo acusador e la restant terça part a les obres dels murs, e valls de la dita ciutat. Retenense empero los dits honorables Consellers e promens etc.

20

[Ordinacions referides a les mesures de capacitat emprades per mesurar la cendra]

[1490, gener, 28. Barcelona]

(fol. XXIIII v.) Mesures e Midas. Ordinations de la Mesura e del mesurar de la sendra.

Que la sendra se hage a mesurar ab Quortera sendrera.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, Promens de la Ciutat de barçelona per la utilitat publica e, per apartar lo frau ques comet en lo mesurar de dita sendra. Que daqui avant tota sendra que entrara o sera portada per mar, o per terra dins la dita ciutat, o, fora de aquella per vendre hage esser venuda e, comprada ab la mesura ya ab antich ordenada, destinada, e nomenada quortera sendrera. la qual es en poder del affinador e de altres persones de la dita ciutat sots ban de XX sous. e perdre la dita sendra.

Dels quals bans hage lo Mostaçaf les dues parts e la restant tercera part del acusador. Retenense empero los honorables Consellers etc.

Fonc publicada a XXVIII de Janer M.CCCC.LXXXX.

21

[Ordinacions referides a la mesura i al mesurador de la calç]

[1380, octubre, 15. Barcelona]

Ordinations sobre la mesura de la Calç.

Que Mesurer o Jurat hage a mesurar la calç.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf ordenaren los honorables Consellers e, Promens de la Ciutat de barçelona que algu que faça Calç per sessar molts fraus que se fan no gos tenir en casa sua sert mesurador ne altra persona que faça offici de mesurar la dita Calç ans la dita Calç, se hage a mesurar per Mesurer iurat. sots ban de L sous dels quals bans etc. Retenense empero etc. Fou publicada a XV de Octubre M.CCC.LXXX.

22

[Ordinacions sobre els pesos i el contrapès de la romana]

[1572, novembre, 13. Barcelona]

De Mesuras Pesos i Pilons de Romanas.

Ara oiats tot hom generalment que us notifiquen y fan a saber de part del honorable Mostasaf de la present Ciutat de Barcelona Que com los Magnifichs de conselles: Honorable consell ordinari de aquella Celebrat a XXXI del mes de Octubre proppassat del corrent any MDLXXII. entenent continuament al be y repos dels poblats de dita ciutat i per (fol. XXV[a] r.)[841] De Mesura Pesos y Pilons. obviar als grans fraus y enganys se fan En los Pesos y Pilons de Romanas Balances y Mesures. an fetas y instituhidas las ordinations seguents.

Primerament per obviar molts fraus y enganys que de cadal dia se cometen en la present ciutat termens y teritoris de aquella acerca dels pesos y pilons de romanes que fins vuy han servit y servexen per a pesar havent en aquelles moltes Anelles de ferro llevadisses y com per moltes vegades ses vist is veu de cadal dia per speriencia que per molt servir com encara per lo caure y tirar que fan los qui tenen dits pesos com tan be sen puguen traure facilment dites anelles y per dita causa se son trobats y de cadal dia se troben molts pesos falsos que per dit respecte no sen pot saber la veritat qui te la culpa de dita falsedat del preu, redunda molt gran dany a la dita ciutat y poblats de aquella. Per tant los dits honorables Consellers y promens desijant posar remey a uns tant grans abusos y danys que los poblats de dita ciutat termens y territoris de aquella podrien rebre y de cadal dia rebrien si provebit no y hera.

Statuexen y Ordenen. Que de aquesta hora en avant qualsevol persona de qualsevol ley grau, o, conditio que sie que compre o vena qualsevol cosa a pes aja y sia tinguda y obligada de tenir y pesar aquella Ab Balança Marcal y no ab Balança de Rabasta ni Cavallera. y que dintra tres mesos apres del dia de la publicatio de la present ordinatio sia tinguda y obligada haver de aportar en poder del Affinador de la present ciutat y de mestre Gabriel Sabater manya qualsevol pesos que tinguen en son poder afi y effecte que de dits pesos sien llevades totas las anellas que en ells seran trobadas y los dits pesos sian Affinats de nou. per lo affinador de la present ciutat y per lo dit Mestre Gabriel Sabater manya y non puga usar de aquells fins a tant sian affinats com dites fent en aquells anses noves ara de present ans de poder sen servir, y lo mateix sia fet de si al davant tenint facultat los amos de dits pesos fer fer a dit affinador y Sabater de las liuras mitjas liuras y de aqui en avant los pesos sen poran fer, y que dit Affinador y çabater no puga haver ni demanar Per son salari de ditas ansas posaran en dits pesos ço es dels de una liura en avall quatra dines per ansa. y de una liura en amunt Segons lo que dita ansa pesara a raho de setze diners per liura y aço Sots pena per dit

[841] El número XXV és repeteix en dos folis separats per un altre que té la numeració raspada. Els numerarem XXV a, XXV b, XXV c.

Affinador y çabater de V lliures irremissiblement exigidors y los que dins dit temps ara de present ordenat no auran obeit y per avant no obeiran (fol. XXV[a] v.) en fer tot lo demunt dit Cayguen en bant de XX sous Barceloneses, Dels quals bans sian fetas tres iguals parts. la huna per lo acusador y la altra del official executant, y la tercera de la obra dels murs y valls de dita ciutat. De Pilons de Romanes.

Item per quant se vehuen clarament los manifest fraus se fan En los pilons De las Romanas per esser aquells de plom y stany llevant de aquells molts troços de dits pilons. Per tant los dits honorables Consellers y promens desigant provehir y remediar a dits fraus y enganys que acerca de las damunt ditas cosas se cometen de cadal dia Statuexen y Ordenen que de aquesta hora al davant qualsevol persona de qualsevol ley, o, stament sia dins lo temps damunt dit sia tinguda y obligada de posar en poder de dit afinador y sabater totas las Romanas que tindra en son poder a fi y effecte que dits pilons sian fets de ferro o de coure y no de nenguna altra manera de metall, y Que dit afinador y Sabater no puguen aver per llur Salari de dits pilons sino lo saguent, Ço es Que si dits pilons seran de coure ajan de haver quatre sous per liura y del plom que sera menester per umplir dit pilo un sou per liura si ja lo qui voldra dit pilo no donara lo plom en dit cas no aja de pagar cosa nenguna de aquell. y si dits pilons seran de ferro de un quintar en avall a raho de II sous per liura. Y si dit pilo sera de un quintar en amunt a raho de vint dines per liura bo y acabat y afinat y no mes avant dels dits preus tatxats per dits honorables Consellers y promens Sots lo ban demunt dit en lo qual incorega dit afinador y sabater y los qui dins dit temps no obeiran en fer tot lo demunt dit incidesquen en lo bant demunt dit divididora en la forma sus dita.

23

[Ordinacions tocant a la mesura de capacitat de la fruita seca i la marca que la distingia]

[1572, novembre, 13. Barcelona]

De Mesura Fruytera.

Item ordenaren los dits honorables Consellers y promens per obviar molts fraus y engans que de cadal dia acerca de les cosas dejus scritas, que de aquesta hora al davant qualsevol persona de qualsevol ley, o stament que sia que compre, o vena en la present ciutat fruyta seca sia tinguda y obligada de tenir en son poder Corta o Mix Corta. De la mesura en que se sol y se ha de vendre, o mesurar la tal fruyta lo qual Corta o Mix corta, o, la tal mesura aja de esser primer de poder se servir de aquella aprovada y affinada per los dits Afinador y Sabater y senyalat y marcat ab un senyal, o, Marca de letra F. Que significa fruyta y que tinga y tenir aja dita mesura xica, o gran que sia la boca ampla y en tot sia conforme lo original de la fruyta seca. Novament donada a (fol. XXV[b] r.)[842] De Mesura Pesos y Pilons. dit Afinador. per lo Mostassaf de dita ciutat los quals cortans y Mesures Sian tinguts y obligats de fer los fer affinar y assenyalar Dins lo temps damunt dit Sots bant a cascu e per quiscuna vagada que sera contrafet de III liures Moneda Barcelonesa y De perdre tota la Fruyta. Que en sa casa ho en altre qualsevol lloc sera trobada esser del tal contrafaent dividora en la forma demunt dita.

Volent empero los dits honorables Consellers y Promens que per las presents ordinations no sien ni Resten en res derrogades ni perjudicades qualsevol altres ordinations per dits honorables Consellers y Promens acerca de las cosas demunt ditas fossen estades y publicades sino en quant per las presents ordinations los seran derrogat ans be aquellas en la plena y valor remanents.

Retenense empero los dits Magnifichs consellers y Promens poder de interpretar

[842] La numeració està raspada.

Corregir y smenar y de nou ordenar a llur bona conexensa.

Fonc feta y publicada la present crida publica per los lochs acostumats de la present ciutat de Barcelona y per pere serra corredor y trompeta de la ciutat ab so de trompetas Vuy a XIII de Novembre. MDLXXII. Francesch Ferre Mostassaf de Barcelona.

24

[Ordinacions referides a la mesura i la forma de les rajoles, bigues i altre material per edificar]

24 a

[1380, octubre, 15. Barcelona]

(fol. XXV[b]v.) en blanc. (fol. XXV[c] r.) Mesura, e, Mida. Ordinations de la mida e de la forma de les Regoles.

Ara hoiats totom generalment per manament del Mostaçaf de la ciutat de barçelona Ordenaren los honorables Consellers e Promens de la dita ciutat. que tota persona que faça Raioles hage a fer aquelles de la forma acostumada axi de amplaria com de llargaria que una sia tant llarga com dues raioles tenen esemps justades sots ban de X sous. Dels quals bans etc. Retenense empero etc. Fonc publicada a XV. de Octubre M.CCC.LXXX.

24 b

[1456, novembre, 29. Barcelona]

Ordinations fetes de les mides que han de tenir la fusta ques ven per hedificar Cases.

Dela amplaria, e, llargaria, e, grossaria que han de aver los taulams, Cabirons, e, llates e migts cairats.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable etc. Ordenaren los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat de barçelona que per tant que algu no puixe esser fraudat en les compres que continuament se fan de taulam, Cabirons, Lates e, migs cairats, e, cascu sapia daqui avant que compra ço es de quina amplaria, grossaria, e largaria, deuen esser les dites coses que passat lo mes de Janer primer vinent dalli avant tot fuster, o, altra qualsevol persona qui fara o fer fara, o obrara en la dita Ciutat per vendre de la dita fusta aquella hage e sia tingut fer o fer fer de aquella amplaria, grossaria, e, llargaria segons les mides contengudes en los patrons per la dita raho fets, e, ordenats per la dita ciutat los quals son en poder del affinador de aquella sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera contrafet de XX sous e de perdra la fusta en la qual sia trobat lo dit ban. Dels quals bans etc. Retenense empero etc. (fol. XXV[c] v.) Mides e Patrons. Ordinations de la mida e Patro de les sarries de aportar Argila e Arena.

Item que la Argila o Arena se hage a portar ab sarria semblant al patro fet per lo Mostaçaf.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barcelona. Per gran utilitat de la cosa publica y per cessar lo abus ques poria seguir per les coses devall scrites si no y hera provehit. Ordenaren los honorables Consellers e Promens de la dita Ciutat que per lo honorable Mostaçaf de la dita Ciutat es estat fet un patro de Sarria e que de aqui avant qualsevol traginer o, venedor de argila hage aportar o fer aportar ab semblant sarria que sera lo dit patro, e no ab altre de la dita argila e arena si sera fet lo contrari encorrega per cascu e per cascuna vegada en ban de V. sous. Dels quals bans hage lo Mostaçaf la tercera part e lo acusador laltra tercera part e la restant tercera part per les obres dels murs e, vals de la dita Ciutat.

Retenense empero etc. Fonc publicada a XXVIIII de Noembre M.CCCC.LVI.

25

[Ordinacions sobre l'amplària dels teixits de lli]

[1396, desembre, 12. Barcelona]

Ordinations de la Mida e mesura que han de esser texits los draps de Li.

Que les Mides o mesures sien tals com bax estan specificades. ab los draps ques texiran de Li.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barcelona. Ordenaren los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat per utilitat de la cosa publica de aquella e per bon regiment de lo Offici dels texidors de drap de la dita Ciutat e de sos termens, que daqui avant tots los texidos de drap de lli de la dita ciutat e de sos termens tambe homens com dones tinguen agen a tenir sertes mides en fer los draps de lli les quals mides sien tals com (fol. XXVI r.) Mesura, e, Mida. se seguexen.

E, primerament que tot drap comu en lo comensament hage III. Palms e III. quarts de pua.

E, tot drap de IIII Palms hage IIII Palms e I quart de Pua.

E, tot drap de V Palms hage V. Palms e I quart de Pua.

E, tot drap de VI Palms hage VI Palms e I quart de Pua.

E, tot drap de VII Palms hage VII Palms e I quart de Pua.

E de tot altre drap qui sera de mes Palms tingue cascu quel obrara qualsevol altra mesura, o, mida e qui contrafara pac per ban V. sous a cascu e per cascuna vegada. Del qual bans etc. Retenense empero.etc.

Fou publicada a XII de Desembre de M.CCC.LXXXXVI.

26

[Ordinacions referides a les mides dels àrguens]

[1460, novembre, 29. Barcelona]

Ordinatio de la mida que han de tenir los Arguens.

Que tot traginer o Ortala qui traginara hage ha tenir los Arguens de la mida devall scrita y no altrament.

Ara Oiats totom etc. Ordenaren los honorables Consellers e promens que algun traginer o altra qualsevol persona qui traginara herba, Ortalissa o altres coses que carregaran o aportaran ab arguens dins la dita Ciutat hagen e sien tenguts daqui avant reduir fer, o, fer los dits arguents de sis palms. de cana de Barcelona de amplaria y qui contrafara incorrega en ban per cascuna vegada de V. sous e de perdre las arguens.

Fou publicada a XXVIIII. de Noembre. M.CCCC.LX.

27

[Ordinacions referides al nombre de canyes que formen un feix]

[1460, novembre, 29. Barcelona]

Ordinatio Del nombre que han de tenir los fexos de las Canyas.

Que en cada fex de Canyes y, sien XVI parells.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honrables Consellers e Promens que (fol. XXVI v.) De balanses foradades. daçi avant quiscu que vendra o fara vendra Canyas dins la dita Ciutat termens e territoris de aquella hage e, sia tengut metre, o, fer metre en quiscun fex XVI. parells de Canyes, e, en mitg fex VIII. parells segons antigament axi era acostumat sots ban per cascuna vegada que sera contrafet de III. sous, e de perdre les canyes. Fonc publicada a XXVIIII. de Noembre. M.CCCCLX.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens, etc.
Dels quals bans sien fetes tres parts etc.

28

[Ordinacions referides a balances per vendre productes d'alimentació remullats anomenades "balances foradades"]

28 a

[1395, març, 4. Barcelona]

Ordinations de les balansas foradadas.

Que ab balansas foradadas sia venut tot peix salat ramullat. Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant tot venedor e venedora, revenedor e, revenedora de tonyina o altra peix salat ramullat ques vena a pes dins la dita Ciutat, termens, o, territori de aquella hagen apesar lo dit peix salat ramullat ab balanses de llauto o, de ferro pregones e, foradadas en lo mitg de un forat o, molts tant amples com un croat en tal manera que aygua no si puga aturar e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada que sera contrafet V sous. Fonc publicada a IIII. de Març MCCC.LXXXXV.

28 b

[1430, setembre, 11. Barcelona]

Que los llegums remullats se hagen a vendre a pes y ab balanses foradades. e, pregones.

Item Ordenaren que tot revenedor e revenedora o, altra persona que vena dins la dita ciutat y en los termens e territori de aquella Legums ramullats a pes hage aquels vendre ab balansas de llauto, o, de fferro pregones foradadas al sol en tal manera que aygue no si pugue aturar sots ban de V. sous. per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. Fou publicada a XI de Setembre M.CCCC.XXX.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts etc.
Retenense empero etc.

29

[Ordinacions sobre l'obligació d'afinar els barrals per portar vi, i de les mesures que havien de tenir les bótes i les portadores]

29 a

[1433, setembre, 12. Barcelona]

(fol. XXVII r.) Mida, e, Mesura. Ordinacio que hagen de esser affinats los barrals. ab que se aporta lo vi. a Carregues.

Que los barrals de aportar vi hagen esser affinats per lo Affinador segons lo patro E no hage sino IIII. diners per cascun barral.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que lo Affinador per la Ciutat ordenat hage, e sie tengut affinar cascu dels dits barrals segons lo Patro del dit affinador. Pero per esquivar tota dificultat de affinar los dits barrals de ffi en ffi puixe fer Gras lo affinador al mes un diner. per cascun barral e que lo dit Affinador no gos pendre ne aver per los treballs del dit affinar mes avant de IIII. diners per cascun barral e les dites coses hage de servar e tenir lo dit affinador sots pena de perdre lo offici de Affinador.

Fou publicada a XII de Setembre M.CCCC.XXXIII.

Dels quals bans etc.

Retenense empero. etc.

29 b

[1393, maig, 2. Barcelona]

Ordinacions de la Mesura o, Cantitat de vi que ha de tenir cascuna bota de Mena. e les portadores.

Que les botes de vi, que son portades de altros Regnes, o terres hagen a tenir IIII Somades acostumades, e un Cafis.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers e promens que com de algun temps ensa algunes males persones enganadors de la Cosa publica hagen minuades o fetes minuar contra Deu e justicia les botes de Mena les quals venen de les parts de Napols e de Levant e daltres parts ab vi blanch e vermell en barçelona les quals botes de Mena avien acostumat de tenir IIII Somades e un cafis de vi mesura de barçelona. Que algun Mercader estrany o pri (fol. XXVII v.) Mesura, e, Mida. vat o, altre hom de qualque stament o, conditio sie no gos portar de les dites botes minuades daqui avant en la dita ciutat ans les haia portar aytals com solian esser les dites botes e lo vi que en aquelles sera.

Que botes o mitges botes o Carretells ab les quals vaxelles se vendra vi aquellas hagen de esser de Mena ço es LXXXXVI. Cortes grossos.

Item per squivar fraus qui son trobats his troben tots Jorns en les botes, e, mitges botes de Mena, e, en los Carretells les quals botes e Carretells son estades mudades de algun temps ensa en frau, e dany de la cosa publica. Ordenaren los dits honorables Consellers, e promens que tot hom qui daqui avant vendra vi en botes Vena aquell a raho de bota de Mena complida la qual deu esser de LXXXXVI. Corters grossos E que les dites botes e mitges botes de mena he Carretells sien vergades e regonegudes per los verguers en aço destinats per la dita Ciutat, E si seran trobades minues que tot so quels dits vergers diran e, conexeran que fallesca daço que les dites botes e, Carretells iustament deuen tenir Lo venedor tot ço quen fallesca tro hage compliment de son dret e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada C. sous. Dels quals bans haura lo Mostaçaf les dues parts e la tercera lo acusador. Retenense empero los dits honorables Consellers etc. Foren publicats los dos capitols a XII de Maig M.CCC.LXXXXIII.

29 c

[1545. Barcelona]

Que les portadores ab ques aportada la Venema dins Ciutat no sien maiors dels patrons que ordenats y son. e que sien marchades.

Item statuiren e Ordenaren los honorables Consellers e promens que totes les portadores en ques portara Venema per posar dins barçelona axi ab carreta com per mar ab barcha hagen de esser marchades e, altrament no puixen entrar, posar, ne metre dita venema dins la dita ciutat. E que los boters no puixen fer les Portadores maiors dels patrons que han de tenir de fer dos Portadores per una carrega sots pena de esser cremades dites Portadores. Fou feta la present Ordinatio en lo Redres fet lany M.D.XXXXV. (fol. XXVIII r.) en blanc.

30

[Ordinacions referides a les mesures de l'alum]

[1422, març, 11. Barcelona]

(fol. XXVIII v.) Del Alum. Ordinatio de la mesura del Alum. Ara hoiats tot hom generalment per manament del honorable Mostaçaf de barcelona. Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat. Que tot blanquer o Macip de aquella, o tota altra

persona qui vene Alum que hage a tenir una Mesura bona, e, leyal semblant de aquella del Offici de blanquer e, que aquel qui lo Alum haura venut que si ell lo li aporta a la adobaria que no ley gos aportar meins de la mesura ensenps si donchs nos mesurava davant aquell qui comprara lo dit Alum, e, qui contrafara pagara per cascuna vegada V sous. Fonc publicada a XI de Març MCCCC.XXII. Dels quals bans se haien a fer tres eguals parts etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens. etc.

31

[Ordinacions destinades a prevenir el falsejament de les espècies: pebre, gingebre, safrà, laca i indi, i altres productes que importaven els mercaders]

31 a

[1420, novembre, 27. Barcelona]

(fol. XXVIIII r.) Dels Encameraments. Ordinations de Mercaderies encamerades o falsificades.

Que persona alguna no gos falsificar ne encamerar pebre, Gingebre, Çafra, Lacca, Indi, ni alguna Obra de Cera ne altra Mercaderia.

Ara oiats per manament del honorable Mostaçaf, Ordenaren los honorables Consellers, e, Promens de la dita Ciutat corregins habilitans e moderans en part los bans, e, penas daltres Ordinations antigues fetes per los Consellers e promens de la dita Ciutat sobre les coses deius scrites Que alguna persona de qualsevol ley o conditio o stament sia no gos falsar ne encamerar Pebre, Gingebre, Cafra, Lacha, Indi, ne alguna obra de Cera, e qui contrafara que pac de ban per cascuna vegada que sera contrafet C. sous barçelonesos e ultra lo dit ban que sia cremada publicament la cosa que sera trobada falsada, e, encamerada.

Que algu no gos tenir en sa casa o de altri ninguna de las ditas cosas o altres falsificades o, encamerades ne vendre de aquellas.

Item que alguna persona de qualsevol ley, o, stament sia no gos tenir en casa sua o daltri qualsevol persona alguna de les dites Coses o altra mercaderia falsificada o encamerada ne vendre a alguna persona. E qui contrafara que pac de ban per cascuna vegada que sera contrafet LX. sous, E ultra lo dit ban que sia cremada publicament la cosa que sera trobada falsificada e encamerada.

Que qui falsificara Çafra o alguna mercaderia que smen la mercaderia que sera cremada.

Item Ordenaren los dits Consellers e, Promens que alguna persona de qualsevol ley o, conditio o, stament sia la qual falsificara çafra o alguna mercaderia que smen la mercaderia que cremada sera per executio a aquell en poder de qui sera trobada la dita mercaderia.

Que lo mercader lo qual daltres parts haura portat la mercaderia fasifida (sic) pus o sapia que encontinent la hage a traure de la ciutat e non gos vendre en la dita Ciutat.

Entenen empero los dits Consellers e, Promens que si algun mercader aportara de ultramar e daltros llochs en barçelona alguna mercaderia (fol. XXVIIII v.) Dels encamaraments. que fos falsificada o encamarada e, aquell en lo comprar nou sabes en aquest cas lo dit mercader no gos vendre dins la dita Ciutat abans de continent la hage tret de la dita Ciutat, e, qui contrafara que tal mercaderia abans sia de continent cremada publicament,e lo dit mercader pac per ban cascuna vegada que sera contrafet LX sous barçelonesos e no res menys si haura venuda la dita mercaderia que torn lo preu a aquell qui la haura venuda.

Dels quals bans hage lo Mostaçaf les dues parts, e lo acusador la tercera restant part. Retenense empero los dits honorables consellers etc.

Foren publicats los demunt dits quatre capitols a XXVII del mes de Noembre

M.CCCC. e, XX.

31 b

[1551, febrer, 11. Barcelona]

Foren tornades a publicar les demunt dites ordinations a XI de Febrer M.D.LI. per quant fou executada en molta Cera faent la traure de la ciutat e de tota la terra per fer Cera de Flandres iudicada per falsa e, digueren les que la iudicaven que axi era ver y, que tota la qui ve de Flandres es falsa y perque hi advertesquen los mostaçafs venidors sen fa memoria.

31 c

[1555, juny, 1. Barcelona]

Ordinations en reformatio sobre lo mateis fetes en lany M.D.L.V.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la ciutat de barçelona. Que los honorables Consellers e promens de aquella ab desliberatio del Consell ordinari Celebrat lo darrer dia del mes de Maig propassat per lo evident benefici de la cosa publica de dita Ciutat e poblats en aquella y per provehir als abusos, fraus, e, perills, davall scrits, e, preservar de aquells los poblats en dita Ciutat feren, e statuiren les Ordinations seguents.

Com contraforma de les Ordinations per los honorables Consellers e promens de la present ciutat fetes, e, publicades a XXVII de Decembre M.CCCC.XX. E a XI de Febrer M.D.L.I. ab les quals es statuit e Ordenat Que persona alguna no gos falsificar ne encaremar, Pebre, Gingebre, Çafra, Lacca, Indi, ne alguna obra de Cera ne altra Mercaderia, ne tenir ne en la casa o de altri ni vendre de aquells sots ban de C. sous e,cremada dita cosa que sera trobada falsa o encamarada com en dites Ordinations se conte. Molts Drogues, e, altres persones de dita Ciutat en molt notori, e, evident (fol. XXX r.) Dels Encamaraments. dany de la cosa publica de dita ciutat y poblats en aquella contrafaent a dites ordinations no haien dubtat ne dubten de tenir y vendre publicament y palesa en ses Cases moltes de les dites Drogues, Cera, e, Mercaderies demunt dites falsificades encamerades y sots color ficte de voler conservar lo Gingebre e, terrar, o enmanganar aquell mesclanty altres raels que no son Gingebre blanc fraudants publicament los compradors ab lo engany de dit enterrament, e, enmanganament. axi en vendrels huna cosa per altra com encara en lo pes y preu de aquella. E lo que pijor es que per enterrar y enmanganar dit Gingebre y perque millor puga pendre y afferrar dita terra li donen bany de coses minerals molt danyoses y contraries a la salut dels cossos humans. Per tant per mes benefici de la cosa publica de dita ciutat e obviar als demunt fraus, dans, e perills e preservar los poblats de dita Ciutat de aquells, ordenaren, e, statuiren los honorables Consellers e, promens de dita Ciutat, Primerament que totes les dites Ordinations sobre dites Coses en lo passat fetes sien daci avant virilment observades segons la forma serie, e tenor de aquelles e sots los bans y penes en aquelles contengudes, e, axi com en aquelles se conte.

Item statuirem, e, Ordenaren per major observansa de aquelles e, per les causes y rahons propdites y extirpar del tot dits fraus danys, e, perils, Que daci avant en la dita Ciutat persona alguna de qualsevol condicio, ley, o stament sia no gos tenir ne vendre en casa sua o de altri alguna specia de Gingebre enterrar ni enmanganat sots los mateixos bans e penes en les prop dites Ordinations contengudes.

Item statuiren e, ordenaren, que totes les persones que de dit Gingebre enterrat, o, enmaganat de present tendran en dita Ciutat, hagen e sien tenguts en fer desexida de tot lo dit Gingebre enterrat o enmanganat fora de dita ciutat termens y territori de aquella dins quatre mesos comtadors del dia de la publicatio de la present ordinatio en avant sots pena de perdre

aquell y de. C. sous.

Fou publicada lo primer de Juny. M.D.L.V.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts, les dues seran del Mostaçaf, e, la restant terça part dels Murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens. etc.

32

[Ordinacions dirigides a fer respectar les places com a zona de comerç, i l'activitat mercantil que allí es desenvolupava. Places mencionades: plaça del Born, plaça Nova, plaça de la Pescateria, plaça del Blat, plaça de les cols, plaça de la Boqueria, plaça de la Venema, plaça del Oli, plaça de les Fonts, plaça de la Palla]

32 a

[1372, desembre, 22. Barcelona]

(fol. XXX v.) en blanc (fol. XXXI r.) De la Plaçe del Born.

Ordinations de les Plaçes de la Ciutat, e, primerament del Born.

Que se hagen a tenir nets los llochs publichs de la Ciutat.

Ara hoiats totom generalment de part del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita ciutat que dinguna persona de qualque conditio sie no gos llansar ne fer llansar aigues lletges ne pudentes ne altres sutsures ne fer aquelles de dia ne de nit en les plaçes publiques de la ciutat ne en alguna de aquelles e qui contrafara pagara per ban de dies V sous e, de nits X. sous. En aquest ban empero no son enteses aigues de celler.

Que nos pugen passar les fites de les Plaçes.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e promens que ningun revenedor o revenedora ne altra persona de qualsevol ley o conditio sie qui vene fruyta o altres coses en alguna de les Plaçes de la present Ciutat no gos passar las fitas o, llochs de les dites plaçes que posades hi ordenades y son per los obres de la ciutat sots ban de X. sous. Foren publicats los presents dos capitols a XXII. de Desembre. M.CCCLXXII. Dels quals bans etc. Retenense empero los dits etc.

32 b

[1396, desembre, 19. Barcelona]

Que nos gos rifar ningunes coses en les plaçes.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf. Ordenaren los Consellers e promens de la dita Ciutat que algun hom de qualque Conditio o, stament sia no gos riffar algunes coses en algunes de les Plaçes de la dita Ciutat e, aço per tal com se segueixen tot dia en les dites plaçes grans desordinations, mals, e scandols sots ban de V sous a cascu, e, per cascuna vegada. Dels quals bans etc. Retenen se empero los dits honorables etc.

Fonc publicada a XIII de Desembre M.CCC.LXXXXVI.

32 c

[1374, gener, 4. Barcelona]

Que en la Plaça del Born no estiga dinguna fusta Perxes ne Canyes sino tres dies.

Item que ningun fuster ne altra persona gos tenir dins la plaça del born en terra per llonc ne per traves alguna fusta perxes ne canyes de tres dies en avant que les dites coses o alguna de aquelles y auran posades sots ban de X sous. Dels quals bans etc. Fou publicada a IIII de Janer. M.C.CCLXXIIII.

32 d

[1375, març, 21. Barcelona]

Que en la Plaça del born no gos serrar ab serra arborera.

Item Que dingu no gos serrar en la plaça del born ab serra arbo (fol. XXXI v.) De la Plassa del born. rera de dia ne de nit alguna fusta sots ban de X sous. Fou publicada a XXI de Març M.CCC.LXXV.

32 e

[1460, novembre, 29. Barcelona]

Que en la dita plassa del Born los revenedos no stiguen de la part on los pagesos stan.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e, promens que en la dita plassa del born alguns revenedors no stigan ni seguen de la part hon los pagesos stan ni estiguen entre los dits pagesos ni manar ni ordenar entre ells sino estar en son lloch sots ban de X sous.

A XXVIIII. de Noembre M.CCCC.LX. Ordenaren los honorables Consellers e, promens que tot venedors e venedoras revenedors e revenedores, qui venen, o, per avant vendran fruita verda o secha en la Plaça del Born de la dita Ciutat no gosen nels sie licit ne permes seure o star pera vendre o revendre de les dites fruites de la part haon los pagesos o pagesas staran o vendran de aquellas. Ans hagen estar separats en laltra part de la dita Plaça. E que los dits pagesos, e, pagesas axi mateix no gosen estar entre los dits venedors o venedores. revenedors o revenedores. E axi la dita Plaça estara en degut Orde, e, cascu sabra si comprara de pagesos o de revenedors. sots ban a cascu que contrafara de V. sous per cascuna vegada, e, de perdre les fruites.

Fou publicada lo demunt prop passat dia, e, Any.

Dels quals bans sien fetes tres parts la una del Mostacaf, e laltra del acusador, e, la restant terça part dels Murs, e, Valls de la Ciutat.

Retenense empero los honorables Consellers e, promens etc.

32 f

[1375, març, 21. Barcelona]

(fol. XXXII r.) De la Plaça Nova. Ordinations de la Plaça Nova.

Que la dita plaça, e, Carrers que affrontan en aquella stiguen desambarassats.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de barçelona Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat, Que ningun Corredor ne altra persona no gos tenir dins la plaça nova ne en los Carrers qui affronten en aquella ningunes caxes, llits, Archibancs, ne altres robes per vendre sots ban de X. sous, En aço empero no y son enteses persones que fassen encant de algunes robes continuant aquell encant tro que sia fet. Fonc publicada a XXI. de Març. M.CCC.LXXV.

Que la dita plaça stiga neta de totes bruteses.

Item ordenaren los honorables Consellers e promens que nigu no gos llansar ni fer llansar escombreries ne altres sutzures ni lletzeses, en dita plaça sots ban de V. sous.

De no jugar en dita plaça.

Item ordenaren los dits honorables Consellers e, Promens de la dita Ciutat que nengu no gos jugar en la dita plassa a nengun joch sots ban de X sous.

Que no se hague aturar bestia nenguna Carregada ans hagen a tirar de llarc.

Item Ordenaren los dits Consellers e promens que ningu gos aturar en dita plassa ab bestia carregada, de llenya, de carbo, ni altres carrechs ni mercer, bosser, tirater, covens, Arbres de vidre ans haien atirar de llarch sots ban de V. sous.

Que venedor de ferro vell ne de obra de terra gos aturar en dita plaça

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que en dita plassa ne plasseta gos aturar venedor de ferro vell ne de obra de terra ne de altres semblants coses. sots ban de V. sous.

Que lo pa de sanct boy e, altres llocs hage star en la plasseta. davant la carniceria.

Item Ordenaren los honorables Conselles e promens que lo pa de sanct boy e, altres llocs que y vendran en dita plassa hage estar a la plas (fol. XXXII v.) De la plassa Nova. seta davant la carniceria sots ban de X. sous.

Que las gabies de las gallines estiguen arrimades a la porta dels revenedors. en la dita plassa.

Item Ordenaren los honorables Consellers e, promens que los revenedos ne les revenedores gosen tenir en la dita plassa mes de una gabia de gallines e, altra de polls, e arrimades a la sua porta e, las altras gabies hagen star com lo Mostaçaf ordenara sots ban de X. sous.

Que nos gos passar los padrissos de la plassa.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que venedor, o, revenedor no gos passar los padrissos de la plassa venent fruita ne altres Coses sots ban de X. sous.

De no passar a la part del Bisbe.

Item Ordenaren los dits Consellers e promens que revenedor o revenadora no gos passar a la part del Bisbe que es consignat als pagesos sots ban de X. sous.

De no passar a la part de la plaça.

Item Ordenaren los dits Consellers e promens que pages ne altra persona no gos passar a la part de la plaça sino porçells com sia consignat als revenedors sots ban de V. sous.

Que la Ortalissa ço es Cols, Latugues, Spinachs y altre Ortolisa hage star als padrissos.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens. que venedora de Cols y altra Ortalissa ço es, ensiam, Spinachs, e, altres herbes agen estar en los padrissos de dita plassa en aço destinats,e, no en altra part y aquells hagen a tenir nets sots ban de V. sous.

Que les taules del pa stiguen al sol davall de la plassa.

Item Ordenarem los honorables Consellers e promens que les taules del pa que acostumen de star en dita plassa hagen star al sol davall de la dita plaça sots ban de X. sous.

Que besties descarregades no stiguen en dita plaça ni llansen pedres de las que se acostumen posar per contrapesos de les Carregues.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que nengu que hage descarregar en dita plaça que en continent hage a traure les besties de dita plassa, e, que no y gos descarregar ne llansar nenguna pedra de les que acostumen posarse en contrapes de les Carregues sots ban de V. sous. (fol. XXXIII r.) Foren publicades les demunt dites ordinations en lo mes de Setembre. M.CCCC.XXXXI. Retenense empero los honorables Consellers, e, promens. etc. Dels quals bans la terçera part sie del Mostaçaf, e, la altra del acusador, e, la restant altra part dels Murs, e, vals de la dita Ciutat.

32 g

[1393, abril, 29. Barcelona]

(fol. XXXIII v.) De la Plaça de la pescateria.

Ordinations de la plassa de la pescateria.

Que en la Plassa que es davant la pescateria no si vena sino ortalissa tant solament e, que los Covens de la ortalissa no puguen estar fora las fitas.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los

honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona que nengun ortola, ne ortolana venedora o, revenedora o altra qualsevol persona que vena ortalissa ne fruita verda, o seca llegums ne altres coses en la plassa que es davant de la pescateria o, lloch asignat a vendre lo pex fresch no gos posar ninguna de las sobreditas coses sino es ortalissa tant solament. Ne deguen seure ne tenir paneres, ne, covens de la dita ortalissa fora las fitas que posades y son per los Obres de la Ciutat sots ban de X sous e de perdre lo que posat hauran fora les dites fites que sera donat als presos de la cort del veguer. Fonc publicada a XXVIIII. del mes de Abril. M.CCCLXXXXIII.

32 h

[1374, gener, 4. Barcelona]

Que en la dita plassa no gos posar ne llansar scombradies, terra, ne altres bruteses.

Item que ninguna persona de qualque lley stament o conditio sie no gos llansar ne posar terra, scombraries, serradures de fusta ne altres coses lletges ne fer aquelles en la dita plassa de la ortalissa. sots ban de X. sous de dies e, XX. de nits fonc publicada IIII. de Janer. M.CCCLXXIIII.

32 i

[1405, febrer, 25. Barcelona]

Que en los padrissos de la pescateria nos puixa vendre Ortalissa ne altre revendaria ne seure en en aquells.

Item que algun Ortola, o, Ortolana o, altra qualsevol persona no gos seure ab covens de ortalissa plens o, buits ne ab altre revendaria en los graons ni en los pedrissos que hixen en la plassa de dita pescateria sots ban de. V. sous a cascu e per cascuna vegada. fonc publicada a XXV de Febrer. M.CCCCV.

32 j

[1399, setembre, 17. Barcelona]

Que nos gos jugar dins lo Cubert de la pescateria.

Item que algun taulager no gos tenir taulatge en los Cuberts ne plasses de la pescateria sots ban de X sous.

Item que algu no gos jugar dins lo dit Cubert de la pescateria sots ban de. V. sous.

De tenir neta e, escombrada la pescateria.

(fol. XXXIIII r.) De la Plaça de la Pescateria.

Item que totes aquelles persones que venen pex en la plassa de la pescateria hagen scombrar, o, fer scombrar la dita pescateria tots dissaptes a vespre perque la dita pescateria sie, e romangue neta sots ban de III. a cascuna de les dites persones.

Que algu no gos llansar dins la dita pescateria sutzures algunes.

Item que algun pescater o, pescatera o, revenedora, o, altra qualsevol persona no gos llansar dins la pescateria salmorra, escombraries, besties mortes, aygues pudentes, o, brutes ni ferhi bruteses en dita pescateria, plasses y Portcho, que aqui son e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. LX. sous.

Que en la Carrera publica o, lloch que empaig als passants no sie tengut peix de ningua sort.

Item que nenguna pescatera o revenadora ne altra qualsevol persona no gos tenir a vendre ninguna sort de peix. ne altres coses en la carrera publica o lloch que empaig puga donar als passants per la Carrera sots ban de V. sous.

Que dins la pescateria nos puga vendre peix salat.

Item que algun pescater o pescatera o altra persona no tinga peix salat en la pescateria per ser lloch ordenat per vendre lo peix fresch sots ban de V. sous.

De no tenir en la pescateria covens buits ne banchs.

Item que algun revenedor o revenedora o, altra qualsevol persona no gos tenir covens, o, paners que sien buits ne banchs dins la dita pescateria sots ban de. V. sous.

Que sino dones no puguen vendre peix menut en la pescateria.

Item que algun hom de qualsevol conditio sie no gos vendre ne revendre pex a menut sino fembras sots ban de..V. sous.

De no haver lloch propi en la pescateria.

Item que alguna pescatera o altra persona que vena peix en la pescateria no puixe haver ne apropiarse lloc cert en la pescateria sots ban de. V. sous.

Que en la dita pescateria cascun iorn hagen a mudar lloch les pescateres per llur seurer.

Item que alguna venedora o revenedora que vene peix en la dita pesca (fol. XXXIIII v.) De la plasa. teria no gos seure lo endema en lo lloch que segut haura lo dia passat e aço per tal com sen seguesca entre ellas grans baralles e, noves per ço com les pus apodarades ocupen los llochs de dies e de, nits tinents Covens ab peix e les pobres nou poden fer. sots ban de V. sous.

Sobre lo matex seure de les pescateres en le pescateria.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Que com gran desordinatio de cosa tan anuiosa a les gents, e, saguesca en la pescateria per lo seure que les pescateres fan en lo mig de la plassa ab los covens que hi tenen del peix e, elles per lo ban que hi es no sen vullen estar. Que daci avant nenguna pescatera, o, altra qualsevol persona no gos seure per vendre peix ne en altra manera en lo dit lloch sino les exavagueras les quals hagen a vendre en gros, e, no a menut sots ban cascuna vegada de V. sous e perdre lo peix que hi tendran, Contra la dita ordinatio lo qual peix lo dit Mostaçaf e, sos pesadors sen porten de continent e,non puixen fer gratia en alguna manera, e, si alguns pesadors, o, pesador ni leixen seurer e, no exequteran lo dit ban que aquell pesador o pesadors sie privat del dit offici a mig any. E lo dit Mostaçaf ab los dits Consellers sie tengut, e, ni age a posar e, metre altres, o, altros en lloch de aquell, o, de aquells.

Que dintre la pescateria les dones no filen ni fassen altra faena.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e, promens que nenguna pescatera ne altra persona no gos filar ne fer ningunes faenes manuals en la pescateria e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous.

Que no puixen esmolar, en los padrissos ni pilars de la Pescateria.

Item que algun pescater, o pescatera ne altre qualsevol persona no gos esmolar coltells, ganivets,ne, ningunes altres farramentes en los pilars e padrissos de la pescateria, o, portcho de la Ciutat e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. V. sous.

De no desonrar a alguna persona en la pescateria.

Item que algun pescater o, axavaguer, o, altra qualsevol persona de qualsevol stament, o, conditio sie qui vendra peix dins la dita pescateria no gos desonrar ne dir paraules vilanes o, desonestas a ningun hom ne a ninguna fembra per qualsevol raho sots ban de X sous.

Que en la dita pescateria nos puixa tenir peix fora de les fites.

(fol. XXXV r.) De la Pescateria.

Item que algun pescater, o, pescatera o, qualsevol altra persona, no gos tenir peix frech ne salat fora las fitas que son ordenades en la pescateria de la dita Ciutat sots ban de. V. sous.

De la manera que en la pescateria an de fer les postetes ab les quals se acostuma a vendre lo peix menut.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf, Ordenaren los Consellers, e, promens per utilitat de la cosa publica que tot pescater o pescatera que acostum de vendre peix a menut hagen a tenir les postetes ab que venen lo dit peix totes planes per guisa, e, manera que no sien esqinudes ans sien totes planes sots ban de V. sous per cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari, e, de perdre lo peix que tindran en les dites postetes.

De no esser pres per dinguna persona peix forcivolment en la plaça de la pescateria.

Item que ninguna persona de qualsevol stament ley o, conditio sie no gos tolre ne pendre forcivolment nengun peix de ninguna manera, a ningun pescater ni pescatera ne a ninguna altra persona ne encara a nengu que comprat lo agues ni lo gos traure del paner o cove tro aquell quil vendra lo hage pesat, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous. e si pagar nols pora estara pres X dies al castell de la cort del veguer.

La publicatio dels sobredits Deset Capitols vide fo. 81. el 83 avant en les ordinations, e, Capitols del peix fresch, e, de tall, e, dels talladors, e, del Afforament, de aquell. pero son fets de aquelles jornades. Dels quals bans etc. Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens poder corregir esmenar, interpretar a llur coneguda les sobredites ordinations totes coses obscures, e dubtoses quantes vegades ben vist lo sera.

32 l

[1377, agost, 14. Barcelona]

(fol. XXXV v.) en blanc. (fol. XXXVI r.) De la Plassa del Blat.

Ordinations de la Plaça del Blat.

Que no gos vendre nenguna cosa de les devall scrites en dita Plaça sino dins les fites posades per los Obrers de la Ciutat.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e promens que ningun venedor ne venedora, revenedor o revenedora ne ninguna altra persona que vena o fassa vendre per son misatge, llegums Formatgeria Vianda de pasta ne altres coses no gos seure ne vendre de les dites coses en la Plaça del blat de la dita Ciutat sino dins de les fites que per los Obrers de la dita Ciutat son estades posades davant la font de dita Plaça e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous, e perdra los Legums e, formatges o, altres coses que tindra per vendre.

Dels quals bans la terçera part sia del acusador e laltra tercera part per los Murs, e Valls de la Ciutat, e, laltre terça part per lo Mostaçaf. Retenense empero etc. Fou publicada a XIIII. de Agost. M.CCC.LXXVII.

32 m

[1376, febrer, 8. Barcelona]

(fol. XXXVI v.) De la Plaça de les Cols.

Ordinations de la Plaça de les Cols.

Ara que les Ordinations de aquesta Plaça vuy en dia no fan al cas Com axi sie que les venedores o revenedores de las ditas Cols, Naps e, Xerevies se sien transportades en altres Plaçes i assenyaladament davant de les Carniceries.

Empero ni per ço se dexaran de posarlas açi tambe Perque ab lo matex compte hi Exemplar se tingue bon Orde en les places o llochs haon dites coses se venen vuy dia. A fi que la dita Ciutat persever hi estigue ab son regiment i acostumada policia com ha acostumat de fer en lo pasat.

Que ninguna revenedora de cols ne altra ortalissa no pas les fites posades per los

Obres de la Ciutat.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e promens de la dita Ciutat que ninguna venedora o, revenadora ne altra persona que tinga Cols Naps, xarovies, y altre Ortalissa, o, altres revendarias en la plaça de les Cols aprop la Cort. No gos passar les fitas que posadas y ordenades hi son sots ban de V. sous e de perdre dita ortalissa la qual sera donada als pobres presos de la cort del Vaguer.

Que venadora alguna no gos apropiar lloch en la plaça.

Item que nenguna venedora, ne, revenadora ne altra persona no gos haver ne fer lloch propi en la dita plaça ans tot iorn hage a mudar lloch axi que en aquell Loch, en lo primer dia hage estat que lendema no y gos estar ne tenir sa ravandaria sots ban de. V. sous.

Que la placa ha on se venen dites Cols e, ortalisses la hagen a tenir neta les venedores.

Item que les dites venedores o revenadores tots disabtes hagen a fer escombrar [...] la dita plassa, o, lloch de la ronya que sera sots lo dit ban de V. sous.

De les scaravias.

Item que tot venedor o revenedora de scaravies hage a vendre aquelles esbrancades, o, departides de las raels sots ban de V. sous. dels quals bans hage lo acusador la terçera part el Mostacaf, e, pesadors las restants dues parts. Retenense empero los dits Consellers (fol. XXXVII r.) De la plassa de les Cols. e, promens poder corregir esmenar y emendar etc. Foren publicades a VIII. de Febrer. M.CCC.LXXVI.

32 n

[1443, març, 21. Barcelona]

(fol. XXXVII v.) Del Portal de la Bocharia.

Ordinations de la plassa qui es davant lo portal de sancta Eulalia vuy apellat de la Bocharia.

Que davant lo dit portal en lo pont no gos tenir fruites, Ortalissa, ne altres Coses.

Ara hoiats permanament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat que nengun ortola, ne ortolana ne altra persona que vena ortalissa ne fruita verda ni secha ne ningunes altres Coses fora lo portal de sancta Eulalia o de la Bocharia no gos tenir de la dita ortalissa o altres coses en lo pont davant lo dit portal ans aquelles coses hagen a tenir en la riera que es fora lo dit portal sots ban de V. sous, e, de perdre lo que tindra en lo dit pont la qual cosa sera dels presoners de la cort del veguer. fonc publicada a VIII. de Febrer M.CCC.LXXVI.

Que nos puga vendre peix davant lo portal de sancta Eulalia.

Item que algun pescater, o, pescatera, o, altra persona no gos tenir o vendre peix fresch, o, salat en lo pont o plaçeta que es davant lo portal de madona sancta Eulalia sino als costat dels dits ponts e, plaçeta axi empero que la hu no stiga davant laltro sots ban de V. sous. dels quals bans, etc. Retenense empero los dits honorables Consellers etc. (fol. XXXVIII r.) De la plassa de la venema.

Ordinations de la Plassa de la Venema. vulgarment dita la Porta Farrissa.

Que la Venema en dita Plaça haia de star separada la huna de la altra segons los llochs da on sera cullida.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers e, promens per be, e, utilitat de la cosa publica de la dita Ciutat y dels singulars de aquella. Que daqui avant tota venema la qual es portada de les parts de defora e, mesa dintre de la dita Ciutat E descaregada venuda, e, comprada en la Plassa hage esser venuda e, descaregada en la Rambla de la dita ciutat en los trasts davall designats sots ban de V. sous a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo

contrari, e, de perdra la venema que y sera mesa.

De la venema que en dita Plassa ve de les parts de llavant ço es Basos, e, Maresma.

Item ordenaren los dits honorables Consellers promens de la dita ciutat per ço que totom qui vulla comprar venema en la dita plaça sapia de quin territori la comprara e no sia dasabut en comprar huna venema per altra en la dita Plaça. Que daci avant tota venema la qual hic entrara per vendre que sia de Sancta coloma de gramanet, de sanct Adria, de Badalona, de Premia, de Tiana, de Alella, de Taya, de Vilaçar, de Cabrera, e de tot lo terme de Mataro, e, de tot lo territori de Orta, e, de tot lo pla de Fornells A esser descarregada en dita Plaça comensant del portal de la Porta ffarissa en avall vers lo portal de la Bocaria sots lo sobredit ban.

De la venema que en dita Plaça ve de les parts de Ponent ço es del Cami Reial avall fins a Castell de Fels.

Item Ordenaren que de Mont Juhic fins a sanct Boi e, fins ha Castell de fels del Cami reial avall haie esser descarregada, venuda e, comprada en la dita Plaça comensant del dit portal en amunt vers lo Pes de la palla qui vuy es o, del carrer apellat den Ginioler, e per lo semblant la venema del Prat de la part de Basos sots lo dit ban.

Que de les parts del pla de Barçelona e del cami Reial qui va a sanct Boi fins a sanct Clement. e tot Lobregat en amunt, e, termens de Tarrassa e, Valles hage de ser descarregada en lo lloc assignat en dita Plaça.

(fol. XXXVIII v.) Del lloch de la venema.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que tota la venema del Pla de barçelona, e del Cami Real qui va a sanct Boy en amunt prenent fins a sanct Climent, e, tot llobregat e tots los termes de Tarrassa e tot valles hage e dega[843] esser descarregada venuda, e comprada en la dita Plaça del pes de la Palla qui vuy es, o, del dit carrer den Ginioler en amunt fins al portal de Sancta Anna. E que tota hage esser segons la mostra e no metre aygua sots ban de V.sous e de perdre la venema.

Dels quals bans les dues parts sien del Mostaçaf sin fara la executio, e, la terça del acusador. Foren publicats los demunt dits quatre capitols per part del Vaguer, e, batle, e, Mostaçaf. a. XXI. de Març. M.CCCC.XXXXIII.

Retenense empero los honorables Consellers, e promens. etc.

(fol. XXXVIIII r.) Del lloch de les Carniceries.

32 o

[1425, setembre, 13. Barcelona]

Dells Lochs ha on son les Carniceries.

Que sutzures de nenguna manera sien llensades en les Carniceries.

Ara hoiats per manament etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tot Carnicer, o son missatge no gos llansar, o, fer llansar Banyes ne Caps, ne peus, ne nenguna altre Sutzure dins les Carniceries ne fora aquelles.

Ans aquelles Carniceries hagen a tenirles netes de totes sutzures, sots ban de X. sous.

Dels quals bans sien fetes tres parts eguals, etc.

Retenense los honorables Consellers, e promens, etc.

Fonch publicada a XIII de Setembre. MCCCC.XXV. (fol. XXXVIIII v.) en blanc.

32 p

[1397, juliol, 2. Barcelona]

(fol. XXXX r.) De la plassa del Oli.

[843] " dega", corregit en el ms. sobre una raspadura.

Ordinacions de la Plaça de Oli.

Que tot hom qui aportara Oli en la Ciutat per vendre hage aquell a descarragar en la dita Plaça del Oli.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers e promens per profit e utilitat de la cosa publica. Que tota persona de qualsevol stament o, condicio sie qui aport Oli en la dita Ciutat per vendre hage aquell, a descarregar e vendre en la dita Plaça del Oli sots Porxo qui aqui es e no en altre lloch segons que solia fer en temps passat per Ordinatio dels Consellers e promens llavors de la dita ciutat sots ban per cascu e per cascuna vegada que sera contrafet de X. sous.

Que algu no gos embargar lo dit lloch de la dita Plaça.

Item que alguna persona de qualsevol stament o condicio sie no gos embargar ne occupar la dita Plaça ne porxo ne posar algunes coses que empatxar lo poguessen ço es aitant com es lo Cobertis del dit porxo qui es stat fet en temps passat per vendre lo dit Oli sots ban de V sous per cascuna vegada que sera contrafet.

Que en la dita Plaça i Porxo se puga tenir una Gerra de oli vingut per mar.

Item que si algun Mercader o, botiguer volra tenir Oli que sia portat per Mar per vendre en lo dit porxo que ni puga tenir huna Gerra e, vendrel segons dit es. Empero si lo dit porxo era empatxat del oli que vindra per terra que no ho puga tro que y hagues lloch.

Que hu dels Mesurers de Oli hage estat en la dita Plaça del Oli.

Item que hu dels Mesurers del dit Oli hage estar continuament en lo dit Porxo per mesurar lo dit oli sots ban de X. sous.

Que en la dita Plaça o Porxo los Mesurer hagen a tenir huna Pastera.

Item que los dits Mesurers hagen a tenir en lo dit Porxo una pastera en que tinguen les mesures del dit Oli sots ban de V. sous. Foren publicats los sobredits sinch Capitols a II de Juliol. M.CCC.LXXXXVII.

32 q

[1411, maig, 28. Barcelona]

[1455, octubre, 29. Barcelona]

Que lo Mesurer del Oli estigue en lo dit Porxo cascun dia tant (fol. XXXX v.) Dels Mesurers del Oli. com se tindra quortera, en la Plaça del Blat.

Diious a XXVIII. del mes de Maig M.CCCC.XI. Los honorables Consellers e promens Stans dins la casa del Consell de Trenta, Interpretans e corregints lo quart Capitol que diu que hu dels Mesurers del dit Oli hage estar continuament en lo dit Porxo per mesurar Oli. Ordenaren que de aqui avant los mesurers del dit Oli, o, la hu dells hagen o, hage estar almeins en lo dit Porxo cascun dia ques tendra quortera en la plaça del blat dues vegades lo jorn ço es de mati e, de vespre tant com la dita quortera se tendra en la dita plaça sots lo dit ban de X. sous. en lo dit Capitol contengut e, per cascuna vegada dels dits Mesures que contrafaran.

Con semblants Ordinacions foren apres publicades del dit Oli A. XXVIIII. de Octubre M.CCCC.L.V.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts. etc.

Retenen se empero los dits honorables Consellers, e promens. etc.

32 r

[1399, gener, 20. Barcelona]

(fol. XXXXI r.) De les Fonts.

Ordinations de les Plasses de les fonts.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la Ciutat de Barçelona. Que alguna persona de qualque condicio o stament sie no gos de dia ne de nit llansar o, fer lansar en les Plasses de les Fonts de la dita Ciutat ne en los Carrers davant, e, prop aquelles algunes besties mortes ne escombradies sutzures ne altres qualsevol letgeses ne encara levar en les dites fonts alguna Ortalissa, o, qualsevol roba ne manegues de crestiris ne altres coses ne encare en lo abeurador de sancta Anna i altros de la dita Ciutat e, no resmeins que algu no gos posar ne metre dins los Cantarers de les dites Fonts ne en alguna de aquelles algunas Portadores ne barrils ne posar en los Canons de les dites fonts poals ne altres coses que puguessen dampnificar los dits canons ne encare que algun Boter, o, missatger seu o altra qualsevol persona no gos posar en la font de la Mar alguns Sercols ne vimens per remullar aquells, o, que empatxen la dita font sots ban de X sous per cascuna vegada que contra las ditas cosas a trobades y seran.

Item que alguna persona de qualque Conditio sie no gos llexar uberts los Canons de les dites fonts ne aquells ubrir per manera que la Agua se posques perdre e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous.

Dels quals bans hage lo Mostaçaf les dues parts e la terçera lo acusador. Retenense empero los dits honorables Consellers etc. Fou publicada a XX de Jener M.CCC.LXXXXVIIII.

BIBLIOTECA VIRTUAL

32 s

[1458, febrer, 4. Barcelona]

(fol. XXXXI v.) en blanc. (fol. XXXXII r.) De la plaça de la Palla.

Ordinations de la Plaça appellada del Pes de la Palla.

Que la Palla que entrara en Ciutat pera vendre hage esser descarregada en la Plaça appellada del Pes de la palla.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers e, promenns de la dita Ciutat que daqui avant qualsevol persona de qualsevol stament o, condicio sie no gos ne li sie licit ne permes portar en la dita Ciuta ne en alguna part, o, lloch de aquella palla per vendre sino solament en la Plaça del pes de la Palla e daqui no sia llevada per metre en casa, o, botiga ne en altra lloch ans hage estar en la dita Plaça fins a tant aquella sia venuda. Exceptat palla de llit sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous, e, de perdre la palla. Fou publicada a VIII. de Febrer. M.CCCCL.VIII.

32 t

[1398, maig, 30. Barcelona]

De no llansar sutzures en dita Plaça de la Palla.

Item que algun hom, o, alguna persona de qualsevol condicio, o stament sie no gos llansar ne fer algunes sutzures en la plaça hon la dita Palla se ven ne encara tenir Oques, Gallines, Capons, Anades, e altre affaram, o volateria que vage per la Plaça ne en aquella pus que fer alguna sutzura ne llansar Ploma sots ban de perdre las ditas Oques, Gallines, Capons, Anades, e, altre, voloteria, e de pagar per ban cascuna vegada V. sous.

Que lo pesador del pes de la Palla cascuna senmana hage scombrar almeins dos dies la dita Plaça.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens per ço que la dita Plaça sie neta de tota sutzura Que lo pesador de la dita palla, o aquell que per ell y sera ordenat hage e sia tengut de netiar e scombrar cascuna senmana almeins dos dies sots ban de perdre lo salari de tota la senmana lo qual salari li sera abatut en lo albara de cascuna terça. Foren publicats

los demunt dits dos Capitols a XXX de Maig. M.CCC.LXXXXVIII.

Dels quals bans la terça part sia del Mostaçaf e la una altra del Acusador e la tercera dels Murs e Valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables Consellers e promens. etc.

33

[Ordinacions adreçades al mostassà i als pesadors per fixar alguns límits en l'exercici de les seves facultats]

33 a

[1433, març, 5. Barcelona]

(fol. XXXXII v.) Limitatio del Mostaçaf, e.[844] (fol. XXXXIII r.) dels Pesadors.

Ordinacions les quals Limiten e Regulen en algunes Coses la potestat del Mostaçaf e, de sos Pesadors.

Que lo Mostaçaf per lo Jurament acostumat de prestar cascun any en poder dels Consellers no puga ni degue atorgar llicencia de traurer peix salat ni perço pendre algun do.

Los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de barçelona per utilitat de la cosa publica, e per sessar algunes vexations ques fan, en lo offici de la Mostaçaffia. Ordenaren que daqui avant algun Mostaçaf de la dita Ciutat no gos pendre ne fer pendre directament o, indirecta en alguna manera dines, o, algunes altres coses, o serveis, de alguna persona a qui do, o, atorch llicencia de Traure de la dita Ciutat Peix salat Congres sech Merlusses o, Tonyina salada, e aço lo dit Mostaçaf sie tengut Jurar en poder dels honorables Consellers quan jurara les altres ordinations en lo comensament de son Offici.

Que los pesadors no pugan rebre ne demanar res a persona alguna que vulla traure peix salat de la dita Ciutat per lo sagrament acostumat, de prestar en poder del honorable Mostaçaf.

A mes Ordenaren los honorables Consellers e promens per semblant manera que algun Pesador del dit Mostaçaf no gos pendre ni demanar diner ne malla ne altres coses,o, serveis de alguna persona que traga o, vulla traure de la dita Ciutat del dit peix salat Congres sechs, Merlusses, ne Tonyina salada, O que hages obtinguda de traure de aquells, E de aso hagen a prestar sagrament e homenatge en poder del Mostaçaf, en la entrada de son offici ans que usen de aquell e semblant seguretat hage a pendre lo dit Mostaçaf dels Portalers dels Murs de la dita Ciutat. Foren publicades les demunt dites ordinations a V. de Març M.CCCC.XXXIII.

33 b

[1468, agost, 4. Barcelona]

Desliberacio del Consell sobre lo mateix.

A IIII. del mes de Agost M.CCCC.LXVIII. Per millor observatio de les presents ordinations los honorables Consellers e, Consell deslibera e conclos que per fer lo contrari del contengut en les ordinations lo Mostaçaf qui ara es e per temps sera directament o indirecta no puixen dar licencia als contenguts en les dites ordinati (fol. XXXXIII v.) Limitatio del Mostaçaf. ons ne per concessio de aquelles pendre quantitat alguna. Doyo servei, per poch que sia encara que fos de meniar o beure que dins breus dies se pogues consumir. E si lo contrari sera fet lo dit Mostaçaf incorregues en la Infractio del sagrament e, homenatge per ell prestats e encare en ban de deu. lliures.

Per lo semblant lo dit, e present Consell tolgue tota potestat e facultat als pesadors e

[844] Aquesta plana només té el títol. La resta està en blanc.

misatge de dit Mostaçaf de poder donar la dita licencia ne de poder vendre quantitat, alguna doyo servei segons desus es dit dels contenguts en les dites ordinations. E encare de qualsevol Carnicers, Pescadors, Talladors de peix, Flaquers.Revenedors, ne de altres qualsevol persones en les quals coses es fama publica los dits Pesadors E encare lo dit Missatger molt sovint contrafan en gran dany e, destructio e, robatori de la cosa publica e, que no puixen anar exercitant lo Offici de Pesador a soles sino de dos en dos, Ans aquells sien tenguts, e, obligats notificar, e manifestar al dit Mostaçaf los contrafaents a les dites, e, altres ordinations. E si per ells o, algu dells sera contrafet. sien privat o privats perpetualment del Offici de Pesadors. E encara sia fet Inabil de tenir, o, regir algun offici o benefici de la dita Ciutat sens alguna gratia, o, Merce.

33 c

[1493, febrer, 9. Barcelona]

Altra desliberatio que lo Mostaçaf. Pesadors. Portales que no puguen dar licencia de traure peix salat sense sabuda e albara dels dits Consallers.

A XVIIII de Febrer del any M.CCCC.LXXXXIII. Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens Confirmans e ratificans altras ordinacions per asso en lo passat fetes e perque per avant per les Mostaçafs e Pesadors, e Portalers sien tengudes e, servades. Que daqui avant cascun Any elegits dits Mostaçafs e, Pesados ans que de llurs Officis exercesquen hagen ha Jurar Ço es lo dit Mostaçaf la hora que prestara lo Jurament acostumat en poder dels Consellers de la dita Ciutat, Que tendra e servara la dita e, present ordinatio aiustant en aquella que tota vegada que llicencies se hauran a donar de qualsevol treta o, tretes del dit peix salat Congres, Merlusses, Tonyina salada, e, Arengades, aquelles hagen esser fetes ab sabuda e, llicencia donadora e otorgadora a conegu (fol. XXXXIIII r.) E dels Pesadors. da dels honorables Consellers de la dita Ciutat, e, ab albara sota scrit de llur ma. o de la maior part de aquells. Affi que per culpa o inadvertentia dels dits Mostaçafs Pesadors, e Portalers. vel alia la dita Ciutat no romangue maiorment en lo temps de la Coresma mal provehida, e freturosa del dit peix. E si per los dits Mostaçafs e, Pesadors sera fet lo contrari ultra la infractio del sagrament que prestat com dites hauran no puixen exercir llurs Officis en coses algunes per la Ciutat ordenades havent aquelles. E los bans en aquelles mensionant are per llavors sospesos. E que ab veu de publica crida sien manifestades. E los portalers sien privats de llurs Oficis.

33 d

[1375, febrer, 5. Barcelona]

Que contra las Ordinations de la Plassa nova e altres Plasses los Pesadors no puguan dar Licencia.

Item ordenaren los honorables Consellers e promens que los Pesadors del Mostaçaf no pugen donar Licencia en les coses dites de la Plaça nova, e, altres Plaçes sots pena de la privatio del Offici.

De no dir paraules desonestas als Pesadors.

Item que nengun Carnicer ne nengun Pescater, o, Pescatera, o Revenedora de peix o, de valoteria ne ningun Flanquer ne Flanquera. ne llur missatge ne ninguna altra persona que sia de for e, de jurisdictio del dit Mostaçaf no gos ne dega dir paraules iniurioses ne de meinspreu contra los pesadors o Saig del dit Mostaçaf usant de llur Offici sots ban de XX. sous. E qui pagar nols pora. stara pres XX dies. en preso.

Dels quals bans. etc. Retenen se empero los dits honorables. etc.

Fou publicada a V de Febrer M.CCC.LXXV.

Que los pesadors no donen licencia contra les Ordinations de la volateria e cassa.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e, promens que contra las Ordinations de Cassa, Volateria Ous, Formatges, e, altres vitualles los Pesadors no degan ne puguen donar ninguna licencia sots pena de privatio de Offici.

Retenense empero los honorables Consellers e promens poder. etc.

34

[Enumeració dels oficis els cònsols dels quals han de prestar jurament al mostassà després de ser elegits]

[1377, desembre, 15. Barcelona]

(fol. XXXXIIII v.) en blanc. (fol. XXXXV r.) Nominatio dels Officis dels quals los Consols apres que son elegits an de prestar sagrament e homenatge en poder del honorable Mostaçaf de haverse, e, portarse be e llealment en dit Offici lo temps quel regiran. E que lo mateix sagrament hagen de prestar al dit Mostaçaf los Portalers, Imposicioners, e, Guardes de la Ciutat, Los quals Oficis son los seguents.

Los Promens dels Carniçers. vide fol. LXIIII.

Los Consols dels Candeles de Cera. fol. C.LVI.

Los Consols dels Assahonadors. fol. C.LXVIIII.

Los Consols, e, promens dels Boters. fol. CLXXXXVIII.

Los Consols dels Cuyraçers. fol. CC.II.

Los Consols dels Broquerers, Cervellerers. fol. CCV.

Los Consols dels Carders. fol. CC.V.

Los Vehedors dels Corregers. fol. CLXXXI.

Los promens de Texidors de Li. Los Consols de Perayres. Los Consols de Tintorers. Los Consols dels Flassaders. fol. XXXXVI.

Los Hostalers e, Guardes, e Impositioners de la Ciutat. fol. LI. LVIII.LXXII.[845]

35

[Els consellers ordenen que els cònsols abans esmentats prestin jurament al mostassà]

35 a

[1377, desembre, 15. Barcelona]

(fol. XXXXV v.) Jurament fahedor.[846]

(fol. XXXXVI r.) per los Consols dels Officis.

Ordinatio en que manen que los Consols dels sobredits Officis vinguen a jurar en poder del Mostaçaf.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Que tots los consols dels Officis dels Texidors Perayres, Tintorers, Flassaders, Civellers, Blanquers, Assahonadors, Bayners, e, de la Obra de Cera, e, encara tots altres que han acostumat de jurar en poder del Mostaçaf vinguen jurar en son poder dins X dies primers vinents aquells empero qui aquest any jurat no haien en son poder sots ban de XX sous. E que aquells Officis los Consols dels quals son tenguts, e han acostumat jurar en son poder aixi per lus[847] antic del dit Mostaçaf com per la novella Concessio, o creximent fet al dit Ofici segons lus[848] del Mostaçaf de

[845] Les xifres "LVIII.LXXII", s'han corregit en el ms. amb tinta negra.
[846] La resta de la plana és en blanc.
[847] La "l" esta sobreposada en el ms. sobre una "d".
[848] La lectura que a la nota anterior resultava imprescissa, aqui es veu clarament com posa "lus".

Valentia hagen a fer dins VI. dies primers consols si non han. los quals haien a jurar en poder del dit Mostaçaf dins los dits prop dies sots lo dit ban. E que cascu dels dits Consols dins lo dit temps deguen aportar davant los dits Consellers e, promens les ordinations que han en llur Offici per ço que aquelles regoneguen si staran be a profit de la cosa publica sots lo ban demunt dit. Fou fet, e, publicat lo demunt dit capitol a XV de Desembre M.CCC.LXXVII. Dels quals bans les dues parts sien del Mostaçaf, e, laltra dels Murs e Valls de la dita Ciutat. Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc.

35 b

[1479, maig, 6. Barcelona]

Que los portalers, e, les Guardes dels imposisions, presten sagrament, e, homanatge en poder del Mostaçaf que denunciaran a ell les carns mortes per si mateix despenyades, e per Lops o per altres animals ques metien dintre Ciutat vide en les Ordinations de les Carns de Molto folio.

Que los Promens dels Carnicers presten sagrament, e, homanatge al Mostaçaf de denunciar qualsevol fraus conforme en la Ordinatio de les carns de molto vide folio. 65.[849]

36

[Ordinacions referides a la producció i a la comercialització del pa]

36 a

[1392, maig, 8. Barcelona]

(fol. XXXXVI v.) en blanc. (fol. XXXXVII r.) Dels Flaquers, e, Forners.

Ordinations fetes sobre lo Pa. Flaquers hi Forners.

Ara oiats per manament del Mostaçaf Notificant ha totom generalment que com moltes Ordinations e bans sien estades fetes per los Conselles e, Promens de la Ciutat de Barçelona en temps passat e publicades sobre lo Offici de mostaçaf de la dita Ciutat e, lo regiment de aquell. Les quals con fossen en diversos temps e, regiments de Mostaçafs ordenades no podien esser be compreses en memoria de les gents. E per conseguent molts erraven en la observatio de aquelles e algunes de aquelles aguessen menester Adob, e, altres mudament. Per ço los Consellers e Promens de la Ciutat han posades les dites ordinations, e, bans en orde e Stament degut de alguns tolens en altres anyedins e altres de nou fahents e fabricants e les altres axi com ha inutils, e superflues removents. E volgueren los dits Consellers e Promens les presents Ordinations ab veu de Crida esser per be e utilitat de la cosa publica e per tolre ignorantia publicades e, com laltre iorn fosent comensades de publicar ab veu de crida algunes ordinations per manament del Mostaçaf e, totes no fossen acabades de publicar perque lo dit Mostaçaf mana per ordinatio dels Conselles e Promens aquelles no publicades publicar.

Que tot Flaquer haie de pastar bon Pa.

Primerament. que tot Flaquer e, flaquera, o, altra persona qui haie acostumat de pastar Pa per vendre sie tengut de pastar bon pa e, bell coplidament e, bastada al pes qui ordenat i es o sera per lo dit Mostaçaf e quen vene a tots aquels qui comprar ne voldran sots ban de XX. sous quiscuna vegada.

Los bans Ordenats als mancaments dels Pesos ordenats.

Item que tot Flaquer o Flaquera e, Altra persona qui pasta per vendre en barçelona sie tingut remetre en lo pa que pastara per vendre be e lealment lo pes que hi sera Ordenat per lo Mostaçaf e si aquell o aquella qui pastara lo dit pa per vendre sera trobat lo pa menis del pes

[849] "65", s'afegeix posteriorment en el ms.

que Ordena hi sera. Que (fol. XXXXVII v.) Dels Flaquers, si lo pa qui sera trobat de menis pes seran XII diners de pa o, de XII diners de pa en ius pagara per quiscuna vegada III. sous E no res menis perdra lo pa que sera trobat de menis pes, e, si lo pa qui sera trobat de menis pes sera de XII. pans o fogasses dinals ha amunt que aquell o, aquella a qui sera trobat perde lo pa que li sera trobat de menis pes e, pagara per ban cascuna vegada XX sous.

Que aquest pa no sia resemblant al fent del pa de Sanct boy.

Item Que algun flaquer o, flaquera o altra persona qui past pa en Barçelona per revendre no gos resemblar lo fent del pa quis refeni es pasta en la vila de Sanct boy de Llobregat ne en altres viles e,llochs de fora ans agen a fer lo fent que pastaran segons que en la Ciutat es acostumat e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous.

Que pus lo pa sie cuit no haie a restar en poder del Forner.

Item Que algun flaquer o, flaquera pus que al pa sie exit del forn nol gos seguir en poder del forner ne ningun forner nol gos emparar de ningun flaquer, o, flaquera e, si o fahia quel dit Mostaçaf o sos pesadors puixen entrar en la casa on es lo forn per fer regonexer lo dit pa, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X sous.

Que nos pugue pastar pa en lo qual hage mescla daltre blat sino de forment.

Item Que algun flaquer o flaquera, o altre qualsevol persona no gos pastar o, fer pastar per vendre en la Ciutat pa en lo qual haie o sia en la mescla de mill, de Ciurons, de Faves, ne de altres Legums ne de nengunes altres coses axi que tant solament haien a pastar per vendre pa de forment soliu e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada C. sous e sie privat ipso facto del offici.

Que lo pa pastat fora Ciutat ha esser una onça maior en lo dinal e dues en lo dobler.

Item que tot hom e,tota fembra qui vendra pa de defora e, metra pa cuit de defora vila en la ciutat de Barçelona sien tenguts metre en cascuna fogaça o pa dinal. una onça. mes e, en lo dobler dues onces. mes que lo dit mostaçaf no dona als flaquers (fol. XXXXVIII r.) E, flaquers. o, flaqueres de asi. E axi matex sien tenguts de metre una onça. mes en lo dinal e, dues onces mes en la doblera en aquell que vendran dins los termens de la Ciutat e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous Declaren empero los dits Consellers e promens que lo dit Mostasaf tota vegada que mut pes als flaquers de la ciutat sie tengut de notificar ho per algun hom de son offici la mutatio en los Locs de fora vila.

Que lo pa per vendre o, la maior part sie tengut publicament.

Item que tot flaquer e, flaquera e altra persona qui vena pa haie lo pa que vendra o, la maior partida de aquell publicament tenir en la taula apres son albere e que amigablement ne dins son alberc non gos vendre sots ban de perdre lo pa e, de XX. sous cascuna vegada.

Que pa que entre en Ciutat nos puga comprar per revendre.

Item Que lo pa cuit qui hic entra de fora vila algun flaquer ne flaquera ne altra persona de la Ciutat nol gos comprar ne tenir per revendre sots ban de L. sous. per cascuna vegada que contrafara, E, la persona hic aportara lo dit pa puixe e hage aquell a vendre en les Plaçes o per les carrers de la dita ciutat publicament sots ban de perdre, lo pa.

Que haien a pastar la terça part del pa que pastaran en dinals.

Item Que tot flaquer e, flaquera, e forner o, altra persona qui hague acostumat de pastar pa per vendre hague ha fer dinals del ters del pa que pastara cascun dia aixi de blanc com de çedas al pes ordenat per lo dit Mostaçaf e, de aquell vendre a tots aquells quin voldran comprar sots ban de X. sous.

Que haguen a pastar entre dinals e doblers tant com solen e com los sera manat per lo Mostaçaf.

Item Que tot flaquer e, flaquera o, altra persona qui a costum de pastar pa per vendre hague a pastar de continent dinals e, dobleres, e, aytan com solen pastar o com los sera manat

per lo dit Mostaçaf cascun dia sots ban de L. sous. (fol. XXXXVIII v.) Dels Forners.

Que en la Xexa durgell nos face mescla.

Item que tot Flaquer o forner e, Flaquera o altra qualsevol persona qui past sexa en la dita Ciutat per vendre no gos fer mescla en la sexa durgell ne de Arago daltre gra sino de sexa dempurda o de França o de Proensa, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. C.sous e, perdra lo pa e farina que haura mesclada.

Que lo Forner e, Flaquer Hagen coure be lo pa que es ven.

Item ordenaren los dits Consellers he Promens que tots Flaquers e, forners hagen be a coure he asahonar lo pa que couran per vendre co es los forners aquell pa que pastaran de la pasta de la puia que prenen de les gents del pa quels cohen lo qual pa de puia han de pastar e vendre al pes e fer dels dits flaquers per ordinatio novellament feta sobre aço e, los dits Flaquers aquell pa que han acostumat de vendre e, pastar per ordinatio del dit Mostaçaf en axi quel dit pa sie be cuit e, asahonat com los dits flaquers en temps passat ne vuy no cohen ne assahonen be lo pa axi com maester es e, fer deven per ço com redunde a ells e redundaria semblantment als dits forners en evident profit per tant com no hi metien tanta pasta com farien sil fahien be coure e assahonar segons dites de ques segueix gran e evident danpnatge a tots aquels quin conpren e, per consaguen a la cosa publica sots ban cascuna vegada que contrafara de L. sous.

Dels quals bans Hage lo acusador la terça part laltra terça part e, la restant terça part a les obres dels murs e vals de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits Consellers e, Promens. etc.

Fou publicada ha VIII. de Maig M.CCC.LXXXXII.

36 b

[1397, juny, 1. Barcelona]

Que lo pa sie net de pedres e de terre.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los dits Consellers he Promens de la dita Ciutat Ratificant e confirmant totes altres Ordinations ya fetes sobre los Flaquers. Que tot flaquer, forner o, qualsevol altra persona que past pa per vendre en la dita Ciutat aie a que a pastar net de pedres e de terra que no crusca mastagantlo com se sie trobat que lo pa que an passat e venut a les gents aquestos dies passats ha (fol. XXXXIX r.) E Flaquers. cruixit tant fort que nol podien meniar be la qual cosa es en gran dan de aquells quil menien sots ban per quiscuna vegada de V. sous e de perdre lo Pa Dels quals bans la terçera part haie lo Mostaçaf e laltra terça part lo acusador e, la restant terça part a les Obres dels Murs e, vals de la dita Ciutat.

Retenense empero etc. Fou publicada lo primer de Juny. M.CCC.LXXXXVII.

36 c

[1399, gener, 7. Barcelona]

[1406, gener, 15. Barcelona]

De no apropiar se algun Lloc sert en les Plaçes.

Ara oiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los Consellers e Promens de la Ciutat de Barçelona que algun flaquer forner ne son missatge o altra qualsevol persona qui tinguen pa per vendre en qualsevol plaçes de la dita Ciutat no gos ne puga ne gos haver ne apropiar se algun lloc sert en algua de les Plaçes ne posar hi ne fer hi posar algun banc e, stora o altra qualsevol senyal per tenir lloc sert ans axi com portara lo dit pa per vendre haie apendre a posar lo dit pa en aquell lloc que trobara buit e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous.

Que lo Pa ques ven davant la pescateria se haie de vendre davant lo Porxo nou. qui a qui es.

Item que tots Forners e Flaquers e altra qualsevol persona que vena o faça vendre pa davant lo porxo vell de la dita Ciutat que de dema que sera Dissapte a avant haie ha vendre o fer vendre dit Pa davant lo porxo nou so es del portal del dit porxo amunt vers la Pescateria sots ban per quiscuna vegada de, V. sous.

Que hagen a fer dinals.

Item que tot flaquer o flaquera o Forner e tota altra persona que past. o haia acostumat de pastar pa per vendre aie ha fer dinals del quart del pa que pastara cascun dia axi de blanc com de çedaç al pes ordenat per lo dit Mostaçaf e de aquell vendre a tots aquels quin demanaran nen voldran comprar sots ban X. sous. a cascu e per cascuna vegada. Car los dits Consellers promens ab la present revoquen tota altra Ordinatio sobre aço en contrari feta. Dels quals bans hage lo Mostaçaf la terça part e, laltra terça part lo acusador e la restant part sie de les [...] dels murs e valls de la Ciutat. Retenense empero los Consellers (fol. XXXXIX v.) Dels Flaquers, Foren publicades a VII. de Janer. M.CCC.LXXXXVIIII. a XXXI de Janer de dit any e, a XV. de Janer M.CCCC.VI.

36 d

[1419, desembre, 9. Barcelona]

Que tot Flaquer o forner haien a pastat tants dinals com demanats seran per sepulturas.

Ara oiats tot hom generalment per manament del honorable en Franseshc de Sitges Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. ordenaren los consellers e, Promens de la dita Ciutat per bon stament de la cosa publica de aquella. Que tot Flaquer e, Flaquera e, forner e, altra qualsevol persona de la dita Ciutat qui acostumen pastar pa a vendrel a les gents hagen e sien tenguts tantes vegades com request ne seran per algu o, alguns pastat e vendrels tants tants dinals de pa com voldran aquells quils compraran per sepultures Cos present. Misses, o cap dany dalgu o dalguns que sien morts e, que los dits flaquers e, flaquera o, forner e altra persona que acostum de pastar e, vendrel a les gents no gosen demanar ne pendre algun guany o avantatge per los dits dinals quels faran pastar segons que de algun temps ensa ses abusat en la dita Ciutat encare que lo dit guany o avantatge los fos donat sens demanar lo gratiosament. E aço sots ban de perdre lo pa que pastat haurien o lo preu que haurien hagut o valdria lo dit pa de que haurien pres lo dit guany o aventatge a cascu que fara lo contrari e per cascuna vegada que ha fet lo contrari.

Que tot forner hage a coure. e, be assahonar lo pa e donar ne bon compte, e, sis perd quel age de pagar.

Ara oiats tot hom generalment per manament del honorable Fransesch despla Mostaçaf de la ciutat de Barçelona. Ordenaren los Consellers e Promens de aquella Que daqui avant tot forner o misatge seu hage o sie tengut Coure be lo pa ques coura en son forn en guisa que no sia mal cuit, cremat, ne destronit, e donat bo e leial e vertader Compte a cascuna persona qui coura en lo dit forn de tot lo pa que portara per coure en aquell en axi que si algun pa faltara a nengu quel dit forner hage a pagar e satisffer del seu propi a aquell a qui falta e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. V. sous. Entes empero que lo dit Mostaçaf puga judiar lo dit pa vulles sia de flaquer o, forner vulles sia de ca (fol. L r.) E, Forners. sola en cas que sia mal cuit, cremat o, destronit, ensemps ab quatre Promens per ell sobre aço elegidors.

Que no puga pendre mes de hun pa de deu parells e, dines segons es acostumat.

Item Que algun forner o fornera o missatge seu no gos pendre del pa que coura en son forn de puge mes avant de un pa per deu parells o de diners si cohen a diners segons es

acostumat e, si sera de mes o, de menis segons proratre daquells. E qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous Dels quals bans haie lo Mostaçaf les dues parts e lo acusador la restant altra part. Retenense los dits Consellers e promens. etc. Foren publicades a VIIII. de Desembre M.CCCC.XVIIII.

36 e

[1426, setembre, 14. Barcelona]

Que sie venut tant pa com sera demanat sens ferne pendre daltre.

Ara oiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona Ordenaren los Consellers e Promens per bon stament de aquella que daqui avant tot flaquer o forner de la dita Ciutat, qui acostum de pastar pa per vendrel e, encara los revenedors aquel agen e sien tenguts vendrel e lliurar a qualsevulla persones qui vullen comprar del dit pa vulles sie blanc vulles de cedaç de aquell pa que voldra sens ferli pendre de algun altre sots ban de V. sous per cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Dels quals bans les dues parts hage lo Mostaçaf e la tercera lo acusador.

Retenen empero etc. Fou publicada a XIIII. de Setembre. M.CCCC.XXVI.

36 f

[1448, febrer, 29. Barcelona]

Del Pa qui entre en Ciutat com ha esser de mes pes.

Ara oiats per manament del honorable Mostaçaf de Barcelona notificant a totom generalment que com en lo passat per los honorables Consellers e, Promens de la dita Ciutat entre les altres fos feta una Ordinatio del tenor seguent. Item Que totom e tota fembra qui vendra pa de defora o, metra pa cuit de defora vila en la Ciutat de Barçelona sien tenguts metre en cascuna fogassa, o, pa dinal una, onça mes e, en lo dobler dos onces. etc. E, per tant com les ordinations segons la varietat del temps se deuen comutar o variar, e, en lo temps present per gratia divinal sie gran habudantia e, mercat de blat, e, per altres esguarts lo consellers e promens de la (fol. L v.) Dels Forners. dita Ciutat aiustant a la dita Ordinatio e, no derogant ni preiudicant a aquella ans estant en sa força e, virtut. Ordenaren que daqui avant algun hom, o, fembre no gos. metre de defora per vendre en la dita Ciutat a vendre en aquella pa cuit qui hic sie portat de defora si donchs no haura mes en lo dinal una onça. e mige en la doblera III onces. mes quel Mostaçaf no done als flaquers de Barçelona. E, qui contrafara encorrega per cascuna vegada que sera contrafet en ban de. V. sous. Sie entes empero que lo dit Mostaçaf tota vegada mut pes als flaquers de la Ciutat sie tengut de notificar ho per algun hom de son Offici en los llochs de fora la Ciutat de hon se acostume de portar pa cuit per vendre en la dita Ciutat.

Del qual ban les dues parts sien del Mostaçaf e la restant altra terça part del acusador. Retenense empero los dits con, etc. Fou publicada a XXVIIII. de Febrer M.CCCC.XXXXLIII.

36 g

[1460, octubre, 29. Barcelona]

Que sie venut lo pa en la plaça nova en lo lloch hon lo Mostaçaf ordenara.

Item ordenaren los Consellers, e, promens que daqui avant qualsevol flaquers forners o venedors que volran vendre pa en la plaça nova no gosen nels sie permes vendre ne tenir lo dit pa sino en aquell lloch on per lo dit Mostaçaf los sera assignat ço es entorn de les torres, e, prop lo portal de la dita plaça e, qui contrafara pagara per cascuna vegada. V. sous. Del lloc del pa a la Pescateria e que tots llochs sien Comuns e no tenir en una plaça sino una taula de

certa amida.

Item ordenaren los dits Consellers e, promens que daci avant tots Flaquers forners e altres venedors qui voldran vendre pa prop la Pescateria hagen e, sien tenguts tenir e, vendre lo dit pa fora e, al costat de la pescateria a la part del carrer Corrible stants arreu hu apres altre en orde. Entes empero e declarat que alguns dels dits flaquers forners e, venedors del dit pa axi de la pescateria, com de la dita plaça nova no gosen ne los sie permes occupar o tenir o, fer tenir o ocuparse algun lloch o pati en les dites plaçes o llochs ans en lo lloch on hauran estat lo hun dia no y puga estar laltra En manera que los dits llocs e patis sien a tots comuns sots ban a cascu qui contrafara de X. sous. per cascuna vegada. E aximatex sots imcorriment (fol. LI r.) E flaquers. del dit ban no puixen tenir o fer tenir sino una taula la qual no puixa haver ço es en la pescateria mes avant de V. pams en la plaça nova de IIII. palms de llarc e no mes dels quals bans. Lo Mostaçaf hage les dues e la tercera per lo acusador. Retenense empero los Consellers etc. Foren publicats los demunt dits dos capitols a. XXVIIII. de Octobre M.CCCCLX.

36 h

[1463, novembre, 5. Barcelona]

Que puguen tenir dues taules pero no totes en una Plaça.

Item ordenaren los honorables Consellers, e, Promens que daqui avant sie licit e permes a qualsevol Forner, o, Flaquer o altra persona qui past pa per vendre en les places acostumades de la dita Ciutat dues taules per vendre pa pus totes dues, no sien en una Placa matexa, E, que algun venedor, o, venedora del dit pa no pugue haver de salari mes avant de XV sous. cascun mes e, no puixa tenir ne vendre pa sino en una taula sots ban a cascu e, per quiscuna que sera fet lo contrari. de XX. sous.

Que dones amigades o sien stades sclaves no puguen usar de dit flaqueiar o, forneiar.

Item ordenaren los dits Consellers e, promens que daqui avant algunes Dones que sien amigades o, sien stades sclaves no puixen directament o indirecta usar del dit offici de flaquer o, forner. en la dita Ciutat Si donchs primer no seran admeses per los dits Promens e Consols dels dits Officis a coneguda del Mostaçaf. Affi que sie vist si la persona que del dit Offici vodra usar sera abil e per ydonea per lo dit Offici pero que de la admissio fahedora lo dit Mostaçaf ne los dits Promens e consols non puixen haver pagua ne sobornatio alguna.

Dels quals bans hage lo Mostacaf les dues parts e la restant terça part lo acusador. Retenense empero los dits Consellers e, Promens. etc. Foren publicats los demunt dits Capitols a V. de Noembre. del Any. M.CCCC.LXIII.

36 i

[1463, juliol, 19. Barcelona]

Que los Flaquers hagen a pendre e pastar del forment de la Ciutat.

Ara oiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat per utilitat de la Cosa publica de aquella que daqui avant no sia licit ni permes a algun flaquer o flaquera, o, forner, e, fornera, (fol. LI v.) Dels flaquers ne altre qualsevol persona pastar o, fer pastar directament o, indirecta pa per vendre sino del forment de la Ciutat sots ban de C. sous a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari. E perdre lo dit pa e lo forment. e, esser inibit de llur offici. Del qual ban la terca part sie del Mostaçaf e, laltra terca part del acusador e, la restant terça part de les Obres dels Murs e, Valls de la dita Ciutat. Retenense empero los dits consellers e, promens. etc. Fou publicada a XVIIII. de Juliol del Any. M.CCCCLXIII.

36 j

[1469, novembre, 29. Barcelona]

Que Flaquer o, forner no gos pastar pa de prims.

Ordenaren los Consellers e, promens que daqui avant algun forner o, fornera, flaquer, o Flaquera, o, altra qualsevol persona que past pa per vendre dins la dita Ciutat no gos ni li sie lisit ni permes pastar o, fer, pastar pa de prims per vendre ne per son meniar. Si donchs tals prims no eran provehits de forments per ell comprats e, passats en son nom per lo pes de la farina, e, pagats los drets acostumats sots ban a cascu e, per cacuna vegada que sera contrafet de. V. sous e, perdre lo pa.

Que nos puga pastar pa Contrafet.

Item Ordenaren los dits Consellers e, Promens que de aqui avant algun forner, o fornera que no sien flaquers no gos ne puixen pastar pa contrafet, ne fer pastar. ne altra manera de pa per vendre sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de. V. sous e perda lo pa.

Dels quals bans la terca part sie del Mostacaf. e, laltra terca part sie del acusador, e la restant terca part de les Obres dels Murs, e, valls, de la dita Ciutat. Retenense empero los dits Consellers e promens. etc. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a XXVIIII. De Noembre. M.CCCC.LXVIIII.

BIBLIOTECA VIRTUAL

36 l

[1474, febrer, 4. Barcelona]

Que no pugan pastar sino persones nomenades per lo Mostacaf.

Ara oiats de part del honorable Mostacaf de Barçelona Consellants los Consellers de la dita Ciutat per Executio de les ordinations per la dita Ciutat sobre aço fetes. Que no sie licit a, persona alguna de qualsevol stat, o, conditio sien, del dia present en avant pastar pa per a vendre dins la dita Ciutat o, dins los murs e, suburbis de aquella Si donchs no son flaquers nomenats o, scrits en lo memorial del Mostaçaf sots ban o, pena de perdre lo pa e, de L sous per cascu e per cascuna vega (fol. LII r.) E forners. da que sera fet lo contrari. E que tots los flaquers qui del dia present en avant volran pastar vinguen al dit Mostaçaf per esser scrits per aquell en altra forma no gosen pastar sota lo dit ban. Del qual hage lo Mostaçaf la terça part e, lo acusador laltra terca part e, la restant terça part per les Obres dels murs e, valls de la dita Ciutat. Retenense empero los dits Consellers. etc. Fou publicada a IIII. de Febrer. M.CCCC.LXXIIII.

36 m

[1462, setembre, 9. Barcelona]

Que tota persona puga pastar pa per vendre.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los Consellers e, promens de la dita Ciutat per tenir aquella habundosa e, proveyda de vitualles que tot hom e, tota dona encara que no sien flaquers que vullen pastar e, coure axi en forns daltri com en lo de llurs cases Pa de flequa e, pa de çedaç per vendre maten en lo pa de flequa cuit X. onces e, en lo pa de cedaç cuit XV. onces. o, puguen fer sens incorriment de alguna pena. e, encara lo pa de puia puguen vendre al forn desus dit, fou publicada a VIIII. de Setembre M.CCCC.LXII. Retenense empero etc.

36 n

[1375, febrer, 27. Barcelona]

De no coure ne aportar pa al forn en la mitia nit.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf. Ordenaren los Consellers e, promens de la Ciutat que algun flaquer o flaquera ne altra persona no gos portar pasta ne pa a ningu forn per coure apres la squella de la Seu, e, abans del seny del lladre sots ban de CC sous per cascuna vegada Dels quals hauran la meitat lo acusador. Declarat empero que lo dia de tots Sancts puguen coure totes les hores que ben vist los sera, com sia veritat que redunda tot en benefici e, repos dels defuncts e sia ya enconsuetud de ferse axi. Fou publicat lo present capitol tant solament fins al declarat en lany. M.CCC.LXXV. ha XXVII. de Febrer.

36 o

[1412, juliol, 7. Barcelona]

Que algun Flaquer o, flaquera, Fariner o, farinera Bescuyter o, bescuytera no gos fer bescuyts sino dels forments que la Ciutat te per sa provisio.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los Consellers e, promens de la Ciutat que tots flaquers o, altre qui per ells o en nom dells usara del dit Offici, Encara tot Flaquer e flaquera fariner, o, fariner o farinera bescuyter o bescuytera o nengu dells o, altra qualsevol persona que volra pastar pa o, fer bescuyt per vendre hage apendre del forment que la dita Ciutat a novellament comprat e, fet venir per a provisio de la dita Ciutat e, singulars de aquella e no daltre sots ban a cas (fol. LII v.) Dels Flaquers. cu e per cascuna vegada que contrafara de CC. sous e si pagar nols pora estara pres en lo castell del veguer aytants dies com ha sous en lo dit ban.

Retenense empero los dits Consellers e, Promens etc. Fou publicada a VII. de Juliol. M.CCCC.XII.

36 p

[1527, juliol, 12. Barcelona]

Que los qui pastaran pa fora los suburbis de la Ciutat per, a vendre sien tenguts posar en lo pes de quiscuna coerna de pa cuit VIII. onces mes del pes que los flaquers he altros pastans de la dita Ciutat posen.

Item com per desliberatio del consell Ordinari de la dita Ciutat celebrat a XIIII. del mes de Desembre propassat sie stat Ordenat y ab veu de crida publicat en la dita Ciutat que totes i qualsevol persones que volrien portar o fer portar y vendre en la dita Ciutat de les parts foranes de aquella pa cuit o poguessen liberament fer posant en quiscuna coerna del pa cuit tant solament lo pes acostumat posar per los flaquers de la dita Ciutat que les hores era de XVI. onces per coerna. E com els honorables Consellers o promens hage aparegut segons la varietat del temps deure mudar E, variarse las ordinations, Per tant havent per sospesar la ordinatio y facultat desus dites statuiren i Ordenaren los dits honorables Consellers y promens que daqui avant qualsevol persones que pastara pa per vendre fora la dita Ciutat en los suburbis e termens o territori de aquella hagen o sien tenguts posar en lo pes de cascuna coerna de pa cuit VIII. onces mes del pes que los flaquers y altres pastants pa per vendre en la dita Ciutat acostumen posar, en cascuna coerna sots ban de L. sous y de perdre lo pa que lo sera trobat en que no fos lo dit pes de VIII onces. mes per coerna de pa cuit a quiscu e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari. Dels quals bans la una part sera del Official executant laltra terça part del acusador si ni haura e, la restant terça part de les obres dels murs e, valls, de la dita Ciutat. Fou publicada a. XII de Juliol M.D.XXVII. Retenense empero los dits Consellers e promens.

36 q

[1486, juny, 16. Barcelona]

Que les farines de la Ciutat. e que seran portades de fora per vendre sien portades a la torre nova de mar, e, aqui venudes. Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mossen lo Vaguer Batle, Mostaçaf, e, Administrador de les Plaçes de la present Ciutat de Barçelona ço es de cascu dells quan ha sguart a ser jurisdictio per evitar los fraus ques fan en les farines ques venen, e, los dans que son donats als drets de la dita Ciutat en los dies pasats ab veu de publica crida per ordinatio dels honorables Consellers e Promens de aquella. Fou notificat que persona alguna (fol. LIII r.) E Flaquers. de qualsevol stament o conditio sie no fos licit o permes directament o indirecta palesament, o, amagada vendre, o fer vendre en la dita Ciutat, o, suburbis de aquella, Farines algunes sino a la torre nova de mar, hon es estat en lo passat vendre acostumat. E mes que totes farines que de fora la dita Ciutat per terra o per mar en aquella seran portades, hagen esser descarregades a la dita torre e en aquella, e, no en altra part venudes sots ban de. L. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari segons en dita ordinatio es mencionat e, sia vist que alguns no temens nostre senyor Deu ne les penes en aquella posades contrafaran a les dites coses ordenades per tant a maior cautela los dits Consellers, e, promens an ordenat que ab tenor de la present aquelles sien altra vegada tornades manifestar, Notificant, a, totes persones qui lo contrari del que desus es estat statuit attemtaran fer seran executades en lo dit ban de L. sous per cascuna vegada com dit es sens gratia, e, merce alguna compartit entre les parts en dita crida ya feta mensionades. Fou publicada a XVI. de Juny. M.CCCC.LXXXVI.

36 r

[1492, octubre, 5. Barcelona]

Que pa no sie venut ni pastat per dingun foraster en ostal ni posada alguna ans lagen a fer comprar en les plaçes los hostalers e no pastarlos ne, Item ordenaren los honorables Consellers e promens que alguns ostalers o ostalera tavarners o tavarneras o, altres qualsevol persones que lloguen o fassen llogar cambre, o, cambres o tingan en cases llurs ostes alguns no gosen nels sia permes ni licit en manera alguna pastar ne fer pastar directament o indirecta per provisio dels dits hostes ans lo agen a comprar pendre o fer comprar en les places e altres llochs hon lo dit pa de flequa sera venut sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de C. sous. Dels quals bans sien fetes tres parts etc. Retenense los honorables Consellers etc. Fon publicada a V. de Octubre M.CCCC.LXXXXII.

36 s

[1513, juliol, 7. Barcelona]

Scandall fet per los honorables Consellers, e, Mostaçaf dels forments per saber quin pes deu, esser posat en lo pa per los flaquers, e, forners e altres que pasten pa per vendre en la dita Ciutat.

Diious que comptavem VII del mes de Juliol de M.D.XIII. los honorables Consellers y Consell Ordinari de la Ciutat de Barçelona o la mayor part de aquells congregats y aiustats en lo verger de la Casa del Consell de la dita Ciutat. Volens posar en degut ordre lo scandall que se acostuma fer per lo honorable Mostaçaf de la dita Ciutat dels forments e, per saber quin pes deu esser posat en lo pa per los forners, e, (fol. LIII v.) Dels forners. Flaquers y altres qui pasten pa per vendre en la dita Ciutat y per remoure tota manera de sospita, o, difficultat en lo dit escandall se acostumen de seguirne algu. Agut sobre aço lo vot y parer del honorable Mostaçaf de la dita Ciutat qui es hu del dit Consell per lo be, e, utilitat de la dita Ciutat acostumen Ordenar. Ordenaren la tariffa devall scrita volent que aquella daçi avant sia tinguda axi per lo dit Mostaçaf qui de present es com per los altres Mostaçafs qui per temps seran y per los dits Flaquers y forners y altres qui pastan o, per avant pastaran pa per vendre

en la dita Ciutat. Sens fer altra tarifa, o, scandall la qual tariffa es segons se seguex. Aço es que valent en la dita Ciutat la quortera del forment a XX. sous se hagen a posar per los dits forners e flaquers, e, altres de sobredits en lo dobler del pa blanc cuit VIII. onces. Valent XVIIII. sous la quortera hagen a posar en lo dit dobler de pa blanc e cuit VIII. e mitge. E valent XVIII. sous la quortera VIIII. onces. E valent a XVII sous la quortera VIIII onces e mige. E valent XVI. sous la quortera X onces. E valent XV sous la quortera X onces e mige. E valent XIIII sous la quortera XI onces. E valent XIII sous la quortera XI onces e mige. E valent XII sous la quortera XII onces. E valent XI sous la quortera XII onces e mitge E valent X sous la quortera XIII onces. Sots ban de X sous e de perdre lo pa que sera contrafet a quiscu dels dits forners, e, flaquers y altres que pasten, o, per avant pastaran pa per vendre en la dita Ciutat e per cascuna vegada que sera contrafet.

Item statuiren, e, Ordenaren los honorables Consellers y promens que totes les altres ordinations sobre lordre del pastar, e, flaqueiar en la dita Ciutat per los honorables Consellers, e, promens en lo passat fetes e, los bans per observatio de aquells imposats sino en quant fossen vistes obviar o contrariar a la present tariffa o scandall y ordinatio sien y estiguen, e, romanquen en llur forsa y valor. Dels quals bans sien fetes tres yguals parts la una etc.

Retenense empero los dits honorables Consellers y Promens poder etc.

37

[Ordinacions referides als carnissers i al comerç de la carn de moltó, i normes, en general, encaminades a controlar la qualitat de les carns que es consumien a Barcelona]

37 a

[1448, juny, 18. Barcelona]

(fol. LV r.) Dels carniçers, e, Molto. Ordinations de las Carns. de Molto. e, dels Carnices.

La Crida que cascun any se acostuma de fer per los Consellers de la present Ciutat de Barçelona com volen fer asegurar e, provehir per tot lany de Carns de molto.

Ara oiats per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona Ordenaren los Consellers e Promens de la dita Ciutat per bon stament de la dita Ciutat e dels ciutadans e, habitadors de aquella e de tots altres qui en aquella convenen, E, per tenir la dita Ciutat habundosa de carns de moltons Co es que los Carnicers qui per temps de un any qui comensara a la festa de pascha de la Resurrectio de nostre Senyor deu Voldran tallar de les dites carns en les carniceries de la dita Ciutat ço es que cascu de ells en les taules que ans de la dita festa hauran empreses e, tendran per tallar les dites carns sens creixer ni diminuir lo nombre de les dites taules. Que les dites taules tindran complides e bastes de Carns de moltons quiscuns dies carnals segons la seguretat que faran a for empero e, a rao de tants diners la lliura ultra los III diners per lliura de la impositio pero si voldran tallar a meins del for dels tants diners queu puixen fer sens diminuir la dita impositio fou publicada a XVIII. de Juny M.CCCC.XXXXVIII.

Item Ordenaren los honorables Consellers e, Promens que tots los carnicers stans e, habitans en la present Ciutat o en lo territori de aquella qui voldran asegurar de tallar Carns de Molto per tot lo dit any agen afer la dita seguretat de aci a tal dia primer vinent per tot lo jorn Que comptaren tant del present mes de.

Elegint quiscu taules o taula per tallar sert nombre de moltons per cascun dia carnal e dins los dits dies se aien a venir ab los honorables Consellers sobre les dites seguretats faedores. Fou publicada lo sobre dit dia y Any.

37 b

[1493, abril, 9. Barcelona]

Que los Carnicers que acostumen de tallar Carns que hagen a tenir les Carniceries bastes de carns del mati tro al vespre e, vendre de aquella a tots aquells qui demanaran al for que sera segurat als Consellers de la present Ciutat (fol. LV v.) Dels Carniçers. Primerament Ordenaren los Consellers e promens de la present Ciutat de Barçelona que tot carnicer. que acostum de tallar y vendre carns en les carniceries de la Ciutat que degua tallar e, tenir les carniceries bastes de carns tots dies del mati tro al vespre e, vendre aquelles a tots aquells quin demanaran sots ban de XXX. sous.

Item que tot Carnicer que a costum de tallar Carn haie e sia tingut de tallar ay tantes besties com li sera dit cascun dia per lo Mostaçaf sots ban de C. sous per cascuna vegada sera fet lo contrari. Fou publicada a VIIII de abril. M.CCCCLXXXXIII.

37 c

[1431, maig, 29. Barcelona]

De tallar les Carns de Molto de Manorca.

Ara oiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de barçelona Ordenaren los dits Consellers e, Promens de la dita Ciutat que qualsevulla Carnicer que tall o fassa tallar Carn de molto de la Hilla de Manorca hage a vendre la lliura de les dites Carns II. dines menis de les altres carns de moltons ques desfaran se tallaran en la dita Ciutat segons seran afforades per lo Mostaçaf sots ban de L. sous Barçelonesos per cascu e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Entenen empero los dits Consellers e Promens que si alguns carnicers voldran vendre la lliura de les dites carns dels moltons de Manorca a, menor for del desus dit o pusca fer licitament sens incorriment de dit ban.

Fou publicada a XXVIIII. de Maig M.CCCC.XXXI.

37 d

[1407, abril, 12. Barcelona]

[1479, maig, 6. Barcelona]

Que tots carnicers strangers qui voldran tallar Carns en la ciutat sien ben acullits e, ben tractats.

Ara oiats totom generalment que us fa ha saber lo honorable en T. Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona per ordinatio dels Consellers e, promens de la Ciutat de Barçelona que tots Carnnicers stranys qui voldran tallar carn de molto, de bou de vedells e, altres carns scorxadices en la dita Ciutat seran ben acullits e, ben tractats en aquella seran defesos de tot hom qui iniustament los volgues fer tort, o, sobres algunes Fou publicada a. XII. de abril del any. M.CCCC.VII. e, a, VI de Maig MCCCC.LXXVIIII.

37 e

[1393, abril, 9. Barcelona]

Que nos puga vendre carn sino en les Carniceries.

Item que algun carnicer o son misatge no gos vendre ne tallar (fol. LVI r.) e del Molto carn de bou o de vadell ne altre Carn en gros ne a, menut en lo escorxador ne en casa ne en altres llochs sino en les Carniceries publicament sots ban de XX. sous. Publicada. a 9. de Abril M.CCC.LXXXXIII.

37 f

[1393, abril, 9. Barcelona]

Que hagen a donar just pes.

Item que tot Carnicer sie tengut de donar be e llealment lo pes de les Carns que vendra. E aquel carnicer que no dara dret pes als compradors que cascuna vegada que y sera trobat pac per ban si la carn que vendra o venuda haura sera mitia, lliura. carnicera o de mitia lliura avall si lo menis pes sera de malla. haia munt XX sous. E de malla avall per poc que sia lo meins pes III. sous, e perda la carn E si la dita carn sera de mitia lliura hamunt en que lo meins pes sera trobat. Que si lo meins pes se pot salvar ab hun Corto de onces que lo carnicer no pac ban la primera vegada del dit meins pes. Mes que perda tant solament la carn E si de una vegada amunt es trobat en un dia en meins pes ques puga salvar en un corto de onça. que per cascuna vegada ha amunt pac V. sous E si lo dit meins sera de mes de corto de onça o de malla amunt pac per quiscuna vegada XX. sous. E en aquest cas perda la carn hon lo meins pes sera trobat. Publicat a 9 de abril. 1393.

37 g

[1398, abril, 29. Barcelona]

[1435, gener, 27. Barcelona]

Que la Carn de mitga lliura en avall se age a pesar ab los pesos menuts sents posar res davant en la balansa.

Item[850] Que algun carniser o son misatge o altra persona que vena a tall carns en la dita Ciutat no gos pesar de mitga lliura avall de carn ab lo pes de mitga lliura ne ab altre pes posant [...] davant ans la hage a vendre ab lo pes menut segons que li sera demanat e, qui contrafara pagara quiscuna vegada X. sous de no fer tornes de fetge en la carn de molto.

[...] los dits Consellers e promens que los dits carnisers no pugen fer tornes a la carn del molto que vendran del fetge del molto sino a aquells qui u demanara [...] sots ban de XX. sous. Entes empero que lo dit fetge hage esser bo e net sots lo ban demunt dit. Publicat lo sobredit die e any. Que hagen a fer dinada e, dues de carn a, obs de aucells Item. Que el carniser e, altra persona qui tall carn en la [...] hage ha [...] (fol. LVI v.) Dels Carniçers. tots aquells quen demanaran a obs de ocels sots de X sous pero que la dita carn que vendran a obs de ocels puixen vendre a mens pes e a ull. Foren publicades a. XXVIIII. del mes de Abril M.CCC.LXXXXVIII. E apres a XXVII. de Janer M.CCCC.XXXV. Fonc feta ordinatio que los carnicers puguen un diner de carn sens pes e, a ull, a obs de Aucells sots ban de XX sous.

37 h

[1392, abril, 9. Barcelona]

Que algu no gos vendre ni comprar carn sino a pes.

Item que alguna persona de qualque conditio sie no gos comprar ne vendre dins carniseries ne fora meins de pes alguna carn ne procur encara ab altres dins les carniseries ne de fora meins de pes alguna carn sino segons lo preu que ordenat hi es per los Consellers e Promens de la dita Ciutat e qui contra fara pagara per ban cascuna vegada X sous e, si nols pot pagar estara pres X dies en lo castell.

Que tot carnicer vena la Carn a pales.

Item que tot carnicer vena a pales les Carns en les carniceries e, no en altres llochs e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX. sous.

Item que dingun carnicer ne missatge seu no gos vendre ninguna carn sino a pes exceptats Caps e frexures e que tota carn la dega vendra publicament e, a pales dins les carniceries E encare que no vena Caps ne peus de Porchs ne de nenguna altra bestia a pes e,

[850] El text que segueix fins al final d'aquesta plana apareix molt esborrat. Malgrat tot hem fet la transcripció el més acuradament possible.

qui contra fara pagara per ban cascuna vegada X sous. Fou publicada a VIIII. de abril. M.CCCLXXXXII.

37 i

[1405, febrer, 25. Barcelona]

Que tot carnicer que tall hage a dar de aquella carn a totom lliberalment.

Item ordenaren los honorables Consellers y Promens que tot carnicer que tall Carn en qualsevol taula de carniceria de la present Ciutat hage a dar de aquella carn que tallara ha totom lliberalment segons que voldra per sos diners e que nols gosen dir que prenguen Caps, Peus, Frexures, Candeles. ne altres coses de mes que sots color e nom de carn de aucels no gosen vendre alguna Carn sens pes ne pendre de aquella si no tant com pesara segons lo for a ques vendra sots ban de. C. sous a cascu e per quiscuna vegada. Fonc publicada a XXV de (fol. LVII r.) E del Molto. febrer del Any M.CCCC.V.

37 j

[1397, març, 1. Barcelona]

[1397, març, 17. Barcelona]

Que cascun Carnicer hage a tenir complits pesos de totes aquelles carns que vendra.

Ara oiats per manament del mostacaf ordenaren los Consellers e, Promens de la Ciutat que tot carnicer hage a tenir daci avant Compliment de pesos de totes aquelles Carns que vendran sots ban per cascuna vegada de XX. sous.

Que tot Carnicer que sera trobat en meins pes hage de fer compliment request que sia per lo Mostacaf o pesados.

Item per manament del Mostaçaf Ordenaren los Concellers e, promens de la present Ciutat que tot Carnicer qui daci avant sera trobat en meins pes hage en continent que sera request per lo dit Mostacaf o sos pesados fer compliment al dit pes de aquella carn matexa que venuda e lliurada haura la peça sots ban de XX. sous E si a aço recusara ho no o voldra fer que per cascuna vegada que sera request o no ho cumplira sia caigut en lo dit ban Dels quals bans haura lo mostaçaf les dues pars e lo acusador la terça part.

Retenense empero los dits Consellers e, Promens que si aquests bans o en alguns dells havia algunes coses obscures o, dubtoses que ells o aquels qui per ells hi seran asignats les puixen esmenar e interpretar aytantes vegades com se vullen a llur coneguda.

Fou publicada primer dia de Marc. y a XVII. del matex M.CCCLXXXXVII.

37 l

[1478, març, 25. Barcelona]

Que carn de molto Ovella, e Anyell nos puixe tallar en hun matex pilo.

Ara oiats totom generalment de part del honorable Mostacaf Que com la Sperientia hage monstrat los dies passats esser se fets molts abusos en les coses deius scrites no solament en dany dels poblats de aquesta Ciutat mes encara dels drets de la cosa publica de aquella E no es dupte tals abusos sien continuats si per ordinatio no y era provehit. Per tant Ordenaren los honorables Consellers e, Promens de la dita Ciutat que no sia licit o permes a qualsevol Carnicer o misatges de aquell palesament o amagada tallar o fer tallar carn de Molto e carn de Ovella, o de Anyell en hun matex pilo E si algu sera trobat fer lo contrari aquell incorregue en ban de LX sous per cascuna vega (fol. LVII v.) Dels Carnicers. da e de esser privat ipso facto per hun any del exercissi del dit Offici. Fou publicada a XXV. de marc M.CCCCLXXVIII.

37 m

[1479, maig, 6. Barcelona]

E mes avant qui contrafara pagara Encara que en les tals Carniceries agues molts pilons ne fos de diverses persones per ban cascu e per quiscuna vegada de LX. sous Fou publicada a VI de Maig MCCCCLXXVIIII.

37 n

[1479, maig, 6. Barcelona]

Que en Carniceria hon se talla Molto nos tall Boch. Ovella ne Cabra.

Item quen alguna Carniseria de Barcelona hon se tall carn de molto algun carnicer ne altra persona no gos tallar ne vendre carn de boch. ne de Ovella ne de Cabra, E, axi matex que en alguna carniceria de Barçelona hon se tall carn de boch ne de Ovella ne de Cabra algun Carnicer no gos tallar ne vendre Carn de Molto e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada LX sous. E si pagar nols pora estara pres LX. dies. al Castell. Fou publicada a VI de Maig M.CCCC.LXXVIIII.

37 o

[1393, abril, 29. Barcelona]

De no mesclar huna Carn ab altra.

Item que algun Carnicer no gos mesclar ne vendre una carn ab altra ne fer tornes ha altre bestia sino de aquella matexa e qui contrafara pagara per ban cascuna X sous. Exceptat empero que pusquen mesclar molto ab molto.

De no enronyonar ne anyedir als ronyons.

Item que algun carniser o altra persona de qualsevol conditio sie que vena Carns de moltons de Ovella de Crestut Boch o de Cabra no gos enronyonar o anyadir als ronyons de ninguna de las ditas carn sots ban de X. sous Fou publicada a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

37 p

[1479, maig, 6. Barcelona]

Que per los portals no puixen entrar Moltons. Ovelles. e Anyells ne altres bestiars tots plegats.

Item Ordenaren los honorables Consellers e Promens per tolre tota dispositio de esser comesos fraus per tal que lo portaler o altra persona en aço destinada pus falsament puixe nombrar los bestiars que entraran per lo portal. Que entrant Moltons no puixen ab aquells entrar Anyels Ovelles e, altres bestiars mesclats ans cascuns de aquels entren de saparats e distincs E si seran trobat per algu fer lo contrari mesclant palesament o amagada dits bestiars encorrega en ban o pena de L sous.

Que en lo scorxador hon scorxen moltons no puixen scorxar Ovelles (fol. LVIII r.) E de Molto. Anyels e altres Bestiars.

Item[851] Ordenaren los Consellers e Promens per los respectes desus dits que daci avant en lo escorxedor en lo qual se escorxen Moltons algu no puixa scorxar Ovelles, Anyells, o altres bestiars sots ban de L. sous e de perdre lo bestiar lo qual lo Mostaçaf sen puixe o sen hage liberament aportat.

Foren publicades les presents dos ordinations a VI. de Maig. M.CCCC.LXXVIIII.

[851] En aquesta plana la tinta negra original està molt esborrada. Alguns paràgrafs han estat resseguits posteriorment.

37 q

[1393, abril, 29. Barcelona]

De no tenir Carn amagada.

Item han Ordenat los Consellers e Promens que algun Carnicer de qualque conditio sie no gos tenir carn amagada sots la taula ne en altre lloch sino publicament e a pales per vendre a tots aquells quin demanaran sots ban de X sous. E si pagar no los pora estiga pres X. dies en lo castell.

Que tot Carnicer qui vendra e, tot comprador qui comprara ab sagrament hage a dir al Mostaçaf lo preu que haura venut e comprat la carn.

Item han Ordenat los Consellers e Promens que tota persona qualque stament sie qui compra de les carns de moltons de Cabrits, de Bou, de Vadell o de altres carns hage a dir veritat ab sagrament si request ne sera per lo dit Mostaçaf, e per sos pesadors del preu que li haura costat la carn que comprara haura, E qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous. E si pagar nols pora X. dies al castell. Foren publicades a XXVIIII. de Abril M.CCC.LXXXXIII.

37 r

[1397, octubre, 12. Barcelona]

Que tota persona que per lo Mostacaf sera requesta de fer sagrament lage de fer.

Ara oiats per manament de honorable Mostaçaf Ordenaren los Consellers e, Promens de la present Ciutat que tot carnicer o, altra qualsevol persona que sera requesta per lo Mostaçaf de fer sagrament sie tengut de ferlo e si fer nol voldra que lo Mostaçaf lo meta en la preso del vaguer e de alla no isque fins lage fet. Fou publicada a XII. de Octubre. M.CCCLXXXXVII. Retenense empero los concellers e, promens etc.

37 s

[1399, abril, 29. Barcelona]

Que carnicer no pusque comprar per revendre.

Item que algun carniser o son misatge no gos comprar alguna carn si sera per revendre e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX sous. De no tenir fora la taula de les dites Carns. (fol. LVIII v.) Dels Carnicers

Item que algun carnicer o, son misatge o, altra qualsevol persona de qualque conditio sie no gos tenir Carns o lleus o, Ventres de qualque manera o natura sien Fora de la taula sots ban de V. sous qui contrafara per quiscuna vegada.

De no tenir carn que sia venuda.

Item que algun Carnicer no gos tenir en la taula ne en la carniceria en public ne en amagat carn que sia venuda ans que tota aquella carn que aqui tindra hage a vendre a tots aquells quen demanaran segons la forma demun dita e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. V. sous.

De no dexar vergues ne botons.

Item que algun Carnicer o son misatge que vena a tall Moltons, o porchs no gos dexar en les pesses de les dites Carns quis vendran a menut o en gros vergues ne botons ne alguna altra cosa qui no sia bona a meniar sots ban de X. sous. Foren publicats los sobrescrits quatre capitols ha XXVIIII de Abril M.CCCLXXXXVIIII.

37 t

[1415, octubre, 24. Barcelona]

De no vendre lo budell gras a pes.

Ara oiats per manament del honorable Mostacaf Ordenaren los Conselles e, Promens per bon stament del public de la present Ciutat que daqui avant algun carnicer de la dita Ciutat termens e, territori de aquella. o alguna altra perçona que desfassa tall e, vena Carns de Molto de Ovella e de Crestat dins la dita Ciutat o, los termens y territori de aquella no gos vendre a pes ab alguna de les dites carns lo budell gras quis te ab los cortes detras de les dites carns ans quant vendra lo dit budell hage aquell vendre sparcament sens algun pes e, qui contrafara pac per ban cascuna vegada XX. sous fou publicada a XXIIII. de Octubre M.CCCC.XV.

37 u

[1393, abril, 29. Barcelona]

Que caps e frexures sien venuts sens pes.

Item que tot carnicer puixe vendre sens pes Peus. Caps, e Frexures de qualsevol besties sots ban de LX. sous.

Que los Caps de les besties se hagen ha vendre separats. e en diner sos lloch e, los ventres de molto. per Ciutat.

Item que alguna persona no tinga ne gos tenir en un lloc per vendre caps de Ovelles, ab caps de Moltons, mes que los ventres dels Moltons puixen esser portats per Ciutat a vendre E los ventres los budells de les Ovelles o, dels Bochs hagen a esser venuts a la riera prop lo portal de sancta Eulalia o, en lo pont aqui es no em (fol. LVIIII r.) E de la Carn del Molto. bargant lo passatge de les gens E, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous.

Que tornes nos ixan fer de caps ni peus ni de frexures.

Item que algun carnicer o altra qualsevol persona no puixa fer tornes de Caps ne de peus ne de frexures, ne de algunes besties sots ban de V. sous.

Entes empero que si algu volra tornes de las horelles. o, del morro del Porch que dit Carnicer lin puga lliurar. sens incorriment de algun ban declarat encara que los dits carnicers puguen fer tornes de les barres del porch. Que cascun cap hage un nuu llevat que sia exceptat de bou e de vadell. e de Boch.

Item que tot carnicer hage a llaxar en cascun cap de molto e, de tota bestia hun nuu del coll exceptat en cap de bou e de Vadell e, de Boc e, qui contrafara pagara per quiscuna vegada. X. sous.

Que los Compradors de la impositio no gosen pesar sino en les carniceries.

Item que algun comprador o, Collidor de la imposisio de les Carns no gos pesar nenguna manera de carns sino en les Carniceries de la Ciutat de Barcelona sots ban de. L. sous. Foren publicat los demunt dits sinc capitols ha XXVIIII. del mes de Abril. MCCCLXXXXIII.

37 v

[1395, març, 4. Barcelona]

Que en la Coresma nos puixe vendre carn sino en la carniceria maior.

Ara hoiats per manament del honorable Mostacaf Ordenaren los Consellers e promens de la Ciutat que per tolre molts inconvenients e abominations desplasents ha Deu e, a gents e, per profit del be public de la dita Ciutat que algun carnicer o altra persona durant la Sancta Coresma no gos tallar o fer tallar vendre, o, fer vendre carns escorchadisses viues o mortes en algun lloch de la Ciutat de Barçelona sino en la Carniceria maior e, en aquella taula e, per la forma e manera que sera ordenat per lo dit Mostacaf sots ban de C. sous e perdran les carns que venudes e tallades hauran.

De vendre a quiscu. quin demanara e donar dret pes.

Item que tot carnicer o altra persona que hage acostumat de tallar carns per vendre degue e sia tengut vendre les carns que (fol. LVIIII v.) Dels Carniçers tallara a totes aquelles persones qui demanaran e dar al comprador tanta Carn com ne volran e, dar dret pes als compradors sots ban de X sous.

Foren publicats los dits dos capitols a IIII. de Mars. M.CCC.LXXXXV.

37 x

[1449, juny, 18. Barcelona]

Que los que tallaran Carn el dia de divendres e altres deiunis no tallen a pales.

Item Ordenaren los dits Consellers e promens que daci avant qualsevol carnicer de la dita Ciutat no gos ne sia licit ne permes en los dies de divendres, deiunis ni altros dies en los quals es prohibit e no es acostumat tallar carn publicament en la dita Ciutat e, encare en lo temps de la Sancta Coresma tenir ne tallar la dita Carn en lloc pales o, vistos ans la hagen a tenir en lloc amagat e, tal que la gent qui passara per la via publica no la puguen veure, en dinguna forma sots ban a cascu que fara lo contrari per cascuna vegada de XX. sous. Fou publicada a XVIII. de Juny M.CCCC.XXXXVIIII.

BIBLIOTECA VIRTUAL

37 y

[1449, juny, 18. Barcelona]

De no tenir hun Carnicer mes de tres taules.

Item Ordenaren los Consellers y promens per utilitat de la cosa publica e conservatio de ben avenir del offici dels Carnicers que de la festa de sanct Joan de iuny y primer vinent en quant algun carnicer no gos ni li sie licit ni permes tenir ni fer tenir directament ne indirecta palesament ne amagada mes avant de tres taules de carnicers ço es una aventallosa una cominal e, una sotil e, les calitats de les dites taules hagen esser designades per los honorables Consellers e, Mostaçaf de la dita Ciutat. E que las ditas taulas son aventallosas e que les cominals, e que les sotils son mencionades en un memorial o, matricula ques en scrivania de la casa del consell de la dita Ciutat. E aquells dels dits carnicers qui contra la present ordinatio fara o vendra incorrega en ban de C. sous cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada lo sobredit dia e, any.

37 z

[1401, juliol, 6. Barcelona]

De no tenir carns que puden.

Item que algun Carnicer o son misatge no gos tenir o, fer tenir portar o fer portar en les carniceries palesament o amagada carns que puden sots ban de XXXX. sous per cascuna vegada que contrafa e, a trobat sera e perdra les carns les quals lo dit Mostaçaf faça llensar. Divendres a VI de Juliol M.CCCC. e, I. Los honorables Consellers ab promens moderaren e tempraren lo propdit ban de XXXX. sous a XX. sous. (fol. LX r.) E, del Molto.

37 aa

[1476, maig, 7. Barcelona]

Que Carns mortes fora la Ciutat encara se puixen dir esser socorregudes nos puixen metre en Ciutat.

Ara hoiats totom generalment per part dels honorables Mossen lo Regent la Vegaria. Balle, e, Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona ço es de cascu dells tant com se pertany a sa yuradictio. Com sperientia hage mostrat que moltes carns fora la dita Ciutat axi de moltons

com de altres son meses en la dita Ciutat e, tallades en les carniseries sots color de esser carns socorregudes. E, sie trobat per informatio de metges e altres persones expertes que les dites carns son causa de moltes indispositions en los cossos humans. Per tant los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat lloants y aprobants altres Ordinations sobre aço en lo passat fetes sino en quant fossen contraries a les cosses deius scrites. Ordenaren que no sia licit a carnicer o a carnicers o, a, altres qualsevol persones de qualsevol, ley, stat, o, conditio sien palesament o amagada, directament o,indirecta ni per qualsevol inginy stutia, o, art metre dintre la present Ciutat per los portals ne per qualsevol altres llochs Carns de qualsevol spetia sie fora los murs de aquella sien mortes no obstant fos dit sien socorregudes o spenyades o en qualsevol manera mortes. E, aso. sots ban de perdre la carn e, de XX. sous per cascun e per cascuna vegada que sera fet lo contrari. E si aquell que sera caygut en dit ban no pora pagar stiga en la preso continuos. XX. dies.

Que no sie licit ni permes als carnicers vendre les dites Carns a tall ni ha ull.

Item Ordenaren los dits Consellers e promens per obviar a la infectio que de dites carns mortes se pot subseguir que no sia licit a qualsevol carnicer o carnicers o a altres qualsevol persones de qualsevulle, Ley stat, o, conditio sien vendre dites carns a tall ni a ull ni en altra qualsevol manera en la dita Ciutat ne en los suburbis de aquella deça les creus E aço sots ban de X. sous.

Que no sia licit als Portalers ni a aquells del Cabassatge permetre que les dites carns mortes entren dins Ciutat e que o denuncien al clavari.

Item Ordenaren los dits Consellers e, Promens que no sia licit ni permes als portalers ne en aquells del Cabassatge qui han carn de gordar en los portals permetre, tolledar, o, donar comport directament o indirecta ni per qualsevol art o, manera que les dites carns sien meses en la present Ciutat ans ab tota diligencia prohibesen la entrada de (fol. LX v.) Dels Carniçers aquelles. E si res sabran en contrari ho agen a denunciar al Clavari no obstant qualsevol iurament o, manament que agues en contrari. E si cars sera. que algu de dits portales o, ministres faran lo contrari sia agut per privat del offici que tenen. Foren publicats los demunt dits III. Capitols a VII. de Maig. M.CCCC.LXXVI.

Que les Carns avols mortes e, o, socorregudes se hagen a tenir a la porta farrissa e aximatex porch fresch salpres, Carn salades, que sien maselles.

Item que algun carnicer ne alguna altra persona no vena Carns de besties offegades ne malaltes ne endarrocades ne per si mateixas mortes o, per llops o per altres besties sino fora lo portal de la porta farrissa. E, que aquell qui la vendra dega denunciar al comprador la conditio de la carn e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada C. sous e, perdra les dites besties offegades, malaltes o, enderrocades, e, mortes, per si matexas, o per los llops, o, per altres besties de les quals sien del Mostaçaf les dues parts e, la terça part del acusador Fonc publicada a, XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

37 ab

[1393, setembre, 9. Barcelona]

Apres divendres a VIIII. dies del mes de Setembre del dit any. los honorables en March Çarrovira. Bernat serra, e Fransesch marquet, Consellers e, los altres Consellers Companyons llurs en aquest acte absents declararen ab consell del honrat micer berenguer Vives advocat e, altres promens de la Ciutat que puis la carn en lo present capitol contenguda sera a la porta farrissa daqui no puga esser llevada tro, sia venuda e llansada sots lo dit ban.

Item que algun carnicer o son misatge o alguna altra persona no gos metre dins la Ciutat sino de dies publicament e, a pales moltons, bochs, vadells, bous, ne algun altre bestiar mort per si matex malalt, o, enderrocat, o, per llops o, per altres besties mortes. Lo qual

bestiar axi mort o enderrocat haie a portar dreta via a la porta farrissa hon son acostumades de vendre aytals besties o carns. E qui contrafara pagara per ban cascuna vegada C. sous e, perdra les besties o que en la dita manera dins la dita Ciutat meses o, portades haura. Fou publicada lo prop dia y any susdit.

37 ac

[1397, febrer, 9. Barcelona]

Que lo Mostaçaf puixe fer iudicar axi carn com volateria com altres coses si puden.

Item mes Ordenaren los dits Consellers e promens que si ab dit (fol. LXI r.) E de la carn de Molto. Mostaçaf sara semblant que en les places o, altres llochs haura Carns fresques o salades o volateria, o pex que lo dit Mostacaf puxa fer iutiar les dites carns o volateria e, peix per dos o tres promens menestrals e, aço per tal con aquelles que venen de les dites coses son plenes de la odor e no ho senten tambe e, se favorien molt per lo propi interes e per conseguent no poden be fer lo dit iutiament sagrament en poder del dit mostacaf que be e lealment se hauran en iutiar les dites Coses. Fonc publicada a, VIIII. de Febrer M.CCC.LXXXXVII.

Retenense empero los dits consellers e, promens que si en los sobredits bans o, en algu dels havia algunes coses que sien obscures, o duptoses que ells o, aquells que per ells y seran assignats les puixen smenar declarar o interpretar aytantes vegades con se vullen a llur coneguda.

37 ad

[1445, maig, 21. Barcelona]

Que los portales presten sagrament e homenatge al Mostacaf que li denunciaran les carns mortes ques metran en Ciutat e per semblant les guardes de les imposicions.

Ara oiats per manament del Mostacaff de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables consellers e, promens de la dita Ciutat que daqui avant qualsevol persones que staran per guardas dels portals de la dita Ciutat haien e, sien tenguts prestar sagrament y homanatge en poder del dit Mostaçaf que denunciaran e, denunciar faran tots aquells qui metran Carns mortes, espenyades, o, que sien mortes per llops, o per altres animals sots ban de L. sous per cascu e per cascuna vegada que sera contrafet. E qui pagar nols pora que stiga en la preso comuna per cascun sou hun dia de la qual pena no puga esser feta remissio nen puixen esser dada llicentia de fer lo contrari.

Lo matex sagrament e, homanatge hagen a prestar en poder del dit mostaçaf les guardes de les impositions que denunciaran ha ell les dites carns mortes per si matex despenyades e, per llops o, per altras animals. Fou publicada a XXI. de Maig M.CCCC.XXXXV.

37 ae

[1426, setembre, 13. Barcelona]

Que nos puixa tenir llum en les Carniceries. pus lo sol sia axit.

Ara oiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barcelona per bon stament de aquella. Que daqui avant algun carnicer de la dita ciutat o, altri qui tall e, vena carns algunes en les carniceries de la dita Ciutat o, en alguna de aquelles no gos tenir ne cremar (fol. LXI v.) Dels Carniçers. llum dins les dites carniceries sino fins a la hora del sol exit tant solament e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous fou publicada a XIII. de Setembre. M.CCCC.XXVI. Retenense empero etc.

37 af

[1395, juny, 9. Barcelona]

De no degollar dins les Carniceries. ni fora aquelles.

Item que algun carnicer o son misatge no gos degollar, Moltons Cabrits, ne ninguna altra bestia dins les carniceries de la dita Ciutat ne de ffora sots ban de X sous. Declaren empero los Consellers e promens que los dits Carnicers o sos misatges puixen degollar en los scorxadors e, en los llochs acostumats de degollar. E que los cabrits se puixen degollar en la Cabrideria collint la sang en una guaveta o llibrell Dels quals bans haura lo Mostaçaf les dues parts e lo acusador la tercera.

De no llansar sutzures en les carniceries.

Item que tot carnicer o, son missatge no gos llansar o, fer llansar banyes ne caps ne peus ne nenguna altre sutzura dins les Carniceries ne fora aquelles Carniceries hagen a tenirles netes de totes sutzures sots ban de X sous Fou publicada lo prop dia demunt dit.

Item Per manament del Mostaçaf Ordenaren los Consellers e promens de la Ciutat que algun carnicer e cabrider ne altre qualsevol persona no gos ne de dia ne de nit llansar o, posar o, fer llansar o, posar banyes tossos, spines, ventres, sanch ne algunes altres qualsevol sutzures dins la carniceria ne en la cabrideria ne Plaça del blat sots ban de L sous per cascuna vegada que contrafet sera dels quals bans hage lo Mostaçaf com daltres dit Fou publicada a, VIIII. de juny M.CCC.LXXXXV.

Que bestiar no sia tret per mar o, per terra del territori sino hera de passatge.

37 ag

[1395, juny, 9. Barcelona]

Item que tot estrany o privat de qualsevol stament o condicio sie que menara o menar o portar fagua per mar, o per terra en la dita Ciutat algun bestiar gros o menut porchs o, truges que apres que lo dit bestiar sera vingut dins lo dit territori, o termens de Barçelona nol gos traure per mar ne per terra. Ne alguna persona estranya, o privada de qualsevol conditio sie no gos comprar per si ne per altre ni aportarlo a preu sert per traurel fora los termens de la dita Ciutat per mar o per terra. E, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada CCC sous. E, no resmenys perdra lo bestiar comprat haura, o venut havia en la dita forma aquell qui venut (fol. LXII r.) E del Molto. laura. Fou publicada lo propdit dia e any.

Entenen empero los dits Consellers e, promens que tots Carnicers e, altres persones qui metran de les dites carns en los dits territoris, o, termens lin puixen trer per pasturar e, no en altra manera. Declaren empero los dits Consellers e promens que si algun hom estrany passara per los termens e territori de la dita Ciutat algun bestiar gros, o, menut per cor que nol vulle tellar en la dita Ciutat queu puixa fer llegudament sens incorriment del dit ban empro que lo hom strany dit, hage a fer sagrament en poder del Mostaçaf de dir veritat quel dit bestiar hic pas per cor, e, voluntat quel vent en altre lloch.

37 ah

[1409, agost, 20. Barcelona]

Que tots Carnicers o, mercader que hage bestiar. Dins sert temps hagen menar aquell dins los termens de la dita Ciutat e que hagen ha desfer quisqun dia tant bestiar com lo sera manat per lo Mostaçaf.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers e Promens de la Ciutat de Barçelona que tot Carnicer o, mercader que hage bestiar ço es moltons, bous e, altre bestiar gros o menut hage aquells menar dins la vegaria de Barçelona o, de Valles dins VI. dies primers vinents en continent seguents. E, aquells qui han dins

Cathalunya, ço es fora las ditas vegarias de Barçelona e, del valles dins XX dies sots ban de perdre lo dit bestiar e, lo preu, e, la valor de aquell. E, que de bestiar no puixen vandre, ne, alienar, ne, en altra manera contractar ans hagen a menar o smenar dins los termens de la dita Ciutat sots lo dit ban dins lo temps desus dits. E, mes avant que tot carnicer que tallara, o tallar fara, carns en les carniceries de la dita Ciutat hage a desfer tots dies continuament tantes carns quantes per lo Mostaçaf lo es stat y a manat sots ban a cascu e, per cascuna vegada de C. sous. Dels bans etc. Retenense etc. Ara hoiats totom generalment per manament del Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers e promens de la Ciutat de Barçelona per bon regiment, e, utilitat de la cosa publica de aquella en la qual sovint aminua de carns. Que tot Carnicer o encara mercader de la dita Ciutat que hage bestiar ço es moltons, bous, e, altre bestiar gros, o menut acostumat de tallar en la dita Ciutat, ço es aquells qui an dins la vegaria de Barçelona de Golada, de Valles, de Moya, de Moyanes. dins VI. dies primers vinents. E, aquells quil an fora la dita vegaria, dins pro Cathalunya dins XX. dies continuament seguents sots ban de perdre lo dit bestiar e, lo preu, e, la valor de (fol. LXII v.) Dels Carniçers. aquell, e, que per tal que la dita Ciutat sia pus habundosa de carns no gosen ne deguen vendre ne alienar lo dit bestiar en tot ne en partida ne daquell ne en altra manera contractar ans la degan amenar o fer menar dins los termens de la dita Ciutat dins lo temps e, per la forma desus dita sots lo dit ban. Fou publicada. a XX. de agost M.CCCC.VIIII. Declare empero los dits Consellers e, promens que lo Mercader puixa vendre lo dit bestiar a carnicer, o, carnicers de la Ciutat, o, ha altre persona. Empero que age a fer venir dins los dits termens per tallar en la dita Ciutat segons desus es contengut. E que dels dits termens nol gos nel degue traure sens llicentia del dit Mostaçaf sots lo dit ban.

Dels quals bans tantes vegades com seran comesos sia guanyada la terça part al acusador, o, denunciador e, les restants dues parts al dit Mostaçaf e, a son Offici. Retenense empero los dits Consellers e Promens etc.

37 ai

[1411, febrer, 21. Barcelona]

Que candeles de seu nos puixen vendre en les Carniceries.

Ara hoiats totom generalment per manament del Mostaçaf a Barcelona que com de algun temps ensa alguns carnicers de la dita ciutat se sien mesos en obrar Candeles de seu e, aquelles vendre dins les carniceries de la dita Ciutat en gran dany e, periudici dels singulars e, habitadors de aquella ates que les carns fresques qui cascun iorn son tallades en les dites carniceries son enfectionades per les dites candeles que conmunament de si matexas retenen mal, olor. Per ço Ordenaren los Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bon stament del public de aquella que daqui avant algun carnicer strany o privat o altra qualsevol persona non gos tenir per vendre, o, en altra manera si donchs no per cremar a llur propi us de les dites candeles dits candeles de seu dins les dites carniceries, e, alguna de aquelles sots ban de V. sous per cascun e per cascuna vegada que sera fet lo contrari e, ultra axo de perdre les dites candeles que tindra dins en les dites carniceries. Fou publicada a XXI. de Febrer. M.CCCC.XI. En aquesta pero ordinatio no es entes si algun de aquells que acostumen portar de les dites candeles per vendre en la dita Ciutat encare dins en les dites carniceries per vendre de aquelles als dits carnicers per cremar a llur propi us.

Retenense empero etc.

37 aj

[1435, gener, 27. Barcelona]

Que carnicers no gos tallar carn strangera en lo temps de la sancta coresma, sino de la

terra.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf (fol. LXIII r.) E de la Carn de Molto. de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat de Barçelona per utilitat del public, e, dels singulars de aquella que per tot lo temps de la Coresma calcun carnicer que tallara, o, tallar fara en qualsevol taula o taules de carniseria en la dita Ciutat carn de molto o, moltons hage e, sie tengut tallar o, fer tallar carn de molto o, moltons de la terra tant solament e no molto, o, moltons stranger o strangers sots ban a cascu, e, per cascuna vegada faent lo contrari de L. sous. Que Carnicer, o altre persona na gos vendre carn sens pes en los dits dies de la Sancta Coresma.

Item ordenaren los dits Consellers e, promens de la dita Ciutat que quiscun carnicer o, altra persona per ell qui tall sie tengut dar a cascu que de la dita carn voldra comprar tanta carn a pes com demanara per sos diners e no pendre de la carn mes avant preu que valdra la carn, e, pesara al for ques vendra sots ban a, cascu e, per cascuna vegada fent lo contrari de. C. sous.

Que si carnicer algu tallara o fara tallar carn strangera que o hage ha denunciar lo misatge del Mostaçaf.

Item Ordenaren los Consellers e, promens de la dita Ciutat que si algun carnicer feye tallar algun misatge seu algun molto, o, moltons stranger o stranges o, age denunciar al Mostaçaf, o, als pesadors sots ban a cascun e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari de XX. sous. Foren publicats los demunts tres Capitols. a XXVII. de Jener M.CCCC. e XXXV. Retenense empero los dits Consellers e, promens. etc.

37 al

[1437, març, 23. Barcelona]

Que los moltons integres ensemps ab los fetges se agen a pesar a la romana abans de tallar aquells.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barcelona Ordenaren los dits Consellers e, promens per sessar totes fraus les quals se porien cometre en les Coses deius scrites que daci avant tots e, qualsevols carnicers, e, talladors que desfaran e, tallaran moltons en la dita Ciutat hagen, e sien tenguts de pesar los moltons entegres al pes de la Romana acostumat ensemps ab los fetges sens llevarne ne remoure aquells sots ban de X. sous a cascu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Que romaner. o pesador hage a llansar lo fetge si sera podrit.

Item Ordenaren los dits Consellers e, promens de la dita Ciutat (fol. LXIII v.) Dels Carniçers. que com lo molto sera pesat ensemps ab lo fetge aquell qui pesara a la romana com haura pesat lo dit molto ensemps ab lo dit fetge e, vent que lo dit fetge sia tot podrit age, e, sia tingut de moure, e, llevar aquell en lloch que no puixa servir. E si tot lo dit fetge no sera podrit sino la terca part age e sia tengut de moure e, llevar aquell tant com sera lo dit fetge podrit e, llansarlo en lloc que no servesca romanent en lo dit molto tant del fetge qui podrit no sera sots ban de X sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada, a, XXIII. de Març. M.CCCC.XXXVII.

37 am

[1476, maig, 7. Barcelona]

Que tot molto age esser portat a la romana per pesar ab botons e la verga e, lo cap, e si sera fet lo contrari ultra lo ban sien tallats per ovelles.

Item Ordenaren los dits Consellers e promens per obviar als abusos qui en les coses deius scrites son fetes que en tot molto que sera portat al romaner per pesar agen esser los

botons e, la verga e lo cap affi que los dits romaners puixen fer testimoni com vertaderament son moltons e si cas sera que algun molto vindra sens les dites coses no puixa esser tallat sino per ovella, e, ultra aço lo de qui fa encorreguen en ban de X. sous.

Que lo Mostaçaf ni lo Clavari ni altres persones puixen fer graties dels desus dits bans.

Item Ordenaren los dits Consellers e, promens que lo Mostaçaf, Clavari ni altres persones no puixen fer graties ne remissio dels desus dits bans sino ab determinatio del Consell de. XXXII. Foren publicats los demunt dits dos capitols a VII. de Maig M.CCCC.LXXVI.

Dels quals bans etc. Retenense empero los dits honorables. etc.

37 an

[1437, març, 23. Barcelona]

Que lo Imposicioner e, Carnicer no gosen pesar lo molto sens que no tinga tres peus, e, ab botons en la verga e, lo cap, e, si sera fet lo contrari ultra lo ban sien tallats per Ovelles.

Item Ordenaren los dits Consellers e, promens de la dita Ciutat que daci avant tots e, sengles Carnicers e, talladors o, altres qui aportaran los moltons per pesar al dit pes de la romana agen a, portar aquells cascun ab III peus los quals se agen a tenir en quiscun molto ço es los dos peus de tras ab los quals se acostumen de pesar, e, la un peu de aquells davant, E lo dit pesador qui pesara a la romana pus vege lo molto ab los dits tres peus tall ne lo peu davant e, apres pes lo dit molto e no proseesca a (fol. LXIIII r.) E, deles Carns de Molto. pesar en altra manera sots ban a, cascun, e, per cascuna vegada a, qualsevols que pesaran, e, portaran los Moltons a pesar de. XX. sous per cascuna vegada que sera fet lo contrari. fou publicada a. XXIII. de Març. M.CCCC.XXXVII.

37 ao

[1448, juny, 18. Barcelona]

Que les Carns no sien venudes a, meins for ha uns que a altres.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los Consellers, e, promens, que daqui avant algun Carnicer no gos ne li sie licit, o, per mes vendre directament, o, indirectament palesament, o, amagada, les carns que vendra a algu, o, algunes a meins for que no las vendra a public ans les hage a vendre a un for matex ço es que en aquell for que les vendra a, uns que le hage a vendre, a, altres, e, qui contrafara incorregue per cascuna vegada que sera contrafet, en ban de, C. sous.

Del for ques dona a, les carns encantant que tot aquell dia nos pugue crexer de for.

Item Ordenaren los Consellers, e, promens de la dita Ciutat retificant, e, confirmant altres Ordinations ya fetes per semblant coses en lo passat que daqui avant tot carnicer, o, tallador de carns que de paraula cridat haura dit, o, fara encantat carns de moltons, o, de cabrits, o, altres qualsevol, a, meins for que nos acostuma de vendre, os, porien vendre tal carnicer les hage, e, sie tingut de vendre en aquell matex for que cridant haura dit, o, fer encantar per tot aquell iorn que, o, haura dit, o, fet encantar tenint algun pano, o, senyal per lo qual se conegue que les dites carns se venen a meins for. E, que lo dit carnicer no puga fer encantar de les dites carns sino a, meins, for, que no seran afforades segons ya per altres ordinations y, es proveit. E, aquell que contra les dites coses, o, alguna de aquelles fara incorregue per cascuna vegada que sera contrafet en ban de XX. sous. Fou publicada a. XVIII. de Juny. M.CCCCXXXXVIII. Retenense empero etc. Dels quals bans. etc.

37 ap

[1448, juny, 17. Barcelona]
[1448, agost, 27. Barcelona]
Que lo Mostaçaf conegue si les carns merexen lo for ques vendran.

Item Ordenaren los consellers, e, promens que daqui avant tot carnicer qui tindra carns de molto, o, de cabrit, de ovelles, de anyells, per a vendre en la dita Ciutat les quals seran tals que a coneguda del Mostaçaf no mereixen esser venudes al for que se acostumen, e, les poran vendre los carnicers. E, en aquell cas les dites carns de molto de cabrits, de ovelles, e, de anyells qui a coneguda del dit Mostaçaf no merexeiran esser venudes al dit for aquelles pusque lo dit Mostaçaf afforat a sa coneguda segons acostuma de afforar carns (fol. LXIIII v.) Dels Carniçers. de bous, de vadells, e, altres, carns. E, lo carnicer que tallara de les dites carns de molto de cabrits de ovelles, de anyells qui segons es dit valdran poc a coneguda del dit Mostaçaf hage a tallar aquelles segons que per lo dit Mostaçaf seran afforades, e, anomenats sots ban de. XX. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo Contrari. Fou publicada a, XVII. de Juny. y a XXVII de Agost. M.CCCC.XXXXVIII.

37 aq
[1399, gener, 7. Barcelona]
Que algun carnicer no gos fer cridar carn al for que per lo Mostasaf sera afforada.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que daqui avant algun carnicer, o, tallador de carns no gos fer encantar, o, cridar alguna specia de carns en aquell for, o, preu que per lo Mostaçaf hi sera assignat si dons no voldra tallar, o, vendre a menor for la carn que vendria que per lo dit mostacaf no seria Afforada, pero faent cridar, e, designar la specia de la dita carn ço es bou per bou, Vaca per vaca e, axi de les altres carns, e, no en altra manera. E, qui fara lo contrari encorrega per cascuna vegada que sera contrafet en ban de X. sous. E, en senblant ban encorrega lo corredor qui cridara, o, encantara de les dites carns si lo contrari feya, o, encantava daço que lo carnicer li sera stat dit que encantas. Fou publicada a VII de Janer. M.CCC.LXXXXVIIII.

37 ar
[1393, abril, 29. Barcelona]
De no demanar mes del afforat.

Item que algun carnicer, o, son misatge, o, alguna altra perçona qui tall, o, vena carns de bou, o, de vadells en Barçelona no gos demanar de la lliura de les dites Carns mes avant de la taxasio, o, for demunt dits a ell feta per lo Mostaçaf sots ban de LX. sous. Fou publicada a. XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

37 as
[1479, maig, 6. Barcelona]
Que los promens dels carnicers agen a denunciar qualsevol fraus que per carnicers o misatges llurs se cometran e a llur notitia per vendran e de aço ne hagen a prestar sagrament, e, homanatge al Mostaçaf.

Item per quant molts dels fraus que en dites coses, o, en altres son comesos per los carnicers, e, missatges seus son molt ocults, e, amagats en tal forma que per lo Mostaçaf, e, per los pesadors, o, altres per persones no expertes en dit exercici facilment no son coneguts. Per tant ordenaren los dits Consellers e promens que los maiorals e, promens dels dits carnicers sien tenguts de prestar sagrament e, homenatge al dit Mostaçaf, de denunciar a, aquell be e, lleyalment tots fraus en lo dit exercissi dels carnicers comesos qui a sabu (fol. LXV r.) E de les Carns dels Juheus. da dels dits promens per vendra, e, de regonexer tota

vegada que per lo dit mostaçaf seran requests totes carns, o, altres coses tocans lo dit exercici, e, fer be, e, leyalment veridica relatio al dit Mostaçaf del que trobaran tot odi rancor, favor, e, amor posats. Fou publicada a VI de Maig. M.CCCC.LXXVIIII.

37 at

[1396, gener, 8. Barcelona]

Ordinations sobre les carns dels Jueus.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los honorables. Consellers, e, promens de la Ciutat ratificant, e, confirmant totes, e, altres Ordinations sobre lo Offici del mostaçaf. Que algun carnicer no gos tallar ne fer tallar carns de moltons ne de ovelles, ne altres carns a, obs de Jueus sino aquell quel dit Mostaçaf hi ordonara. E, no res meins que no gos tallar sino VI. moltons lo iorn, e, VI. ovelles, o, tants, o, tantes com menester, o, necessari ne hauran a coneguda empero del dit Mostaçaf, e, no en altra manera sots ban de. L. sous. Entenen empero que si los dits Jueus hauran, o, voldran carn empero de bou, o, de altre que axi matex lo dit carnicer, qui hi sera elet per lo dit Mostaçaf ne puixe tallar, o, vendre als dits Jueus segons que per lo dit Mostaçaf sera ordonat, e, no en altra manera sots lo dit ban.

Item que algun Jueu no gos travessar mes avant del dit nombre de les dites carns, o, de aquelles quel dit Mostaçaf ordonara, e, veura que son menester, o, necessaries als dits iueus sots ban de. XX.sous.

Item que algun convers no gos travessar algunes carns en algun lloc de dia, o, de nit palesament, o, amagada sots lo dit ban de. XX. sous.

Foren publicats a, VIII. de Janer M.CCC.LXXXXVI.

37 au

[1397, abril, 27. Barcelona]

Ara hoiats totom generalment ques fan a saber los honorables Vaguer Batle, e, Mostaçaf de Barçelona ço es cascu dells tant com toca a sa iuradictio. Ordenaren los Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona per tolre abus, e, ignominia de la sancta fe xcriptiana, e, altres inconvenients desonestats, e, mals qui de aço se seguexen que daqui avant algun xcreptia de natura, o, convers sia hom sia fembra de qualsevol condicio, o, stament sia no gos comprar alguna carn de qualsevol specia, o, natura que sia stada rabinada, o, degollada per Jueu sots ban de. L. sous a cascu, e, per cascuna vegada sens speransa de remisa, gonyadors la tercera part al acusador, e, la terça part a aquells dels dits (fol. LXV v.) De les Carns dels Juheus. officials als quals se pertanyara e, fara la executio e, laltra terça part a la obra dels murs, e, valls de la ciutat de la qual pena no puixa esser feta remissio ne dada licentia de fer lo contrari.

Item Que algun carnicer de qualsevol condicio sie no gos vendre a xcreptia algu de natura, o, convers sia hom fembra carn alguna de qualsevol natura que sia stada rabinada, o degollada per Jueu en la carniceria de la bocaria en taula apartada per manera que no stiga mesclada ab laltre carn. E, mes avant que no lex degollar la dita carn si no en lo pati de la carniceria de la bocaria de dies publicament. E, qui contrafara pac per cascuna vegada. L. sous. per ban divididors segons que desus, de la qual pena no puixa esser dada licencia de fer lo contrari ne puga esser feta remissio.

Item que algun xcreptia convers de qualsevol conditio sia no gos rabinar ni degollar carn alguna per a obs de iueus, o, de conversos, o, de qualsevol altres persones. E, qui contrafara pac per cascun e, per cascuna vegada. L. sous de ban divididors ut supra. E, ultra axo sia fustigat, o, assotat corrent la vila en la forma acostumada de les quals penes no puixa esser feta remissio ne puixa esser dada licentia de fer lo contrari.

Item que daqui avant algun carnicer hom, o, fembra no gos habitar ne conversar en una casa, o, habitacio ne, en part migera ne en altre loc separadament ab iueu o, iuya, ne mengen o, beuen de lur vianda, o, daltri, o, facen oratio, o, en altre manera participar ab ells ne algun iueu o iuya ab algun convers o, conversa sots ban de. L. sous per cascu e, per cascuna vegada divididors ut supra. E, ultra axo que sia fustigat o, assotat corrent la vila de la dita forma. De les quals penes no puga esser feta remissio ne puga esser dada llicentia de fer lo contrari.

Item Per conexer [...] los Jueus e, que la dita cohabitacio e, particio de conversos ab iueus sia pus esquivada que tots los Juheus mascles, e, cascu dells porten, e, hagen a portar continuament capa Juya, o, gramalla larga ab caparo vestit de drap escut, e, agen a portar en la vestidura subirana alt en los pits en loc apparent qui amagar nos puixa una roda mig groga e mig Vermella be ampla de tal forma com apres de la destructio del call la an portada. E, que les fembres Juyes agen a portar continuament en lo cap la capsana que es acostumada de portar per Juyes ans de la destructio del Call el mantell a tornar segons era acostumat en temps antich sots ban de CCCCC. sous per cascu, e, per cascuna vegada di (fol. LXVI r.) E deles. carns dels Juheus. visidors segons que dessus. E, qui pagar nols pora que stiga en la preso per cascun sou un dia de la qual pena no puixa esser feta remissio ne puixa esser dada licencia de fer lo contrari.

Item mes avant com antigament ço es a XXIII. dies De desembre del any.

M.CCC.LXXXVI. los Consellers e Promens qui la donch eren de la dita Ciutat. Ordenassen que en lo sanct Diumenge ne altra festa que los forns no coguen algun jueu, o, iuya palesament en les carreres ne en los obradors qui eren fora lo call juhic no gosas tenir res per vendre ne gosassen tenir los obradors uberts per res a vendre ne obrar E, qui contrafaes pagas per ban cascuna vegada C. sous, e perdre la roba que vendria als taulers, o, porters dels obradors, on les agudes posades. E, si pagar nols podia que fos scobat, o, stigues un dia al costell de la mar pero si algun iueu havie son statge en son obrador pogues aquell tenir ubert mas res aquell no y gosas traure ne res vendre segons que en lo dit ban es contengut. Per ço los dits Consellers, e, promens ratifiquen e, confirmen lo dit ban e, altres bans e, ordinacions qui per Consellers e, promens de la Ciutat sien stats fets e ordenats sobre Jueus o juyes. ans de la destructio del Call. E, volent que aquells sien servats sots los bans en ells contenguts. Foren publicats los demunt dits sis Capitols a XXVII de Abril. M.CCCLXXXXVII. Retenense empero los dits Consellers, e, promens que si en la present e, altres ordinations dessus dites avia algunes coses o, dubtoses o, obscures que aquella puguen una vegada e, moltes, e, tantes com ben vist los sera interpretar corregir, e, declarar per si, o, per aquells que per ells hi seran deputats a llur bona coneguda.

37 av

[1373, juliol, 30. Barcelona]

Afforament de les menucties dels Moltons.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf. Ordenaren los Consellers, e, promens de la ciutat que algun carnicer, o, altre per ell publicament ne amagada no gos ne puixa vendre le menucties dels moltons mes avant dels fors deval escrits. Ço es lo cap del molto meins del servell sino VII. dines. E, lo servell II. dines. E, los quatre peus III. dines e, que nage a vendre dos dels dits peus a quin volran per tres malles. E, lo fetge meins del potse VI. dines. E,lo potze IIII. diners. E, la frexura ab lo cor e, ab la melsa VI. dines E, la melsa II. dines. E, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous. E, perdra les dites menucties. E, que sots lo dit ban hage a vendre de les dites menucties ensemps, e, de partidament a tots aquells qui comprarne volran men (fol. LXVI v.) Dels Carniçers. tre nagen. E, que pagant los fors

demunt dits Tots aquells que comprarne volran sen puixen penre sens tot contrast, e, enbarc del carnicer, e, de son misatge. E, si contrast algu hi feyen sien caiguts en lo ban demunt dit.

Fou publicada a XXX. de Juliol. M.CCC.LXXIII. Dels quals bans etc. Retenense etc.

37 ax

[1508, maig, 31. Barcelona]

Que la carn morta fora Ciutat se hage a iudicar per lo Mostaçaf. e, dues persones per ell elegidores.

En lo que es demanat per part dels carnices y altres qui an assegurat lo tall de les carns del Molto en la dita Ciutat ab llur Scedula, o, suplicatio en lo present consell legida que sie habilitada una Ordinatio que en lo passat fou feta per los Consellers y consell ordinari de la dita ciutat ab la qual es disposat que algunes carns de molto ni altres que sien mortes fora de la dita Ciutat no puixen esser meses en aquella encara digues ques fossen carns socorregudes, o, spanyades segons en la dita ordinatio es contengut com sie pretes per part llur que si les dites carns son socorregudes poden, e, deuen esser tallades com no sien morboses. Lo dit consell hoida la dita Ordinatio en lo present Consell llegida abilitant y en quant menester sie comutant aquella, feu deliberatio y conclusio que daci avant no puixa esser mesa ne tallada en la dita Ciutat alguna carn que sia morta fora de la dita Ciutat encara que es digues esser socorreguda sens que primer la dita carn no sie vista, e, regoneguda per lo Mostaçaf de la dita Ciutat qui ara es, e, per avant sera, e, per dues persones per ell elegidores quiscuna vegada que ocorrega cars de iudicar de les dites carns.

Les quals dues persones elegidores miiançant iurament per ells en poder del dit Mostaçaf prestador ensemps ab lo dit Mostaçaf tinguen potestat y facultat de iudicar si les dites carns seran bones, e, si dauran esser tallades, o, no. E, si per ells sera indicat esser bones puixen esser tallades y venudes en la dita Ciutat pagat lo dret segons es acostumat. E, si sera iudicat no esser bones sien repellides segons en la antiga ordinatio es contengut restant la dita ordinatio en totes les altres coses en la força y valor.

Dimecres a XXXI. de Maig any M.D.VIII. per los honorables Consellers y consell ordinari de la Ciutat de Barçelona fou feta la conclusio sobredita.

37 ay

[1519, març, 3. Barcelona]

(fol. LXVII r.) E dels Fraus dels Carniçers.

Per raho dels fraus que cometen los Carnicers.

Ara hoiats totom generalment per manament dels honorables mossens los Regent la Vegaria Batle e Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona ço es de cascu dels tant quant a sguart a llur Juridictio. Que com per los Carnicers de la dita Ciutat sien estats comesos hi se cometen quiscun dia molts fraus en las pesades de les carns que venen com sia estat vist per esperiensia que en pesades grosses han fraudat lo terç o mes lo pes de aquelles. Be que redunda gran infamia a la dita Ciutat maiorment per les persones strangeres que de present son en aquella. Per tant los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per obviar als dits fraus, e, per la comuna utilitat de la dita Ciutat, e, poblats en aquella Statuiren, e, ordenaren que si Carnicer algu en qualsevol pesada sera trobat haver comes frau fins en lo quart del pes de la pesada que haura feta en ban de esser Assotat. publicament per la dita Ciutat. Si empero sera trobat en frau de miga lliura no bastant al quart de aquella pesada encorrega en aquell ban que sera vist als honorables Consellers, e, Mostaçaf, e, presents, e, sdevenidors quiscu, e, per cascuna vegada que en los dits fraus, o, algu de aquells sera trobat E si lo frau sera meins de mitga lliura encorrega en lo ban per altres ordinations de la dita

Ciutat disposat. Fonc publicada a III. de Març M.DXVIIII. Retenen empero los dits Consellers etc.

(fol. LXVII v.) en blanc. (fol. LXVIII r.) en blanc. (fol. LXVIII v.) en blanc.

38

[Ordinacions referides a les carns de boc, cabra i ovella i que estableixen garanties per als compradors i obligacions als venedors]

38 a

[1393, abril, 29. Barcelona]

(fol. LXVIIII r.) Ovella, Boch. e, Cabra. Ordinacions de les Carns de Ovella. e de Boc, e, Cabra.

Que Ovella sia venuda a for de X. diners la lliura.

Ara hoiats etc.

Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que la lliura de la ovella sia venuda a X. diners enclosos III. diners de la aiuda, e, no mes avant. sots ban de LX. sous.

Boc. sia venut a for de XII. diners la lliura.

Item que la lliura del Boc crestat sia venuda a XII diners enclosos III. diners de la aiuda sots ban de LX. sous.

Boc. no crestat sia venut a for de XI. la lliura.

Item que la lliura del Boc que no sia crestat sia venuda a XII. diners enclosos III. diners de la aiuda sots ban demunt dit.

Cabra sia venuda a for de XI. diners la lliura.

Item que la lliura de la Cabra sia venuda a XI diners inclosos III. diners de la aiuda, e, no mes avant sots ban de LX. sous.

De no vendre sino a la Bocaria Boc. Cabra, Truia. Porc. de Manorca, e, de Tolosa.

Item que algun carnicer o, altra persona no vena ne tinga en la carniceria maior ne de la mar ne del pont den Campdera ne en altra carniceria de la Ciutat. boc. ne, Cabra. ne Truia que haie agut porcells. ne Porc de manorca ne de Tolosa sino en la carniceria de la Bocaria E, qui contrafara en res de aço pagara per ban cascuna vegada. L. sous. E, que null temps us del Offici de carnicer en Barçelona. E, qui lo dit ban pagar no pora stara per. L. dies al castell. Foren publicats los demunt dits sinc Capitols a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII. Dels quals bans etc. Retenense empero los Consellers etc.

38 b

[1531, febrer, 7. Barcelona]

Crida del for de la Ovella. a X diners la lliura enclosos en aquells lo dret del cabesatge. acostumat pagar.

Ara hoiats totom generalment per manament per part del honorable Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona. Que com ya en lo passat per ordinations de la dita Ciutat fos statuit, e, ordenat que la carn de la Ovella fos tallada e venuda en la present Ciutat a, for de. X. dines la lliura. Empero per quant no obstant dites ordinations de algun temps ensa se era suportat que dita carn de Ovella se es venuda, e, de present se ven a maior for de X. (fol. LXVIIII v.) Dels Carniçers. diners la lliura lo que encara que en altro temps poria ser devia suportar per algunes considerations. Empero per quant experiencia ha mostrat que per vendre y tallarse dites Ovelles a gran for se son tallades e, venudes moltes en la dita Ciutat y per conseguent a dat causa que los moltons son vinguts ha gran diminutio y per conseguent son puiats a grans fors y venuts en la present Ciutat lo que ha redundat e, redundaria si proveit no

y fos en grandissim danpnatge de la cosa publica de la present Ciutat, e, com segons las varietats de les temporades se deguen fer les Ordinations y estatuts. Per tant et als los honorables Consellers y promens de la dita Ciutat per proveir als dits danpnatges y per donar via, e, cami que la carn del molto sia venuda e, tallada en present Ciutat a meins for que de grans temps ansa no ses tallada y per evident utilitat de la cosa publica aderintse a les dites antigues ordinations y aquelles si y en quant mester sien retificants y confirmants. statuiren y ordenaren que de la festa de Pascha de Resurectio primer vinent any present M.D.XXXI. en avant la dita carn de la Ovella sia tallada, e, venuda en la present Ciutat a for de X. dines la lliura compres y enclos en aquells lo dret del cabesatge acostumat pagar en la dita Ciutat, e, que no sia licit ne permes a algun carnicer, o, carnicers ne altra qualsevol persona, o, persones de qualsevol stat, o, condicio sien tallar, o, vendre, o, fer vendre ni tallar de la dita carn de ovella en la dita Ciutat a maior for dels dits X. diners per lliura sots ban a cascu e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de LX. sous. Fou publicada a VII. de Febrer. M.D.XXXI.

Del qual ban seran fetes tres iguals parts la una de les quals sera del offici al executant e, laltra del acusador si ni aura e, laltra terça part de la obra dels murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens poder de interpretar corregir, e, smenar y de nou ordenar en, e, sobre les coses desus dites tos temps y quant ben vist lo sera a llur bona coneguda.

Que los Caps de Ovelles, de Bochs, e, de Cabra, e, Budells, e, Ventres del dit Bestiar ques degue vendre separats en la forma, e, manera specificada atras en les Ordinations de les Carns de Molto en cartes. IIII.

E, que los caps dels sobredits bestiars sien llevats en la forma alli dita en altro Capitol prop del sobredit. en cartes. V. (fol. LXX r.) en blanc. (fol. LXX v.) en blanc.

39

[Ordinacions referides al comerç de la carn de xai]

39 a

[1393, abril, 29. Barcelona]

(fol. LXXI r.) Anyells, e, Anyelles.

Ordinations dels Anyells, e, Anyelles.

Anyells sien venuts en taula apartada. E, que es entes per Anyell.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf que tot carnicer, o, qualsevol altra persona que vena Anyells a, tall dega, e, aie a vendre los dits Anyells en taula apartada que es entes que lo dit Anyell sia entes, e, compres per Anyell com pesara. V. lliures carniceres, o, de. V. lliures carniceres en avall, e, qui contrafara pagara per ban. V. sous per cascuna vegada.

De no vendre Carns de Anyells sino en los llochs acostumats.

Item que ningun Carnicer, o, son misatge no gos tenir ne vendre carns de Anyells sino en los llochs acostumats de tenir carns de anyells. sots ban de X. sous. Fou publicada a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

39 b

[1448, juny, 19. Barcelona]

Anyells, e, Anyelles que nos puixen tenir ensems ab una matexa taula.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens per gran profit de la cosa publica, e,

per squivar fraus que en les coses devall scrites se seguirien si no y era provehit segons se son seguides en lo passat que daqui avant algun carnicer, o, tallador de carns de Anyells no gos ni li sie licit ni permes tallat ni fer tallar ni tenir mesclats en una matexa taula los Anyells mascles ab famellas ans hagen a vendre les famelles separades dels mascles si donchs les dites famelles Anyelles no eren de llet, e, que fossen de pes de. VI. lliures en ius. E si les dites anyelles femelles pesaran de. VI. lliures ensus hagen a ser tallades separadament dels mascles, e, a for de ovella, e, les dites Carns sens pesar les a la Romana, e, los pesadors, o, romanes hagen, e, sien tenguts pesar les dites carns. E, qui contra la present ordinatio, o, alguna de les coses en aquella contengudes fara, o, vindra encorregue per quiscuna vegada que sera fet contra en ban de X. sous Fou publicada a XVIIII. de Juny. M.CCCCXXXXVIII.

39 c

[1410, abril, 29. Barcelona]

Anyells quis desfaran en la Carniceria se haien a vendre a pes. e, no a ull.

Ara hoiats totom generalment per manament del Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat que daqui avant tots los Anyells que per qualsevol (fol. LXXI v.) Dels Carniçers. carnicers, o, altres se desfaran en la dita Ciutat per vendre se hagen a vendre a pes e no a ull, E, que lo venedor de aquells no puixe ne gos vendre la lliura carnicera dels dits anyells a mes avant de dotze dines. enclosos en aquells los dines de la inpositio sots ban de X. sous a cascu, e, per cascuna vegada.

Declarat empero hi entes que tota bestia moltonina que no pes mes de V. lliures carniceres sie agut per Anyell, e, algun carnicer, o, altri no gos vendre tal bestia sino en la forma deius dita sots lo dit ban. Fou publicada a XXVIIII. de Abril M.CCCC.X. Dels quals bans etc. Retenense empero los dits Consellers. etc.

39 d

[1448, agost, 27. Barcelona]

Anyells, e, Anyelles se agen a vendre a for de X dines la lliura carnicera.

Ara hoiats etc. Ordenaren los dits Consellers, e, promens que daqui avant tots, e, qualsevol carnicers, e, talladors de carn que tallaran carns de anyells, o, de anyelles dins lo territori, e, termens de la dita Ciutat no gosen nels sia licit vendre les carns de anyells, o, anyelles femelles que sien empero de llet mes avant de a rao la lliura de X. dines. Entes empero, e, declarat que los dits anyells, e, anyelles hagen a esser de pes de VI. lliures carniceres en ius, ans si pasaven mes avant de les dites sis lliures les dites famelles anyelles hagen esser tallades per ovelles e, al for de aquelles. E, qui contrafara incorrega per cascuna vegada que sera contrafet en ban de XX. sous. Fou publicada a XXVII. agost. M.CCCC.XXXXVIII.

Dels quals bans haura lo dit Mostaçaf les dues parts, e, la restant terça part del acusador.

Retenense empero los Consellers, e, promens etc.

39 e

[1476, novembre, 8. Barcelona]

Que los portalers, o, los qui haran Carrech de scriure lo bestiar qui entre per lo portal sien tengut scriure los Anyells e, ovelles que entrara per lo portal, e, denunciar al Mostaçaf aço se fa per saber quines carns avols entren en Ciutat.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los consellers, e, promens de la dita ciutat. Que com per abusos en les

coses deius scrites, comesos Lo public hage presos, e, quiscun iorn pren molts danpnatges maiorment les persones malaltes, o, per alguna forma accidentades qui per causa dels dits abusos cuidans comprar carn de molto compren ovella, o, anyell cosa molt notiva a llurs accidents. Per tant daci avant los portalers, o, aquell qui a carrech de scriure lo bestiar en lo portal sie tengut escriure specificadament los anyells (fol. LXXII r.) Anyells, e, Anyelles. e les ovelles que cascun carnicer, o, los pastors, o, altres persones per ell metran per lo portal e dit bestiar denunciar al Mostaçaf diligenment, e, ab tota veritat.

Que tot pastor qui metra bestiar per lo portal hage migensant jurament si request ne sera per lo portaler de dir li quants anyells, e, ovelles son en lo bestiar.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que tot pastor, o, altra persona que per lo dit portal metra bestiar si sera interrogat per lo portaler quants anyells, e, ovelles son en lo bestiar que meten. Sien tenguts ab tota veritat e, sens frau alguna denunciar dits anyells e ovelles al portaler faent li sagrament sobre la veritat de dites coses si per dit portaler ne sera request. E, si per lo dit portaler he pastors, o, altres metens los bestiars dites coses no seran servades o, en alguna cosa seran lo contrari incorreguen en ban ço es lo portaler o, aquell que escriu lo dit bestiar de privatio de dit offici e, lo pastor o, altre persona que metra dit bestiar de. L. sous per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que lo portaler trobant frau en la mesa de les dites carns, o, hage a denunciar al mostaçaf hi al consellers de la ciutat.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que lo dit portaler trobant frau, o, fraus alguns sobre, e, en dites coses sie tengut aquelles denunciar al Mostaçaf, e, als honorables consellers de la dita ciutat.

Foren publicats los sobredits tres capitols, a, VIII. de Noembre. M.CCCC.LXXVI. Dels quals bans la terça part sia del Mostaçaf e, laltra del acusador e, la restant terça part de les obres dels murs e, valls de la dita ciutat.

Retenense empero los dits Consellers, e, promens que si en los presents bans, o, en alguns dells havia algunes coses obscures, o, dubtoses que ells, o, aquells que per ells hi seran asignats les puixen esmenar declarar e, interpretar ay tantes vegades com se vullen a llur coneguda.

Que lo Cap dels dits Anyells sie llevat conforme ha un Capitol atras en les Ordinations del Molto en Cartes V. E que dits caps e, Peus, e, Frexures puga vendre tot Carnicer sens pes conforme altro Capitol en cartes IIII.

40

[Ordinacions referides al control dels preus i del comerç de les carns de bou, vaca vedell i cabrit]

40 a

[1479, maig, 6. Barcelona]

(fol. LXXII v.) en blanc. (fol. LXXIII r.) Bou, vaca, e Vadell.

Ordinations del Bou. e, Vaca. e. Vadell.

Bou e vaca puxen esser venuts tro en XI. diners la lliura carnicera.

Ara hoiats etc. Ordenaren los consellers, e, promens que la lliura de bou, e, de la vaca puixa esser venuda tro en XI. diners enclosos tres diners de la aiuda e nomes avant. Fou publicada, a, VI. de Maig. M.CCCC.LXXVIIII.

40 b

[1479, maig, 6. Barcelona]

Bou e vadell se hage a vendre al for que per lo Mostaçaf sera afforat, e, que nol gos trencar fins que per ell sia aforat.

Item que algun carnicer per si, o per altri no gos trencar tallar, o, vendre Bou, o vadell en tro que sia regonegut, o afforat per lo Mostaçaf sots ban de LX. sous. E, que lo dit carnicer hage a vendre al for que li sera afforat lo dit vadell sots lo dit ban. Fou publicada lo propdit dia e any.

40 c

[1415, octubre, 24. Barcelona]

Que la Vaca se vena un diner la lliura meins que lo bou.

Item que algun carnicer qui desfaça tall, o, vena carns bovines en la dita Ciutat, o, en los termens o territori de aquella daqui avant hage, e, sia tengut vendre la lliura de les carns de vaca un. diner. meins de la lliura de les carns de bou mascle. E, qui contrafara pac per ban cascuna vegada que fara lo contrari. XX. sous. Fou publicada a. XXIIII. del mes de octubre. M.CCCC.XV.

40 d

[1393, abril, 29. Barcelona]

De no farcir carn de bous o de vadells.

Item que algun carnicer, o, son missatge no gos farcir ne cubrir de tel ne de grex ab broques ne en altra manera carn de bou ne de vadell si no del tel, o, grex de la bestia matexa sots ban de. X sous.

Bou, e, vedell ne altres carns afforades nos puixen Vendre ensemps en una taula.

Item que algun carnicer no gos tallar ne vendre ensemps en una taula bous ne vedells ne altre carn qui sien afforades per lo dit Mostaçaf, a diversos fors sots ban de X. sous.

De no demanar de dites carns mes del afforat.

Item que algun carnicer o, son missatge o, alguna altra persona qui tall, o, vena carns de bou, o, de vadell en Barçelona no gos demanar de la lliura de les dites carns mes avant de la taxacio, o, for demunt dits [...][852] ell feta per lo Mostaçaf sots ban de LX. sous.

De no tenir carn amagada.

(fol. LXXIII v.) Dels Carniçers. Item que algun carnicer de qualque condicio sie no gos tenir amagada carn sots la taula ne en altre lloc sino publicament e, a pales per vendre a tots aquells qui lin demanaran sots ban de X. sous.

Item algun carnicer, o, son missatge no gos tenir carn de bou ne de vadell amagada en dingun lohc ans la hagen a tenir en la casa hon han acostumat de scorxar en guisa que lo Mostaçaf los puixa veure, e, regoneixer tota vegada ques voldra sots ban de XX. sous. Foren publicats los demunt dits sinc capitols a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

40 e

[1399, abril, 29. Barcelona]

Que les dites carns quis venen se hagen a pagar de continent.

Item per esquivar fraus que en les coses deius scrites se son trobats que algun carnicer, o, altra persona que vena carn de bou o, de vadell no gos lliurar de les dites carns a dinguna persona sens que lo comprador da quelles carns no pac en continent lo preu de la carn que comprada haura al for que sera afforada per lo dit Mostaçaf, e, no mes avant. E qui contrafara pagar per ban cascuna vegada L. sous. Fou publicada a XXVIIII. de Abril.

[852] Abreviatura esborrada.

M.CCC.LXXXXVIIII.

40 f

[1393, abril, 29. Barcelona]

Que de la spina del Bou, o, vadell no donen a tornes.

Item que algun carnicer o, altre persona qui vena a tall carn de bou, o, de vadell no gos ne presumesca dar ne vendre a tornes a pes le squena, o, spina de les dites besties ans aquelles squenes, o, spines ab agulles hagen, o, deguen vendre a par sens pes. Sots ban de X sous Fou publicada a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

Retenense empero los dits Consellers, e, promens que si en la present ordinatio e, altres desus dites avia algunes coses obscures, o, dubtoses que aquells puixen una vegada, e, moltes, e, tantes com ben vist los sera interpretar, corregir, e, declarar per si o, per aquells qui per ells hi seran diputats a llur coneguda.

40 g

[1393, abril, 29. Barcelona]

Que bous Vadells ne altre bestiar mort per si mateix, o, per llops, o, per altres besties o, endarrocat, o, malalt no gos metre dins Ciutat sino de dies.

Item que algun carnicer, o, son missatge, o, alguna altra persona no gos metre dins la Ciutat sino de dias publicament e, a pales Bous. Vadells. Moltons. Bocs ne algun altre bestiar mort per si matex malalt, o, enderrocat o, per llops, o, per altres besties mortes. Lo qual bestiar axi mort, o, enderrocat hage a portar dreta via a la porta farrissa hon son acostumades de (fol. LXXIIII r.) Bou, vaca, Vadell. vendre aytals besties o carns. E, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada C. sous, e, perdra les besties, o, carns mortes que en la dita manera dins la dita ciutat meses, o, portades hauran fou publicada lo prop dia e any sobredit. Dels quals bans etc. Retenense empero. etc.

Que los Caps de dits bestiars sien llevats en la forma specificada en un Capitol de les Ordinations de les carns de Molto en cartes V. (fol. LXXIIII v.) en blanc.

40 h

[1431, març, 29. Barcelona]

(fol. LXXV r.) Dels Cabrits.

Ordinations dels Cabrits.

Cabrits nos puixen vendre en les Carniceries hon se tallen los anyells.

Ara hoiats totom generalment de part del honorable en T. Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona ordenaren los consellers e promens de la dita ciutat per be e utilitat de la cosa publica de aquella, e, per cessar tota frau, que de aci avant algun carnicer, o, tallador de carns nos tallar ne vendre carns de Cabrits en dengunes taules, o, carniceries de la dita Ciutat en les quals se tallen es venen carns de Anyells les quals carns de anyells en les carniceries, e, taules apartades, e, antigament assignades e, nos deuen tallar en altres parts, e, qui comtrafara pagara per ban cascuna vegada que contrafara XXX. sous Fou publicada, a, XXVIIII. de Març M.CCCC.XXXI.

Cabrits se hagen a vendre a pes e, ferne dues dinades o mes.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf ordenaren los consellers, e, promens de la ciutat de Barçelona que tot carnicer, o, cabrider qui vena cabrits los hage a vendre a pes, e, que hagen a fer dues dinades, e, mes, o, aytant com ne demanaran. E, que no puixe vendre la lliura dels cabrits mes avant de, XX. diners. E, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. XX. sous.

Cabrit sencer, e, mig cabrit, e, un corter se puixe vendre a pes, e, al for que sera afforat.

Item per squivar alguns fraus que alguns Cabriders, o, venedors dels dits cabrits fan en aquestes coses Ordenaren los consellers, e, promens de la dita Ciutat que tot carnicer, o, cullidor de cabrits agen a vendre los dits cabrits segons que damunt es ordenat anadint en aço quel dit carnicer, o, cabrider hage, e, sie tengut de vendre a totom qui demanara un cabrit entegre, o, mig cabrit, o, un corter, a pes, o, al for demunt dit, e, no en altra manera, e, aquell age a lliurar al comprador quil demanara sots ban de X. sous. e, perdre lo cabrit.

De no tenir Cabrit integre que sia venut.

Item que algun carnicer, o, cabrider no gos tenir algun Cabrit entegre, o, a cortes, o, en altres peces lo qual ya aura venut, o, dira que venut es dins la dita carniceria, o, cabridaria on los cabrits se venen, e, aço per tal com lo dit carnicer ab aytal escusa, e, altre color en manera lo te amagat a qui, e, nol vendra sino ha ull la qual cosa torna en gran dan de la cosa (fol. LXXV v.) Dels Carniçers. publica. E, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous e, de perdre los dits cabrits, o, carn que vendre no voldra, o, tindra contra la dita ordinatio. Fou publicada a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

40 i

[1419, desembre, 9. Barcelona]

Que abans de mig iorn algun carnicer no puixe comprar cabrits, e, que nols gos revendre integres.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona ordenaren los Consellers, e, promens de la dita Ciutat que algun carnicer o, cabrider no gos comprar ne fer comprar dins la dita Ciutat alguns cabrits tro que mig iorn sia passat, e, que nols pusque revendre sino tallant los e venent los a pes en la sua taula propia a, aquells qui demanaran en la manera acostumada de vendre sots ban a cascu e, per cascuna vegada que contrafara de XX. sous. Fou publicada a VIIII. de Desembre. M.CCCC.XVIIII. Dels quals bans etc. Retenense empero etc.

40 j

[1493, maig, 6. Barcelona]

Que les pells dels cabrits no sien comprades per traure les de Ciutat.

Ordenaren los Consellers, e, Promens de la dita Ciutat que daqui avant no sia licit ni permes a qualsevol persona, o, persones de qualsevulla stament grau, o, conditio sien comprar, o, fer comprar directament o, indirecta en altra qualsevol manera pells algunes de cabrit a persones algunes que les compren, e, vullen per traure, o, fer traure de la dita Ciutat termens e, territori de aquella sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous, e, perdre les dites pells sie empero licit, e, permes a qualsevol blanquers, Assaonadors, Oripellers, Guanters, Mercers, e, altres persones de la dita Ciutat comprar, o, fer comprar de les dites pells per ops e, exercici de llurs officis pus no sien tretes de la dita Ciutat, o, territori dessus dit com dites sots lo dit ban si lo contrari sera fet. Fou publicada a VI. de Maig. M.CCCC.LXXXXIII.

Afforament dels Caps. fetges, e frexures de cabrit.

Item Que algun cabrider, o, carnicer no gos vendre lo cap del cabrit mes avant de VI. diners, e, lo fetge mes avant de III. diners, e, la frexura ab la resola meins de fetge mes avant de III. diners, E, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous.

De no anedir ne inflar los Cabrits als Royons.

Item que algun carnicer, o, cabrider, o, llur missatge o, altre persona no gos inflar los

cabrits per vendre ne anedir al ronyo sots ban de X sous cascuna vegada.

De no inflar ab la boca Bochs o, Cabrits.

(fol. LXXVI r.) E dels Cabrits.

Item algun carnicer e, son missatge, e, nenguna altra persona no gosin inflant moltons cabrits ne denguna altra bestia ab la boca, o, ab vent de boca sino ab manxa. E qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous. Foren publicats los demunt dits tres capitols a, XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e promens etc. Dels quals bans sien fetes tres eguals parts. etc.

Que Cabrits nos puguen degollar ne scorchar sino en los llochs acostumats conforme a un Capitol en les Ordinations de la carn de Molto en Cartes 63.[853] (fol. LXXVI v.) en blanc.

41

[Ordinacions referides al comerç i als preus de la carn de porc, cansalada i botifarra]

41 a

[1393, abril, 29. Barcelona]

(fol. LXXVII r.) Porch, e, Carnsalades.

Ordinations de les Carns de Porc, e, Carnsalades.

Porc sia venut a for de XII. diners la lliura.

Ara hoiats etc.

Ordenaren los honorables consellers he, promens de la present Ciutat que la lliura del porc sanat sia venuda a XII. dines enclosos III. dines de la aiuda, e, nomes avant sots ban de. LX. sous.

Truia sia venuda a for de VIIII. dines la lliura.

Item que la lliura de la Truia primsanada sia venuda a VIIII. diners enclosos III. diners de la aiuda, e, nomes avant sots ban LX. sous. Que en lo porc puixen fer tornes de barres, e, de orelles de si matex.

Declaren empero los dits consellers, e, promens que los dits carnicers puixen fer tornes a la peça del porc de les barres del porc matex, e, de les orelles del porc matex de que age feta la peça maior, e, no daltra porc sots ban de X. sous.

De no vendre sino a la Bocaria Truia. Cabra, Boc, Porc. Manorcha. e, de Tolosa.

Item que algun carnicer, o, altra persona no vena ne tinga en la carniceria maior, ne de la mar, ne del pont den Campdera ne en altra carniceria de la Ciutat. Truia que hage aguts porçells ne Cabra ne Boc. ne Porc de Manorcha, ne de Tolosa sino en la Carniceria de la Bocaria. E, que contrafara de aço ne res de aço pagara per ban cascuna vegada L sous, E, qui null temps us del offici de carnicer en barçelona. E, qui lo dit ban pagar no pora, stara per. L. dies en lo Castell. Foren publicats los demunt dits quatre Capitols a XXVIIII. de Abril. M.CCC.LXXXXIII.

41 b

[1394, octubre, 20. Barcelona]

Que los porcs, o, porçelles primsanades hagen esser portades entegres en les Carniceries e, que nos pusquen trancar ne tallar fins que lo Mostaçaf, o, sos pesadors sien vists e, regoneguts.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf ordenaren los Consellers, e, promens de la

[853] "63", en el ms. està resseguit amb tinta negra posterior.

Ciutat que tot carnicer, o, son missatge age a portar, o, fer portar a la Carniceria tots los porcs, o, porçelles primsanades que voldra vendre en la dita carniceria entegres, e, que los dits porcs o porcelles primsanades no gos tallar ne trencar fins que per lo dit Mostaçaf, o, per los pesados sien estats vists e reconeguts sots ban de XX. sous, fou publicada a XX. de Octubre. M.CCC.LXXXXIIII. Dels quals bans etc.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, Promens etc.

41 c

[1393, abril, 29. Barcelona]

(fol. LXXVII v.) Dels Carniçers.

Que porc fresc ne salpres ne carnsalada que sien maselles se agen a vendre a la porta farrissa, o, que sien enderrocades.

Item que algun carnicer, o, altra persona no vena ne tinga en la carniceria de la mar ne del pont den Campdera ne en altres carniceries de la Ciutat porc fresc ne salpres, ne, carnsalades que sien maselles ne enderrocades. A mes ques vena a la portafarrissa ço es la lliura del porc salpres VIIII. dines enclosos III. dines de la juda de la carn E, qui contrafara pagara per cascuna vegada. C. sous.

Bans de les dites carns.

Qui vendra de les demunt dites carns, o, alguna de aquelles ultra los preus demunt dits pagaran per ban cascuna vegada LX. sous. Exceptat per aquells capitols ahon ia y habans. Foren publicades a XXVIIII. de Abril M.CCC.LXXXXIII.

41 d

[1415, octubre, 25. Barcelona]

Que los porcs se hagen metre per lo portal de sanct Daniel, o, per lo portal de Jonqueres, exceptat dos dies abans de la festa de sanct Tomas fins a la festa de Nadal los puixen metre per lo portal del ferro.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que daçi avant algun carnicer ni altre qualsevol persona no gos metre porcs dins la dita Ciutat, sino per dos portals la un appellat de sanct Daniel y laltre de Jonqueres donant lo manifest dels dits porcs sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que fos fet lo contrari de L. sous. Entes empero, e, declarat que dos iorns abans de la festa de sanct Thomas apostol fins a la festa de nadal la donchs primer vinent sens incompliment de dit ban puixen metre los dits porcs per lo portal, appellat del ferro. Fou publicada a XXV. de Octubre M.CCCC.LV.

41 e

[1431, març, 29. Barcelona]

Que carnsalada nos puga vendre sino seran per lo Mostasaf afforades, e, que nagen a vendre a totom quin deman hun baco, mig baco hun corter, o, a lliures.

Item[854] Ordenaren los dits Consellers, e, promens que tot carnicer, o, altra qualsevol perçona que vendra, o, fara vendre carnsalades de porc, o, de truja, o, de porcella prinsanades dins la dita Ciutat o, sos termens no gos vendre les dites carnsalades, o, alguna de aquellas en gros o, a menut fins a tant que sien afforades, e, segons seran afforades ço es cascuna lliura de les dites carns per lo Mostasaf de la dita Ciutat sots ban de LX sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou pub (fol. LXVIII r.) Porch, e, Carnsalades. licada a XXVIIII. del mes de Març. M.CCCC.XXXI. Dels quals bans etc. Retenense empero. etc.

[854] Aquest paràgraf fins al final de la plana està resseguit amb tinta negra.

41 f

[1393, abril, 29. Barcelona]

Que los que tallen Carnsalades ne haien a tenir tot lo dia.

Item que algun Carnicer, o, altre qualsevol persona que a costum de tallar carnsalada en gros, o, a menut en les carniceries que tots dies ne agen a tenir de mati tro al vespre en les dites carniceries publicament, o, palesa, e, vendre a totom que comprar ne voldra al for que ordenat y es, o, sera per lo dit Mostaçaf. E, qui en llurs cases, alberchs ne altres llochs amagats no gos vendre E, qui contra les dites coses, e, alguna de aquelles fara pagara per ban cascuna vegada XX. sous.

De no fer mescla de carnsalada ço es novella ab vella.

Item ordenaren los dits honorables consellers, e, promens que les dites persones que vendran carnsalada no gosen fer mescla de carnsalada que no sia desta terra ab la carnsalada desta terra, Ne carnsalada novella ab vella ne carnsalada de menor for ab la de mayor for, ans haien aquelles a vendre separadament, e, sens tota mescla al for que hi sera posat per lo dit Mostaçaf, sots ban de X. sous. E, que en dinguna manera no gos dar a tornes la squena de la dita carnsalada ans aquella hage a vendre sens pes sots lo dit ban. Foren publicats los demunt dits dos capitols a XXVIIII. de Abril M.CCC.LXXXXIII.

Dels quals bans tantes vegades com sien comesos sie guayada la terça part al acusador o, denunciador e, les dues parts al offici del Mostacaf. Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder corregir esmenar, declarar, interpretar aytantes vegades com se vullen a llur bona coneguda.

41 g

[1409, agost, 20. Barcelona]

De no tenir en la carrera Porc solt, o, fermat.

Item que algun hom, o, alguna fembra no gos tenir Porc, o, truia en Barçelona que vaia per la Ciutat ne sia fermat ne en carrera, o, solt, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous, E, part aço restituyra lo dan donat per aquells porc, o, truia. Fonc publicada a XX. de Agost M.CCCC.VIIII. Retenense empero los honorables consellers etc.

41 h

[1448, juny, 18. Barcelona]

(fol. LXXVIII v.) Ordinations.

Ordinations de les botifarres, e, llengonices.

De les botiffarres, e, llengonices.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bon stament de aquella que de aqui avant algu, o, alguna persona qui faça, o, faça fer botifarres, o, lengonices per vendre dins la dita Ciutat, o, sos termens, o, territori, no gos fer aquelles de budells de bou, de vedell, de molto, ne de alguna altra bestia sino de Porc tant solament ne en aquelles gosen metre sanc ne carn alguna sino de Porc. E, qui contrafara que pac de ban cascuna vegada que sera fet lo contrari. XX. sous.

Que carnicer ni altri per ell no gos fer lengonices.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat per utilitat de la cosa publica, e, per cessar molts fraus quis fan es farien per avant sino hi era provehit. Que de aqui avant algu que continuament, o, per intervall de temps tallara qualsevol natura, o, specia de carns no gos ne li sie licit ne permes per si ne per altre qualsevol persona directament, o, indirecta palesament, o, amagada fer ne vendre, o, fer vendre qualsevol

natura, o, specia de lengonices sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que fos fet lo contrari de L. sous. Fou publicada a XVIII. de Juny. M.CCCC.XXXXVIII. Dels quals bans etc.

Retenense empero los honorables Consellers etc.

41 i

[1490, juliol, 5. Barcelona]

Que los que metran Moques, o, Menucties de Porc en Ciutat per vendre les hagen de prestar Cautio que portaran y metran dins la Ciutat altres tants Bachons de Carns salades fins a la festa de Cincogesina.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Com speriencia hage monstrat que algun temps ensa la Ciutat, e, poblats de aquella stant freturosos de Carns salades no contrastant ques maten fora de la dita Ciutat molts porchs per fer de dites carnsalades donant en asso causa que los Senyors de aquelles trauhen Carnsalades per mar, e, per terra, e, les trameten en altres parts, e, aporten les Moques, e, altres Menucties en la present Ciutat per a vendre e la Ciutat roman com dit es freturosa de ditas carnsaladas Per tant los dits honorables Consellers, e, promens (fol. LXXVIIII r.) E llengonisses. volent provehir a les dites coses, e, que la dita Ciutat sia abundosa, e, fornida de les dites carnsalades. Statuiren, e, Ordenaren per, evident utilitat de la dita Ciutat Que daçi avant tots los qui metran, o, faran metre en la dita Ciutat de les dites Moques, o, Menucties hagen, e, sien tenguts prestar y donca Causio a coneguda del Clavari que portaran, e, metran en la dita Ciutat fins a la festa de Cincogesina llavors prop venidora tants Bachons de Carnsalades com hauran meses de les dites Moques, e, Menucsies venent aquelles al for que sera ordenat per lo Mostaçaf de la dita Ciutat sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de V. sous per quiscuna Moqua que metran, o, faran metre sens prestar la dita causio.

Dels quals bants sien fetes tres parts la huna sia del Mostaçaf, e, laltra del acusador, e, la restant per los Murs, e, Valls de la dita Ciutat. Retenense empero los dits honorables Consellers etc. Fou publicada a V. de Juliol M.CCCC.LXXXX.

Nota que en les Ordinations de les Carns de Molto y son molts capitols que tracten ab generalitat comprenent generalment totes maneres de bestiars los quals poden fer al cars occorrent algun dupte particular en les Carns de Ovelle, de Boch. de Cabra, de Bou, de Vaca, de Vadell, de Anyells, de Anyelles, de Cabrits de Porchs de Truges, e, llurs Menucties, los quals Capitols com facen molt al cars tambe. per tenir regulades ab degut Orde les demunt dites Carns. los Mostaçaffs sen serviran quant en general, perque en particular les sobre dites carns, e, Ordinations de aquelles staven mesclades, E, per ço ab lo millor modo que se ha pogut se son dividides, e, regulades de specia en specia com ses seguit.

(fol. LXXVIIII v.) en blanc. (fol. LXXX r.) en blanc. (fol. LXXX v.) en blanc.

42

[Ordinacions referides als pescadors, i al proveïment de peix per la ciutat]

42 a

[1430, agost, 23. Barcelona]

(fol. LXXXI r.) Dels Pescadors.

Ordinations del pex fresc, e, principalment dels pescadors.

Ques pusque pescar liberament ab tonayres en qualsevol parts.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf, e, Batle de la ciutat de Barçelona ço es de cascu dells tant com pertany a son offici, e, a sa juridictio.

Ordenaren los honorables Consellers, e, Promens de la dita Ciutat per maior benefici de aquella revocans ab la present Ordinatio totes, e, qualsevulla Ordinations en contrari fetes en los temps passats per los Consellers, e, Promens de la dita Ciutat sots qualsevulla bans, e, en aquelles aposats. Que daqui avant tots, e, sengles pescadors, o, altres qualsevulla persones de la dita Ciutat, o, fora de aquella que pesquen, o, vullen pescar ab tonayres pusquen ells, e, sie licit ab les dites tonayres axi en les Mars de la dita Ciutat com en altres qualsevula Mars en qualsevulla temps del any sens incorriment de algun ban, o, pena les dites Ordinations en contrari fetes. qualsevulla sien en los bans en aquelles apposats no contrastant en alguna manera. Fonc publicada a XXIII. De Agost M.CCCC.XXX.

42 b

[1499, setembre, 17. Barcelona]

Que qui pescara del Cap de Vilaçar fins al bains de Starach hagen a portar lo pex dins la Plaça de la Pescateria.

Item que tots los pescadors de la dita Ciutat, o, altres per ells que vullen pescar, o, fer pescar ab les dites tonayres del Cap de Vilaçar fins als bains de Starac hagen a portar, o, fer portar tot lo dit peix que pescar auran ab les dites tonayres dins lo dit terme a la plaça, o, pescateria de la dita Ciutat sots ban de LX sous per cascuna vegada que contrafaran. Fon publicada a XVII de Setembre. M.CCCC.LXXXXVIIII.

42 c

[1390, març, 13. Barcelona]

Que tot Pex pescat de mongat a Castell de felç a XII llegues dins mar hage esser venut en la pescateria.

Item que tot pescater, e, xavaguer qui prenga en la mar dins los termens de la Ciutat ço es Mongat tro a Castell de fels e tro a XII. llegues dins la mar nenguns Delfins Tunyins, Orcada, Spasa, e, qualsevol altre pex quel hage vendre dins la Ciutat en la pescateria. e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX sous, e, si pagar nols pot sera pres XX. dies en lo Castell no res meins perdra lo pex que venut haura, e, lo preu que naura agut. Fonc publicada a XIII. de Març. M.CCC.LXXXX.

42 d

[1399, setembre, 17. Barcelona]

(fol. LXXXI v.) Dels Pescadors, Que qui pescara ab tonayres de Castell de felç fins en les mars de garraf hagen a portar lo peix a la pescateria.

Item que per semblant manera tots los dits pescadors de la dita Ciutat, o, altres per ells que vullen pescar, o, fer pescar ab les dites tonayres del Castell de felç fins en les mars de Garraf hagen a portar, o, fer portar en la plassa, o, pescateria de la Ciutat tot lo peix sots ban de XX. sous. Fou publicada a XVII. de Setembre. M.CCC.LXXXXVIIII.

42 e

[1405, febrer, 17. Barcelona]

Que los pescadors de Barçelona qui pescaran en qualsevol part del Principat de catalunya hagen a portar almeins la meitat del peix que pendran en barçelona.

Ara hoiats per manament del Mostaçaf de barçelona ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per utilitat del publich que tot pescater ciutada de la dita Ciutat, o, habitant en aquella qui pescara en qualsevol parts de les mars del Principat de Cathalunya sie tengut e, agen a portar, o, fer portar a la dita Ciutat per provisio de aquella

almeins la meitat del peix que pendra sots ban de perdre tot lo dit peix o, la valor de aquell. E, mes avant que los senyors dels castells viles e, llochs en les mars dels quals pendran lo dit peix no sien tenguts durant la present ordinatio a servar als pescadors com a ciutadans de la dita Ciutat algunes franquesas, o, llibertats a la dita Ciutat, e, als ciutadans de aquella pertanyens, e, degudes si donchs los dits pescadors no aporten, o, fan portar a la dita Ciutat almeins la meitat del dit peix que pendran segons dites. Entenen empero los dits Consellers, e, promens que per lo present ban no sia fet periudici a altres bans per los quals los dits pescadors sien tenguts aportar a la Ciutat la maior part del peix que pendran en certes parts de les mars del dit principat de Cathalunya.

Dels quals bans sia la terçera part per lo acusador, o, denunciador las dues altres parts al Mostacaf i pesados. Retenense empero los dits Consellers, e, promens etc. Fonc publicada a XVII de febrer M.CCCC.V.

42 f

[sense data fixa, entre 1390 i 1485]

Que als pescadors sia venut peix a obs de squer.

Item que tot axanaguer, e, axanaguera, o, venedora de peix hage a vendre del peix que tindra a tot palangrer per obs de squer.

Que nos vena squer ni pa als pescadors de les Erenes si donchs lo peix no era portat en Ciutat.

Item que algun palangrer, o, altra persona no gos traure de la (fol. LXXXII r.) E del peix fresch. Ciutat peix per squer a obs de pescar a les Erenes ni pa per vianda en aquells qui pescaran en lo dit lloch si donchs lo peix que pescaran no porten açi en la Ciutat per vendre, e, qui contrafara pagara per ban XX. sous.

Que nos puga obrar res del art del pescar del dissapte a miia nit fins passada la miia nit del diumenge.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Confirmans altres ordinations en lo passat fetes sobre lo Offici dels pescadors tant com no sien derogans a les presents an adins que daci avant algun pescador no gos ne puga per si ne per interposada persona pescar ni varar barcas ne llauts ne escar ne enllestir ne axaugar la axarcia ne exercir en alguna manera res que toch os pertangue al art del pescar del dissapte a mige nit fins passada la mige nit del diumenge seguent sots ban de XXXX. sous e, de perdre lo peix que pescat hauran a cascu e, per cascuna vegada lo qual peix en cas que sie contrafet sie adquisit e, compartit per iguals parts entre los pobres del hospital de sancta Creu. E, en los pobres presos en la cort de la vegueria de la dita Ciutat Empero de aquesta ordinatio sie exclosa e, exceptada cascun any la coresma per ço com la Coresma cascuns dies es lo peix de gran necessari a la cosa publica de aquesta Ciutat.

Que cascu que us del dit art contribuescha en los carrechs del dit Offici.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que tot pescador e, altra qualsevol persona de qualsevol lei, o, stament sie que pesch, o, faça pescar e us, e, vischa de Offici de pescar sie tengut contribuir e, pagar e, de fet contribuescha, e, pach en tots e sengles carrechs del Offici dels pescadors sots lo dit ban de XXXX. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sia contrafet.

Que qui comprara peix per squer hage a jurar que tot lo vol per squer, e. si no y servia que pagara lo dret, e, que lo peix que ab aquell squer sera pres denunciara als impositioners e, pagara lo dret.

Item Ordenaren los Consellers, e, promens que tot pescater, o, pescatera, o, qualsevol

altra persona qui comprara, o, volra Comprar alguna sort de peix per squer hage a jurar ab sagrament en poder dels imposicioners que tot aquell peix vol per squer, e, si apres noi servia que pagara lo dret integrament. E, que lo peix que sera pres ab lo dit squer sera portat e denunciat als (fol. LXXXII v.) Dels Pescadors. dits imposicioners per ço que lo dret no sie en alguna manera defraudat sots ban de. L. sous. a, cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

La publicatio de algunes de les demunt dites Ordinations, e, Capitols fou en los Anys, e, dies avant apres de les Ordinations del for del peix. Fol.

Dels quals bans etc. Retenense etc.

43

[Ordinacions referides a la distribució, el comerç i el control de la qualitat del peix fresc.]

43 a

[1431, febrer, 21. Barcelona]

(fol. LXXXIII r.) de Peix fresch.

De pex fresch.

Que tot peix fresch que sera portat en la Ciutat de Sol exint fins a sol ponent hage a ser portat a la pescateria.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que tot pescater, o, altra persona que daqui avant portara peix fresch en Barçelona del Sol axit tro al sol post per vendre aquell hage a portar, e, descarregar en la pescateria, e, que nol gos aportar, e, descarregar en Casa ne en altre lloch sots ban de XX. sous.

Que tot peix fresch que sia portat en la Ciutat sia portat a la Romana de la pescateria.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Conseller, e, promens de la dita Ciutat per bon stament de la Cosa publica de aquella, Que tot pescater, o, pescatera, e, altre qualsevol persona que portara peix a la dita Ciutat per vendre haie portar aquell a la pescateria de la mar de la dita Ciutat, e, dreta via a la romana que tenen a la taula on lleven la impositio del peix per pesar aquell per tal que los imposicioners qui leven la dita Inposicio pusquen demanar, e, haver lur dret, e, no sien defraudats en aquell. E, qui contrafara pach per cascuna vegada que sera conrtafet. XX. sous. barcelonins. E, no res meins que perda lo peix en que haura contrafet. Fou publicada a XXI. de Febrer. M.CCCC.XXXI.

43 b

[1399, setembre, 17. Barcelona]

Que nos puga vendre peix en casa ni en lloch amagat sino palesament, en la pescateria.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que algun pescater, o, pescatera, o, altra qualsevol persona no gos vendre peix gros ne menut en casa alguna ne en lloch amagat ans lo hage a vendre palesament en la pescateria, o, lloch segons es acostumat ne trametre aquell a la bocaria ne en altra part per vendre sens llicentia demanada e obtenguda del honorable Mostaçaf, e, Impositioners sots ban de XX. per quiscuna vegada que sera contrafet.

Que de nits lo puixen metre en casa, e, apres exint lo sol lo hagen a, portar a la dita pescateria.

Es entes empero que si lo peix vendra de hora del sol post avant fins al sol exit que aquell pusquen metre en Casa o alberch llur. Empero que lo sendema al sol axit lo agen a

portar tot en la plaça, o, en los altres lochs (fol. LXXXIII v.) Dels pescadors. acostumats sots ban de XX. sous.

Que lo peix que romandra en la nit que lendema lo hagen a vendre fora la pescateria. et infra fol. 87,[855]

Item que tot pescater, o pescatera, o, altra persona a qui romandra peix en la nit per a vendre que lendema lo hage a vendre fora la pescateria en lo lloch que asignat, o, asignador y es per lo Mostaçaf sots ban de V sous.

Que no puga nengu acullir ne amagar peix de algun pescater, o, pescatera en sa casa.

Item que tota persona de qualsevol ley stament, o, conditio sie que acullira, o, amagara peix que sie de pescater, o, de pescatera de venedor, o, de venedora en casa sua, o en altre lloch que pac cascuna vegada XX. sous. e, si pagar nols pora que stiga pres XX. dies en lo castell. Que qui vendra peix cascun dia hage a comptar ab los Impositioners, e, pagar lo dret.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tota pescatera,o, altra qualsevol persona que vendra peix gros, o, menut aixi seu propi com daltri mitiançant sagrament hage a comptar ab los Imposicioners, e, pagar los lo dret pertanyent cascun dia que peix hauran venut sots ban de XX. sous cascuna vegada que sera contrafet.

Que algu no gos comprar peix fresc per revendre, en altra part fora de barçelona sino per revendre aquell en dita pescateria.

Item que tota persona de qualsevol conditio sie que vene peix fresch no gos vendre a nenguna persona stranya ne privada qui compre per portar lo de fora per a revendre Tro mitg dia sie passat ne llavors sens licentia del dit Mostaçaf sots ban de V. sous la qual licentia lo dit Mostaçaf personalment hage a donar, e, no per pesadors ne per altres persones. Item que dingun hom de la dita Ciutat de qualsevol conditio, o, stament sie no gos anar comprar, o, fer comprar del dit peix per revendre a aquell en altre part fora de la dita Ciutat si donchs aquell no comprava per portar lo en la dita plassa o, pescateria de la dita Ciutat sots ban de XX. sous per cascuna vegada que sera fet lo contrari e de perdre lo dit peix que comprat haurie. Foren publicats los dos mes propdits capitols a XVII. de Setembre. MCCCLXXXXIX.

43 c

[1447, agost, 19. Barcelona]

Que nos puga fer gratia del preu que sera venut en gros lo peix a pescadors, o, axavaguers. (fol. LXXXIIII r.) E del peix fresch.

Ara hoiats totom generalment per manament del Mostaçaf de la present Ciutat de barçelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que per bon stament de la Cosa publica de aquella, E per sosteniment del Offici dels exavaguers, e, pescadors de la dita Ciutat. Que daqui avant alguna patrona o, altre persona que vena peix en gros per los dits exavaguers, o, pescadors. en la pescateria de la dita Ciutat no gos fer alguna gratia, o, relaxatio del preu per lo qual haura venut en gros lo dit peix, abans hage e, sia tenguda exchigir, e, haver complidament lo dit preu de aquell e, de aquella a qui haura venut lo dit peix. E qui contrafara pagara per cascuna vegada per ban XX. sous.

Que los qui compren peix en gros hagen a pagar complidament lo preu sens esser demanat.

Item que tot Comprador, e, Compradora e qualsevol persona acostuma comprar peix en gros en la pescateria hage, e, sia tengut, e, tengude pagar complidament lo preu que haura costat lo dit peix sens demanar ho, ne fer ne gratia, o remissio alguna sots ban de X. sous barcelonins per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

[855] En el ms., amb lletra posterior "et infra fol 87".

Que lo preu del dit peix sie pagat per tota aquella setmana en que sera estat comprat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens que cascu, e, cascuna dels dits Compradors e, compradores del dit peix hage a pagar lo preu que li haura costat lo dit peix dins la setmana quel haura comprat sots lo ban prop dit per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que si restara peix lo daqui sera lo hage de cobrar.

Entenen empero los dits honorables Consellers, e, promens que si en poder de algun tallador de peix sobrara del peix que li sera stat comanat per tallar alguna part o, for que no haura poguda vendre, en tal cas lo pescador o, altra persona qui li hage comenat lo dit peix per tallar hage a cobrar aquell, e, satisffer al dit tallador del peix que haura tallat e, venut tambe de scata com de bestina.

Que lo peix de mige lliura Carnicera en sus se hage a vendre a pes.

Ara hoiats totom generalment e per manament del honorable Mostaçaf (fol. LXXXIIII v.) Dels Pescadors. de la Ciutat de Barçelona per utilitat del be publich, e, per squivar tots dos fraus que es porien en aço Cometre. Que daci avant cascun peix de qualsevol Ley, o, manera sie de pes de miga lliura Carnicera ensemps de qualsevol pes sia. Lo tal peix se hage a vendre a pes y al for al qual sera afforat. Fonc publicada a XVIIII. de Agost M.CCCCC.XXXXVII.

43 d

[1431, setembre, 25. Barcelona]

Que lo tal peix de pes de miga lliura nos puga vendre a menut, e, sens pes. ne tenir amagat ne apartat sino dins la pescateria a pales.

Item Ordenaren los Consellers, e, promens de la dita Ciutat que daci avant algun pescater, o, alguna pescatera, venedor, o, venadora, revenador, o, revenadora de peix no gosen ne puguen vendre ha menut, e, sens pes tal peix que sia de pes de miga lliura, o, en sus. Ne tal peix tinguen amagat ni apartat ans lo hagen a tenir a pales axi dins la pescateria publica de la dita Ciutat com en altres qualsevol parts de aquella en los termens, e, territoris de aquella sots ban de X sous a cascu, e, per quiscuna vegada que sera fet lo Contrari. Fou publicat a XXV. de Setembre. M.CCCC.XXXI.

43 e

[1399, gener, 31. Barcelona]

Que tot comprador de peix per revendrel hage a pagar en continent lo preu Integrament.

Item que algun pescater, o, pescatera, o, altra qualsevol persona que comprara peix menut, o, gros per revendre en la pescateria, o, en altro lloc que apres que lo mercat sera fet del dit peix que aquell que comprat lo haura sie tengut aquell peix a pagar be e cumplidament sens que de aquell preu que costarli haura no puga fer algun abatiment encara que fos perdent en la compra que feta hauria, sots ban per cascuna vegada de XX. sous. Fou publicada a XXXI. de Janer M.CCC.LXXXXVIIII.

43 f

[1401, març, 24. Barcelona]

Que venedor o, revenedor, o, tallador de peix fresch no gos comprar peix per altra persona, o, persones sens llicentia del Mostaçaf.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la Ciutat per posar ab bona ordinatio les Places de aquella que algun venedor, o, revenedor, o, tallador de peix fresch, o, venedora, o, revenedora de aquell no gos comprar en alguna manera del dit peix per

altra persona, o, persones sens licentia del Mostaçaf, e, aço per esquivar gran desordinatio, e, greuges que sen seguexen, e, sen son seguits en temps passat en la pescateria maiorment en lo temps de la coresma sots ban de X sous per quiscuna vegada que contra la present ordinatio san fet. Fou publicat a XXIIII de Març M.CCCC.I.

43 g

[1446, agost, 19. Barcelona]

(fol. LXXXV r.) E del peix fresch.

Que lo peix comprat per revendre no sie tret de la pescateria sens llisencia del Mostaçaf.

Item que alguna persona que compre peix en gros dins la pescateria nol gos traure de la dita plaça, o, pescateria sens llisentia del Mostaçaf, e, qui contrafara pagara per ban quiscuna vegada X, sous, e, no res meins que perde lo peix que comprat haura.

Que los romanes no gosen pesar lo peix fresch fins que les ales y forcats sien llevats.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que los Imposicioners, o, aquell, o, aquells que hauran Carrech de pesar a la romana les tonyines no gosen aquelles pesar sens que abans no sien remogudes les dites ales, e, forcat de la Coba sots ban per cascuna vegada que sera contrafet. de XX. sous.

Que ans de pesar lo peix li sien lenades les ales, e, los forcats de les cobes.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bon stament del publich de aquella. Que daqui avant tot pescater, o, pescatera, mercader, o, altra qualsevol persona qui portara e vendra o portar, o vendre fara algunes tonyina, o, tonyines a la pescateria de la dita Ciutat no les gos vendre, e, tallar, o, fer vendre, e, tallar si abans nols haura levades, o, fetes levar les ales, e, lo forcat de la Coba ans que sien portads a la Romana per pesar les ne axi poch venen les dites ales, e, lo forcat. E, qui fara lo Contrari de les dites Coses, o, de alguna de aquelles encorregue per cascuna vegada que sera contrafet en ban de XX. sous, e, de perdre les Tonyines.

Fou publicat a XVIIII. de Agost M.CCCC.XXXXVI.

43 h

[1399, gener, 30. Barcelona]

Que peix de tall no sie tengut en los padrissos.

Ara hoiats etc. Ordenaren los Consellers, e, promens de la Ciutat que algun pescater, o, pescatera, o, tallador de peix de bestina, no gos tenir lo dit peix en los pedrissos de la pescateria ne en algu de aquells sots ban per cascuna vegada de V. sous. Fon publicat a XXX. de Janer. M.CCC.LXXXXVIIII.

43 i

[1401, novembre, 17. Barcelona]

Que algu no gos entrar sens lisensia del Mostaçaf dins la Casa Closa de mentre peix se tallara.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que ningun hom, o, fembra de qualsevol stament ley, o, condicio sie (fol. LXXXV v.) Dels Pescadors. no gos entrar sens licencia del Mostaçaf dins la casa closa de mentre que peix si tallara o, si vendra a pes sino los pescadors y talladors del dit peix y aquells de qui sera lo peix o, llurs missatges, o, altres qui sien per ells per rebre los diners perques vendran lo dit peix sots ban de III. sous.

Que qui aportara peix de tall a aquell hage a metre axi com vindra en, la Casa closa

qui es en dita pescateria exceptat peix bastinal.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que daqui avant totom qui aportara per mar, o, per terra a la dita Ciutat qualsevol peix e de tall hage, e, sie tengut metre, o, fer metre tot lo dit peix de pes, o, de tall axi com vindra de cami exceptat empero peix bestinal que sie afforat, e, acostumat de vendre a meins de VIII diners la lliura en la Casa closa que es en la pescateria sots ban de X. sous. Fou publicat aquest y lo mes prop capitol a XVII. de Noembre M.CCCC.I.

43 j

[1399, setembre, 17. Barcelona]

De no vendre peix per portar lo de fora Ciutat per revendre.

Item que tota persona de qualsevol conditio sie que vena peix fresch non gos vendre a ninguna persona stranya ne privada quil compre per portar lo de fora Ciutat per revendre tro mix dia sia passat ne llavors sens lisencia del Mostaçaf ne la persona que tal peix hagues comprat gos traure ne portar fora Ciutat sens dita lisencia e, qui contrafara pagara per ban per cascu, e, per cascuna vegada V. sous. Fonc publicada a XVII. de Setembre, M.CCC.LXXXXVIIII.

43 l

[1390, març, 13; 1396, desembre, 19; 1397, febrer, 9; 1399, gener, 31; 1399, setembre, 17; 1401, març, 15; 1401, març, 24; 1401, novembre, 17; 1405, febrer, 17; 1409, febrer, 28; 1428, gener, 29; 1431, agost, 23; 1431, febrer, 21; 1441, setembre, 25; 1443, juny, 9; 1458, octubre, 2; 1468, agost, 4; 1473, maig, 25; 1485, gener, 21. Barcelona]

Que cullidor del dret o, altri per ell no gosen comprar per revendre.

Item que ningun comprador ni cullidor de la aiuda del peix fresch e, altre que culle altre dret ne altres persones per ells no gos comprar en gros ningunes tonyines ne altre peix per revendre ne consentir a altre per revendre, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX sous.

Que nos puga salar peix fins al terç die.

Item que algun pescater, o, pescater, o, pescatera venador, o, venadora de peix no gos salar nengun peix fresch fins al terç dia, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous.

Que peix salat no gos tallar en la pescateria.

Item que algun pescater, tonyiner, o, altra persona qualsevol no gos tallar dins la pescateria ningun peix per salar ans lo hagen a tallar dins casa sua sots ban de V. sous.

Que los diners del preu del peix se hagen a pagar aqui, e, que no sien (fol. LXXXVI r.) E del peix fresch. per altres rebuts.

Item que tot pescater, o, venedor, o, venadora qui vena peix per si, o, per altre hage a rebre los diners dels compradors, e, que ninguna altra persona no gos rebre los diners dels dits Compradors sino aquell, o, aquella de qui sera lo dit peix e, que lo preu del dit peix lo comprador hage a pagar en la pescateria, e, no en altra part sots ban de V sous.

Que no sia lliurat lo peix fins que sia pagat lo preu al for afforat per lo Mostaçaf.

Item que ningun pescater, o, pescatera que vena peix a tall, o, en altra manera no gos lliurar lo peix que vendra a ninguna persona sens que lo Comprador de aquell peix no paga lo preu del dit peix que comprat haura al for que sera afforat per lo dit Mostaçaf e no mes avant e que no gosen pendre flori ne altra penyora per lo preu del dit peix, e, qui contrafara pagara per cascuna vegada XXX. sous.

Que peix venut no sie tengut en la pescateria.

Item que algun pescater, o, pescatera venador, o, venadora de peix no gos tenir en la pescateria en public ne amagat peix que sia venut a altri ans tot aquell peix que tinga en la pescateria hage, e degue vendre a tots aquells quin demanaran sots ban de X. sous.

Que del peix menut se han a fer mallades, e, dinades.

Item que tot hom e tota fembra qui vena peix menut que haie a vendre, e fer dinades, e, mallades a tota persona que comprar ne vulla sots ban de X sous.

Que del peix menut venut en gros no sen puixe triar ans se hage a vendre hu ab altre axi com hix de la xavaga.

Item que algun pescater, o, pescatera venedor, o, venadora de peix, o, altre qualsevol persona de qualsevol ley stament, o, conditio sie qui vena peix a menut dins la Ciutat, no gos triar fer triar del cove, o, paner que haura per vendre sardina ne saito gros, o, menut ans tot aquell peix que vendra en gros hage a vendre tot mesclat gros ab menut axi com vingua de la xavaga, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada III. sous e, perdre lo peix que triat haura.

Que lo qui haura comensat a vendre peix ne hage donar tants parels a la fi com al principi.

Item que alguna persona que a costum de vendre peix no gos meins (fol. LXXXVI v.) Dels Pescadors. per ells donar del peix del paner, o, Cove que vendra aparells que lo haura comensat de vendre axi que si lo dit cove, o, paner de peix haura comensat de vendre a X parells, o, mes, o, meins que no gos meins parells donar mentre peix haura en lo dit, cove, o, paner pusque sie apte a vendre a parells sots ban de. V. sous. per cascuna vegada que ser fer lo contrari.

Que lo peix que sera comensat a vendre tot aquell dia sia venut, e, sin sobrara sie venut al loch per lo Mostaçaf assignat.

Item que ninguna persona de qualsevol ley stament, o, conditio sien pescater, o, pescatera ne altre que vena peix fresch. Que lo jorn quel haura començat a vendre lo hage venut. E, encars que dins lo dit jorn nol agues venut que landema lo hage a vendre en lo lloch per lo dit Mostaçaf assignat, o, assignador, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous.

Que lo peix que sera portat ab portadores, o, altre hage esser de aquells tret, e, venut en la pescateria.

Item que pescater, o, pescatera, o, altra qualsevol persona que aportara peix per vendre lo hage aportar en la pescateria, o, plassa ordenada a vendre lo dit peix, e, aquell hage atraurer de les portadores, o, lloch en lo qual lo aportaran, e, metre en paners en guisa que sia public y comu a totom qui comprar ne vulla sots ban de X sous per quiscuna vegada que sera fet lo contrari e, perdra lo peix aquell, o, aquells a qui no sera trobat manifest.

Que no puga fer mastria alguna per a parensar lo peix perque aparega mes fresch.

Item que algun pescater, o, pescatera, o, altra qualsevol persona no gos ne degue posar nengun peix per salmorra ne ferli nenguna maestria perque lo dit peix paragues pus frech, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X. sous, e, no res meins li sera llansat lo dit peix.

De no pendre peix de lahuts, o, Barques Contra voluntat dels senyors del peix.

Item que alguna persona de qualsevol condicio sie no gos en alguna manera pendre ningun linatge de peix de llahut, o, de Barqua qui exira a terra ne enbargar lo dit llahut, o, barqua perque no puixa axir a, terra francament, e, que lo senyor del dit peix puixe fer ço ques voldra del dit peix servades les hordinations, e, qui contrafara pagara per ban X. sous.

Que pescatera, o, revenedor no gos comprar mes avant de V. Covens de peix. (fol. LXXXVII r.) E peix de tall.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que alguna pescatera, o, revenadora de peix no gos comprar per si ne per altre, o, per sa companyia mes avant de V. covens de peix lo dia tro aquells sinch Covens, o, la maior part de aquells hage venuts, e, aço per profit comu sots ban de V. sous. per quiscuna vegada que sera contrafet.

De no puiar sobre les taules ne pendre ne tenirse ab les mans sobre les barres.

Item que ninguna persona no gos puiar per comprar peix sobre les taules de la pescateria ne pendre ne tenirse en les mans en les barres en que son les Balances sots ban de V. sous.

Que pescater que tallara peix hage a iurar que es seu propi, e, que altre noi ha part, e, que pescatera no gos tallar peix.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que tot pescater qui tallara peix hage a jurar en poder dels Imposicioners quiscuna vegada que voldra tallar peix que aquell es seu propi, e, altri no hi ha part, e, que alguna pescatera no gos tallar sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de XX. sous.

Que peix gros de tall nos puga comprar per revendre.

Item Ordenaren los Consellers, e, promens que ninguna pescatera ne revenadora de peix no gos comprar ne fer comprar per si ne per altre nengun peix de tall per fer tallar, o, per revendre sots ban de L. sous, e, de perdre lo peix. Ne aquell gos tallar sots lo dit ban ans tot lo dit peix hage esser tallat per aquelles persones de qui lo dit peix sera, o, ley trametra per si, o, per son missatge al qual missatge don soldada, o, ameniar, en les quals companyes no sien entesos revenedors ne altres persones que acostumen tallar peix.

Que lo peix de tall se vena en les taules que lo Mostaçaf ordenara, e, que lo Mostaçaf ne puga fer tallar.

Item que tot pescater, o, altra persona que hage acostumat de tallar Tonyines, o, altre peix gros quen hage tallar tota vegada, quen sie request per lo Mostaçaf, e, que sie pagat per son treball de ço que haxira del peix que tallara a coneguda del Mostaçaf, sots ban de XX. sous.

Que peix no sie tallat sens llisencia del Mostaçaf.

Item que daqui avant alguna persona no gos tallar ne vendre peix a tall sens llicentia expressa del dit Mostaçaf sots ban de XX. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. (fol. LXXXVII v.) Dels Peixcadors.

Que peix pudent no sia venut ne peix podrit.

Item[856] que algun pescater, o, pescatera no gos tenir ne vendre en la dita pescateria peix podrit ni que puda, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX. sous, e, que lo dit Mostaçaf hage a fer llansar lo dit peix pudent tota vegada que hi sie trobat.

E, que lo Mostaçaf puga fer iudicar axi peix com altres coses que puden com mes llargament tambe sta contengut atras ab una ordinatio dels carnicers.[857]

Que les Aranyes hagen esser denegades de les espines.

Item Ordenaren los honorables Consellers y promens que algun pescater, o, traginer revenedor, o, revenedora, o, altra qualsevol persona no gos portar en dita pescateria Aranyes si donch de aquelles ans que les hi aporten non an toltas o, llevades les spines perilloses que tenen en les ganyes, e, en les esquenes, e, qui contrafara per cascuna vegada pagara per ban XX. sous.

Que nos puga tallar Camar. i ne sporti, Ne Truia marina.

Item que algun pescater, o, pescatera venador, o, venadora de peix no gos vendre ne tallar, Camari ne Truia marina ne Sporti, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada

[856] En el ms. resseguit amb tinta negra fins a "... una ordinatio dels carnicers."
[857] En el ms., amb lletra posterior "foli 60 y també de la caça en foli 97."

XXX. sous.

Que hagen esser esmocats Raiades, Canells, e, altres Peixos.

Item que tot pescater, o, pescatera, o, altra qualsevol persona qui vendra, o, tallara, o, vendre, o, tallar fara en la dita pescateria Raiada, Canell, Pastrol, Muçola, Banosa, Aguyadol, o altre qualsevol peix de bestina haien a tolre, e, foragitar dels dits peixos ans quel porten a la pescateria les Moquas, Morros, e, cohes, e, qui contrafara pagara per cascuna vegada X. sous.

Be esmocar lo altre peix de tall.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tot pescater, o, pescatera, o, altra persona qui vena peix a tall sie tengut e, tenguda de esmocar Belommida, Litra, Reix Enfos, Dot, qui pes mes avant de quatre lliures ne encare dues lliures pus aquell no sie massa fresch, e, se haie a vendre a pes E, qui contrafara que pach per ban cascuna vegada XX. sous, e, no res meins que perdre lo peix en que haura contrafet.

Que peix no sie tallat per dones.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que alguna reve (fol. LXXXVIII r.) E, Peix de tall. nedora, o, pescatera no gos tallar algun peix ques degue tallar ans lo hagen a tallar los homens que son acostumats de tallar lo dit peix sots ban de V. sous.

Que peix de tall nos puixe trenchar per vendre ha ull a trossos sino a pes e al for donat, e, que tot peix qui pes una lliura Carnicera o, mes se hage a vendre a pes.[858]

Item que tot pescater, o, pescatera, o, altra qualsevol persona que vena peix no gos tallar Llussos ne altre peix per vendrel a ull si donchs nol tallen per vendrel al pes acostumat, e, als fors que ordenats hi son sobre peix ques ven a tall, E tot Llus, o, altre peix que pes huna lliura Carnicera, o, mes hage esser venut, e, tallat a pes als fors que son ordenats sots ban de X. sous tantes vegades com sera fet lo contrari.

Que peix de tall no sie comprat ne venut en gros sens llisencia del Mostaçaf.

Item que ningun tallador de peix, o, altre qualsevol persona no gos comprar en gros per traure de la pescateria algun peix de tall sens llisencia del Mostaçaf ans aquell peix se hage a tallar a lliures, o, a miges lliures als fors ordenats que hi son. Ne encara algun pescater o, altra persona no gos vendre lo dit peix en gros a nengun hom e, qui contra las ditas cosas fara pagara per ban cascuna vegada XX. sous.

Que algu no gos comprar ni donar maior for al peix sino al for del qual sera afforat.

Item que com alguns tonyiners, o, talladors,o revenedors de Tonyines o de altros peixos grossos de tall compren los dits peixos a maior for que no son afforats per los Consellers y promens de la Ciutat en la qual cosa clarament aparega que si fan grans fraus per ço Ordenaren los dits Consellers, e, promens que algun tonyiner o, tallador, o, revenedor de tonyines, o, de altres peixos grossos de tall no gos ne presumesca dar ne prometer palesament, o, amagada en nengun dels dits peixos maior for que son afforats los dits peixos per los dits peixos sots ban de V. sous e, de perdre lo peix qui comprat haura.

Que los imposicioners no puixen comprar per partir, o, revendre peix, e, altres Coses.

Item que algun llavador de impositions no gos comprar ne puga fer comprar per si ne per altre Peix tota Fruita, Gallines, ne algunes altres coses per partir, o, revendre, com sia ocasio de frau, E, encarestir les vitualles sots ban de X sous, e, de perdre les dites coses. (fol. LXXXVIII v.) Dels Pescadors.

Que los imposicioners hagen a mostrar lo llibre tota vegada quen seran requests.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que los Compradors, o, collidos de la imposicio del peix fresch tota vegada que sien requests per lo Mostaçaf hagen ha ell a mostrar lo llibre en que scriuran lo peix de ques paga impositio per tal que lo Mostaçaf puga saber quant peix sera entrat, o, venut dins la Ciutat que de aço hagen a fer

[858] En el ms., amb lletra posterior "contra lo cap atras a fol 84."

sagrament en poder del dit Mostaçaf. E, que semblant sagrament sien tenguts fer aquells qui guardaren los portals, e, a la mar sots ban de X. sous.

Que los comprans peix hagen a dir veritat al Mostaçaf del preu que costat haura.

Item que tota persona que compra peix per si, o, per altre que sie de tall que tota vegada que sia requesta per lo Mostaçaf, o, pesadors seus hage a dir veritat ab sagrament del preu que li costara lo dit peix sots ban de V. sous e, si pagar nols pora estara pres sinch dies en lo Castell.

Foren fetes, e, publicades les demunt dites Ordinacions, e, Capitols del dit peix fresch en los Ayns y dies contenguts avant a pres de les Ordinations del for del peix, e, de tall. Fo.

Dels quals bans en les demunt dites Ordinations, e, Capitols specificats hage lo Mostaçaf la tercera part, e, lo acusador laltra tercera part, e, la restant tercera part sie per les Obres dels Murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens poder de Corregir, Interpretar, e, smenar. si en les demunt dites Ordinations, e, Capitols havie algunes Coses obscures, o, dubtoses a tota llur bona coneguda.

44

[Ordinacions referides a l'actuació dels talladors de peix fresc]

[1390, març, 13; 1396, desembre, 19; 1397, febrer, 9; 1399, gener, 31; 1399, setembre, 17; 1401, març, 15; 1401, març, 24; 1401, novembre, 17; 1405, febrer, 17; 1409, febrer, 28; 1428, gener, 29; 1431, agost, 23; 1431, febrer, 21; 1441, setembre, 25; 1443, juny, 9; 1458, octubre, 2; 1468, agost, 4; 1473, maig, 25; 1485, gener, 21. Barcelona]

(fol. LXXXX r.)[859] Dels Talladors.

Dels Talladors de Peix fresch.

Que tallador de peix fresch que sera trobat en meins pes que pac lo ban devall scrit.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barcelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tot tallador que tallara peix de tall en la dita Ciutat, e, sera trobat en ban de meins pes, o, de meins for que pac per ban cascuna vegada. XX. sous.

Que tot tallador de pex fresch que sera trobat en meins pes tres vegades lo iorn e, mes for pagara com davall es dit.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que tot tallador que tallara, o, vendra peix de tall, e, sera trobat en ban de meins pes. tres vegades lo jorn pagara per cascun jorn que sera trobat, o, caigut en lo dit ban XXX. sous. e si sera trobat quatre vegades. lo iorn en ban de mes for pagara per ban. L. sous.

Que tot tallador de peix de pes hage a tenir Cumpliment de pesos. Item que tot tallador, o, pescater que vena peix de pes que hage a tenir Compliment de pesos, e, dar a les gents llur dret de tant peix com demanaran sots ban de V. sous.

Que talladors hagen a donar del peix a aquells quin demanaran Liura, e, mige lliura al for que sera ordenat.

Item que los talladors, o, pesadors que tallaran o, pesaran dins la Casa closa donen, e, sien tenguts donar a aquells quin demanaran tant com peix que tallaran e, pesaran bastara A, lliures, e, a mitges lliures al for que sera ordenat pero que abans que lliuren lo peix al comprador fassen pagar lo preu de aquell sots ban de XII diners a cascu, e, per cascuna vegada.

Que los talladors de peix hagen a tallar tota vegada que per lo Mostaçaf seran

[859] En el ms. és passa directament de la plana V.LXXXVIII a la plana R.LXXXX. Però no sembla que el foli que falta hagi estat arrencat o perdut.

requests.

Ara oiats etc. Ordenaren etc que tot tallador, o, pescater, o, altra persona que hague acostumat de tallar Tunyins, o, altre peix gros que nage a tallar tota vegada que sia request per lo Mostaçaf que sie pagat per son treball daço que exira del peix que tallara a coneguda del Mostaçaf sots ban de XX sous.

Que lo tallador de peix hage III. sous per quintar per sos treballs.

Item Ordenaren los honorables Consellers e, promens que tot pescater, o, pes (fol. LXXXX v.) Dels talladors. catera, o, altra qualsevol persona que façe tallar en dita pescateria peix de Bestina hage, e, sie tengut, e, tenguda donar al tallador del dit peix aixi per minues del dit peix com per los treballs de tallar aquell a raho de III. barcelonesos per quiscun quintar exceptat de la present ordinatio peix apellat Mila, e, Romaguera lo qual no hagen a vendre a pes.

De la manera que los talladors de peix han de tenir les Balances.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per utilitat de la Cosa publica de aquella que daqui avant algun tallador de peix no gos ne li sie licit ne permes tenir les balances en que pesaria lo pex que vendra copades en alguna manera ans aquelles age a tenir ben planes, e, esteses E, mes avant no gos ne li sie licit ne permes a algu dels dits talladors tenir tota hora que en la plassa seran les dites balanças plegades si no esteses en manera que de la huna part, e, altra estiguen peniades y los perns, e, puis en que cascun calesto de les dites balances ballen hagen esser curts, e, tals que no sobergueien de la huna part, e, de laltra segons los perns de altres balances comunament estan sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous.

Que entre los talladors se hage de fer compartiment del peix de tall.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tots los talladors de la pescateria de la dita Ciutat se hagen a compartir lo peix quels sera comanat a tallar axi que los huns tallen huna semmana peix del bastina, e, laltra peix de scata. Entenen empero los dits Consellers, e, promens que si se esdevendra alguna jornada que hage en la dita pescateria molt peix de scata, e, de bastina que en tal cars los dits tallados y agen a suplir, e, aiudar se los uns als altres a conexensa del Mostaçaf de la dita Ciutat, o, en sa absentia dels pesados de aquella, e, no res meins que los dits talladors hagen tenir a prop la dita pescateria per millor recapte, e, servei del public de aquella sots ban de XX. sous. per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. en les coses desus dites, e, de cascuna de aquelles.

Que si la part del conpartiment sera feta entre los talladors y algun dells no eran presents que aquella part, o, parts sia posada en llurs pilons y alli estiga fins dit peix sia afforat, e, si lo dit tallador, o, talladors no sera vingut se hage a donar als altres talladors que vindran per orde.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que los partidors del peix de tall la setmana quels vendra lo Carrech de partir lo dit (fol. LXXXXI r.) De peix de tall. peix aquell haien a partir, e, distribuir entre los talladors de la pescateria E si cars sera que los dits talladors, o, tallador nos trobaran presents aquella hora en la pescateria los sie posada la part del peix quels tocara en los pilons llurs, e, aqui stigue tant fins que lo dit peix sie afforat, E llavors si los dits tallador, o, talladors no seran encara venguts per tallar lo dit peix que de continent lo dit peix sia donat als altres talladors, o, tallador que vendran apres per orde, e, algu dels dits talladors no gos pendre ne ocuparse mes avant del dit peix sino solament la part que li tocara sots ban de XX. sous.

De no llogar, o, tenir altres per tallar.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que algu del dit Offici de tallar peix no gos llogar ne metre hi algu en la taula, o, pilo que li sera donat per sustentasio de sa vida sens

consentiment, e, voluntat del dit Mostaçaf, e, dels quatre promens del Offici sots ban de X sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera Contrafet.

Que los talladors de peix no gosen tallar. fins que lo peix sie pesat a la Romana, e, rabut lo dret per los Imposicioners.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per utilitat de la cosa publica de la dita Ciutat, e, per evitar molts fraus, e, abusos ques fan en, e, per les coses davall scrites lloants, e, confirmants altres Ordinations fetes en lo passat, e, reiterants, e, de nou ordenants aquelles ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que daqui avant tot pescater, o, pescatera, o, altra qualsevol persona que portara peix a la dita Ciutat per vendre hage a portar aquell a la pescateria de la Mar de la dita Ciutat, E lo que sera de pes pus sia de mitia lliura amunt sia portat a la Romana ques te a la Taula ha ont se lleva la impositio del peix per tal que aquell sia pesat, e, los Imposicioners reban lo dret de tot lo peix, e, no y sia fet frau algu, E que algun tallador, o, altra persona no gos pesar peix de tall que no sia pesat primer per dita romana, e, lo dit dret sia pagat sots ban a cascu, e, per cascu na vegada que sera contrafet de XX. sous, e, perdre lo peix en que sera fet lo contrari.

Que los talladors de peix hagen apagar la Imposicio abans que donar lo preu al senyor daqui sera lo peix.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que tots, e, sengles (fol. LXXXXI v.) Dels talladors. talladors de peix hagen, e, sien tenguts ans de donar lo procehit del peix que tallat hauran al senyor daqui sera a lo dit peix pagar als Imposicioners lo dret del dit peix sots ban de XX. sous per cascuna vegada que sera contrafet.

Que los talladors de peix no gosen comprar peix per algun senyor, o, altra persona ne, tenir senyal.

Item Ordenaren los honorables Consellers e, promens que algun del dit offici de tallador de peix no gos ne li sie licit ne permes Comprar de alguna ley de peix per Rey, o, Reyna. o, altra qualsevol senyor ne per qualsevol Convents, o, Ordens ne per altres persones ne tenir senyals de aquells en la dita pescateria sots ban de X. sous a cascu que fara lo contrari.

Que los talladors de peix no gosen estar prop de la Romana.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que algun tallador de peix no gos ne li sie permes estar prop de la Romana de la pescateria ha on se acostuma de pesar lo peix ans hagen estar en llurs pilons mentre lo dit peix se trigara a pesar, e, quant seran demanats que vagen a pendre llur part que la prenguen e, tallen segons sera ordenat sots ban de V. sous.

Que los talladors de peix no stiguen prop del lloc hon se partexen los diners.

Item Ordenaren los dits Consellers e, promens que algun tallador de peix lo dia del disabte quan se fa la partio acostumada dels diners nos gos acostar, ni estar prop del lloch hon se partexen los diners fins sien demanats per los partidors per pendre de la part ques pertanya, e, solament sien en lo partir los dos Promens del dit offici e, los partidors e, lo Bosser ab lo Scriva, e, no pus sots ban de X. sous.

Que talladors no gosen vendre la Sorra a part sino tots ensemps.

Item que algun dels tonyiners, o, talladors no gosen llevar de ningu dels dits tonyins que tallaran, o, vendran la Sorra hans los hagen a vendre la sorra ab lo badench axi com se vendra sots ban de V. sous.

Que tallador no puga pendre peix per forsa.

Item que algun tallador de peix no gos pendre peix per forsa sens llisencia de aquell de qui es lo dit peix ni lo semblant presuma fer qualsevol altra persona sots ban de XX. sous.

(fol. LXXXXII r.) Del peix de tall.

Que tot tallador de peix lo hage a pendre de la Romana.

Item Ordenaren los Consellers, e, promens que tots, e, sengles talladors de peix de la pescateria de la dita Ciutat hagen a pendre lo pex de pes de la Romana que esta en dita pescateria per pesar e, dar ne bona rao, e, lo dret a la persona que lei haura comanat per tallar sens aturarsen res sino ço que lin pertanya de tallar lo dit peix per cascun quintar haxi, de peix de scata com de Bastina. E, qui contrafara que pach de ban per quiscuna vegada que sera contrafet XX sous.

Que lo Mostaçaf puga remourer, e, mudar los talladors e, pescadors.

Item que lo honorable Mostaçaf puga aquells talladors e, pescadors remoure, e, mudar tantes vegades com semblant li sera.

Foren fetes, e, publicades les demunt dites Ordinations, e, Capitols dels dits talladors de peix en los anys y dies contenguts avant apres de les Ordinations del peix de tall. Fol.

Dels quals bans en les demunt dites ordinations, e, capitols especificats hage lo Mostaçaf la tercera part etc.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens poder de etc. (fol. LXXXXII v.) en blanc.

45

[Ordinacions referides als preus del peix de tall]

[1390, març, 13; 1396, desembre, 19; 1397, febrer, 9; 1399, gener, 31; 1399, setembre, 17; 1401, març, 15; 1401, març, 24; 1401, novembre, 17; 1405, febrer, 17; 1409, febrer, 28; 1428, gener, 29; 1431, agost, 23; 1431, febrer, 21; 1441, setembre, 25; 1443, juny, 9; 1458, octubre, 2; 1468, agost, 4; 1473, maig, 25; 1485, gener, 21. Barcelona]

(fol. LXXXXIII r.) Del for del peix de tall.

Del For dels Peixos de tall.

Que la Raiada si pesa meins de lliura Carnicera no son tenguts de vendra la a tall.

Ara hoiats etc. Ordenaren los Consellers, e, promens que si la Raiada pesava meins de una lliura carniçera que aquell que la vendra no sia forçat de tallar aquella.

Que Sturio. sia venut a, XVIII. la lliura.

Item que la lliura Carnicera dels Sturio sia venuda a XVIII. diners, e, no mes avant.

Que Palomida. Lexa, E, tots peixos semblants sien venut a XV. diners la lliura.

Item que la lliura Carnicera de la Palomida, e, de la Lerxa, e, de tots peixos semblants sia venuda a XV. diners, e, no mes avant.

Que Hamfos. Corbai. Dentol. Congre. e, tot peix semblant sie venut a XII diners la lliura.

Item que la lliura Carnicera del Hamfos, Corbai, Dentol, Congre, e, de tot peix semblant sie venut a XII diners, e, nomes avant.

Que Tunyina, e, Dalfi sien venuts a VIIII diners la lliura.

Item que la lliura Carnicera del Tonyin, e, del Dalfi sie venuda a VIIII diners, e, no mes avant.

Que Llus, Melca. Bonitol. sien venuts a VIII dines la lliura.

Item que la lliura Carnicera del LLus de la Melca, e, del Bonitol. sie venuda a VIII diners, e, no mes avant.

Que Spasa de la Lunada, e, de Cros, e, de tot altre peix semblant. sien venuts a VII diners la lliura.

Item que la lliura Carnicera de la Spasa de la Lunada, e, de Cros, e, de tot altre peix semblant sia venuda a VII. diners, e, nomes avant.

Que Musola, Raiada, Scrita. Scat. Aguayadol, o, Pescril, e, tot altre peix semblant sien

venuts a VI. dines la lliura.

Item que la lliura Carnicera de la Musola de la Raiada de la Scrita. del Scat del Aguayadol o Pescril, e, de tot altre peix semblant sie venuda a VI. diners, e, no mes avant.

Que Canell. Lena, Banoses. e altre peix semblant sien venuts (fol. LXXXXIII v.) Del for del peix de tall. a IIII dines la lliura.

Item que la lliura Carnicera dels Canells, Lena, Banoses, e, de tot altre peix semblant sie venuda a IIII. diners la lliura, e, no mes avant.

Declara lo devall Capitol que es lliura Carnicera.

Declaren los honorables Consellers, e, promens que la dita lliura Carnicera es Segons que ordenat es al pes del peix per raho de la imposicio que sen paga.

Ban de V sous a qui vendra ultra los dits Fors.

Item declaren los dits honorables Consellers e, promens que qui ultra los dits fors vendra del dit peix pagara per ban Cascuna vegada V sous.

Que lo Mostaçaf puga crexer, e minuar ab voluntat dels Consellers. e, no sens ells. los susdits fors.

Item declaren los dits honorables Consellers, e, promens que lo dit Mostaçaf puga en los dits fors Crexer e, minuar ab voluntat dels dits Consellers, e, no sens ells.

Foren fetes e, publicades les demunt dites Ordinations e, Capitols de peix fresch menut, e, de tall, e, dels Talladors de peix, e, dels aforaments de aquell, e, de altres ordinations de la plaça de la Pescateria Part de aquelles a XIII de Març M.CCC.LXXXX. Part a XVIIII. de Desembre M.CCC.LXXXXVI. Part a VIIII. de Febrer M.CCCLXXXXVII. Part a XXXI de Janer. M.CCCLXXXXVIIII. Part a XVII de Setembre M.CCC.LXXXXVIIII. Part a XV de Marts M.CCCC.I. Part a XXIIII. de Marc. M.CCCC.I. Part a XVII de Noembre. MCCCC.I. Part a XVII de Febrer. M.CCCC.V. Part a XXVIII de Febrer. MCCCC.VIIII. Part a XXVIIII. de Janer. M.CCCCXXVIII. Part a XXIII. de Agost M.CCCC.XXXI. Part a XXI de Febrer M.CCCC.XXXI. Part, a, XXV de Setembre. MCCCC.XXXXI. Part a, XIIII de Juny M.CCCCXXXXIII. Part a II de Octubre M.CCCCLVIII. Part a, XXIII. de Noembre. M.CCCC.LXIII. Part a IIII de Agost M.CCCC.LXVIII. Part a XXV. de Maig. M.CCCCLXXIII. Part a XXI de Janer M.CCCC.LXXXV.

Dels quals bans haura lo Mostaçaf un terç e, lo acusador altre (fol. LXXXXIIII r.) Del Peix de tall. terç, e, lo restant terc a les obres dels Murs, e, valls de la Ciutat. Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens poder de corregir, Interpretar, e, Esmenar si en les demunt dites Ordinations, e, capitols avia algunes coses obscures, o, dubtoses a tota llur bona coneguda. (fol. LXXXXIIII v.) en blanc.

46

[Ordinacions referides a la comercialització i als preus del peix salat]

46 a

[1495, març, 4. Barcelona]

(fol. LXXXXV r.) Del peix salat.

Ordinations fetes sobre lo Peix Salat.

Que algu no gos traure fora de la Ciutat Tonyines salades de Spanye de dues lliures Carniceres en sus sens llisencia del Mostaçaf.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e, Promens de la dita Ciutat. Que alguna persona de qualsevol stament, o, condicio sie no gos traure fora de la dita Ciutat Tonyina salade de Spanya de dues lliures Carniceras en sus sens llisencia del Mostaçaf sots ban de. XX. sous.

Fou publicada a, IIII. de Març MCCCC.LXXXXV.

46 b

[1405, febrer, 25. Barcelona]

Que algu no gos traure de la Ciutat Tonyina salade, Merlussa Arenchs, Sardines, Arengades. ne Rovellades ne alguna altra manera de peix salat per revendre, o, fer Mercaderia sen lisencia del Mostaçaf.

Ara hoiats tot hom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, Promens de la dita Ciutat que algun Mercader, o, altra persona de qualsevol Ley stament, o, condicio sie nos traure de la dita Ciutat Tonyina salade. Merlussa, Arenchs, Sardines Arengades ne Rovellades ne, alguna altra natura de peix salat per revendre, o, fer ne Mercaderia sens sabuda dels dits Consellers. sots ban de perdre lo peix salat que traura, e, de XX. sous a cascu, e, per cascuna vegada. Fou publicada a XXV. de Febrer. M.CCCC.V.

46 c

[1428, gener, 29. Barcelona]

Item que alguna persona de qualsevol condicio sie no gos traure, o, fer traure de la dita Ciutat Tonyina salada de nenguna natura Congres sechs. Merluces. Arenchs. Sardines salades ne nenguna altra natura de peix salat sens licencia del dit Mostaçaf sots lo dit ban de XX. sous. e de perdre lo peix que comprat li sia. Fou publicat a XXVIIII. de Janer M.CCCC.XXVIII.

46 d

[1395, març, 4. Barcelona]

Del for de la Tonyina salada.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que la lliura Carnicera de la tonyina salada de la Sorra de Spanya sia venuda a II. sous, e, no mes avant. E la lliura Carnicera de la dite Tonyina que no es de la sorra a. XII. diners, E, no mes avant. E, no mes avant E la lliura Carnicera de la Sorra de la tonyina desta terra sia venuda ha (fol. LXXXXV v.) Del peix salat. XX. diners e no mes avant. E la lliura Carnicera de la dita Tonyina que no es Sorra sia venuda a X diners. E no mes avant.

Que tots venedors de tonyina salada a menut hagen tot lo dia tenir ne e, vendren.

Item Que alguna persona de qualsevol ley, o, condicio sie que vena, o, a costum de vendre Tonyina salade, a menut en la dita Ciutat que tots dies de mati tro al vespre hage, e, sia tengut de tenir palesament, e, publica en la pescateria o, en llurs taules de llur habitacio propia la dita tonyina salada e, a qui vendre la a totom que comprar ne volra e, als fors ordenats, e, ordenadors per lo dit Mostaçaf, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XXXX. sous. Foren publicats los dos demunt dits capitols a IIII. de Març M.CCC.LXXXXV.

46 e

[1468, març, 8. Barcelona]

Que Merlussa remullada se hage a vendre a pes e, a raho de VI, diners la lliura. e, la axuta a VIII, diners la lliura, e, que ne hagen a fer I diner, e, II, e, tant com ne volran.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que daci avant tota persona que vendra Merlusses hage e, sie tengut vendre aquelles a pes ço es la que sera remullada ab Balansa foradada segons se ven la Tonyina salada a raho de VI. diners la lliura E la Secca a raho de VIII. diners la lliura e, que nagen a vendre un diner, e, II, o, tant com los compradors

ne volran al dit pes e, a la dita raho sots ban de X sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. Fou publicat a VIII de Març. M.CCCCLX.VIII.

46 f

[1457, febrer, 11. Barcelona]

[1449, febrer, 1. Barcelona]

Que nos puga vendre ne comprar mes avant de XX sous de peix sech, o, salat sens Corredor.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona per gran utilitat de la cosa publica de aquella. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que de aqui avant qualsevol persona que pescha de peix sech, o, salat en la dita Ciutat no gos ne li sie licit ne permes sens interventio de corredor vendre del dit peix sech, o, salat huna persona cantitat que munte a mes de XX. sous sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de X lliures.

Que algun Corredor no gos entrevenir en vendre pescha si no es venuda a Ciutada de Barçelona.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que algun corredor de peix salat no gos ne li sie licit ne permes entrevenir en ven (fol. LXXXXVI r.) Del peix salat. da, o, compra que es faça de dit peix de Castellans Portuguesos o, altres Strangers ab algu que no sie ciutada, o, habitador de la dita Ciutat sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de X lliures.

Que los Corredors no puixen esser mes de dos de Companyia.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que daqui avant los corredors no puixen fer companyia de si matexos mes avant de dos, e, si sera fet lo contrari encorregue cascu dells en ban de. L. sous. Foren publicats los demunt dits tres capitols a XI. de Febrer. M.CCCC.LVII. e, lo primer de Febrer. M.CCCCXXXXVIIII.

46 g

[1438, març, 12. Barcelona]

Que no puguen usar en les compres, e, vendes del peix salat Si no los corredors elegits e, que hauran prestada a la seguretat ordenada.

Ara hoiats totom generalment ques fa saber de part del honorable Mostaçaf de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per sessar tots fraus los quals se porien fer en les coses devall scrites que daqui avant ne en los anys esdevenidors algun corredor de qualsevol ley, o, condicio sie sino los elegits, e, nomenats en la seguratat per ells feta en poder del scriva del Consell de la dita Ciutat no gos ne puixe entrevenir en qualsevol vendes, o Fiaments ne altres Contractes quis fassen per qualsevol mercader Castellans e, qualsevol altres persones axi estrangeres com privades de qualsevol natura de peix salat que hic sie portat migansant la qual seguratat los dits Corredors elegits e, nomenats an promes e iurat sots obligatio de les persones, e, dels bens que si dins lo temps connengut no sera pagat als dits Mercaders lo preu per lo qual ells dits Corredors,o qualsevol dells entrevenits hauran fiats lo peix salat, o, altra contracta fet lo corredor qui entrevingut hi sera hage a pagar lo preu sus dit e, en pagar aquell sia feta pronte, execussio en los bens, e, persones de los dits corredors si pagar no volran tota excepcio remoguda. E los dits corredors per salari no ho hagen ni puixen mes avant haver, recebre ne demanar sino los corredors acostumats e, qualsevol altres corredors si no es[860] aquells qui son stats elegits, e, han feta la dita seguretat daci avant no entrevenguen ne entrevenir gosen ne puixen en les dites vendes,

[860] "si no es", en el ms. corregit sobre una raspadura.

o, fiaments, o, altres Contractes sots ban, a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari en les coses en la present ordinatio contengudes de C. sous. Barçelonesos e, de perdre lo offici de corroderia. (fol. LXXXXVI v.) Del peix salat.

Que Corredors ne altres no puixen del dit peix Comptar. sino los que, lo Mostaçaf monenara.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que daçi avant alguns Corredors ne altres qualsevol persones no gosen ne puixen esser Comptadors de Arengades ne de latre qualsevol peix salat sino solament aquells quel dit honorable Mostaçaf nomenara, e, elegira los quals migensant sagrament per ells fahedor en poder del honorable Mostaçaf de la dita Ciutat hagen a prometre, e, sien tenguts be, e, Faelment A comptar, e, donar lo dret justament axi als venedors com als compradors del dit peix salat. E aço sia entes si los Compradors del peix salat volran que comptadors y entrevenguen vulles compren principalment dels Mercaders o, revenedors pus lo peix salat puig a nombre de Mil. o, demes avant, e, no en menor nombre, e, qui contrafara pagara per cascuna vegada. C sous.

Del Judicar ques deu fer del peix salat. quant es mesclat bo, e, avol.

Item com se esdevengue algunes vegades que en algun tonell, o, tonells bota, o, botes de Arengades, o, Canastes de Rovellades per la nau, o, altro vaxel qui fara aigua, o, per fortuna de Mar haura alguna cantitat del dit peix per la dita raho, o, altre qualsevol cars guastat e no vendable, per raho del cars no solament lo peix gastat mes encare lo que restara e, sera bo e rebedor sera tot judicat per guastat, e, tot Axi lo bo con lo avol sera en una condempnatio matexa. per ço Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que com tal cars, o, altra qualsevol se esdavendra hage esser executat tant solament lo peix gastat, e, no vendable, lo qual be e leyalment hage esser triat del peix bo que sera dins hun matex tonell, o, una mateixa bota, o, canasta, o, costal per dos, o, per tres dels dits Comptadors migesant sagrament en poder del honorable Mostaçaf y lo bo sia lliurat al daqui es francament. Fonc publicada a XII de Març. M.CCCC.XXXVIII.

46 h

[1468, març, 10. Barcelona]

Que algu no gos comprar dins mar alguna natura de peix salat sens licentia del Mostaçaf.

Are hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf per benefici, e, utilitat de la cosa publica Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daci avant alguna persona de qualsevol (fol. LXXXXVII r.) Del peix salat. gran stament, o, conditio sie no gos o presumescha directament, o, indirecta comprar, o, fer comprar dins mar alguna natura de peix salat sens lisencia del dit Mostaçaf sots ban a cascu, e, per cascuna vegada sera fet lo contrari de C. sous, e, perdre lo dit peix.

Que peix sech, o, salat no sia tret per mar sens llisencia del Mostaçaf.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens, e, promens que alguna persona no gos ne li sie licit ne per mes traure, o, fer traure per mar alguna natura de peix salat, o, sech sens llicencia del dit Mostaçaf sots lo dit ban de C. sous e, perdre lo dit peix cascuna vegada que sera contrafet. E encare los senyors de les fustes que la dita pescha hauran carregada de perdre les dites fustes en les quals lo dit peix hauran carregat. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a X de Març. M.CCCC.LXVIII.

46 i

[1448, febrer, 1. Barcelona]

Que lo peix salat comprat lo dia mateix se hage a rebre.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant qualsevol persona, o, persones que compraran alguna specia de peix salat que hic sie aportat daltra part per qualsevol Mercaders, o, altres persones que en lo jorn que los compradors hauran Comprat lo dit peix los hagen, e, sien tenguts de rehebre tota delacio sessant sots ban de C. sous per cascu, e, per cascuna vegada on sera fet lo contrari. Fonc publicada ha I de Febrer. M.CCCC.XXXXVIII.

46 j

[1397, maig, 17. Barcelona]

Que peix salat pudent no puga esser venut. vide fol.60. de la caça et fol 88.[861]

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que daqui avant algun revenedor vulles sia hom, o, dona, o, qualsevol persona no gos tenir en alguns llochs, o, plaçes de la Ciutat, o, a la sua tenda taula, o, porta alguna specia de peix salat pudrit, o, pudent, e, no vendable E si tal peix sera trobat per lo Mostaçaf en alguna de les dites places encara que se allegue que no lei tenen per vendre sino per esquer, o, per altre raho, Lo dit Mostaçaf hage a fer jutiar lo dit peix per dos, o, tres menestrals mitiançant sagrament, e, si sera jutiat esser pudrit, e, no vendable lo hage fer Cremar, o, llansar, e, aquell qui tal peix vendra, o, tindra en algun dels dits llochs encorrega per cascuna vegada que sera contrafet en ban de L. sous. E aquesta Ordinatio se fa per ço que tenint lo tal peix en avinentesa lo public es desabut. (fol. LXXXXVII v.) Del peix salat.

Que dels Congres sechs cascuna sort stigue separade.

Are hoiats per manament del Mostaçaf ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona. Que tota persona qui vena, o, revena a menut Congres sechs de Pila, o, de altra sort hage a tenir cascuna natura de aquells apart e, a triat, e, que no gos fer compliment de tornes sino de aquell Congre mateix que venut o, liurat haura al comprador sots ban de XX sous. Fonc publicada a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXVII.

46 l

[1448, febrer, 1. Barcelona]

Que lo Mostaçaf puixe entrar, e, sercar los llochs hon tal peix sera.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que lo dit Mostaçaf la hora que haura sentiment, o, sera informat que en algunes botigues, o, altres llochs amagats de la dita Ciutat haura alguna specia de peix salat pudrit, pudent, e no vendable lo dit Mostaçaf hi puixe entrar per veure e, regonexer tal peix salat. per tant que provehescha migensant sagrament, o, en altra manera que lo dit peix no sia venut per meniar aquell. E si algu recusara, o, no permetra lo dit Mostaçaf fer lo dit regonexement, o, no volra fer lo dit regoneximent encorregue per cascuna vegada que sera contrafet en ban de C. sous. Fou publicada a I de Fabrer. M.CCCC.XXXXVIII.

46 m

[1468, març, 8. Barcelona]

Que lo Bonitol salat nos puixa vendre a mes de VI. diners la lliura, e, que los Caps se puixen vendre a trossos e, no donar a tornes aquells.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona per utilitat de la cosa publica de aquella. Ordenaren los honorables Consellers e, promens de la dita Ciutat que daqui avant algun traginer o, altra qualsevol persona no gos vendre Bonitol salat a mes avant de VI. dines la lliura sots ban de V. sous a

[861] En el ms., amb lletra posterior "vide fol.60. de la caça et fol 88".

cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. Entes empero, e, declarat que los Caps dels dits Bonitols puixen, e, hagen a vendre a trossos, e, sens pes, e no donant los per tornes ne en altre manera a pes sots lo dit ban de V. sous. Fou publicada a VIII. de Març M.CCCC.LXVIII.

46 n

[1490, maig, 1. Barcelona]

Que lo peix salat qui vindra per mar ab naus, o, fustes al principi de la Coresma, o, mitiant aquella que del dia que sa descarregat dins X dies[862] (fol. LXXXXIX r.) De les arengades. tions es disposat.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per utilitat de la cosa publica de aquella. Que daqui avant alguna persona que vena, o, faça vendre a menut Congre sech o salat en la dita Ciutat termens, o, territori de aquella no puixe ne li sie licit, o, permes directament, o, indirecta vendre ames avant de XVI diners la lliura del dit Congre, e, de les Arengades no puixe comprar en una vegada sino una bota, e, no mes la qual hage a tenir per vendre en la plaça al for que la haura comprada per temps al meins de tres dies continuos. E fins la dita bota sia venuda que no puixa comprar, o, fer comprar altre, E per semblant los qui hauran comprat, o, compraran dels dits Congres hagen a vendre aquells al for que comprats los hauran pus ne sie mes dels dits XVI. diners la lliura. E que axi dels congres com de les Merlusses que comprades hauran hagen a ffer les parts que ya per altres Ordinations per la Ciutat fetes es disposat ço es que ans que sie llevat de la Plaça lo dit compartiment sie fet. E que aquells que part hauran presa de dits Congres lo hagen ha vendre al dit for, e, les Merluses al for ja ordenat. Entes empero que lo for del dit Congre se puixe dimiuir segons sera vist la habundantia de aquell a coneguda del Mostaçaf de la dita Ciutat. Sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L sous. a I de Maig 1490.

46 o

[1457, febrer, 11. Barcelona]

[1448, febrer, 1. Barcelona]

Que nos puixen vendre Arengades a Centenars, o, a Millers a meins de tres arengades per un diner exceptat los Mercaders qui les aporten ells mateix les pugen vendre al for que volran.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant alguna persona de qualsevol, grau, stament, o, condicio sie no gos ne li sie licit ni permes vendre per si ne per altre dins la dita Ciutat Arengades. a menut, o, a centenars o a millars a meins de tres Arengades. per diner. Entes empero, e declarat que los Mercaders qui les aportaran, o, da qui seran puixen vendre les dites Arengades per si mateix. e no per interposada persona al for que poran, e, volran. E si sera fet lo contrari Incorregue cascun, e, per cascuna vegada en ban de L. sous, e, de perdre la bota del dit peix que vendra. Fou publicada a XI de Febrer. M.CCCC.LVII. e, lo primer de Febrer M.CCCC.XXXXVIII.

46 p

[1472, març, 18. Barcelona]

(fol. LXXXXIX v.) De les arengas.

Que les Merlusses nos venguen ab Cap y Ganyes.

[862] Falta un full i la numeració passa del V.LXXXXVII al R.LXXXXIX. El text entre aquestes dues planes tampoc és coherent.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per utilitat de la cosa publica de aquella, e per evitar alguns abusos, e, fraus que es fan en lo vendre de les Merluces fetes en la present Ciutat venent aquelles ab Caps, e, Ganyes o, en altra forma que no es acostumat de les altres. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat Que daqui avant algun venedor o, venedora revenedor, o, revenedora o, altra qualsevol persona no gos vendre les dites Merlusses fetes, o, faedores en la present Ciutat ab Caps, e, Ganyes ne en altra forma sino segons son venudes, e, es acostumat vendre les altres Merlusses que venen daltres parts sots ban de V. sous. e, perdre les Merluçes en que sera contrafet a cascu e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Fou publicada a XVIII. de Març M.CCCCLXXII.

46 q

[1503, març, 30. Barcelona]

Que no sia fraudat lo nombre de les Arengades quan se venen a botes.

Ara hoiats totom generalment per manament dels honorables lo Vaguer e, Batle e, Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona ço es a quiscu dells tant quant[863] ha sguart a sa juridictio Que com de algun temps ença se sie seguit que los Castellans, Gallegos, e, altres persones qui porten Arengades per vendre en la dita Ciutat venent aquelles a Mercaders e, altres persones en la venda de dites Arengades afferman haver en les botes sert, e, determinat nombre de Milles de Arengades. e, apres no si trobe tant nombre quant per lo venedors de aquelles es estat adulterat lo que redunde en dany de la cosa publica, e, dels compradors de les dites Arengades. Es poria saguir maior dan per avant si proveit no y era Per tant los honorables Consellers, e, promens per preservar los dits compradors dels dits dans, e, obviar que semblants fraus no sien fets Estatuiren, e, ordenaren que daci avant no sia licit ne permes a algu dels dits venedors fraudar lo comprador, o, compradors de les dites Arengades, exprimint maior nombre del que sera en les botes. E si lo contrari sera fet que los dits venedor, o, venedors hagen pagar esmenar, e, satisffer als dits compradors lo que hi mancaria fins al nombre que seria stat exprimit, e, encara ultra la dita smena hagen pagar per lo ban X. sous per cascun mig miller de arengades que y manca[864] (fol. C r.) De les arengades. ria. Fou publicada a. XXX de Març. M.D.III.

46 r

[1518, gener, 13. Barcelona]

De tornar los Coptadors de les Arengades los quals eren XVII. a XII. e, que vacant que lo Mostaçaf los pose.

Quant en lo pensament hagut per los dits honorables Consellers que per llevar moltes confusions que fins assi se son seguides que lo nombre dels Comptadors de les Arengades fos reduit a XII, en, aquesta manera que tots los que de present son elegits al dit carrech que son deset tant quant viuran puguen regir e, exercir lo dit carrech, e, que morint qualsevol de aquells no pugues esser elegit altre fins sien reduits a dit nombre de dotze y essent reduits al dit nombre de dotze e, vagant qualsevol lloch de aquells per lo Mostaçaf que per temps sera puga esser elegit altre en lo lloch que vagara. Lo dit Consell attenen lo dit pesament redundar en benefici, e, repos, de la dita Ciutat, e, poblats en aquella y attenen encare la offerta feta per los qui vuy son Comptadors que ells y los successors llurs en lo dit Offici, o, carrech a despesas llurs faran celebrar un, o dos Aniversaris per cascun any en la Capella de la verge Maria de Pietat del monestir de sanct Agosti de la present Ciutat Per tant als feu deslliberatio

[863] En el ms., "tant quant", escrit sobre una raspadura.
[864] Des de l'últim "Estatuiren" el text està resseguit.

y conclusio que si sie instituit y ordenat segons lo dit Consell de present statuhec, hi ordena que lo dit nombre dels dits Comptadors sie reduit a dotze en lo modo, e, forma desus dits E que los dits Comptadors fassen fer, e, Celebrar los dits un, o, dos Aniversaris segons per ells es estat Offert remetent la composisio de la dita ordinatio de aquells als dits Consellers presents, e, sdavenidors.

Fou feta la present Desliberatio, e, Conclusio a XIII de Janer. M.D.XVIII.

46 s

[1534, setembre, 18. Barcelona]

A XVIII. del mes de Setembre, M.D.XXXIIII. son continuades XIIII. Ordinations, o, Capitols a serca de la Confraria dels dits Comptadors los quals per esser grans y no fer a la Intentio del Offici del Mostaçaf se deixen. No obstant que sien bones per tenir e,fer estar Regulats dits Comptadors y per ço sen fa la present nota remetent los duptes que entredits comptadors porien sdevenir a les sobre mencionades Ordinations e, Capitols fetes lo sobredit die de XVIII de Setembre. M.D.XXXIIII.

46 t

[1457, març, 9. Barcelona]

[1459, gener, 25. Barcelona]

Que lo corredor que entrevindra en la venda, o, compra de (fol. C v.) De les arengades. peix salat. Sia obligat lo dia mateix donar copia del contracte a cada hu per a: A.b.c.

Ara hoiats totom generalment per manament dels honorables regent la vegaria batle e Mostaçaf de barçelona com és de cascu dells tant com se pertany passar juradictio. Com los corredors de peix salat per ordinatio feta per consellers e promens de la dita Ciutat sien tingut als Castellans e a altres estrangers dels preus de la pescha la qual per mitia dels se ven. E per aquesta raho en los dits contractes que aquells dits corredors continuen de la dita pesca son Jutges e part en los quals contractes per lo passat es estat vist que per no esser ells obligats en aquells contractes en los quals entrevenguts eren cometien fraus mudant la substantia dels dits contractes. Per evitar los dits fraus e per utilitat de la cosa publica de la dita Ciutat ordenaren los dits honorables Consellers e promens de la dita Ciutat que daqui avant tot corredor qui entrevindra en vendes o compres del dit peix salat hagen e sien tenguts lo dia que faran lo contracte donar de aquell copia de llur ma axi al comprador com al venedor partida per A.b.c. Affi que tot frau que fer si pusques fesse. E si tal corredor lo dia que lo contracte haura fet la dita copia no donara sens requesta alguna dels dits compradors e venedors encorrega cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari en ban de L. lliures.

Dels quals bans sien tretes pars iguals la una del Mostaçaf laltra del acusador e la resta tercera part de les obres dels murs e de valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables consellers e promens etc.

Fou publicada a VIIII de Març. M.CCCC.L.VII.

E altra vegada a XXV de Janer de M.CCCC.L.VIIII.

46 u

[1514, març, 17. Barcelona]

Que las arengades dolentas i pudrides sien separades de les bones per los comptadors hi rompudes affi que nos puguen tornar a vendre e que lo Mostaçaf no puga vendre ne aportarsen vers si de les dites arengades ans hagen de tornar y restituirse al Senyor de aquelles.

Ara oiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la ciutat de Barçelona ordenaren los honorables (fol. CI r.) De les arengades. Consellers e promens de la dita Ciutat com per lo be y util de la cosa publica de la dita Ciutat per lo Mostaçaf de aquella siguen posades e assegurades quiscun any algunes persones de les quals se anomenan Comptadors de les arengades.

Afi que los drets no sien fraudats e les Arengades que seran dolentes sien separades de les bones. De manera que los compradors puguen comprar cosa bona e lesta e com sia cert que alguns Mostaçaf no presseguint ordinatio alguna abans contra tota raho e equitat e justicia y en gran e evident dany dels venedors de les dites Arengades veent que les Arengades dolentes i podrides son triadas per los dits comptadors e separades de las bones se fahien portar aquelles en llurs cases venenles y altrament faherne llurs voluntats lo que fer nos pot de justicia com no se haie comes algun frau per aquelles ans dites Arengades dolentes triades e separades de les bones deuen esser rompudes e trencades afi que los venedors no puguen tornarles vendre com a bones i axi mateix deuen esser restituides als Senyors de aquelles com a cosa llur propia perque les puixen meniar si volran o fer de aquelles squer com no y hage ordinatio alguna disposat lo contrari per ço los honorables consellers e promens de la dita Ciutat volents provehir a les dites coses a suplicatio e instantia den Sisera pere Lastis, pere Ventello, den Garriga, den Barbi, e altres tenints lo exercici de vendre Arengades en la present Ciutat e per lo be y util de aquella statuiren i ordenaren que de açi avant los dits Comptadors de Arengades qui ara son y per temps seran hagen e sien tenguts rompre y trencar totes les arengades que trobaran esser prodrides o dolentes sots ban de V. sous a quiscu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Item statuiren e ordenaren los dits honorables consellers e promens que no sia licit ne permes al Mostaçaf ne als Comptadors de les Arengades de la dita Ciutat que ara son e per temps seran pendre e fer pendre ni portarsen vers si retenir les dites Arengades que per los dits Comptadors seran trobades esser pudrides o dolentes y trencades com dit es ans hagen e sien tenguts restituir e lliurar aquelles als Senyors de qui seran sots lo dits ban de V. sous a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Item statuiren e ordenaren los dits honorables consellers e promens (fol. CI v.) Del peix salat. que los senyors de qui les dites Arengades podrides y dolentes y trencades com dites seran puixen ells sie licit y permes portarsen aquelles en llurs Cases per maniar les si volran ells, o, llur familia e, axi mateix puixen fer de aquelles, o, vendre les a, altres per fer squer, o, per altres usos no puixen empero ne sie licit a ells vendre, o, fer vendre les dites Arengades axi triades, e, trencades per bones en la dita Ciutat ni en sos termens, o, territori sots lo dit ban de V sous. y de perdre les dites Arengades en que haurien contrafet a quiscu, e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Foren fetes, e, publicades los demunt dits tres Capitols y Ordinations a XVII del mes de Març. M.D.XIIII.

Dels quals bans etc ut supra.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder. etc.

47

[Ordinacions referides al permís i a la inscripció en el registre per exercir l'activitat comercial els taverners, i a les condicions que havien de complir els locals destinats al comerç minorista de vi, i també al control del preu i la qualitat del vi]

47 a

[1594, abril, 2. Barcelona]

[1598, desembre, 7. Barcelona]

(fol. CII r.)[865] De taverners.

Ara hoiats de part dels honorables y magnifichs senyors mossen Joan Dusay present la begueria de Barcelona idem mossen Gervasi Junyent Balle de la present Ciutat, e, de mossen Pau Siurana mostaçaf y del magnifich mossen Phelip Dimas Montaner administrador de les places ço es quiscu dells en quant toca llur jurisdictio ordenaren los magnifichs Consellers y promens de la present Ciutat a dos de Abril 1594 considerant lo gran dany se causa als poblats y habitants en la present Ciutat y principalment als pobres menestrals y altres los quals per no poderse provehir en llurs cases en gros en tot temps comprin lo vi per les tavernes a menut pagant aquell a exessius preu. Per tant desitjant reduir les dites coses a tot bon stament y orde usant de la facultat que per Privilegis reials a la present Ciutat atorgats per los Serenissims Reys de gloriosa memoria de poder ordenar en civil y criminal fins a mutilacio de membres y mort natural. Ans seguint la antiquissima consuetut y practica que ab altres ordinations en lo passat fetes Statuides y ordenades a antigues del any 1393 com de 1568 y 1590. Estava statuit y ordenat per obviar als dits danys incorriments y desordes los magnifichs Consellers han statuit y ordenat que les devall scrites ordinations per los tunch magnifichs Consellers y promens lo die de II de abril 1594 sien de nou publicades y son del tenor seguent.

Primerament Statuiren y ordenaren dits magnifics Consellers y promens que de desta hora en avant passats que sien vint dies del dia de la present publicacio en avant comptadors no sie licit ni permes a ninguna persona, o, personas de qualsevol stament gracia, o, conditio que sie tenir ni parar taverna alguna ni lochs per a vendre vi ni los qui vuy la tenen gosen continuar aquella, o, aquelles dins los murs de la present Ciutat que primer no hagen demanada y obtinguda licentia expressa de tots los dits magnifichs Consellers firmada ni fora de dits murs dins los llochs ahon se paga lo dret a la present Ciutat, la qual licentia donaran los dits magnifichs Consellers graciosament sens pagar alguna continuada que sie essent libre a part aportara lo credencer de les Franqueses del vi ab continuatio del nom y cognom y carrers ahont volran tenir dita taverna, o, tavernas la qual licentia quiscun any sien tinguts dits taverners renovar aquellas altrament sens aquella demanada y obtinguda y continuada, en lo modo demunt dit no sie licit ni permes tenir parada ni oberta taverna alguna sots pena per a tal qui sera trobat passats dits vint dies sens dita licentia tenir parada dita taverna en pena de perdre lo vi se trobara en la tal taverna y de deu lliures Barceloneses de la qual pena y ban seran fetas tres parts la una de las quals sie del acusador lo qual volen stigue secret sens poder esser descubert y la altra terça part ço es del ban de deu lliures dels murs y valls del hospital, o, preso de la present Ciutat com millor aparexera als magnifichs Consellers y la terça part de lo official executant lo qual official no puga ni le sie licit fer gratia ni merçes ni remetre al qui sera trobat jurdir en dites penes y ban de ninguna manera sino tant solament de la sua terca part y si tal gratia merçe o remissio fara sia obligat de sos bens propis pagar los dos terços lo hu al acusador y laltre terç als murs y valls y hospital, o, preso com esta dit. (fol. CII v.) de Taverners.

Item Statuiren y ordenaren que nos puga tenir ni parar tavernes sino que ditas tavernas tinguen portas als carrers poblats y corrioles a coneguda dels dits magnifichs Consellers. Y que tots los qui tindran tavernes sien tinguts y obligats posar toya, o, ram sobre lo portal de la dita taverna com es acostumat sots las ditas penas y ban en lo modo predit repartidores y executadores.

Item mes avant statuiren y ordenaren que tots los qui tindran Taverna o, Tavernes en la present Ciutat en lo modo y forma predits sien tinguts tenir quiscun dells en quiscuna

[865] El text corresponent als folis del R.CII al CIIII ha esta afegit posteriorment.

destas tavernas continuament per lo menys deu carregas de vi de una, o, differents species y maneras sots la demunt dita pena y ban per quiscun, o, per quiscuna vegada que sera trobat fent lo contrari en lo modo predit repartidores y executadores.

Item mes avant per posar certa ley y tassa en los excesius preus dels vins que dits taverners venen en ses tavernes a menut cortes, y, mig cortes. Statuiren y ordenaren dits magnifichs Consellers y promens que de assi avant passat dit termini de dits vint dies ningun taverner, o, persona que tindra parada, y, oberta taverna, o, tavernes dins los murs y limits de la present Ciutat ni en la marina, o, ribatge de la mar pugan nils sie licit vendre vi en gros ni a menut a maior for, o preu del que per lo Mostaçaf donada raho als magnifichs Consellers lo sera posat y aforat lo qual for y preu sera posat y tatxat general per a tots los taverners differentiant, o, no differentiant los preus i fors segons las species diversitats y maneres dels vins alli per cert temps com durant son beneplacit, o, altrament a sa coneguda puixant baixant los dits preus i fors tenint consideratio al temps fertilitat y carestia de vi a llur coneguda, y per ço se diu y mana a tots los taverners que dins vint dies apres de la publicacio de la present hagen de afinar totas las mesuras al preu sera tatxat las quals mesuras axi afinades hagen de tenir en public devant las botas en las quals tindran posada, e, solta tenint hi corters y corterons y mig corters y mesures y si sera trobat algun taverner no complir y contrafer alguna de las ditas cosas pac quiscuna vegada en pena de perdre lo vi de la bota y en ban de X sous. en lo modo y forma demunt repartidores no entenent esser compresos al dit preu, o, for los ciutedans de fora que de sa cullita propia aportaran y vendran vi en llurs casas. Item Mes avant perque lo dit preu y for corrent del dit vi sie notori a tota persona ordenaren los honorables Consellers y promens que tots los dits taverners que tindran oberta, o, parada taverna, o, tavernas dins la present Ciutat de Barçelona y limits de aquella hagen de tenir assenyalat en los enfronts de las botas de las quals vendran vi, o, tindran posada axeta lo preu, o, for corrent del corter asi posat per senyal de quiscun sou una ralla sea mangana llarga y vistosa y per los diners que sera mes lo corter una ralla blanca per cada diner la qual no sie mes llarga que la meytat de la vermella sots pena per al comerciant qui sera trobat contrafer algun Capitol de perdre lo vi y bota a ont no sera trobat dit senyal y ban de VI lliures en lo modo y forma demunt dit repartidores. Volen empero y que en lo que resoldre esta ordenat no sien compresos los mercaders y altres persones qui no tendran taverna oberta dins los murs de la present Ciutat y limits de aquella qui compraran vi fora lo present Principat de Cathalunya per vendre aquell en la present Ciutat si empero los dits mercaders, o, altres persones seran trobats denunciar, o, vendre vi en lo present Principat per vi de fora regne micidesca en pena de perdre tot lo dit vi en lo modo y forma predit repartidor (fol. CIII r.) Item Mes avant estatuiren y ordenaren dits Consellers y promens que ninguna persona puga ni li sia licit vendre neu en la present Ciutat y limits de aquella a maior preu, o, for la lliura del que per los dits Consellers y Mostaçaf sera aforat y tarat, e, quisque tingut y obligat qual sent persona que tindra neu per a vendre en sa casa vendre aquella a qualsevol persona que lin demanara y ne voldra comprar sens poderla amagar imposar scriba que la revenedora ni guarde per altre sens fer frau algu tant quan ne tindra en sa casa sens fictio alguna la hagen de vendre a lliures y mitjas lliures al for y preu sera tatxat y posat, y que tampoc no sie licit ni permes a ningu venedors de neu ni indirecta en sa casa ni fora della donar a menjar ni a beure a alguna persona de dia ni de nit sots pena [...] faent de perdre la neu y vitualles que tindra en sa casa per donar a menjar y beure y ban de sis lliures en lo modo y forma demunt dit repartidors. Item Estatuiren y ordenaren dits magnifics Consellers y promens que desta hora en avant ningun taverner, o, taverners venedor de vi directament ni indirecta abans ni despres de tenir lo vi en sa casa, o, barracas [...] no sie gosat mesclar ni fer mesclar aigua en lo vi ni fer altra qualsevol mixtura ni mescla de reunir los vins ans be tant engros com a menut lo hagen de

vendre y lliurar al comprador pur y sens mixtura alguna sots pena per al contrafaent de perdre lo vi ont se trobara mixtura y de X lliures moneda en lo modo y forma demunt dits repartidora. Item Mes avant estatuiren y ordenaren los magnifics Consellers y promens que desta hora en avant ne sie licit ni permes a algun taverner, o, revenedor de vi ne altre sea qualsevol persona de qualsevol genero, o, conditio que sie exceptat apothecaris i droguers vendre en sa casa en ningun temps del any a menut ni en altra qualsevol manera ni per beure en llur casa ni fora della vi xocas ni clareya per estirpar los grans vicis y pecats per a vendre deixar ni donarne a beure a ninguna persona dins llur botiga ni casa directament ni indirecta sots pena de perdre lo dit vi gxoca y clareya qui sera trobat en sa casa y de vint sous.liures en lo modo predit repartidores y aplicadores. Item Mes avant statuiren y ordenaren dits magnifics Consellers y promens que ningun ciutada qui portara y vendra vi de sa cullita y en sa casa no puga ni sie licit vendre vi comprat y que no sie de vinyes propies suas y lo ciutada qui en nom de vi de sa coltiu vendra vi comprat, o, de vinyes llogades venedor per vi de sa cullita ni citesca en pena de perdre lo dit vi y en ban de deu lliures en lo modo y forma demunt dit repartidores y aplicadores restants sota las altres ordinations sobre la prohibitio de donar a menjar y a beure y en totes les altres coses en lo passat fetes en quant son contraries a las presents en sa forsa y valor. Item Per la observansa de la ordinatio fones feta y ordenada per los (fol. CIII v.) De taverners. magnifics Consellers y promens del any MCCCLXXXXIII ab la qual foncs ordenat que totas las botas que tindran plenes de vi los taverners sien sagellades alt en lo bono perque ningunes mescles si pugan fer y fent cap y fita lo Mostaçaf que trobara esser estat remogut dit sagell per quiscuna vegada que sera trobat caiga en pena de L sous. y per so han ordenat los magnifics consellers que dita ordinatio sie guardada y observada sots les mateixes penes. Item Mes avant statuiren y ordenaren los magnifics Consellers que desta hora en avant que tota persona de qualsevol grau, o, conditio que sia que aportara carbo dit tabasso a la present Ciutat que aquell hage esser y sia sols de mata coscoll y de vern y sens altres mescles y ques vena a pes a cinc sous.lo quintar sots pena de perdre lo carbo y de vint sous. Item Mes avant ordenaren y statuiren que tot revenedor, o, revenedora que venen tota manera de volateria morta, e, qualsevol genero de casses hagen de tenir y posar devant llurs cases y botigues unes perxes ficades en terra, o, a la paret ab ses garras y en aquelles hagen de peniar dita volateria y cases y asso perque conve al benefici publics que ditas cosas hagan a pales i no amagades sots ban de perdre dita volateria y casses y de vint sous. Retenentse los magnifics Consellers y promens plen poder y facultat de ordenar corregir y smenar en quanta altra cosa los aparega en perque ignorantia alguna allegat no pugue manen fer publicar las presents publicas cridas per los llocs acostumats de la present Ciutat. Joan Dusay Vegaria de Barçelona. Gervasi Joan Junyent la ballia de Barçelona. Pau Ciurana Mostaçaf. Phelip Dimas Montaner administrador de les places. De mandato consilialorum civitates Barceloni Galerandus Franciscus Galopa notari publicus Barçelona ac scriba maior domus honor consily civitatis propia exibens manu. Fou feta y publicada la present publica crida per los llocs acostumats de la present Ciutat ab so de dos trompetas per mi Bartomeu Melons trompeta de la Ciutat a VII del mes de desembre del any MDLXXXXVIII Galopa scriba consily.

47 b

[1599. Barcelona]

Edile magnifico Frascisco Gualbes fuit falta et plata hic modi et infrata declaratio M.D.LXXXXVIIII. Jhs Maria en lo feu del recos interposat per part dels promens de la confraria dels taverners de alguns caps apposats en la crida per lo redres de las tavernas manada publicar a VII de desembre prop passat vista dita crida y los Capitols de que se ha

recorregut haguda una y moltes voltes los advocats devall scrits entre si madur colloqui son del vot y parer seguent. Primerament quant a les penes de perdre lo vi y X liures en lo primer Capitol de dita crida, o, ordinations en aquella mentionades aposades les quals per part de dita confraria es estat suplicat se moderassen attes y considerat que la gravetat de la pena deixa moltes voltes los delinquents impunits per los recorsos y extraordinaries prevencions y diligentias ques procuren per a que no sien executades y la experientia ha mostrat que las penas moderades y facilment executades son de major efecte y tambe (fol. CIIII r.) De taverners. Perque no es rao que los ciutadans desta Ciutat sien ab immensitat de penas opprimits son de vot y parer que dites penes de X liures sien disminuides, e, o, reduides a L sous. irremissiblament exhigidores, e, sien lo vi perdut exceptat empero lo que toca a mesclar aigua ab vi en lo qual cas som de parer ques crescan las penas que en lo Capitol vuite de dites ordinations estaven exprimides y que lo qui tal sera trobat fer insidesca per quiscuna vegada en la dita pena de X liures y de perdre lo vi y de no poder mes tenir taverna en la present Ciutat. En quant al Capitol quin disposant la forma com ha de constar lo for y preu del vi segons la bondat y qualitat de aquell ab ralles de almangara ates que ab facilitat se podria llevar y posar en lo front de les botes una ralla o, mija si aquelles com se diu ab dit Capitol eran de almangara lo que podia tenir respecte tant al comu com al particular profit y utilitat, o, dany, e, incomoditat per so y per altres rahons ques podrien aplicar son de vot y parer que axi com lo for y preu de dit vi havia de estar senyalat ab rallas de almangara hage de estar scrit y tambe senyalat ab rallas de tinta en una llenca de paper de ma del Mostaçaf qui ara es y per temps y dit paper sia apegat, o, ficat ab aygua cuyta en la cara, o, en front de cada bota de tal manera que qui entrara a comprar vi veja lo dit paper y puga seguir lo for del vi que estara en botat en dita bota y los qui no sabran llegir veien les falles que en dit paper estaran pintades de tinta conforme ab la scritura. En quant al Capitol dotze tractant de sagellar los bonons de les botes ates y considerat que lo contengut en aquell com en la ordinatio feta en lo any MCCCLXXXXIII en dit Capitol mentionada apar impossible reduhiro a la pratiga y posar en executio per causa de que cada dia entren moltes carregues de vi per los portals per nit, efecte destinats per proveir les tavernes de la present Ciutat les quals havent de distribuir entre los taverners qui vuy son y seran, no pot lo Mostaçaf encara que tingues molts mes ministres dels que te acudir a veure descarregar y embotar dit vi y per conseguent a segellar o, llevar lo sagell de dits bons si no fos ab notabilissim [...] dels tragiers qui aquell aporten los quals serien forsats de haverse de tenir moltissim. los advocats predits son de vot i parer y aconsellan als magnifics que per ara y fins altra cosa aparega sie sobresegut en la executio y observansa de dit Capitol encarregant al Mostassaf lo cuidado y solicitut ques requereix de visitar y regoneixer les tavernes per si acas los taverners mesclaran diferents maneres de vins en una mateixa bota en lo qual cas los puga y hage de punir y castigar en pena de LX sous.y lo vi perdut com en altres Capitols esta disposat entenent y declarant que diferents maneres de vi sel tenga sempre que no sera lo que si posara de nou de la mateixa especie qualitat y bondat que ere lo primer que estava en dita bota y per dit Mostaçaf era estat ja aforat. Gamis administrador civitatis

Dalmau administrador civitatis Calopa consily. (fol. CIIII v.) en blanc.

48

[Ordinacions referides al control del comerç dels revenedors d'aus i de caça, encaminades especialment a controlar la qualitat dels productes, i els punts de venda]

48 a

[1393, desembre, 22. Barcelona]

(fol. CV r.) Dels revenedors. Ordinations sobre los Pollers e Revenedors de cassa.

Que revenedors, pollers e altres no gosen fer avinenses, ne apatiaments als pagesos sobre la cassa o volateria que porten.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barcelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que com frau de alguns bans e ordinations fets e ordenats sobre la volateria e cassa alguns pollers o revenedors de la dita volateria fassen certs apatiaments a cert for ab los pagesos e ab les persones de fora de la volateria e cassa que encara no es presa axi que tota la cassa e volateria que entra en la dita Ciutat ve tota apatiada a cert for lliuradora als dits pollers e revenedors. E aytal cosa sia fort de mal eximpli e i honesta que aytals apatiaments e avinences nos puixen fer nes fassen daqui avant. E aquelles que son fetes sien tengudes per nulles del tot per revocades. E lo poller o altra qualsevol persona qui sie o fassa los dits apatiaments per revendre pagara per ban cascuna vegada L. sous. E lo dit poller o revenedor o altri qui sera trobat que haura usat dues o tres vegades o mes dels dits apatiaments e avinences daqui avant ultra los bans demunt dits sia privat ipso facto del offici. E si apres de la remotio usava del dit offici que pac per ban cascuna vegada C. sous.

Que la volateria e tota manera de Cassa se hage de tenir palesament e no amagada.

Item ordenaren los honorables Consellers e promens que tot revenedor e revenedora que hage gallines, Perdius, Capons, Todons, Conills o altra Volateria o Cassa o ous o formatges que hagen a tenir la maior partida de la dita Volateria o Cassa o Ous o formatges palesament e publica del mati tro al vespre en les Plaçes o en los llochs publics de la dita Ciutat. Alla ahon an acostumat de vendre e les dites coses vendre a totom que comprarne volra qui contrafara pac per ban cascuna vegada que sera contrafet X. sous e no res meins perdra la Volateria e Cassa e Ous e Formatges que no haura volgut vendre e haura tenguda amagada. (fol. CV v.) Dels revenedors. Que revenedors, e, revenedores no puixen allegar que altri li age comprat, o, encomanat de les dites coses.

Item declaren los dits honorables Consellers, e, promens que ningun revenedor, o, revenedora no puixe allegar que altri hage comprada la dita volateria, o, cassa e, ous, e, formatges, e, si, o, fa haie que no li valle, e, si lo dit revenedor allegare que les dites coses li sien per algunes persones comanades, que les dites coses sien confiscades al dit Mostaçaf. e, lo dit revenedor per tolre frau hage, a satisfer aquell que comanades les hi haura. Que los qui aporten volateria, cassa, e, altres semblant coses ne hagen de portar, en les mans, o, sobre la bestia a pales.

Item que tot home, e, tota fembra del qualquier condicio, o, estament sie sis vol sie pages, o, hom fora la Ciutat qui entrara en la dita Ciutat e, portara per vendre al coll, o, ab bestia que ell menara so es perdius, todonys, conills, o, alguna altra volateria, o, cassa, o, ous, o, formatges que nage a portar a pales demunt la bestia, o, en la ma alguna partida, e, vendre a tots aquells qui comprarne voldran, e, qui contrafera pagara per ban cascuna vegada V sous. Que pollers revenedors, o, ostalers no gosen acullir persona qui portara volateria, cassa ous formatges, cabrits, o, porcells.

Item que algun dels dits pollers, o, revenedors sis vol que sia ostalers o, no, gos acullir de dia, o, de nit algun pages o, altre qualsevol persona de fora qui port en la dita Ciutat volateria cassa ous, formatges cabrits, porcells, e, aso. per esquivar fraus, e, danys que es poden venir als singular de la dita ciutat sots ban de perdre totes les dites coses les quels empero sien perdudes al dit poller, o, revenedor qui lo dit pages, o, altra persona de defora haura acullits, e, no al dit pages, o, altra persona de defora, e, que lo dit poller, o, revenedor los hage a pagar, e, satisfer encontinent aitant com valdran al dit pages, e, daltra persona de defora, e, no res meins que paguen per ban XX sous. Que poller, o, revenedors no tingan

companyia ab pages ni persona altra que estiga defora Ciutat per comprar, o, fer comprar.

Item que algun dels dits pollers, o, revenedors no gos ha (fol. CVI r.) De la cassa. ver companyia ab algun pages, o, altra qualsevol persona que sie, o, stigue de de fore la dita Ciutat sobre les dites coses o, alguna de aquelles no gos comprar, o, fer comprar ne messiqeiar per si ne per altros en la dita Ciutat termens o, territori de aquella algunes de les coses demunt dites ans hage a comprar personalment, e, a obs de si mateix fora de la dita Ciutat, e, territori de aquella tinent e, servant les ordinations ya sobre aso fetes sots ban a cascu, e, per cascuna vegada de perdre totes les dites coses, e, no res meins de pagar XX sous. Que tota persona que aport volateria cassa e, altres coses per vendre les hage a vendre o, fer vendre portar, e descarregar dreta via a la plasa. nova, o, born e, vendre publicament, e, que ab la dita casa no puga entrar en ningun ostal, o, alberc.

Item ordenaren los dits Consellers, e, promens que algun pages, o, altre qualsevol persona de fora la dita ciutat qui aport per vendre de les dites coses, en aquella no puixa vendre, o, fer vendre en alguna manera en la plasa del oli, la cual es estada asignada als dits pollers, e, revenedors. E aso. per tal que lo dit pages, o, altra persona de fora nos puixa mesclar ab ells com per raho, o, de llur mesclament seguesca gran desordinatio frau, e, dan als singular de la dita Ciutat ans los dits pegesos, e, altres personas de defora, o, hagen a vendre, o, fer vendre, e descarregar, e, fer portar, e portar dreta a la plasa nova, o a la plasa del born a qui vendreles publicament. E que en algun ostal alberc, o, casa no puscha ne dega entrar sots ban de perdre totes les demunt coses dites de pagar XX sous. Entes empero que entrant en la dita ciutat, e, anant per les dites clases, o, plasa puixi vendre de les dites coses a totom que vula comprar declarant encara que puixen vendre, e, tenir de les dites coses en la plasa, del blat en la forma acostumada. Que lo Mostaçaf puga llensar y trencar la voleteria, e, cassa que puda, o, sia avol.

Item que algun revenedor, o, revenedora o, altra persona no gos tenir ne vendre nenguna volateria ne casa que pu (fol. CVI v.) Dels Revenedors. da ni Ous avols. E siu fahia que lo dit Mostaçaf puixa trencar e lancar aquella volateria qui puda e ous avols per tal que sen puixa seguir dapnatge a les gents. E no res meins pagara per ban cascuna vegada XX. sous.

Que revenedor, o revenedora de cassa e volateria no don lloch que sia jugada ne riffada.

Item que algun revenedor o revenedora o qualsevol altra persona que tinga cassa o volateria per vendre en les plasses o altres lochs de la dita ciutat no gos sofrir ne en ninguna manera altra dar lloch que la dita Cassa o volateria sia riffada ne Yugada en llurs taules o obradors e qui contrafara perdra la dita cassa e volateria que trobada sera en son poder.

Dels quals bans haura lo Mostaçaf les dues parts e lo acusador la terça part.

Retenense empero los dits honorables Consellers e promens poder de interpretar smenar e declarar si alguns bans y avia algunes coses dubtoses o obscures que ells o aquells qui per ells hi seran assigants o pugien fer aitantes vegades com se vuillen a llur coneguda. Foren publicades les demunt dites nou Ordinations o capitols a XXII. de Desembre M.CCC.LXXXXIII.

48 b

[1504, juny, 20. Barcelona]

Que revenedor o revenedora directament o indirecta en lo territori termens ni set llegues en torn de la Ciutat ni dins aquella puga comprar Volateria, Cassa. Puguen empero comprar de les dites coses dintre de la ciutat dos hores passat migdia.

Ara oiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf que fatsia que en

lo passat ab diverses ordinations per los honorables Consellers e promens de la dita ciutat, en, e, sobre les coses devall scrites fos estat lloablement Statuit e ordenat. Empero la pratiche a monstrat que aquelles per alguns ab vies indirectes es stat contrafet. Per tant los honorables Consellers e promens desiants la dita ciutat en bo e degut stament conservat seguints la desliberatio e conclusio del consell ordinari de la dita ciutat. E llohants, e aprovants les dites altres ordinations segons es dit sobre allo fetes. Statuiren e ordenaren que daçi avant no sie licit ne permes a algun revenedor o revenedora de la dita ciutat per si ne per in (fol. CVII r.) De la Cassa. terposada perssona directament o indirecta comprar o fer comprar dins la dita Ciutat territori ne termes de aquella ni set llegues entorn de la dita Ciutat Gallines, Capons, Polls, Polles, ne alguna altra Cassa o Volateria qualsevol que sie ne alguna altra cosa per revendre. Puguen empero los dits revenedors revenedores els sie licit e permes comprar de les dites coses dins la present Ciutat dues ores passat migjorn e no abans sots ban de L. sous per cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari e de perdre les coses que comprades hauran. Fou publicada a XX de Juny de M.D.IIII.

48 c

[1531, desembre, 2. Barcelona]

Que alguns revenedors Pollers de la Ciutat no puguen comprar per revendre en la dita ciutat termens e territori Cassa viva ni morta ni altres coses sots pena de privatio de lo exercici del dit Offici.

Item com per causa del comprar per revendre de la Cassa e volateria e altres coses deius scrites fins aci se sien seguits e previnguts y per avant se porien seguir e provehir si provehit no y era molts dans e despeses a la cosa publica de la dita ciutat. Per tant a algu o a alguns revenedors o revenedores Pollasters o Pollasteres de la dita Ciutat comprar per revendre ni vendre o fer vendre per si o per interposada persona directament o indirecta en la dita Ciutat termens o territori de aquella Capons, Gallines, Polles, Pollastres, Perdius, Conills, todons, Ous ne alguna altra specia o volateria o Cassa viva o morta sots ban de CC. sous e de perdre lo que comprat e venut hauran contra forma de la present ordinatio i encara de esser inibits e privats perpetualment de exercir lo dit Offici de revenedor o revenedora Pollater o pollatera de la dita Ciutat termens o territori de aquella a quiscu e per quiscuna vegada que sera fet lo contrari.

Que revenedors o revendores Pollers no puguen comprar ne fer comprar per alguns Monestirs Collegis o Comunitats o singulars persones Ecclesiastiques o seculars o Coiuntes a ells en parentiu.

Item ordenaren los dits honorables Consellers e promens que (fol. CVII v.) Dels revenedors. daci avant no sie licit ni permes a algu, o, alguns dels dits revenedors, o, revenedores polleters, o, pollateres comprar, o, fer comprar per si, o, per interposada persona directament, o, indirecta hobs de algu, o, alguns monestirs, o, altres colegis, o, comunitat, o, singulars persones ecclesiastiques o, seculars encara que fossen coiunctes a ells en parentiu, o, amicicia en la dita Ciutat termens, o, territori de aquella alguna, o, algunes de les dites coses de sus dites especificades sots los bans de sus dits a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a II de desembre MDCCCI.

48 d

[1531, desembre, 29. Barcelona]

Que portaler, o, guarda dels portals de la Ciutat no puga comprar nenguna sort de vitualles. Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant algun portaler, o, guarda dels portals de la Ciutat no gos ne li sie permes directament, o, indirecta

comprar, o, fer comprar per si ne per altre alguna volateria, cassa ous, formatges lenya carbo ne algunes altres vitualles en lo portal, o, fora de aquell sots ban de XX sous. per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. Fonc publicada a XXVIIII de desembre MCCCCLX.

48 e

[1461, juliol, 31. Barcelona]

Que pollers revenedors no pugan comprar volateria ne cassa que fos per los camins portant la per vendre en la Ciutat. Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per utilitat, e, bon stament de la cosa publica, e, per extirpar alguns abusos que es fan es farien per avant sino y era provehit en gran evident dan del public de la dita Ciutat anyadint, e, afegint a altres ordinations sobre aço fetes en lo passat, e, en aquelles no perjudicant ans romanents en llurs forsa, e, valor. Que daqui avant algun poller, o, pollera revenedor, o, revenedora, o, altre qualsevol persona qui volra comprar gallines capons polls, perdius, todons, xixelles, conills, o, altra volateria, e, cassa. Cabrits formatges ous, o, altres qualsevulla vitualles per vendre. Non gos ne li sie licit ni permes comprar de algunes de les dites coses dins los termens de la dita Ciutat ne fora aquells de pagesos, o, pagesas o, altres persona, o, persones que fossen en camins, e, aportassen ya per vendre en la present Ciutat les dites vola (fol. CVIII r.) De la cassa. teries, cassa, o, altres vitualles sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de XX sous, e, de perdre lo que comprat hauran de les desus dites coses. Fou publicada a XXXI de juliol MCCCCLXI.

48 f

[1405, febrer, 25. Barcelona]

Que tota persona que no sia revenedor, e, li sera trovada volateria cassa, ous, formatges hage a jurar si es per a obs de algun revenedor. Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que alguna persona de qualsevol stament, o, condicio sie no gos comprar per a obs de algun revenador, o, revenadora, cassa volateria alguna, ne ous ne formatges dins la dita Ciutat. E si sera trovada ab alguna cassa, o, volateria, ous, o, formatges hage a jurar en poder de Mostaçaf, e, sos pessadors si, o ha comprat per a obs de algun revenador, o, revenadora sots ban de X sous, e, de perdra la cassa volateria, e, ous, e, formatges que haura comprats per lo revenedor. Fou publicada a XXV de febrer MCCCCV.

48 g

[1494, juliol, 12. Barcelona]

Del for de las gallines. Ara hoiats etc. Com en lo passat per moltes, e, diverses ordinations per la Ciutat fetes sie stat provehit e,ordenat sobre lo comprat, e, vendre de la caça volateria, e, altres coses so es que los revenedors, e, altres persones no gossen aquelles comprar, o, fer comprar dins los llimits, e, termens fora la dita Ciutat, e dins aquella ans de mig iorn e, en la forma en dites ordinations mencionada. Empero com per alguns en aquelles de alguns temps ença per vies indirectes e, en altra manera es contrafet, e, abusat en dan de la cosa publica. Per tant los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat volents evitar dits abusos, e, fraus ques segueixen, e per avant se seguirien sino hi era provehit ratificants, e, confirmants dites ordinations. Ordenaren, e, statuiren que daci avant no sia, permes a algun revenedor, o, revenedora, o, altra qualsevol persona comprar,o fer comprar directament, o, indirecta de la dita cassa volateria, o, altres vitualles que sien portades en la dita Ciutat, e, dins aquella sino en la forma en dites ordinations expressada aiustant en aquelles daci avant qualsevol revendor, o, altra qualsevol persona que haura comprat gallines per vendre non

puixa demanar, o, pendre, o, rebre del parell de aquelles mes avant de VI sous. sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XX sous, e, de perdre les gallines, e, que sia licit, e, permes a (fol. CVIII v.) Dels Revenedors. qualsevulla persona qui voldra comprar de aquelles pendreles al dit for de VI. sous lo parell sens impediment algun, e, sots lo dit ban. Fou publicada a XII de Juliol M.CCCC.LXXXXIIII.

48 h

[1393, desembre, 22. Barcelona]

Que Ous no sien venuts a mes de III malles lo parell.

Item ordenaren los dits honorables Consellers e promens que alguna persona stranya o prvivada que vena o revena ous no gos pendre de un parell de ous sino III malles sots ban de V sous. Fou publicada a XXII. de Desembre M.CCC.LXXXXIII.

48 h

[1569, gener, 11. Barcelona]

Que les Perdius y los todons e les xixelles sie venut ab for deval scrit.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que daqui avant no sia licit ne permes a algun revenedor o revenedora o altra qualsevol persona vendre ne fer vendre dins la dita Ciutat termens o territori de aquella les Perdius a mes de II sous lo parell. E los Todons palomats a mes de VIII diners lo parell, e los Todons matraçats y les xixelles a mes de VI diners lo parell. Sots ban de V. sous e de perdre les dites Perdius, Todons y xixelles que haurien venuts ultra los dits fors a quiscu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada a XI. de Janer M.DXVIIII.

48 i

[1398, gener, 7. Barcelona]

Que Conills e Lebres morts ans que sien venuts se hagen smochar. Ara hoiats per manament del Mostaçaf ordenaren los Consellers e promens de la Ciutat. Que tots pollers venedors o revenedors de volateria e altres qualsevol persones que metran en Barçelona per vendre o fer vendre Conills o Lebres morts hagen a aquells ans quels vena o revena de V. sous e de perdre la dita Cassa. Fou publicada a VII de Janer. M.CCC.LXXXXVIII.

48 j

[1519, desembre, 14. Barcelona]

Que tota Cassa morta se puga vendre los dies dels Divendres e altres en les plaçes.

Item ordenaren los honorables Consellers e promens que tot pages o altra qualsevol persona de fora la dita ciutat puga vendre tota Cassa morta los dies dels Divendres e altres dies en la plaça del Born e Nova de la dita Ciutat no contrastant qualsevol ordinatio en contrari sobre aço feta. Fou publicada lo demunt dia e (fol. CVIIII r.) De la Cassa any. que los Conills se hagen a vendre al for de baix scrit. Item statuiren los dits Consellers, e, promens que no sie licit ni permes algun revenedor, o, revenedora, e, a altra qualsevol persona de la dita Ciutat termens, o, territori de aquella vendre un Conill mes avant de X diners sots ban de V sous, e, de perdre la Cassa. Fou publicada a XIIII de Deçembre MDXVIIII.

48 l

[1520, gener, 23. Barcelona]

Que lo parell de Capons vius no sien venuts a mes de VIII sous, e, les Gallines a VI

sous. Exceptat durant la presentia de la Magestat del Rey que sia licit haverne, I sou mes per cada parell de Capons o, Gallines, e, que sien morts. Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per provehir als grans abusos que de present se fan en la dita Ciutat per los dits revenedors, e, revenedores, e, altres en los fors de les coses devall scrites Stauiren, e, Ordenaren que durant la presentia de la Magestat del Rey nostre senyor en la present Ciutat, e, no mes avant sia licit, e, permes als dits revenedors, e, revenedores, e, altres qualsevol persones vendre lo parell de las Gallines vives fins a VI sous, e, mortes a VII sous, e, lo parell dels Capons vius a VIII sous, e, morts a VIIII sous, e, no mes avant sots ban de XX sous. e de perdre la volateria que ultra los desus dits peus haurien venuda a cascu, e, per cascuna vegada que feia fet los contrari. Fou publicada a XXI, e, a XXIII de Janer MDXX.

48 m

[1460, desembre, 29. Barcelona]

Que revenedor no gos rifar ne jugar formatges freschs. Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant algun venedor, o, revenedor de formatges freschs no gos ne li sie licit ne permes rifar, o, jugar dels dits formatges sots ban de V sous. per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. Fou publicada a XXVIIII de Desembre MCCCCLX Dels quals bans sien fetes tres parts eguals la una del Mostaçaf, e, laltra del acusador, e, la restant terçera part de la obra dels murs, e, Valls de la dita Ciutat. Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens etc.

48 n

[1441, setembre, 25. Barcelona]

Que formatges de llet de Ovella, e, de Cabra se hagen a tenir separats Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la di (fol. CVIIII v.) Ordinations. ta Ciutat. Que tota persona que vena formatges de Mallorca de llet de cabra, o, de ovella los hage a tenir separats sots ban de XX sous, e, de perdre los dits formatges.

Afforament dels coloms.

Item ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que los coloms nos puguen vendre a mes de VIII diners lo parell sots ban de V sous, e, de perdre los coloms. Que revenedor no vague per Ciutat revenent volateria, cabrits ous formatges ne altres coses.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que nengun revenedor de Ciutat no puga vendre, cassa, volateria cabrits, porcells, formatges, ous ne altres coses per Ciutat sino en cassa sua,o, en son obrador o, taula, o, plasa. sots ban de XX sous, e, de perdre lo que aportara. Foren publicats los demunt dits tres Capitols a XXV de setembre M.CCCC.XXXXI. Dels quals bans seran fetes tres iguals parts la una etc. Retenentse empero los honorables Consellers, e, promens etc.

48 o

[1572, juliol, 19. Barcelona]

Que ni revenedor, coc, ni, pastisser no puguen revendre cosa nenguna.

Ara hoiats totom generalment que notifiquen y fan a saver de part dels magnifics veguer balle Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona so es de quiscu dells en quant toca llur jurisdictio. Que com per causa de haver en la present Ciutat tantes persones que usant de comprar y reevendre axi fruita com altres vitualles y provisions. En gran dany y periudici dels poblats y habitants en la present Ciutat per lo que agabellen los dits revenedors totes les fruites, e, altres vitualles, e, provisions en tal manera que apenes se pot comprar cosa alguna sino de ma de dits revenedors venent los ous a tres diners la pessa, las gallinas a cinch y a sis

reals lo parell, y les fruites y altres vitualles y for molt exetiu. Als quals abusos no obstant que moltes voltes se haia volgut provehir fent diverses ordinations les quals per haver tinguda poca executio son estades poc temps servades. Desitjant per com los magnifichs Consellers, e, consells ordinari de la present Ciutat selebrat a XIV del corent a cerca de dits abusos degudament pro (fol. CX r.) Dels revenedors y pastissers. vehir. Statuiren y ordenaren los dits magnifics y promens de la present Ciutat. Que desta hora en avant sien llevats y prohivits que per ninguna manera ni via en Barçelona terme y territori de aquella. persona alguna no pugues usar de revendre ninguna manera de volateria, e, cassa, ne ous ni alguna manera de fruyta fresca ne comprar aquella ya collida, o, en los arbres, Ans be dites coses hajan de vendre los mateyxos amos, o, los moços y companya llur e, que stiguen en llurs cases, y no per medi de altra persona alguna per ells, sots pena y ban del contrafahent, e, per quiscuna vegada sera trobat fer lo contrari. De esser bandejat en continent de la present Ciutat y de la vegueria de aquella. Y no res menys incorega lo tal contrafahent en pena de X lliures. Irremissiblement exsejidores de les quals haja la terça part lo acusador. E laltra part de dita pena al official executant. Y la restant terça part a la obra dels murs y valls de dita Ciutat, y la cual pena puga y haja de executar qualsevol official quin sera request per lo dit acusador, o, per lo sindic de la present Ciutat.

49

[Ordinacions referides als cocs i als pastissers i a la prohibició de vendre aus o carn]

[1572, juliol, 19. Barcelona]

[Segueix la crida anterior]

Dels cocs y pastisers prohivits.

Item Per obviar els desordres fan de quiscun dia los cocs y pastisers que altres persones que usan dit offici agabellat molta carn, e, volateria,e fent altres desordres statuiren per ço y ordenaren los magnifics Consellers y promens que ningu dels desus dits puga vendre ni tenir per a vendre en llurs casses y botigues alguna manera de carns de qualsevol natura ni volateria alguna axi cuita com crua ne altra cosa per a vendre ne puguen tenir porta parada en ninguna manera. Sino que sols aparellen y fassen aparellar lo quels sera portat en llurs cases sota la mateixa pena y ban contenguts en lo presedent Capitol per quiscu, e, per quiscuna vegada sera trobat fer lo contrari. Per les presents empero ordinations no sia fet perjudici alguna altres ordinations en lo passat fetes a cerca de dites coses y quiscuna de aquelles ans be romanguen en llur força y valor les presents ordinations en res no obstant sino en quant en aquelles expresament deroguen. Retenentse empero los magnifics Consellers y promens plen poder y facultat de interpretar corregir, e, esmenar, mudar, e, variar les present ordinations, e, a cerca de (fol. CX v.) tota hora per quant ben vist los sera les presents ordinacions, e, res en res no obstant. Francesc Ferrer Mostaçaf de Barçelona Francesc Ferrer y Despuig Balle de Barçelona. Fonc feta, e, publicada la present crida publica per los llochs acostumats de la present Ciutat de Barçelona. Vuy a XIX de juliol del any MDLXXII.

50

[Ordinacions referides al comerç de la fruita, als revenedors i a l'emplaçament dels llocs de venda]

50 a

[1418, abril, 26. Barcelona]

(fol. CXI r.) De les Fruites. Ordinations dels Revenedors de Fruites. verda, e, Secha. Que revenedor, o, revedora de fruites no gos haber Companyie en comprar ni vendre. Ara

oiats per manament del Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona que com algunes males persones façen molts fraus, e, falcies en comprar, e, vendre, o, revendre fruites, e, altres coses ques porten es venen en la dita Ciutat. Que algun revenedor, o, revenedora de fruites no gos ne puixe haver companyia en comprar ni vendre, o, revendre algunes de les dites fruites, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX sous. Que fruita secha ne veda algun revenedor, e, revenedora no gos comprar per vendre ne revendre dins la Ciutat que ningun die no sia pasat ni fet apatiaments ab pagesos, o, homens de fora Ciutat.

Item que algun revenedor, o, revenedore de algunes de les dites fruites no gos per si ne per interposada persona comprar ne fer comprar per vendre, o, revendre algunes de les dites fruites fresques, o, seques dins la dita Ciutat ni dins los termens, o, territori de aquella tots apatiamens, e, convenences foragitats tro mig die sia passat ni encara en alguna hora del dia faents alguns apatiaments ni en altra manera ab los pagesos, e, homens de fora Ciutat, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX sous, e, no resmeims perdra la fruita, o, coses que hans del dit mix die haura comprades, o, fetes comprar, o, haura en altra manera apatiades, o, comprades. I Que revenedor, o, revenedora que vena fruites seques, o, verdes no gos vendre sino en sa taula, o, porta sua.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que algun revenedor, o, revenedora, o, altra qualsevol persona que vena, o, revena algunes fruytes seques, o, fresques no gos vendre, o, revendre alguna de les dites fruites ne alguns formatges ne altres Coses sino en sa taula ahon a acostuma a tenir obrador, o, porta sua, e, qui contra fara perdra la dita fruita, e, altres coses que vendra en altre lloch sino en sa taula obrador, o, porta sua, e, no resmeins (fol. CXI v.) Dels revenedors. pagara per ban cascuna vegada que contra las dites coses fara XX sous.

Que los dits revenedors, e, revenedores tant solament puguen comprar en les plasses publicament passat mig dia, e, no per cases ne carreres de les dites fruites.

Item Declaren los dits Consellers, e, promens que passat mig dia puixen comprar los dits revenedors, o, revenedores, e, al tres persones de la dita fruita tan solament en les plases de Barcelona publicament, e, no per cases ne per carreres ne en altres lloch amagats sots ban de XXXX sous. per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que fruites de propia collita de ciutada se puguen vendre per llurs companyes en les plases, o, carrers hon volran. E si u feien vendre per revenedora, o, hagen a vendre en llurs cases, o, taules.

Item Declaren encara que les persones de la Ciutat que han fruites, e, altres coses desus dites de llurs collites e, no sien revenedors pusquen vendre, o, fer vendre les dites coses en les plases o, carreres o, alla on se volran per llurs companyes, o, per altres qualsevol persones se vullen. Exceptat e, declarat que si ho fan vendre per revenedores publics que tinguen a llur porta revendaria que aytals revenedors, o, hagen a vendre en llurs cases, o en llurs taules, e, no en les plases per ço que no si pusque fer frau sots lo dit ban.

Que revenedor, o, revenedora no gos pendre fruites ne altres coses en comanda de pagesos per vendre. E que dits revenedors puguen vendre de dites fruites que sien de ciutada.

Item Ordenaren los Consellers, e, promens de la dita Ciutat que algun revenedor, o, revenedora,, e, altra qualsevol persona que ans ells mateys o, missatges [...] les hagen a vendre per esquivar tota frau. E per so encara com torna en evident profit de la dita Ciutat sots ban de X sous, e, de perdre les dites coses. Declaren empero los dits honorables Consellers, e, promens quels dits revenedors, o, revenedora, o altra persona puixen vendre, o, revendre totes fruites e, altres qualsevol coses que (fol. CXII r.) De la fruita. sien de ciutada e, de la contribucio de la dita Ciutat no contrastant la present ordinatio. Dels quals bans les dues

parts sien del Mostaçaf la tercera per los murs, e, valls de la dita Ciutat. Retenentse empero los dits honorables Consellers, e, promens etc. Foren publicades les demunt dites ordinations, o, Capitols a XXVI de Abril MCCCCXVIII.

50 b

[1519, març, 3. Barcelona]

Que revenedor, o, revenedora de fruites, o, altres vitualles no estigue mesclat ab pagesos, o, pagesas en les plases. Ni vendre de les llurs coses en les cases, o, portes plasses ni carrers, Sens que no aporten, o, tinguen una bandereta ab les armes de la Ciutat.

Item ordenaren los honorables Consellers, e, promens com jatstia en lo passat sia estat ordenat que alguns revenedors, o, revenedoras de la dita Ciutat per si, o, per altres no puixen star per vendre fruites ni altres vitualles, o, coses a les plasses de la dita ciutat mesclats ab los pagessos, o, pagessas. Empero per quant de algun temps ença molts dels dits revenedors, o, revendores no dubten en contrafer a la dita ordinatio y encara vendre de les dites coses en llurs cases, o, portes, e altres lloch de la dita Ciutat, e, molts dels poblats, e, habitants en aquella compren de dits revenedors, e revenedores pensant comprar de pagessos, o pagessas en gran dany de la dita Ciutat, e, poblats en aquella a les quals coses desitjants provehir. los honorables Consellers, e, promens. Statuiren, e, ordenaren que daci avant no sia licit ne permes a algun revenedor, o revenedora de la dita Ciutat per vendre fruites o, altres vitualles, o qualsevol altres coses star mesclats ab los pagessos, o, pagessas en les plasses ni vendre ni fer vendre per si o, per interposada persona algunes de les dites coses en llurs cases, o, portes ni per les plasses, o, carrers o, qualsevol altres llochs de la dita Ciutat sens que no porten, o, tinguen continuament huna bandereta ab les armes de la dita Ciutat sobre los covens, o, paners de les fruites, o, al tres coses que vendran en les plasses o, carreres de la dita ciutat y en les portes de llurs cases per lo que en aquelles vendran en manera tal que puixe per los qui compraran y altres esser vista (fol. CXII v.) Dels Revenedors. senyalant aquells, o, aquelles tals esser revenedors, o, revenedores sots ban de V. sous a cascu, e, per cascuna vegada que seran trobats sens la dita Bandereta.

Dels quals bans seran fetes tres parts etc. Retenense etc. Fou publicada a III. de Març. M.D.XVIIII.

50 c

[1375, març, 21. Barcelona]

Que revenedor, o, revenedora que comprara dintre la Ciutat a hora deguda en les Plaçes, o, dins lo territori, Legums, Fruita, secha ne hage a dexar pendre a quin voldra y al mateix preu.

Item ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tot revenedor, o, revenedora que se esdevendra comprar en les Plaçes de la dita Ciutat a les hores quels es atorgat o, dins lo territori Legums, Fruita secha, que de aquelles coses que comprat haura ne hagen a fer part a tota persona que los ne demanara en continent que comprades les hagen ans que sien, mesurades al for, o, preu que comprades les hauran. E que hagen a dir veritat a aquell que part ne volra del preu que costat los haura. sots ban de V. sous. Fou publicada a XXI de Març M.CCC.LXXV.

50 d

[1377, març, 3. Barcelona]

Que revenedor ne revenedora no hisque de fora la Ciutat per comprar per los Camins.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que nengun revenedor, o,

revenedora no gos anar ne exir fora la Ciutat per comprar per los camins ço es del Portal nou tro al Coll de Finestrels, ne del Portal den Cardona tro a, casa den a Massan E si hi sera trobat que pach per ban cascuna vegada que sera contrafet X sous. E no res meins que hage ha fer sagrament en poder del Mostaçaf, o, dels Pesadors silos dits revenadors son exits per comprar sots lo dit ban de X. sous. Publicat a III de Març 1377.

50 e

[1526, novembre, 29. Barcelona]

Que revenedor, o, altra persona no gos vendre Castanyes torrades en la Ciutat ne termens ne territori de aquella.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf que com per les coses davall scrites sien seguits y cascun die seguesquen molts dans, e, inconvenients a la dita Ciutat y cosa publica de aquella. Pertant los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per obviar als dits mals, e, inconvenients, e, per constituir los poblats y habitants en aquella en bons costums y altrament per evident utilitat de la cosa publica (fol. CXIII r.) De la Fruita. de la dita Ciutat Statuiren, e, ordenaren que daçi avant no sia licit ni permes a persona alguna poblada, e, habitant en la dita Ciutat, o, altra de qualsevol stament grau, o, condicio sia vendre, o, fer vendre en la dita Ciutat termens, o, territori de aquella palesament, o, amagada directament, o, indirecta en gros, o, a menut ne en altra qualsevol manera. Castanyes cuites, o, torrades. sots ban de L. sous. a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada a XXVIIII. de Noembre M.D.XXVI.

50 f

[1393, maig, 24. Barcelona]

Que revenedor, o, revenedora de Civada, Ordi, lo hage a vendre net, e, porgat. e, sens mescla.

Item que tot revenedor, o, altra qualsevol persona que vena Civada ne, Ordi, hage a tenir la Civada, e, Ordi, porgarda, e, porgat, e, neta, e, que res mesclar no y gosen com lo contrari publicament facen. E que hagen a dar lo Corta que no sia ras ans sia ab tot son dret, e, Coromullats sots ban de XX. sous. Fou publicada a XXIIII. de Maig. M.CCC.LXXXXIII.

50 g

[1393, maig, 24. Barcelona]

Que revenedor, o, altra persona no puga vendre la Civada ne Ordi, sino un diner mes que a la plaça.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que ningun revenedor, o, altra persona no gos vendre lo Corta de la Civada Mes que la civada se ven en la plaça sino un diner per Corta y xi que si la Quortera se ven, a, VI. sous Que ells venent la a menut ne puguen aver ne VII. sous entre totes coses. E axi matex si la dita Civada se vendra per Quortera mes, o, meins del dits sis sous que tota vegada la puguen vendre dotze diners mes per quortera, e, nomes avant. sots lo sobre dit ban. Fou publicada lo demunt dit dia, e, any.

50 h

[1394, desembre, 24. Barcelona]

Que les persones de fora Ciutat que portaran Ortalissa la puguen vendre en les plaçes, o, Carres on volran, e, les de Ciutat pus no sien revenedors.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que les persones de defora de la Ciutat que han de llurs collites Cols. Spinachs, Naps. Xaravies, e, altra Ortalissa, e, que revenedor

no sia Puguen vendre les dites Coses en les Plaçes, o, Carreres, o, alla hon se volran Publicada, a, XXIIII. de Deçembre. M.CCC.LXXXXIIII.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts. etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder etc. (fol. CXIII v.) en blanc. (fol. CXIIII r.) en blanc. (fol. CXIIII v.) en blanc.

51

[Ordinacions referides al comerç del vi]

51 a

[1393, maig, 23. Barcelona]

(fol. CXV r.) Del vi, e, tavarners.

Ordinations del Vi.

Que lo preu del vi no sia crescut mes del que sera comensat a vendre.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que alguna persona pus que hage ubert vi per vendre a menut nol gos mes avant per neguna manera muntar del preu al qual lo haura ubert ans lo hage tot a vendre continuament al dit preu, be empero lo puga abaxar de preu tota vegada ques voldra sots ban de perdre la Bota, e, lo vi.

Que en lo vi nos puga fer mescla alguna.

Item que algun tavarner ne alguna altra persona no gos fer alguna mescla en lo vi que vendra ne acunsar lo ne metrey aygua ne altra cosa ans lo hage aytal a vendre continuament com sera lo dia que lo haura ubert, E que stiga continuament sagellada la bota dalt sobre lo Bono, e, en lo ferro de la Cadireta per los Compradors de la Juda per ço que lo Mostaçaf puga regonexer lo dit Sagell tota vegada que regonexer, o, voldra. e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. L. sous.

Que los Ambuts del vi hagen aver colador.

Item per esquivar que sutzura alguna no sia lliurada als compradors que prenen vi dels tavarners hon se ven vi a menut Ordenaren que quiscuna persona que vena vi a menut hage a tenir clavada sobre lo cano del ambut a la part de dins Stamenya, o, tela de Çedaç continuament per ço quel vi sia lliurat pus net als compradors sots ban de V. sous per cascuna vegada que contrafaran.

Que los Ambuts hagen de esser afusats.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens per esquivar fraus, e, per profit comu dels singulars de la dita Ciutat que tot Tavarner, o, altra persona de qualque stament, o, conditio sie que vena, o, revena vi en la dita Ciutat, o, en lo Raval de aquella hage, e, sia tengut de tenir los Ambuts ab ques mesura lo dit vi bons, e, ben afusats per ço que del dit vi non puguen gens aturar en lo dit ambut com se sie trobat que per los Ambuts ab ques solia mesurar lo dit vi los quals eren plans les gents no havien cumplidament (fol. CXV v.) Ordinations. llur dret per tal com lo dit vi no pot be discorrer ne eixir del ambut qui era ampla, e, pla de que lo tavarner, o, altra persona qui aquell ven per la continuatio que fa del dit vendre ne ha gran profit, e, als singulars de la dita Ciutat torna a dampnatge, e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XXX sous.

Que lo vi sia mesurat sobre lo ambut.

Item que tot tavarner, o, altra persona que vena, o, revena vi a menut hage a mesurar, e lliurar lo dit vi al comprador quil comprara mesurant lo sobre lo ambut, e deguen e, hagen a dar llur dret complidament al comprador e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous. Foren publicats los demunt sinch capitols a XXIII de Maig MCCC.LXXXXIII.

51 b

[1431, setembre, 13. Barcelona]

Del for, e, puiament per aquells qui vendran vi a menut.

Ara hoiats etc. Ordenaren los Consellers, e, promens per utilitat de la cosa publica. Que daqui avant alguna persona de qualsevol lley, o, conditio, o, stament sia no gos ne li sia licit ne permes vendre, o, fer vendre vi a menut ço es de XII. aval lo corter sino, a I, o, II. IIII. VI. VIII. X. o, XII. E de quatorze amunt lo Corter sino a XVI. XX. o II. sous, II. sous VI diners, e axi matex si lo Cas se esdevenia puiant cascuna vegada VI diners. E qui en altra forma vendra vi a menut en la dita Ciutat encorrega cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet en ban de L sous.

Que les mesures del vi sien tengudes netes, e, per lo semblant los Librells.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens que daqui avant tots, e, sengles Tavarners, e, tavarneres de la dita Ciutat, e, altres qui venen vi a menut per cassades haguen cascun dia de mati rentar, e, ben nataiar ab aygua neta los Librells. [...] e, mesures ab que venen los vins a menut, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V sous. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a XIII de Setembre. M.CCCC.XXXI.

51 c

[1393, maig, 23. Barcelona]

Que tant solament se pach I sou de venedures per carrega.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que si algun mercader, o, altra qualsevol persona comanara vi vermell a algun, o, alguns per a vendre a menut en la dita Ciutat hage (fol. CXVI r.) Del vi, e, Tavarners. e, sie tengut pagar per venedures. I. sou per cascuna somada, e no pus, e, lo quil haura venut non gos pendre mes sots ban de V. sous. Entes empero que puixe pendre lo venedor, o, venedora de vi per amor de deu si dat lin sera sens incorriment del dit ban. E que lo present capitol no hage lloch en vi blanch de qualsevol ley sie.

Que no gos fer mescla de vi apres la venda hauran feta de dit vi.

Item Ordenaren, los honorables Consellers, e promens que daqui avant algun venedor de vi en gros no gos ne li sie permes fer mescla alguna en lo vi que venut haura apres feta la venda de aquell sots ban de L. sous, e, de perdre lo vi en que sera trobat lo dit frau.

Que lo venedor se puixa aturar per son beure de cascuna bota una Carrega de vi al for quel hauria venut

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e, promens que daqui avant tota vegada que algun venador de vi ne haura venuda una bota o, moltes a qualsevol persona. E de aquell vi se volra aturar per son empriu, e, beure alguna quantitat que aquell tal venedor sie licit poder sen aturar una somada per bota al for que hauria venut, e, no mes. E si mes avant ne volia, e, lo comprador no lin volia mes leixar on volria haver maior for que en tal cars lo dit comprador sie forçat vendre al daqui lo hauria comprat per aquell for que lo dit comprador lo vendria o, hauria venut a menut en casa sua deduidas totes messions sots ban de C. sous per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que ningu no gos vendre a tast vi que no sie seu propi.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant qualsevol persona que vendra vi en la dita Ciutat a tast que aportara ab algun vaxell, e, aquell tast no sera de vi propi que vendra o, venut hauria en tal cars la dita venda no haia lloch, e lo venedor pac de ban LX. sous. e, perda lo vi.

Que donat lo diner deu lo venedor no gos fer altra venda del vi haura venut.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant aquell Mercader, o altra qualsevol persona que vendra o, haura venut vi de continent lo diner Deu sera donat, o, en altra manera la venda reyalment sera passada que lo venedor no gos fer altra venda a altra persona volent pagar lo primer comprador lo preu concordat. E si lo contrari era fet (fol. CXVI v.) Ordinations. que no valega la segona venda, e, no res meins lo dit venedor sie caigut en ban de X. lliures per cascuna vegada que sera contrafet.

Que lo Comprador hage a pagar lo preu al temps concordat. E no pagant X dies a pres lo venedor puixe vendre a dan del comprador.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que tot Comprador de vi hage a pagar lo preu de aquell en lo terme ques sera concordat ab lo venedor, e, si apres request en Scrits dins X. jorns pagat no haura Reyalment lo dit preu en tal cars sie licit al dit venedor revendre lo dit vi a altri si fer, o, voldra, e, si meins for del primer sen havia cessat tot frau hi sie tengut lo primer Comprador.

Que apres de posada Axeta, e, Mesures en la bota per vendre algun vi se hage a vendre tal com sera. sens alguna mescla.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant cascun tavarner, o, tavarnera de la dita Ciutat no gos ne li sie licit ni permes mesclar ni fer mesclar alguna manera de vi ab lo que vendra apres que haura posada axeta, e, Mesures en la bota en alguna forma ans hagen a vendre lo dit vi tal com sera sens alguna mescla a fi que los compradors del dit vi no sien enganats sots ban de L. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. E del dit vi en lo qual seria estat trobat lo dit frau sien fetes quatre parts la una sie del Spital de la sancta Creu, laltra dels Pobres presos, laltra dels Frares de sancta Maria de Jhesus. E la restant quarta part dels Frares del Monestir de sancta Maria del Carme hon los del dit Offici tenen llur Confaria. E les exequcions dels dits bans sien fetes per aquell Official a quis pertanyera a Raquesta dels dits Promens dels dits Hostalers, e, Tavarners, qui ab alguns adiunts que ells elegiran del dit Offici de Tavarners veuran, e, sabran la veritat de les dites Coses.

Que los Promens ab Official puixen estrenyer ab sagrament los Tavarners si serven la prop dita Ordinatio.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant los dits Promens dels Hostalers, e, Tavarners migensant aquell Official a quis pertanyera hagen, e, sien tenguts de fer cum (fol. CXVII r.) del vi, e, tavarners. plir, e, strenyer tots tavarners, e, tavarneres de la dita Ciutat, o, venedors de vi per mitia de sagrament que digan lo vi que tindran da hon sera, e lo cost de aquell, e, altres coses que los dits Promens Conexeran per estirpar los dits fraus, e, engans.

Que algun venedor de vi no gos reumplir los Barrals de Aygua ni daltro vi.

Item Ordenaren que algun venedor de vi no gos reumplir, o, fer reumplir los Barrals daygua ni de altre vi sino de aquell propi del qual haurien umplers los Barrals sots ban de LX. sous per cascuna vegada que sera contrafet. En lo qual ban encorregue per lo sembant lo traginer que consentit haurie en lo dit frau. Foren publicats los demunt dits nou capitols a XXIII. de Maig. M.CCC.LXXXXIII.

51 d

[1393, maig, 23. Barcelona]

Com han de esser vergades les botes, o, miges botes, o, carretells a aquells qui venen lo vi.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens sots lo ban demunt propdit. Que algun venador de vi que sie en botes, o, en carratells de mena no gos traure, o, fer traure la dita

Bota, o, Carretel del Loch hon la venda sera feta tro que la dita Bota, o, Carratell sien vergades, o, regonegudes, e, fet compliment de fer al dit Comprador daço quels dits verguers diran, e, conexeran quen falra en lo qual ban cascun caura aytantes vegadas com contrafara.

E per semblant als Compradors del dit vi.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que algun comprador de vi de les dites botes, e, carretells de mena semblantment no gos fer traure les dites Botes, e, Carratells del Loch hon seran les quals haura comprades tro sien vergades, e, regonegudes per los dits verguers, e, pres, e, rabut per lo dit Comprador lo dit minuament si minuament hi haura a conaxensa dels dits verguers, E que aço lo Comprador no puixe remetre ne fer gratia al venedor, e, si lo contrari de aquestes lo dit Comprador fara caura en ban cascuna vegada de C. sous. E no res meins perdra lo dit vi. e, Botes que comprades haura.

Que fins que dites botes sien vergades los Bastaxos, o, altra persona. a, Coll, o, ab Bestia no gos portarles.(fol. CXVII v.) Ordinations del vi.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que algun Bastaix, o, altra persona a Coll, o, ab bestia, o, en altra manera no gos aportar ne llevar les dites Botes, o, Carretells de mena qui venudes seran, o, vi de les dites Botes, e, Carretells tro que sien vergades, e, regonegudes per los verguers e, pagat lo dit minuament a conaxensa dels. E si contrafaran sien publicament Scobats per la Ciutat, o, que stiguen tot hun die al costell de la mar.

Que no hi sien enteses Sino Botes, mitges botes, e, Carretells quis venen en la Ciutat.

Item declaren los dits Consellers, e, promens que en aço no sien entesos sino botes de Mena E mitges Botes de mena, O, Carretells de mena quis venen en la dita Ciutat.

Que en aço no son entesos taverners.

Item Ordenaren que en aço del vergar no sien entesos tavarners ne altres persones qui compren vi de botes de mena, o en mitges botes, o, en Carretells de mena per revendre per ço com aquestes coses per altre ordinatio han a rebre lo dit vi a mesura ço es a Cister per ço que les gents no pusquen a aquell for matex haver e pendre a menut, e, pusque en aquest cars se liura a mesura no cal vergar la Bota. Foren publicats los demunt dits sinc Capitols a XXIII. de Mag. M.CCC.LXXXXIII.

51 e

[1433, setembre, 12. Barcelona]

Que traginers de vi, o, Bastaxos per raho que no ensutzen lo vi no gosen meniar sobre les Botes, o, Cisters del vi.

Item que com alguns bastais, o, Traginers, o altres persones que tiren, o, porten vi per la avinentesa que han de veure menian sobre les botes del vi quis ven a la mar, o sobre lo Cister ab que es mesura lo dit vi per la qual raho ensutzen lo vi que menegen o, a quis ven os mesura. Per ço Ordenaren los dits honorables Consellers, e promens que nengun Bastaix, o, Traginer, o altra qualsevol persona qui tir, o port vi no gos meniar sobre les dites botes en les quals haura vi ne, sobre lo Sister o, altres mesures ab les quals lo dit vi se mesurara os liurara ne encara en tota la plaça la qual es ordenada, e, asignada a vendre, e mesurar lo dit vi. E qui contrafara pagara per ban cascuna vegada X sous. E si pagar nols pot stara pres X dies al castell del veguer. Fou publicada lo prop demunt dit dia, e, any. (fol. CXVIII r.) e, dels Tavarners. Que los qui aporten vi de una part en altra lo hagen a portar, ab Barrals affinats e, asenyalats ab senyal de la Ciutat.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per esquivar moltes fraus les quals en gran dany de la cosa publica de la dita Ciutat se cometan en les coses de llus scrites, Que tot traginer de vi, macip de Ribera,

o, Bastaix o, altra qualsevol persona qui de fora la Ciutat metra vi en qualsevol Seller, o, en qualsevol Casa, o Alberch de la dita Ciutat, o dins la dita Ciutat tiraran, o, metran vi de un lloch en altre hagen haver barrals affinats e, empremptats ab Emprempta o, senyal de la dita Ciutat per lo affinador de la dita Ciuta, e que de continent hage tot lo vi que portaran tirar, o, metre en los dits Barrals affinats empremptats, e, senyalats segons dit es, e qui contrafara pagara per ban cascu, e, per cascuna vegada que contrafara XX. sous.

Quen sien exceptats aquels qui per llur Beure, o donar lo faran portar.

Item es entes que si qualque vegada alguna persona per son beure, o per donar volra metre, o fer metre alguna Bota Callaresa, o, alguna Quortarola plena de vi que ho puixa fer. La present ordinatio en res no contrastant.

Que tot Barraler, ans que vena alguns Barrals los hage a fer affinar e, empremptar, e, Senyalar.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que cascun Barraler, o, portadorer o,altra persona la qual fara Barrals ans que vena alguns hage los barrals a fer affinar, empremptar, e, senyalar per lo Afinador. E com seran afinats e, empremptats hage ultra lo dit emprempta e, posar, o, empremptar son propi senyal en cascu dels dits Barrals, e, que aquests propis senyals sien diversos la hu del altre sots ban de XX. sous. a cascu, e per cascuna vegada que sera contrafet.

Que nos puga haver mes de XIIII. sous VIII. diners de cada un parell de Barrals affinats.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que cascun Barraler, o, Portadorer, o altra persona qui fara dels dits Barrals no gos demanar reebre ne haver de quiscun parell de barrals affinats, e, empremptats mes avant de XIIII. sous, e, VIII. diners. Ço es quatorze (fol. CXVIII v.) Ordinations del vi. sous per preu, e, vuit diners per lo affinar sots ban de XX. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

51 f

[1433, octubre, 31. Barcelona]

Apres a XXXI. de Octubre del dit any MCCCC.XXXIII. fou afegit al sobre dit preu de Quatorse sous, e, vuit per cascun parell de Barrals I sou ço es que sien pagats XV sous per los dits barrals, e, per affinar VIII diners.

51 g

[1433, setembre, 12. Barcelona]

Que los Barrals se hagen a, regonexer, adobar, e, affinar per lo afinador. tota hora que mester, o, hauran.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que cascuna vegada que los dits barrals se hauran de adobar per mudar fons, o, doga, o, dogues, o, en altra manera aquells aquells de qui seran los dits Barrals los hagen de continent fer regonexer, e, affinar per lo affinador sots ban de XX. sous. per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. Foren publicats los demunt dits sinch capitols a XII. de Setembre M.CCCC.XXXIII.

51 h

[1447, octubre, 27. Barcelona]

Que los barrals del vi no tinguan mes de la Mesura Ordenada.

Ara hoiats etc. Per esquivar molts fraus ques cometen en les coses devall scrites Ordenaren los Consellers, e, promens que daqui avant qualsevol traginer de vi, Macip de Ribera, o, Bastaix, o, altra qualsevol persona qui de defora la dita Ciutat metra vi que sie

comprat en qualsevol parts de aquella, o, dins de la dita Ciutat tiraran, o, metran vi comprat dun lloch en altro no gosen nels sia licit ne permes portar ne tirar lo dit vi ab barrals de Fust que tinguen mes avant de la mesura que deuen tenir per Ordinatio sots ban de L. sous, e, de perdre los barrals per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que dels dits Barrals no sen puguen tenir a lloguer que no sien afinats.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que qualsevol Barraler, o, portadorer, o, altre qualsevulla persona qui tindra a lloguer dels dits barrals daqui avant non gos tenir per a llogar si abans no seran afinats segons la dit Ordinatio, o, les altres Ordinations passades sots lo dit ban de L. sous, e, de perdre los Barrals cascuna vegada que sera fet lo contrari.

(fol. CXIX r.) e, dels Tavarners.

Que lo Mostaçaf vage ab lo affinador per regonexer los barrals alla hon seran que sien fins.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que lo Mostaçaf tota vegada que li sera vist faedor vage, e, regonegue si haura dels dits barrals per les Cases dels Tavarners, e, dels dits Traginers Portadores, e, daltres qui tindran dels dits Barrals li seran aquells que deuen.

Foren publicats los demunt dits tres Capitols a XXVII de Octubre. M.CCCC.XXXXVII.

51 i

[1394, maig, 24. Barcelona]

Que los promens sien tenguts denunciar los fraus.

Item ordenaren los honorables Consellers, e, promens que los Promens de dita Confraria hagen, e, sien tenguts tota vegada que sabran, e, sentiran esser fets fraus alguns en les coses desus dites, e, cascuna de aquelles, e, en les presents Ordinations esser contrafet en alguna forma de Instar, e, requerir esser feta deguda exequtio dels dits bans affi que les dites Ordinations sien tengudes, e, servades segons llur Serie, e, tenor. Fou publicada a XXIIII de Maig. M.CCC.LXXXXIIII.

51 j

[1394, març, 18. Barcelona]

Que tot Tavarner, o, venedor de vi hagen de posar Toya.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que tota persona que vena vi a menut que degue, e, hage a tenir en lo lloch, o, seller hon lo vi vendra. Toya, per tal que los compradors, e, cullidors, e, promens, e, Mostacaf puixan saber hon se ven vi. sots ban de X sous. Fou publicada a XVIII. de Mars. M.CCC.LXXXXIIII.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts la una de les quals sera del Mostaçaf, e, laltra part del acusador, e, la terça part de les obres dels Murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los honorables Consellers, e, pronens etc.

51 l

[1572, octubre, 31. Barcelona]

Al derrer de octubre de 1572 se deslibera en trentenari que ningu pugues comprar vi dins les set llegues sots ban de deu lliuras y lo vi perdut.[866] Se nota que a sis de juny 1663, essent mostaçaf lo doctor micer Francesch Bru y de Olsina, ciutada honrat de Barcelona fou declarat per los illustres senyors consellers de consell del doctor micer Francesch Vidal y Roca assessors ordinari de la ciutat, que los promens y confrares que havian recorregut dels

[866] Aquest darrer paràgraf "al derrer...perdut" està afegit posteriorment en el ms.

penjoraments fets per dit mostaçaf per ordenatio trobats ab tassas en las quals no se hauda dos diners de vi claret ni res de trobat, segons los preus donats per dit mostaçaf als dits trecimers, que havian mal recorregut y dit mostaçaf avia li penyorat per quant encontrava la venda del vi ab tassas curtas ab los capitols LI y 60 de las cridas. Y axi fou observat sens que la suplicacio ni apellacio[867] (fol. CXIX v.) en blanc.

52

[Ordinacions destinades a controlar l'activitat dels hostalers i qüestions referents als hostals]

52 a

[1393, maig, 23. Barcelona]

(fol. CXX r.) Dels Ostalers. Ordinations dels Ostalers.

Que hostaler no gos vendre la Civada a mes for de la Plaça sino un diner mes per Corta.

Ara oiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e promens de la dita Ciutat, que dingun Ostaler, o, revenedor no gos ne puixa en son Ostal, o en sol Alberch o, en altre lloch vendre lo Corta de la Civada mes que lo Corta se ven en la Plaça sino un diner per corta, aixi que si la Quortera se ven VI sous, que ells venent la a menut ne puixen haver VII. entre totes coses. E aixi mateix si la dita Civada se vendra per Quortera mes, o, meins dels dits sis sous que tota vegada la puixen vendre XII. diners mes per quortera, e, no mes avant sots ban de XX. sous.

Que Hostaler, o, revenedor, o, altre hagen a tenir la Civada, e, Ordi que vendran net, e, porgat, e, sens mescla.

Item. Que tot Hostaler, o, revenedor, o altra qualsevol persona que vena Civada, e, Ordi, hage a tenir la Civada, e, Ordi porgada e, porgat e, net, e, que res mesclar no y gosen com lo contrari publicament facen, e, que hagen a dar lo corta que no sia ras ans sie ab tot son dret, e, curumullat. sots ban de XX. sous.

Que los Hostalers sien tenguts pendre en comanda la Roba, e, bens que per los Hostes los seran comanats, e, dar raho de aquells.

Ara oiats per manament del honorable Regent la vegaria Batle, e, Mostaçaf de Barçelona ço es quiscu dells tant com se pertany a sa jurisdictio. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de aquella, e, de sos singulars, e, per bon regiment, e exercissi dels hostalers, e, Tavarners, e Aventurers de la dita Ciutat. Confrares de la Confraria de Sancta Maria del mes de Agost, e, de Sancta Martha, e, per cessar molts inconvenients dans, e fraus que es porien seguir per les coses devall scrites si no y era provehit, e, per metre en bon ordre, e, repos (fol. CXX v.) Ordenations. lo dit Officis. Que daqui avant qualsevol Hostaler, Muller, o, familia de aquell, hage, e, sie tingut de avisar, e, encantar als qui vendran a posar en llurs hostals si portaran Robes, e, altres Bens que hagen perill, que aquelles hagen a comanar als dis hostalers, Muller, o, Familia de aquell, E, si los que posaran en los dits Hostals recusaran, e, no volran fer la dita comanda, Que los dits Hostaler o, Hostalers no sien tenguts en qualsevol perdua dels dits bens.

Que no gosen posar Senyal en llur Hostal sens lliçentia dels Consellers.

Iten Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que daqui a vant alguna perçona no gos ne puixa posar Senyal publich en son Hostal en la dita Ciutat, si donchs primer no seran presentats davant los honorables Consellers de la dita Ciutat, e, demanada, e, obtenguda licencia de aquells, e, llavors puixen tenir lo dit senyal, e, no en altra manera. sots

[867] Final del foli tallat i no es pot llegir.

ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contra fet de C. sous.

Que si en llur Hostal posara alguna perçona sospitosa per fer algun mal que ho hagen a denunciar als promens, e, los promens als Consellers: Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que de aqui avant tot Hostaler qui sentira que en son Hostal haura alguna persona sospitosa, o, que vulla fer algun mal que ho hage de continent a denunciar als promens del dit Offici los quals aixi mateix ho hagen prestament a denunciar als honorables Consellers de la dita Ciutat tan secretamet con poran per tant que y sie degudament provehit, sots ban de C. sous. per cascuna vegada que sera contrafet.

Que los promens havent sospita de alguns malfahents puixen entrar per los hostals, e, pendre juraments per saberne la veritat, e, denunciar ho als Consellers.

Item Que tota vegada que los promens del dit Offici hauran sospita de alguns mals fets, o, desonestats quis façen en algun Hostal de la dita Ciutat puixen, e, hagen (fol. CXXI r.) Dels Hostalers. facultat de entrar en los dits Hostals ab interventio de aquell Official real que volran per veurer, e, regoneixer ho, e, puixen pendre juraments si necessari ere del dit Hostal per saber millor la veritat de les dites coses les quals sabudes per ells de continent, o, hagen a denunciar als dits honorables Consellers affique y puguen provehir a tot assossech, e, utilitat de la dita Ciutat.

Sobre los Missatges que volran estar a ab ells.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que daqui avant quiscun missatge, o, servicial qui volra estar ab algun Hostaler, Tavarner, Aventurer, o, Traginer de vi que sie confrare de la dita Confraria no gos ne li sie permes afermarse ab algun dels dits Officis, fins que aquell missatge, o, servicial no agues cumplit lo temps per lo qual se seria affermat ab lo primer senyor, o, amo si cumplir nol havia tractant lo por lo senyor degudament. sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que fos fet lo contrari de X sous. En lo qual ban encorregue per lo semblant lo qui afermat lo hauria contra la forma desusdita.

Sobre los dits Missatges.

Item que cascun Missatge, o, servicial qui stara ab alguns dels dits Officis pus sien confrares hage, e, sien tingut pagar tots dissaptes.I. diner a la Almoyna de la dita Confraria, e, llurs Amos ho hagen a notificar als promens de aquella, e, aquells tals servicials, o, missatges dalli avant ser puixen alegrar de les presents Ordinations en son cars. E los promens de la dita Confraria los hagen acullir, e, favorir en tots los beneficis de aquella, e, aixi mateix se puixen alegrar de tots beneficis de la dita Confraria cascuns benfactors de aquella. E los promens de la dita Confraria los hagen acullir, e, favorir en tots los beneficis de aquella e, aixi mateix se puixen alegrar de tots beneficis de la dita Confraria cascuns benfactors de aquella. E los promens de la dita confraria los hagen acullir e rahonaren tot lo que necessari sie.

Que los promens sien tenguts denunciar los fraus.

Item Ordenarem los honorables Consellers, e, promens que los promens de la dita Confraria hagen, e, sien tenguts tota vegada que sabran, e, sentiran esser fraus alguns (fol. CXXI v.) Ordinations. en les coses dessus dites, e, cascuna de aquelles en les presents Ordinations esser contrafet en alguna forma de instar, e, requerir esser feta deguda executio dels dits bans affi que les dites Ordinations sien tengudes, e, fervades segons llur seria, e, tenor.

Foren publicats los demunt dits sis Capitols a XXIII de Maig. M.CCCLXXXXIII.

52 b

[1492, octubre, 23. Barcelona]

Que tota persona que volra tenir hostal, se hage a presentar per los promens als honorables Consellers, e, obtenir llicentia de aquells. E que dita llicencia sia continuada en lo

Libre de la casa de la Ciutat.

Ara hoiats per manament dels honorables Regent la vegaria Balle, e, Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona ço es ya en lany M.CCCCXXXIIII. e, apres en altres Anyades per los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat fossen fetes diverses Ordinations metens en degut orde los Officis, e, Confraria de la verge Maria del mes de Agost ço es Hostalers, e, Tavarners, e, Aventurers confrares de santa Martha, E, entre les altres coses fonch Ordenat que alguna persona no gos posar senyal per tenir Hostal en la dita Ciutat si donchs primer no sera presentada als honorables Consellers, e, obtenguda de aquells licentia. E per praticha se es mostrat que en dita presentatio per interes de la cosa publicha es necessaria la Ordinatio seguent. Per tant Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat llohants, e, aprovants les dites Antigues Ordinations, e, aiustant a aquelles. Que qualsevol persones qui tenen, o volran tenir Hostal hagen esser presentades per los promens dels Hostalers als honorables Consellers, e, promens, e, obtenir llicencia com dit es, e, hagen davant aquells prestat en poder del Scriva del Consell de dita Ciutat qui continuara la dita llicencia sagrament. que en lo exercici de la dita hosteleria se hauran be, e, leyalment a tot repos, e, utilitat de tots a aquell qui en lo Hostal vendran a posar. E, que per lo dit Scriva sia continuat lo nom de la persona qui tal llicencia haura obtenguda, e, haura prestat lo dit jurament en lo llibre de la Casa (fol. CXXII r.) Dels Hostalers. de la Ciutat, e, los promens aixi mateix ho hagen a continuar en lo llibre de la dita Confraria. E en altra manera nenguna persona no puixa tenir senyal de hostelaria ans si contra la forma dessus dita lo tindra lo hage a llevar sots ban de[868] sous.

Que lo tal Hostaler, o, Tavarner hage a tenir senyal, e, Ram, e, pach I. diner tots disabtes.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tot Hostaler, o, altra persona que pendra diners de taula, llit, palle, e, civada, e, vendra vi hage a tenir seyal, e, Ram, e, hage a pagar tots dissabtes I. diner a la Almoyna si donch lo vi no era de sa collita sots ban de XX sous.

Que a Hostaler no sia permes tenir algun joc ne acullir dones que desonestament visquen.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens seguints la dispositio de les Constitutions de Cathalunya les coses seguents disposant Ordenaren que alguna persona dessus dita qui tendra Hostal no gos tenir ne permetre en aquell algun johc de Daus sino de Taules ne permetre apartaments per ells, o, per altres fets, o, faedors ne Jochs partit ne acollir dones que desonestament vinguen dormir o, praticar ab homens. E qui contrafara ultra les penes en dites Constitutions statuides encorreguen en la Infractio del dit Jurament, e, en lo dit ban de C. sous de privatio del dit Offici.

Que tot Hostaler qui aculla sia tengut tenir en les portes de les Cambres Baldes, o, altres Clausures Sufficients.

Item per obviar a molts fraus, e, desordres, e, mals que en lo passat se son comesos en les coses subscrites. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tota persona que tenga Hostal observe les coses dessus dites, E sia tengut tenir en les portes de les Cambres, Baldes, Barres, o, altre tancadura, o, Clausures sufficient.

Dels quals bans demunt expressats en cars que sien comesos Ordenaren los honorables Consellers, e, promens sien fetes tres eguals parts. La una adquisidora al Official qui fara la execu (fol. CXXII v.) Ordinations. cio, e, laltra a les Obres dels murs, e, valls de la dita Ciutat, e, la restant terça part de la Caixa de la obra de dita Confraria. Retenen se empero los dits honorables Consellers, e, promens. etc. Foren publicats los demunt dits quatre

[868] No consta la quantitat.

capitols a XXIII de Octubre. M.CCCC.LXXXX.II.

53

[Ordinacions referides al comerç de l'oli i encaminades a controlar els estris de mesura, el preu i l'acaparament]

53 a

[1397, maig, 17. Barcelona]

(fol. CXXIII r.) Del Oli.

Ordinations del Oli.

Que los venedors del Oli hagen atenir Cortons, e, mig Cortons.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona per profit, e, utilitat de la cosa publica Que tota persona qui vena Oli a Cortons, o, mig Cortons, o, en altra manera a menut que per tot lo mes de Juny prop vinent hagen haver e tenir Corto, e, mig Corto, e, ab aquell vendre, e, mesura del dit Oli a les gents quin volran sots ban de X. sous. Fou publicada a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXVII.

53 b

[1458, gener, 11. Barcelona]

Que lo dit Oli se hage a vendre a Corto, e, mig Corto en aquell for que comensat haura.

Item que del dit Oli hage a vendre a totom quin volra engros, e, a Corto, e, mig Corto en aquell ço es a saber for, o, preu que comensat laura de vendre, e, no a mes avant sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que contrafara de XX. sous.

Que lo dit Oli puixa esser mesurat en la Casa del Comprador pus sie descarregat en la Plassa dita del Oli.

Item es entes que tot Mesurer puixa mesurar lo dit Oli en la Casa del Comprador. Empero que el dit Oli sia estat ans descarregat en la Plaça dita del Oli, e, aqui fet lo preu, e, no en altra manera sots ban de XXX. sous pagadors per lo dit mesurer.

Que tot venedor de Oli amenut hage a tenir Cortero.

Item Ordenarem los honorables Consellers, e, promens Que tots, e, qualsevol venedor, o, venedores de Oli amenut de la Ciutat hagen, e, sien tenguts daci avant tenir una mesura entre les altres apellade Cortero ço es la meitat del mig Corto ab la qual hagen amesurar, e, vendre del dit Oli a tots aquells qui voran sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que la dita mesura nols sera trobada, e, faran lo contrari de XX. sous. Foren publicats los demunt dits tres Capitols a, XI de Janer M.CCCC.LVIII.

53 c

[1468, novembre, 31. Barcelona]

Que Olis nos puixen Agaballar.

Item Ordenarem los honorables Consellers, e, promens que daqui avant no sie licit ni permes persona alguna de qualsevol grau (fol. CXXIII v.) Ordinations. stament, o, condicio sie directament, o, indirecta agaballar Olis alguns dins la dita Ciutat termens, e, territori de aquella sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet X. lliures e, de perdre lo dit Oli.

Que los qui tenen Olis non gosen comprar.

Item ordenaren los honorables Consellers, e, promens persona que tindra Olis en la

dita Ciutat no gos comprar altre fins a tant hage venut os sia desaxit de aquell sots lo dit ban de X. lliures. a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Que algu no gos comprar mes de tres Gerres de Oli per revendre.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens que daqui avant algun Mercader, o, altra qualsevol persona no gos ne li sie permes comprar ne fer comprar palesament, o, amagada per revendre mes avant de tres Gerres de Oli ne mesurer algu non gos mesurar mes avant de les dites tres Gerres sens llicencia demanada, e obtenguda dels Consellers de la dita Ciutat sots ban ço es al comprador del dit Oli X lliures, e, de perdre lo Oli. E al mesurer de XX sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que no puga esser puiat lo for del Oli fins que aquella Gerra que aura comensada sia venuda.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens que algun venedor, o, venadora de Olia no gos ne li sie permes puiar, o, vendre los Olis que tendra a mes for del que començat haura a vendre la Gerra la cual Gerra hage a vendre en aquell for que la haura comensada a vendre e, no poder lo muntar de For fins aquella integrament sie venuda sots ban de XX. sous. a cascu que fara lo contrari. Foren publicats los demunt dits quatre Capitols a XXXI de Noembre. M.CCCC.LXVIII.

BIBLIOTECA VIRTUAL

53 d

[1415, novembre, 27. Barcelona]

Que mesurer no puixe comprar ne tenir Oli per vendre ne haver participi ab los venedors.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona que per bon stament, e, utilitat del publich de aquella que algun dels Mesurers deputats per lo publich de la dita Ciutat a mesurar lo Oli no puixa comprar ne tenir Oli per vendre, o revendre aquel per si o per interposada persona dins la dita Ciutat termens, o, territori de aquella, ne tenirne en casa sua sino per son empriu (fol. CXXIIII r.) Del Oli. o, despens, ne haver companyia de mercaderia de Oli ab algun strany, o, privat de la dita Ciutat qui lo dit Oli vena, o, revena en la dita Ciutat, o, termens, o territori de aquella, e si contrafara que perda lo Oli, que pach de banc cascuna vegada que fara lo contrari LX. sous Barcelonins en la qual perdua, e, ban sie compres aquell strany, o privat qui contra la present Ordinatio haurien feta, o acceptada Companyia de mercaderia de Oli segons dit es ab lo dit Mesurer de Oli. Fou publicada a XXVII de Noembre M.CCCCXV.

53 e

[1468, agost, 4. Barcelona]

Que les Mesures del Oli hagen a tenir la Boca ample, e, que los Mesurers tinguen dos Cortants.

Item Per cessar, e, apartar diverses fraus ques Cometen per los qui venen Olis en la present Ciutat tenir la bocha de les Mesures molt stretes, e petites per causa de les quals se fan molts enganys e, danys al publich per tant Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant algun Mercader, o, revenedor, o, revenedora, o altra qualsevol persona qui vendra Oli en la dita Ciutat nol gos vendre, e mesurar ab Mesura alguna que tinga la boca streta, e, petita ans daci avant hagen a mesurar, e, vendre lo dit Oli ab Mesures que tinguen la boca ample segons en lo passat, e, antigament era acostumat. la qual Amplitud, o, mida de la Amplaria de les dites Mesures trobaran en poder del Affinador de la dita ciutat en la forma de les quals Boques, e no pus petites, o stretes hagen a vendre, e, mesurar com dit es lo dit Oli sots ban de X sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. E sots lo dit

ban los Mesurers del dit Oli hagen a tenir dos Cortants per tant que com haura mesurat ab lo hu, e, scorrera puixa mesurar ab laltre, e, aixi cascun comprador haura son dret com mesurant ab un corta segons vuy se fa per la cuyta que han en prestament mesurar jaque ixen molt poc scorrer lo dit Corta, e, aixi lo comprador no ha son dret. Fou publicada a IIII. de Agost. M.CCCCLXVIII.

53 f

[1496, març, 11. Barcelona]

Que Mesurer de Oli no puixa esser Mesurer, e, Traginer, ensems. E que lo dit Mesurer nos puga retener lo Oli, que restara en les Mesures, e que ab la bestia ab que aportara las Mesures no puga tenir vaxel en que pugues scorrer dit Oli.

Ara hoiats etc. Jatsia que, e, en lo passat per lo be, e, utilitat de la (fol. CXXIIII v.) Ordinations. Cosa publica de la Ciutat de Barçelona estat provehit, e, Ordenat sobre lo mesurar del Oli quis ven es compra en la dita Ciutat. Empero com a present se seguesquen alguns fraus en dit mesurar, e, en lo qui dit Oli mesura Ratificant, e, confirmants dites Ordinations, e, aquelles aiustants. Ordenaren los Consellers, e, promens de la dita Ciutat per evitar dits fraus, e, abusos. Que daqui avant algun Mesurer de Oli no puixa esser Mesurer, e, Traginer ensemps ans tan solament hage, e, sie tengut exercir lo dit Offici de Mesurer, e, per semblant que dit Mesurer no puixa aturar, o, retenir lo Oli qui restara en les mesures ans aquelles hage lleixar scorrer, o, scolar en lo lloch ahon dit Oli sera mes e mesurat. E mesurar aquell no pugue posar, o, tenir les Mesures en lloch algu per scorrer ne portasen lo Oli scorregut ne sobre la bestia hon portara les Mesures no puixe tenir vaixell, o, cosa alguna per scorrer lo dit Oli sots ban de L. sous per cascuna vegada que sera contrafet. Fou publicada a XI de Març. de M.CCCC.LXXXXVI.

53 g

[1456, octubre, 26. Barcelona]

Que lo Oli no sie venut a mes de X diners lo Corto.

Ara hoiats etc. Com per gran utilitat de la cosa publica de la dita Ciutat, e, per cessar lo gran abus, e, dan ques poria seguir a la Ciutat per la ambitio dels negociadors de vitualles Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que daqui avant alguna persona de qualsevol ley, stament, o, Condicio sie dins la dita Ciutat termens, o, territori de aquella no gos ne puixa vendre palesament ne amagada directament, o, indirecta lo Corto del Oli mes avant de X. dines sots ban de L. sous a cascu, e, per cascuna vegada.

Que no es puga traure Oli de la Ciutat per mar ne per terra ans se hage a denunciar al Mostaçaf.

Item Ordenarem los honorables Consellers, e, promens que qualevulla Mercader, o, revenedor, o, altra persona que tingue Oli en la present Ciutat aquell hage a vendre dins la dita Ciutat e, aquell no gos traure de la present Ciutat per mar ne per terra abans aquell hage denunciar al dit Mostaçaf dins X. dies primers vinents sots ban de C. lliures, e, de perdre lo Oli. que hi trauria a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Que qui vendra Oli a menut hage a tenir Mayal (fol. CXXV r.) Del Oli.

Item per tant com es estat experimentat que la mesura del mayal del Oli es tant baxa que aquells qui compren un mallal de Oli si lo Corto de Oli se ven a raho de VI diners aquells quals compren a mayals los costa VIII. diners. E sis ven a VII. diners los costa VIIII. diners, e, aixi succesivament. Per ço los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per utilitat de la cosa publica de aquella, e per cessar gran dan quis segueix a les persones Indigens no havents facultat de comprar sino poques quantitats de Oli. Ordenaren que la dita

mesura del Mayal sie abilitada, e, proporcionada ab la mesura del Corto, e, quiscun venedor de Oli daqui avant hage a vendre ab tal mesura de mayal com sera feta sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XXXX. sous. Foren publicats los demunt dits tres Capitols a XXVI. de Octubre M.CCCC.LVI.

53 h

[1495, maig, 18. Barcelona]

Crida que lo Mostaçaf acostuma a fer si mester, es, per fer manifestar, e, denunciar los Olis que los particulars de la present Ciutat tendran.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona que com los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bons, e, saludables respectes hagen Ordenat de saber quant Oli ara de present se troba en la dita Ciutat. Per tant lo dit Mostaçaf ab aquesta present Crida mane a totes persones axi Mercaders, venedors, e, altres qualsevol que tinguen Olis que per tota aquesta present semmana la qual finira dissabte ques comptara a[869] del corrent mes de[870] hagen, e, sien tenguts fer, o, fer fer les Ordinations, e, manifestations de qualsevol quantitats dels Olis que tindran sots ban cascu, e, per cascuna vegada que contrafaran de X. lliures. e, de perdre los Olis que dins lo dit temps seran estats denunciats. Fonc publicada a XVIII. de Maig. M.CCCC.LXXXXV.

53 i

[1465, desembre, 24. Barcelona]

Que lo Mostaçaf puga forçar los que tindran mes de una Gerra de Oli vendre, e, exanguar aquell.

Item Ordenarem los dits honorables Consellers, e, promens que denunciat lo dit Oli lo dit Mostaçaf hage facultat poder forçar, e, compellir los qui tindran mes avant de una Gerra del dit Oli. Vendre, e, exaugar aquell a voluntat, e, Ordinatio del dit Mos (fol. CXXV v.) Ordinations. taçaf sots lo dit ban de L. sous. Fou publicada a XXIIII de Desembre. M.CCCC.LXV.

Dels quals bans sien fetes tres yguals parts etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc.

54

[Ordinacions referides al comerç de la llenya que arribava per terra i per mar]

54 a

[1553, octubre, 21. Barcelona]

(fol. CXXVI r.) De la lenya.

Ordinations de la lenya. E primerament de la que entra a carregas de fora de la Ciutat, per Terra.

Que tota la Lenya que dins Ciutat entrara sia pesada per los pesadors en aço Extrets ço es la hu dells en lo Pla den llul, e, laltre en la rambla. Y que aquella sia venuda als preus davall escrits.

Ara hoiats tothom generalment de part del honorable Regent la Vegaria de Barçelona, y del honorable Balle, e, Mostaçaf de la present Ciutat ço es de quiscu dells tant quan se sguarda a sa Jurisdictio.Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Per mes benefici de la cosa publica de aquella, Causes y rahons en lo Consell ordinari de dita

[869] Espai en blanc.
[870] Espai en blanc.

Ciutat Celebrat lo darrer dia del Mes de Agost prop passat exprimides, e altres considerations en aço los animos llurs movents, e, motius en dit Consell refferits. Que daqui avant tota Lenya que de fora dita Ciutat dins y per los Portals de aquella entrara ab carregas, o, altrament per terra, sia Pesada y venuda als preus davall scrits. Ço es que per los dos Officials e, Pesadors de dita Lenya en virtut de dita desliberatio extrets lo hu dells quals ab sa Romana resideix en lo pla den Lull y laltre en la Rambla. al costat del portal de la Boccaria de dita Ciutat sie pesada axi com entrara en dita Ciutat en dites dos parts ço es en una de aquelles, aquella que dits venedors volran. Los quals pesadors sien obligats a pesar aquella, e, pesada qui cuscuna carrega per si de dita Lenya sien obligats cada hu de dits pesadors donar hun albara del Pes, e, quiscuna carrega al venedor de dita Lenya, e scriure en aquella lo pes de dita lenya, e, quina Lenya es y, lo dia, e, encara lo mati, o, apres dinar de dit dia que aquella se pesara, y que cada hu de dits venedors de dita Lenya apres de aver rebut dit Albara de dits Pesadors ab dita carrega de Lenya ab son Albara hage, e sie tengut anar a portar aquella per dita Ciutat sens aturar, e, pararse en alguna plassa, Carrer, o, part de dita Ciutat ab dita carrega de aquella, fins aquella sia venuda e, descarregada. La qual Lenya se hage a vendre als preus seguents ço es. Si sera Lenya de Alzina, o, Olivera, o Roure a raho de XVIII. diners lo Quintar. E si sera lenya de Arbos a raho de XVI. diners lo quintar. E si sera de Pi, o, altre qual (fol. CXXVI v.) De la llenya. sevol Lenya a raho de XIIII. diners lo quintar. Hi que dita Lenya no la puixen los venedors de aquella altrament sino pesada y a dits preus y no mes avant vendre aquella, sots pena a quiscu, e, per cascuna vegada que altrament fos venuda aquella sens pesar y a mes de dits preus. De V. sous de ban y la dita tal Lenya perduda y que cascun venedor de dita Lenya per quiscuna Carrega ques pesara hage de pagar al Pesador. Malla. per son salari y treballs de pesar dita llenya y fer dit albara.

Dels quals bans la tercera part sia del Mostaçaf, e, laltra del Acusador, e, la restant tercera part de les Obres dels Murs, e, valls de la dita Ciutat. Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens poder etc. Fou publicada XXI. de Octubre M.D.LIII.

54 b

[1554, gener, 19. Barcelona]

Que tota Lenya que entrara per terra en dita Ciutat si per los pesadors de aquella sera trobada verda, o, banyada que aquella daqui avant sia venuda IIII. diners manco de la Tatxa.

Ara hoiats totom gereralment del molt honorable Regent la vegaria, Balle, e, Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona ço es a cada hu dels tant com se pertany a sa Jurisdictio.

Ordenaren los honorables Conselers, e, promens de dita Ciutat per benefici hi evident utilitat de la cosa publica de dita Ciutat y per obviar als fraus manifests que apres de esser feta la Crida de la Ordinatio per los honorables Consellers y, promens de dita Ciutat statuida, e, Ordenada en lo Consell Ordinari celebrat a XXXI. del mes de Agost propassat sobre lo portar, e, vendre de la Lenya que entra per terra, e, per los portals de la dita Ciutat i pesar aquella y la tatxa sobre aquella feta. per experiencia se veu fan los venedors de dita Lenya portant aquella Verda, o, Banyada. e, venent aquella a la matexa tatxa que la Lenya secca la mente de dita Ordinatio en molt gran deservey de nostre Senyor Deu, e, manifesta Opressio y dany notori de dits poblats de dita Ciutat. E, encara que contra dita mente de dita Ordinatio recusen apres de aquella esser pesada portar la en les Cases de dits compradors. E per moltes altres Causes, e, considerations iustes en aço los animos llurs movents. E, per maior declaratio de dita Ordinatio sens empero alteratio alguna de aquella ans aiustant en aquella Feren, Statuiren, e, Ordenaren les Ordinations seguents en virtut de la desliberatio del Consell Celebrat a XVI. del present mes de Janer. M.D.LIIII. (fol. CXXVII r.) De terra.

Primerament Statuiren, e, Ordenaren que tota Lenya que entrara per terra en dita

Ciutat si per los pesadors de aquella sera trobada Verda. o, Banyada. que aquella daqui avant sia venuda a IIII. diners manco de la taxta que es stada tatxada ab dita Ordinatio la Lenya seca. Hi que daqui avant dita tatxa ab dita ordinatio feta se entenga y hage entendre de Lenya secca tant solament y no de la que sera trobada Verda, o, Banyada. en tal manera que la Lenya secca sia venuda per secca conforme a dita tatxa feta ab dita Ordinatio. y la que sera trobada Verda, o, Banyada sia venuda per verda, o, banyada. IIII. diners manco per quintar de la tatxa de dita Lenya secca. E que en los Albarans que lo pesador fara a dits venadors hage de posar quina Lenya sera posant en la secca lo preu que es tatxat ab dita Ordinatio y en la verda. o, banyada. lo preu demunt dit de IIII. diners manco per Quintar.

Que dits Pesadors migensant Jurament y ab pena de privatio de Offici scriguen la veritat en los albarans y ab Legalitat judiquen dita Lenya si sera. secca. verda, o, banyada.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que los dits pesadors migensant jurament que per aço de nou haien aprestar y sots pena de la privatio de llurs Officis sien obligats scriure la veritat en dits albarans y aver se ab Legalitat en la Judicatura de dita Lenya si sera secca, o, verda, o, banyada, e, los dits venadors de dita Lenya ames no puixen vendre dita Lenya sots pena de la dita Lenya perduda.

Que lo venedor de dita Lenya la hage de aportar a la Casa del Comprador.

Item statuiren, e, Ordenaren Que quiscun venador de dita Lenya apres de aver pesada dita Lenya hage, e, sie tengut encontinent ab la mateixa bestia haura portada aquella a pesar, lliurar, e, a portar aquella en la casa del dit Comprador sots ban de XX sous, e, dita Lenya perduda conforme a la Ordinatio feta en lo del portar de la palla apres de aquella pesada. Fonc publicada a XVIIII. del mes de Janer M.D.LIIII.

54 c

[1404, agost, 18. Barcelona]

Que Lenya menuda ço es Bruch, Sermens, e altra Lenya no es puga embotigar per vendre, exceptat en lo Raval. (fol. CXXVII v.) Ordinations.

Item per squivar perills qui tambe per foch com per altre manera se poden entrevenir. Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens, Que alguna persona de qualsevol conditio sie no gos per revendre embotigar ne tenir botiga de Lenya de Bruch, de Serments, o, daltra Lenya menuda dins la dita Ciutat, o, los murs de aquella. exceptat lo Raval sots ban de L sous, e, de perdre la Lenya embotigada a cascu, e per cascuna vegada. Fou publicada a XVIII. de Agost. M.CCCC.IIII.

54 d

[1459, febrer, 19. Barcelona]

Que venedor de Lenya no puga star aturat en les Plaçes de la Ciutat ab dita Lenya.

Item Ordenaren los honorablers Consellers, e, promens que daqui avant algun venedor de Lenya no gos ni li sie permes star ab la dita Lenya en la Plaça de Sanct Jaume, en la Plaça Nova, en la Plaça del Born, en la Plaça del Blat, ne en la Plaça de les Cols, ans hagen anar ab la dita lenya per la dita Ciutat, o star en altres Plaçes exceptat en les desus nomenades sots ban de perdre la Lenya que portara, la qual sera donada per amor de deu al hospital per servey dels pobres de aquell. Fou publicada a XVIIII. de Fabrer. M.CCCC.LVIIII.

Dels quals bans se faran tres parts eguals de les quals. etc. Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens etc.[871]

54 e

[871] El manuscrit passa directament del fol.CXXVIIv. al CXXVIIIIr.

[1559, setembre, 30. Barcelona]

(fol. CXXVIIII r.) De la Lenya de Mar.

Ordinations de la Lenya que entra per Mar. Que tota Lenya que entrara per Mar aixi de la Costa com de les Illes, o, de altres parts de Levant, o, de Ponent, o, de Mitg Jorn se hage a vendre al Pes de la Romana bona, e, affinada a quintas.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona que com per provehir als grans abusos, e, agabellations, e, fraus que de algun temps ença, e, fins asi se son fets y comesos y encara de present se cometen de cada dia en lo vendre, e, pesar de la Lenya que per mar per provisio dels poblats de la present Ciutat contra forma de diverses Ordinations sobre aço fetes, e, statuides en lo passat y publicades, e, que quiscun any ab generalitat se acostumen de publicar en lo Introhit del Offici del Mostaçaf per los magnifics Consellers, e, promens de la dita Ciutat per evident utilitat de la cosa publica de dita Ciutat y per extirpar tots los dits fraus y agabellations, e, irreparables dans per dita causa subseguits aixi als Amos venedors de dita Lenya com als dits poblats, e, habitants de dita Ciutat se hage a vendre publicament ab lo pes de la Romana bona e affinada segons en lo passat conforme a les dites Ordinations es estat acostumat vendre e pesar se a quintars per ço que cada hu de dits Compradors sapia lo que comprara haixi be be de la Lenya ques porta, e daqui avant se portara de Tossa, e de Blanes, e, Lloret, e, de altres qualsevol parts de Levant com encara de la ques porta de Manorca, e, de les Illes, e, de Garraf, o, de altres qualsevol parts de Mitg Jorn, o, de Ponent, e, qui contrafara encorregue per quiscuna vegada en ban de L. sous.

Que lo Amo de dita Lenya o son Missatge, e, no altri sie lo venedor. E, que hage a tenir bona e lleal Romana.

Item que tot Amo de dita Lenya o son missatge tant (fol. CXXVIIII v.) De la llenya de Mar. solament y no altre sia lo venedor de la tal Lenya sua que portara, o, portar fara, e, que aquell tal venedor hage de tenir Romana bona affinada, e, lleal ab la qual hage de pesar, e donar lo just pes y dret als qui aquella compran e, qui contrafara incorrega per cascuna vegada en ban de XXXX. sous.

Que la Lenya que en dita Ribera de la mar arribara nos puga pesar verda.

Item que tota Lenya que es portara en dita Ciutat per mar per a vendre en dita Ribera de la Mar hage de esser secca, e, nos puixa vendre ne pesar verda sots ban de perdre dita Lenya e de XXX. sous.

Que nenguna persona no gos comprar en la Ciutat ne en Barca, o, vaxell algu Lenya per revendre, ans aquells qui ni aportaran la hagen a vendre personalment, o, per llurs misatges.

Item que persona alguna de qualsevol conditio, e, stament sia no gos ne presumesca comprar en la present Ciutat ni en Barca alguna, o, veixell Lenya alguna per revendre ans tots aquells qui a la dita Ciutat aportaran, o trametran Lenya per vendre hagen aquella a vendre, e pesar personalment per si matexos, o per llur propi missatger, e, no per altre persona alguna sots ban de perdre dita Lenya, e, de XXX. sous.

Que algu no gos vendre Lenya per mitia de Corredor ans la hage a vendre en la forma demunt dita.

Item Que persona alguna de qualsevol stament, o, conditio sie no gos ne presumesca vendre, o fer vendre Lenya alguna mitiansant Corredor ne altra qualsevol persona ans dita Lenya que haura portada, o, tramesa hage a vendre per la forma demunt dita en lo precedent Capitol contenguda sots ban de XXX. sous, e, de perdre la dita Lenya.

Que Corredor algu no gos caber ne fer vendre de dita Lenya.

Item que Corredor algu ni altra persona alguna no gos entrevenir ne caber en lo

vendre de dita Lenya pesar ne fer mesclar de aquella sots ban per cascu, e, per cascuna vegada XX. sous.

Que Lenya que sie portada per mar nos puga embotigar ans se hage de tenir, e, pesar en la Ribera de la mar. (fol. CXXX r.) De la Lenya de Mar.

Item Que Lenya alguna ques portara hos trametra per mar per vendre aquella nos puixe posar ne fer se posar en botiga alguna dins dita Ciutat, ans tota se hage de posar, e, tenir per a pesar, e vendre en dita Ribera de la mar de dita Ciutat en llochs acostumats de aquella ahon se acostuma de tenir vendre, e pesar, sots ban de XX. sous. e de perdre dita Lenya.

Que Lenya que vindra per mar per a vendra nos puga comanar aquella per vendre la ne comprar la algu per revendre.

Item Que persona alguna de qualsevol stament grau, o, condicio sie que metra Lenya en Barca alguna per mar per a portar a vendre a dita Ciutat no gos ne presumesca comanar aquella a alguna persona per a vendre la en dita Ciutat ne persona alguna la gos comprar per revendre aquella. E qui contrafara ço es lo senyor de la Lenya pagara per ban cascuna vegada X. sous, e, perdra la Lenya. E aquell qui la rebra encomanada pagara per ban XXX. sous.

Que persona alguna no puga apropiarse lloch en la dita Ribera de la mar asignats a vendre, e que la dita Lenya hage de star plegada, e, no stesa perque altri ni puga portar, e, posar sens enbarch.

Item que persona alguna de qualsevol stament, o, condicio sie no gos ne presumesca apropiarse lloch algu en la ribera per lloch dels asignats a vendre dita Lenya venguda per mar ne posar hi algun senyal ne stendre Lenya per pendre lloch ans tota la dita Lenya se hage a tenir plegada en la Marina perque les gents que ni voldran portar y posar le y puixen posar, e tenir sens embarch e, contrast de altri, e, qui contrafara pagara per ban XX. sous.

Que tot Amo, o, Missatger de dita Lenya hage de residir continuament tot lo dia en lo lloch de la marina hon tindra dita llenya, e, vendre a totom quin vulla.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que tot lenyader ço es amo de dita Lenya, o missatger de aquell qui tinga Lenya per a vendre, en ditas Plassas hage ell, o dit son missatger personalment residir continuament tot lo dia acceptades les hores del maniar en lo lloch de la marina ahon tindra dita Lenya per a vendre, e, pesar aquella a totom que comprar ne vulla ab lo pes recte com es acostumat com dit es, e, de alli hon dita Lenya sera lo venedor nos gos (fol. CXXX v.) De llenya de Mar. partir de tot lo dia sots ban de X. sous. per cascuna vegada que sera contrafet.

Que en cas que dits Amos, o, missatgers no puguen, o, no vullen pesar dita Lenya que en tal cas dita llenya se hage a pesar per los dos Officials pesadors de dita llenya extrets, en absentia i defecta de dits Amos als quals sia donat un diner per cada pesada per llur salari, e, treballs.

Item Statuiren, e, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per mes util dels amos venedors de dita Lenya que en cas que ells, o, llurs missatgers no vullen, o, no puguen pesar dita Lenya que en tal cas dita Lenya se hague de pesar publicament, e, palesa en dita marina per los dos Officials pesadors de dita Lenya, en virtut de dita deliberatio en presentia del Consell Ordinari per aço Celebrat a Dos del present mes de Setembre extrets pera pesar dita Lenya be, e, rectament en absentia, o, defecte dels Amos de dita Lenya, e, de llurs missatgers per aquells, e, en lloc de aquells, als quals sia donat per salari, e, treballs de pesar dita Lenya hun diner per cada pesada tan quant servira a cada hu dells de pesar dita llenya, o, no mes avant.

Que los sobre dits Pesadors extrets tinguen facultat de pendre encomanada de la dita Lenya per vendre la, continguen prestada seguratat, e, fermansas de pagar lo procehit ab responsio, o, salari de altro diner.

Item statuiren, e, Ordenaren Que los dits dos Pesadors extrets per a pesar dita llenya, en dita marina en lo cas demunt dit com dit es tingan facultat de pendre encomanada, e, carrech de dits amos, o, dita lenya en cas que ells ne llurs missatgers no volguessen, e, no poguessen vendre aquella, de vendre per ells dita llenya. Ates que ya per aquells es presentada com son, e, seran sempre llurs sucsesors pesadors obligats en prestar causions, e, seguretats ab fermanses idoneas axi de haverse be, e, llealment en sos Officis com en dit cas de donat los bon Compte, e, raho del que per dits amos de dita Lenya venut hauran a pagar, e, donar los revera lo procehit de dita Lenya lo que han de esser obligats haver de ser dits pesadors de dita Lenya aso la responsio, o, salari de altre diner per pesada que venut hauran de di (fol. CXXXI r.) De la llenya de Mar. ta Lenya com en dites Ordinations, e, desliberatio de Consell se conte. Foren publicats los demunt dits Dotze Capitols a XXX. de Setembre. M.D.LVIIII.

54 f

[1396, desembre, 12. Barcelona]

Que la Lenya sie pesada present lo comprador, o, ab voluntat sua altre persona.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que algun venedor, o, revenedor de Lenya no gos pesar alguna Lenya sino es present aquell qui la comprara si donchs no ho fahia de voluntat sua, e, aço per tal com los dits venedors, o, revenedors pesen una, o, dues somades de Lenya, o, mes, e, puis posen la enterra, e, meten la Lenya prima deius, e, les stelles grosses desus, e, la gent que la Compra penses que sia tal devall com demunt la qual cosa torna en gran dan dels singulars de la dita Ciutat sots ban de V sous per cascuna somada, e, per cascuna vegada que contrafara. Fou publicada a XII. de Desembre. M.CCC.LXXXXVI.

54 g

[1492, octubre, 20. Barcelona]

Que la Lenya de Mar que sera descarregada en altre lloch hon no acostume de star sia venuda un diner meins per quintar.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que no sia licit o, permes a alguns qui aporten Lenyes per mar, e, descarreguen aquelles davant la torra nova, o, en altres parts de la marina, o, platge de Mar fora de lloch acostumat, e, deputat als venedors de les Lenyes de vendre aquelles al for que son venudes les lenyes per aquells qui les porten, o, fan portar, e, tenen apilades en la plaça, o, lloch acostumat tenir aquelles ans les hagen a vendre un diner meins de aquelles que en dit lloch tenen la dita Ciutat continuament provehida de dites llenyes sots ban de XX. sous. a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada a XX de Octubre. M.CCCC.LXXXX.II.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts la una de les quals sera del acusador, laltra del Mostaçaf, la terçera de les obres dels Murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens que si en les dites Ordinations, o, en alguna de aquelles havia alguna cosa obscura podran interpretar corregir, e, smenar tantes, e, quantes vegades ben vist los sera a llur bona coneguda. (fol. CXXXI v.) en blanc.

55

[Ordinacions referides al comerç del carbó]

55 a

[1393, maig, 17. Barcelona]
(fol. CXXXII r.) Del carbo.
Ordinations del Carbo.
Que nos gos comprar Carbo per traurel de Ciutat.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona. Que algun mercader, o, altra qualsevol persona no gos comprar, o fer comprar Carbo per traurel de Barçelona ne per trametrel en altre lloch que lo Carbo sie descarregat en la Plage de Barçelona.

Que Carbo qui ve per mar nos puixe enbotigar ne comprar per vendre.

Item que algun revenedor, o, altra qualsevol persona no gos enbotigar Carbo que vingue per mar ans lo hague a tenir en la plaça acostumada, e que algun revenedor no gos comprar per revendre en un dia sino un sac, o dos sots ban de X. sous, e, perdre lo Carbo. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a XVII. de Maig. M.CCC.LXXXXIII.

55 b
[1448, febrer, 1. Barcelona]
Que lo Carbo hage esser net e sens alguna mescla.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que qualsevol persona qui metra Carbo en la dita Ciutat per vendre aquell hage, e, sia tengut metre en cascuna sarria, o, sach hon sera mes hun quintar, o, mitg quintar de Carbo net de brossa, o, altra mescla o de banyadura sots ban de XX. sous. per cascu, e per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Entes empero que en la present Ordinatio no sie compres Carbo de vern, e de pi, e de bruch qui serveix als argenters, e, freners, e, ferrers, lo qual no se acostuma vendre a pes. Fou publicada a I. de Febrer. M.CCCC.XXXXVIII.

55 c
[1393, maig, 17. Barcelona]
Que lo Carbo sia net, e, garbellat ab lo Garbell per aço ordenat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per esquivar fraus, gabella, e, mal us ques troben en lo Carbo quis ven en la dita Ciutat que tothom qui vena en la dita Ciutat Carbo hage, e, sie tengut ab lo Garbell en aço Ordenat lo qual es fet axi com ha ned per ço que lo dit Carbo sie net de morina, e, de rabaçes, e, de altres frasques, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous. Fou publicada a XVII de Mag. M.CCC.LXXXXIII.

55 d
[1460, gener, 9. Barcelona]
[1458, novembre, 10. Barcelona]

Que revenedor, o, altre qualsevol persona no gos embotigar Carbo (fol. CXXXII v.) Del Carbo. qui vinga per mar, e, que de aquell, e, del que ve per terra non puixe comprar sino una somada.

Ara hoiats tot hom generalment per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per profit comu. Que algun revenedor, o, revenedora, o, altra qualsevol persona no gos enbotigar Carbo qui vingue per mar ans lo hage a tenir en la plaça acostumada, e, quel dit revenedor, o, revenedora non gos comprar en un dia sino un sach, o, dos, e, que tro que hage venuts aquell, o, aquells no gos mes comprar. E axi matex sie entes que lo dit revenedor, o, revenedora nos comprar del Carbo qui ve, e, es portat per terra en la dita Ciutat per pagesos, o, per altres qualsevol persones sino en un dia una somada, e, que tro hage venuda aquella non gos comprar altre. sots ban de X. sous. e, de perdre tot lo

Carbo que en casa, o, en altre lloch li sera trobat.

Que del quintar de Carbo no puixe pendre ne donar mes avant de III. sous.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf. Que com a X. de Noembre del any M.CCCC.LVIII. sie stada publicada una Ordinatio contenent entre les altres coses que algu no gos demanar ne haver de cascun Quintar de Carbo que vendra mes avant de II. sous VI. diners sots cert ban en la dita Ordinatio. contengut, e, com a present per los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat sie stat vist per utilitat de la cosa publica de aquella, e, per haver mes habundantia del dit Carbo que la dita Ordinatio sie per lo present suspesa. E, per tant los dits Consellers, e, promens havents per suspesar la dita Ordinatio. Ordenaren que daçi avant sie licit, e, permes a qualsevol persona poder vendre, e, haver del dit Carbo que vendra en la dita Ciutat aquell for, o, preu ques pora concordar ab lo comprador sens incorriment de algun ban fins altrament per los dits Consellers, e, promens hi sie provehit. Entes empero, e, declarat que algu qui vendra del dit Carbo no gos pendre ne haver, ne quil comprara donar directament ne indirecta mes avant de III. sous per quintar del dit Carbo, e, qui lo contrari fara incorrega per cascuna vegada axi lo comprador com lo venedor en ban de X. sous. e, de perdre lo Carbo lo qual sia donat per Amor de deu. Foren publicats los dos demunt dits Capitols a VIIII. (fol. CXXXIII r.) Del Carbo. de Janer. M.CCCC.LX.

BIBLIOTECA VIRTUAL

55 e

[1517, novembre, 21. Barcelona]

Que Carbo nos puga comprar fora de la Ciutat, ni donar en lo preu mes del afforat per quintar.

Ara hoiats tot hom generalmet per manament del honorable Mostaçaf. Que com per los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat es stat statuit, e, ordenat que algu que vendra Carbo no gos pendre ne haver ne quil comprara donar directament ne indirecta mes avant de III sous per quintar del dit Carbo, e, qui lo contrari fara incorrera per cascuna vegada axi lo comprador com lo venedor en ban de X sous, e, de perdre lo Carbo lo qual sia donat per amor de deu. E com a la dita Ordinatio sia contrafet per alguns qui hixen fora de la Ciutat, e, compren Carbo dels pagesos qui aquell aporten per vendre a la dita Ciutat donant per quiscun quintar del dit Carbo ala dita raho de III. sous. E ultra aquells paguen apres lo dret acostumat pagar al portal que es IIII. diners per quintar. De forma que compren lo dit Carbo a raho, o, for de III. sous y IIII. diners per cascun quintar. E encare molts dells donen abeuratges als dits pagesos perque los venen lo dit Carbo y moltes vegades son fraudats en lo pes, e, conditio del dit Carbo en gran dan llur, e, de la cosa publica de la dita Ciutat y en perjudici de la dita Ordinatio. Pertant los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat volents quant en ells sie provehit als dits abusos, e, dants per executio, e, observatio de la susdita Ordinatio. Statuiren, e, Ordenaren que daçi avant no sia licit ne permes a persones algunes de qualsevol stat, o, condicio sien comprar del dit Carbo fora la dita Ciutat ni donar en lo preu de aquell mes avant dels dits III. sous per quintar directament ne indirecta ne en altra qualsevol manera sots lo dit ban de X. sous, e, de perdre lo Carbo lo qual sie donat per amor de deu. a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada a XXI. de Noembre. M.DXVII.

55 f

[1517, novembre, 17. Barcelona]

Que lo Carbo de Pi, e, de Bruch sie venut al preu Limitat, e, afforat. E no res meins que los sarrions, e, sachs sien de les mides acostumades.

Ara hoiats tothom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Que com per provehir als abusos que de present se fan per los pagesos, e, altres venedors de Carbo de Pi (fol. CXXXIII v.) Ordinations. e, de Bruch. que son acostumats vendres a ull, y no a pes venent aquells a grans e, desmoderats en gran dan de la dita Ciutat y poblats en aquella. Per ço los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per evident utilitat de aquella han statuit, e, ordenat, Que lo dit Carbo de Pi y de Bruch sia afforat, e, lo preu de aquell Limitat segons que per ells es stat afforat, e, Limitat en aquesta manera. Ço es lo Sarrio del Carbo de Pi de tenguda de mig Quintar de Carbo de Alzina a raho de X. diners, e, no mes avant. E lo Sac de Carbo de Bruc de que se acostumen amprar los Ferrers a raho de II. sous lo sach, e, no mes avant. Provehint no res meins, e, Ordenant que los dits sarrions ni sachs no puixen fer mes petits del que al present son acostumats fer. Per tant lo dit honorable Mostaçaf notificant la dita Ordinatio diu, e, intima a totes, e, sengles persones de qualsevol stament, o, conditio sien que daçi avant no puixen ni gosen vendre en la dita Ciutat ni en los termens, o, territori de aquella lo dit Carbo de Pi ne de Bruc, sino als preus desus dits ço es lo Sarrio de Carbo de Pi, de tenguda de mig quintar de Carbo de Alzina a X diners, e, lo Sach del Carbo de Bruc a II sous, e no mes avant. E, que no gosen fer los Sarrions, ne los Sachs mes petits del que al present son acostumats fer sots ban de V. sous, e de perdre lo Carbo, a quiscu, e, per quiscuna vegada, que sera fet lo contrari. Fonch publicada a XVII del mes de Desembre. M.D.XVII.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens.

56

[Ordinacions referides al comerç del suro]

[Sense data]

(fol. CXXXIIII r.) Del Suro.

Ordinations del Suro.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens restant ab altres Ordinations fetes per tolre lo gran abus debat. etc. Introduints en la dita Ciutat etc. E sobre lo comprar dels Suros que en la dita Ciutat son aportats, e, en lo revendre de aquells per los qui comprat han dels venedos portants los dits Suros. dels quals per lo revendre de aquells los Tapiners e, Sabaters compren de dits revendors forçats a maior preu del qual comprarien si aquells no fossen dits Suros a mallor fayso com lo hus dels dits Suros principalment toquen al hus de dits Tapiners, e Sabaters, e aixi com sia interes gran de la cosa publica per so los honorables Consellers, e, promens, ordenaren les Ordinations seguents.

Que revenedor algu no gos comprar Suros del principals venedors per revendre.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que no sia nengun revenedor habitant en la dita Ciutat que de aquesta hora avant gos ne presuma comprar Suros alguns dels principals venedors, o portants e, venents dits Suros en la present Ciutat de Barçelona per aquells revendre aixi dins dita Ciutat com fora de aquella a persona alguna de qualsevol conditio sia, o, persones per tant com se occupen aquelles encarint aquells als dits Sabaters, e Tapiners, per hon los Compradors de Tapins, e altres coses haon Suro entre se venen a maior preu del que nos vendrien si dits Sabaters, e dits Tapiners compraven dits Suros de dits venedors portants en dita Ciutat, e, aço sots ban a cascu, e, per cascuna vegada de XXXX. sous.

Que a Tapiners, e, Sabaters sia licit comprar dels dits venedors per llur obs, e, dels dits Suros puguen revendre a qualsevol persona.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que los dits Tapiners, e Sabaters puixen, e, los sia licit, e, permes comprar de dits venedors de dits Suros (fol. CXXXIIII v.) Ordinations. e, de altres qualsevol persones per a obs de llurs arts, e, officis, e, necesitats de aquells sens pena alguna, e, que dits Sabaters, e, Tapiners puixent dels Suros comprats de aquells revendre a qualsevol persona, o, persones, com dits Suros sien trobats mes a obs dels llurs Officis, e, a utilitat dels compradors de aquells com dalt es dit.

Que qui comprat haura de dits Suros puga de aquells vendre fora Ciutat pus no sia a persona de dins Ciutat. Empero que los Tapiners, e, Savaters tinguen libertat de comprarne primer.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que sia licit, e, permes a qualsevol persone, que mercaderia volra de dits Suros, aquells poder vendre fora de Barçelona, e, territori de aquella puga revendre aquells per via directa,o, indirecta. Empero que primer ans de traure dits Suros de dita Ciutat primerament hagen llibertat dits Sabaters, e Tapiners de comprar tants quants sera mester a obs del dits Officis e, no en altra manera sots ban a cascu e, per cascuna vegada que sera contrafet de XXXX. sous.

Que qui aportara Suros per Mar pochs, o, molts no los vena que primer no sia dada facultat de comprar als Tapiners, e, Sabaters.

Item. Que venint, o, aportant per Mar alguna cantitat de Suros pochs, o, molts que no sia licit al Senyor, o, aqui aportara dits Suros, de poder vendre a persona alguna part ni tot lo suro, que primer no sia dada facultat als promens dels dits Officis. o, algu de ells si volran comprar, o, volran de aquells sots ban de XX. sous.

Dels quals bans sien fetes tres parts les dues del Mostaçaf.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc.

57

[Ordinacions referides als traginers que transportaven la llenya que arribava per mar]

[1454, juny, 28. Barcelona]

[1533, juliol, 27. Barcelona]

(fol. CXXXV r.) Dels Traginers.

Ordinations, e, afforaments dels Traginers que traginen la Lenya de Mar.

Ara hoiats totom generalment de part dels honorables mossens los regent la Vegaria, Balle, e, mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona ço es de quiscu dells tant com toca, e, ha sguart a sa juradictio. Que com en los dies passats sien stadas fetes, e, publicades diverses Ordinations per los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat i en special una Ordinatio que fou publicada a XXVIII. de Juny. M.CCCC.LIIII. sobre los Traginers de Mar, e, de Lenya tatxant los ports ço es Que no sie licit ne permes demanar ne haver per cascuna somada de Lenya ques portara de qualsevol lloch hont sera la Lenya. dins los murs de la dita Ciutat sino çom que es acostumat de port, e, dels llochs hon era acostumat. ço es IIII. diners, o, V. diners, o, VI. diners per quiscuna somada, e, no pus avant sots ban de. XX. sous a quiscu, e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari. E com per dita Ordinatio no apparega esser satisfet sino als ports de Lenya, e, en aquells no es declarat lo lloc fins ahon es obligat lo Traginer portar la Carrega ni lo for, o, preu de aquella per hont se son seguits molts desordes, e, abusos. Com se sie vist es vege de alguns anys ensa que los dits Traginers se fan pagar per los dits ports lo que volen a llur arbitre, e, conexensa, e, en cara que apparega esser fors excessius, e, demasiats per ferse pagar moltes vegades al doble del que mereixen, y es rahonable esser los pagat allegant, e, pretenent los dits Traginers que per eser antigament la carrega de la Lenya tant solament de quatre Quintas e, los viures dells, e, de llurs Animals a gran mercat e, al present de molts anys ença la carrega de la Lenya es de V. quintas. E los dits

viures, e, despeses son charissims, poden, e, deven demanar, exigir, e, rebre lo ques poden convenir, e, llogar ab les persones quels ha menester, e, no star a la taxa antiga. E sie cosa pertinent, e, raonable segons la varietats dels temps sien variades, e, mudades Ordinations a utilitat, e, repos de la cosa publica. Pertant permetre en degut Orde los dits Traginers, e, quiscu hage rebre, e, pach lo que justament li pertany, hagut lo parer de diverses persones en semblants coses expertes habilitats (fol. CXXXV v.) Ordinations. e, en millor comutant, e encare aiustant a les dites Ordinations romanents empero aquelles en les altres coses en la forsa, e, valor.

Ordenaren, e, Statuiren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat.

Que tota carrega de llenya, o, de Roba, o de Mercaderia, no sia de mes pes de IIII. Quintas.

Primerament attenent que la carrega de la Lenya antigament era de IIII. Quintas, e, al present se practica de V. Quintas considerant que tots los traginers no tenen llurs animals tant bons, e, sforçats que sien per portar los dits V. Quintas. E sie cosa molt rahonable la dita carrega sie habilitada. Affi que tots en general puguen fer faena ab llurs animals. Que daci avant tota carrega de Lenya ne de altre qualsevol port de Robes, o altres avers de Mercaderies no hage ne degue esser feta de mes pes de IIII. quintas. com lo port e, paga de aquella sie stat moderat, e, tatxat segons lo dit pes.

Que Traginer algu no puga haver de port mes de IIII. diners de la Ribera de la Mar fins en los llochs devall spacificats.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per los sguarts desus dits. Que daci avant qualsevol Traginer de Mar qui aportara Lenya, o altra qualsevol Carrega de Roba, o altra qualsevol manera de avers de Mercaderia del dit pes de IIII. quintars de la Marina al Monestir de les Monges de Sancta Clara, e, devallant per lo Pla den llull, e, per lo Born, e, passant als Capellers, e, detras la sglesia de Sancta Maria de la Mar, e, per lo font de dita sglesia tirant per lo carrer del forn exint a les basses de Baseya, e, al forn de la devallada de Vila de Cols, e dret cami per la casa del hoste dels Correus exint al mig del regomir, e, devaltant al Carrer den Gimnas, e, devallant per la remallada de casa de Mossen Malla voltant al Carrer Ample al canto de Mossen Galferan Oliver, e, tirant per lo dit Carrer ample fins al monestir, o, dormidor de Framenos no puguen demanar exigir ne rebre mes de IIII. diners barcelonins tant solament. Que Traginer algu no puga haver de port mes de V. diners de la Ribera de la Mar fins en los llochs devall specificats.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que portant (fol. CXXXVI r.) Dels Traginers de Mar. los dits Traginers fins al Monastir de sanct Agosti, e, devallant per lo pes de la Farina, per la Esglesia de sanct Culgat, e, Capella den Marcus a la Plaça de la Lana, e, Boria, e puiant per la devallada de la Cort, e, Calsataria, e plaça de sanct Jaume, e, per lo Call, e Bocaria fins al Portal de la bocaria no puguen haver rebre ne fer pagar los Traginers per quiscuna de dites Carregues de IIII. quintars mes avant de V. diners.

Que Traginer algu no puixa rebre ne haver mes de VI. diners de Port de la Ribera de la Mar fins als llochs devall dits.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens Que portant fins al Portal nou, e, davallant al Pont de la plaça de sanct Pere, e, tornant per lo Carrer jusa de sanct Pere exint a la Ribera de sanct Joan, e, per, lo Carrer den Capons, e, per lo Carrer dels Cellers, e Ostals del Bou, e de la Campana exint al cap de la Plaça nova, e, tirant per lo Carrer del Forn qui va a la Carniceria de la Cucurella, e per la Casa de mossen Gralla fins al portal de la Venema, als de la Porta Farrissa no puguen haver rebre ne, fer pagar los dits Traginers per quiscuna de dita Carrega de IIII. quintas mes avant de VI. diners.

Que Traginer algu no puga rebre ne haver de port mes de VII. diners de la Ribera de

la Mar fins als lochs de dalt specificats.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens que portant fins a la Sglesia, e, Monastir de sanct Pere, e, devallant per lo Carrer subira de sanct Pere, exint al Monastir de Jonqueres, e, tirant per lo Carrer Condal exint a la Plaça de sancta Anna, e, tirant per lo Carrer de sancta Anna fins al Portal de la Palla que vuy es del Studi nou no puguen haver rebre ne fer pagar los dits Traginers per quiscuna de dites Carregues de IIII. quintas mes avant de VII. diners.

Que Traginer algu no puga rebre ne haver mes avant de VIII. diners de port de la Ribera de la Mar, fins als llochs davall scrits.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens Que portant en lo Raval ço es fora del Portal de la Bocaria, e, de la Muralla de la Rambla comprenent hi los Carrers del hospital (fol. CXXXVI v.) Ordinations. e, del Carme fins al Portal de sanct Antoni. no puguen haver rebre ne fer pagar dits Traginers, per quiscuna Carrega de IIII. quintars mes avant. de. VIII. diners.

Que Traginer algu puga rebre ne haver mes avant de VIIII. diners de port de la Ribera fins als llochs debaix dits.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que portant del portal del Studi nou anant per los carrers den Borra, o, per lo Carrer dels Tallers fins al portal dels Tallers no puguen haver rebre ne fer pagar los dits Traginers per quiscuna Carrega de IIII. quintars mes avant de VIIII. diners.

Que los Ciutadans, e, altres de la present Ciutat, e, los Traginers sien forçats de Jurar lo que hauran pagat e rabut per dita raho. E que los dits Traginers hagen a servir los habitants amb dita paga. E si cars sera que fer nou volguesen que sia licit als habitants ab llurs besties de portar, o, fer portar dita Lenya, o, robes a tot llur ventatge no obstant les Ordinations de dits Traginers en contrari.

Item Statuiren, e, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que los Ciutadans poblats, e, altres en la present Ciutat qui hauran pagat lo dit port a los Traginers qui hauran rebut aquell puguen esser compelits, e, forçats de fer los jurar lo que hauran pagat, e, rebut per dita raho. Affi que la dita Ordinatio sie millor observada, e, que los dits Traginers requests que sien de paraula per los dits Poblats, o, habitants en dita Ciutat. hagen, e, sien tenguts servir aquells ab dita paga salvat just impediment vertader, e, no ficte. E si sera cars que los dits Traginers no vullen portar dita llenya ne altres coses desus dites sie licit, e, permes als dits Casolans, poblats, e, habitants en dita Ciutat de portar, o, fer portar les dites Carregues ab llurs, o, altres besties al millor aventatge que poran. No obstant que per les Ordinations de dits Traginers, o, altrament fos vedat, o, dispost lo contrari ultra lo ban en que seran encorreguts, e, executats los dits Traginers.

E finalment statuiren, e, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que les presents Ordinations se hagen a servar, e, tenir segons que en aquelles es specificadament contengut. Sots ban a cas (fol. CXXXVII r.) Dels traginers. cu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de XX. sous. Foren publicats los demunt dits vuit Capitols. a XXVII. de Juliol. M.D.XXXIII.

Dels quals bans sien fetes tres parts eguals la una del honorable Mostaçaf lalt ra del accusador, e, la restant terça part de les obres dels Murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens etc. (fol. CXXXVII v.) en blanc.

58

[Ordinacions referides al comerç de la palla]

58 a

[1398, maig, 30. Barcelona]

(fol. CXXXVIII r.) De la Palla.

Ordinations de la Palla.

Que la Palla sia venuda al lloch ordenat.

Ara hoiats tothom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Conselllers, e, promens per fer cessar molts fraus quis fan en vendre Palla per ço com en aquella roysos, e, Palla de marfegas, e, fems, e, fahent hi altres malvestats, e, encamaraments hoc encara que demane de la dita Palla grans preus, e, fort desmoderats.

Que daqui avant la dita Palla se hage a vendre al Pes destinat, e, Ordenat per los dits Consellers a la Plaça Nova. Per ço tot hom de defora Ciutat, o, de la Ciutat, o, altre qualsevol persona que vendra Palla en la dita Ciutat. hage a vendre aquella neta de tota sutzura, e, portar aquella a la dita Plaça nova qui es apres lo palau del Bisbe de Barçelona. E hon vuy se acostume de vendre la dita Palla. e aqui la hage a vendre pesada al pes en lo dit lloch, e, als fors deius scrits, e, qui contratara perdra la dita Palla que contra la dita Ordinatio venuda haura la qual sera cremada, e, pagara per ban cascuna vegada XX. sous. Fou publicada a XXX. de Maig. M.CCC.LXXXXVIII.

58b

[1437, abril, 11. Barcelona]

[1560]

En lany M.CCCC.XXXVII. ha XI. de Abril los honorables Consellers, e, promens per certes, e, iustes causes trasportaren lo dit Pes de la Plaça nova a la Rambla al portal de Sanct Sever, e, apres per la edificatio de las Scolas fou mudat entre lo Portal de la Farrissa, e, de sancta Anna davant del Carrer den Ginioler, en lo qual fa canto la Sglesia de nostra Senyora de Bethlem dels Inygos, e, apres en lany M.D.LX. ses transportat, e, posat fora del portal de la Bocharia en la Rambla arrimat a la torre com se mostra.

58 b

[1458, febrer, 8. Barcelona]

Que la Palla no sia venuda sino en lo dit lloch asignat ço es en la Plaça apellada del Pes de la Palla.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant qualsevol persona de qualsevol ley stament, o, conditio sie no gos ni li sie licit ne permes portar en la dita Ciutat ne en alguna part, o, lloch de aquella palla per a vendre sino solament (fol. CXXXVIII v.) Ordinations. en la plaça apellada del pes de la Palla, e, daqui no sia llevada per metrela en casa ne botiga ne en altre lloch ans hage star en la dita plaça fins a tant aquella sie venuda. exeptat Palla de llit, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de. L. sous, e, de perdre la Palla. Fou publicada a VIII. de Febrer M.CCCC.LVIII.

58 c

[1412, abril, 22. Barcelona]

Que la Palla no sia venuda fins primer sia pesada al pes Ordenat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que tot hom de la dita Ciutat, o, fora de la Ciutat qui aportara en la dita Ciutat Palla de qualsevol specia per vendrela segons que es acostumat,no gos vendre la dita Palla per lo cami mentre la aportara en la dita Ciutat

ne dins aquella tro aquella hage portada a la plaça de la dita Ciutat hon se acostume vendre, e, pesar la dita Palla, e, aço sots ban de V. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que pus la Palla sie en la Plaça sie venuda de continent, al qui la volra.

Item Que tothom qui aportara en la dita Ciutat de la dita Palla apres que la haura aportada en la dita plaça sie tengut vendre aquella Palla a aquell qui la volra comprar encontinent que per lo dit comprador li sera demanada per lo preu, o, for aque es estimada sens demanar, e, pendre per beure, o, algun altre aventatge per poc que sie, e, encara que li fos dat gratiosament per lo comprador de aquella Palla. E, sens encara posar exceptio alguna que ya la hage venuda a altre persona si donhs la persona aqui la haura venuda a altre persona si donch la persona a qui la haura venuda no hera present en la dita Plaça per fer la sen portar a sa casa, o, la dita Palla sera ya pesada perque fos venuda a algu. E aço sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de V. sous.

Foren publicats los demunt dits dos capitols a XXII. de Abril. M.CCCC.XII.

58 d

[1398, maig, 30. Barcelona]

De no fer mescla de Palla.

Item que algun hom, o, alguna persona que vendra, o, vendre fara de la dita Palla no gos metre ne mesclar en la dita Palla Roysos fems ne altres sutzures, o, mescles ne en (fol. CXXXIX r.) De la Palla. cara banyar la per ço que pesas mes sots ban de XX. sous.

Fou publicada a XXX. de Maig. M.CCC.LXXXXVIII.

58 e

[1404, maig, 16. Barcelona]

Que la Palla ques fa de Lobregat fins a besos nos gos vendre en Ciutat exceptat. Hostaler.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per squivar, e, foragitar moltes fraus ques cometen es poden cometre tot dia en la Palla, Que dingun revenedor, o, altre qualsevol persona de qualsevol conditio sie no gos vendre dins la dita Ciutat, o, los Ravals de aquella Palla alguna ques sie llevada en qualsevol terres que sien entre Lobregat, e, Besos si doncs no la ha de sa propia cullita. Exceptat hostaler, o, hostalera qui puixa vendre a menut solament a ses hostes tota frau remoguda. Sots ban per cascuna vegada que contrafara de. L. sous, e, de perdre la Palla. Fou publicada a XVI. de Maig. M.CCCC.IIII.

58 f

[1401, maig, 5. Barcelona]

[1398, maig, 30. Barcelona]

Dels llochs hon se deu tenir, o, enbotigar la Palla.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per squivar molts perills quis poden sdevenir axi per foc com en altra manera en tenir botigues, o, cases plenas de Palla. Que alguna persona no gos daci avant tenir en nenguna botiga, o, botigues qui sien en llochs publics, axi com la Plaça nova, la Plaça del oli, la Boria, e, altres places, o llochs a aquelles semblants, Palla, o, Palles en gran cantitat per manera quen sien plenes, o, miges, o, en altra manera que fossen prop de miges, o, plenes ans aquells qui ne hauran dins X. dies primer vinents les hage a traure, e, metre en altres Pahisses, e, llochs no perillosos, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que contrafaran de L sous, e, de perdre les dites Palles. En aço empero no sien entesos hostalers qui tinguen de les dites Palles en llurs hostals per vendre a llurs

hostes.

Que Palla no sia comprada per revendre.

Item Que algun hom, o, alguna dona de qualsevol condicio sie no gos comprar Palla per revendre ne gos la Palla que ya haura comprada revendre en la plaça ne en altre lloch si donchs no es hostaler qui la puixe vendre a ses hostes, e, (fol. CXXXIX v.) Ordinations. no ha altres persones, sots ban de XX. sous, e, de perdre la Palla. En la qual Ordinatio no son compresos los qui compraran fora lo territori, e, termens de aquella com axi sie stat habilitat lo dit capitol, a, V, de Maig. de M.CCCC.I. Foren publicats los demunt dits dos capitols a XXX. de Maig M.CCC.LXXXXVIII.

58 g

[1399, gener, 31. Barcelona]

Que algu no gos pendre Palla de les somades ques descarreguen al pes de la Palla.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona. Que alguna perçona de qualsevol conditio sie no gos pendre gens de Palla de les somades quis descarreguen en la plaça hon se acostuma vendre dita Palla sots ban de V. sous per cascuna vegada que contrafara.

Que no gosen pendre de la Palla que jau en terra.

Item que alguna persona de qualsevol conditio, o, stament sie no gos scombar ne pendre de la Palla que iau en terra ço es en lo pati hon la dita Palla se ven sino lo Pesador de la dita Palla sots ban de V. sous per quiscuna vegada que contrafara. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a XXXI. de Janer M.CCC.LXXXX.VIIII.

58 h

[1398, maig, 30. Barcelona]

Que lo Pesador hage a pesar be, e, vertadera la dita Palla.

Item que lo Pesador de dita Palla hage, e, sie tengut de pesar la dita Palla per tal forma, e, manera que no toch al Cadafal ne en altre lloch per tal que la Exavega de la Palla no puga esser empatxada per ço que la romana pusque dir veritat, e, les gents pusquen haver llur dret, e, si lo dit Pesador fa lo contrari pach per ban cascuna vegada. V. sous.

Que lo Quintar de la Palla de Forment sie venut a dos sous e VI diners. E, del Ordi a III. sous, e, VI diners.

Item que lo Quintar de la Palla del Forment se vene, e, se hage a vendre a II. sous, e, VI diners, e, nomes avant. e, lo Quintar de la Palla del Ordi se hage a vendre a III. sous, e, VI diners, e, nomes avant, e, si mes, o, meins haura en la somada de la palla que sia comptat segons mes, o, meins als (fol. CXXXX r.) De la Palla. dits fors, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX. sous. Foren publicats los demunt dits dos capitols a XXX. de Maig. M.CCC.LXXXXVIII.

58 i

[1472, agost, 3. Barcelona]

Que la Palla no sie venuda a mes de XX. diners lo quintar.

Item Com en dies passats stant la present Ciutat en alguna stratura de palles per lo Consell fos posat for que lo quintar de la Palla pogues esser venut fins a quantitat de dos sous lo quintar. lo qual for era vist al Consell llavors esser rahonable. E, ara es vist accessiu per quant hic ha gran habundantia de Palles. Per ço Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que daçi avant la Palla no puixa esser venuda a maior for de XX. diners lo quintar, e, qui contrafara incorrega en ban, o, pena de perdre la Palla. Fou publicada a III. de Agost.

M.CCCC.LXXII.

58 j

[1398, maig, 30. Barcelona]

Que nos puga comprar ferratge, margall ne altre herba per revendre. Item Que alguna persona de qualsevol conditio sie no gos comprar en la dita Ciutat ne fora aquella per revendre ferratge de Margall, ne alguna altra herba sots ban de XX. sous, e, de perdre la herba. Fonch publicada XXX. de Maig. M.CCC.LXXXXVIII.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts etc.

Retenense enpero los dits honorables Consellers etc. (fol. CXXXX v.) En blanc.

59

[Ordinacions referides al lloguer de bèsties, cavalls o mules]

[1460, maig, 20. Barcelona]

(fol. CXXXXI r.) De llogues de besties.

Ordinations dels lloguers, e, llogaters de besties.

Que qui haura llogada bestia y en aquella hauran cavalcat dos, o, posada alguna Croça quen hage hagut dan sia a carrec del Llogater. E, lo mateix si li mudan Cella, E, que nos puga anar per jornada mes de VIIII. en deu llegues.

Ara hoiats tot hom generalment per manament del honorable. Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables. Consellers, e, promens. Que daqui avant tots aquells qui llogueran, o, hauran llogada bestia alguna per Cavalcar, e, posaran sobra aquella Croça, o, hi faran cavalcar algu en les Anques en manera que tots iustats y cavalquen continuament, o, la mes part del dia, e, la dita bestia pendra algun sinistre, o, mal per la dita raho tot aquell dan, e, messions sien a carrec del dit llogater. E, en aço no es entes enginera ne Beasses algunes. E, aximateix sia a carrech del dit llogater si la dita bestia havia dan per mudar la Cella, e, encara que la Cella de la dita Bestia li fes mal lo dit llogater sie tengut si en lloch ne sera fer la li adobar affi que no li façe dan, e, sia pagat del lloguer. E, si no ho fahia, e, per culpa del dit llogater la dita bestia prenia dan sia a carrech seu. E, que algun llogater no gos ne li sia permes anar per Jornada mes avant de VIIII. en X. llegues. e, si passara pus avant hage a pagar per cascuna llegua que hauria passada demes II. sous. E, si la dita bestia moria, o, prenia dan sia a carrec del dit llogater.

E, que si en alguna Bestia vindra algun Mal estant en Cami se hague a mostrar al primer Menescal que trobara, e, si algu lloga bestia per un lloch y va a altro mes lluny, e, agues sinistre sie a carrech del llogater, e, si fos malalta ans de partir que no y sia tengut.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que daci avant tota vegada que a alguna bestia llogada vendra mal per lo Cami lo llogater de aquella si conexensa naura la hague amostrar al primer Manescal que trobara, e, starne a consell de aquell, e, si fahia lo contrari, e, per aquella raho la dita (fol. CXXXXI v.) Ordenations. bestia se moria, o, prenia mal que fos a carrech, e, dan del dit llogater, E, aixi mateix si algu havia llogada alguna bestia per anar en algun lloch, e, apres ira en altre pus lluny es saguira sinestra a la dita bestia sia a Carrech del dit llogater pero si la dita bestia era ya malalta ans de la partida que lo qui la hauria llogada no sie tengut en res.

Que qui haura llogada bestia de Cella, e, apres li posara Bast, o, llaurara ab ella que lo dan que ne haura sia a carrec del llogater. e, que lo tal llogater entre nit, e, dia hage a dar Corta, e, mig de Civada, e, Palla ab compliment lo dia que caminara, e, no caminan un Corta.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Que daqui avant tota persona que haura llogada alguna bestia de Cella per cavalcar, e, apres li fara portar

bast, o, alguna carrega, o, llaurara sens concordarsen ab lo senyor de la dita bestia que lo dan, o, mal que liu saguis fos a carrech del del dit llogater e, no resmeins sie tengut cascu que llogara qualsevol bestia per cavalcar donar a aquella entre dia, e, nit almeins un Corta, e, mig de Civada, e, compliment de Palla, e, si la dita bestia aturara, o, folgara, en alguna part en tal cas no sia tengut de donarli sino un corta de Civada sots ban de X. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

E, Que qui haura llogada bestia, e, apres la fes vendre, o, diga que li es furtada, o, perduda lo tal llogater la pac ab lo lloguer del temps que haura stat, e, que si concordar no sen poden, que los promens de la Confraria facen lo acort.

Item que daqui avant qualsevol persona qui hauria llogada alguna bestia, e, de aquella fahia venda, o, tracte algu, o, dehia que li fos furtada, o, perduda que tal llogater sia tengut a pagar lo preu, o, la valua de tal bestia ab lo lloguer de tot lo temps que hauria stat concordat sen ab lo de la dita bestia, e, si concordar no sen poden que los prohomens de la Confraria dels hostalers sien concordadors aixi del preu de la dita bestia com del lloguer de aquella. (fol. CXXXXII r.) Del llogar de les Besties.

E, Que si algu llogara per si, o, per altri, e, aquella cavalcara Correu sens sabuda del Amo de la bestia que lo tal llogater hage a pagar lloguer doble, e, si moria sia a carrech del llogater.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daci avant si alguna persona llogara, o, haura llogada alguna bestia per son Cavalcar, e, per altre de sa conditio e a aquella fara cavalcar a algun Correu, o, altra persona que vage cuitat en forma de Correu sens sabuda del Senyor de la dita bestia que aquell tal qui llogada la haura sie tengut de pagar lo lloguer al doble, e, si la bestia per la dita raho moria, o, prenia algun dan que sie a carrech del dit llogater, e, del qui llogada la hauria.

Que si correu llogara alguna bestia pera cavalcar, e, anar a sert lloch, e, passava mes avant pach per cascuna llegua II sous, e, si tornava malalta, o, moria que sa a carrech del llogater.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant qualsevol Correu qui llogara, o, haura llogada alguna bestia pera cavalcar e, anar en algun lloch cert, e, aquell passara mes avant que de aquella hora avant pach al senyor de la bestia II sous. per cascuna llegua que yra, e, passara mes avant, e, si vindra mal a la bestia per la dita raho es moria, que sia a carrech del dit llogater ultra los II. sous per cascuna llegua com dit es.

Que tota persona que llogara bestia a aventurer hage a denunciar lo vici, o, malaltia de la bestia, e, hage a donar bona Cella altrament lo llogater no li sia tengut.

Item Que daqui avant cascun aventurer, o, altra persona qui aura llogada, o, voldra llogar alguna bestia hage a denunciar lo vici, o, malaltia que la dita bestia hauria, e, hage a donar bona Cella en manera que no li face dan en altra forma lo llogater no sie tengut en algun mal que a la dita bestia se saguis. Fonc publicada a XX del mes de Maig. M.CCCC.LX.

Dels quals bans pecuniaris en cars que sien comesos sien fetes (fol. CXXXXII v.) Ordenations. tres pars eguals la una al Official executant. laltra a la Caixa de la Confraria, e, la restant terça part a les Obres dels Murs e valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens poder de interpretar corregir, e, smenar si en les sobredites Ordinations, o, en alguna de aquelles havia nenguna cosa obscura tantes vegades com los parexera a llur bona conaguda.

60

[Ordinacions referides als candelers i a la comercialització de sèu]

60 a

[1457, novembre, 16. Barcelona]

(fol. CXXXXIII r.) De les Candeles de Seu.

Ordinations del Seu, e, de les Candeles del Seu.

Que qualsevol Candelers de Seu qui comprara, e, rebra seu hage a denunsiar en continent dit seu als Consols del Offici.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per be e utilitat de la cosa publica, e, per bon endres, e, ben avenir del Offici dels Candelers de Seu de la dita Ciutat Ordenaren los dits Consellers, e, promens Interpretants y llimitants, e, comentants altres Ordenations fetes en lo passat sobre lo dit Offici. Que daqui avant quiscun candeler de Seu de la dita Ciutat quiscuna vegada que comprara, o, rebra Seu Age, e, sie tengut tantes vegades com les dites compres, o, rebudes fara aquells de continent denunciar als Consols del dit Offici qui llavos aquell hi sera. Affi que lo dit seu sia compartit entre los dits Candelers en, e, segons forma de altres Ordinations del dit Offici sots ban a cascu, e, per cascuna vegada de C. sous.

Que les dites Compres, o, rebudes de Seu axi en Ciutat com fora huna jornada se hagen a denunciar als dits promens.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat com per virtut de certes altres Ordinations quiscun candeler de Seu sia tingut denunciar qualsevol compra de Seu per ell feta dins Barçelona, e, sia clarament vist que lo seu ques fa en la present Ciutat no bastara a gran part al Seu ques despen en la dita Ciutat. Per ço ampliants les dites Ordinations Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que daqui avant la dita denunciatio de les dites compres, o, rebudes tantes vegades com seran fetes per qualsevol candelers de seu sia feta segons dites cascuna vegada axi de les compres, o, rebudes ques faran dins la dita Ciutat com de les ques faran fora la dita Ciutat una jornada, o, nou llegues lluny de la dita Ciutat Inclusive sots ban a quiscu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de CC. sous.

Que en continent que la denunciatio de dit Seu sera feta als con (fol. CXXXXIII v.) Candelers e. sols que, o, hagen a denunciar a cascu dels dits Candelers.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant los Consols del dit Offici haien, e, sien tenguts de continent que las ditas denunciacio, o, denunciacions los seran fetas aquelles denunciar a tots, e cascu dels Candelers, e, Seu de la dita Ciutat sots ban a cascu dels dits Consols per cascuna vegada que sera fet lo contrari CC. sous.

Dels quals bans la terçera part sera del Mostaçaf, e, una altra del acusador, e, la restant dels murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense etc. Fonc publicada a XVI. de Noembre M.CCCC.LVII.

60 b

[1461, novembre, 17. Barcelona]

Que Seu ne Candeles de Seu no sie tret de la Ciutat termens, o, territori de aquella sino fins en X. lliures.

Ara hoiats etc. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per utilitat de la cosa publica que daqui avant no sia licit ne permes a alguna persona de qualsevol stament, grau, o condicio sie traure de la dita Ciutat termens, e, territori de aquella alguna natura de Seu. ne encare candeles de Seu obrades sino fins en X lliures, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. L. sous, e, perdra lo dit seu, o, candeles.

Dels quals bans les dues parts al Mostaçaf, e la terçera al acusador. Retenen se etc. Fou publicada a XVII. de Noembre. M.CCCC.LXI.

60 c

[1497, juliol, 29. Barcelona]

Que carnicer no puga comprar ne fer comprar Seu per obrar ne fer obrar candeles.

Ara hoiats totom generalment que com en lo passat veent los Carnicers de la dita Ciutat que no poden vendre llur seu procuraren que fos statuit e, Ordenat per los Consellers y promens de la dita Ciutat que del dit llur seu, e, no daltre poguessen obrar, o, fer, obrar candeles, e vendre aquelles al for ab altres Ordinations disposat ço es Malla. meins la lliura que los candelers les venen. E de algun temps ensa los dits Carnicers hagen abusat de la dita Ordinatio comprant, e, fer comprar Seu daltres carnicers, e, persones obrant, e, fent obrar de aquell, e, de llur seu candelas en gran, e, evident dany, e, perjudici del dit Offici de Candelers. Per tant los dits honorables Con (fol. CXXXXIIII r.) Candeles de Seu. cellers e, promens tenint a be que aquelles coses que antigament son estades degudament Ordenadas tota vegada que per abus son vistes desordenades e, desviades sien a degut Orde restituides, e tornades per evident utilitat de la cosa publica de la dita Ciutat, e, preservar lo dit Offici de Candelers dels dits abusos, e danys qui per avant se porien seguir si provehit no y era. Ordenaren, e, statuiren que daci avant no sia permes a carnicer algu comprar, o fer comprar Seu per obrar ni fer obrar directament, o, indirecta Candeles de Seu en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella, sino de Seu llur propi procehit de Bestiar seu que hauran tallat, e, fet tallar, e, no daltre sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de C. sous.

Dels quals bans etc. Retenen se empero los dits honorables etc.

Fou publicada a XXVIIII de Juliol. M.CCCC.LXXXXVII.

60 d

[1374, gener, 4. Barcelona]

Que Candelas de Seu nos façen falses ni lo ble de borrasses. Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que ninguna persona de qualquier condicio sie qui obre, o, vena Candelas de seu en la dita Ciutat no las gos fer falses ço es que las hagen a fer, e, vendre de un Seu mateix aixi ques mostren aytals de fora com de dins. E que nos gos metre en lo ble de les dites Candeles borrasses ne altres coses sino coto sots ban de LX sous, e, de perdre las Candelas falses.

Que tota persona que comprara de les dites Candeles hage a dir de qui les ha agudes.

Item Que tota persona que comprara de les dites Candeles hage de dir veritat de qui las ha agudes si request sera sots ban de X. sous. Dels quals bans etc. Retenense etc. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a IIII. de Janer M.CCCLXXIIII.

60 e

[1457, novembre, 16. Barcelona]

Que Candeler de Seu, o, altre, no puga rebre, o, portar ne fer portar en sa casa Seu ni mourel del lloch on sera stat comprat, o, sia dins, o, fora Ciutat. Que primer nou hage denunciat als Consols, e, feta la denunciatio. Que los Consols lo hagen a manifestar als altres Candelers.

Ara hoiats etc. Jatsia en lo passat los honorables Consellers, e, promens ab lo Consell Ordinari de la Ciutat de Barçelona (fol. CXXXXIIII v.) Dels Candelers, e. per lo be, e, utilitat de la cosa publica, e, per bon endreç, e, ben avenir del Offici dels Candelers de Seu de la dita Ciutat sia stat Ordenat que cascun Candeler de Seu de la dita Ciutat cascuna vegada que comprara, o, rebra Seu hage, e sia tengut tantes vegades com les dites compra o compres, o, rebudes fara aquelles de continent denunciar als promens del dit Offici qui llavores seran affi

que lo dit seu sia compartit entre los dits Candelers Iuxtaforma de altres Ordinations del dit Offici segons que les dites coses mes llargament son contengudes en les dites Ordinations fetes a setze de Noembre del any M.CCCC.LVII.

60 f

[1509, juliol, 4. Barcelona]

Empero per quant esperiensia a mostrat que alguns dels dits Candelers mes habundosos en pecunies y bens temporals que altres apres que han fetes les dites compres de Seu y ans de denunciar als dits Consols se porten, o, fan portar aquell a llurs cases, e, trien ne lo millor grex, o, seu y apres fan dita denunciatio als dits Consols per forma que quant se a de fer lo compartiment ells venen lo dolent al matex for que han comprat lo bo i retenen se vers si lo millor com dit es en gran dan, e, periudici dels altres Candelers qui per no eser tan facultosos en pecunies no poden fer les compres de Seu que los dits altres Candelers fan. Hi encare de la cosa publica de la dita Ciutat. Per tant los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat havents de aquestes coses plena potestat del Consell Ordinari de aquella celebrat a vuit del mes de Juny prop passat llohants y aprobants y confirmants les dites altres Ordinations sobre lo dit Offici fetes y aquelles en quant mester sia aiustats a petitio, e, instantia dels Consols, e, promens del dit Offici desitians proveir a les dites Coses Statuiren, e, Ordenaren que daci avant no sia licit ne permes algun candeler de Seu, o, altre qualsevol usant del dit Offici en la dita Ciutat rebre, portar, o, fer portar en casa sua, o, altre lloch ni moure, o, fer moure del Scorxador, o, altre qualsevol lloch, o, alla hont sera qualsevol quantitat de Seu que haura comprat en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella sens que primer no hage denunciat aquells als dits Consols segons forma de altres dites Ordinations, e, de la dita denunciatio sia passat hun dia natural. E, que los dits Consols en continent que la dita denunciatio lo sera feta hagen a manifestar aquella als altres Candelers, e, usants del dit Offici. Affi que entre (fol. CXXXXV r.) Candeles de Ceu. ells se puga fer compartiment del dit Seu comprat dins los dits scorxados, o, altre lloch ahont sia lo dit Seu comprat segons que per altres Ordinations sobre aço com dit es fetes es disposat sots ban de C. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada. a. IIII. de Juliol M.D.V.IIII.

60 g

[1468, agost, 4. Barcelona]

Que Candeles de Seu sien venudes a VIII diners la lliura.

Ara hoiats etc. Per tolre, e, evitar molts, e, diversos dans e fraus, e, abusos ques seguexen es seguirien per avant sobre les coses davall serites si no y ere provehit. Ordenaren per ço los honorables Consellers y promens de la dita Ciutat per utilitat, e, profit de la cosa publica de aquella que daçi avant algun Candeler, o, Candelera, o, venedor, o, venadora de Candeles de Seu, no gos ni li sie licit ne permes vendre, o, fer vendre la lliura de les dites Candeles a mes for, o, preu de VIII. dines per cascuna lliura sots ban de X. sous per cascu, e, per cascuna vegada. que sera contrafet. Fou publicada a IIII. de Agost. M.CCCC.LXVIII.

60 h

[1517, octubre, 30. Barcelona]

Que Candelas de Seu no sien venudes a dinades si donhs no seran de tal pes que respongue a raho, o, for Ordenat.

Item com per Ordinations per los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per be, e, utilitat de aquella en lo passat fetes sia stat statuit, e, Ordenat que los Candelers de Seu ni altres no puguesen vendre, o, fer vendre les Candeles de Seu a maior for de VIII.

diners la lliura y la experientia haia monstrat que a les dites Ordinations per via Indirecta es contrafet. Car venen les dites Candelas a dinades fan aquelles tant primes que segons lo pes delles respon la lliura a raho, o, for de XIIII. diners, o, mes en gran dan, e, periudici de la dita Ciutat, e, poblats en aquella. Pertant los dits honorables Consellers, e, promens volent apartar los dits abusos y provehir al be public de la dita Ciutat interpretant, e, declarant les dites Ordinations, e, aquelles en quant mester sie confirmats Statuiren, e, Ordenaren que daci avant no sie licit, e, permes a algun Candeler, o, candelera revenedor, o, revenadora ni altre qualsevol persona vendre, o, fer vendre en la dita Ciutat termens, o, territori de aquella de les Candelas de Seu a dinades si donchs les dites Candelas no seran de tal pes que responga a raho, o, for de VIII. diners la lliura, e, no mes avant sots (fol. CXXXXV v.) Dels Candelers, e. ban de XX. sous. a quisqu, e, per quiscuna vegada que sera fet lo contrari. Fou publicada a XXX. de Octubre M.D.XVII. Dels quals bans sien fetes tres eguals parts etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens. etc.

60 i

[1563, agost, 23. Barcelona]

Ara[872] oiats Totom generalment Que us notifique y fa a saber lo honorable Mossen Francesch Çenespleda en lo any present Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona, Que los Magnifichs consellers y promens de la present Ciutat Per causa del abus se fa per los Candelers de ceu los quals per no tenir les candeles de seu en part vistosa, sino amagada, De hon se segueix que los qui aquelles han menester les compren a maior preu del que serie iust, y per llevar i tolre tant mala pratica tan nociva als poblats, y habitants de la present Ciutat, han statuit i Ordenat, Que de aquesta hora en avant tot Candeler de Ceu quisqun die haie tenir en la porta de llur botiga, o, en una barra deu lliures, o, mes de Candeles peniades afi que estiguen en lloc vistos, si tantes ne tindra de obrades, e, sino, les que tindra fetes si manco seran sots ban de deu sous y perdre les Candeles que seran trobats tenir fetes en sa casa ni fora, o, altrament.

Item statuiren y Ordenaren dits honorables Consellers y promens que no sie licit ni permes a Candeler algu fer ni fer fer pera persona certa ni vendre en aquella dins una semmana Candeles de son propi seu mes avant de deu lliures, e, si sera trobat fer lo contrari perda les Candeles y pach V sous.

Item Ordenaren dits honorables consellers y promens que quisqun Candeler que en sa casa o, botiga, o, fora, dins la present Ciutat termens y territori de aquella tingue ceu propi dell, o, comprat per son Offici haie almenys dos voltes la semmana fer, o, fer fer Candeles y parar, o, obrir botiga puys tingue çeu de una roba en sus sots ban de deu sous y de perdre lo dit seu salvat iust impediment, a coneguda (fol. CXXXXVI r.) Dels Candelers de seu. dels Magnifics Consellers.

Item Ordenaren dits honorables Consellers y promens, Que no sie licit ni permes a dits Candelers vendre les Candeles a maior for, o Preu la lliura del que los sera donat per los magnifichs consellers y mostaçaf lo qual preu puixen alterar muntar y abaixar segons les concurrenties corren del temps los dits Magnifichs Consellers conformes sots ban iremisiblament de III lliures iremisibles y de perdre les Candeles que altrament, o a maior Preu hauran venudes y de privatio de son Offici a coneguda de dits Consellers.

Dels quals bans sien fetes tres iguals parts la una sia del accusador la altra applicadora a les obres dels murs y valls, y la restant tercera part al Official quen fara la executio.

Retenen se empero los honorables Consellers y promens poder de Interpretar Corregir y emendar, e, de nou si menester yls aparra ordenar tantes vegades quantes ben vist lo sera a

[872] La següent crida s'afegí l'any 1563.

llur bona coneguda.

Fou publicada a XXIII de agost 1563,[873] .

60 j

[1567, febrer, 27. Barcelona]

Item ordenaren los Consellers, e, prohomens de la dita Ciutat que no sia licit ne permes a revenedor revenedores, o, altre qualsevol persona que no sia per son offici candeler de seu tenir en sa casa per vendre candelas de seu si doncs no stant desenfilades ni aquelles vendre per forma alguna a lliuras o, altre pes ni en altra manera sino a menut adinades e, que no puxe tenir mes de deu lliures de Candeles sots ban de L sous per cascuna vegada que sera fet lo contrari, e, de perdre les candeles.

Retenense empero etc.

Fonch publicada a XXVII de febrer MDLXVII[874] . (fol. CXXXXVI v.) En blanc. (fol. CXXXXVII r.)

61

[Ordinacions referides a la producció de sabó]

[1400, novembre, 17. Barcelona]

Del Sebo. Ordinations del Sebo.

Que los Sabons no pugan esser obrats de Olis mals.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per tolre molts fraus que de algun temps ença sobre aço se deguen esser fetes, Que daqui avant algun saboner, o, altre qualsevol persona qui obrara, o, fara en la dita Ciutat, o, termens de aquella Sabons alguns no gos obrar ne fer los dits sabons de Olis pudents ne mals, ne de morques de Olis sots ban per cascu, e, per cascuna de CCCC. sous.

Que ans de XXX dies nos puguen encaixar.

Item que algun Saboner, o, altra qualsevol persona qui obrara, o, fara en la dita Ciutat, o, termens de aquella. Sabons alguns no gos encaxar, o, metre en Caixes algunes dels dits sabons per espay de XXX. dies apres que aquells hauran fets, e, obrats, e, qui contrafara pagara per ban per cascu, e, per cascuna vegada CC. sous.

Que Saboner no tingue en sa casa dels dits Olis mals.

Item que algun saboner, o, altra qualsevol persona qui obre, o, faça en la dita Ciutat, o, termens de aquella sabons alguns no tengue ne gos tenir en casa sua, o, en altra part alguns Olis pudents, o, mals a coneguda del dit Mostaçaf, o, de dos o de tres, promens per ell en aço ellegidors. Ne tanpoc Morques de Oli, e, qui contrafara pagara per ban per cascu,[875] e, per cascuna vegada. CC. sous.

E, qui los dits Bans no pora pagar stara tan pres al Castell com ha sous en los dits bans dels quals lo dit Mostaçaf no puixe fer alguna gratia, o, remissio.

Foren publicats los demunt dits tres Capitols a XVII de Noembre. M.CCCC.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts la una sera del. etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder de interpetar, corregir, e, smenar tantes, e, quantes vegades ben vist los sera a llur bona coneguda. (fol. CXXXXVII v.) En blanc.

---

[873] En el manuscrit original apareix escrit en xifres àrabs.

[874] Aquesta última ordinació s'afegit 1567.

[875] "per cascu", repetit en el ms.

62

[Ordinacions referides al comerç de la cendra]

[1393, maig, 28. Barcelona]

(fol. CXXXXVIII r.) De la Sendra. Ordinations de la Sendra. Que nos gos Comprar mes avant de III Quorteres de Cendra per vendre.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat que algun revenedor, o, revenedora, o alguna altra qualsevol persona no gos comprar, o, fer comprar de dia ne de nit axi dins la dita Ciutat com dins lo territori, e, termens de aquella, en gros, o, amenut Cendra per vendre, que munt mes avant de III. quorteres, e que durant aquelles III quorteres no gos mes avant comprar tro aquella hage venuda. E qui lo contrari fara pagara per ban cascuna vegada. XX. sous, e perdra tota la Cendra que mes avant de les dites III quorteres comprada haura. Fou publicada a XXVIII. del mes de Maig. M.CCC.LXXXXIII.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts, la una de les etc.

Retenense empero los dits honorables Consellers,e, promens etc.

63

[Ordinacions referides als especiers, apotecaris i al comerç de medicaments]

[1433, novembre, 27. Barcelona]

(fol. CXXXXVIII v.) Ordinations. Ordinations fetes sobre los Spaciers.

Que un Metge phisich, e, un Mercader droguer, e, dos Spaciers sien elegits. Ço es lo Metge phisich, e, Mercader droguer per los honorables Consellers, E, los dos Spaciers en la forma davall scrita. E, que de tres en tres mesos hagen, e, a carrech de regoneixer ensems ab lo Mostaçaf los Exarobs, e, totes medecines, e, Materials que son en poder dels Spaciers o Botiguer, o Mercader. e, denunciar ho en la forma devall scrita.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçat de la Ciutat de Barcelona. Que com per posar en degut orde, e, stament lo Offici, e, Art dels Apothecaris o dels Spaciers de la dita Ciutat sie necessari quels dits Apothecaris sien perçones elegides savies, e, discretes, e, en la pratiga, e, exercici de la dita art aprovades com se esguard molt a la salut de la cosa publica, e, a la reparatio, e, conservatio de la sanitat sie encara molt necessaria que ab gran studi, e, cura se vegen les Medecines es reconeguen los Materials si seran aixi substanciosos elets, e, bons que sen puixe sperar, e, saguir benefici, e, no sien aixi inutils, e, alterats que en alguna manera no cumplissen ne donassen remeys alguns. Per ço Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que daci avant los honorables Consellers de la dita Ciutat cascuns anys en la semmana primera del mes de Janer elegesquen en la manera deius scrita Quatre promens, ço es un Metge phisich, un Mercader droguer, e, dos Spaciers, los quals Metge phisich, e, Mercader droguer sien indistinctament elegits mesos, e, posats per los dits honorables Consellers, e, los dits spaciers sien elegits en aquesta manera, ço es que los dits Spaciers ne elegesquen quatre los quals presenten, e, hagen a presentar als honorables Consellers los quals ne prenguen aquells dos quels plaura los quals sien adiunts als dits phisich, e, droguer aixi en la dita forma sien cascuns anys en la dita primera semma (fol. CXXXXIX r.) Dels Spaciers. na de Janer elegits los dits quatre promens los quals dins sis dies apres que sien elegits, e, apres de tres en tres Mesos sots ban de D. sous per cascu, e, per cascuna vegada que contrafaran hagen carrech de regonexer, e, ensercar, e, de fet regoneguen e enquen, be, e, legitimament, e, ab subirana diligentia ensemps ab lo honorable Mostaçaf de la dita Ciutat, e, ell present tots los Exarops aixi simples com composts, e, totes Medicines, e, Materials los quals sien en poder dels speciers, e, encare dels Mercaders, e, Botiguers de Barçelona los quals Exarops Medicines, e, Materials los dits

Spaciers, Mercaders E Botiguers miiensant sagrament per ells faedor a deu, e, als sants quatre Evangelis, en llurs bones conciensies, e, sens engan hagen, e, sien tenguts denunciar exibir, e, monstrar als dits Mostaçaf, e, quatre promens, e, los dits Mostaçaf, e, quatre promens vegen, e, regoneguen, e, judiquen si los dits Exarops Medicines, e, Materials son bons, habils, e, sufficients, e, aquells que esser deuen los dits Mostaçaf, e, quatre promens hagen, e, sien tenguts lansar aquells en lloch o part hon no puixen servir prohibint, e, vedant a cascu qui tals Materials tendra de no tenirlos, e, si ho fahien encorreguen cascu, e, per cascuna vegada que contrafaran en ban de CCCC. sous. E, si per ventura los dits quatre promens nos podien tots ensemps concordar de, e, sobre les dites coses, en tal cars se hage a servar ço que tres dells concordablement diran, e, judicaran de, e sobre los Materials dessus dits. E si per ventura los dos eren de una opinio, e, los dos de un altra en tal cars hi sie acustumat lo Mostaçaf de la dita Ciutat lo qual ab aquells dos dels dits promens ab los quals se pora concordar provehesquen sobre les dites coses. E per ço que aquelles ab maior efficatia sien exequides los dits quatre promens Sis jorns apres continuos apres que seran elegits hagen a jurar en poder del honorable Mostaçaf de Barcelona de fer la dita cerca, e, de tenir, e, exequir les dites coses be, e, leyalment segons dessus se conte.

Que de la Triaga, e, Mitridat, e, altres Confections nos puixen usar fins sien regonegudes, e, provades. (fol. CXXXIX v.) Ordinations. Item Ordenaren los honorables Consellers e, promens que daqui avant no sien venudes en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella algunes medicines compostes aixi com Triaga, Mitridat, e qualsevol Confections vulles que hic vinguen, e sien portades, e messes de qualsevol parts vulles sien fetes, e compostes dins Barçelona nos puixe usar de aquelles tro atant sien realment regonegudes, e, provades per los dits Mostaçaf, e, quatre promens ço es un Phisich, un Droguer, e dos Speciers. E si sobre aço los dits quatre promens nos podien concordar sie fet, e servat com dessus en la pus prop precedent ordinatio es contengut, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada D. sous.

Constitueix salari als dits quatre prohomens.

Item Per ço que los dits quatre promens sien pus diligents en exequir les dites coses los dits Consellers, e, promens constituexen a cascun dells salari annual de X. lliures. les quals lus assignen specialment, e expressa, de, e, sobre los bans dessus dit, e, de llurs scrits en aquesta manera, Ço es que dels dits bans tro a tant quel dit salari sie hagut per les dites quatre persones se hagen a fer tres parts, eguals, e, la terça part romangue, quitia al dit Mostasaf e, les dues parts sien dels dits quatre promens en paga prorate de llur salari. E aquesta partio sia servade tro que cascun dels dits quatre promens sien integrament pagats cascu en les sues X lliures. de son salari. Mas pagades les dites X lliures. a cascu llavors tots los bans cometedors sien aquirits al Mostaçaf o, ço quin sobrara si dels bans volra fer algunes gracies de repartidors per ell segons acostume partir los altres bans dreçats a son Offici.

Que persona que Specier no sia no gos vendre en nenguna manera de las cosas devall scrites.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que daci avant solament los Speciers los quals tinguen obradors en la dita Ciutat hagen, e puixen vendre Exarops, composts, e simples, Letovaris, Emplaustres, Unguents, Olis Aigues stillades, e altres medecines compostes, e, sim (fol. CL r.) Dels Apothecaris. ples aixi que alguna altra qualsevol persona que Specier no sie non gos vendre en nenguna manera sots ban de CC. sous. per cascuna vegada que contrafara, e, perdre les coses en les quals contrafaran. Exceptat pero, e, declarat que qualsevol persona encara que no sia de la dita art puixa vendre aixi Speciers com altres qualsevol perçones Aiguaros, Ayguanaffa, e, Aygua de nunuffar, Aygua de eufrasia, Aygua ardent.

Exceptat encare que cascu per a provisio de sa casa puixa fer, e, usar de totes, e, sengles coses desus dites no contrastant la propdita Ordinatio.

Que los Apothecaris hagen a donar lo Compte a sos parroquians dins un any, e, que les questions hagen de esser determinades per los quatre promens.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Que daci avant cascuns Apothecaris hagen, e, sien tenguts donar a cascun de llurs parroquians Albarans dels deutes en los quals seran tenguts, e, aço hagen a fer dins un any continuu apres quels deutes se comensaran a fer e aço per cessar questions les quals moltes vegades se causen per caurer la cosa en oblit. E si per ventura algunes questions o debats exien entre ells sobre les coses en los dits Albarans contengudes aixi per raho dels preus de les Medicines com en altra manera en tal cars les dites questions hagen esser prestament determinades per los dits quatre promens, e, segons llur determinatio la cosa hage passar. E si segons la determinatio dels dits quatre promens lo Deutor no volra pagar sie feta Ordinatio per los Ordinaris de aquells en cars de dicordia dels dits quatre promens sie fet segons en altres coses es dessus contengut.

Que Apothecari no tinga Obrador de Apothecari que no hage stat en dita Art X anys. E, que sie examinat per los quatre promens.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que daci avant algun Apothecari dins la dita Ciutat no gos ne li sie licit ne permes emparar, e, tenir Obrador (fol. CL v.) Ordinations. Si dochs primerament no ha stat en la dita Art per X Anys continuus aixi en la dita Ciutat com en altres parts, e, que daço hagen a donar clara informacio, e, que ultra la dita praticha dels dits X anys hagen esser examinats be, e, diligentment per los dits quatre promens presents, e, intervenints los honorables Consellers de la dita Ciutat, e, qui contrafara pagara per ban per cascuna vegada DC. sous barçelonesos.

Que dona que tinga Apotecaria no gos fer ne vendre Medicines, si donchs no te persona que haia praticat dita art X anys.

Item ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daci avant alguna dona qui tingue botigue de Speciaria no gos fer ne vendre medicines algunes de nenguna lley. Si donchs no te en casa per regir la dita botiga perçona la qual hage stat en la dita art per X anys. Aixi dins la dita Ciutat com en altres parts segons es dit en la proppassada precedent Ordinatio, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada DC. sous.

Que Apothecari algu no gos Ordenar ne nengun Exarop ne Purga sino en la forma devall scrita.

Item Ordenarem los honorables Consellers, e, promens Que daci avant algun Apothecari no gos fer ne qualsevol Metge no gos daci avant Ordenar algun Exarop ne porga ne Confectio de qualsevol Medicina, Si donchs la Recepta no li es donada Ordenada, e, scrita a lo Spacier mateix dictant lo metge lo hage scriure en Romans, e, que los materials hagen esser specificats en la recepta ab aquells vocables que vulgarment poden esser nomenats ço es per Eximpli que si hu dels Materials es Fulçia que digan ffulcia, e, no digan Capilli veneris, e, aixi dels altres Materials nomenant aquells per vocables vulgars, e, coneguts, e, no en noms peregrins, e, no coneguts a les gents. e, ans que dels dits Materials se face confectio alguna hagen esser vist, e, regoneguts per lo Metge qui ho ordenara, e, cascu dels dessus dits qui contrafara pagara cascuna vegada per ban D. sous. (fol. CLI r.) Dels Apothecaris. Dels quals bans qui restaran pagats primerament los dits quatre promens en llur salari sien fetes tres parts eguals les dues de les quals sien del Mostaçaf, e, la restant terça part sie del acusador. Retenen se empero los dits honorables Consellers, e, promens etc. Foren publicats los demunt dits vuit Capitols a XXVII. de Noembre. M.CCCC.XXXIII. (fol. CLI v.) En blanc. (fol. CLII r.) En blanc. (fol. CLII v.) En blanc.

64

[Ordinacions referides als candelers i a l'elaboració i comerç d'espelmes de cera]

64 a

[1427, maig, 26. Barcelona]

(fol. CLIII r.) Dels Candelers de Cera. Ordinations de les Candeles, e, Candelers de Cera.

Que ninguna manera de Cerut ne de bodesch nos puixa pembre ab trull.

Ara oiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barcelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que per bon stament de aquella, e per squivar alguns fraus del Offici dels Candelers de Cera de la dita Ciutat que alguna persona de qualsevol stament, o, condicio sie dins la dita Ciutat o sos termens no gos Pembre, ne fer Pembre en Truy ne fora Truy alguna manera de Cera ne de bodesch sots ban de C sous per cascu, e, per cas cuna vegada que sera contrafet.

Que Cera blancha ne vermella nos puixa obrar sens tenda.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que alguna persona dins la dita Ciutat, e, sos termens no gos obrar, o fer obrar ne llavorar alguna Cera blancha ne vermella si donchs no te tenda a la sua porta, e, Tapit a la sua taula aixi com fan los candelers, e, Spaciers qui llavoren Obres de Cera per tal que los Consols del dit Offici pusquen anar cascun any pendre son sagell, e, regonexer la sua obra, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada que sera contrafet C sous.

Que en Candeles dinals ne mellals nos pusque obrar Refus.

Item Que alguna persona no gos obrar ne fer obrar en Candeles dinals ne mallals algun Rafus de dins les dites Candeles. Si donchs algu no les fahia fer qui expressament li digue que li mete del Refus sots ban de XX. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Que no si meten fils alguns de Borres ne de Canem.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que alguna persona no gos metre ne fer metre en los blens de les dites Candeles dinals ne mallals algun fil de borres (fol. CLIII v.) Ordinations. ne de Canen sino que sien tots de bon Coto si donchs algu no los hi fahia fer aytals, e, qui contrafara pach de ban per cascuna vegada XX. sous.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts la una etc. Retenese empero los honorables Consellers, e, promens etc.

Foren publicats los demunts dits quatre Capitols a XXVI. de Maig. M.CCCC.XXVII.

64 b

[1526, novembre, 29. Barcelona]

Que Apothecaris o spaciers o Candelers usants de Cera que en Ciri de miia lliura fins en una o en torcha de lliura ensus hagen a posar lo sagell o Marcha llur.

Ara oiats per manament dels honorables Mostaçaf vaguer, e, Batlle ço es de cascu dells tant com toca a llur iurisdictio. Que jatsia per los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat Sie stat en lo passat Statuit, e, ordenat en, e, sobre les coses davall scrites. Empero per quant algunes de les dites Ordinations per esser de pocha quantitat los bans als contrafahents apposats al present no son observades, e, altres requereixen correctio, e, abilitatio. Per tant los dits honorables Consellers, e, promens havents tostemps sguard al benefici utilitat, e, repos de la cosa publica de la dita ciutat. Abilitants corregints, e, smenants qualsevol Ordinations de la dita Ciutat sobre aço fetes en lo passat en quant sien vistes

contrariar a les presents restants totes les altres en llur força e valor. Statuiren, e, Odenaren que daci avant tots o qualsevol Spaciers Apothecaris usants de Cera per vendre aquella e Candelers de Cera de la dita Ciutat en quiscuns Ciris que faran, e, tindran per vendre que seran de pes de miia lliura fins en I lliura. e, axi mateix en quiscun ciri, o en torcha de Pes de una lliura o ensus que faran, e, obraran, e, o fer o fer obrar faran, e, tindran per vendre en la dita ciutat termens, e, territori de aquella hagen, e, sien tenguts posar o fer posar lo seu sagell Marcha o Pagella al peu del dit Ciri o Entorça affi que es puga saber o conexer qui haura obrat lo dit ciri o Entorça sots ban de XX sous per quiscun ciri de pes de miia lliura fins en una lliura, e, per quiscun ciri o Entorça de una lliura o ensus de XX sous. (fol. CLIIII r.) Dels Candelers de Cera. a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que Pintor ne altri ab la Pintura que fara en dit Ciri, o, Entorcha no puga cobrir o tapar la Marcha o sagell ans lo hage a deixar descubert.

Item Per quant moltes vegades los dits Ciris o Entorches son pintats, e, si proveit no y era nos seguiria lo effecte de la dita Ordinatio. Statuiren, e, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daci avant no sia licit o permes a algun Pintor de la dita Ciutat o de altre ab la dita pintura que fara en lo dit Ciri o entorcha o altrament cobrir o fer cobrir o tapar la Marcha o Pagella o Sagell de aquell ans hage, e, sia tengut deixar o fer deixar la dita Marcha o Sagell descubert en manera tal que es puga coneixer qui haura fet o obrat o fet fer obrar lo dit Ciri o Entorcha sots lo prop passat dit ban de XX. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que los dits Obrants de Cera no gosen fer nenguna Obra sobre falç.

Item Statuiren, e, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daci avant no sia licit ne permes a algu o alguns dels dits Candelers o Speciers Obrants de Cera en la dita Ciutat termens o territori daquella obrar o fer obrar Ciris alguns, o, Entorches o altra qualsevol obra de la dita art sobre falç. Com se sien trobats molts Ciris, e, Entorches fets, e, apres son stats capsats o mig fets y aquels eren falsos en lo que abans era fet y no ses pogut saber la veritat qui avia fet lo fals sots ban de LX. sous. a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Que no obstant altra Ordinatio en contrari. Sia licit a qualsevol persona Obrar de Cera encara que no tinga Taulell per son us propi, e, no per vendre.

Item Com per Ordinatio antiga de la dita Ciutat sie disposat, que algun Spacier Candeler o altre obrant de Cera, e, tenir Taulell no puga anar fora la dita ciutat per obrar Cera y la experientia haie monstrat la dita Ordina (fol. CLIIII v.) Ordinations. tio succehir en dan de la dita Ciutat y cosa publica de aquella.

Perço y altrament per llevar questions, e, debats y per evident utilitat de la cosa publica de la dita Ciutat Statuiren, e, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daci avant sie licit, e, permes a qualsevol perçones poblades, e, habitants en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella obrar o fer obrar a qualsevol specier o Candeler o altra qualsevol persona obrant de Cera encara que no tinga Taulell per son us. Empero propi i no per vendre ne per altres qualsevol obres de Cera, e, que per algu o alguns no li pusque esser prohibit o vedat sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XX sous.

Que los qui de present tenen Taulell de Candeler de Cera ab llicentia dels Consols, e, qui es o sera Apothecari examinar o haura stat V anys obrant de Cera ab Apothecari o Candeler de Cera puga tenir obrador de Candeler de Cera.

Item Com per altra Ordinatio de la dita Ciutat en lo passat feta sie disposat que algu no puixa tenir Taulell o obrador de Candeler de Cera en la dita Ciutat Si donchs no sera Apothecari examinat o, haura obtengut licentia dels Consols Apothecari o Candeler de Cera de la dita Ciutat, e, moltes vegades se hagen seguit differenties, e, questions entre los dits

Consols apothecari, e, Candeler pretenent quiscu de ells poder[876] atorgar licentia de parar Obrador o Taulell de Candeler de Cera en la dita Ciutat sens lo altre. per les quals questions, e, differenties molts qui eren abils, e, sufficients per tenir Obrador, e, Taulell de Candeler de Cera en la dita Ciutat eren privats de aquells per hon lo nombre dels Candelers de Cera en la dita Ciutat es vengut a molt gran disminutio.

Per tant, e, altrament los dits honorables Consellers, e, promens desiiosos quant en ells sie de creixer, e, aumentar la poblacio de la dita Ciutat, e, cessar les dites differencies, e, questions, e, altrament per evident utilitat de la cosa publica de aquella. Statuiren, e, Ordenaren. Que daci avant tots, e, qualsevol tenints al present Obrador, o, Taulell de Candeler de Cera ab llicencia a ells atorgada per los dits Consols, o altre qualsevol de aquells (fol. CLV r.) Candelers de Cera. e, aixi mateix qualsevol qui es o sera per avant Apothecari examinat, o, per temps de sinch anys haura stat en la dita Ciutat o fora aquella ab Apothecari obrant de Cera,o, ab Candelers de Cera, aquels tal, o tals puguen, e, los sie licit, e, permes, tenir botiga o Obrador de Candeler de Cera publicament en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella, e per los dits Consols o laltre o qualsevol de aquells ne per altre qualsevol persona, Official, Cort o Jutge no pugue esser impedit, o molestat en tenir dita Botiga, o Obrador pus de les dites coses hage constat o conste als dits honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat presents e, esdevenidors, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XX sous.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts etc.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens.

Foren publicats los demunt dits sinch Capitols a XXVIIII. de Noembre. M.D.XXVI.

64 c

[1497, novembre, 10. Barcelona]

Que Apothecaris Candelers que obraran de Cera sien tenguts de obrar la neta, e pura altrament sia cremada.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens, per utilitat de la cosa publica de aquella, e, per posar en degut orde los arts dels Apothecaris, e, Candelers de Cera de la dita Ciutat, e, per evitar molts fraus quis seguexen en lo obrar de la Cera, e, per avant se seguirien provehit no y era. Que daqui avant los dits Apothecaris Candelers, e, altres qui obraran de Cera hagen, e, sien tenguts, obrar aquella neta, e, pura sens mixtura, e, frau. E qui contrafara pagara per ban per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari LX. sous, e, de perdre la Cera, la qual sera cremada a les portes del qui haura contrafet, e, fet frau en lo dit obrar de Cera o en aquelles altres parts que sera vist a dit Mostaçaf, e, Consols del art de la dita Cera.

Que Apothecaris, e, Candelers de Cera ab llurs missatges obrants de Cera blancha. hagen a fer lo ble de Coto bo. E en la dita Cera blancha no mesclen altra manera de Cera sino re (fol. CLV v.) Ordinations. fus sols. E que los blens sien de fil de Canen.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que los Apothecaris, e, Candelers de Cera, e, missatgers llurs qui obraran Cera blancha en la present Ciutat hagen, e, sien tenguts fer lo ble de Coto bo, e, lo ble dels Ciris hage esser proporcionat segons lo pes del dit Ciri. E que no sia licit ne permes mesclar en dita Cera blancha altra manera de Cera sino sols refus tot blanch, e, no Cera groga. Si donchs lo qui aquell faria fer nol volia de refus daltra Cera. E que los blens dels dits Ciris de Cera blancha se hage a metre fil de canen que millor se puga tenir lo dit Ciri sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de V. sous.

[876] "poder", repetit al ms.

Que los Consols dels Apothecaris e Candelers de Cera puguen congregar consell per les coses consernents al art de la dita Cera.

Item Que cascuna vegada que los dits Consols dels Apothecaris, e, Candelers de cera volran congregar consell per les coses concernents interes del art de la dita Cera de continent que per lo andador sera denunciat als dits Apothecaris, e, Candelers aquells de continent salvo iust impediment a coneguda dels dits Consols hagen esser en lo lloch que lo sera manifestat sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de I. lliures. de cera o la valua de aquella.

Que los qui obraran de dita Cera sien tenguts de Sagellar los Ciris, e, entorches que obraran de I. lliures. ensus.

Item Que los dits Apothecaris Candelers de Cera, e, altres qui obren de la dita Cera hagen, e, sien tenguts sagellar los Ciris, e, Antorches, que obraran de I lliures. ensus perque sia vist qui haura obrats aquells, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de VI Diners.

Que en quiscun Ciri y hage aver tants fils segons, e, de la manera davall specificada.

Item Ordennaren los honorables Consellers, e, promens que en cascun Ciri de Cera de pes de I. lliures. se hage a metre e haver VIII. fils de borres, E de I. lliures. e, mija XI fils. E, de II. lliures. XII. fils. E de III. lliures. XIIII. fils. E, de IIII. lliures. XVI fils. E de (fol. CLVI r.) Dels Candelers de Cera. V. lliures. XVIII. fils. E de VI. lliures. XX. fils. E de VII. lliures. XXII. fils.

E si los dits fils de borres seran grossos o prims aquells se puguen diminuir o affegir a coneguda del Apothecari o Candeler o altre qui aquells obreran o obrar faran sots ban a cascu, e, per cascuna vegada X sous.

Que en cada una Entorxa hage aver tants fils com davall specificat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daci avant en una Entorxa de Cera de V. lliures. hage aver en la cama XVI. fils de borres doblats. E de VI. lliures. XVIII. fils sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet X. sous.

Que qui tindra botiga dins la present Ciutat non i puga tenir altra.

Item que qualsevol Apothecari, e, Candeler de Cera qui tindra botiga parada en la present Ciutat no sia licit ne permes parar ne altra. sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de LX. sous.

Que blens que hagen servit no pugen servir en altra obra de Cera.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que no sia licit ni permes qualsevol Apothecari Candeler de Cera o altre qui obrera de Cera en la present Ciutat metre Blens que hagen servit en qualsevol obra de Cera sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera contrafet de XX. sous.

Que qui obrara de Cera no puga obrar Candeles de beneficiat passades de refus negre sino de Cera nova o de Peradures.

Item que no sia licit ne permes a qualsevol Apothecari Candeler de Cera o altres que obraran de Cera en Barcelona obrar candeles de beneficiat passades de refus negre sino de Cera nova o de Peradures. sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XX sous.

Que los Consols que seran elegits sien tenguts jurar en poder del Mostaçaf, e, de servar les Ordinations en la forma devall scrita.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que (fol. CLVI v.) Ordinations. los Consols qui seran elegits per los Apothecaris per la Cera, e, per los Candelers de Cera, que aquells ans de entrar en possesio de exercir son Offici de Consolat hagen e, sien tenguts jurar en poder del Mostaçaf de la dita Ciutat de be, e, llealment haverse en lo Offici de

consolat, e, en servar les Ordinations fetes sobre la dita obra de Cera.

E fer Cerques tres vegades lany per les botigues dels Apothecaris, e, Candelers de Cera, ço es la festa de nostra dona de Febrer a sanct Joan de Juny, e, a la festa de tots Sancts. Perque sia vist si los qui dita Cera obraran sera be degudament con se pertany obrada, e, de bona Cera, e, no fraudulosa, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada de XX sous.

Que dinguna persona obrant de Cera, no puga parar Botiga de Candeler sens licentia, e, voluntat dels Consols y en la forma, e, manera davall scrita.

Item Que no sia licit ni permes a persona alguna parar Botiga ne Obrador de Cera sens lliçensia e, voluntat demanada, e, obtenguda del Consols dels Apothecaris, e, de la art de la Cera. Si donchs lo qui volra parar botiga no haura stat ab Apothecari, e, Candeler per temps de Sinch anys, e, que sia examinat. E que tal examinat hage a tenir Tapit. Tenda, e, Sagell, lliurant quiscu dells lo dit sagell als dits Consols cascuna vegada que per ells sera feta la cera. sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de LX. sous.

Que Blens de Coto per a Candeles nos puguen mullar sino ab bona Cera nova colada.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que no sia licit ne permes a qualsevol Apothecari o Candeler de Cera mullar los blens de Candeles de Coto sino ab bona Cera nova, e, colada, e, neta, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de XX. sous.

Que los Ciris que seran fets per cremar davant lo Corpus lo dia del Dijous sanct, sien fets de refus blanch. e, no en altra manera.

Item Que los Ciris qui daci avant seran fets, e, (fol. CLVII r.) dels Candelers de Cera. obrats a, obs de cremar davant lo Cos precios de Jesuxcrist, lo dia del Diious sanct hagen esser fets e, obrats de refus blanch o de bona Cera nova, e, neta, e, no de altra Cera sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de LX sous.

Que Candeler defunt sens fills mascles dins VI mesos hage plegat la Botiga. E si lo tal deixara ffills, la dita botiga se puga[877] tenir per temps de I Any, e, si mes la volgues tenir. que los Consols ellegesquen home en la dita Botiga sufficient a llur coneguda.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens ultimament. Que deffallint qualsevol Candeler de Cera de la dita Ciutat sens fills mascles. dins VI mesos apres lo obit del dit Candeler de Cera se hage aplegar la botiga de aquell o aquella se hage a tenir per home abil, e, sufficient per exercir dit Offici a coneguda dels Consellers, e, Consols de dita art. E si per ventura lo dit Candeler defalra, e, deixa fills. la botiga del dit Candeler deffunt se puixa tenir per temps de I any, e, nomes avant, e, si mes la volran tenir se hage a regir, e, administrar per home abil, e, sufficient del dit Offici, a coneguda dels dits Consellers, e, Consols. Sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de CC. sous.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts, la una de les quals sera del Mostaçaf, la segona dels Consols de dita art, la tercera de les obres dels murs, e, valls de la dita Ciutat. Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder etc.

Foren publicats los demunt dits XIIII capitols a X. del mes de Noembre M.CCCC.LXXXXVII. (fol. CLVII v.) en blanc

65

[Ordinacions referides als confiters i a l'elaboració de confits]

[1448, febrer, 1. Barcelona]

(fol. CLVIII r.) Sobre los confits. Ordinations fetes sobre los confits de sucre.

Que los confits se hagen a confegir de pur sucre.

Ara hoiats per manament del Honorable Mostaçaf, Ordenaren los honorables

[877] "se puga" repetit en el ms.

Consellers, e, promens per squivar fraus quis cometen en les coses devall scrites. que daqui avant tots, e, sengles Speciers, Confiters, Sucrers, e, altres qualsevol persones qui acostumen de fer o, confegir, Confits de Sucre en la dita Ciutat, hagen a fer, e confegir aquells, que confegiran, e, faran de pur Sucre sens mescla alguna de Almido de Arros, de Farina ne alguna altra cosa sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de C sous, e, de perdra los Confits qui seran trobats encamarats.

Que lo Citronat, e, Carabassat sien venuts separadament, e, distincte.

Item Ordenaren los honorables consellers, e, promens Que daqui avant los dits Speciers, Sucrers Confiters, e, altres qui acostumen de fer, e confegir Confits de Sucre hagen a vendre separat lo Citronat del Carabassat, e, cascu per si distinctament, peço que los compradors no puquen esser enganats. E si los dits venedors faran lo contrari encorreguen cascu, e per cascuna vegada en ban de L sous e, de perdre los Confits que serien mesclats, o, encamarats.

Que lo Mostasaf puixa entrar, e, cercar per los lochs haon en les dites coses sera contrafet.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que per trobar la veritat de les dites coses en les propdites ordinations contengudes, lo Mostaçaf tota vegada que li sera ben vist, e, li plaura puixe anar, e, entrar en les cases de aquells qui faran, e obraran dels dits Confits per veure e, reconeixer aquells ensemps ab alguna persona, o persones per lo Mostaçaf ellegidores vulles sia Specier o Sucrer o Confiter puis sapien o entenen les dites coses, e, que mitjantsant sagrament hagen anar alla hon seran dits Confits, e hagen a fer lo Juy de aquells tota vegada que lo Mostaçaf o volra, e, qui con (fol. CLVIII v.) tra les dites Ordinations fara o vindra encorrega per cascuna vegada que sera contrafet en ban de X. sous.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts les dues seran del Mostaçaf, e, la restant tercera part del acusador.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder de etc. Foren publicats los demunt dits tres Capitols ensenps ab altres Ordinations a I de Febrer. M.CCCC.XXXXVIII.

66

[Ordinacions referides als blanquers i a l'adob de les pells o cuir "en blanc"]

66 a

[1422, març, 11. Barcelona]

(fol. CLVIIII r.) Dels blanquers. Ordinations sobre lo Offici dels Blanquers.

Que tot Cuirater hage adobar Pell ab bon Roudor.

Ara hoiats totom generalment per manament del Honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barcelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que algun blanquer o Pergaminer ne altre qui us del offici de Blanqueria no gos adobar alguna Pell ab Cordova ne ab Moltons ne algun Cuyram cusit. Si donchs la Pell no era embutida de Roudor ne encare nol gos metre en lo Roudor hon lo Cuyram cusit se adobara, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada L sous. E lo Cuyrater qui adobara lo dit Cuyram sie caygut en lo dit ban si adobara Pell qui no sia adobada ab bon Roudor, e, axut. Que tot blanquer que us del offici no gos metre de les coses davall scrites en les Pells. Item que algun blanquer Albadiner ne altre hom qui us de offici de Blanqueria no gos metre ne fer metre Orelles Morros ne Peces de cordova. Si donchs les Peces no eren de molto, o de ovella, o de Boch, e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada L sous. Que qui adobara cuyram de persona stranya o privada que hi degue fer compliment.

Item. Que algun blanquer Albadiner o Pergaminer qui adob cuyram de Mercader o de altre persona stranya o privada que y dega fer complidament, e, de adobar be, e, lealment lo dit cuyram, e, aquell qui be, e, leyalment nol adobara no hage res per salari de les adobadures del qual salari haura la terça part lo Mostaçaf, e, les dues parts aquell da qui sera lo dit cuyram.

Que nos gos deixar Carn ne Nirvi en nenguna Pell.

Item que algun Blanquer albadiner ne Pergaminer ne altra persona qui us del offici de blanqueria no lex ne façe lleixar alguna Carn ne nirvi en nenguna pell de cordova tro a les Orelles, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada V. sous per dotzena, e, encara lo Pesador qui pesara lo dit Cordova quen degue llevar la dita Carn, e, lo greix, e, lo nirvi sots ban (fol. CLVIIII v.) Del offici. de II sous per cascuna vegada.

Que los consols del offici puguen entrar en tot lloc per reconeixer cuiram.

Item que los Consols de la dita Blanqueria puixen entrar en tots llochs hon Cuiran blanch troben dins la dita Ciutat, e, regonexer aquell, e pendre si es be adobat llealment. E sin troben de mal adobat quel puixen pendre, e trencar per quatre parts e cremar per autoritat del Mostaçaf.

E, que aquella coneixenxa del dit Cuiran e, adob sie a coneguda, e, se hage a coneixer per los Consols qui ordenats seran sobre la Blanqueria ab consell dels pus antichs Promens de llur offici, e, que la executio se façe per lo dit Mostaçaf.

Que algu del offici no gos donar cuiram blanc a vendre a juheu.

Item Que algun blanquer ne son macip ne altre persona no gos vendre ne comanar a algun jueu quil compre per revendre algun cuiram blanch lo qual no sie be, e, leialment adobat, e aço per squivar frau la qual ses trobada en lo dit offici del dit cuiram. E de aço los dits Juheus hagen a fer sagrament ya sis compraran per llur ops o per revendre sots ban de XX sous.

Que tot hom o dona qui vendra llana no hi faça frau ço es que sia so tota una, e, exuta.

Item Per squivar frau que algun blanquer sie hom sie fembra com vendra llana no face ne gos fer alguna frau en dita llana, e, que hage esser tota tal com la monstraran en aixi que la llana sia tota una, e, no res menis que sia tota, e, xuta, e, que tampoc sia mestreiada sots ban de XX sous.

Que no sia obrada salesa de alguna pell salada.

Item Que com en gran dany de la cosa publica e, maiorment dels infants pochs qui mamen, e, jaguen en algunes pells, e adobades, e, peloses ab llur llana sien atrobades algunes fraus. Per ço ordenaren los honorables consellers, e, promens que daqui avant algun blanquer albadiner, Pergaminer, o altre qualsevol persona, que us del dit offici, no gos obrar ne fer obrar Salesa de nenguna pell salada ans la hague a fer de bona, e, dolça sots ban de X sous e no res meins sera cremada la dita pell la qual contra la dita ordinatio sera trobada adobada, e, (fol. CLX r.) Dels blanquers. venuda. Foren publicats los demunt dits nou capitols a, XI del mes de març. M.CCCC.XXII.

66 b

[1480, novembre, 22. Barcelona]

[1481, octubre, 17. Barcelona]

Del neteiar dels cuiram bovi e, com se deu vendre.

Com los Officis dels blanquers, Asahonadors, e Sabaters. Lo exercici dels quals diversificadament es en maneig de cuiram bovi tots concordablement desitjants que los negocis dels uns dells no puixen moure als altres, e, menis a la cosa publica, ne als singulars de aquella, e hagen demanat de les coses dejust scrites esser fetes ordinations. E lo consell

apellat de XXXII celebrat a XXII de Noembre any. M.CCCC.LXXX hage assignat en veure hi examinat les coses que dits offici demanades, quatre persones ensemps ab los honorables Consellers, ço es una de quiscun stament. Assi que ab gran diligentia en dites coses mirassen lo interes de la cosa publica, e dels dits officis en universal e, particular. Mas en cara en lo interes dels dits mercaders qui son los venedors dels dits cuirams. Ab les quals cuatre perçones ensemps ab los honorables consellers rumiades les dites coses, lo interes dels qui dits officis, e dels mercaders, e encara principalment de la cosa publica es estat vist que dites, e de just scrites coses en la forma ques segueix, ordenades es [...][878] de la cosa publica. Per tant ordenaren los honorables consellers, e, promens de la dita ciutat que qualsevol persona de qualsevol estat o conditio sie qui aportara o tindra cuiram bovi en la present ciutat abans de vendre, e, sortir a aquell sie tengut axugat aquell, e, netejarlo de tota lley de ossos banyes potes ungles e de totes altres coses que no sia cuiro exceptat la roba afi que la cosa publica no puga esser interessada sots ban de X lliures.

Item ordenaren los honorables conselllers, e, promens que qualsevol persona que tindra cuiram bovi que volra aquell remetre fora la ciutat blanc o asahonat no li sia licit a persona alguna fer tal tramessa sens que primer tal cuira no sia regonegut a netejar de tota lley de ossos banyes potes, ungles, e, de tota altra cosa que cuiram no sia. Asi que la cosa publica no sia interessada.[879] (fol. CLX v.) Ordinations. Item per llevar tot dubte, e, difficultat ques pogues llevar en la executio de dites coses. Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que los dits unglels sien llevats ab Gubia o Gubies tals quals la granesa o poquesa de tals Unglels requeria salvat que no hi vague del cuyro. Entes empero que los Sortidors los quals per dita forma tals Unglels llevaran per aquells que no haguen mayor salari que vuy han acostumat de haver hans agen esser contens del que vuy se acostume.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que no sia licit ne permes als Sortidors qui vuy son, e, per temps seran per lo sagrament que prestat han Sortir alguna natura del dit cuiram bovi si donchs abans no es neteiat segons desus es concordat, e, lo Sortidor qui fara lo contrari ultra lo dit Jurament incorrega en lo ban de X. lliures e, de perdre lo dit Offici.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que no sia licit a algu vendre Cuiram adobat o asahonat en lo qual hague alguna natura de Unglels sots lo dit ban En lo qual no solament incorrega lo dit venedor mas encara lo Comprador del dit Cuiram.

Item, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que com los dies passats ço es a VIII de Març proppassat fos feta, e, publicada una Ordinatio sobre lo exercici del Cuiram lo qual experiensia ha monstrat esser molt danyosa en universal, e, en particular los dits Officis per tal a supplicatio de aquells. Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que dita Ordinatio sia revocada, e, aquella ab la present revocant affi que aquesta, e, no aquella sia servada sots los bans desus dits.

Limita la Ordinatio atras feta en lany. M.CCCC.LXXXI. a XVII del mes de Octubre.

66 c

[1508, maig, 15. Barcelona]

Dilluns a XV del mes de Maig M.D.VIII. los honorables Consellers ensemps ab lo Consell ordinari de la Ciutat de Barçelona, o la maior part de aquella. Per aquella sola causa congregats en lo Consell apellat de trenta del Consell de la Ciutat aqui fou proposat per lo

[878] texte il.legible.

[879] Al marge inferior."Estes ordinacions se trobaran en los fol.91 y seguents del llibre dels blanquers y en los fol. 32 y seguents del llibre dels asahonadors y en lo fol. 55 y seguents del llibre dels sabaters".

honorable Mossen Carles mir Consaller en nom seu, e, dels altres Consellers de la Ciutat lo que segueix (fol. CLXI r.) Dels blanquers. Ço es que a ells dits Consellers son vinguts diverses vegades alguns mercaders Blanquers, Asahonador, e, Sabaters sobre certa differentia entre ells Insurgida a causa de una Ordinatio que los honorables Consellers, e, Consell Ordinari feta a XVII. de Octubre del any M.CCCC.LXXXI. sobre venda dels cuirams bovins ab la qual es entre les altres coses es stat statut que no puguen esser venuts cuirams bovins en la dita Ciutat sens que primer no sien neteiats de tota llei de Ossos, Potes, Ungles, Unglels Banyes, e, de tota altra cosa que no sia Cuiro. Pero no es feta mencio alguna de les Orelles, e, per part dels dits mercaders es pretes que les dites orelles son cuiro pus tenen pel. e, los altres pretenen lo contrari. e, per ço los dits Consellers eren stats instats, e, pregats per los dits Mercaders, e, altres Officis demunt dits que los plagues fer hi declarar per lo present Consell E, los dits Consellers desitiosos de apartar, e, remoure totes diferenties havien fet congregar lo present Consell perque hoida la dita Ordinatio, e, oide encare les dites parts en llurs pretentions puixa per aquell esser desliberat, e, declarat, e, Ordenat lo que sera vist esser faedor.

Que cuiros bovins en la present Ciutat en Pel ne Blanch, o adobats no es puguen vendre que primer non sien llevades les Orelles.

Oida per lo present Consell la prepositio per los dits honorables Consellers en aquella feta sobre la diferentia que es entre alguns Mercaders, e, los Officis dels Blanquers, e, Asahonadors, e, Sabaters de la dita Ciutat per causa de las Ordinations per los dits Consellers, e, promens de la Ciutat fetes a XVII de Octubre del Any M.CCCC.LXXXI. disposant lo modo, e, forma com se deuen vendre los cuirams bovins en la dita ciutat pretenents los dits Blanquers que ates que per les dites Ordinations es disposat que nos puguen vendre Cuiros bovins en la dita Ciutat sens que primer no sien neteiats segons en dites Ordinations es contengut. E, per conseguent los mercaders no poden vendra als dits Blanquers los dits Cuiros sens que primer daquells no sien llevades les Orelles, no (fol. CLXI v.) Ordinations. sien Cuiro. O que sies permes als Mercaders vendre als dits Blanquers los dits Cuiros ab les dites Orelles. E, per lo semblant deu esser permes a ells vendre los dits cuiros ab les dites Orelles als Asahonadors, e, Sabaters. E, per los dits Asahonadors, e, Sabaters es alegat que posat que es pretenga dites Orelles sien cuiro es tan prim que no pot servir perque ells an acostumat comprar dels dits Cuiros dels dits Blanquers sens dites Orelles, e, per conseguent no deu eser permes als dits Blanquers daçi avant vendre los dits Cuiros ab les Orelles segons tenen acostumat e los Mercaders per llur part diuhen, e, pretenen que pus dites Orelles son Cuiro ells poden vendre los dits Cuiros ab les dites Orelles com fins aqui han acostumat, e, segons es disposat en les dites Ordinations. E, hoides les dites Ordinations en lo Consell llegides, e, ohins encare alguns Mercaders, e, altres dels dits Officis desus dits en dites llurs pretencions lo dit Consell declarant, e, en quant menester sia habilitant les dites Ordinations feu desliberatio, e, conclusio que sia Statuit, e, Ordenat segons lo dit Consell statueix, e, ordena.

Que daçi avant no sia licit ne permes a alguns Mercaders ne altres qualsevol persones de qualsevol Lley o condicio sien venre Cuiros bovins en la dita Ciutat en pel ne Blanchs o adobats sens que primer no sien llevades les Orelles dels dits cuiros sots ban de L. sous. a cascu e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari cessants totes les altres coses en dites Ordinations contengudes en llur força, e, valor. Entes, e, declarat que per los cuiros que fins açi son stats venuts ab dites Orelles no sien nenguns encorreguts en ban algu ans si encorreguts hi heren lo dit Consell los relaxa, e, remet.

66 d

[1513, agost, 31. Barcelona]

De la manera ques deu sortir, e, neteiar lo cuiram bovi.

Item Statuiren, e, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant tot cuiram bovi de pes de mes de X. roves lo faix se puga sortir per los dits surtidors aixi brut com sta, e, de dit Surtiment hage esser pres a la ventura un faix per la tara faedora, e, aquell sie neteiat be, e, degudament segons forma de dita Ordinatio desus mencionada, e, calendada, e, lo ques mostrara aquell tal faix haver disminuit, disminu (fol. CLXII r.) Dels blanquers. esquen tots los altros faixos segons es consuetut, e practica de ferse com es dit sens encorriment de algun ban, com la experiencia hage mostrat sie tot ab benefici del comprador pus no paga sino lo cuiram net com es dit, e molt millor, e ab mes diligentia, e, prontitut es fet, e, netejat un feix que no tota la roba. Entes e empero, e, declarat que la tara que se haura de fer de dit feix ço es per llevar tots Ossos, Ungles Unglells, e Orella, e, altres coses prohivides de vendre segons forma de dita ordinatio per remoure totes questions, e altres fraus que si poden fer hage esser feta per los dits Curtidors o de algu dells. E no sia licit ne permes a alguna persona de les parts poder la tocar sots las penas, e, bans en dites ordinations apposats. Exceptat que la tara de la aygua se hage es puga fer, a voluntat de les parts, o de qui ells volran.

Que qualsevol Mercader venedor puga vendre dit Cuiram bovi abans de sortir, e, que apres de esser fetes las ditas vendas se hage de sortir per los sortidors.

Item Statuiren e Ordenaren los honorables Consellers, e, promens declarant, e, interpretant la altre desus dita Ordinatio, y aquella en quan menester sia habitant per evident utilitat de la cosa publica. Que daci avant sie licit o permes a qualsevol mercader o altres venedors de dits cuiros a vendre o fer vendre de dit cuiram bovi abans de gordir o tenir aquell en Exugador sens encorriment de algun ban pus no mostre aportar ne dar dan ne inconvenient algu als dits compradors. Entes empero, e, declarat que apres que la dita venda sera contractada no puguen ne hagen esser lliurats los dits cuiros que primer no sien sortits per los sortidors sots les penes, e, bans en dites ordinations apposats cometedors acquisidors, e, divisidors segons en dites ordinations es contengut. Totes les altres ordinations fins asi sobre dit cuiram bovi, e exercici de aquell fetes restants en sa força, e valor. Foren publicats los mes prop demunt dits dos capitols a XXXI. de Agost M.D.XIIII.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts la una etc. Retenense empero los honorables consellers, e, promens etc.[880] (fol. CLXII v.) De la manera en la qual se ha de comprar, e, vendre, e, mesurar lo Alum vide folio 28,[881] (fol. CLXIII r.) en blanc (fol. CLXIII v.) en blanc.

67

[Ordinacions referides al comerç del roldor]

67 a

[1407, desembre, 30. Barcelona]

(fol. CLXIIII r.) Sobre lo Roudor. Ordination fetes sobre lo Roudor.

Que en lo Roudor nos puixe fer mescla de altres herbes.

Are hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona. Que ningun revenedor o revenedora ni altre qui compra Roudor. Gotzema, Garriga, e, altres herbes per revendre no gos mesclar Roudor, Garriga ne altres herbes podrit o podrides ab altres cominals ne ab bones ans lo hagen a tenir

[880] La lletra d'aquesta pàgina està bastant esvaïda i resseguida posteriorment en alguns trams.
[881] "28" Escriptura posterior.

a hun depart a vendre cascu per si mateix, e, qui contrafara perdra la mercaderia ço es que sera cremada, e, pagara per ban C. sous.

Que lo qui comprara per si no puga comprar per altri.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que tota persona qui comprara Roudor per revendre hage a comprar per si mateix, e, no gos esser comprador daltre o per altre per esquivar tot frau sots ban de XX sous.

Que algun revenedor de Roudor no gos comprar sino en lo lloc ordonat.

Item per donar lloc al Offici dels Blanquers, e, Cuiraters, e, per squivar fraus. Ordenaren. que nenguna persona que haie acostumat de esser revenedor de Roudor, de Gotzema, e, de altres herbes quis mesuren dins Barcelona ne en lo territori no gos comprar ne masiqueiar Roudor ne altres herbes ne encarir lo ne aportar lo a preu cert sino en la casa o Plaça hon se ven lo dit Roudor sots ban de C. sous.

Que revenedor no gos comprar Roudor que Blanquer vulla comprar.

Item que nengun revenedor o revenedora no gos comprar ne masiqueiar nengun sach de Roudor que Blanquer o lo comprador dels Blanquers masiqueix dins la plaça sots ban per cascuna vegada de C sous.

Que la persona deputada per comprar Roudor per los Blanquers non gos comprar per altre.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bon stament de aquella, e, per squivar fraus (fol. CLXIIII v.) Ordinations. e, desonestats sobre les coses davall scrites. Que daqui avant alguna persona a la qual sera eleta, e, posada per lo Offici dels Blanquers de la dita Ciutat a comprar Roudor dins la dita Ciutat a obs del dit Offici, hage, e, sie tengut comprar aquell Roudor qui comprar volra per lo dit Offici tan solament, e, no a obs de alguna altra persona, e, qui contrafara pac per ban cascuna vegada XX sous.

Que altra persona sino la eleta non gos comprar per lo dit Offici.

Item, Que alguna persona altra sino la desusdita eleta o posada per lo dit Offici no gos comprar del dit Roudor a obs del dit Offici. e, qui contrafara pagara per cascuna vegada que contrafara XX. sous.

Que algu no gos comprar per ferne mercaderia.

Item Que algun Blanquer de la dita Ciutat no pusque ne gos comprar lo dit Roudor per ferne mercaderia sots ban de L. sous per cascuna que contrafara. Es entes empero, e, declarat que lo dit Blanquer volra comprar lo dit Roudor per mercadeiar comprant, e, venent lo dit Roudor mercantivolment aixi com un altre mercader de la dita Ciutat que ho pusque fer licitament sens incorriment del dit ban.

Que Blanquers no gos tenir botiga de Roudor.

Item que algun Blanquer de la dita Ciutat no puixa ne gos tenir dins la plaça del Roudor de la dita Ciutat botiga de Roudor a obs seu o de son Offici sots ban de L. sous. per cascuna vegada que sera contrafet. Es entes empero que lo dit Blanquer qui voldra mercadeiar del dit Roudor puixa tenir botiga dins la dita plaça aixi com un altre mercader de la dita Ciutat per tenir o vendre lo dit Roudor mercantivolment sens incorriment del dit ban.

Que lo qui es deputat a llevar lo dret no gos comprar ne vendre Roudor.

Item Que alguna persona deputada a llevar los drets de les compres del dit Roudor ques fan en dita plaça no pusque ne gos per si ne per altre comprar o vendre del dit Roudor directament o indirecta sots ban de XX. sous per cascuna vegada que sera contrafet. (fol. CLXV r.) Del Roudor.

Que lo dit Roudor hage esser compartit entre los Blanquers qui volran.

Item, Que tota somada de Roudor. Gotzema e, de altres coses que sien portades per

vendre dins la plaça del dit Roudor hage eser compartida per aquell daqui sera o la portara entre tots aquells Blanquers quin volran haver a obs de llur Offici tant solament encara que algun Blanquer o altra persona volgues dir o fer lo contrari allegant que aquell qui hauria portat lo dit Roudor o Gotzema o altres coses dins la dita plaça fos son parroquia o que hagues ya comprada la dita somada o part de aquella, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada que contrafara XX sous.

Que los quin aportaran ne hagen a vendre a sclaus o sclaves quey seran tramesos.

Item Que tots aquells o aquelles que tindran dins la dita plaça Roudor per vendre o Gotzema, e, altres coses encare que sien Pagesos hagen, e, sien tenguts vendre, e, lliurar daquell o daquells sclaus o daltre missatge tramesa o trames per aquella persona daqui sera o ab qui stara a la dita plaça per comprar, e, haver de les dites coses, sots ban per cascuna vegada que contrafara de X sous.

Que sclaus o sclaves puixan servir en la casa del Roudor.

Item Que algun sclau o sclava o altra persona volent entrevenir en la dita casa per servir, o, portar del dit Roudor o Gotzema en alguna Casa o lloch o puixa fer licitament, aixi que no li puga esser prohibit per algu. Si donch lo dit sclau o sclava, o altra persona volent fer lo dit servei en fer aquell o per raho daquells no hera trobat en frau.

Que en la dita Casa del Roudor nos diguen Iniuries nes barallen.

Item Que alguna persona de qualsevol stament o condicio sie no gos dir algunes paraules desonestas o incentives a Dissentions Baralles o bregues al altre dins la dita Casa, o, fora aquella, comprant o venent les dites coses ne (fol. CLXV v.) Ordinations. per raho o ocasio de aquelles sots ban de C. sous per cascuna vegada que sera contrafet. Foren publicats los demunt dits XIII Capitols a XXX de Decembre M.CCCC.VII.

Dels quals bans sien fetes tres parts eguals etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder de interpretar corregir, e, smenar tantes y quantes vegades ben vist lo sera a llur bona coneguda. (fol. CLXVI r.) En blanc. (fol. CLXVI) En blanc.

68

[Ordinacions referides als assaonadors, a les relacions laborals amb aprenents de l'ofici, a la qualitat de la producció i al comerç del cuir]

68 a

[1407, març, 25. Barcelona]

(fol. CLXVII r.) Dels Assahonadors. Ordinations del Offici dels Assahonadors, e, sobre lo Cuiram.

Afforament dels preus dels Cuirams quin sera adobats.

Ara hoiats tot hom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bon stament de aquella, e, redressament del Offici dels Assahonadors de la dita Ciutat, e, per obviar a qualsevol fraus quis porien seguir en los Cuirams quis adoben es venen en la dita Ciutat no revocants per les presents altres Ordinations sobre aço fetes en lo passat per los Consellers, e, promens de la dita Ciutat sino tant com per aquestes presents sie derogat en aquelles. Que daqui avant algun Assahonador de pells de la dita Ciutat per si o per interposada persona directament o indirecta no gos donar a algun jove Assahonador o alguna altra persona qui us del dit Offici mes avant de IIII sous per cada dotzena de Cordovans o de Cabrits, e, mes avant de III. sous. e, VI diners per cascuna dotzena de Moltons o de Remudes vulles sien de llana prima o de llana grosa, e, qui contrafara pac per ban per cascuna vegada que sera contrafet

XX. sous.

Lo preu dels Jornalers.

Item, Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que algun Assahonador de la dita Ciutat o altre qualsevol persona qui us del dit Offici en aquella daqui avant no gos donar per si ni per interposada persona directament o indirecta a algun Jornaler per jornal mes avant de XVI. diners. e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada XX. sous.

Que no es puixen afermar fadrins a menis temps de quatre anys.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens Que algun Assahonador de la dita Ciutat per si o per interposada persona directament o indirecta no gos pendre ne afermar ab si algun fadri o altra persona per començar de apendre lo dit Offici de Assahonador a meins de quatre anys continuos (fol. CLXVII v.) Ordinations. per tal que dins aquell pusque millor haver apres de aquell ab quis affermara lo dit fadri, o altra persona lo dit Offici, e qui contrafara pac per ban cascuna vegada que contrafara L. sous.

Que lo Affermat nos puixa affermar ab altre sens llicentia del primer.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens que encars que algun dexeble aprenedis, o altre jouve avançat en lo Offici se partesque de aquell ab quis sera affermat, o de son servey ans del temps, per lo qual li hauria promes de servirlo en dit Offici sens llicentia o voler de aquell ab quis seria affermat segons dit es algun Asahonador de la dita Ciutat, o algun altre qui us del dit Offici, o façe usar no gos pendre o, affermar aquell durant lo dit temps per son servey sens licentia, o voler de aquell ab quis seria primer affermat es seria partit de aquell, e qui contrafara pach per ban cascuna vegada que sera contrafet a L. sous. Entenent empero los dits honorables Consellers, e promens que si nengun dexeble aprenedis o, altre jove avançat en lo dit Offici se exira del servey de algu ab quis seria affermat ab voler o promissio daquell o per ventura haura causes justes per les quals no deguen o no pusque usar ab aquell en tals casos, e cascun dells pus aparega del dit voler o promissio, o de les ditas causes iustes Assahonador o altre que us del dit offici pendre lo dit dexeble o jove licitament sens incorriment del dit ban.

Que no sia donat mes de un sou, e, VI diners per asahonar hun cuyro.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que algun Assahonador o altre qui us o, face usar del dit offici no gos donar algun macip que assahon cuiros per assahonar aquells mes avant de I sou, e, VI diners per cuiro de cosit per cuiro de posat mes avant de I sou, e, III diners e, per cuiro de vadell mes avant de I sou, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada que contrafara XX. sous.

Que algu no gos usar del offici que primer no sie regonegut.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que algun macip o jove Assahonador no gos ne puixa (fol. CLXVIII r.) Dels Assahonadors. emparar obrador de Assahonador dins la dita ciutat o los suburbis de aquella per si o per altre fins a tant sie regonegut per los Consols e, promens del dit offici es sufficient de pensar tot Cuiram, qui en son poder pusques venir per la dita rao, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada que contrafara C. sous.

Lo adjutori donador al Assahonador qui per vindra en vellesa.

Item, Ordenaren que si algun Assahonador de la dita Ciutat per causa o raho de vallesa, o de malaltia de que sie detengut o per alguna altra causa necessaria haura menester algun jove Assahonador per obrar del dit offici, en tal cars los Consols, e, promens del dit offici si requests ne seran per aquell qui haura menester lo dit jove puixan traure algun jove qui stiga a jornals o dotzenas ab voler empero del dit jove de qualsevulla obrador del dit offici de la dita ciutat en lo qual sien, o stiguen dos, o tres o mes, dels dits jovens, o metrel ab aquell quil haura mester per semblant lloguer que staria ab aquell don lo trauria, e que en aço

aquell ab qui primer staria lo dit jove no puixe contradir, e qui contrafara pach per ban cascuna vegada de XX. sous.

De no lliurar Cuiram que no sia del quil haura assahonat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que algun Assahonador, o algun altre qui us del dit Offici, o ne façe usar en la dita ciutat no gos ne pusque lliurar algun Cuiram qui no sia seu, e, lo que ell hage assahonat, o fet assahonar dins la dita ciutat o suburbis de aquella fins que primer sie vist, e, regonegut per los dits Consols, o per algun de aquells en absentia, o defalliment del altre si aquell Cuiram sera be assahonat, o no, e, qui contrafara pach per ban cascuna vegada que contrafara. L. sous. E los dits Consols en lo dit cars tota vegada que sien requests, o demanats de paraula per algun Assahonador o per altre qui us o face usar del dit offici hagen, e, sien tenguts anar fer lo dit regoneixement sots ban de X sous.

Que Cuiram no sie venut fora ciutat si primer no sera stat regonegut.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e promens que algun Assahonador qui us o face usar del dit offici en (fol. CLXVIII v.) Ordinations. la dita Ciutat no gos traure o fer traure de la dita Ciutat Cuiram algu que sie stat assahonat en aquella pel vendrel fins que primer sie regonegut, e, vist per los dits Consols o per la hu daquells en absentia o deffalliment del altre, e, qui contrafara pagara per ban per cascuna vegada que sera contrafet. XX. sous. E los dits Consols en lo dit cars tota vegada que sien requests o demanats de paraula per algun Assahonador o per altre qui us o façe usar del dit offici hagen, e, sien tenguts anar fer lo dit regoneximent. sots ban de X. sous.

Que cascu Assahonador ne hage a prestar sagrament.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que alguns Assahonadors e altres qualsevulle qui usen o façen usar del dit offici en la dita Ciutat hagen, e, sien tenguts prestar sagrament en poder dels Consols del dit offici tota vegada que per los dits consols seran requests que no lliuraran ne faran lliurar a algu ne trauran ne faran traure fora la dita Ciutat sino aquell Cuiram que sera regonegut per los dits Consols o per lo hu dells segons dit es, e, qui lo dit sagrament no volra o reusara fer pach per ban cascuna vegada XX. sous.

Que lo Mostaçaf hage a veure en las differenties que y sentiran.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que si per raho de les coses contengudes en les presents Ordinations sera questio o debat entre alguns ço es si hauran contrafet a les dites Ordinations o si algun Cuiram sera ben assahonat o no que en tal cas lo Mostaçaf de la dita Ciutat hagut consell dels Consols, e, promens del dit offici determinen la dita questio, o debat tota vegada que lo cas se esdevendra sens alguna contradictio o embarch dalgu del dit offici.

Que les coses manifestes lo Mostaçaf les puixe executar.

Entenem empero los dits Consellers, e, promens que si sera clar, e, manifest al dit Mostaçaf algu haver comes alguns dels dits bans de les presents Ordinations. En tal cars lo dit Mostaçaf sens haver consell dels dits Consols, e, promens, puixe executar lo dit ban tantes vegades com lo dit cas se esdevindra. (fol. CLXVIIII r.) Assahonadors.

Que los Consols entengan en fer servar les Ordinations sobre dites.

Item, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que los Consols del dit offici hagen, e, sien tenguts ab haver diligentia treballar, e, entendre en les coses contengudes en les dites Ordinations squivants totes fraus de llur Offici, e, retenints los del dit offici, en bona pau, e, concordia tant com bonament poran.

Que en son cas puguen fer lloctinent de Consol.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que si algu dels dits Consols sera malalt de tal malaltia que no pusque servir lo dit Offici de Consolat, o anira fora la dita

Ciutat per qualsevulla cas en tals Casos, e, cascun dells pusque, e, hage a fer son lloctinent alguna persona del dit offici qui regescha per ell tant quant durara sa malaltia o absencia tota vegada que lo cas se sdavendra.

Foren publicats los demunt dits XIIII Capitols a XXV. de Març. M.CCCC.VII.

68 b

[1407, octubre, 7. Barcelona]

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf a bon stament de la dita Ciutat, e, per conservar, e, tenir en bon stament lo offici dels Assahonadors de la dita Ciutat, e, per tal que fraus, e, altres coses mal stants les quals se porien fer en lo dit offici sien esquivades los honorables Consellers, e, promens de ls dits Ciutat per autoritat del privilegi que han del senyor Rey de metre Consols en los officis mechanics de la Ciutat. Ordenaren les Ordinations seguents. Revocants expressament totes altres Ordinations fetes sobre lo dit Offici tant com sien derogats aquestes.

Que en lo dit offici cascun any lo dia de sanct Andreu sien elegits dos Consols.

Primerament, Que en lo offici dels Assahonadors de la dita Ciutat hage dos Consols los quals se muden cascun any en lo dia de sanct Andreu los quals vegen, e, regoneguen si coses mal stants se fan en lo dit offici. Que los dits Consols elets iuren.

Item que com los dits Consols sien elets que iuren en poder del Mostaçaf que be, e, leyalment se hauran en lo dit offici.

Que a la fi del any del dit Consolat los dits Consols sien davant (fol. CLXVIIII v.) Ordinations. los Consellers, e, Mostaçaf per fer electio de altres Consols.

Item, Que en la fi de cascun any lo dit dia apres poch dies vinguen los promens del dit offici, o la maior partida de aquells davant los dits Conselllers, e, Mostaçaf perque a requesta dels dits consellers, e, Mostaçaf fasen electio dels dits Consols en lo dit offici per lany llavors sdevenidor, los quals consellers, e promens fan les ordinations seguents.

Ques degue ben assahonar lo Cuiram.

Primerament que tot Assahonador degue ben assahonar tot Cuiram qui en son poder vingue vulles que sie seu propi o de altre persona ayxi estranya com privade e, que degue esser assahonat, e pensat ab compliment de bon Sagi de porc a coneguda dels dits Consols, e qui contrafara per ban cascuna vegada. XX. sous, e, no res meins que lo dit Cuiram sie cremat.

Ques degue de assahonar ayxi lo Cuiram Empenes com de spacions, e, tot altre.

Item Que tot Assahonador hage assahonar ayxi com dit es be llealment y ayxi com es menester lo Cuiram qui comanat li sera, e, lo seu propi, e ayxi be lo Cuiram de Empenes, com despacions com de tot altre Cuiram quis assahon a coneguda dels dits Consols, e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada. XX sous, e, no res meins que hage a tornar assahonar lo dit Cuiram ayxi com se pertany a coneguda dels dits Consols sots lo dit ban per cascuna vegada que contrafara.

Que Cuiram fals sia cremat.

Item Que tot Cuiram que sera assahonat en Barçelona o en altre lloch e, sera trobat falç per los Consols del dit offici que sie de continent cremar e aquell quil haura venut pac per ban XX sous.

Que no gos usar del dit offici en dia de festa.

Item Que nengun Assahonador ne son missatge no gos donar plec al Cuiram ne en altra manera usar del dit offici en diumenge ne en festa de madona sancta Maria ne de sancta Eulalia ne de la Dedicatio de la Seu, ne del Evangelista, sots ban de X. sous. (fol. CLXX r.) Dels hassahonadors.

Que Cuiram assahonat nos puixa vendre ne comanar per vendre sino en lo encant publich.

Item Que algun Assahonador, o macip seu no gos vendre o comanar a vendre, a alguna persona de qualsevol ley stament, o conditio sie algun Cuiram assahonat en Barcelona per revendre, si donhs lo dit Cuiram assahonat nos venia en encant publich, e aço per squivar tota falsia, e, frau sots ban de. XX sous.

Que qui comprara del dit Cuiram hage a jurar que nol ha comprat per revendre.

Item que aquell qui rebra lo dit Cuiram assahonat en Barcelona hage a fer tota vegada que request ne sera per lo Consol, o Consols del dit offici sagrament, migensant lo qual hage a dir si lo dit Cuiram haura rebut, e comprat per sos obs o, per revendre, e, aço per squivar tot frau sots ban de XX. sous.

Que nos puixa vendre Carney blanch de llana prima per Carney blanch de llana grossa.

Item Que algun Assahonador de la dita ciutat no gos vendre a algun Sabater o tapiner de la dita ciutat o altre qualsevol persona alguna pell o pells, de carney blanch de llana prima, per carney blanch de llana grossa sots ban de. X sous a cascu, e, per cascuna vegada.

Que lo venedor de tal Carney hage a restituir lo preu e, cobrar lo Carney.

Item Que si algun Assahonador de la dita ciutat haura venuda a algun sabater o tapiner de la dita ciutat o a altre qualsevol persona alguna pell,o pells de Carney blanch de llana prima per Carney blanch de llana grossa lo dit Assahonador hage, e sie tengut restituhit al dit sabater o tapiner o, altre tant tost com per ell sera request lo preu de les dites pells que rebut haura laltra part restituint al dit Assahonador les dites pells o pells sots ban de X. sous a cascu, e, per cascuna vegada ultra lo ban en lo prop passat capitol expresat. E los dits Consols dels Assahonadors requests per los compradors de les dites pells, e, per los Consols dels sabaters si lo dit Assahonador recosave o dila[882] (fol. CLXX v.) Ordinations. tave fer la dita restitutio tambe per si mateix com ab Mostaçaf si metre ley volran sien tenguts per la dita restitutio en la forma desus dita sots ban de altres X sous a cascu, e, per cascuna vegada.

Que los Consols puixen entrar per les cases dels Assahonadors, e, pendre a sagellar la Obra que los parra sospitosa.

Item Que los Consols del dit offici per exercir aquell, e, per regoneixer les dites coses puixen entrar en les cases dels altres Assahonadors o en altre lloch qualsevol sia be, e, degudament, e, honesta de dia, e, de nit, e, sagellar, e, pendre la Obra quils parra sospitosa si pero sera assahonada en Barçelona sense tot embarch, e, contrat, denunciar ho en continent al Mostaçaf per tal que aquells qui lo dit Cuiram aixi hauran assahonat sien punits segons los bans demunt dits, e, si algu, o, alguns en aço faran contrast o embarch als dits Consols pagaran per ban per cascuna vegada L. sous.

Que qui comprara del dit Cuiram migensant iurament hage a mostrar tot als dits Consols.

Item Que tot mercader o altra persona hon se vulle si qui comprara del Cuiram demunt dit assahonat en Barcelona hage a mostrar als dits Consols tota hora que ne sien request lo dit Cuiram, e, no res menys que puixen esser destret per sagrament ya si lo haura tot mostrat o no sots ban de XX sous.

Que lo dit Cuiram nos puixe traure de la Ciutat sens que primer no sia regonegut per los dits Consols.

Item Que algun Assahonador ne altre qualsevol persona no gos traure ne fer traure de la dita Ciutat algun Cuiram assahonat en Barçelona tro que sie vist, e, regonegut per los dits Consols sots ban de XX sous. E aço per alguna frau qui ses trobat en lo dit offici. Declarat

[882] La lletra de tota la plana està bastant esvaïda.

que sie algun Cuiram assahonat sera ya regonegut abans que isque del Assahonador quil haura assahonat no sia necessari regoneixer lo altra vegada. ans aquell quil tindra puixe espaixar sens altre regoneixement.

Que si lo un Consol caura en algun dels dits bans, laltre con (fol. CLXXI r.) Dels hassahonadors. sol lo puixe punir, e, denunciar al Mostaçaf.

Item. Que si alguns dels dits Consols caura en algu o alguns dels dits ban que laltre lo puixa fer punir, e, denunciar al dit Mostaçaf ab alguns del dit offici que ha ell sera vist faedor.

Que passat lo Any del Consolat ab voluntat dels Consellers, e, la maior part del offici puixen restar Consols los mateixos tro que mudats hi sien.

Item Si per ventura als prohomens del dit offici o, la maior partida plaura que aquells qui seran stats Consols un any tenguen, e, regesquen lo dit offici del Consolat mes avant de un any que, o puixen fer tro que mudats hi sien. Fahent ho empero de voluntat, e, consentiment dels Consellers.

Que nos puixa receptar algu qui no hage cumplir lo temps ab aquells lo qual se sera affermat.

Item Que algun Assahonador ne altre qui obre del dit offici de Assahonador no gos rebre ne tenir en sa case ne en son obrador ne darli a guanyar en son offici algun deixeble o fadri aprendis o encare macip de soldada qui sie exit de algun altre del dit offici ans que hage complit son temps sens licencia de aquell ab qui stave o, obrave, E, si per ventura algu contrafara, e, request per los Consols del dit offici no llexara, e, no gitara daci mateix, e, de sa obra lo fadri, o, macip que contra la dita forma obrara ab ell que pach per ban cascuna vegada C. sous. Declarat que los dits Consols sien creguts de la dita requesta sens altra prova. Foren publicats los demunt dits XVIII. Capitols a VII de Octubre M.CCCC.VII.

68 c

[1427, abril, 8. Barcelona]

Que Cuiram no sie venut fins sie per los Consols regonegut.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de ls dits Cuiutat que per bon stament de la cosa publica de aquella, e, per squivar, e, tolre tot frau, e, falsia que sobre les coses deius scrites se posquessen cometre, o fer. Revocans empero ab les presents altres Ordinations de la dita Ciutat en quan sien contrariants o sien vistes contrariar a les presents Ordinarions. (fol. CLXXI v.) Ordinations. Que daqui avant algun venedor o revenedor de Cuiram assahonat no gos portar per vendre, o revendre del dit Cuiram dins la dita ciutat fins a tant quel venedor, o revenedor, del dit Cuiram hage a portar lo Cuiram que volra vendre, o revendre en la dita ciutat a la casa del Consol, o Consols del dit offici dels Assahonadors de la dita ciutat, e per aquell, o aquells sia regonegut si lo dit Cuiram sera bo, e, layal, e si lo dit Cuiram sera trobat bo, e, leyal per los dits Consols o Consell hi sie possat, o emprentat un senyal de la ciutat, lo qual senyal y hagen posar los dits Consols, o, la hu dells. e, qui contrafara que pach de ban per cascuna vegada que sera contrafet XX. sous.

Que hage esser denunciat lo preu que lo Cuiram sera venut, o comprat.

Item, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que lo dit venedor o revenedor del dit Cuiram hage, e sie tengut denunciar ab veritat a aquell qui haura comanat lo dit Cuiram per vendre o revendre lo preu quen haura agut, a la persona a quil haura venut, e sin sera requests ne hague lo dit venedor, e revenedor prestar, e, fer sagrament en poder dels dits Consols tota vegada que per aquells no sie request sots ban de XX. sous per cascu, e per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Foren publicats los demunt dits dos capitols a VIII de Abril M.CCCC.XXVII.

68 d

[1429, maig, 24. Barcelona]

Que algu sino era Corredor no gos portar Cuiram per vendre.

Ara hoiats tothom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita ciutat per squivar alguns fraus, e incorriments dels officis dels Assahonadors, e Blanquers de la dita ciutat o fora de aquella en lo territori o termens de la dita ciutat no gos portar per vendre algun Cuiram algu assahonat o Blanch si donchs la persona qui portaria lo dit Cuiram per vendre si no hera Corredor de coll publich e jurat de la dita ciutat. e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada que contrafar. L. sous. Empero de aquesta ordinatio fon exceptats trossos de cuiros de bou e de vadell que algun sabater o correger vulle vendre o fer vendre los quals puixe (fol. CLXII r.) Dels Assahonadors. esser portats, e venuts dins la dita ciutat, o sos termens sens incorriment del dit ban. Fou publicada a XXIIII. del mes de Maig M.CCCC.XXVIIII.

68 e

[1432, abril, 28. Barcelona]

Que si Cuiram sera trobat pudrit hage esser cobrat per lo venedor, o smenat.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per obviar fraus que en les coses deius scrites se porien fer, e en altra manera per bon stament de la cosa publica de la dita Ciutat. Que daqui avant tot Mercader, e, altra qualsevol persona stranya, o privada de la dita Ciutat qui ha portara o vendra en la dita Ciutat qualsevulla Cuiram bovi palos de altres Animals gros, o prim quant vendra lo dit Cuiram dins la dita Ciutat o en los termens, e territori de aquella hage, e sie tengut fer lo dit Cuiram pelos Mercader, en aixi que sia pres que lo dit Cuiram sera remullat, e, palat abans que sia tornat en Calç viua sia regonegut, E si sera trobat podrit, o fraudulos en aquests casos, e, cascun dells lo Mercader, o altra persona qui haura venut lo dit Cuiram podrit, o fraudulos hage, e sia tengut cobrar lo dit Cuiram de aquell quil haura venut o fet vendre, o fer lin deguda esmena apres que sera jutiat per lo Mostaçaf de la dita Ciutat segons que per aquell sera jutiat, e declarat sots ban de D. sous. per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Quasi semblant del proper dit capitol solament si ajusta si lo Mercader nos trobara, e apres algun temps arribara en la dita Ciutat que sia tengut cobrar lo dit Cuiram.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e promens de la dita Ciutat Que si algun Mercader o altra persona stranya, o privada, de la dita Ciutat haura venut a algun altre dins la dita Ciutat o sos termens, o territori algun del dit Cuiram que haura fet mercader, e apres sera trobat o, jutiat podrit o fraudulos sagons dit es, e lo Mercader, o altra persona quil haura venut no sera en la dita Ciutat, o en la senyoria del senyor Rey daça la Mar que sen pusque haver presentia e rao e apres quant en quant tornara en la senyoria del dit Rey o en la dita (fol. CLXII v.) Ordinations. Ciutat de Barçelona. que en tal cars aquell Mercader o altra persona qui hauria venut lo dit Cuiram aixi pudrit o fraudulos apres que sera tornat o sera en la dita Ciutat hage, e, sie tengut cobrar lo dit cuiram o ferne deguda satisfaccio o smena segons sera stat jutiat o declarat per lo dit Mostaçaf axi com se conte en la dita primera Ordinatio tota exceptio remoguda sots ban de D. sous per cascu, e, cascuna vegada que sera contrafet.

Si donchs no sera stat comprar a son arisch.

Entenen empero los dits Consellers, e, promens. Que si algu comprara del dit Cuiram

a tot son Risch vulles sie podrit vulles sia fraudulos, en tal cars lo dit Mercader o altra persona que haura venut lo dit Cuiram no sie tengut cobrar aquell ne ferne satisfactio o smena a aquell quil haura comprat a tot son risch. Foren publicats los demunt dits tres Capitols a XXVIII. de Abril M.CCCC.XXXII.

68 f

[1433, març, 28. Barcelona]

De fer lo Cuiram Mercader.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat, Corregints e habilitants en part altres Ordinations fetes sobre les Coses deius scrites, e, ab veu de crida publicades per los llochs acostumats de la dita Ciutat a. XXVIII. de Abril propassat, e, a aquellas anadins per obviar fraus que en aquelles se podien fer, e, en altra manera per bon stament de la cosa publica de la dita Ciutat. Que daqui avant tot Mercader, o altra qualsevol persona stranya o privada de la dita Ciutat qui aportara a vendre en la dita Ciutat qualsevulle Cuiram pelos bovi o de altres animals gros o prim quan vendra lo dit Cuiram dins la dita Ciutat o, en los termens o territori de aquella a Ciuteda, o habitador de la dita Ciutat hage, e, sia tengut fer al dit Ciuteda o habitador lo dit Cuiram pelos Mercader. E si no volra fer Mercader ans ne volra lo assaig devall scrit en tal cars dins tres semmanes continues apres que lo venedor o comprador haura servit de venda o de compra del dit Cuiram sia fet lo assatg en aquesta manera. Ço es que de dos en tres faix del dit Cuiram present lo venedor si esser hi voldra sien remullats, e, pelatats, e, abans que (fol. CLXXIII r.) Dels hassahonadors. sien tornats en calç nova sien regoneguts. E si lo dit Cuiram san trobat podrit o fraudulos en aquestos casos, e, cascun dells lo Mercader o altra persona qui haura venut lo dit Cuiram hage, e, sia tengut cobrar aquell o ferne al comprador deguda smena apres que sera jutiat per lo Mostaçaf de la dita Ciutat, e, segons per aquell sera jutiat o declarat sots ban de D. sous barcelonesos per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. E, en semblant ban de D. sous encorrega tot Mercader, e, habitador de la dita Ciutat lo qual contra forma de la present Ordinatio lo dit Cuiram comprara, E axi mateix encorregue en lo dit ban de D. sous tot Corredor per mija del qual contra forma de la present Ordinatio lo dit Cuiram sera comprat, e, venut Les altres coses empero, en les propdites Ordinations contengudes a XXVIII. de Abril, proppassat publicades romanents en llur força, e, valor. Fou publicada a XXVIII. de Març M.CCCC.XXXIII.

68 g

[1451, juliol, 10. Barcelona]

Que Cuiram no puixe esser assahonat sino en casa del Assahonador.

Are hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat Que algun Assahonador no gos ne li sie licit o permes en alguna forma assahonar Cuiram de qualsevol ley o condicio sie sino en case o habituacio sua propia o daltre Assahonador sots ban de L. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que Cuiram no sie venut per Ciutat si donchs no ere corredor lo qual hage a denunciar als cullidors de la impositio.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant algun Assahonador ne revenedor ne altre qualsevol persona no gos ne hi sie licit ne permes portar en la Ciutat Cuirams assahonats de qualsevol ley o natura sie per vendre, ne revendre aquells si donchs no ho fahian per mans de Corredor public de coll o de peya lo qual corredor de continent sie tengut denunciar lo dit Cuiram que venut o encantat haura als collidors de la

impositio del Cuiram de la dita Ciutat, e, aquells dels demunt dits qui contrafara pagara per ban cascuna vegada que contrafara. XX. sous.

Fou publicada a X de Juliol M.CCCC.LI. (fol. CLXXIII v.) Ordinations.

68 h

[1429, juny, 4. Barcelona]

Que algun Assahonador no gos comanar Cuiram sino ha corredor per vendre. Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat per squivar alguns fraus dels Officis Assahonadors e Blanquers de la dita Ciutat revans altres Ordinations en contrari fetes. Que daqui avant algun Assahonador o Blanquer de la dita Ciutat o altra persona qui us dels dits officis o algun dels macips llurs no gos ne gosen comanar per vendre a algun revenedor ne lo dit revenedor gos pendre ne acceptar dels desus dits per vendre de la dita Ciutat o termens de aquella algun Cuiram de soles, dempenes, assahonat o Blanch de qualsevulla specie sie Si donchs lo dit revenedor no here Corredor de coll public de Barçelona e qui contrafara pagara per ban per cascuna vegada que contrafara. L. sous.

De no fer vendes fictes de Cuirams.

Item, Ordenaren los honorables Consellers e promens. Que daqui avant los dits Assahonadors e Blanquers o daqui avant los dits assaonadors o Blanquers o altres qui usen dels dits oficis o algun dells o macips llurs o algun dells no gosen fer als dits revenedors venda alguna ficta dels dits Cuirams per squivar lo dit ban o per altra qualsevulla causa o raho e qui contrafara que perda lo Cuiram que axi fictament haura venut e lo dit revenedor pac per ban per cascuna vegada que sera contrafet C. sous.

Que revenedor no gos comprar Cuyram sino de sol a sol.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que daqui avant algun revenedor de la dita Ciutat no gos comprar dels dits Assahonadors o Blanquers o daltres qui usen dels dits Officis o de macips llurs dins la dita Ciutat o sos termens algu o alguns dels dits Cuirams sino de sol a sol e qui contrafara pagara per ban cascuna vegada que contrafara L sous.

Foren publicats los demunt dits tres Capitols a IIII de Juny M.CCCC.XXVIIII.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts etc.

Retenense empero los honorables Consellers e promens etc. (fol. CLXXIIII r.) en blanc. (fol. CLXXIIII v.) en blanc.

69

[Ordinacions referides als sabaters, a la qualitat de la producció i al comerç]

69 a

[1407, abril, 29. Barcelona]

(fol. CLXXV r.) Sabaters, e, Tapiners.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Çapaters, e, Tapiners.

Ara hoiats tothom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat havents de aço plen poder, e, autoritat per special Privilegi de la dita Ciutat per posar, e, tenir en bon stament lo offici dels Sabaters, e, Tapiners de la dita Ciutat, e, per que fraus, e, altres coses mal stants sien en lo dit Offici squivades les Ordinations deius scrites revocants expressament totes altres Ordinations fetes sobre lo dit Offici tant com sien derogants en aquestes.

Que en lo Offici dels Sabaters, e, Tapiners hage Consols.

Primerament que en lo dit Offici dels Sabaters, e, Tapiners hage daqui avant dos

Consols qui hagen carrech spacial del regiment del dit Offici segons davall es declarat los quals dos Consols sien cascun any elets per la forma seguent çoes que feta per la forma acostumada electio, dels quatre promens regidors, e, administradors de la Confraria del dit Offici en la festa de sanct Marc, evangelista primer sdevenidora dins dos o tres dies, los quals IIII, promens qui seran exits de la admistratio de la dita Confraria presenten, e, sien tenguts presentar als dits honorables Consellers los noms dels dits quatre promens qui seran stats elegits en regidors de la dita Confraria, e, aquells dos dels dits quatre que los Consellers elegiran sien aquell any Consols del dit Offici, e, Juren, e, hagen Jurar en poder del dit Mostaçaf que be, e, leialment se hauran en lo regiment del Consolat, e, que servaran, e, tendran tant quant en ells sera totes les Ordinations fetes, e, faedores per los Consellers, e, promens de la dita Ciutat sobre lo dit Offici, e, aixi cascun any hage esser feta electio dels dits dos Consols del dit Offici de Sabaters, e, Tapiners.

Que pells de Carney blanc no sien obrades.

Item, Que algun Sabater o Tapiner de la dita Ciutat no gos, obrar ne, encara metre en obra dins la dita Ciutat o sos termens alguna o algunes pell, o, pells de Carney blanch (fol. CLXXV v.) Ordinations. de llana prima sots ban a cascu, e, per cascuna vegada de X. sous.

Que sabates de Molto o de Cordova no sien partides per corters.

Item Que totes sabates que daqui avant seran trobades en la Ciutat de Barçelona en poder de qualsevol Sabater fetes de Molto o de Cordova partides per cortons sien troseiades per lo mig, e, aquell Sabater en poder daqui seran trobades pac per ban per cascuna vegada V sous.

Exceptio de algunes obres ja fetes, e, assenyalades.

Item[883] e declarat empero que en aço no sien entesos los Sabates tapins Botges ne altres obres dels dits Officis qui ja son obrades, e, fetes les quals pero seran trobades senyalades o mercades per los dits Consols pusque ells dins deu dies apres que seran elets, e, hauran jurat per la forma desus dita, sien tenguts sercar tots los Obradors Taules, e, Botigues de tots los Sabaters, e, Tapiners de Barçelona, e, senyalar, e, marcar totes les sabates, e, altres obres desus dites qui frauduloses, e, contra la dita forma se trobaran esser fetes per manera que aquells Sabaters qui les hauran fetes o obrades o fetes obrar o altra qualsevol persona en poder daqui seran trobades abans que les presents Ordinations sien Cridades les puixe vendre, e, aquells que les compraran les puixen coneixer.

Que de tres en tres Mesos se facen regoneximents de dites obres.

Item Que los dits Consols hagen, e, sien tenguts si justa excusatio donchs no havien almenys de tres en tres mesos sercar tots los Obradors les taules, e, altres llochs certs de tots los Sabaters, e, Tapiners de la dita Ciutat, e, veure, e, regoneixer si les sabates o Tapins, e, tptes les altres obres de llur Offici que seran en les dites taules o Obradors seran lleyals, e, tals com deuran sots ban de XX. sous per cascuna vegada que contrafaran.

Que la executio del hun Consol se puga fer del altre.

Item Que si lo hu dels dits Consols encorria en alguns dels bans desus o deius scrits que laltro Consol ab lo hu dels altres dos Promens regidors de la dita Confraria que ell elegir volra sien tenguts exequir del dit Consol aquell o aquells bans que comesos aurie, e, requerirne lo dit Mostaçaf aixi com los dits dos (fol. CLXXVI r.) Dels Boters. Consols farien de qualsevol altre Sabater,o Tapiner de la dita Ciutat, sots ban de XX. sous per cascuna vegada que sera contrafet.

Que Sabater de remude per Cordova nos puixen vendre.

Item Que algun Sabater o altre qualsevol persona no gos dins la Ciutat, o sos termens vendre sabates, o altres obres del dit Offici que sie de remude, per Cordova. sots ban a cascu,

[883] "I" al ms.

e, per cascuna vegada de X sous.

Que si los Consols trobaran Cuiram falç lo hage a, denunciar al Mostaçaf.

Item Que si los dits Consols del Sabaters trobaran en poder de algun Sabater o Tapiner de la dita Ciutat algun Cuiram de Soles o de Empenes quels parega falç sien tenguts denunciar al Mostaçaf, e lo dit Mostaçaf ab los dits Consols meten aquell Cuiram en juy del Offici dels Assahonadors, o de la maior part de aquell qui hagen de jutiar aquell Cuiram. E si sera jutiat falç que sia cremat, e, aquell Assahonador quil haura assahonat caygue en ban de X. sous per cascuna vegada. E ultra axo aquell Assahonador que lo dit Cuiram haura adobat sie tengut restituhit lo preu quen haura hagut al dit Sabater, o Tapiners a quil haura venut.

Que les obres falses hagen esser per los dits Consols manifestades al Mostaçaf.

Item Que si los dits Consols trobaran en poder de algun Sabater o Tapiner, o altra qualsevol persona dins la dita Ciutat de Barçelona o sos termens algunes sabates, o tapins o altres obres dels dits Officis,o de algun de aquells acabades, o no acabades quels pareguen falçes puixen, e, hagen a pendre aquelles sabates o tapins o altres obres de mostrar aquelles Sabates, o tapins o, altres obres algun promens del dit Offici, e si a tots parran falçes denunciant ho al Mostaçaf qui ab los dits Consols meten aquelles a Juy de sis, o de vuit promens del dit Offici, e si seran jutiades falces que sien cremades. E aquell Sabater, o tapiner o altra qualsevol persona en poder da qui seran trobades sie caygut en ban de X. sous per cascuna vegada.

Que en les Sabates de Cordova nos puixen metre Orelles (fol. CLXXVI v.) Ordinations. de Molto ne altres peces.

Item Que algun Sabater no gos daqui avant en sabates de Cordova metre Orelles, e, peces de cuiro del Molto ans les hi hage a metre de Cordova o de altre cuiro que valgue mes de Cordova, e, qui contrafara pagara per ban X. sous. E los dits Consols sien tenguts descusir, e, rallar les dites Orelles o altres peces de Molto davant lo Obrador hon seran trobats.

Que los Consols puixen entrar en tot lloch hon sabran poder haver obres falçes.

Item Que los dits Consols del dit Offici dels Sabaters, e, Tapiner per exercir llur Offici, e, regonexer les dites obres puxen entrar tot vegada ques volran en les cases o obradors de qualsevol Sabaters o Tapiners, e, Botiguers que tinguen alguna de la dita obra, e, en totes cases, e, Obradors hon sapien o sien informats esser algunes de les dites obres tambe de dia com de nit, e, sagellar, e, pendre tota la obra que hi trobaran a llur parer esser fraudulosa o feta contraforma sobredita. e que alguns dels dits Sabaters, Tapiners, Botiguers, e, altres no gosen contrestar la entrada de les dites cases, e, obradors als dits Consols ans si per ells seran requests de sagrament per denunciar totes obres frauduloses hagen fer aquell en poder llur o del Mostaçaf, e, qui contrafara pagara per ban per cascun, e, per cascuna vegada. C. sous. Foren publicats lo demunt dits Capitols a XXVIIII. de Abril M.CCCC.VII.

69 b

[1425, juny, 15. Barcelona]

Que no puixen vendre Sabates de Cordova o de Vadell en que hage res de Molto que sia cosit ab la sola.

Ara hoiats generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bon stament de aquella revocants altres Ordinations sobre aço en contrari fetes. Que daqui avant algun Sabater, o altra qualsevol persona de la dita Ciutat no gos fer ne obrar ne vendre palesament, o amagada per si o per interposada persona dins la dita Ciutat o en sos termens o territori Sabaters de Cordova o de vadell en les quals hage peça alguna, o tros de pell de Molto que sie cusida ab la sola. Si (fol. CLXXVII r.) dels sabaters, e, tapines. donchs no ere part de dintre

per folrar les dites sabates. sots ban de X. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que en sabates Tapinades no hage res de Molto.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que algun tapiner o altre qualsevol persona de la dita Ciutat no gos ferne obrar ne fer fer ne obrar ne vendre palesament o amagada per si, o per altre interposada persona dins la dita Ciutat, o en sos termens. Sabates algunes entapinades o ensurades en que hage peça alguna o tros de pell de Molto cosida en la plantella sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de X sous. Foren publicats los demunt dits dos capitols a V del mes de Juny M.CCCC.XXV.

69 c

[1451, juliol, 10. Barcelona]

Que Sabater, ne, Tapiner no pot obrar sino en casa sua propia.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que algun Sabater Tapiner no gos ne li sie licit ne permes en alguna forma fer sabates ni Tapins ni altre qualsevol obratge de Offici de Sabater o Tapiner de qualsevol ley sie sino en case o habitacio sua propia o daltre Sabater o Tapiner sots ban de L. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. E sino poran lo dit ban pagar stigan en la preso comuna per tants dies com seran los sous del dit ban. Fou publicat a X. del mes de Juliol M.CCCC.LI.

69 d

[1475, febrer, 23. Barcelona]

[1498, agost, 22. Barcelona]

Que Sabater no puixa fer Tapins ne sclops de dona ne Tapiner sabates de homo ne de dona ne de infants. Si donchs no hi ha suro.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona. Que com los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat a XXIII. de Febrer de M.CCCC.LXXV. sien stades fetes sertes Ordinations sobre los Officis dels Sabaters, e, Tapiners de la dita Ciutat les quals en affecta contenen que no sia licit ne permes a algun Sabater encara que sie examinat fer tapins o Sclops de dona ni res en que hage suro. Si donchs no eren sclops o Tapins o altre qualsevol cosa que servesque per a home, E axi mateix que no (fol. CLXXVII v.) Ordinations. sie licit ni permes a qualsevol Tapiner encara que sie examinat. Si donch no y ha suro fer sabates de home, e de dona ne de infants sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous donada facultat als dits prohomens rametre lo dit ban en tot o en part a llur coneguda. Segons mes llargament en les dites Ordinations les dites coses son mensionades. E com speriencia hage mostrat e mostre que alguns no tements deu ne la correctio corporal han contrafet e contrafan a les dites ordinations ab la confiansa que tenen que los prohomens del offici dels Sabaters qui son mes en nombre que los promens dels Tapiners lo dit ban sera remes segons de fet es de poca cantitat e les demes vegades per no res en gran e evident periudici del dit Offici de Tapiners e dan de la cosa publica de la dita Ciutat. E per ço es digne cosa per no dar audatia als delinquents de contrafer a les dites coses ordenades que altrament i sie provehit.

Per tant los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat per dar orde que dites ordinations sien servades e en aquells no sia contrafet lloants e aprovants e corroborants en totes les altres coses sino en lo dit ban les dites Ordinations habilitant e reduhint aquell.

Statuiren e ordenaren que dit ban qui es de L. sous, sie per observatio de les dites coses ordenades de XX. sous tant solament de nomes avant en aixi que daci avant no sia licit ne permes als dits promens dels Sabaters e Tapiners fer gratia e relaxacio o remissio alguna

directament o indirecta del dit ban de XX. sous. ans de continent que per los dits Sabaters e Tapiners sie contrafet a les dites ordinations lo dit Mostaçaf hage e sie tengut fer executio del dit ban tota dilatio e exeptio remoguda fahent ne quatre parts eguals la una de les quals sie del Mostaçaf executant laltra de la Caxa de la Confraria dels dits officis, laltra part del acusador e la altra part de les Obres dels murs e valls de la dita Ciutat.

Fou publicada XXII de Agost. M.CCCC.LXXXXVIII.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts la una sera del Mostaçaf e la restant altra part del acusador e la darrera de la Obra dels murs e valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat poder de interpretar corregir e smenar sempre que (fol. CLXXVIII r.) Dels Sabaters, e, Tapiners. ben vist los sera a llur bona coneguda. (fol. CLXXVIII v.) en blanc.

70

[Ordinacions referides als corretgers, a la qualitat dels productes que elaboraven, a la normativa referent a la regulació del treball i al procediment d'actuació dels cònsols de l'ofici]

70 a

[1433, març, 16. Barcelona]

(fol. CLXXIX r.) Dels Corregers.

Ordinations fets sobre lo Offici dels Corregers.

Que nos puixen obrar fivelles de Stany.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat Que daqui avant algu no gos fer ffinelles de stany de nenguna lley, sie gran o poca Aximateix que nenguna correge que sie portada o mesa de fora que hagen finelles de stany que no sia acceptada en la dita Ciutat per nengun menestral del dit Offici. e aço a coneguda del honorable Mostaçaf migensant los quatre mestres del dit Offici. e aço sots ban de XXX. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Que gorniment de Stany qui no sie fi nos puixe fer.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que algu no gos fer algun Guarniment de Stany que no sie fi ço es de Saure axi que no y gos mesclar Plom ab lo Stany sots ban de XXX. sous. e, de perdre la roba.

Que nos puixan clavar Platons o altres guarniments de Reblo.

Item Ordenaren los dits Consellers, e, promens que nengu del dit Offici no gos clavar Platons ne barres ne nengun guarniment de Correges meins de Reblo per desus sots ban de V. sous. per cascu, e, per cascuna vegada.

Que caps de Correges nos gosen fer que no sien dobles.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que algu no gos fer algun cap de Correge aixi de llauto com de ferro que no sie doble ço es a saber que hage fons per deius sots ban de X. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Que les Correges que han Cap, e, finella de Acer hagen los Platons de Acer.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que la Correge que hage lo cap, e, la finella de Acer que ha los platons de Acer. Aixi mateix que Correge que hage los platons de acer que la finella, e, lo cap sien de Çer sots ban de X. sous, e, de perdre la roba cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que les barres o de ferro o de llauto hagen de esser en dues peces. (fol. CLXXIX v.) Ordinations.

Item. Ordenaren los honorables Consellers e promens que totes barres de Correge que

sien de fulla prima aixi de ferro com de llauto hagen esser de dues peçes ço es a saber fons e cano e aquelles que seran de llauto que hagen esser brunyit sots ban de XX. sous e de perdre la roba a cascu e per cascuna vegada que sera contrafet.

Que tota finella sia brunyida a tots ops.

Item Que algu no gos metre alguna finella que no sie brunyida de tots obs ço es cap e punxant que tot hage a esser brunyit E en cas que sie fet lo contrari que sien cayguts en ban per cascu e per cascuna vegada de XX. sous.

Lo temps, e preu dels hobrers.

Item Ordenaren los dits honorables Conseller, e promens que nengun Mestre del dit Offici no gos dar a obrar a nengun Companyo si donchs no es a any o a mes o a semmane e que no gos dar mes de XXX. florins lany o. II florins e mig lo mes e VII. sous la setmana e les messions de meniar e de beure e dormir segons se pertany e aço sots ban de C sous a cascu e per cascuna vegada. Declarant empero que si lo dit companyo se llogara a setmane e en la dita setmane haura dues festes manades per la Sglesia que no los sia res abatut de la dita setmana per les dites dues festes. Empero si seran tres festes manades per la Sglesia en tal cars totes tres dites festes hi sien declarat encare que si los dits Companyons volran fer festes voluntaries que tantes com sien los sien abatudes.

Que no puxen tenin obrer que sie lladre.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens. Que algun mestre del dit Offici no gos tenir en casa sua ningun companyon lo qual sapien que sie Lladre clarament ne darli a guanyar sots ban de C. sous per cascu e cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que nengu puxa tenir Obrador si no sera examinat.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que nengun Jove privat o strany no puga llogar obrador en la present Ciutat si donchs no es examinat per los mestres del dit Offici si es suficient o no e que hage a fer huna correge (fol. CLXXX r.) Dels Corregers. de Acer e altre de Llauto e que hage a metre dos Florins en la caxa del dit Offici los quals diners se deguen distribuir en obres pies.

Que no gosen anar a una fira tots plegats.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que los mestres del dit Offici no gosen anar tots plegats a una fira sino hu o dos segons que la Fira es bona e que hagen a mostrar la obre que mostraran als vehedors si a aquella obra es bona e leyal e aço façen ans que vagen deffore e no res menys que no gosen anar defore per vendre robes de llur Offici sino aquells qui per los vehedors sien elegits ço es a saber que cascu vage a son torn defora a coneguda dels vehedors haixi com demunt es dit e aço sots ban de XXV. lliures. a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo Contrari.

Que les obres del dit offici portades açi han esser regonegudes.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que si Correges strangeres seran meses o portades en la dita Ciutat que los mestres del dit Offici les hagen a veure e regoneixer si son bones e tant sufficients com aquelles ques fan en la dita Ciutat ço es a saber que hagen tan bon cuiram e tan bon guarniment. E encars que troben lo contrari que los vehedors los quals seran elegits per los mestres del dit Offici les puguen metre en mans del dit honorable Mostaçaf e fer iusticia a coneguda dell e dells vehedors del dit Offici e cayguts en ban de XXX. sous per cascuna vegada que sera contrafet.

De quin Cuiram han esser obrades dites coses.

Item Que nengun mestre ne altre obrer del dit offici no gos metre Cuiram de cordoba ne de Molto sino de Vadell, e, bovi e, que sie bo, e, be assahonat, e, aço a coneguda dels vehedors qui en aço seran elegits, e, si sera fet lo contrari que sien cayguts en ban de XXX. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet, e, de perdre la roba.

Que tots hagen a fer una talla de cascuna sort.

Item Que tots los mestres del dit Offici hagen a fer una talla tots de cada sort en la roba que venen en gros de (fol. CLXXX v.) Ordinations. obra Mercantivol ço es a saber que nengu no la façe pus streta hu que altre, e aço per raho que los mercaders comprant de la dita roba no sien enganats que no compren hu per altre e encars que sie trobat per lo contrari que perden la roba e encorreguen en ban de XX. lliures. per cascun e cascuna vegada que sera fet lo contrari.

De no tenir mes de hun macip o, dos aprenedissos.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens, que nengu dels dits Mestres del offici de Corregeria no gos tenir pus de un maçip o dos aprenedissos o hu aprenedis o dos maçips sots ban per cascu e per cascuna vegada que sera contrafet de LX. sous.

Que obres ques façen en Cambres no sien comprades fins a tant sien regonegudes.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que nengun mestre del dit Offici no gos comprar. ne fer comprar palesament o amagada Correges ne guarniments de mestre que obre en cambre fins que sie vist e, regonegut per los dits vehedors si aquella obra es bona e leyal e acabada segons la forma demunt dita sots ban a cascu dels venedors e a cascun dels compradors per cascuna vegada de XX. sous.

Que no es puixen pendre obres que sien tenguts a altro Mestre.

Item. Ordenaren los honrables Consellers e promens que algun mestre no gos metre en obre nengun aprenedis ne companyo qui sie tengut a altre mestre fins que hage fet content e aço a coneguda dels vehedors del dit Offici sots ban a cascu e per cascuna vegada de LX. sous.

Que no puixen affermar aprenedissos a meins de quatre anys.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens, que nengun mestre ne altre qualsevol persona del dit Offici no gos affermar algun aprenedis per apendre lo Offici a meins de quatre. anys ne meins de Carta sots ban a cascu e per cascuna vegada que contrafara de L. sous. e traurel de casa.

Que les obres se puguen regoneixer per les cases. (fol. CLXXXI r.) Dels Corregers.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens que tantes vegades e quantes los vehedors del dit Offici volran anar per visitar les Botigues de Corregeria ço es a saber de aquells qui fan Correges e de aquells que les revenen que aquells ay tals Correges hagen a mostrar la obra que tenen en casa e si sera vista aquella esser bona e acabada en la manera ques pertany aquella lexen estar en poder de aquell en que sera trobada. E si sera trobat lo contrari que sen puixen portar la dita obra e aquella metre en mans del honorable Mostaçaf. E si no volran a mostrar la dita roba als dits vehedors que de continen sien cayguts en ban de XXX. sous. per cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que la Caixa del Offici ha de haver dues tancadures.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers e promens. Que sie feta huna caxa la qual stigue en poder dels dos vehedors del dit Offici e aquella tingue dues claus e cascu dels dits vehedors tingue una clau e dins aquella Caixa sien mese les quantitats dels dits bants a la dita caixa pertanyents segons en la fi de les presents Ordinations es contengut les quals quantitats sien e agen a distribuir en obres pies e caritatives a coneguda dels vehedors e promens del dit Offici.

Que los mestres hagen facultat de elegir cascun any dos vehedors los quals hagen a iurar en poder del Mostaçaf.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens. Que los mestres del dit Offici hagen facultat e plen poder que puixen e hagen elegir una vegada lany dos vehedors per veurer e regonexer los maleficis, fraus, e engans que en lo dit Offici facilment se poden fer

los quals hagen e sien tenguts jurar en poder del honorable Mostaçaf de tenir e observar los capitols e Ordinations demunt dites e contra aquelles no permetre venir en alguna forma o manera, E sots virtut del dit sagrament hagen e sien tenguts de denunciar al Mostaçaf les dites fraus e maleficis los quals sabran esser comesos en los dit Offici segons les Ordinations desus dites. Foren publicats los demunt dits XXXI. Capitols a XVI. de Març de M.CCCC.XXXIII. Dels quals bans etc. Retenense empero los dits honorables etc. (fol. CLXXXI v.) en blanc.

71

[Ordinacions referides als batifullers i oripellers]

(fol. CLXXXII r.) Dels Batifullers.

[1468, octubre, 21. Barcelona]

Ordinations dels Batifullers.

Que Batiffuller no bata alguna manera de Or sino que sia Or de Ducat bo Ne batre alguna manera de Stany per metre sobre Pells.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers e promens per apartar tots fraus, e engans, que daci avant no sia licit ne permes a algun Batifuller batre en alguna manera de nenguna Ley, Or que no sia de Ducat o de altres Monedes bones e de bon Or. E per lo semblant no puixen batre alguna manera de stany que se agues a posar o metre sobre pells sots ban cascuna vegada que sera contrafet de C. sous.

Que Oripeller qui obre Oripells. no gos obrar sobre pells de Anyells, ne de Moltols, sino de Cabrits exceptat per cubrir altars o per Jochs e que hagen de cubrir de Argent fi e no de Stany.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens Que los dits Oripellers o altres qui obraran o obren Oripells no gosen obrar sobre pells de anyells ne de moltols ans hagen obrar sobre pells de Cabrits. Si donchs les obres que farien sobre les dites pells de Anyells o moltols no servien per Cubertes de Altars o per a jochs. E tot ço que obraran en tot cars la hage a cobrir de Argent sie e no pas de Stany e los Consols ab mitia de sagrament prestador en poder del dit Mostaçaf sapien e vegen la veritat de les dites coses affi que algu no sie enganat sots ban de C. sous.

Dels quals bans sien fetes tres parts eguals la una del Mostaçaf, del acusador la restant terça part dels murs e valls etc.

Retenense empero los honorables Consellers e promens poder etc. Foren publicats los demunt dits dos capitols a XXI. de Octubre M.CCCC.L.XVIII. (fol. CLXXXII v.) en blanc.

72

[Ordinacions referides als beiners i al control de la qualitat dels productes que fabricaven]

72 a

[1412, març, 8. Barcelona]

(fol. CLXXXIII r.) Dels Bayners.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Bainers.

Que les beines de coltells e Dagues sien de Cuiro de Bou o de Vadell.

Ara hoiats tothom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat que per bon stament de la cosa publica ço es per squivar algunes fraus que de poc temps ensa serien stades fetes per alguns en lo Offici dels Bayners de la dita Ciutat. Que algun Bayner no gos fer o fer fer ne vendre ne fer vendre dins la dita Ciutat ne sos termens beynes de coltell ne de dagues

sino de Cuiro qui hage esser de Bou o de Vadell segons les ordinations antigues del dit sots ban de X. sous per cascu qui contrafara e per cascuna vegada, E ultra lo dit ban que sien tallades les Beynes que no serien fetes segons la forma desus dita.

Que sien ab una o dues punxes.

Item. Que tot Bayner haie cusir o fer cusir qualsevol beynes de Coltell o de Daga ab dues punxes o al meins ab una punxa que sie ab costura de Canut sots lo ban desus dit de X. sous per cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que Beynes de besalart o Coltell poden esser de dos Cuyros.

Item. Ordenaren los honorables Consellers e promens que tota Beyna de Belasart o de Cultell qui hague mes avant de dos palms de llarch pugue esser de dos Cuiros sens incorriment del dit ban pero que lo cuiro subira hage esser cusit ab dues punxes ab costura de canut sots lo ban demunt dit de X. sous. Foren publicats los demunt dits tres Capitols a VIII de Març de M.CCCC.XII.

72 b

[1437, octubre, 26. Barcelona]

Que nos puixa obrar de beynario, sino de Cuyros de Bou o de Vadell. Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la (fol. CLXXXIII v.) Ordinations. present Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers e promens per obviar a totes fraus les quals se porien cometre en les coses deius scrites. Que daci avant algun Bayner o altre qualsevol persona qui us de offici de Bayneria en la dita Ciutat termens e territori de aquella no obren ne gosen obrar ne en lo offici de Bayneria no puixe esser obrat vulles a obra françesa o altra qualsevol obra de la terra ne qualsevol altre sino tan solament de Cuiro de Bou o de Cuiro de Vadell. Aixi que de tots Cuiros de Ase o de qualsevol bestia mular ne de Molto o de ovella e qualsevol altres Cuiros de qualsevol altres besties sien inibits e vedats e non sie feta alguna obra en lo dit offici de beyneria sots ban a cascu e per cascuna vegada wue sera fet lo contrari de XX. sous.

Que en guarniment algun nos puixen metre Cuiro de Molto sino de Bou o de vadell.

Item. Ordenaren los honorables Consellers e promens que algun Bayner o altra qualsevol persona que us del dit offici no gos metre en qualsevol guarniment Cuyro de Molto ans lo hage a metre de Cuiro de Bou o de Vadell sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de V sous. E de tallar les beynes en les qual sera fet lo contrari.

Que tota Beyna sia obrada ab dues custures.

Item. Ordenaren que tota Beyna ab senyador hage esser guarnida ab dues costures dobles e davant lo guarniment una petita de tres punts sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera contrafet de I sou.

Que tota Beyna enbotida se hage a recoure.

Item, Ordenaren los honorables Consellers e promens Que tota Beyna que sia embotida se hage a recourer e a gravar sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de I. sou.

Que tota Beyna de França ha de esser gravada.

Item Ordenaren que tota Beyna que sia de França o congreyada hage esser gravada sots ban a cascu e per cascuna vegada de I. sou.

Que beynes no sien remendades per vendres.

Item que alguna Beyna vella no gos ne puixa esser remen (fol. CLXXXIII r.) Dels Bayners. dada per vendre aquella sots ban de V. sous per cascu e per cascuna vegada e, de tallar la Beyna en que sera fet lo contrari.

Que las Beynes venudes en gros hagen esser regonegudes.

Item que algun Bayner o qualsevol altra persona qui obre del dit Offici no gos lliurar alguna o algunes baynes que hage venudes, en gros ab coltells, o sense coltells tro a tant que les dites beynes sien regonegudes per los consols del dit Offici sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L sous. Provehit empero que los dits consols o la hu dells com sera request de anar regoneixer les dites beynes sots virtut del sagrament per ell prestat en lo comensament de llur Offici tota dilatio voluntaria sessant hagen, e sie tengut de anar fer lo dit regoneximent.

Beynes ab bocalet han de haver dues costures.

Item. Ordenaren los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat. Que tota Beyna ab bochalet hage esser ab dues custures de sinc punts a cascuna sots ban a cascu, e per cascuna vegada de un sou.

Que Beyna Mercadera a haver tres dits de mitia.

Item que tota Bayna Mercadera hague aver tres dits de mitia ab sis punts de cascuna part de mitia sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari, e de tallarla Beyna, o Beynes en que sera contrafet e de I sou.

Que beynes nos axuguen ab foc.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e promens que tota Beyna, e qualsevol altra obra la qual sera axugada al foch e per masse calor de foch no sera bona lo qui la haura feta, e, axugada al foch caygue en ban cascuna vegada de V sous. E daltra part que tal Beyna, o altra qualsevol obra que per massa calde foch no sera bona sie tallada.

Que stoigs e, altres coses hagen esser enfustades.

Item que tot stoig de barber, gran e de Rahors, o de cinta o de Scriva o de Orari, o de Ulleres hage en fustat sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de X. sous e de perdre la obra en que sera fet lo contrari. (fol. CLXXXIIII v.) Ordinations.

Que tots stoix o altres obres han esser de Cuiro de Bou o de vadell.

Item. Ordenaren los honorables Consellers e promens. Que totes beynes de Coltells de Gavinets de dagues e tots stoig grans de barbers o de Cinta o de Scriva o de Orari o de ulleres e altra qualsevol obra del dit Offici de Bainers que seran meses dins la dita Ciutat termens e territori de aquella de qualsevol part de defora hagen esser de bon Cuiro de Bou o de badell e los dits Stoigs enfustats en e segons la forma de les Ordinations desus dites sots ban de LX sous a cascu e per cascuna vegada que sera contrafet. E tota la obra tallada en la qual sera contrafet. Pero tots aquells que vuy en dia tendran de la dita obra ley hagen aguda traure daçi per tot lo mes de Noembre prop vinent.

Que la conaxença sia dels consols e promens de la dita Ciutat. Item. Ordenaren los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat que la conaxença de les dites beynes e altres obres desus dites o contra aquelles sie dels consols o promens del dit Offici. Pero que la executio se hage a fer es façe per lo Mostaçaf de la dita Ciutat. E que tot Bayner, e, revenedor qui tingue Beynas, e, stoigs e qualsevol altra obra de les desus dites per vendre, o, revendre dins la dita Ciutat termens e territoris de aquella cascuna vegada que sien requests per los dits Consellers los hagen a mostrar migensant sagrament tota quanta roba hauran perque sie vist si hi haura frau o res fet contra las Ordinations desus dites sots ban de LX. sous a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Foren publicats los demunt dits tretze Capitols a XXVI de Octubre M.CCCC.XXXVII.

Dels quals bans seran fetes tres parts eguals etc. Retenense empero los dits honorables Consellers e promens. (fol. CLXXXV r.) Dels Bayners. En blanc.

73

[Ordinacions referides al control de la qualitat de les guaspes]
[1456, novembre, 29. Barcelona]
(fol. CLXXXV v.) De les Guaspes.
Ordinations fetes sobre les Guaspes.
Que les Guaspes haien esser ben obrades.

Ara hoiats tothom generalment. Ordenaren los honorables Consellers e promens de la present Ciutat de Barçelona. Que daqui avant qualsevol Menestral qui face o vena Guaspes negres envernissades que aquelles hage a fer e vendre ben obrades, e soldades ab soldadura de coure e no en altra manera sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XX. sous e de perdre la obra. E que lo honorable Mostaçaf ab aquells que ell hi deputara puixe veure e regoneixer la dita obra si sera bona affi que si sera trobada fraudolosa i façe la dita executio. Fou publicada a XXVIIII de Noembre M.CCCC.LVI.

Dels quals bans seran fetes tres parts eguals etc.

Retenense empero los honorables Consellers e promens etc.

74

[Ordinacions referides al control de la qualitat i al comerç de selles i arnesos]
[1463, juliol, 30. Barcelona]
(fol. CLXXXVI r.) Cellers e Arnesers.
Ordinations fetes sobre lo Offici dels Cellers e Arnesers.
Com se deuen nerviar e guarnir e endrepar les Celles.

Ara hoiats tothom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers e promens. Que algun Celler o arneser de la dita Ciutat no gos ne li sie licit ne permes enerviar les Celles noves de canen ne de altra cosa sufisticada, sino tant solament de bons nirvis axi mateix no gos endrepar de drap vell les dites Celles sino de nou e bo, E no res meins cascun Celler e, Arneser hage, e sia tengut denunciar a, qualsevol persona que li comprara, o, volra comprar algunes celles si aquellles seran guarnides de cordova, o, de altre Cuiro affi que hom non sie enganat hans sapia que compra sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera contrafet de XX. sous.

Que Baster no gos emborrar ne adobar Celles sino Celller.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens. Que daqui avant no sie licit ne permes a algun Baster ne altre qualsevol persona si donchs no sera Celler, e si donchs no era sua propia enborrar, ne fer adobar alguna Cella. Ne aixi mateix algu presumesca ne gos fer o tallar Cubertes de Celles algunes aixi de drap brocat, Bellut com de altre qualsevol drap ne Arnesos Gambals, Anells de fasquiar, o Letichs, ne metre Singles, ne correges sots ban a cascu qui contrafara de XXX. sous.

Que los Consols del dit Offici hagen a moderar los preus de les dites obres.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens. Que daqui avant tota vegada que algu volra fer adobar o, guarnir Cella, o, celles algunes, e a son parer lin sera demanat mes del degut que los Consols del dit Offici hagen de continent a veure e moderar les dites coses segons quels parra esser rahonable.

Que dels Compres que faran hagen fer denunciacio als altres Cellers ço es de Streps o Brides noves.

Item que daci avant cascun Celler, e Arneser qui volra comprar o haura comprada alguna sort, o quantitat de (fol. CLXXXVI v.) Ordinations. Streps o brides noves, que dins dos dies ho hage a denunciar als altres Cellers o Arnesers, e, qui volran pus hagen dit dins dos Jorns sin volran o no quen puixen haver part compatent per lo preu que li costaran sots ban de XX. sous. Si sera fet lo contrari.

Que Macips nos puixen sostraure.

Item Ordenaren los honorables Consellers e promens Que algun Celler o arneser no gos sostraurer del altre algun jove Maçip ne aprenedis sots ban de XX. sous per cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Foren publicats los demunt dits sinch Capitols a XXX. de Juliol M.CCCC.LXIII.

Dels quals bans sien fetes tres eguals parts la una de les quals sera del Mostaçaf e laltra del acusador e la restant altra part de les Obres dels murs e valls de la Ciutat.

Retenense empero los honorables Consellers e promens etc.

75

[Ordinacions referides als teixidors de drap de lli i al control de la qualitat del producte]

75 a

[1396, desembre, 12. Barcelona]

(fol. CLXXXVII r.) Del texidors.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Texidors de drap de Li.

Que los Texidors de drap de Li hagen a tenir los Pesos e Mesures bons e fins.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers e promens de la dita Ciutat per profit de la cosa publica. Que tot Texidor, o, Texidora de drap de Li hage a tenir en sa casa, o, obrador tots los Pesos e Mesures que hi tindran bons fins e leials sots ban de XXXX. sous, per cascu, e per cascuna vegada que sera contrafet. Fonc publicada a XII de Dezembre. M.CCC.LXXXXVI.

75 b

[1402, febrer, 23. Barcelona]

[1406, febrer, 6. Barcelona]

Que lo Pinte de qualsevol fort vage ple.

Item Que en tot drap de Li que cascun Texidor, o, texidora fara en la dita Ciutat, o, en los termens, o, territori de qualsevol Mides lo Pinte vage ple sots ban de III. diners per puada per cascun e per cascuna vegada.

De Tovalles e Tovalloles.

Item Que tot drap del comu avall aixi com son Tovalles, Tovallons, e, Tovalloles sien, e, puixen esser de aquella manera, e, forma, e, mesura que aquell qui les fara fer, o, obrar volra.

Del preu del Texidor.

Item Que algun Texidor, o, alguna Texidora qui daqui avant usara del dit Offici en la dita Ciutat no gos pendre ne haver de la Cana del drap de Li que texira, o, texir fara mes avant de un diner per Ligadura, axi que de VII, ligadures puixe haver per cana VII. diners. E, VIII. ligadures, VIII diners. E, axi daqui avant un diner per ligadura, e, no puixe haver per cana de VII ligadures avall mes avant que vuy es acostumat entre los del dit Offici. E, qui contrafara pagara per ban per cascu, e, per cascuna vegada X. sous.

Judici del Fil mal fort.

Item. Declaren empero los dits Consellers, e, promens Que si per algun Texidor, o, Texidora sera feta clamor (fol. CLXXXVII v.) Ordinations. de, e sobre lo Fil que dat hes, o sera per texir so es que sie tendre, o mal fort, que los Consols ab hu, o dos promens del dit Offici puixen Jutiar sobre aço segons llur bona concentia, e, sots virtut del sagrament per ells prestat en començant llur Offici de Consolat.

Preu dels Jornalers.

Item revocant un Capitol lo dit dia de XXIII de Fabrer fet e, Ordenat los dits honorables Consellers, e promens a, VI de Febrer del any M.CCCC.VI. Ordenaren que daqui avant tot texidor de drap de lli hom, o dona de la dita Ciutat, e, termens de aquella, no, e puixa dar sens incorriment de algun ban als jornalers que tindra los tres quarts daço que guanyaran los dits jornalers fetes de aquell quatre eguals parts axi que lo Mestre hage solament la quarta part daço que los dits jornalers guanyaran segons antigament ferse solia.

De no sostraure Missatge.

Item. Que algun hom, o, alguna dona del dit Offici no gos sostraure, a altre algun Missatge, aprenedis ne jornaler ne tenir aquell en sa casa ne darli guany contra voluntat daquell ab qui primer estave, o obrave sots ban de L. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

De la caxa de la Confraria.

Item Que los Administradors, o, cullidors dels emoluments, e drets de la confraria del dit Offici deguen, e hagen a metre en la caixa de la dita Confraria tot ço que cullit hauran, e rebut de mes en mes, sots ban de L. sous, per cascu, e per cascuna vegada.

Executio dels bans.

Item per maior Observansa de les presents Ordiations Que los Consols del dit Offici qui ara son, e, per temps seran puixen, e, hagen fer executar per lo saix del Mostasaf tots los dits bans cascuna vegada que per algu del dit Offici seran comesos. E puixen aquell rebre, e distribuir en la manera seguent. Ço es que de aquells sien tenguts tres eguals parts, e que la una hagen a donar al Mostaçaf, e laltra hagen a metre en la caixa de dita confraria per a obs de aquella, e laltra se puixen retenir, e, sia llur pro (fol. CLXXXVIII r.) Dels Texidors. pria per llurs treballs. Foren publicats los demunt vuit Capitols a XXIII. de Febrer M.CCCC.II.

75 c

[1419, febrer, 10. Barcelona]

Que lo Fil de les veles hage esser regonegut ans de texir aquell per los Consols del dit Offici.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per bon stament de la dita Ciutat de Barçelona, e, per squivar, e, foragitar tots fraus ques porien seguir, fer e cometre en les coses deius scrites. Que tot Mercader, o, altra persona qui comprara Fil de Canem, o, de Li per fer Tela, o, teles de Cotons que servesquen a Veles de navilis que aital Fil abans quel Ordesque per fer les dites Teles se hagen a mostrar als Consols dels Texidors de Li, e, de Coto per quel vegen, e, el regoneguen si sera bo, e, lleal per fer les dites Teles sots ban de L. sous. a cascu, e, per cascuna vegada.

Que lo Fil desus dit si sera mal no sie debanat.

Item Que tot hom, o, tota dona al qual, o, a la qual lo dit Fil de Canem, o, de Li sera donat per debanar per raho de fer Cortons de veles, o, vela o, e, lo dit hom, o, dona trobara alguna Madexa, o, ram pudrit, o, malfort, que aytal Fil nol gos debanar per tal que les dites Teles sen pusquen Ordir bones, e, leyals sots ban de XX. sous.

Que en lo ordir no y sie feta mescla de mal Fil.

Item. Que tot Ordidor, e, Ordidora qui ordira Tela, e, Teles de Fil de Canem, o, de Li per fer Veles que no y gos mesclar algun Cabdell de Fil malfort per ço que les dites Teles se pusquen fer bones, e, leyals, e, que no hagen de deguen haver e llarch en lo Ordidor mes avant de Sexanta sinch Canes justes sots ban de XX. sous.

Com se deu Ordir.

Item. Que tota Tela que pesara de XXII lliures avall que sia de Canem, se hage de ordir ab VI ligadures, e, miia E, tota Tela del dit Canem que pesara mes avall de vint y dues lliures hage esser ordida VI sots ban de XX. sous.

Que mescles daltres fils nos façen.

Item Que tot Ordidor, e, Ordidora qui Ordira (fol. CLXXXVIII v.) Ordinations. Tela, o, Teles del Fil de Li per fer Veles que no y gos mesclar algun Cabdell de Fil pudrit ne mal fort ne Cabdell de stopa, ne de Canem ne de Ianesta ne algun encamarament de Fils, sino Fil tan solament de Li per ço que les dites Teles que serviran a fer Veles sien bones, e, leyals, e, aquelles que esser deuran sots ban de L. sous.

Del ordir.

Item Que tota Tela de Li per fer Veles que pesara de Setze lliures avall fins en tretze lliures hage esser Ordida a sis lligadures, e, miia, E, tota Tela de Li que pesara de dotze lliures avall sie de VII. ligadures, e, tota Tels de Li qui pesara de VII ligadures avant hague esser texida de VI. ligadures sots ban de L. sous.

Que ans de fer les veles les Teles sien regonegudes.

Item Que si algun veler, Patro, o, Patrons daran a texir Coto per fer Veles, e, lo dit Coto no ere bo ni leyal per fer la obra bona, e, perfecta. Que lo texidor al qual sera donat a texir la hage a mostrat als dits Consols dels Texidors de drap de li, e, de Coto, sots ban de L. sous.

Que los Consols regoneguen les coses desus dites.

Item Que los Consols puixen entrar en casa de cascu dels dits Texidors tota vegada ques volran e encara daltres qualsevol persones hon hauran sospita que hage algun taler, o, talers de texir Teles per fer Veles, e, forçar ab sagrament los dits texidor, o, Texidors o, altres persones quels diguen els mostren los dits telers, o, taler encars que ni hage, e, encare los hagen a mostrar que tot Cotons texit, o, per texir. E, totes les Teles, o, Tela de cane, o, de Li per fer Veles. Mes avant encara puixen los dits Consols veure, e, regoneixer, e, guardar les dites Teles que cobraran en los Telers ço es si hi sera lo compte que mes hi deu sens algun contrait que nols hi puixe esser fet, E, aço per squivar frau sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que en denguna de les dites coses contrafara de C. sous.

Que los que texiran Cotons, Obren ab les mides ordenades.

Item. Que tots los Texidors aixi mestres com macips qui texiran Cotons hagen e deguen obrar ab certa mida. (fol. CLXXXIX r.) Dels Texidors, E, que la Mida sie aytal ço es que hage tres palms, e, un quart de pua e, que la Pua vage, e, degue anar plena, e, que no gosen metre Tela prima alla hon se sera fete la grosa sots ban de XX. sous.

Que les Pues sien bones.

Item Que tot Puer qui fara Pues per texir Li Coto que les hage a fer bones, e, leyals, e, de bona Canya cuyta sots ban de V. sous.

Que en les Operations de les Veles lo Consol done orde en son cars esser texides.

Item Que si per ventura lo senyor Rey, o, la dita Ciutat havien neçessaries Teles de Cotons per fer veles per raho de alguna Armada, o, Armades, o, per altres necesaris negocis. Que los dits Consols de drap de Li, e, de Cotons pusquen anar per los obradors tota vegada que request ne seran, e, aquells Mestres, o, Macips que ells conexeran, e, sabran que seran bons, e, sufficients Texidors per texir les dites Teles sien tenguts texir aquelles segons per los dits Consols sera ordenat sots ban per cascuna vegada de XX. sous.

De ordir Teles de LXV. Canes.

Item. Que tots Ordidors, e, Ordidores qui ordexen teles de li, o, de Canem que Pagesos meten dins la dita Ciutat per Ordir si de aço seran requests per los dits Consols dels dits Texidors sien tenguts Ordir del dit Fil Teles llargues, e, bastants de LXX. canes per fer

les dites Teles, e, Veles sots lo dit ban de XX sous.

Que los dits Consols hagen a regoneixer les dites Teles ans que sien bollades.

Item Que algun texidor de drap de Li, o, de Coto, qui texira Coto per Veles que aquell com texit lo haura no gos tornar al senyor daqui sera fins lo dit Cotons sie regonegut, e, vist per los dits Consols los quals com per ells sera vist, e, regonegut hagen aquell a bollar, si empero conexeran que sie bo, e, leyal ab lo Sagell que los dits honorables Consellers los hauran dat per raho del qual Sagell hage a pagar aquells qui haura fet texir lo dit Coto IIII. diners ço es per cascun cap de Coto sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que contrafara de CC. sous. (fol. CLXXXIX v.) Ordinations.

Que cada Consol tingue un Sagell.

Item Que daqui avant hagen, e sien dos Sagells en los dit Offici cascu de un senyal, e que cascu dels Consols puixa tenir hu. Affi que si no podien esser ensemps que la hu dells en absentia del altre puixe bollar los dits Cotons de manera que les gents puixen esser mils spatxades en llur Offici, e no esser detengudes per culpa, o, desfalliment dels dits Consols. Fonc feta la sobredita Ordinatio, e ampliat lo sobredit Capitol a X de Febrer M.CCCC.XVIIII. E fonc lliurat per los honorables Consellers. als Consols del dit Offici aquell any, un Sagell que los dits Consols havien fet fer de nou ab voluntat dels dits honorables Conselllers ultra una altre que ya ne tenian de guisa que cascun dells ne tingues sengles, E que axis seguis cascun any en los altres Consols sdevenidors que cascun consol ne hagues tenir hu.

75 d

[1403, agost, 23. Barcelona]

Que les presents Ordinations sien servades.

Item Que tot Texidor, o Texidora de drap de Li, o de Coto de veles que stiguen en los termens de Barçelona hagen, e, sien tenguts tenir, e, observar les presents Ordinations sots ban de C. sous per cascuna vegada que sera contrafet.

Que no sien obrats Cotons si primer no seran regoneguts.

Item Que algun Valer, o, altra qualsevol persona no gos metre en obra alguns Cotons texits qui vinguen de defora la Ciutat. Si donchs aquells no seran regoneguts, e bollats per los dits Consols sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de CC. sous.

Que los Consols hagen a fer les executions de les dites coses.

Item, que en totes les executions quels dits Consols hagen a fer segons demunt es dit hagen apellar tota vegada abans que les façen lo dit Mostaçaf, o son Missatge.

Foren publicats los demunt dits setze Capitols a XXIII de Agost M.CCCC.III.

75 e

[1437, gener, 12. Barcelona]

Que nos puixa fer mescla de mal Fil en aquell.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, prohomens de la dita Ciutat per squivar totes fraus les quals se poguessen cometre en les (fol. CLXXXX r.) Texidors. coses deius scrites. E aiustant a altres Ordinations en lo passat fetes. Que daqui avant tot Texidor, o, texidora, o altra qualsevol persona qui ordira tela, o teles de lli per fer teles encara que sien llurs propies no y gos mesclar algun Cabdell de Fil pudrit ne mal fort ne Capdell de Stopa, ne de Canem ne de genesta ne algun encarament, sino Fil de Li tan solament. E semblantment, si la Tela, o Teles seran de Canem que no si gos mezclar algun capdell de Li ne altres Fils, o encamaraments desus dits, axi que les Teles, o Tela hagen esser totes de bon Fil de Canem. E com les dites

Tela, o, Teles seran Ordides algun Texidor, o Texidora no les gos metre en taler sens que abans los Consols dels dits Texidors no les hagen regonegudes sots ban de L. sous.

Que no sien texides les dites Teles si primer no seran regonegudes.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens, que apres que les dites Teles seran regonegudes per los Consols desus dits cascun texidor, o texidore, qui fet lo dit regoneximent los metra en Taler puixe texir, e acabar la dita Tela si bona sera, e legitima. E sino ho sera non gos texir sino tres, o quatre canas, e, no mes avant. E daqui avant no gos proceir tro a tant, o hagen denunciar als dits Consols, e ells hagen la dita Tela regoneguda, e, apres proçehesquen a acabar aquella, o cessar segons los dits Consols diran sots ban de L. sous.

Que les Teles texides no sien remogudes del taler fins que sien regonegudes.

Item Que tot Texidor, o Texidora, o, altra qualsevol persona qui texira veles propies sues o, feia texir en casa sua propia no gosen tallar la pesa ne remoure la del taler tro que sia vista e, regoneguda per los dits Consols si sera bona, e llegitima sots ban de CC. sous.

Que per cascun cap de Coto sien pagats II diners.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Que axi com hera stat ordenat antigament que per cascun cap de Coto se pagassen IIII diners per rao de la Bolla que si havien de pagar si ere bona, e llegitima, daqui avant no sien (fol. CLXXXX v.) Ordinations. pagats sino II. diners per cascun cap de Coto per la dita Bolla que si haura de posar si bona, e, llegitima sera acabada.

Que apres que dites Teles seran Ordides hagen esser regonegudes.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que algun Ordidor, o, Ordidora apres que haura Ordida la Tela no la gos lliurar al Mercader daqui sera ne a texidor, o, texidora fins los dits Consols la hagen regoneguda, e, posar en aquella lo Sagell que tenen de la dita Ciutat sots ban de L. sous.

Foren publicats los demunt dits sinc Capitols a XII de Janer M.CCCC.XXXVII.

75 f

[1464, maig, 24. Barcelona]

Que les Texidores que bona obra no faran hagen estar a juy dels Mostaçaf, e, Consols.

Item Ordenaren los honorables Conselle, e, promens de la dita Ciutat. Que daqui avant totes, e, sengles fembres Texidores de drap de lli, o, usan, e, del dit Offici que Affollaran, Guastaran, o, Malmetran alguna obra que donada lo sera. E, de aquella clamors davant los Consols del dit Offici hi façe aquella justicia que lo fet requerira ab deguda smena si aquella conexeran esser fahedora guardant tos temps lo profit, e, utilitat del public, e, en altra manera les dites fembres Texidores, o, usants del dit Offici de texir hagen star sots les Ordinations del dit Offici. E, aquelles hagen a tenir, e, servar segons fan los Texidors de la dita Ciutat, e, antigament se acostumaven fer sens incorriment dels bans en aquelles posats. Exceptat, e, entes empero que alguna fembre Texidora usant del Offici de texir no sia entesa ne compresa a Examen algu en alguna forma ans en tot de aquell sien exempts totes les Ordinations del dit Offici restant en llur força, e, valor. Fonch publicada a XXIIII de Maig M.CCCC.LXIIII.

Dels quals bans seran fetes tres parts eguals la una de les quals sera del Mostaçaf laltra del acusador, e, la restant altra part del acusador.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens poder de interpretar, corregir, e, smenar les dites Ordinations sempre que ben vist los sera a llur bona coneguda. (fol. CLXXXXI r.) en blanc. (fol. CLXXXXI v.)

76

[Ordinacions referides als preus del terliç, als teixidors de fustany, a les mides de les peces i a la condició del producte]

76 a

[1416, abril, 3. Barcelona]

Del Terlis.

Ordinations fetes sobre lo for del Terlis.

Que la lana del Terlis prim no puixa vendre mes de VIII. sous, e, lo gros VI. sous, e, Saques axi mateix.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bon stament del publich de aquella. Que algun Mercader de aquella ne altra qualsevol persona no gos vendre dins la dita Ciutat termens, o, territori de aquella la lana del Terlis prim mes avant de VIII. sous e, la lana del Terlis gros, o de Saques mes avant de VI sous. Sots ban de L. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet, e, de perdre lo Terlis en que sera contrafet.

Que qualsevulle quin tindra hage a vendre aquell als dits fors, a qualsevol quin volra.

Item mes Que tot Mercader revenedor, e, altre qualsevol persona qui hage, e tenga del dit Terlis gros, e, prim hage a vendre aquell a tota persona qui comprar ne volra per los preus, o fors dessus dits sots los bans de L. sous.

Dels quals ban sien fetes tres eguals parts etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc.

Foren publicats los demunt dits dos Capitols a III de Abril M.CCCC.XVI.

76 b

[1461, desembre, 8. Barcelona]

(fol. CLXXXXII r.) Dels Fustanyers.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Fustanyers, e, sobre los Fustanis.

Que los Fustanis hagen esser fets de tres sorts maior, e, miiane, e, manor.

Ara hoiats tothom generalment de part del honorable Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per provehir a la bona, e, leyal operatio dels Fustanis los quals se fan en la dita Ciutat, e, anadint a altres Ordinations en lo passat ya fetes sobre la operatio dels dits Fustanis. Que daci avant tots, e, sengles Fustanyers, e, texidors de Fustanis, e, altres qualsevol qui obraran en la dita Ciutat Fustanis hagen a fer, e, obrar lo fustanis que faran de tres sorts ço es de la sort Maior, e, de la sort miiana, e, de la sort menor. Segons la forma dels patrons donats. Segons los quals patrons los Fustanis de tres senyals, e, de la sort maior sien de nombre de onze, e, mig, e, que si hagen entrar, e, entren en entren en la Tela. M.C.L. fils de Li qui pes entorn de III. lliures E, lo Coto qui hi entrara, e, hi hage entrar pes entorn de VI. lliures E, que cascuna peça de Fustanis de dos seyals de la sort miiana hagen esser de nombre de deze, e, mig, e, que hi hagen entrar, e, entren en la Tela M.L. Fils de Li, e, que pes III. lliures. e, VI onzes. E, que lo Coto qui hi entrara, e, hi hage entrar pes, e, hage pesar V lliures. III onzes. E, que cascuna peça de Fustanis de un senyal, e, de la sort menor sie de nombre de noue, e, mig, e, que en la tela hagen de entrar, e, entren DCCCC.L. fils, e, poden esser de Li, o, de Canem, e, que pes IIII. lliures, e, V. lliures VI. onzes de Coto, e, que hagen a fer los Fustanis egualment de cascunes de les dites tres sorts sots ban per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous sense nenguna remissio.

Que tota Pua on se fara Fustani, o, Mitto hage haver tres Pams, e, un quart.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per utilitat de la cosa publica, e, per conservatio, e, ben avenir, e, endreça del Offici dels Texidors de Lli, e, de Fustanis blanchs vergats, o, de Mitons. Ordenaren los honorables (fol. CLXXXXII v.) Ordinations. Consellers, e, promens que daqui avant tota Pua on fara Fustani aixi pelos com vergat, o, de Mito hage haver III Pams, e, I quart de Pua, e, no meins.

Que los pintes hagen de esser de nombre de noucents Fils en amunt. Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que les Pintes on se fan los dits Fustanis, o, de mitons hagen de esser de nombre de Noucents Fils en amunt, e, hagen anar plens, e, no gosen vuydar de tres Pues avant, e, qui contrafara que pach III diners per Pua.

Que lo Li per fer dites teles hage de esser de bri de lli, e, no de mescle de Stopa de Canem ni que sia podrit.

Item. Ordenaren los honorables Conseller, e, promens que tota Tela que servira a fer Fustanis, o, Damitons e, sera de Li ha de esser de bon bri de lli, e, no si puscha mesclar Fil de Stopa ne fil pudrit ne mal fort ne fil de Canem ne altre encamarament ans hage esser de bon bri de li sots ban de V. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari.

Que totes teles per fer dits Fustanis, o, Demitons qui seran de Canem sia de bon bri de Canem sens Mescla de Stopa ne Genesta.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que totes Teles que serviran a fer fustanis, o, demitons sien lestes, e, bones ço es que tota Tela que sera de canem hage esser de bon bri de Canem, e, que no puixen mesclar Fil de Stopa ne de Genesta ne Fil mal fort ne algun encamarament ans sia solament de bon bri de Canem sots ban de V. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Que Cotons per dits Fustanis sien bons, e, no podrits.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que tots Cotons que serviran a fer Fustanis, o, Demitons hagen esser bons, e, forts ço es que no sien pudrits ne gastats ans sien bons, e, ben batuts, e, ben Filats sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de V. sous.

Que tot texidor qui face fustanis blanchs, o, vergats hage a demanar als Consols lo senyal, e, per dit senyal pac. VI diners. (fol. CLXXXXIII r.) Dels Fustanis, e, Fustanyes.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant tot texidor qui volra fer Fustanis blanchs, o, vergats, o, Demitons sie tengut de anar als Consols del dit Offici per pendre lo senyal que volra fer, e, aquell senyal sia scrit, e, pintat en lo llibre dels dits Consols, e, aço perque sien coneguts los senyals de cascu e, pach per lo senyal VI. diners als dits Consols, e, qui contrafara pagara per ban per cascu, e, per cascuna vegada L. sous.

Que apres que sera texit lo Fustani, e, caniat ans que vaia a la Bolla lo hagen a mostrar als Consols.

Item, Que tot texidor apres que haura texit son fustani, e, Caneiat si caneiar lo volra, o, lo texira abans que no lo port a la Bolla hage aquell a mostrar als Consols del dit Offici, e, los dits Consols hagen posar lo senyal de la Ciutat segons que sera ordenat, e, pach un diner per cascun cap de Fustani.

Que si alguna de les dites peces sera trobada mal texida, o, mal cardada. Que los Consols ab sis promens la hagen ha judicar, e, qui tal peça haura mal cardada. faça a la smena lo Cardador segons sera vist, e, iudicat. E, lo mateix si sera mal texida lo Texidor.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que si alguna peça de Fustani sera trobada mal texida, o, avol, o, mal cardada en vindran clamors als dits Consols. que los dits Consols ab sis promens del dit Offici per ells elegidors hagen a iudicar la dita peça, e, si sera gastada per mal cardar lo dit cardador hage a fer smena segons sera vist, e, iudicat per los dits Consols, e, promens, E, si sera mal texida que lo texidor que la haura mal texida sia

tengut fer la smena que los dits consols, e, promens iudicaran sots ban de L. sous.

Que a algun Catiu no sia donat lo dit senyal ne tenir Obrador exceptat si fora es de Captivitat, e, sera vist que sia sufficient.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant a algun catiu no sia ne puixa esser donat lo dit senyal. ne puixa parar Obrador ne tenir Casa (fol. CLXXXXIII v.) Ordinations. per usar del dit Offici. Empero si sera franch, e, fora de Captivitat, e, sera vist, e, regonegut per los dits Consols, e, per los dits promens del dit Offici que tal qui sera stat Catiu, e, apres sera franhc, (sic) e, sera sufficient al dit Offici que li sie donat lo senyal, e, puixa usar del dit Offici sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous. Foren publicats los demunt dits Deu Capitols a VIII de Deçembre M.CCCC.LXI.

Dels quals bans en cas que sien comesos sien fetes tres parts eguals la una de les quals sia del Mostaçaf, e, laltra part del acusador, e, la restant terça part de les obres dels murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder etc. (fol. CLXXXXIIII r.) en blanc. (fol. CLXXXXIIII v.) en blanc

77

[Ordinacions referides als esparters]

[1482, novembre, 28. Barcelona]

(fol. CLXXXXV r.) Dels Sparters.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Sparters.

Que les Robes de Spart hagen esser regonegudes ans que sien contractat.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que no sia licit, o, permes a qualsevol persona privada, o, stranya de qualsevol ley, o, condicio sie vendre, o, baratar o, en altra manera contractar en la present Ciutat de Barçelona. Cordes, Libants, Lates, o, altres Robes de Spart, obrades o, fetes en la Ciutat de Valentia, o, en lo Regne de Valentia sens que primerament no sien vistes avaluades, o, mesurades per lo Mostaçaf, o, per los promens de la Confraria dels Sparters de Barçelona si han lo llarch, o, disposicio pertanyents segons les Mides, o, Mesures de la Ciutat de Valentia los patrons de les quals son del afinador de la Ciutat de Barçelona.

Que lo Mostaçaf puixe fer de aquelles regoneximent, e, per lo semblant los prohomens dels Sparters.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que com algune sort de la dita Sparteria feta en la Ciutat, o, Regne de Valentia arribara per mar, o, per terra en la present Ciutat lo Mostaçaf de Barçelona sens los dits promens dels Sparters. E, aixi mateix los dits prohomens dels Sparters sens lo dit Mostaçaf, e, o, tots los dits Mostaçaf, e, prohomens ensemps puixen anar a la riba de la mar, o, alla hon tal Sparteria seria arribada. E, aixi lo[884] dit Mostaçaf sens dits promens, o, los dits promens sens lo dit Mostaçaf, o, tots ensemps puxen mesurar, o, fer mesurar dita Spartaria ab les dites mesures, o, mides de Valentia. Les quals mides valencianes te segons dit es lo Affinador de la present Ciutat de Barçelona les quals mides son les seguents ço es. Que la Lata de Spart valenciana ha de tirar la peça XVI. Alnes valencianes. Corda rodona, o, sie grossa, o, sie prima ha de tirar XIIII. Alnes, e, mija valencianas. La Truniyella, o, Fusterets de spart ha tirar la peça XVI. Alnes valentianes. Entes empero, e, declarat que si los promens del dits Sparters (fol. CLXXXXV v.) Ordinations. sens lo Mostaçaf haurien a mesurar dita Sparteria tot lo que fet hauran e, trobat sien tenguts

[884] "lo" Repetit al ms.

denunciar al dit Mostaçaf al qual se pertany la correctio de dites coses.

Que les obres que no hauran compliment no sien contractades en Barçelona.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, prohomens que si sera algu que ans esser vistes, o mesurades dites robes de Spart vengudes de Valentia. E axi mateix apres que seran mesurades les qui seran trobades e, iudicades per lo Mostaçaf no haver compliment baratara, e, no en altra manera contractara de aquelles dins la present Ciutat de Barçelona incorrega ipso facto en ban de XX. sous e, de perdre la Sparteria en que haura delinquit. Foren publicats los demunt dits tres Capitols a XXVIII de Noembre. M.CCCCLXXXII.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts de les quals haura lo Mostaçaf la una, e lo acusador laltra, e, la restant terça part de les obres dels Murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens etc.

78

[Ordinacions referides als clanovers o matalassers i a la qualitat dels matalassos]

78 a

[1523, juliol, 6. Barcelona]

(fol. CLXXXXVI r.) Dels Vanovers.

Ordinations dels Vanovers, e, Matalasers.

Que Vanover, o, Matalasser no puga vendre alguna Vanova, o, matalaf nou que Teles llana Coto en alguna part sien vells hans hagen esser tot nou, e, no altrament.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la present Ciutat de Barçelona, que com en les vendes de les Vanoves, e, Matalafs que son venudes, e, venuts en la dita Ciutat per los vanovers, o, matalafers, e, de aquella se sien fetes fins açi y se façen quiscun dis molts fraus, e, engans posant Teles velles en aquelles, e, apres venentles per noves en gran, e, evident dany dels compradors de dites vanoves, e, matalafs. Per ço los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat desiiants provehir los dits fraus, e, engans, e, que daçi avant no sien comesos a istancie, e, requesta dels Promens, e, Confraria del dit Offici de Vanovers, e, Matalafers per lo benefici, e, util de la cosa publica de la dita Ciutat. Statuiren, e, ordenaren. Que daci avant no sia licit ne permes a algun Matalasser, o, Vanover vendre, o, fer vendre per si, o, per interposada persona directament, o, indirecta, o, en altra qualsevol manera en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella. algun Matalaf nou, o, alguna Vanova per nova, si les Teles, o, lana, o, Coto dels dits Matalassos, e, Vanoves, o, part de aquelles seran velles ans los dits Matalafers, o, Vanovers hagen, e, sien tenguts fer, o, fer fer los dits Matalasssos, e, Vanoves que vendran per nous, o, noves de, e, ab teles, llana, e Coto noves e nou, e, no puguen ne los sie licit o permes posar o fer posar en los matalassos, o, Vanoves que vendran per noves, e, nous Teles, Lana, Coto, velles, o, vell en aixi que la obra nova sia a venuda per nova e la obra vella per vella e no altrament sots ban de L. sous e de perdre lo Matalaf, o, Vanova en que sera contrafet a cascu e per cascuna vegada que sera contrafet.

Fonc publicada a VI. del mes de Juliol. M.D.XXIII.

78 b

[1395, juny, 9. Barcelona]

(fol. CLXXXXVI v.) Dels Matalafers.

Ordinations sobre lo Offici dels Vanovers, e, Matalafers.

Que los Matalafs sien fets de bona Lana.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat de Barçelona, per squivar tota frau que algun Vanover, o,

Matalafer, o, Paher, o qualsevol altra persona no gos tenir per vendre ne fer Matalafs falços ans aquels que fara sie de bona llana. E si es cars que ab lana nova ne meten de vella que en tal cars aquella sie sufficient, e, que la mesclen be ab la nova sots ban de L. sous, e, de perdre lo Matalaf en que sera fet lo contrari.

Que la llana sia tal dins com de les vores.

Item Que tot Matalaf sie, e, hage esser de aytal Lana dins com en les vores sots ban de [...][885] sous, e, de perdre lo Matalaf en que sera fet lo contrari.

De no metre pel en lo Mathalafs.

Item Que algun Matalafer no gos metre en los matalafs que faran gens de pel de nenguna lley ne llapasses de llana menuda que sie dolenta sots ban de L. sous, e, de perdre lo dit Matalaf.

Que puixen fer de pel de Boch sol.

Item Que si los demunt dits volran fer Strumacos ço es traspontins quels pusquen fer de pel de boch, e, sils fan de lana no y gosen metre de alguna lley de pel, e, que tot lo dit sturmas sie de lana ço es aytal en la vora com en lo mig sots ban de XXV. sous, e, de perdre lo dit sturmas en que sera fet lo contrari.

Que los Travassers sien de Ploma.

Item Que tots Travessers que faran sien, e, hagen esser de ploma, e, que no y gosen metre algunes altres coses sino la ploma. e, que les Sotanes que hi metran sien de una sotana fins en dues quines sevullen. E no res menys que los dits Travessers sien, e, hagen esser aytals dins com en les vores, e, que la ploma sie passiguent sots ban de XXV. sous, e, de perdre lo dit Travasser en que sera fet lo contrari. (fol. CLXXXXVII r.) Dels Matalassers.

Que los Matalafs vells se puixen fer de pel de Boch.

Item Quels demunt dits puixen fer Matalafs vells de pel de boch, o, de qualsevulla pel ab que altre no y meten, e, que sie aytal dins com en les vores sots ban de L. sous, e, de perdre lo Matalaf en que sera fet lo contrari. Foren publicats los demunt dits sis Capitols a VIIII de Juny M.CCC.LXXXXV.

78 c

[1428, novembre, 27. Barcelona]

Que no gos fer Matalaf ab cobertes de canamas.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat que per bon stament de la cosa publica, e, de aquella, e, per squivar fraus del Offici dels Matalafers de la dita Ciutat. Que daqui avant algun Matalasser de la dita Ciutat no gos ne pusque fer Matalafs per vendre ab coberta, o, sotana de Canamas de Marfagas, o, qui no sie nou tint de color alguna, e, qui contrafara que pach de ban per cascuna vegada que sera contrafet XX sous. Fou publicada a XXVII del mes de Novembre M.CCCC.XXVIII.

Dels quals bans seran fetes tres parts la una del Mostaçaf etc.

Retenese empero los honorables Consellers, e, promens. etc.

79

[Ordinacions referides als boters i a la qualitat de les bótes]

79 a

[1442, desembre, 11. Barcelona]

(fol. CLXXXXVII v.) Ordinations.

[885] La xifra no s'ha pogut identificar.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Boters.

Que tota bota que es vena os Loch hage esser de bona Fusta, e, marchada.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, prohomens de la dita Ciutat per be, e, utilitat de la cosa publica de aquella, e, per cessar tots fraus los quals se poguessen seguir en les coses deius scrites. Que daci avant tots Boters de la dita Ciutat que vendran, o, llogaran Botes, Miges Botes, Carretells, Quortaroles, e, altres qualsevols vexells vinaris, per ço que algu no hi pusque esser decebut comprant, o, llogant Obra no fia per obra fina hagen, e, sien tenguts de vendre, e, llogar les dites Botes Miges Botes Carretells Cortaroles, e, altres qualsevol veixells que seran de bona fusta. E perque qui hi sera mes se puixa en son esser conservar marchades de Marcha de la Ciutat per los Consols del dit Offici los quals hagen a tenir la dita marcha. E los quals Consols migensant sagrament lo qual hage afer en poder del Mostaçaf de la dita Ciutat hagen a prometre de haverse be, e, leialment en lo Marchar desus dit sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet XV. sous.

Que los Consols no gosen Marchar Botes ne altres Veixells sino son fetes de fusta fina.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que los Consols desus dits no puixen ne gosen marchar ab la dita marcha Botes algunes, Miges Botes, Carretells, corteroles ne altres qualsevol vexells qui no sien fets de ffusta bona, e, fina aixi que sien de altres Botes Formatgeres en les quals hagen stats Sagins, Olis, Sardines, Arengades salades ne altra natura de Peix salat per ço que aquells quin volran comprar, o, logarles compren, o, les lloguen per tal com seran, e, no hi puixen esser enganats en comprar una cosa per altra sots ban de XV. sous per cada vegada que sera contrafet. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a XI. de Decembre. M.CCCC.XXXXII.

79 b

[1442, maig, 5. Barcelona]

Que les Botes hagen esser marchades e de bona fusta. (fol. CLXXXXVIII r.)[886] Dels Boters.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat lloants, e, aprovants altres Ordinations en lo passat fetes entre les altres una feta, e, publicada a XI de Dezembre proppassat contenint en acabament que les Botes, Miges Botes, Cortaroles, Carratells, e, altres qualsevol vexells vinaris se hegen (sic) a Marchar, e, anadint a aquelles que algun Boter ne altre per ell no gos obrar, ne fer obrar Botes, Miges botes, Carretells, Cortaroles que sien de Botes formageres, Arengaderes, Tonyineres, Olieres, Alumeres, Sagineres, e, formanteres, ne on hage stat Brou ne de alguna altra Fusta mala sots ban de XV. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Declarat empero que tots, e, sengles Boters, e, altres del dit Offici, los quals vuy en dia hagen, o, tinguen de les dites Botes males, e, altres vexells desus dits infectionats de les dites coses les quals no sien fines per a conservar lo vi sien, e, hagen esser desaxits, e, tretes de llur poder dins pertot lo mes de Agost de prop venidor. Entes, e, declarat que barrils puixen esser fets de qualsevol fusta exceptat que no hi hage stat Arengada ne Tonyina ne altre qualsevol peix de brou.

Que qui volra fer de les dites Botes, o, altres vaxells ho hage a denunciar als dits Consols.

Item Que tota persona la qual volra fer Botes. Miges Botes, Carretells, Corteroles, e, Barrils de fusta prima ho hage a denunciar als Consols, e, prohomens del dit Offici los quals

[886] L'última xifra romana està tallada per l'encuadernació.

Consols ho hagen a departir, e, Compartir entre tots los del dit Offici dels Boters, e, confrares de la Caxa del dit Offici sots ban de XV. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. Declarat, e, provehit que los Boters no gosen pendre ne haver per salari de llevorar una bota de Mena pus avant de VI. sous, e, VI. diners en VII. sous.

Dels Compartiments de les Botes.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que nengun Boter ne altra perçona no gos llogar botes, Miges botes qui hagen exir per Mar a lloguer sens que non (fol. CLXXXVIII v.) Ordinations. hagen a denunciar als promens, E, los dits promens hagen a compartir a aquelles Botes per los dits Confrares, e, qui lo contrari fara sie tengut al dit ban de XV sous. per cascuna vegada que fara lo contrari.

E, si cars que fos trobat que nenguna perçona de dia, o, de nits celadament o amagada, metes, o, fes metre en barcha o Leny de nau o en altra qualsevol Navili, que en aquell cars los dits prohomens hagen Auctoritat, e, fer de poder traure les dites Botes, e, Miges botes, dels dits vexells, o, vexell a cost, e, messio del contrafahent sino aquelles que per los dits prohomens lo sera compartit per raho que totom visque.

De pagar la Caxa IIII. sous al principi.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daqui avant tota perçona stranya, o, privada la qual vulla llavorar, e, usar del dit Offici en la dita Ciutat. hage, e, sia tingut de pagar dels primers diners que guanyara una vegada tan solament a la Caxa de la confraria del dit Offici IIII. sous, e, qui contrafara pagara per ban XV. sous.

Del vendre dels Cercols.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant tota persona qui portara Rodes de Cercols de Botes o miges botes que los Cercols qui seran venuts per Botes hagen abastar a les Botes e semblant se façe dels Cercols de Miges Botes e tots los hagen a vendre per bons, e, legitims sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XV sous.

Que los dits Consols, e, promens hagen a Jurar de haver se be, e, leyalment en marchar les dites Botes, e, altres vexells.

Item, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens segons stat ya ordenat en les Ordenations darrerament fetes e ya publicades. Que tota obra fina e de bona Fusta per ço que lo vi que hi sera mes puixe esser conservat hage esser marchada de la marcha de la Ciutat per los Consols e prohomens del dit Offici los quals migensant sagrament lo qual hagen a fer en poder del Mostaçaf de la dita Ciutat hage a prometre de haver se be e leyalment en posar la dita Marcha e los Consols desus dits per remuneratio del treball de fer la dita Marcha hagen aver un diner per cascun (fol. CLXXXXIX r.) Dels Boters. vexell que marchara. Foren publicats los demunt dits VI Capitols a V de Maig M.CCCC.XXXXII.

79 c

[1442, maig, 5. Barcelona]

[1447, setembre, 9. Barcelona]

Que les Botes hagen esser Marchades segons les demunt dites Ordinations, aiustant a la pena que sera perduda la Bota.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona con los honorables Consellers, e promens de la dita Ciutat per be, e utilitat de la cosa publica de aquella, hagen fetes certes Ordinations en lo passat les quals foren publicades a V. de Mag M.CCCC.XXXXII. E per tal que les dites coses sien mils tengudes, e servades los dits honorables Consellers, e, promens lloants, e aprovants les dites Ordinations. Ordenant anadexent, e, affigen a la dita pena que la hora que sera contrafet sera perduda la bota, e,

serrada per mig. Fou publicada a VIIII de Setembre. M.CCCC.XXXXVII.

79 d

[1489, juliol, 8. Barcelona]

Que la fusta que servex per Botes sia de la mida de X Palms antiga.

Item, Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per utilitat de aquella, e, repos del Offici dels Boters. Que daçi avant tota fusta qui sera portada de qualsevol parts de la senyoria de nostre Rey, e Senyor, e venuda en la dita Ciutat a obs, e per servey de Botes primes, e per obrar, o, fer obrar, o, fer aquelles hage esser comprada, e venude, e, midade, e, canade ab la dita mida, o, cane de V. Pams antigament ya per aço ordenade e, deputada sots ban de XXX. sous. Per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. Entes empero, e declarat que lo Boter, o persona qui de dita fusta comprara son tenguts denunciar al venedor de la dita cana, e forma de midar, o, canar aquella altrament aquell no fos encorregut en dit ban.

Que lo Prohom, o Prohomens tinguen la dita Mide.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens. Que daqui avant los promens de dit Offici de Boters, o, la hu dells hagen, e sien tenguts, tenir en poder llur la dita Mida, o, Cana de la dita fusta affi que aquella sie millor guardada, e, conservada, e, cascuna vegada que dita fusta se haura comprar, e vendre ab aquella hage esser midada, o, canada per tant que los venedors, e, compra (fol. CLXXXXIX v.) Ordinations. dors no sien fraudats, o, enganats ans cascu hage lo degut. E que tota vegada que los Boters de dita fusta volran comprar hagen al dit prom en poder del qual la dita Cana, o, mida stara, a demanar, e, lo dit prom al dit comprador lliurar, o, comunicar sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de VI. sous. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a VIII de Juliol. M.CCCC.LXXXVIIII.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens. etc.

80

[Ordinacions referides als estanyers, als productes confeccionats amb estany i al salari del mestre]

80 a

[1437, juny, 22. Barcelona]

(fol. CC r.) Dels Stanyers.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Stanyers.

Que nengu no gos Obrar de Stany ab mescla de Plom, e, altre sino de Stany pur, e, fi de Clotxa.

Are hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona.

Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la Ciutat per bo stament, e, conservatio del be publich de la dita Ciutat per cessar totes fraus les quals se porien cometre en les coses deius scrites. Que daci avant tots, e, sengles Stanyers, o, qualsevol persones les quals Obren, o, obreran en qualsevol forma qualsevol obre, e, obres de Stany dins la dita Ciutat termens, e, territori de aquella hagen, e, sien tenguts de, Obrar de Stany pur, e, fi de Cloxa aixi que tota mescla de Plom, e, de altre qualsevol Matall, e, altra qualsevol sufisticacio no hi sie feta, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que fara lo contrari de X. lliures. e de perdre tota la obra en la qual hauran contrafet.

Que tota obra de Stany sia Marchada del senyal de la Ciutat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daci avant tota, e,

qualsevol obra del dit Stany la qual se fara en la dita Ciutat termens, e, territori de auqella se hage a Marchar ab Marcha de Barçelona per aquella persona que los dits Consellers ordenaran la qual hage per satisfactio de tocar provar, e, Marchar I. diner per cascuna peça aixi gran com pocha pagador per lo Stanyer qui fara la obre, e, sens qui no sie Marchat per la dita persona no gos esser venut ne lliurat ne acceptat sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de XX. lliures. e de perdre la obra del dit Stany lo qual no sera Marchat.

Que tota Roba sophisticada, e, no Mercadera no sia venuda dins la dita Ciutat termens, e, territori de aquella.

Item, Que tot Stanyer, o, mestre qui tindra obre de Stany en qualsevol forma, o, specie sia la qual obra sera sufisticada, e, no merexera esser Mercadera que no la gos ne la puga vendre dins la dita Ciutat termens, e, territori de aquella, ans tal obra suphisticada hagen treta de la dita Ciutat termens (fol. CC v.) Ordinations. e, territori de aquella daçi per tot lo mes de Octubre prop vinent sots ban de XXV. lliures. E de perdre la obre de Stany en que sera contrafet.

Fonc publicada a XXII de Juny. M.CCCC.XXXVII.

80 b

[1439, març, 14. Barcelona]

[1442, novembre, 20. Barcelona]

Habilitant les propdites Ordinations Ordenaren que en Prorata del preu del Stany pur, e fi de Clotxa que hauran venut puixen pendre Obre suphisticade. Empero que no la puixen vendre dins la dita Ciutat, termens, e territtori de aquella com se seguex.

Item. Que apres fetes les Ordinations dessus dites, e aquelles per la dita Ciutat publicades sie stat vist als honorables Consallers, e, promens de la dita Ciutat. Que stant les dites Ordinations en la força, e valor en tant com es contengut en aquelles. Que qualsevol obre de Stany en qualsevol forma, e specie sie la qual sie suphisticada, e, no meresca esser Mercada los dits Stanyers no la gosen ne la puixen vendre dins la dita Ciutat termens, e territori de aquella. Pot rahonable esser suplit semblantment al ben venir dels mestres, e Stanyers. Ciutadans, e, habitadors de la dita Ciutat. Per ço los dits honorables Consellers, e promens volent donar lloch a les oportunitats dels dits Stanyers ciutadans, e, habitants de la dita Ciutat per lo poder a ells retengut en les dites Ordinations de interpretar, e declarar corregir, e smenar. Ordenaren e provehiren quels dits Stanyers ciutadans, e, habitadors de la dita Ciutat com vendran dins la dita Ciutat termens, e, territori de aquella, obre de Stany pur, e fi de Clotxa, mercader de la dita marcha de Barçelona e, puguen els sia licit pendre, e acceptar en paga prorata de la dita Obra del dit Stany pur, e, fi qualsevol obre de Stany suphisticada, e no Marchada, mas que tal obra suphisticada, e no Marchada no la puguen ne la gosen vendre sots ban dessus dit en la Ciutat termens, e territori de aquella.

Que los Stanyers ciutadans, e habitants puixen Obrar de la dita Obra suphisticada, pero que no la puixen tenir en llur taula ne fora llur Obrador, ne vendre aquella en la Ciutat, termens, e territori de aquella.

Item per los sguarts dessus dits. Ordenaren los honorables Consellers, e promens de la dita Ciutat que los dits Stanyers ciutadans, e, habitadors de la dita Ciutat puguen els sia li[887] (fol. CCI r.) Dels Stanyers. cit fer, obrar segons feien de primer, e anys de les dites Ordinations qualsevol Obra de Stany suphisticade, e que no meresca esser mercadera. Pero que tal Obra suphisticada, e no mercadera no la puixen ne la gosen tenir en la taula ne fora llurs Obradors ne aquella vendre en la dita Ciutat termens, e teritori de aquella sots ban a cascu e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XXV. lliures.

[887] En aquesta plana la tinta s'ha esvaït.

Que hagen a tenir llurs Taules, e Obradors fornits de Obra de Stany pur, e net de Clotxa.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que tots, e, sengles Stanyers ciutadans, e habitadors de la dita Ciutat, hagen, e, sien tenguts de Obrar, e tenir en llurs Taules, e, Obradors fornides, e fornits de Obre de Stany pur, e net de Clotxa, e Mercadera al dit March de Barçelona, per ço que cascuns qui voldran comprar de la dita Obra pura, e mercadere no hagen avinentesa en tropien de feta tota vegada que comprar ne volran sots ban de X. lliures. e, de esser los inibits de fer obre suphisticada per vendra la fora la dita Ciutat, termens, e, territori de aquella.

Que la roba suphisticada se puixa vendre en gros a Mercaders, e, Mercantivolment.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Que per semblantment qualsevol altra Obra de Stany en qualsevol forma, o, specia sie qui sie Obrade en qualsevol altres parts fore la dita Ciutat, e, fore los termens, e territoris de aquella hage esser mercadera a la dita Marcha de Barçelona. E si tal Obra sera suffisticada e, no merexera esser marchada no puga ne gos esser venude, comprada, ne acceptada en la dita Ciutat ne en los termens ne territoris de aquella, e, qui contrafara pagara per ban per cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de X. lliures, e de perdre tota la Obra en que sera contrafet. Entenent empero Provehexen, e Ordonen los honorables Consellers e prohomens. Que sia licit, e permes a qualsevol persones les quals portaran, e metran dins la dita Ciutat termens, e territoris de aquelles, e semblantment sie licit, e permes als dits Stanyers ciutadans, e habitadors de la dita Ciutat havents qualsevol quantitat de Obra de stant sophisticat ab mescla de qualsevol Metall la qual no merexera esser Mercadera aquella tal obra (fol. CCI v.) Ordinations. vendre, e, contractar de aquella en gros mercantivolment ab qualsevol Mercaders, e, qualsevol persones les quals migensant sagrament lo qual sots lo dit ban hage a fer cascuna vegada en poder del Motaçaf de la dita Ciutat prometran de no vendre ne la puixen vendre dins la dita Ciutat termens, e, territoris de aquella per romandre hi en tot ne en partida ne en peça alguna.

Que en un quintar de Stany hagen a posar II. lliures. le Leuto, e, mige lliures de glaça.

Item Apres de les dites Ordinations. Dimarts a XX del mes de Noembre M.CCCC.XXXXII. Los honorables mossen Guillem destorrent, mossen Joan Lull, mossen Jaume Çapilla, mossen Pere Joan de sanct Clement. Consellers ab cert Consell de prohomens de cascuns staments absent lo honorable mossen pere Durall de la dita Ciutat elegits appellats, e, aiustats dins la casa del Consell de la dita Ciutat, volents donar lloch rahonablement a la oportunitat dels dits Stanyers ates, e, considerat que sens la mescla desus dita la Obra de Stany pur de Clotxa no seria permanent com mesa en Obra nos pusque be asolidar, e, si ho fahia no seria de durada. Per ço tots concordes desliberaren, e, provehiren que los Stanyers dessus dits en un quintar de Stany de Clotxa puixen, e, hagen fer mescla de dos lliures de Leuto, e, mige Liure de Glaça.

Limitatio del salari del Mestre.

Item. Reputants los dits honorables Consellers, e, promens lo salari del mestre lo qual es elegit a Marchar la Obra, del Stany ço es bona, e, fina esser maçe excessiu tots concordes moderaren lo salari dessus dit en la forma seguent. Ço es que lo dit mestre qui es elegit a Marchar la dita Obra hage daci avant per Marchar cascuna dotzena de Obre qui pes de I lliures. ensus IIII. diners. Item hage de Mercar cascuna peça de I lliures. fins en III. lliures. malle per cascuna peça. E de III. lliures. e, de III lliures. ensus I diner per cascuna peça.

Totes les altres coses en les dites Ordinations contengudes sino tant com es derogat a aquelles per les presents permissio, e, moderatio volgueren romandre en la força, e, valor. Fonch (fol. CCII r.) Dels Stanyers. publicada a XIIII. de Març

M.CCCC.XXXVIIII.

81

[Ordinacions referides als cuirassers i al control dels productes fabricats]

81 a

[1457, març, 17. Barcelona]

(fol. CCIII v.) Ordinations.

Ordinations dels Cuyraçers, e sobre les Cuiraçes.

Que cascun any en la festa de sanct Steve del mes de Agost sien elegits dos Consols, e, dos prohomens lendema de la festa los quals hagen a jurar en poder del Mostaçaf.

Ara hoiats totom generalment per manamemt del honorable Regent la vegaria, Batle, e, Mostaçaf de la Ciutat de barçelona ço, es cascu dells tant com toca a son sguart, e, jurisdictio per gran utilitat de la cosa publica[888] de la dita Ciutat, e, per ben avenir, e, profit del comu e repos dels Cuiraçers de aquella. Ordenaren los honorables Consellers, e, prohomens de la dita Ciutat. Que dins sinch dies apres de la publicatio de las presents Ordinations los Cuyrasers hagen elegir daci dos Consols qui regesquen lo dit Offici fins al jorn, o, festa del glorios sanct Steve del Mes de agost propvinent. E apres de aqui avant cacun any lo dit dia de sanct Steva, o, lo sendema los Cuiraçers de la dita Ciutat hagen, e, sien tenguts a aixi matex de elegir daci dos promens Appellats prohomens del dit Offici de Cuiraçers presents los prohomens, e, Obres de la Confraria dels freners, o, la maior part de ells. Pero que los dits prohomens, e, Obres no hagen veu en la dita electio si donchs no heren del dit Offici de Cuiraçers, los quals Consols de continent que seran elegits sien tenguts de Jurar en poder del honorable Mostaçaf de la dita Ciutat que be, e, leialment se hauran en lo dit Offici, e, en les coses davall scrites, e, que denunciaran los fraus que trobaran al Mostaçaf lo qual ensems ab los Consols, e, ab la maior part del Offici dels Cuiraçers hage a Jutiar sobre los dits fraus, e, punir aquells quils hauran comesos, e, fer smena a aquells a qui seran fets los dits fraus, e, dannatges.

Que algu nos gos paiar Obrador que primer no sie examinat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que qualsevol Cuiraçer qui vuy tenen Obradors en la dita Ciutat, e, los qui per avant no volran tenir no gosen ne els sie licit ni per (fol. CCIII r.) dels Cuyraçers. mes parar Obrador ni usar del dit Offici de Cuyraçer ne fer Cuiraçes de alguna manera sens que primer no sien examinats diligentment per los Consols ensemps ab sis prohomens del dit Offici de cuyracer per los dits Consols elegidors, e, aquell qui sera trobar abil, e, sufficient en lo dit Offici, e, sera natural de la senyoria del senyor Rey hage a pagar ans que us del dit Offici per raho del dit Examen XXX. sous. E sino sera natural de la Senyoria del dit Rey hage a pagar per la dita raho LX sous. De les quals quantitats sien fetes tres parts eguals. La una de aquelles sie de la caixa de la confraria dels dits freners, e, les restants dues parts sien dels dits Consols per llurs treballs sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de C. sous. Entes empero, e, declarat que de les dites quantitats dels dits examens los dits Consols puixen fer graties axi de la terça part adquisidora a la dita Caixa de la confraria dels Freners o de les dues parts als Consols pertanyents egualment daço ques pagara segons la possibilitat daquels qui seran examinats a coneguda dels dits Consols, del qual examen sien exemps los dits Consols qui are primerament seran elegits per regir daci a la festa de sanct Steve primer vinent.

Que les Cuiraçes de Çer hagen esser Marchades per los Consols ab senyal de la Ciutat, e, que algu no gos vendre Cuiraçes de Ferro per Cuiraces da Çer.

[888] "publica", al ms. "pulica".

Item Ordenaren los dits honorables Conselllers, e, promens que daqui avant algu de qualsevol stament, o, conditio sie no gos vendre ne fer vendre Cuiraçes de Ferre per Açer, ço es que sien de Ferro, e, que do entenent que son de Acer sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous. E aixi mateix que no gos Mercar les Cuiraces de Ferro ab la Marca, o, senyal ques met en les Cuiraces de Acer sots lo dit ban. E que los dits Consols hagen a tenir un March ab senyal de la Ciutat ab lo qual hagen a senyalar les Cuiraçes de Açer en los Pits de la dita cuiraça.

Que nengu no gos fer Cuiraçes sino en sa casa, o, en casa de Cuiraçer examinat.

Item que daci avant que algun Cuyraçer, o, usant del (fol. CCIII v.) Dels Cuyraçers. dit Offici no puixe fer o, fer fer de alguna lley de Cuiraces encara que fos examinat sino tant solament en llurs Cases, o Obradors propis haon habiten, o en obrador, o, Cases que sien de Cuiraçer examinat sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous.

Que algu no gos fer Cuirases de Ferro de Flandres exceptat Cuiraces de galiot.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, Promens, que algun Cuyracer usant del dit Offici en la dita Ciutat no gos ne li sie licit ni permes fer ni fer fer Cuiraçes de Ferro de Flandres per tant com es Ferro de pocha resistentia, e valor. Pero que del dit Ferro puixen fer, o fer fer Cuiraces vulgarment appellades de galiots sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de L. sous.

De no sostraure algun Jove aprenedis.

Item. Ordenaren los dits honorables Consellers, e promens que daci avant algun Cuyracer, o, usant del dit Offici de Cuiracer no gos ne li sie licit ni permes sostraure del altre jove macip, o aprenedis, o, qualsevol servicial sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous.

Que nos puixe vendre Cuirace feta fora la Ciutat sens que primer no sia vista, e senyalada per los dits Consols.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant qualsevol Cuiraça nova aixi de Açer com de ferro qui sera feta fora la dita Ciutat no sia venuda en aquella sens que primer no sia vista e, regoneguda per los dits Consols affi que aquella sia asenyalada ab lo senyal que merexera, e cascu sapia que comprara sots ban a cascu, e per cascuna vegada que contrafara de C. sous. Fonch publicada a XVII. de Març. M.CCCC.LVII.

81 b

[1463, juliol, 6. Barcelona]

Que nos puixen fer Cuiraçes de Arnesos.

Item Per tant com experientia, a mostrat que per fer, e, Obrar les Cuiraces de Arnesos vells se son seguits diversos dans, e inconvenients al publich per quant aquelles son flaques, e de poca força per ço per utlitat de la cosa publica. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Que daqui avant algun Cuiracer, o usant del dit Offici de Cuiracer ne Regater, o revenedor no gos ne li sie licit ne permes fer, o fer fer ne Obrar algunes Cuiraçes de alguns (fol. CCIIII r.) Dels Cuiraçers. Arnesos vells en alguna manera sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de L. sous. Fou publicat lo sobredit Capitol a VI. de Juliol. M.CCCC.LXIII.

Dels quals bans sien fetes tres parts eguals etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens.

82

[Ordinacions referides als cervellerers i broquers]

82 a

[1416, febrer, 6. Barcelona]

(fol. CCIIII v.) Ordinations.

Ordinations sobre lo Offici dels Cervallerers, e, Broquerers.

De quina Fusta, e, Cuiro han esser obrats los Broquers.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per bon stamen de la cosa publica de aquella per squivar en sdevenidor alguns fraus qui per alguns del Offici de la Freneria de la dita Ciutat de algun temps ensa sobre les coses deius scrites eren fetes. Que daqui avant algun Broquerer, o, Cervallerer, o, altra qualsevol persona que faça Broquers, o, Cervalleres en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella hagen, e, sien tenguts fer, o, fer fer, e, metre los Fusts dels dits Broquers de fust de Poy, o, de Figuera los quals fusts sien en cuirats dins, e, defora de Cuiro de paratge ab Engrut de formatges, e, qui contrafara perde per cascuna vegada que contrafara los Broquers que contra la present Ordinatio haura fets los quals hagen esser trencats per lo dit Mostaçaf.

E no res meins la persona que haura contrafet encorrega en ban de L. sous.

Que los Cercols, e, Copes hagen esser de Ferro nou.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que los Cercols, e, Copes dels dits Broquers hagen esser fetes, e, Foriades per los desus dits de Vergues de Ferro nou, e, qui contrafara en los bans desus dits.

Com deuen esser clavats los Cercols del dits Broquers.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens, Que si los Cercols dels dits Broquers no bastaran per clavar aquells ab les Copes dels dits Broquers que en tal cars les dites coses hagen esser clavades ab Stoparols e no en altra manera sots ban de XX. sous. per cascu, e, per cacuna vegada que sera contrafet.

Que les Cervalleres no sien asenyalades sino son de Açer.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que algu dels dits no gos fer senyal en alguna Cervallera (fol. CCV r.) Dels Broquerers, e, Cervellerers. que no sia de acer sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de XX. sous. E si algunes sen trobaran senyalades que no sien de Açer les quals sien fetes abans de les presents Ordinations, que en aquestes tals un Forat ab Ferro en lo Senyal per denotar que no son Acer les dites Cervelleres que seran trobades Senyalades. Foren publicats los demunt dits quatre capitols, a VI. de Febrer M.CCCC.XVI.

82 b

[1449, agost, 9. Barcelona]

Electio de Prohomens en lo dit Offici.

Are hoiats per manament del honorable Mostaçaf de Barcelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, prohomens per utilitat de la cosa publica de aquella, e, per posar en degut orde, e, bon regiment lo Offici dels Broquerers, e, los exercints aquell, e, per cessar moltes fraus quis poden fer, e, seguir en lo execici del dit Offici de Broquerers, Que daqui avant en lo dit Offici hage dos Consols qui seran elegits en aquesta forma, Ço es que are de present tot lo dit Offici de Broquerers elegesquen Quatre prohomens del dit Offici los quals seran presentats als honorables Consellers qui de aquells quatre ne pendran dos los quals seran Consols per un any primer vinent, e, apres en los altres anys seguents los dits dos Consols ensems ab los dos dels Prohomens, o, regidors de la confraria apellada dels Freners anomenaran quatre prohomens del offici dels Broquerers los quals apres seran presentats als dits honorables Consellers. qui de aquells ne pendran dos los quals seran Consols del dit

Offici de Broquerers per altre any seguent, e, en aquesta forma se face cascun any la dita electio dels dits dos Consols los quals cascuna vegada que elets seran juren en poder del honorable Mostaçaf de regir, e, haverse be, e, degudament en lo dit Offici.

Que los dits Consols hagen a regonexer. si les dites obres son falces, e, avols.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que los sobredits Consols hagen carrech de regoneixer los Broquers quis obraran en lo dit Offici i si sera trobat alguna Obra falsa, o, avol en lo dit Offici que no sie tal com esser deu, Que en tal cars los dits Consols pusquen per llur propia autoritat pendre la dita Obra, e, aquella mettre en mans del honorable Mosta (fol. CCV v.) Ordinations. çaf lo qual a consell dels dits Consols, e, de dos de tres promens del dit Offici dels Broquerers qui Juraran dar lo dit Consell be, e, llegitimament Jutgeran la ditta Obra per aquella que sera. E si la dita obra fan falsa, o, aquella que esser no deu que aquell daqui sera, o, feta la haura sie executat per lo dit Mostaçaf per lo ban, e, pena contenguda en altres Ordinations fetes per raho del dit Offici, e, continuades en lo llibre del dit Mostaçaf, e, aixi mateix que perda la dita Obra.

Que no puixen tenir Obrador si primer no seran examinats.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens. Que daqui avant tot jove, o, altre hom qui volra parar Obrador del dit Offici abans que per lo dit Obrador se hage examinar per los dits Consols del dit Offici qui seran aquell any, e, per los dos altres promens del dit Offici adiuncts als dits Consols aquells que los dits Consols elegiran, e, per hu dels dits prohomens, o, regidors de la dita confraria appellada dels Freners elegidor per los dits Consols. E si per los dits Consols, e, dos adiuncts ensems ab lo dit prom[889] de la dita confraria, o, per la maior part de aquells tal jove, o, home qui volra parar Obrador sera trobat suficient que en aquell tal cars sie admes en tenir Obrador del dit Offici. E si no sera trobar sufficient que en aquell no sie admes ne puixe ne gos tenir ne parar Obrador del dit Offici ans si volra usar del dit Offici hage star ab altre ab qui aprengue lo dit Offici fins altra vegada, sie tornat examinar en la forma desus dita. E si sera sufficient per parar lo dit obrador, E aquell qui fara lo contrari per cascuna vegada incorrega en ban de C. sous.

Foren publicats los demunt dits tres Capitols a VIIII del mes de Agost. M.CCCC.XXXXVIIII.

Dels quals ban sien fetes tres eguals parts etc.

Retenen se empero los dits honorables Consellers, e, promens etc. (fol. CCVI r.) en blanc.

83

[Ordinacions referides als carders i a la qualitat de les cardes]

[1457, novembre, 5. Barcelona]

(fol. CCVI v.) Ordinations.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Carders.

Que les Cardes sien de Cuyro de Cordova.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per utlitat de la cosa publica de aquella, e, per repos, e, bon avenir del Offici dels Carders. de la dita Ciutat, e, per fer cessar molts abusos quis farien en, e, per les coses devall Scrites sino hi ere provehit. Que daqui avant qualsevol, persona de qualsevol stament, o, conditio sie qui fara, o, fer fara Cardes les hage a posar, o, fer posar en cuyro de Cordova adobat, e, cosit com altre Cuiro no sie bo ne sufficient per a fer Cardes segons es lo dit Cordova, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de V. sous. e, de perdre les dites Cardes.

[889] "prom" per "prohom" al ms.

Que no sie mes engrut ne aygua cuit en Cardes.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens Que alguna persona de qualsevol lley, o, condicio sie no gos metre ne fer metre entre lo Cuiro, e, la post aygua cuyta ne engrut ne metrey alguna altra cosa per esser dites falsificades les dites Cardes, sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari de V sous, e, de perdre les dites Cardes.

Que no sie mes Fil, nou ab vell.

Item Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens Que algun Carder, o, altra qualsevol persona qui Obrara, o, fara les dites Cardes no gos ne li sie licit ne permes metre ne fer metre Fil nou ab vell tot mesclat sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de V. sous. e, de perdre les Cardes. Entes empero, e, declarat que si en la dita Ciutat nos trobave Fil nou per metre en les dites Cardes en tal cars de necessitat ab sabuda dels prohomens dels dits Carders ni puixen esser mes de vell tota frau cessant, los quals promens hagen a Jurar en la entrada de llur Offici que be, e, llealment se hauran en les dites coses, e, que denunciaran tots los bans en que seran encorreguts los contrafaents, E qui contrafara les dites coses en lo present capitol contengudes, o, alguna de aquelles fara, o, vendra Inco (fol. CCVII r.) Dels Carders. rregue per cascuna vegada que sera contrafet en ban de X sous.

Que les Cardes no sien venudes portant per Ciutat fins sien regonegudes, per los prohomens.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, prohomens que algun corredor, o, Marxant, o, altra qualsevol persona qui portara per la Ciutat a vendre Cardes aixi noves com velles no gos ne li sie permes vendre aquelles sens que primer no sien vistes, e, regonegudes per los promens del dit Offici sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de V. sous, e, de perdre les dites Cardes.

Que Cardes portades de altres parts los promens les puixen regoneixer.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que si en cars que algunes Cardes eren portades daltra part en la present Ciutat que los prohomens del dit Offici puixen aixir en aquelles cases, o, llochs on seran les dites Cardes, e,, aquelles pendre a llurs mans, e, poder regoneixer les, o, fer regoneixer a altres Carders a fi que sie vist si lo Obratge de tals Carders sera bo, e, lleal, o, no. E aço sens prohibicio dels senyors de les cases, o, llochs on serien les dites Cardes, e, aquell qui contrafara en les dites coses per cascuna vegada que sera contrafet encorrega en ban de X sous, e, de perdre les Cardes.

Entes empero, e, declarat que si les Cardes seran trobades frauduloses lo honorable Mostaçaf de la dita Ciutat a consell dels dits promens, o, de la maior part dels menestrals del dit Offici les hagen a jutiar, e, fer de aquelles la execucio cremant aquelles per les places, e, llochs de la dita Ciutat hon li sera ben vist fahedor. E, no res menys los qui tals Cardes faran, o, tindran, o, no les denunciaran als dits prohomens encorreguen cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet en ban de V. sous. e, de perdre les Cardes.

Que algu no parar Obrador del dit Offici que primer no sie examinat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, prohomens perque lo Obratge de les dites Cardes sie bo, e, sufficient que tot Stranger, o, altra qualsevol persona qui de nou volra (fol. CCVII v.) Ordinations. Obrar, o, tenir Obrador de Cardes no gos ne li sie licit ne permes de usar del dit Offici ne parar Obrador sens que primer no sie examinat be, e llealment per los prohomens del dit Offici, e si sera trobat sufficient hage a pagar per lo dit examen X sous. los quals sien adquisits a la caixa de la dita confraria de mossenyer sanct Aloy. E qui contrafara encorregue cascu, e per cascuna vegada que contrafara en ban de XX. sous. Foren publicats los demunt dits sis Capitols a V de Nohembre M.CCCC.LVII.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens poder etc.

Dels quals bans seran fetes tres eguals parts etc.

84

[Ordinacions referides a la qualitat dels productes fabricats per calderers]

[1437, setembre, 19. Barcelona]

(fol. CCVIII r.) Dels Calderers.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Calderers.

Que los Cantarets hagen de esser de Coure pur, e, Marcats, e, senyalats[890], e regoneguts.

Ara hoiats de part del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat, per cessar tots fraus los quals se porien cometre en les coses deius scrites. Que daci avant tot Courer, o Cantarer, o Caldarer qui faran de Coure qualsevol Caters, Cellons, Logomars, o altres qualsevol vaixells per portar, e tenir aygua. los quals sien acostumats de Stanyar, hagen e sien tenguts de fer, e, vendre aquells dins la dita Ciutat termens, e territori de aquella de Coure pur, e net tant com ni haura necessari segons la quantitat del Canter, o, altre veixell, que Stanyara. E que hans que venen los dits Canters e, altres veixels dessus dits hagen esser regoneguts per aquella persona la qual hi sera deputada, o elegida per los dits honorables Consellers, e promens. la qual persona regoneguda la Obra hi posara certa Marcha, o cert senyal segons sera ordenat la qual persona haura per satisfacio de sos treballs un diner per cascun canter, o altre veixell. lo qual diner hage a pagar lo venedor, e, aixi Marchats e, senyalats los hagen a vendre sots ban a cascu, e per cascuna vegada que sera contrafet de XX. sous, e de perdre lo canter, o altre veixel en lo qual sera contra fet.

Exceptat si lo comprador los volra comprar no Marchats e, encare ques puixen fer no Marchats per vendre fora Ciutat.

Item, Es entes empero que si algu no volra comprar dels dits Canters, e altres veixells aixi puis nets, e, Marchats, o, senyalats segons dit es ans volra comprar per haverne millor mercat qualsevol Obra que no sie mercade que ho puixa fer els puixe esser venut sens incorriment de dit ban. E semblantment los dits Courers. Canterers, e Calderers puixen els sie licit de fer dels dits Canters, e altres veixells los quals no sien ne deguen esser Marchats, e, vendrels fora la dita Ciutat termens, e, territori de aquella en qual (fol. CCVIII v.) Ordinations. sevol fires, e, en altra manera sense incorriment del dit ban.

Que Canter vell, o, altre vaixell remendat nos puga vendre per nou.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat. Que daqui avant algun Courer, Cantarer, o, Caldarer no gos vendre per nou algun Canter vell, o, altre veixell lo qual hage rafet, o, tornat en donarli color, o, parenceria alguna quil demostra esser nou ans lo hage a venre aixi com a vell reparat, o, remandat sots ban a cascu, e, per cascu na vegada que sera fet lo contrari. de XX sous, e, de perdre lo Canter, o, vaixell en que sera contrafet. Foren publicats los demunt dits tres Capitols a VIIII de Setembre. M.CCCC.XXXVII. Dels quals ban sien fetes tres parts eguals etc.

Retenese empero los honorables Consellers, e, promens poder etc.

85

[Ordinacions encaminades a controlar la qualitat del daurat que efectuaven els argenters, esperoners i freners]

[1433, novembre, 17. Barcelona]

(fol. CCVIIII r.) Dels Argenters.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Argenters, Speroners, e, Freners.

[890] "senyalats", al ms. " seyalats".

Que Freners, Speroners, hagen a daurar de bona dauradura, e, lleal.

Ara hoiats tot hom generalment de part del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Que com per vigor de certes Ordinations fets per los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat, e, per los llochs acostumats de la dita Ciutat ab veu de crida publicades a dos dels present mes de Octubre sie stat entre les altres coses provehit. Que qualsevol Frener, Speroner, e, altre qualsevol persona que acostumas, o, hagens offici de daurar dalli avant hagesen a deurar be, e, llealment, e, colrar la deuradura que fessen en Frens, Xapes, Sperons, vulles de Argent, o, altre qualsevol Matall, o, Materia quis a costum os puxe daura solament ab color vermella ques fa de Caparros cremat e Samuniach, e, Salgema. Axi que daqui avant no gosassen colrar ab sofre en correra ne ab alguns bullimens de aygues. Fums, Perfums ne ab altres qualsevol specia que fahes, o, pogues donar auditori per Illuminar, o, en altra manera a nengune color falsa, o, sofisticada sots ban de CCC sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. Pero que si lo Consol dels Argenters havien a judicar a alguna soldadura feta per los dits Freners, o, Speroners, o, per altres haguessen, o, fossen tenguts de appellar algu qui acostumas de daurar del offici dels dits Franers, o, Speroners, o, de altres qui acostumen de daurar.

Item per vigor de les dites Ordinations fos provehit que qualsevol Argenter, e, altre qualsevol persona que hagues, o, tengues vers si qualsevol obres, o, coses en qualsevol forma, o, specia fossen daurades, e, colrades contraforma, e, tenor de les dites Ordinations aquelles haguessen a tenir solament per llur empriu, e, us axi que no gosassen aquelles vendre ne algu non gosas comprar dins la dita Ciutat territori, e, termens de aquella ans aquelles hagessen a desdeurar, e, tornar deurar de bona, e, leyal dauradura colrada solament com dit es, o, almeins que tot lo mes (fol. CCVIIII v.)

Ordinations. de Octubre prop passat les dites coses axi sufisticadament colrades les hagessen tretes de la dita Ciutat, e, de sos territoris, e, termens per ço que algu no fos enganat sots ban de CCC. sous per cascu, e, per cascuna vegada que fos contrafet. E no resmeins quel Consol dels Argenter per auctoritat de llur offici de consolat passat lo dit temps les dites coses trobades colrades contraforma de la dita Ordinatio a trencar e sclafar de continent sots semblant ban del dessus dit segons que les dites coses, e, moltes de altres son en les dites Ordinations pus llargament contengudes. Retengut poder als dits honorables Consellers, e, promens de interpretar, e, declarar corregir, e, smenar tota vegada que a ells fos vist fahedor si en les dites Ordinations havia res scur o dubtos. E apres per alguns sie stat mogut en dupte si deu esser totalment prohibit als dits Freners, o, Speroners. Que les dauradures per ells fahedores en Frens, Xapes, e, sperons no puixen colrar solament amb haver sofre per lo qual alguna frau segons dien nos pot seguir a la dauradura que per ells se fa sino solament per illuminar per ço com la llur dauradura sobre coure, e, lo dit Coure reeb en si mes Or e, ha esser mes llealment daurat que Argent, e, altre qualsevol metall e no si pot fer frau alguna que no hage esser ben daurat. Sie stat encare mogut en dupte si los Consols dels Argenters deuen entrevenir en iudicar alguna colradura faedora per Freners, e, Speroners, ne hi hagen appellar algu qui acostum de daurar del Offici dels dits Freners o Speroners, pretenents que un Offici de la dita Ciutat no deu esser subiugat a altre Offici. E com cascun Offici hage ja fos Maiorals attes quels dits Freners e Speroners qui han Offici de daurar son poch en nombre, e nos poria praticar un dels esser appellat a tal Judicatura. E mes avant sie posat en dubte que dins tan poc temps com ere lo dit mes de Octubre los Frens, e, Xapes e Sperons poguessen haver tretes de la Ciutat territoris, e, termens de aquella a les quals coses no han pogut provehir dins lo dit temps, per ço com fins aci nos havia saguida alguna interpretatio, o, declaratio de les dites coses. Per ço interpretant e declarant les coses desus dites. Ordenaren los dits Consellers, e, promens Que daci avant los dits Freners, e, Speroners hagen facultat (fol. CCX

r.) Dels Argenters, e, freners. de daurar los Frens, Xapes, e, Sperons, que faran ab la dita color vermella, o sens aquella e, altra qualsevol color. Pero que en nenguna manera no gossen colrar de sofre ne de nengunes de les altres coses en les dites Ordinations prohibides, e, vedades per illuminar ne en altre qualsevol manera, sots ban de CCC. sous, e de perdre la cosa en que haurien contrafet.

Que los judicis de les Dauradures sie fet per lo Mostaçaf ab altres.

Item Interpretant, e declarant segons que dessus ordenaren los dits honorables Conselllers, e promens. Que en cars que alguna colradura feta per los dits Freners, o, Speroners se hage judicar. tal Judicatura sie feta solament per lo Mostaçaf de la dita Ciutat, appellant hi aquells, que a ells sera vist appelladors, aixi que los Consols dels Argenters no entrevinguen ne entrevenir puixen en tal Judicatura.

Que les coses suffisticades fossen tretes de la Ciutat, termens, e, territori de aquella.

Item, en semblant forma. Ordenaren los honorables Consellers, e promens que los Freners hagen, e, sien tenguts abans trets de la dita Ciutat e, de sos termens, e territori tots Frens, e, xapes e, altres coses de llur Offici sofisticadament colrades les quals nos poden nes deven vendre en la dita Ciutat dins un any continuo apres les presents Interpretations, Declaratio, e, Ordinatio. E, los dits Speroners hic hagen atraure semblantment de la dita Ciutat tots Sperons contra forma de les dites Ordinations colrats daci per tot lo mes de gener primer vinent sots ban per cascu, e, per cascuna vegada quels dits Freners, e Speroners contrafaran CCC. sous. Totes empero, e sengles altres coses en les dites Ordinations contengudes volgueren los dits honorables Consellers, e, promens que romanguessen en llur forsa, e valor.

Foren publicats los demunt dits quatre Capitols a XVII de Noembre M.CCCC.XXXIII.

Dels quals bans seran fetes tres parts la una haura lo Mostaçaf, e laltre lo acusador, e la restant terça part de les obres dels Murs, e, valls. Retenense empero los honorables Consellers etc. (fol. CCX v.) En blanc.

86

[Ordinacions referides als "sombrerers" i a la qualitat dels barrets]

[1553, maig, 18. Barcelona]

(fol. CCXI r.) Dels Sombrerers.

Ordinations fetes sobre lo Offici dels Sombrerers.

Ara hoiats per manament del honorable Regent la Vegaria Batle, e, Mostaçaf quiscu dells tant com toca a son sguard. Que per obviar, e, provehir els abusos, e, fraus en les coses devall scrites fins assi fetes. los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat a supplicatio, e, petitio dels promens del offici dels Sombrerers de la dita Ciutat, e, poblats en aquella, e, benefici de la cosa publica, Feren Ordenaren, e, Statuiren les Ordinations seguents.

Que algu del dit Offici ne altri dins la dita Ciutat termens, e, territori de aquella no fassa ne fer fassa tenir los Sombreros de lana blancha sols ab tinta negra. Ans sien tenguts tenir los ab tinta de Blau. E que per lo Mostaçaf sien vist, e, regoneguts, e, iudicats ab lo vot, e, parer dels Vehedors del dit Offici. E si falços, o, contraforma de la present Ordinatio seran. Que sian Cremats e pac per ban L sous.

Item Com per experiencia sie vist que algunes persones del dit Offici no mirant a la honor, e, reputatio de aquell, e, por çelants la salud de llurs animes hagen abusat, e, comesos fraus, e, engants en lo ennegrir, e, tenyir dels Sombreros blanchs se fan en la present Ciutat dels quals en temps passat se acostumave fer gran expeditio per les parts de França, e, Italia car alguns falsificant la Obra apres que lo Sombrero era fet de llana blancha tenyint aquella

ab tinta negra falsa, e, aixi ab breus dies que eren portats tornaven Cendrosos y tots descolorits lo que no farien si fossen tenyits de Tinta, e, Materials vertaders, e, bons, De la qual cosa ne ha provengut, e, prove no solament deshonor, e, desreputacio al dit Offici mas gran dany als qui dits Sombreros compraven, e, an comprat mes als altres del dit Offici qui aquells han de fer, e, fan bons, e, tals com se pertany, E ab experiencia se es vist, e, se veu que per dita causa molts e asenyaladament los de les dites parts de França, e, Italia a deixat de venir (fol. CCXI v.) Ordinations. comprar, e, ferne lo comerci que abans ne feien lo que com dit es redunde en gran dany del dit Offici, e, singulars de aquell, e als drets, e, Imposicions de la dita Ciutat. Per tant los honorables Consellers, e, promens volents, e, desiiants provehir, e obviar als dits abusos, e, desordes fins aci fets. E per que daci avant los dits Sombreros se fassen bons, e tals com se partany per benefici, e utilitat de la cosa publica de la dita Ciutat. Statuiren, e Ordenaren que daci avant no sie algu del dit Offici ne altre que en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella gose, o, presumesca fer, o, fer fer los Sombreros sus dits en la manera susdita ço es tenyir los dits Sombreros de lana blancha sols ab tinta negra ans aquells per a fer negres sien tenguts tenyir ab Tinta de Blau, los quals Sombreros puguen, e hagen esser vist, e iudicats per lo Mostaçaf de la dita Ciutat hagut lo vot, e parer dels vehedors del dit Offici, e si seran trobats falços, e fets contra la forma de la present ordinatio hagen esser com a falços cremats per aquell, e no res meins lo Sombrerer, qui tal, o tals Sombreros haura fets o, fets fer incidesca en ban de L sous per cascu, e per cascuna vegada.

Que algu del dit Offici ne altre que faça xipens, o feltres peluts de Lana sarda, reblint aquella obra de Goma, o aygua cuita. Que la dita manera de xapeus, e, feltres hagen, e, sien tenguts fer de Lana de anyells sens mataffora. La qual Obra sia iudicada per lo Mostaçaf en la forma devall scrita, e pac per ban L sous. Item Com alguns del dit Offici en molt gran dan, e perjudici de llurs conciencies e, de reputatio del dit Offici falsificant la Obra de algun temps ença hagen fet e, fan xapeus, o feltres peluts de llana Sardesca reblint aquells la Goma, o aygua cuita perque la Obra stiga testa dessebent e, enganant los compradors qui pensant comprar la Obra acabada, e, auctentica dins poch dies vehen, e, tenen noticia del deffecte, e, falsedat de aquella. Per ço per provehir als dits danys, e, abusos, e, que tals enganys, e, deceptions nos fassen. Statuiren, e, ordenaren los dits honorables Consellers, e promens. Que daci avant (fol. CCXII r.) Dels Sombrerers. no sie algu del dit Offici ne altre que en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella gose, o presumesca fer ne tenir tals, e semblants manera de xapeus, o Feltres ans aquells hagen, e sien tenguts fer, o, fer fer de llana de Anyells sens matafora alguna de les dessus dites ne altres los quals xapeus, o Feltres en la manera sus dita puguen, e, hagen esser vists, e iudicats per lo Mostaçaf de la dita Ciutat hagut lo vot, e parer dels vehedors del dit Offici Si e seran trobats falsos, e fets contraforma de la present Ordinatio hagen esser com a falsos cremats, e no res meins los que tal xipeus, o, feltres fets, o fets fer hauran. pagara per ban per cascu, e, per cascuna vegada que contrafara. L. sous.

Que algu del dit Offici no sia licit ni altri de la dita Ciutat tenyir Sombreros usats. per tornar los apres a vendre sots pena de perdre dits Sombreros. vists empero, e regoneguts per lo Mostaçaf en la forma sobredita, e, pac per ban XXV. sous.

Item per obviar als fraus, e deceptions que en lo devall scrit fins assi se son fets per alguns abusant del dit Offici comprant Sombreros usats, e aquells tenyien fent los parer nous de sabent, e enganant los compradors de aquells los quals pensants comprar Sombreros nous los compraven vells, e, ya usats en gran dan, e, preiudici de aquells. Per ço per llevar, e tolre los dits fraus, dayn, e, decepcions, e tota ocasio de fer aquells Statuiren, e Ordenaren los dits honorables Consellers, e, promens, que daci avant no sia licit ne permes a algu de dit Offici ne altre en la dita ciutat termens, e territori de aquella tenyir dits Sombreros usats per tornar aquells a vendre sots pena de perdre dits Sombreros vist primerament, e, iudicats per lo dit

Mostaçaf ab lo vot, e parer dels vehedors del dit Offici, com dessus, es dit. E no res meins lo qui tal haura fet pagara per ban per cascu, e per cascuna vegada que contrafara XXV. sous.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc.

Dels quals bans la primera part sera del Mostaçaf etc.

Foren publicats los quatre Capitols a XVIII. del Mes de Maig. M.D.LIII. (fol. CCXII v.) en blanc.

87

[Ordinacions referides a la confecció de jupons]

[1396, desembre, 12. Barcelona]

(fol. CCXIII r.) Jupons, Farçets.

Ordinations Fetes sobre los Jachs, Jupons, o, Farçets.

Que los qui venen Jachs, o, Jupons, o, Farçets hagen a denunciar de que seran guarnits.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per evident profit dels singulars de aquella. Que tot Juponer, e, altre qualsevol persona qui façe, o, fer façe Cander, o, Jachs, Jupons, o, Farçets per vendre, o, revendre en la dita Ciutat hage a dir a aquell, o, an aquells qui comprar voldran dels dits Jupons. Canders, Jachs, o, Farçets tot ço de quels hauran gornits, o, omplits de part de dins per tal quel dit comprador sapia ço que comprara si es guarnit de Coto, o, daltres coses com moltes de vegades ne sien stats enganats alguns qui cuidaven comprar de les dites robes tant solament de Coto, e, eren guanides (sic) de Coto, e, de Borres, e, de trossos de drap, e, de altres Coses. E qui contrafara pagara per ban per cascu, e, per cascuna vegada XX. sous. e, de perdre la roba. E aquell qui comprada la haura cobrara lo preu qui costat li haura del venedor. Fou publicada a XII de Dezembre. M.CCC.LXXXXVI.

Dels quals bans seran fetes tres parts eguals etc.V.CCX

Retenense empero los honorables. Consellers, e, promens. (fol. CCXIII v.) En blanc.

88

[Ordinacions referides a la qualitat dels fils]

[1444, juny, 12. Barcelona]

(fol. CCXIIII r.) Ordinations de filateres.

Ordinations sobre los Filaters, e, Filateres.

Que no puguen aparensar lo Fil ab nenguns Materials.

Ara hoiats tothom generalment per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per tolre, e, llevar totes fraus les quals se porien cometre, e, ya se introduhien en la dita Ciutat. Que passat lo present mes de Juny daqui avant nengun Filater ne Filatera, o, altra qualsevol persona qui vena, o, revena. Fils en la dita Ciutat termens, o, territori de aquella no gos metre, o, mesclar en los dits Fils, Oli, Greix, Cera, Carbo, ne algun altre material, o, materials per los quals los dits Fils sien carregats, nes mostren pus bells al ull, ans hagen a vendre los dits Fils tals com exiran de la tinta sens fer hi alguna de les dites maestries, per los quals los dits Fils son vists esser fraudulosos, e, aço sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet de XX sous, e, de perdre lo Fil, o, Fils en que lo dit frau sera trobat.

Que Fil stranger no sia tenyit.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que passat lo dit present mes de Juny daqui avant nengun Filater, o, Filatera ne qualsevol altra persona no gos tenyir, o, fer

tenyir fils donardo appellats de la bona, ne qualsevol altres Fils strangers los quals venen blanchs. ans los hagen a vendre aixi Blanchs, o, Canaiats, com venen de les dites parts strangeres e aço sots ban de XX. sous. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a XII de Juny M.CCCC.XXXXIIII.

Dels quals bans sien fetes tres parts les dues del Mostaçaf, e, la restant altra part del acusador.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens etc.

89

[Ordinacions encaminades a verificar la producció dels corders]

89 a

[1403, octubre, 26. Barcelona]

(fol. CCXIIII v.) Ordinations. Ordinations fetes sobre lo Offici dels Corders.

Que de cascun Quintar de Canem hagen essser trets de XVIII parells en amunt.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per bon stament, e, conservatio del be public. de aquella, e, per a squivar, e, foragitar totes fraus ques porien seguir, e, cometre en les coses deius scrites. Que tot Mestre Corder qui face filar fil miia de Canem quen hagen a fer traurer de XVIII. parells en amunt per cascun quintar de Canem, e, que lo dit Mestre hage a dir al Obrer, o, Filador que ell li trague de XVIII. parells amunt per cascun Quintar de Canem, e, si lo mestre no loy haura dit que sia caygut en ban de X. sous.

E, que lo Obrer los hage axi a traure.

Item. Que tot Obrer, o, Filador de Canem pusque lo mestre li ho haura dit. hage, e, sie tengut traure de XVIII parells amunt del dit Fil per cascun quintar de Canem, e, si no o fa pach per ban cascuna vegada que contrafara.

Quel hagen a Filar de LXV. passos en doble.

Item, Que tot Mestre Corder, e, Obrers llurs, e, altres qui filaran del dit Fil paguen a Filar lo dit Fil mija de LXV. passos en doble aixi per Fustes poques com per Naus, e, altres Navilis sots ban de X sous.

Que lo Canem per exarcia ans de Filar hage esser regonegut.

Item Que algun Patro de Nau, o, de altre Nivili ne, scriva, o, personer de aquell gos comprar Canem per a obs de algun Navili entro que los vehedors qui per los Consols de la Mar, e, per lart dels Corders qui diputats hi son lo hagen vist, e, aço per profit dels dits. Navilis sots ban de XX. sous.

Que en temps de Arsures no sia scomesa Gumena.

Item. Que algun Corder, o, Scometador no gos scometre, o, fer scometre Gomena ne Cap pla ne exarcia de Canem, de Navili algun ensemps que façen grans Arsures ni en altre qualsevol temps fins a tant lo Canem, o, lo Fil de que faran la Gumena, o, Cap pla, o, exarcia sie vist per los dits vehedors sots ban de (fol. CCXV r.) Dels Corders. C. sous. Entes empero. e, declarat que los dits Corders, o, Scomatadors sien tenguts a demanar los dits vehedors abans que passen volta ni scometan. per tant com se pot cometre gran frau en fer mescla de Fil podrit al mig del bo sots lo dit ban de C. sous.

Que Corder no gos vendre Canem que comana li sera.

Item. Que algun Corder, o, Scomatador de Exarcia de Canem, no gos vendre Canem qui li sie comanat per alguna persona sots llicentia de aquell qui comanat loy haura sots ban de CCC. sous.

Les Soltes han haver VII. Canes le llarch.

Item. Que tot Corder qui face Soltes les hage a fer de llarch de VII. canes sots ban de XX sous.

Que les Singles se hagen a vendre del llach (sic) que seran.

Item. Que tot Corder qui fara Singles les hage a vendre de aytants palms com haura, e, no per mes, e, que los palms se hagen a comptar meins de Pesols sots ban de XX. sous.

Que les Sagolns, e, Badasions sien de bon Canem.

Item. Que algun Corder no gos vendre ne fer vendre a algun Valer ne altra persona que per ells compras Sagoles ne Badafions si donchs no son de Canem ab tot. Sots ban de XX sous.

Del Scometre Gumenes, Cap pla, o, Sparcina.

Item. Que algun Corder, o, Scometador de Exarcia nos gos partir com Scometra Gumena, Cap pla, o, sparcina daquell lloch hon la Scometra fins sie acabada sots ban de CCC. sous.

De no fer un Fil nou altre vell.

Item. Que tot Corder no gos fer un Fil nou altre vell ne mesclar lo Clarell ne Recor ab lo Cor sino cascu per si, e, qui contrafara pagara per ban C. sous.

Que la Exarcia sia feta de aquell Canem que concordat sera.

Item. Que tot Corder qui hage a fer Exarcia a algun hom sis vol sis Patro sis vol sia Mercader, o, altra qualsevol la li hage a fer daquell Canem per aquell que ab ell empres haura, e, qui contrafara que perda la Exarcia, e, pach per ban X. sous.

Que lo Canem se hage ben Spadar, e, compartir.

Item. Que tot Corder qui spad, o, façe Spadar Canem. (fol. CCXV v.) Ordinations. quel hage Spadar, o, fer Spadar be, o, compartir, o, fer Compartir les co es, e, los Estamesons, e, que hagen a Filar desots la xella, e, quel hagen a compartir aixi com los dits vehedors los diran sots ban de X. sous.

Que Canem pudrit no sie filat.

Item, Que algun Corder, o, Filador no gos filar, o, fer filar Canem qui sie pudrit ne tocat daygua fins que los vehedors lo hagen vist, e, qui contrafara pagara per ban cascuna vegada C. sous.

Que tot Canem a esser regonegut per los vehedors.

Item. Que tot Corder, o, Scometador qui comprara Canem, o, ne fara alguna sort, que nol gos Obrar ne fer obrar fins que los dits vehedors los hagen vists, e, aço per tal com es fama que fan pentinar lo millor, e, que los dits vehedors puixen forçar los dits Corders, e, Scomatadors de fer sagrament si la dita sort de Canem volen per pentinar, o, sin volen fer Fil miia. e si volen per pentinar quel hagen a pentinar tot arreu, e, sin volen fer fil miia quel hagen Filar tot sens que no sen triu gens, sots ban de CCC. sous.

Que los vehedors puixen entrar per regoneixer les dites coses alla hon seran.

Item, Que los dits vehedors, elets, e, que daqui avant se elegiran. puixen entrar en casa de cascu dels dits Corders tota vegada ques volran de regoneixer los Canems, e, Fils, e, Exarcies que hi seran sens algun contrast que nols hi puixa esser fet, e, aço per squivar fraus sots ban qui contrafara les dites coses, o, alguna de aquelles fara, o, vendra de C. sous. per cascuna vegada. E si per ventura trobara alguna Exarcia o Exarcies que no sien bones ne leyals ne rebedores. que lo mestre en casa daqui aytals Exarcia o Exarcies trobades seran pach per cascuna vegada. C. sous. E no res meins la dita Exarcia se hage a troseiar a dan del dit mestre qui feta la haura. Los dits empero vehedors hagen abans en aço appellar lo dit Mostaçaf e tres o quatre persones en semblants coses a llur coneguda expertes ab les quals hagen llur consell sis deura pagar lo dit ban. E, si la dita Exarcia se deura troseiar o no, E per

llurs treballs hagen e reeben los dits vehedors II. diners per cascun Quintar de Canem scomes com se pesara es vendra dels quals dos diners pach un diner lo venedor e laltro diner lo comprador. E si per ventura algun Patro o Mercader o altra qualsevol persona qui (fol. CCXVIr.)[891]

Dels Corders. comprara Canem, e aquell fara fer Exarcia que pach com lo dit Canem comprara un diner, e laltre diner com la Exarcia sera scomesa, es pesara.

Foren publicats los demunt dits Setze, Capitols a XXVI. de Octubre. M.C.C.C.C.III.

89 b

[1404, agost, 30. Barcelona]

Abilitatio del propdit Capitol.

Los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat corregints lo Capitol desus dit. qui comenca. Item que los dits vehedors elets. etc. Ço es en la conclusio del dit Capitol en la clausula qui començа. E per llurs treballs hagen, e reben los dits vehedors etc. Ordenaren. que los dits vehedors sien tenguts, e hagen a veurer, e, regoneixer tot Canem, Fil, e, Exarcia scomesa, e, per scometre com se vendra, es comprara, es rehebra, dins la dita Ciutat per fer Exarcia de Navilis, si es bo, e sufficient, e, hagen, e reheben per cascun quintar del dit Canem II diners dels quals pach lo venedor un diner e, lo comprador altre diner. E mes avant hagen, e reeban los dits vehedors per veure, e, regonexer lo Canem scomes com se pesara altros II diners los quals pach lo venedor I diner, e, lo comprador altre diner ço es per cascun quintar. E mes avant hagen, e, reeban los dits vehedors per veure, e, regonexer lo Canem scomes com se pesara altres II diners dels quals pach aquell qui fara scometre lo dit Canem un diner, e laltre diner aquell quil haura scomes. E que tot mestre Corder, Scomatador, o, Patro de navili, o, algun Notxer, o, Guardia, o, Comit, o, Mariner, o qualsevol persona hagen, e sien tenguts en aquest cars apellar los dits veedors sots ban de C. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari a 30 de Agost 1404.

89 c

[1427, març, 13. Barcelona]

[1453, novembre, 16. Barcelona]

Que algu no gos Filar ne fer mescla de Canem nou ab Canem vell ne embotir, ne, Obrar.

Item. Ordenaren los dits honorables Consellers, e promens, Que qualsevol persona stranya, o privada de la dita Ciutat la qual us, o, façe usar del dit Offici de Corder no gos Filar ne Obrar ne fer Filar ne Obrar ne embotir dins la dita Ciutat ne sos termens nengun Fil ne corda alguna de Canem sots qualsevol non sie compresa en lo qual face mescla alguna de Exarcia vella de Canem, o, que sia pudrida, o, sufisticada sino de Canem nou, e bo, e, lleal, sots ban de V. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet. E que ultra lo dit ban lo obratge en que sera trobada mescla de Exarcia vella, o, sufisticada (fol. CCXVI v.) Ordinations. sie cremada a carrech daquell quil haura fet, o, fet fer.

Que algu per vendre no gos metre dins la Ciutat ne sos termens Exarcia, o, Cordis de Canem mesclat nou, o, vell sino tot nou.

Item. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que alguna persona stranya, o, privada de la dita Ciutat de qualsevol conditio, o, stament sia daqui avant no gos metre ne

[891] La primera xifra romana està corregida per mà posterior. Originàriament es llegia CXVI, la correcció escriu CCXXVI, ja que corregeix, no se sap bén bé perquè, a partir del foli CCXIII, que el considera com CCXXIII, fins aquest CCXVI, que numera CCXXVI, encara que el foli següent recupera la numeració original, i sense cap afegit es llegeix CCXVII.

fer metre dins la dita Ciutat ne sos termens per vendre ne per baratar alguna specie, o, ley de Exarcia, o, de Cordis de Canem en que sia, o, se tropia mescla alguna de Exarcia vella sino que sie tot de Canem nou, e, bo, e, sufficient sots ban a cascu, e, per cascuna vegada de L. sous. E ultra lo dit ban lo obratge sie cremat a carrech de aquell qui haura comes lo dit ban per la dita raho. dins la dita ciutat, o, sos termens. Foren publicats los demunt dits dos Capitols a XVI de Noembre. M.CCCC.LIII. E, a XIII de Març M.CCCC.XXVII.

Dels quals bans seran fetes tres parts eguals. etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc.

90

[Ordinacions referides a controlar el comerç dels ollers]

[1528, novembre, 26. Barcelona]

(fol. CCXVII r.) Dels Ollers. Ordinations dels Ollers.

Que les Olles ne altra Obra de terra no puga esser portada ne venuda dins la present Ciutat sino en la forma, e, manera en lo seguent Capitol specificat.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que daci avant no sia licit ne permes a persones algunes de qualsevol stament, o, conditio sien portar, o, fer portar per vendre, ne fer vendre en la present Ciutat termens o, territori de aquella, Olles ne alguna altra Obra de terra feta, e, Obrada en les viles de la Selva, o, malgrat, o, altres quasevol viles, o, llochs del present Principat de Cathalunya palesament ne encara en qualsevol manera sots ban de C. sous, e, de perdre la Obra de terra feta fora lo Principat que seria trobada esser venuda, o, tenirse per vendre en la dita Ciutat a quiscu, e, per cascuna vegada que sera fet lo contrari. No entenen empero los dits honorables Consellers, e, promens per la present Ordinatio prohibir la entrada de la dita Obra de terra per propi us dels qui volran fer sen aportar. ni per lo semblant prohibir, o, Ordenar que obra de terra de Valentia, o, de Pisa, o, altres parts fora del present Principat de Cathalunya no puga esser portada ne venuda en la dita Ciutat, ans volen, e, declaren que no obstant la present Ordinatio sie licit y permes a qualsevol ciutadans y habitadors de la dita Ciutat ferse portar y tenir en la dita Ciutat per llur us propi y no altrament de les dites Olles y altres obres de terra fetes en la Selva, e, malgrat, e, altres llochs del present Principat de Chathalunya, e, aixi mateix qualsevol persones puguen portar, o, fer portar, e, vendre, o, fer vendre en la dita Ciutat termens, e, territori de aquella qualsevol Obra de terra feta, e, obrada en la Ciutat y regne de Valentia, o, en pisa, o, en qualsevol altres parts fora del present Principat sens incorriment del dit ban la present Ordinatio en res no obstant.

Que la Obra de terra que los Ollers faran sia com per ells (fol. CCXVII v.) Ordinations. es stat Offert, e que la dita obra nos vena a mes preu del que es acostumat.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per provehir a la Indemnitat de la dita Ciutat, e dels singulars de aquella. Que daqui avant los Ollers de la dita Ciutat hagen, e sien tenguts segons per ells es stat offert en la terra de que faran les Olles, e altra Obra de terra mesclar arena, e, altrament fer aquella bona, e, fort. E que no puguen vendre la dita Obra a maior preu del que al present es acostumat, sots ban de XX sous a cascu, e per cascuna vegada que sera contrafet.

Que lo Mostaçaf ab consell dels promens sien conexedors de la bondat de la Obra de terra com del preu.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e promens per maior observatio del propdit Capitol. Que lo honorable Mostaçaf de la dita Ciutat qui hara es, e per avant sera ab consell dels promens del dit Offici, o altres persones en semblants coses expertes sia conexedor aixi de la bondat de la dita Obra com del preu de aquell, e executador del ban desus dit per

observatio de la dita Ordinatio apposat. Fou publicada a XXVI de Noembre. M.D.XXVIII.

Dels quals bans la tercera part sia del accusador, e, la altra del Mostaçaf, e la restant tercera part de la obra, e, murs, e, valls de la dita Ciutat.

Retenense empero los dits honorables ocnsellers, e, promens etc.

91

[Ordinacions destinades a controlar la qualitat, el pes i la capacitat de les gerres per a mel o per a oli]

[1404, març, 21. Barcelona]

(fol. CCXVIII r.) Dels Gerrers. Ordinations dels Gerrers.

De quina tenguda deuen esser los Gerres de Mel.

Ara hoiats totom generalment per manament del honorable Mostaçaf de la Ciutat de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens, per utlitat de la cosa publica de aquella. Que tot Gerrer qui fara Gerres en la Ciutat de Barçelona per metre, o, tenir mel en aquelles hage, e, sia tengut de fer aquelles en tal forma que acabades dins cascuna de aquelles capia de Mel neta de IIII. roves, e, XV. lliures a pes de Barçelona sots ban de L. sous a cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Del pes que deuen haver les dites Gerres.

Item. Que les Gerres que los dits Gerrers faran per metre, e, tenir Mel, en aquelles acabades a tots obs, e, acabades, e, enserpallades no pesen mes avant de XXXVI. en XXXX. lliures a pes de Barçelona, e, si mes avant pesaran que lo venedor que li sera ordenat sie tengut de trencar aquelles de present, e, aixi mateix si dins aquella no cabra lo pes demunt dit de Mel nete sots lo dit ban de L. sous.

De quina tenguda a esser. les Gerres. del Oli.

Item. Que tot Gerrer qui fara en la dita Ciutat Gerres per metre Oli hage, e, sie tengut de fer aquelles en tal forma que dins cascuna capia de XIIII. Cortans e mig fins en XV. cortants de Oli a mesura de Barçelona sots lo dit ban.

Del pes de dites Gerres de Oli.

Item. Que cascuna de les dites Gerres fetes per tenir o, metre Oli acabada no puixa Pesar mes avant de L. en LV. lliures a pes de Barçelona, e, sio fan que el vehedor qui elet y es, o, sera les hage a trencar de present, e, aixi mateix si dins aquella no cabia la quantitat de Oli demunt dita sots lo dit ban.

Que cascuna Gerra tingue lo senyal del Gerrer.

Item. Que cascun Gerrer qui fara de les dites Gerres per tenir Oli, o, Mel sie tengut de fer en cascuna Gerra (fol. CCXVIII v.) Ordinations. mentra sera fresca ço es ab emprempta son senyal, e, que cascun Gerrer hage a fer senyal sparç affi que si frau hi es trobat se puixe mostrar qual Gerrer haura feta la Gerra en la qual lo dit frau sera fet sots lo dit ban.

Que les Gerres sien enserpellades.

Item. Que cascuna de les dites Gerres hagen esser enserpellades de bona, e, convinent llata de Spart, e, que en cascuna Gerra aixi de Oli com de Mel hagen haver tres bones Manilles de Sagola bona, e, sufficient sots lo dit ban.

Que sien regonegudes per vehedors dites Gerres si seran bones.

Item. Que sobre lo dit Gerram sien elets per vehedors un hom, o, dos del dit Offici, homens lleals, e, de bona fama ab consentiment dels honorables Consols. de la Ma de la dita Ciutat los quals vehedors hagen carrec de veure lo dit Gerram si sera stat fet en la manera demunt ordenada, E si trobaran lo contrari que de present les hagen a trencar los quals vehedor, o, vehedos, o, Consol, o, Consols hagen a fer sagrament en poder dels dits Consols de la Mar de usar be, e, leyalment de llur Offici sots lo dit ban.

Lo que los vehedors han per llur treball.

Item. Que los dits vehedor, o, vehedors qui en aço seran elets, o, elet hagen per llurs treballs per cascuna Gerra Malla. la qual pach lo Mercader qui comprara les dites Gerres. Pero que los Gerrers sien tenguts de cullir aquell dret, e, de fer pagar a aquells qui les Gerrers compraran que ho donen als dits vehedors, o, vehedor, e, si lliuren les Gerres sens haver lo dit dret quel paguen del llur.

Que no sien tretes Gerres de casa fins sien regonegudes.

Item. Que algun Gerrer no gos traurer ne fer traurer de sa botiga, o, obrador alguna de les demunt dites Gerres fins que sien stades regonegudes per lo dit vehedor, o, ehedors sot lo dit ban de L. sous per cascu, e, per cascuna vegada que sera contrafet.

Que les Gerres no sien enserpellades fins sien regonegudes. (fol. CCXIX r.) Dels Gerrers.

Item. Que algun Custurer de serpelleres de Gerres ne altre qualsevol persona no gos enserpellar alguna Gerra de Oli, o, de Mel fins que per los dits vehedors sie stada regoneguda si es leyal, e, que no sie trencada ne consentida sots ban a cascu, e, per cascuna vegada de V. sous.

Dels quals ban seran fetes dues parts del Mostaçaf laltra tercera del accusador.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc.

Fonc publicada a XXI. de Marts. M.CCCC.IIII.

92

[Ordinacions referides a la qualitat de les rajoles]

92 a

[1378, febrer, 14. Barcelona]

(fol. CCXIX v.) De les Reioles. Ordinations dels Reiolers.

Que Reioles de pahiment ne Teules ne sien cuytes. ensemps hon se coura la Calç.

Ara oiats per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens que nengun Reioler ne altra persona qui faça Raioles ne teules no gos les Reioles que sien de Pahiment ne les dites teules coure ensems en lo forn on faran ne couran Calç. Ans la dita Raiola de pahiment, e, la dita Teula hagen a coure en forn on gens de Calç no couguen mas en lo Forn de la Calç puixen coure si fer ho volran Raiola de paredar sots ban de L. sous.

Que en quals mesos del any es licit courer les dites Reioles. e, teules.

Item, que nengun Reioler en los mesos Noembre, Setembre, Janer, e, Febrer no puixen coure per raho de la glaça que fa en aquell temps Raioles de pahiment ans aquelles haien a fer a courer en lo altre temps del any sots ban de L. sous.

Foren publicats los demunt dits dos Capitols a XIIII de Febrer M.CCCLXXVIII.

92 b

[1380, octubre, 15. Barcelona]

Apres disapte a XX del mes de Fabrer del dit any los dits honorables Consellers, e, promens declararen aquest capitol y volgueren que dins los quatre mesos los dits Raiolers no puixen fer Reioles, Mas que aquelles que hauran fetes en altro temps del any Puixen courer sis volran dins los dits quatre mesos.

Que les Reioles sien ben fetes, e, ben cuites.

Item. Que tota persona que faça Raioles de pahiment hage aquelles fer de bona terra, e, que sien dretes, e, ben ben cuites sots ban de X. sous. Fou publicada a XV de Octubre.

M.CCC.LXXX.

Dels quals ban sera la terça part del acusador. etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc.

93

[Ordinacions referides al comerç de la calç]

93 a

[1380, octubre, 15. Barcelona]

(fol. CCXX r.) De la Calç. Ordinations de la Calç.

Que sens Mesurer iurat se pot vendre una quortera, e, miia quortera.

Ara hoiats per manament del honorable Mostaçaf de Barçelona. Ordenaren los honorables Consellers, e, promens. Que tot hom qui vena Calç puixe vendre tots Jorns per si mateix a una persona miia quortera, e, una quortera de Calç, e, nomes sens Mesurer Jurat. Fou publicada a XV de Octubre M.CCC.LXXX.

93 b

[1504, octubre, 26. Barcelona]

De no vendre la Calç a mes de XIIII. diners la Quortera.

Item Ordenaren los honorables Consellers, e, promens per utilitat de la cosa publica. Que qualsevol perçona que fes, o, vanes Calç no pogues demanar ne pendre de la quortera de la Calç mes avant de XIIII diners sots ban de C sous. Empero fins aci moltes perçones han abusat, e, de present contrafan a la dita Ordinatio, e, Statut venent la dita Calç a raho de XX. diners, e, II. sous. la quortera en gran gan de la dita Ciutat. Per tant los dits honorables Consellers, e, promens desijants que la dita Ordinatio, e, statut sia daci avant tenguda, e, observada. Ab tenor de la present publica crida tornen manifestar aquella affi que per algu Ignorantia no puga esser allegada ço es que alguna persona de qualsevol conditio sie no gos ne li sie licit ne permes vendre ne demanar de la quartera de la Calç mes avant de XIIII. diners sots ban a cascu, e, per cascuna vegada de C. sous, e, perdre la Calç. Fou publicada a XXVI de Octubre M.DIIII. Dels quals bans sien fetes tres eguals parts etc.

Retenense empero los dits honorables Consellers, e, promens.

93 c

[1520, gener, 28. Barcelona]

Capitol lo qual confirma de nou lo sobre dit Capitol.

Ara oiats de part del honorable Mostaçaf. Que jat sia en lo passat per los honorables Consellers, e, promens de la dita Ciutat per utilitat de la cosa publica de aquella sia statuit, e, Ordenat que persona alguna qui faça, o, vena Calç no pogues demanar ne pendre de la quortera de la Calç mes avant de XIIII. diners per quortera sots ban de C sous. Empero fins assi mol (fol. CCXX v.) De la Calç. tes persones han abusat, e, de present contrafan a la dita Ordinatio, e, statut venent la dita Calç a raho de XX. diners, e, II sous la Quartera en gran dany de la dita Ciutat. Per tant los dits honorables Consellers, e, promens desijants que la dita Ordinatio, e, statut sia daci avant tenguda, e, observada ab tenor la present publica crida tornen a manifestar aquella affi que per algu ignorantia no puga esser allegada ço es que alguna persona de qualsevol grau, o, condicio sia no gos ne li sia licit ne permes vendre ne demanar de la Quartera de la Calç mes avant de XIIII. diners sots ban a cascu, e, per cascuna vegada que contrafara de C. sous, e, perdre la Calç. Fonch publicada a XXVIII. de Jener. M.D.XX.

Dels quals ban sien fetes tres eguals parts etc.

Retenense empero los honorables Consellers, e, promens etc. (fol. CCXXI r.) en blanc.

94

[Advertiment que existeixen altres ordinacions, referides a oficis en desús en el moment de fer la recopilació, i notificació del lloc en què es poden trobar]

(fol. CCXXI v.) Nota. Noten los Senyors de Mostaçafs. Que en lo Libre vell del Mostaçaf son scrites unes Ordinations sobre les Tayoles de parar Ballestes les quals foren fetes, e, publicades a XI de Setembre. MCCCC.XXX. E mes en dit Libre y son altres Ordinations dels Mandreters, o, Manoplers fetes, e, publicades a XX.VII. de Noembre M.CCCC.XVIIII. E mes foren fetes altres Ordinations sobre lo Offici dels Croquers, e, Crochs fetes, e, publicades a XXI. de Octubre M.CCCC.XVIIII. Que per no esser en us dites arts de dits Officis en la temporada present que correm M.D.LX. no ha apparegut posarles en lo present libre per esser inutils, E perque si cars sera algun dia haverles menester sen fa la present nota remetent ho als Libres de les Ordinations recondits en la Casa de la Ciutat en los dies, e, anys sobre dits. (fol. CCXXII r.) en blanc. (fol. CCXXII v.) en blanc.

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES

INDEX

I PRIVILEGIS DEL CARREC DE MOSTASSA

1.Els consellers ordenen fer una recopilació de les ordinacions contingudes en els registres comuns i en el llibre vell, en un nou llibre.
2.Index de les prerrogatives i de les ordinacions referides al càrrec de mostassà.
3.Creació de l'ofici de mostassà de Barcelona.
4.Data d'elecció del mostassà. Nou sistema d'extracció.
5.Prohibició al canceller i als oïdors de la cort reial d'interferir en els assumptes competents al mostassà.
6.El rei concedeix al mostassà la potestat d'actuar en el territori de la seva jurisdicció contra eclesiàstics, oficials de la seca, jueus i altres, segons les normes del seu ofici.
7.Declaració complementària a la definició de competència del mostassà sobre els oficials de la Casa de la Moneda.
8.El rei concedeix al mostassà potestat per actuar contra mercaders, revenedors i tots els qui falsegin pesos i mesures en benefici propi.
9.El rei ordena que el mostassà hagi de pagar als Jutges de Taula amb part dels emoluments del seu ofici.
10.Referències a la informació continguda en el Llibre Verd de la ciutat de Barcelona.
11.Altres privilegis en favor de l'ofici de mostassà, recollits de diversos llibres de la Casa de la Ciutat.
12.Jurament pel qual el mostassà es comprometia, al final del seu ofici, a donar comptes al racional de la ciutat de la part dels emoluments que corresponien al municipi.
13.Jurament dels pesadors del mostassà.
14.Crida que havia de fer publicar cada el mostassà a l'inici del seu mandat.

II ORDINACIONS DE CARACTER GENERAL REFERIDES A LA REGULACIO DE L'ACTIVITAT COMERCIAL I AL JURAMENT DELS CONSOLS

15.Regulació dels dies festius.

16.Crida publicada pel mostassà Onofre Bruguera per regular l'activitat dels revenedors.
17.Ordinacions referides als pesos i a les mesures, i a la seva correcta utilització.
18.Ordinacions referides a la mida anomenada "cana" i com utilitzar-la en els amidaments en el comerç de robes.
19.Ordinacions sobre les mesures de la sal.
20.Ordinacions referides a les mesures de capacitat emprades per mesurar la cendra.
21.Ordinacions referides a la mesura i al mesurador de la calç.
22.Ordinacions sobre els pesos i el contrapès de la romana.
23.Ordinacions tocant a la mesura de capacitat de la fruita seca i la marca que la distingia.
24.Ordinacions referides a la mesura, i la forma de les rajoles, bigues i altre material per edificar.
25.Ordinacions sobre l'amplària dels teixits de lli.
26.Ordinacions referides a les mides dels àrguens.
27.Ordinacions referides al nombre de canyes que formen un feix.
28.Ordinacions referides a balances per vendre productes d'alimentació remullats anomenades "balances foradades".
29.Ordinacions sobre l'obligació d'afinar els barrals per portar vi, i de les mesures que havien de tenir les bótes i les portadores.
30.Ordinacions referides a les mesures de l'alum.
31.Ordinacions destinades a prevenir el falsejament de les espècies: pebre, gingebre, safrà, laca i indi, i altres productes que importaven els mercaders.
32.Ordinacions dirigides a fer respectar les places com a zona de comerç, i l'activitat mercantil que allí es desenvolupa. Places mencionades: plaça del Born, plaça Nova, plaça de la Pescateria, plaça del Blat, plaça de les cols, plaça de la Boqueria, plaça de la Venema, plaça del Oli, plaça de les Fonts, plaça de la Palla.
33.Ordinacions adreçades al mostassà i als pesadors per fixar alguns límits en l'exercici de les seves facultats.
34.Enumeració dels oficis, els cónsols dels quals han de prestar jurament al mostassà després de ser elegits.
35.Els consellers ordenen que els cònsols abans esmentats prestin jurament al mostassà.

III ORDINACIONS REFERIDES ALS ALIMENTS, AL COMERÇ D'ALIMENTS I ALS ESTABLIMENTS ALIMENTARIS

36.Ordinacions referides a la producció i a la comercialització del pa.
37.Ordinacions referides als carnissers i al comerç de la carn de moltó i normes, en general, encaminades a controlar la qualitat de les carns que es consumien a Barcelona.
38.Ordinacions referides a les carns de boc, cabra i ovella i que estableixen garanties per als compradors i obligacions als venedors.
39.Ordinacions referides al comerç de la carn de xai.
40.Ordinacions referides al control dels preus i del comerç de les carns de bou, vaca, vedell i cabrit.
41.Ordinacions referides al comerç i als preus de la carn de porc, cansalada i botifarra.
42.Ordinacions referides als pescadors, i al proveïment de peix per la ciutat.
43.Ordinacions referides a la distribució, el comerç i el control de la qualitat del peix fresc.
44.Ordinacions referides a l'actuació dels talladors de peix fresc.
45.Ordinacions referides als preus del peix de tall.
46.Ordinacions referides a la comercialització i als preus del peix salat.

47.Ordinacions referides al permís i a la inscripció en el registre per exercir l'activitat comercial els taverners, i a les condicions que havien de complir els locals destinats al comerç minorista de vi, i també al control del preu i la qualitat del vi.
48.Ordinacions referides al control del comerç dels revenedors d'aus i de caça, encaminades especialment a controlar la qualitat dels productes, i els punts de venda.
49.Ordinacions referides als cocs i als pastissers i a la prohibició de vendre aus o carn.
50.Ordinacions referides al comerç de la fruita, als revenedors i l'emplaçament dels llocs de venda.
51.Ordinacions referides al comerç del vi.
52.Ordinacions destinades a controlar l'activitat dels hostalers i qüestions referents als hostals.
53.Ordinacions referides al comerç de l'oli i encaminades a controlar els estris de mesura, el preu i l'acaparament.
(Veure confits i confiters nº.65)

IV ORDINACIONS REFERIDES ALS ARTESANS, AL COMERÇ DE PRODUCTES ARTESANALS I ALS SERVEIS

54.Ordinacions referides al comerç de la llenya que arribava per terra i per mar.
55.Ordinacions referides al comerç del carbó.
56.Ordinacions referides al comerç del suro.
57.Ordinacions referides als traginers que transportaven la llenya que arribava per mar.
58.Ordinacions referides al comerç de la palla.
59.Ordinacions referides al lloguer de bèsties, cavalls o mules.
60.Ordinacions referides als candelers i a la comercialització de sèu.
61.Ordinacions referides a la producció de sabó.
62.Ordinacions referides al comerç de la cendra.
63.Ordinacions referides als especiers, apotecaris i al comerç de medicaments.
64.Ordinacions referides als candelers i a la elaboració i comerç d'espelmes de cera.
65.Ordinacions referides als confiters i a l'elaboració de confits.
66.Ordinacions referides als blanquers i a l'adob de les pells o cuir "en blanc".
67.Ordinacions referides al comerç del roldor.
68.Ordinacions referides als assaonadors, a les relacions laborals amb aprenents de l'ofici, a la qualitat de la producció i al comerç del cuir.
69.Ordinacions referides als sabaters, a la qualitat de la producció i al comerç.
70.Ordinacions referides als corretgers, a la qualitat dels productes que elaboraven, a la normativa referent a la regulació del treball i al procediment d'actuació dels cònsols de l'ofici.
71.Ordinacions referides als batifullers i oripellers.
72.Ordinacions referides als beiners i al control de la qualitat dels productes que fabricaven.
73.Ordinacions referides al control de la qualitat de les guaspes.
74.Ordinacions referides al control de la qualitat i al comerç de selles i arnesos
75.Ordinacions referides als teixidors de drap de lli i al control de la qualitat del producte.
76.Ordinacions referides als preus del terliç, als teixidors de fustany, a les mides de les peces i a la condició del producte.
77.Ordinacions referides als esparters.
78.Ordinacions referides als clanovers o matalassers i a la qualitat dels matalassos.
79.Ordinacions referides als boters i a la qualitat de les bótes.
80.Ordinacions referides als estanyers, als productes confeccionats amb estany i al salari del

mestre.
81.Ordinacions referides als cuirassers i al control dels productes fabricats.
82.Ordinacions referides als cervellerers i broquers.
83.Ordinacions referides als carders i a la qualitat de les cardes.
84.Ordinacions referides a la qualitat dels productes fabricats per calderers.
85.Ordinacions encaminades a controlar la qualitat del daurat que efectuaven els argenters, esperoners i freners.
86.Ordinacions referides als "sombrerers" i a la qualitat dels barrets.
87.Ordinacions referides a la confecció de jupons.
88.Ordinacions referides a la qualitat dels fils.
89.Ordinacions encaminades a verificar la producció dels corders.
90.Ordinacions referides a controlar el comerç dels ollers.
91.Ordinacions destinades a controlar la qualitat, el pes i la capacitat de les gerres per a mel o per a oli.
92.Ordinacions referides a la qualitat de les rajoles.
93.Ordinacions referides al comerç de la calç.
94.Advertiment que existeixen altres ordinacions, referides a oficis en desús en el moment de fer la recopilació, i notificació del lloc en què es poden trobar.
(veure hostals i hostalers nº52)

BIBLIOTECA VIRTUAL MIGUEL DE CERVANTES